

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

—శ్లోక—

శ్రీమత్సమస్తకర్తామస్తానంబులకు
కాలజ్ఞానం బత్వావశ్యకంబు గాననది దెలియుటకై
పురుషార్థచతుష్టయసాధనవేదత్రితయాంగంబైన
జ్యోతిశ్శాస్త్రంబతివిస్తరముగ
నిఖిలతంత్రస్వతంత్రులగు
ఋషీశ్వరులచే నేర్పరచబడియుండెను
అట్టిశాస్త్రంబతివిస్తరంబుగనుండుటచేత
సకలజనులకుదురవగాహంబనితలచితత్వాతాంశముగ
నిఖిలవేదవేదాంగపారగవిద్వజ్జనశీరోమణులగు
చింతలపాటివేంకటసోమయాజులచే
కాలామ్నతనామాంకితగ్రంథంబును
తద్వ్యాఖ్యానంబునుజేయబడియె
అట్టిజ్యోతిశ్శాస్త్రసారంబగునీకాలామ్నతగ్రంథము-
వావిల్ల || అనంతనారాయణశాస్త్రులచేతను
వావిల్ల || రామస్వామిశాస్త్రులచేతను
సరస్వతి || తిరివేంగడాచార్యులచేతను,
నాయాళ్లోకములయభిప్రాయమునాయామూల
వ్యాఖ్యానములక్రిందబెనుగుచేదేటపగచబడిలేఖక
ప్రమాదానిజనితదోషములులేనట్లుబరిష్కరింపబడి
సరస్వతీనిలయాఖ్యస్వకీయముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడి.

శాలీవాహనశకసంవత్సరంబులుగల్గి
అగునేటిరాక్షసనామసంవత్సరనిజామాఢశుద్ధ
శ్రయోదశీశుక్రవారంబునబ్రసిద్ధిజేయబడియె

ప్రథమబిందువు.

- స్లోకసంఖ్య- విషయములు.
- ౧ ఇష్టదేవతాప్రాకాశన.
- ౨ తిథివాతాధిపతులగర్భయము.
- ౩ నక్షత్రాధిపతినాణయము.
- ౪ నక్షత్రములకుక్షిప్రాదిసంజ్ఞలు.
- ౫ గ్రహములకు కూరసాహస్యపురుషస్త్రీనపుంసకసంజ్ఞాజాతినిణయములు.
- ౬ చంద్రునిపూర్ణాక్షిణత్వతత్ఫలములు.
- ౭ ప్రహరణజోగర్థనవిషయము.
- ౧౦ గర్భాధానవిషయము.
- ౧౩ ఋతుకాలనిణయము.
- ౧౪ పుంసవనకాలము.
- ౧౫ సీమంతకాలము.
- ౧౬ జాతకముకాలము.
- ౧౭ నామకరణకాలము.
- ౧౮ అన్నప్రాశనకాలము.
- ౨౦ కేశఖండనవిషయము.
- ౨౧ కణావేధవిషయము.
- ౨౨ చౌళకాలము.
- ౨౩ అంతురార్పణకాలము.
- ౨౪ గ్రహహుచ్చసీచములత్రికోణనిణయములు.
- ద్వితీయబిందువు.
- ౨౫ ఉపనయనప్రకరణము.

స్లోకసంఖ్య- విషయములు.

- ౨౬ వేదాధిపతులనిణయము.
- ౩౫ షడ్వర్ణసంక్షిప్తస్వరూపము.
- ౩౬ జన్మనక్షత్రమునజేయదగినకార్యములు.
- ౩౮ అక్షరాభ్యాసకాలము.
- ౩౯ విద్యారంభవిషయము.
- ౪౦ అనన్యాయనవిషయము.
- ౪౪ వేదప్రాగోదానవ్రతములకుకాలనిణయము.
- ౪౫ సమావతానకాలము.
- తృతీయబిందువు.
- ౪౬ వివాహాశ్రకరణము.
- ౫౭ చంద్రగురుకుత్రులకువృద్ధత్వబాలత్వనిణయము.
- ౫౮ త్రిశ్శేషస్వరూపము.
- ౬౦ వివాహతొగ్యాతొగ్యసంబంధములు.
- ౬౨ షడ్వర్ణునిర్ణయమునకుసాధకులనిరావృత్తిపతులనిర్ణయము.
- ౭౭ కుశాప్తమభ్యుగుమట్టుదోషములు.
- ౮౫ కాలసహారస్వరూపము.
- ౮౬ ఖాజూరచక్రలక్షణము.
- ౯౦ పంచశణ్కచక్రలక్షణము.
- ౯౧ విషవాడిదోషము.
- ౯౭ వివాహలగ్నమునకుగ్రహసంపత్తి.

౧౦౩ వివాహాలగ్నమున కుదోషా

పవాదము,

౧౦౪ నాడికూటలక్షణము

౧౦౫ రాశికూటము,

౧౦౬ గృహమిత్రత్వములు,

౧౦౭ యోనికూటము,

౧౦౮ స్త్రీ దూరకూటము,

౧౦౯ గణకూటము

౧౧౦ చూపేంద్రకూటము,

౧౧౧ వశ్యవగుణ.

౧౧౨ దినకూటము,

౧౧౩ గణకూటము

౧౧౪ శాస్త్రాదులకు తత్త్వస్వస్థ

చితివర్గములు

సత్తుర్థ బిందువందు

గలవిషయములు

౧౧౫ శ్రావణహేమామ కాలము

౧౧౬ యోరకాలము,

౧౧౭ గాఢకుమారులకు చుర్రికా

బంధనకాలము,

౧౧౮ నూతనవధూగృహ ప్రవేశ

కాలము

౧౧౯ నిషేక కాలనిర్ణయము

౧౨౦ నూతనవస్త్రధారణము

రణకాలనిర్ణయము,

౧౨౧ ద్వాదశలగ్నములకుఘటి

కాప్రమాణనిర్ణయము

పంచమబిందువందుగల

విషయములు,

౧౨౨ ఈశ్వోకము మొదలు యా

శ్రాశ్రకరణము

౧౨౩ వారశూలనక్షత్రశూలలు

౧౨౪ పరిమాతలదవక్రలక్షణము

౧౨౫ ద్వాదశలగ్నములకు గమన

విషయమైఫలములనిర్ణయము

౧౨౬ ప్రతిశుక్రభామబుధదోష

ములు,

౧౨౭ యాత్రాఫణిచక్రలక్షణము

౧౨౮ చంద్రగర్భసమ్మతి,

౧౨౯ అడలస్వరూపలక్షణము,

౧౩౦ త్యంకస్వరూపలక్షణము,

౧౩౧ యాత్రాచంద్రకంటకస్థి

యము,

౧౩౨ యాత్రాలలాటము

౧౩౩ గమనవజాకాలము

౧౩౪ అభిజిత్తస్థిపాపం చకమందు

గమననిషేధనిర్ణయము

౧౩౫ నానాయాత్రలకులగ్ననిర్ణ

యము,

౧౩౬ స్థిరచరయోగినులకుఫలము

౧౩౭ గమననిషిద్ధనక్షత్రములు,

౧౩౮ దినభుక్తివారభుక్తిస్వరూప

ములు,

౧౩౯ చంద్రద్వాదశావస్థాప్రకా

రద్వయము,

౧౪౦ బుచరయోగము,

౧౪౧ బాల్యాదిస్వరవివేచనము

౧౧౩ పంథారాహు చక్రనిరూప
ణము.

౧౧౪ సూర్య చంద్రనాడీ నిర్ణా
యము.

౧౧౫ సర్వదిగ్గమననిరయము.

౧౧౬ ప్రయాణమునకుముఖ్యనక్ష
త్రములు.

౧౦౭ యాత్రాయోగములు.

౧౦౮ తారాబలనిర్ణయము.

౧౦౯ చంద్ర బలనిర్ణయము.

౧౧౦ నిగమామనలక్షణము.

౧౧౧ యాత్రాశుభశకునములు.

౧౧౨ యాత్రాశ్రోత్రురుతములకుఫ
లములు.

౧౧౩ గౌళీవాక్పతనఫలములు

౧౧౪ కాక రుతఫలము.

౧౧౫ ప్రతిప్రయాణలక్షణము.

౧౧౬ ప్రయాణవిషయమై విప్రా
దులకునియతఫలములు.

షష్ఠబిందువగుదు.

గలవిషయములు.

౧౨౦ ఈశ్వోకముమొదలు.

వాస్తవప్రకరణము.

౧౨౧ రాజభృత్యార్పణము

౧౨౨ గ్రామార్పణలక్షణము.

౧౨౩ యాత్రార్పణము.

౧౨౪ నామనక్షత్రాదులయందు

జేయదగిన కార్యములు

౧౨౫ జలగతి కూపఖననములకుది

క్షేపార్పణము.

౧౨౬ గృహకర్మకాచక్రలక్షణము.

౧౨౭ యాత్రమునకునవనర్ధగణిత
క్రమము.

౧౨౮ నక్షత్రములకుతిర్థగణితార్ప
ణములు.

౧౨౯ వాస్తవపురుషస్థితిక్రమము

౧౩౦ శంకులక్షణము.

౧౩౧ గృహదిక్షేపార్పణము.

౧౩౨ ధర్మజాడ్యాయములు.

౧౩౩ గృహముగట్టుటకుముఖ్యకా
లము

౧౩౪ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నమునకు
రాజయోగములు.

౧౩౫ గృహప్రవేశవిషయము.

౧౩౬ గృహములకుద్వా రగర్హస్థ
ములు.

౧౩౭ గృహదృష్టినిర్ణయము.

౧౩౮ వృషభచక్రలక్షణము.

౧౩౯ కలశచక్రలక్షణము.

సప్తబిందువందు

గలవిషయములు

౧౪౦ సకలదేవతాప్రతిష్ఠాకా
ము

౧౪౧ పశుబంధనకాలము.

౧౪౨ ఈశ్వోకముమొదలు

పైతృకవిషయము.

౧౪౩ మానసికాదులకువిశేషకా
లము.

౨౯౨ జనహాలయోద్ధయము.

౨౯౩ వజ్రచక్రశాస్త్రప్రకాశము

౩౦౦ గంగాశాస్త్రఫలము.

౩౦౨ నిశ్చితార్థసాంవత్సరికము
లకు కాలశిశ్యము

౩౦౪ నవశాస్త్రసంఖ్య - అశ్వినంచ
చయనకాలము

౩౦౫ నవనవిధి

౩౦౬ టిలొడిక వాసోదక కాలనిర్ణయము.

౩౦౯ సాహిత్యశాస్త్ర పక్షిములకు
కాలనిర్ణయము.

౩౧౦ టిలొడికయనిర్ణయము.

౩౧౨ సంక్రాంతిపుణ్య కాలనిర్ణయము

౩౧౬ అభ్యంగననిధి.

౩౧౮ యమకంటకగుళికార్థప్రహారస్వరూపము.

౩౧౯ అవచాత్రిమృత్పాదస్థ
రూపనిర్ణయము.

౩౨౦ పాదచ్ఛాయాగత ఘటికా
నిర్ణయము

౩౨౨ విష్ణుదినములు.

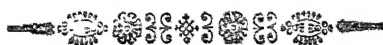
౩౨౩ హుచక్రము

౩౨౪ బీజఫలచక్రము,

౩౨౬ బీజ వాపనము శ్రవిణి.

౩౨౮ బీజావాసమునకు శ్రవణ
నక్షత్రములు.

౩౨౯ బీజావాసమునకు శ్రవణ
నిర్ణయము





శ్రీ హయగ్రీవ పరబ్రహ్మణే నమః.

— విజయో —

జ్ఞానానందకాయం దేవనిర్మలస్ఫటికాకృతిమ్ ।
అథారంసర్వవిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్త హే॥

కాలామృతే - సవ్యాఖ్యానే - ప్రథమమిందు ప్రారంభః.

— విజయో విజయో విజయో —

మూ॥ శ్రీగుణ్దేవేంకట నాయకం కుల గురుం సత్త్వా సదాభీష్టదం జ్యోతి
శ్శాస్త్ర పయోనిధిప్రమథనాత్సరంసమత్తమృతిమ్ ।
విశ్వద్విత్వగుణోహరంకృదుపదంసం యీపతస్సంస్ఫుటం
గర్భాధానమృఖింపిపాసుసుభంకాలామృతలచ్చృహమ్

— విజయో విజయో విజయో —

వ్యాఖ్యానసీతకా.

శ్లో॥ శ్రీగుణ్దేవేంకట పాటివంశజులదేవీతాంశునాథీనుశాధ్యాత్వాత్మము
నివారణాయపూగయే శ్రీరక్షితాస్యంగరుమ్ । టికాజ్యోతిషశాస్త్రత
త్త్వమృఖింసంకృత్యసంభాష్యతే శ్రీగుణ్దేవేంకటయజ్ఞనాబుధముదే
కాలామృతసోప్యజ్ఞ్వగా॥ శ్రీగుణ్దేవేంకట పాటివంశ మహిత శ్రీవేంకటా
భ్యోనుహాశాంశశృంగరకింకరత్నసుషువే శ్రీచన్న మాంబాచయమ్ ।
యస్యోగప్రతపాధనాః శ్రువిరః శ్రీయల్లయజ్ఞాదయశ్చ త్వారస్సుస
హూనాదగామ్యునిధిమః శ్రీగురసంజాపకాః॥ వేదంయోజుషసంగ
తగుపామోక్షీణల్లిలయానుద్వానిష్టపిరన్త శాస్త్ర నిజయేష్వేకాధిప
త్వోగతః । జ్యోతిశ్శాస్త్ర సుధారసంకలయం దౌత తాదికేజాగరి
త్సేయంవేంకటయాజ్ఞకావిజయతే శ్రీకుండినేపట్టణే॥ కాలామృతస్వయ
త్త్వస్య సారికేళఫలంపమమ్ । విభజ్యతేపిబంశ్వస్య సారంజ్యోతిషమంద
వః॥ అథ-త ప్రథ వాక్స్వదిక్షిమితస్య గ్రంథస్య నిష్ప్రత్యాహపరిపూర
ణసంప్రదాయావిచ్ఛేదలక్షణఫలసాధనత్వాత్-అశ్వినాశ్చియావస్తుని

దేవోవాపితన్ముఖమిన్యాశీరాదృశ్య తహస్యప్ర బంధముఖలక్షణత్వాచ్చ
విశేష్టేష్టదేవతానమస్కారలక్షణం ముగళమాదావాచరణచిక్కిరింప
తిజానీతే.....

వ్యాఖ్యాన ప్రారంభం.

శ్రీమదతి || ఆదాశ్రీశబ్దప్రయోగాద్వైఖానావిభుభేరభ్యుచ్చయః
శమక్తం || శ్లోకః || దేవతావాచకాశ్శబ్దాయేచభక్తాదివాచకాః | తేన
దేవేనైవసింహ్యాఃస్యగ్నిసింహాణతోపివేతి || కులగురుంగృహదైవం - ఇష్టదై
వమిత్యర్థః - అశ్రమలశబ్దోగృహపర్యాయః - అశవప్రశ్నాశ్రమానై
అయోర్యాకాంశేఅభ్యుపద్యే || శ్లో || గచ్ఛతామానులకులంభరతేనతదాన
ఘేపిప్రయోగః - అభీష్టం తస్మిన్తాథానందదాతీశ్వరీష్టదం - శ్రీమదేవంకట
నాయకంశ్రీరస్యాస్త్రీశ్రీమాన్(4)కవస్యాస్త్రీష్టీశ్చతుష్ - వేంపా
పంకటదహతీతి వేంకటః - వేమిపాపాదేన తోయం - నానానాయ
కశ్చేతి - అథనాభీమోభీశసే - ఇతివత్ - నామైకదేవేనాగ్రహణమి
త్యుక్తే శ్లోకంకటశబ్దేకటాచలార్థకః - తస్యనాయకఇతి - అశవమోక్తం
బ్రహ్మాండపురాణే || శ్లో || సర్వపాపానివేంప్రాపంకటస్తద్దాహరణ్య
తే | సర్వపాపకహాయస్తాదేవంకటాచలఇత్యర్థాని - తాన్వశంవేం
కటనాయకం - సనాసర్వదా - గ్రంథస్యాహంభ్యేఅంలేదేవ్యర్థః || మంగ
లాదీనిగుంగళమధ్యానిగుంగళాంశానిశాస్త్రాణిప్రధంతిఇతిభాష్యకార
వచనప్రామాణ్యాత్ - సత్వానమస్తారంకృత్యా - జ్యోతిశ్చాస్త్రవయో
నినిప్రసాదాత్ - జ్యోతిషాంసత్త్వాణాంగ్రహణాంచ - శాస్త్రంత
త్ప్రధానత్వాత్తస్యవచేశః - తదేవపయోనిధిఃక్షీరాంబుధిః || ౧ || వయః
క్షీరంపయోంబుచేత్యమరః - తస్యప్రమథకాత్విలోదనాత్సహ్యోక్త్యా
లోదనాదిత్యర్థః - సారఃస్థిరాంశః యస్సమున్నన్న ఇతిశేషః || ౨ || సారో
బద్ధేగాంశేచేత్యమరః - తంసారం - సముఖ్యమ్యసంగృహ్య - విన్నవ్య
శఃసారోహరింవిమసాంవిశ్వంప్రపంచః సమూహఇతియోవత్ - తస్యమ
సారం - సమృద్ధయహ్యగయాహ్లాదకమిత్యర్థః - ఇరంకియూపశేషణం
అమృతవిశేషణమితివాబోధ్యం - మృదువదంమృగానిపేలవానిపదాని
యస్యతత్రోక్తం - సచాతిపరవగాహమిత్యర్థః - అర్థాధానముఖిగ

స్వాధానశబ్దేనతద్యోగ్యనక్షత్రాదిప్రతిపాదకగ్రంథోపన్యతే - తదే
 వముఖంబదిర్యస్యతత్తథోక్తం - కించ - పిపాసుసులభం - పాతుమిచ్ఛసి
 పానుః (*) పిపతేస్సన్నంతాదుప్రత్యయః - తస్యసులభం - కాలామృతమి
 తివి శేష్యానురూపీణిపాసుసులభమిశ్యుక్తం - అన్యథాశ్రవణాహాస్య
 గ్రంథస్యపానాయోగ్యత్వాత్ - కాలామృతంకాలామృతాఖ్యంగ్రంథం
 సంక్షేపతఃఅల్పార్థతఃఅనతివిస్తరాదిత్యర్థః - సంస్కృటంఇతరగ్రంథాం
 పేక్షంయథాతథా - అహంవచ్చికథయామి (*) వచపరిభాషణఇతిథాతో
 ర్వతఃమానసామీప్యేవతఃమానవద్వేలిభవిష్యదర్శేత్ - నతువతఃమా
 నే - మంగళోనుభవప్రతిజ్ఞాబంధస్యాద్యగ్లోకస్యకాలామృతపదవాచ్యశో
 బ్దానువ్యాఖ్యానేనాంతర్భావాత్ - ప్రతిజ్ఞాతస్యచాద్యాప్యనారబ్ధిభి
 త్వాదిహిదిక్ - నగ్వత్రాప్రగ్రంథేశాదూహవిశ్రేణితప్యజ్జం || శ్లో || సూ
 త్యాశ్చైవగ్రంథానశాస్త్రాస్సగురవశ్చాచూలవిశ్రీణితమితితత్తథాత్.***

అవతరణిక || గ్రంథకర్తతానుజ్ఞేపైశుగ్రంథమునిర్విన్నముగానమాప్తి
 నొందుటకొఱపసిద్ధజేవతాప్రార్థనాపూర్వకముగ్రంథవివరమునుదె
 లియజేయుచున్నాడు || తా || ఇష్టదైవంబును - ఇష్టములనుచువాడును-సం
 పదధిస్తానదేవతయగు నలమేలుమంగానమేతుండును పాపనాశకరుండు
 నునగువేంకటేశ్వరస్వామికి నెల్లప్పుడునువందనంబుజేసిజ్యోతిశ్చాస్త్ర
 జ్ఞనేపాలనముద్రముంబరిశోధించుటవలన బుట్టినసారాంశమునుసంగ్ర
 హించి - విద్యత్సమూహారమ్యంబగునట్లు - మృచుపదములుగలదియును- గ
 త్యాధానాదిపోశకకర్తయొగ్యంబులగుతిధివారనక్షత్రాదులదెలియజే
 యునదియునుశ్రోత్రముచేపానముజేయదలచినవారలకతిసులభముగా
 దెలియునదియునునగు కాలామృతమనుగ్రంథమునుసూక్ష్మముగానితర
 గ్రంథాపేక్షలేనట్లునేదెలియజేప్పదననిశ్చాత్పర్యము.***

అ|| అ|| అథగత్యాధానాద్యుపయోగితేనతిధివాగాధిపతీనాహ || మూ ||
 పహ్నిప్రప్తప్రహిమాప్రిజాగణపతిస్సర్వఃకుమారోరవిగౌరీశోవసునాగ
 భర్తసూరయఃకామఃకలిందూపితా | ఏతేసర్వనినాధిపాస్సగ్రంథతేవారే
 శ్వరాభాస్కరశ్చంద్రాభూమిజఇందుజోగురుభృగూహందోభవేయుః
 క్రమాత్.***

వ్యాఖ్యానము || వహ్నితి || ఏతేవహస్నిదయఃపోడశసర్వదినాధిపాః
 ప్రతిపత్ప్రశ్నోపోడశదినాధిపాఃక్రమాత్సన్ధ్యః - తథాహి - వహ్నిరగ్నిః
 ప్రతిపత్తిః - సప్తాబ్రహ్మర్షితీయా యాః || ౧ || సప్తాప్రజాపతిగ్వేధాత్వ
 మరః - హిమాద్రిజాపార్వతీతీయా యాః - గణపతీర్విఘ్నేశ్వరశ్చ
 తుఢ్యాః - సర్వః శేషఃపంచమ్యాః - కుమారీసుమారస్వామీనస్త్యాః - రవి
 సూర్యస్తస్తనూః - శౌరేశశ్శివోష్టనూః - వినివిజిత్తపనిమైనానవమ్యాః -
 వాగాద్విజాఃదశమ్యాః - ధర్మయినపకాదశ్యాః - హరిర్విష్ణుఃద్వాదశ్యాః
 కామోనున్నథఃత్రయోదశ్యాః || ౧ || కానుఃపంచశశస్తరభ్యమర - కిలిః
 కిలిపురుషఃచతుర్దశ్యాః - ఇంపశ్చంద్రఃపౌర్ణమాస్యాః - పితౄఃపిత్రి
 త్తాపితరఃఅమావాస్యాయాః - క్రమాదధిపాః - అథ ధృగ్విపనిరూపణానంత
 రం - తేప్రసిద్ధాఃభాస్కరాదయః వారేశ్వరాఃక్రమాద్భువేయః - అత్రతచ్ఛ
 బ్రహ్మప్రసిద్ధాధికత్వాన్నయచ్ఛబ్దాపేక్షా - భాస్కరఃసూర్యఃభానుఃవారఃస్య
 చంద్రఃసోమవారఃస్య - భూమిజఃఅంగారకఃకుజవారఃస్య - ఇంపజోబుధసౌ
 హ్యవారఃస్య - గురుబృహస్పతిగ్గురువారఃస్య - భృగుశ్శుక్రశుక్రవారఃస్య -
 మింపశ్శనిశ్శనివారఃస్య || ౧ || శనిమందౌపగుకాలావిత్తమరః*****

అదినిచారాధిపతులజేష్ఠమన్నాడు || తా || పాడ్యమికిఆగ్నియు - ఆదియ
 కుబ్రహ్మయును - తనియకుపార్వతియును - చవితికివిఘ్నేశ్వరుండును - పంచ
 మికిఆది శేషుండును - షష్ఠీకికుమారస్వామియు - సప్తమికిసూర్యుండును - ఆష్ట
 మికిశేపుడు - నవమికిఅష్టనసువులు - దశమికిదిగ్గజములును - ఏకాదశికియము
 డును - ద్వాదశికివిష్ణువును - త్రయోదశికిమన్నుడును - చతుర్దశికికిలిపురు
 షుడును - పౌణః - వమికిచంద్రుడును - అమావాస్యకుపితృదేవతలును - వీరలీ
 క్రమంబునదివాధిపతులనబడుదురు * గ్రహణీయునాదివారమునకుసూర్యు
 డును - సోమవారమునకుచంద్రుడును - కుజవారమునకంగారకుడును - బు
 ధవారమునకుబుధుడును - గురువారమునకుబృహస్పతియును - శుక్రవా
 రమునకుశుక్రుడును - శనిదవారమునకుశనైశ్వరుండును - వీరలీక్రమమున
 వారాధిపతులనబడుదురు *****
 ౩ || అధవత్క్రాంతిపతీవాహ || మూ || ఋతేశాలభద్రకాలహుశభు
 క్తేహేమ్మయక్రాంతిపతీవాహాగిపితరోభగార్థమరవిత్వస్త్రాగుగా

ఖ్యాతః క్రమాత్ । ఇంద్రాగ్నిః మిత్రశక్రదనుజాస్తోయాఖ్యవిశ్వత్సభూ
 శ్రీ శాఖ్యావసంతోయపాజవరణాహిర్భుక్ష్యపూషాహ్వానాః ॥*****
 వ్యాః ॥ యుతే శాఖి ॥ అథ ధివారాధిసలినిరూః శాంతరం-ఎతే క్రమాత్ -
 యుతే శాఖిన్విన్వాదిన్ త్రాధిసతయః స్మరిః ధాహి-దస్త్రకాలహు
 తభగ్నశ్చేంద్రురూద్రాదితీజ్యానాగాః ఆశ్విన్యావస్తా ఆశ్వినిదేవతే-
 భరణ్యాః కాలోయనః - కృత్తికాయాః హుతభుక్ అగ్ని-రహిణ్యాః బ్ర
 హ్మ-మృగశీర్షస్య ఇంద్రశ్చంద్రః ఆగ్రా-యారుద్రశ్చివ-పురర్షసౌర్వరిది
 టిః దేవసూతా - పుష్కస్య ఇన్ద్రగురుః - ఆశ్రేషాయాః నాగాః సర్పాః - మ
 ఘాయాః పితరః - పూర్వభల్లున్యాః భగస్సూర్యవిశేషః ఉత్తరభల్లున్యాః అ
 ర్యమాఅయమపి ద్వాదశాదిత్యా న్యతపః హస్తస్సరసిః - ఉత్త్రాయాః త్వ
 ష్టా ఇంద్రః ॥ చిత్రానక్షత్రమింద్రదేవతీత్రుతేః స్వాత్మాః ఆశుగోవాయుః
 విశాఖాయా ఇంద్రశ్చ అగ్నిశ్చ ఇంద్రాగ్నిః (*) దేవతాద్వంద్వచేత్యానజ్ఞ-
 ఇంద్రాగ్నిః ఆపిత్వత్ర (*) ఈనూదేవవచనం ప్రశ్నవ్యామితి ప్రశ్నవ్యా త్వా
 త్ప్రశ్నకృతబావః - అనూరాధాయాః మిత్రసూర్యవిశేషః - జ్యేష్ఠాయాః శ
 క్రాం ఇంద్రః - మూలస్య దనుజః రాక్షసః - పూర్వాషాఢాయాః తోయాఖ్యా అ
 ప్సంజ్ఞాః ఉత్తరాషాఢాయాః విశ్వేవిశ్వే జేవాః - అభిజిత్ః ఆన్యభూః బ్రహ్మ
 శ్రవణః - శ్రీశాఖ్యోన్విన్వా-ధనిష్ఠాయాః సవవః శతతారాణాంతోయపోవ
 రుణః - పూర్వాభాద్రాయాః అజవరణః అజైకపాత్ ఉత్తరాభాద్రా
 యాః అహిర్భుక్ష్యభ్యః రుద్రమూర్తేః భేదః - రేవత్యాః పూషాహ్వా
 యః పూష్యాస్సూర్యభేదః ॥*****
 అ॥ నక్షత్రాని పశులజేష్టచున్నాడు ॥ తా॥ ఆశ్వినికి నశ్వినిదేవతలును-భరణికి
 యమిందుకు కృత్తికకిగ్నియు-రహిణికి బ్రహ్మయు-మృగశిరకుచంద్రుండు
 ను-ఆగ్రామశివుండును-పురర్షసువుకదితిదేవియును-పుష్కమికిగురుండు
 ను-ఆశ్రేషకుసర్పములును-నాఖికుపితృదేవతలును-పుష్కకుభగుడనేసూర్య
 విశేషుండును-ఉత్తరకు అర్యముడనేసూర్యవిశేషుండును - హస్తకుసూ
 ర్యుండును - చిత్రకింద్రుండును - స్వాతికి వాయువును-విశాఖికింద్రాగ్ని
 లును-అనూరాధకుమిత్రుడనేసూర్యవిశేషుండును-జ్యేష్ఠకుదేవేంద్రుండు
 ను-మూలకురాక్షసుడును-పూర్వాషాఢకునుదకంబులును- ఉత్తరాషాఢ

కువిశ్వేదేవులును-అభిజిత్తుకుబ్రహ్మయు-శ్రవణమునకువిష్ణువును-ధనిష్ఠకు
అష్టవసువులును-శతతారికువయలుడును-ఘరాణ్యాభాద్రకజచరణుండును-
ఉత్తరాభాద్రకుహిర్వుష్ణుండును-రేవతికపూమాఖ్య సూర్యవిశేషుం
డును - వీరలీక్రమముననుత్తరాభిషేకులనంబడుదురు*(ఇందుజెప్పబడిన
సూర్యవిశేషులు ద్వాదశాదిత్యులలోకొందరిని తెలుసుకోవలయు.*****

౪॥ అ॥ అథనక్షత్రాణామక్షిప్తదారుణమృదస్థిరోగసాధారణచ
రసంజ్ఞామాహ॥ మూ॥ క్షిప్రంనస్తరపీఙ్యమానురశివజ్యేష్ఠరగందారుణం
చిక్రాంత్యేందుభమైత్రభంశుభభవేద్ద్వాపాప్యక్షరాభంస్థిరమ్
ఉగ్రంకాలమఖాత్రిపూర్వమనలేంద్రాగ్నితూసాధారణంస్వాత్యాదిత్య
హరిత్రయంచరమిదంసద్యాశ్చస్వసంజ్ఞాఫలమ్।*****

వ్యా॥ క్షిప్రమితి॥ దస్త్రంచ-రవిశ్చ-ఇశశ్చ-తేహంసమాహరః-ద
స్త్రవీశ్చ-అగ్నిశ్చ-కేనగ్నశ్చసహ-రగ్వంశ్వబోధ్యః అగ్నివీచాస్తపుష్య
త్రయం-క్షిప్రాక్షిప్రసంజ్ఞకం-అనువచితవ్యే-అగ్రములాగ్రాజ్యేష్ఠాశ్చ
మావకుష్టయ-దారుణందారుణసంజ్ఞకం-చిక్రాంత్యేందుభమైత్రభంచ
క్రాంతేవత్యుశశిమానూగాధాచయష్టయం-మృదుమృదుసంజ్ఞకం-బ్రా
హ్మక్షరాభారోహిణ్యుత్తరోత్తరామాథోత్తరాభాద్రాచతుష్ట
యంస్థిరంస్థి-సంజ్ఞకం-యత్రయత్రసామాన్యేనోత్తరాగ్రహణంక్రియతే-
తత్రశత్రోత్తరోత్తరామాథోత్తరాభాద్రాణాంగ్రహణమిత్యేతచ్ఛాస్త్రసమ
యః-కాలమఖాత్రిపూర్వం-భరణీమఖాపూర్వఫల్గునీపూర్వామాధాపూ
ర్వాభాద్రాణాంపంచకం-ఉగ్రంఉగ్రసంజ్ఞకం-అనలేంద్రాగ్నితూకృత్తికావి
శాఖాద్వయంతుసాధారణంసాధారణసంజ్ఞకం-తుశబ్దపాదపూరణార్థకః
॥౨॥ కుహిదస్త్రహవైపాదపూరణ ఇత్యుచరః-స్వాత్యాదిత్య హరిత్రయం
స్వాక్షిపనర్వ సూశ్రవణభవిష్టాశ్చవిషజాంపంచకంచరంచరసంజ్ఞకం-
తానినక్షత్రాణిస్తత్యేకంస్వసంజ్ఞాఫలందయః-యస్వయాభృశీసంజ్ఞాత
ద్యాశ్చఫలందాతీ-వ్యః-క్షిప్రనక్షత్రంశీఘ్రఫలమిత్యాది*****

అ॥ నక్షత్రములకుక్షిప్రదారుణమృదస్థిరోగసాధారణచరసంజ్ఞల
జెప్పుచున్నాడు॥ శా॥ అగ్నిశ్చ-హస్త-పుష్యమియీతిన్నక్షిప్రనక్షత్రము
లు-మూల-ఆద్రా-జ్యేష్ఠ-ఆశ్లేష-యీరస్నదారుణమృత్రములు-చిత్త
రేవతి-మృగశిర్షము-అనూరాధఈరమృదునక్షత్రములు-గోహిణి-ఉత్త

పతి త్వామోగ్యాత్ ||*****

అ || నవగ్రహములకు శుభాశుభాసంజ్ఞలనున్న పురుషస్త్రీ నపుం
సకసంజ్ఞలనున్న - బ్రాహ్మణానిజాతినిగ్రహమునందెలియజేయుచున్నా
డు || తా || సూర్యుడు - కుజుడు - శని - రాహువు - కేతువు - యీగ్రహపాపగ్ర
హములు - చంద్రుడు - బుధుడు - బృహస్పతి - శుక్రుడు యీరన్న శుభగ్ర
హములు - వీరిలోబుధుడుపాపగ్రహముతోకూడినట్లే తేపాపియైనది -
చంద్రుడుక్షీణగతముచుపాపియనినది - పూర్ణగతముచుశుభకరుడనినది
తామసగ్రహము - సూర్యుడు - అంగారకుడు - బృహస్పతియీరన్నపురుషగ్ర
హములు - చంద్రుడు - శుక్రుడు - రాహువుయీరన్నస్త్రీగ్రహములు -
బుధుడు - శని - కేతువుయీరన్ననపుంసకగ్రహములు - బృహస్పతి - శుక్రు
డుయీరన్న బ్రాహ్మణగ్రహములు - సూర్యుడు - అంగారకుడు - యీ
న్నక్షత్రియగ్రహములు - చంద్రుడు - బుధుడు - యీతనైశ్యగ్రహములు -
శనైశ్చరుడు - శూద్రవ్యవహారికానిపంచదశవర్ణములకధిపతియైనశూ
ద్రుడుయీగ్రహమునగ్రహములవర్ణనిజాయముచుదెలియదగినది.***

౬ || అ || అథచంద్రస్యపూర్ణత్వంక్షీణత్వంచదశయశతైశ్శుభా
న్యాహ || మూ | అష్టమ్యోరుభయోశ్చనుధ్యనుగతశుక్లాన్యయోర్వ్యత్య
యోపూణఃక్షీణఇతిక్రమాచ్ఛతధరఃపూర్ణశుభోమంగళేకృష్ణాహౌదిన
పంచకంశుభకరంతన్నగ్రహంనుద్యవంతస్యాంత్యంధమాధిధృతశివ
తామృక్షేతుతద్వ్యత్యయమ్ ||*****

వ్యా || అష్టమ్యోరితి || ఉభయోఃశుక్లకృష్ణయోరష్టమ్యోఃనుధ్యగణః
శేషధరఃచంద్రఃపూర్ణః - శుక్లాన్యయోఃశుక్లాచలన్యాచశుక్లాన్యయోర్వ్య
త్యయోవిషయా సేనతిఉభయోర్వార్ధ్యగతశ్చంద్రఃక్షీణోభవతి - క్రమాత్పూ
ర్ణఃమంగళేశుభకర్తృణి - శుభఃశుభకరఇత్యర్థః - క్షీణస్తవశుభకరఇత్యర్థా
ల్లభ్యతే - అనేనైతదుక్తంభవతి - శుక్లాష్టమ్యత్రార్థమారభ్యకృష్ణాష్టమి
పూర్వాధ్వర్యంతంహద్యమః - తత్రస్థితఃశశీపూర్ణః - కృష్ణాష్టమ్యత్రార్థ
మారభ్యశుక్లాష్టమీపూర్వాధ్వర్యంతంయోయంనుధ్యకాలః - తత్రగ
తఃక్షీణోభవతి - అస్థాయంవిశేషః - కృష్ణాహౌర్వృష్ణపక్షప్రళమభాగేయ
దినపంచకంతచ్ఛుభకరం - పూర్ణఃచంద్రత్వాదితిభావః - తన్నగ్రహంత

స్వకృష్టపక్షస్వహద్యహం - పప్తాదిగళమీపర్యంతం ద్వితీయం పంచకం -
మద్యహం - అల్పఫలదమిశ్యర్థః - అనతిపూర్ణ చంద్రత్వాదిభావః - తస్య
కృష్టపక్షస్యాంత్యం పకాదశీమారభ్యదర్శ పర్యంతం చరమపంచకం - అథ
మాభిధం అథ మసంక్షకం అశుభకరమిత్యర్థః - తత్ర అతిక్షీణచంద్రత్వాదితి
భావః - శశినివశాస్త్రీణత్వమధ్యత్వపూర్ణత్వవశాత్ శుక్లేశుక్లపక్షేతు - త
ద్వ్యత్యయం ఉ కన్త సరీశ్యం - తదాశుక్లప్రశివ దారభ్య తస్యంచమీప
ర్యంతం అథ మాభిధం - క్షీణచంద్రత్వాత్ శుక్లపక్షీమారభ్య తస్యమీపర్యం
తం మద్యహం - అనతిక్షీణచంద్రత్వాత్ శుక్లే కాదశీమారభ్యపూర్ణమావ
ర్యంతం శుభకరం పూర్ణ - చంద్రత్వాదితి.
అ॥ చంద్రునిపూర్ణత్వక్షీణత్వములనవీటిఫలములను వివరింపుచున్నాడు॥
తా॥ చంద్రుడు శుక్లశుక్లాప్తమిమోనలు కృష్ణాప్తమిపర్యంతము పూర్ణుండును,
కృష్ణశుక్లాప్తములకు శుద్ధనినములయందు క్షీణంబును - పూర్ణ చంద్రుడు శు
భకరంబును క్షీణచంద్రుడు శుభకరుడని తాత్పర్యము) * (మఱియు - శుక్లపక్షే
కాదశిమొనలు కృష్ణపక్షమంచమివరకు పూర్ణ - చంద్రుడౌటవలన శుభకర
మనియును - శుక్లపక్షపక్షిమొదలు ఆదశమిపర్యంతము - కృష్ణపక్షపక్షి మొ
దలు కృష్ణదశమిపర్యంతము - మద్యహచంద్రుడౌటవలన అల్ప ఫలప్రదమని
యును - కృష్ణే కాదశిమొనలు శుద్ధపంచమివరకు మిక్కిలిక్షీణచంద్రుడౌట
వలన అశుభకరమనియును తాత్పర్యము

౨॥ అ॥ అథ గర్వాధాన హేతుభూతస్య ప్రథమాతావస్య శుభాశుభ
సక్షత్ర వారాణ్ అస్య గ్రహసంపత్తిం చ దృశ్యతి ॥ మూ॥ కన్యా యాః
ప్రథమార్త వే శుభకరాణ్య ద్యంత మూలోత్తరా బ్రాహ్మ్యే జ్యేష్ఠం దశ
పంచక హరిశ్రీ శ్చైవ నాన్యానితు॥ వారా శ్చేంద్రుః జీవశుక్ర శశి నాం తేషాం
చ దగ్ధా శ్శుభా. కేం గ్రోపాంత్యధన శ్రికోణసహితా శ్చాప్యే రిలాభత్రి
గాః ॥ వ్యా॥ కన్యా యాః ॥ ఆద్యంత మూలోత్తరాః ఆదిః అశ్విన్ అంత్యో
రేవతీ - మూలా ప్రసిద్ధా - ఉత్తరాశ్చేంద్ర గాత్రయం బ్రాహ్మ్యే జ్యేష్ఠం దశ
పంచక హరిశ్రీ బ్రాహ్మ్యే గోహణీ - ఇశ్యం సుష్యుః - ఇంద్రః శుక్రగణీషణ - ది
నేశచంచకం హస్తం శ్రాస్వాతీవిశాఖానూరాధాః - హరిత్రీణీత్రచణగ
నిష్ఠాశతభిషజ్జనితానిస్తవదశక్షత్రాణ్యేవ - కన్యా యాః ప్రథమార్త వే

ప్రథమరజసిశుభకరాణినియనిశుభాగ్రాఫునర్వసూజ్యేస్తాకృత్తికా
 పూర్వఫల్గునీపూర్వాసాధాపూర్వాభాద్రాపదశ్యాశ్రేమాదశైతాని
 సమస్తానిశుభకరాణి - భిముజజీవశుక్రశశినాంసంబంధినోవాసరా
 శ్చశుభకరాః - తేషాం భుజుజజీవశుక్రశశినాంవగాశ్చశుభా
 ష్శుభకరాః - ఆశ్రవ్యశజ్యేచలగ్నహూరాద్రేక్షాణనవాంశద్వానశం
 శక్రివాంశాశ్చ చ్యుతే - కేంద్రోపాంత్యధగ్రినోణససీతాః - కేం
 ద్రాణిలగ్నచతుర్థసప్తనదశమావి - ఉపాంత్యమేకాదశస్థానంధసంద్వితీ
 యం - త్రికోణోపంజనునవమా - ఆర్ద్రవలగ్నస్య ఉక్తిస్థానేషుస్థితాశ్శుభాః
 శుభగహాశ్శుభకరాః - అన్యేపాపగ్రహాః అరిలాభశ్రిగాః - పష్టైకాదశ
 త్రితీయస్థానగతాస్తంశశుభకగాభవంతి*****.....

అ || తొలుగునర్తవిషయమైశుభాశుభనక్షత్రముల జేపుచున్నాడు ||
 రా || అర్చిని - రోహిణి - శ్చగ్నిశీర్షము - పుష్యమి - ఉత్తరశాస్త్ర - చిత్తశాస్త్ర - వి
 శాఖ - అనూరాధ - మూల - ఉత్తరాషాఢ - శ్రవణం - ధనిష్ఠ - శతభి - క - ఉ
 త్తరాశాస్త్ర - రేవతి - యీ - గిరి - నక్షత్రములనుంచునగుగ్రాడినట్టులైతేశు
 భకరణనియును - భరణి - కృత్తిక - ఆద్రా - పునర్వసు - ఆశ్రేష - శుభపుబ్బు -
 జ్యేష్ఠ - పూర్వాసాధ - పూర్వాభాద్ర - యీగం - నక్షత్రములయంశ - సుసు
 రాడినట్టులైతే అశుభకరణనియును - సోమ - బుధ - గురు - శుక్ర - వా
 రణులయంచునగుగ్రాడినట్టులైనగుం శకరణనియును - వీ - లగ్నములన
 గా - వృషభము - మిథునము - కర్కాటకము - కన్య - తుల - ధనుస్సు - మీనము -
 శుభగ్నములును - చంద్ర హూరమును - యీలగ్నముల జేక్షాణములును
 నవాంశ - ద్వాపశాంశ - త్రింశాంశములును - శుభకరణులయందొంపనితా
 శ్చస్యము) (ఒకలగ్నమునకు హూరలు రెండు - అందు ప్రథమాదిజే - ల
 గ్నములయందు మొదటిభాగముసూర్య హూరయును - రెండవభాగము
 చంద్ర హూరయును - ద్వితీయాదిసగులగ్నములయందులగ్న ప్రథమభా
 గముచంద్ర హూరయనియును - రెండవభాగముసూర్య హూరయని
 యును - (జేక్షాణసమగలగ్నతృతీయభాగమనియును తాత్పర్యము) (శు
 బియు శుభగ్రహములుగజస్వలయినినలగ్నగుంచును లగ్నమునకు రెండ
 వయింటను - నాలుగవయింటను - అయిదవయింటను - ఏడవయింటను - తొమ్మి
 దవయింటను - ఎనిమిదవయింటను - పదనకొండవయింటనున్నట్టులై సశుభకరముల

నియుచ - పాపగ్రహములు- ౩-౬- ౧౧-యీస్థానములయందునున్నట్లులే
నిసంభకరములనితాత్పర్యము.*****

౮ || అ || పూర్వోక్తనుభామ్యగ్రసక్షా శ్రాణాం పూరవాసరాణాం
చఫలమాహ || మూ || దుఃఖీస్యాత్పూర్వయోరదిత్యభేదాబంధకీశక్రభే
ద్యక్షోన్విష్వతగార్కిభౌమదినకృద్వా రెషురోగార్తికృత్ | వైధవ్యా
సుతనిర్ధనాశుభఫలంయామృత్రిపూర్వోష్వరగేష్వే కద్విత్రిచతుష్పదాని
యువతేర్దమ్యైక్రమాదార్తవే || వ్యా || దుఃఖీతి || పిశ్య రౌద్రయోఃసుభా
గ్రయోః - యిస్యాఃకన్యాయాఃప్రథమరజోద్భవ్యతే - సాదుఃఖీస్యాత్
అదిత్యభేదపునర్వసూనక్షత్రేచేత్ - సాబంధకీవ్యభిచారిణీస్యాత్ - శక్రభే
జ్యేష్ఠాయాం అగ్నేష్వత్రికాయామపిచేత్ - నిష్వతరాదనిగ్రతమా - అ
ర్కిభౌమదినకృద్వా రెషుశన్యంగారకరవివాసరేషుచేత్ - రోగార్తికృత్
రోగప్రముక్తపీడాకృత్ - యామృత్రిపూర్వోష్వరగేష్వభరణీపూర్వఫల్గునీ
పూర్వపాథాపూర్వాభాగ్రా శ్రేషాసుపకద్విత్రిచతుష్పదానిప్రథమ
ద్విత్రియశ్చ త్రియచతుర్థపాదాయువతేకన్యా యాఃక్రమాత్వైధవ్యా
సుతనిర్ధనత్వంఅశుభఫలంచదమ్యః - భరణ్యాదిమాక్తనక్షత్రేషుప్రథ
మపాదాఃవైదవ్యం - ద్విత్రియపాదాఃఅపుత్రత్వం - త్రిత్రియపాదాఃదా
రిద్రవ్యం - తురీయపాదాఃఅశుభఫలంచక్రమాద్దమ్యరిగ్యన్వయః*****

అ || ఈరజోవిషయమైముందుజెప్పుబడినదుష్టనక్షత్ర వారఫలంబులజె
ప్పుచున్నాడు || తా || మఖ- ఆద్ర- యీ-ఎనక్షత్రములయందుబ్రథమర
జస్వలయైనవనితదుఃఖియగును - పునర్వ సుయందువ్యభిచారిణీయగును -
జ్యేష్ఠ - కృత్తిక - యీ-ఎయందుమిక్కిలిదరిద్రురాలగును-భరణీ- పుబ్బ-
పూపా- పూభా-ఆక్రేష - యీనక్షత్రములమొదటిపాదమునందుపిధవ
యగును - రేండ్వపాదమునందుగొడ్డురాలగును - మూడవపాదమునందు
దరిద్రురాలగును - నాలువపాదమునందుసశుభఫలములనుబొందును)*(ను
టియును-అదిత్య-మంగళ-శనివారములయందురజస్వలయైనతోగములచేపీ
డింపబడుననితాత్పర్యము.*****

౯ || అ || రజో దుష్టకాలమాహ || మూ || సంధ్యోభస్మగపర్వ పాతపతి
ఘూరిత్రాప్తమీద్వాదశీషస్థీపిష్టివిషావమాదిదవసాదుష్టగు-సంస్థారవిః | రం
ధ్రేందుత్పిధనోడుభర్తురశుభాయోగానిశా వైగృతిపాపాక్రాంతభ

మస్తసాపవనతికన్యార్తవేదోషకృత్ || వ్యా|| సంధ్యేతి || సంధ్యాసూరో న
 యాస్తమయకాలః - ఉపప్లవః ఉపగ్రవకాలః - గ్రహణకాలోవా-పర్వాణి
 అనూవాస్యేపూర్ణిమాకృష్ణాష్టమీకృష్ణచతుర్దశీసంక్రాంతయః - పాతక
 వ్యతీపాతోమహాపాశశ్చపరిభూయోఽవిశేషః - రిక్తాశ్చక్షుర్ధీనవమీచతు
 ర్దశ్యః - అష్టమీద్వాదశీషష్ఠ్యః - తుద్వయగతాః విష్టిర్భువ్రకరణం - విషానిని
 నాడ్యః - అవమః దినశ్రయః - ఆదిశబ్దేన త్రిమ్యస్పృగదయః || శ్లో || దిన
 శ్రయంస్పృశత్యేకోవారస్సాదవమంహితత్ | ప్రివాన్స్పృక్షీధిర్భువ్ర
 త్రిమ్యస్పృగితినిందితభిత్వక్తం - దుష్టతాసంస్థాదుష్టనక్షత్రాణిభూర్వో
 క్తకృత్తికాదీనితేమస్థితోరవిభట్టః పత్వః - రంధ్రేపః ప్రిమచంగ్రః - ని
 ధనూడునైధనతారాద-అశుభాయోగా-వగ్రవిష్కంభగండవ్యామా
 తశూలాఽగండాదయః - నిశారాః ప్రివైధ్యతిప్రసిద్ధాపాపాక్రాంత
 భంపాపగ్రహాక్రాంతనక్షత్ర-రాశిర్వాఅసపాపవనతిజ్ఞోలగ్నా
 త్సప్తమేపాపగ్రహస్థితృకన్యాయాః ఆర్తవేప్రథమార్తవే - దోషకృత్.

అ|| సమగ్రకుమృత్యకాలములనుచెప్పుచున్నాడు || తా || సూర్యోదయకా
 లంబునుసూర్యాస్తమయకాలంబునుగ్రహణకాలంబును-అమావాస్యయు
 ను - పున్నమయును - కృష్ణాష్టమియును - కృష్ణచతుర్దశీయును - మేషాదిసం
 క్రమణములును - వ్యతీపాతనామయోగమును - మహాపాతలనగావ్యప్ర
 వైప్రలును - పరిభూనామయోగమును - చవితియును - షష్ఠియును - అష్టమి
 యును - నవమియును - ద్వాదశీయును - చతుర్దశీయును - భద్రకగణము
 ను - త్యాజ్యఘడియలును - అవమయనగామాడుతిధులుగలసినవారమును -
 త్రిమ్యస్పృక్ - అనగామాడువారములతోగూడినతిధియును - క్రిందజెప్ప
 బడినకృత్తికాదిదుష్టనక్షత్రములయందుసూర్యుడుండగాను - సమగ్రాది
 నవనితపెనిమిటిరాశికి - ఎనిమిదవయింటచంద్రుడుండగాను నైధనతార
 యనగాజన్మనక్షత్రమునకుఁగవ-నక్షత్రమును - వజ్రము-విష్కంభము - గం
 ఢము - వ్యాఘాతము - శూల - అతిగండము - క్షిమిమొదలునలశుభయో
 గములును - రాత్రి - వైధ్యతినామయోగమును - పాపగ్రహములగుసూ
 ర్యాంగారకశనిరాహుకేతువులచేనాక్రమింపబడిననక్షత్రములును - ర
 జస్వలయైనలగ్నమునకుయేదవలగ్నమునందుసూర్యాదిపాపగ్రహంబు
 లుండగానీచెప్పబడినకాలములుప్రథమాతఃపమునకుదోషకరంబులనుట,

౧౦ || ఆ || పృచ్ఛకవిగృహాత్పరబిందువస్త్రనిర్ణయమాహ || మూ ||
 సప్తైకాష్టచతుష్టడక్షిణవదిష్టుత్రానిసంఖ్యాఃక్రమాద్రామాద్యభిక్
 రాభిరానుశశభృచ్ఛంద్రారజోబిందవః | జీర్ణంశ్యానులర్క్తపున్యగులి
 సంకామాయదిత్రంవతద్వస్త్రంధాతుమయంచపృచ్ఛకవిశాస్త్రాచ్య
 దికామృఫలమ్ || వ్యా || సప్తేతి || పృచ్ఛకఃదైవజన్యప్రాగాదిదిక్షుస్థిత్వా
 యదిపృచ్ఛతి - తదాదైవజ్ఞఃపుత్రసంఖ్యాంబిందుసంఖ్యాంవస్త్రంయశ్చ
 చక్రమాద్యదేత - యథాప్రాగాభిగేస్థిత్వా యదిపృచ్ఛతి - తదాదైవ
 జ్ఞఃసప్తసప్తపుత్రాఃఆగ్నేయభాగేస్థిత్వా యదిపృచ్ఛతి - తదాదైవఃపుత్రః
 దక్షిణదిగ్భాగే - ఆప్తపుత్రాః - నైఋత్యదిగ్భాగేవత్వాఃపుత్రాః - ప
 శ్చిమేషట్ - వాయువ్యభాగేవత్వాః - ఉరగ్భాగేనవపుత్రాః - ఈశా
 న్యేదిక్ దశపుత్రాభి - ఆధమిందునిర్ణయః - పృచ్ఛకఃప్రాచ్యాంస్థిత్వా
 యదిపృచ్ఛతి - తదారామాఃత్రయోరజోబిందవః - ఆగ్నేయేలద్రయస్సప్తర
 జోబిందవః - దక్షిణేఽబ్ధయశ్చత్వారిః - నైఋత్యాం రోద్వేదించూ -
 ప్రతీచ్యాంఽబ్ధయశ్చత్వారిః - వాయవ్యేరామాస్త్రయోరజోబిందవః - ఉ
 దీచ్యాంశశభృదేకః - ఈశాన్యేచంద్రఃఏకఃరజోబిందురితి - ఆథవస్త్రని
 ర్ణయః - ప్రాచ్యాంస్థిత్వా యదిపృచ్ఛతి - తదాతద్వస్త్రంరజోహుషితఃజీర్ణం
 ఆగ్నేయాంశ్యానులంశ్యానులవర్ణం - దక్షిణాయాంర్క్తగర్క్తవర్ణం - నైఋత్యాంశు
 భ్రంశ్వేతం - పశ్చిమేషఃలింగమాలిన్యయక్తం - వాయవ్యేకామా
 యం - ఉదీచ్యాంచిత్రం - ఈశాన్యేధాతుమయం - వస్త్రమితిప్రాచ్యాది
 కాస్తాఫలంప్రాగాదిదిక్ఫలంవక్తవ్యం || ౧ || దిశస్తుకకుభాకాస్తాభివ్యవగః.

అ || ప్రశ్నజేసదిక్కునుపట్టిపుత్రబిందువస్త్రములనిర్ణయంజెడిక్రమమునుబె
 ప్పఱున్నాడు || తా || అడుగవచ్చినవాడుజ్యోస్థ్యజైనతనకురుద్బుదిననుం
 డియడిగిన నేడుగురుకొమారులనియు ౩ రజోబిందువులనియు జీర్ణవస్త్ర
 మనియుంజెప్పవలయు - ఆగ్నేయదిక్కుననుండియడిగిన నెకకొమారుండ
 నియు - ౨ - బిందువులనియు - కష్టవలువయనియు - దక్షిణదిశనుండియడిగి
 న నెకమండు కొమారులనియు - ౪ - బిందువులనియు - ఎట్టివివలువయని
 యు - నిఋత్య తదిక్కుననుండియడిగిన - నలుగురుకొమారులనియు ౨ నిం

దువులనియు - వెల్లవలుచునునియు - పశ్చిమదిసనుండి యడిగిన సార్ధమ
కొనానులనియు - ర - బిందువులనియు - మలినవ స్త్రమనియు - వాయువ్య
దిసనుండియుడిగి - నిరువులకొమారులనియు - ౩ - బిందువులనియు - టెంగావి
చీరయనియు - కుబేరికొమ్మన నుండి యడిగిన - లోహ్మిం ద్రుకొమా
రులనియు - ౧ - బిందువనియు - పెద్దపన్నెలుగలవ స్త్రమనియు - ఈశా
న్వరిసనుండి యడిగిన - పదుగురుకొమారులనియు - ౧ - బిందువనియు - గైరిక
ధాతుమయమైనవ స్త్రమనియు - నీక్రమంబునజ్యోతిష్కాదులు త్రబిందు
వ స్త్రనిర్ణయములంబెప్పవలయుననితాత్పర్యము.

౧౧ || ౨ || పూర్వోక్తవ స్త్రనిర్ణయస్ఫుటించాశుంభావ్యాపూర్వఫలమా
హ || మూ || శ్యానంశుశుక్లరంగు భానుభాకరందీప్రంబదారి ద్ర్యక్ష
రక్తంశ్యాధికరంసితంశుతకరంశ్రుంబహూషింహిస్త్రీతాంబిందు
సమత్వమానుయకరంశ్యాప్రదంశాస్త్రదీపిరమానారవిషమత్వమేవసూత
కృద్భాగ్యప్రదంసర్వదా || వ్యా || శ్యానిమిగిరజోహూషిశంవస్త్రంశ్యా
మంచేత్ - మృత్యుకరం - వృశంబద్ధిప్రంచేచ్ఛ భాకరం - చిత్తంబిత్తర
ణంశేష్టారిద్ర్యక్షత్ - రక్తంశేష్టాధికరం రోగప్రదం -
నితంశేష్టంశేష్టు తకరంపుత్రప్రదమితవ క్తవ్యం - ఆర్తవే సభమరజసి
చిందుసమత్వంబిందుమానాంరజోబిందుమానాం సమత్వంయుక్తవ్యంస్త్రీతా
మానుయకరంరోగప్రదం - కింబకశ్యాప్రదంస్త్రీసంతానకరంచ - విష
మత్వమేవ - ఆయుక్తవ్యంశుశుతకృత్ - పురుషసంతానకరంశివసర్వదా
భాగ్యప్రదమైవప్రదం.

౨ || ఈచెప్పబడినవ స్త్రములకునుబిందుశుంభుకును ఫలములనుజే
ప్రమిత్తును || తా || కష్టపీరగట్టుకొనిరజస్వలయయినసాశకరమనియు -
గట్టిచీరయముననుంగిభాకరమనియు - పెద్దపన్నెలుగలచీరయమున - దారి
ద్ర్యమునుజేసెదనియు - ఎట్టిచీరయమున - రోగప్రదమనియు - తెల్లచీర
యయిన - కొమారులు గలుగుదురనియును - ముడియు స్త్రీలకుమొనట
సహర్తయందు - ౨ - ర - ఇట్టిసమిదిచువులుగల్గిన - రోగకరమనియు స్త్రీ
సంతానకరమనియు - ౧ - ౩ - ఇట్టిబేసిబిందువులుగల్గిన - పురుషసంతానక

రహస్యము - ఎల్లప్పుడు సౌభాగ్య ప్రదహనియును తాత్పర్యము.!

౧౨ || అ || అథ కాగణభూత సౌత్తవ సోదై శానంతరంకార్యభూతస్య
గర్భాధానస్యవర్జ్యకాలమాహ || మూ || గర్భాధానమరిష్టమస్త - ఓధౌపా
పగ్రహా క్రాంతభేద నా హి ద్వయకాలమూలనిధనజ్యేష్ఠాం యోగ్యోఽమృ
తము ! షష్ఠీవిష్టివిహవమానుపరిభూవ్యభేది వావై నృతౌసంధ్యాపర్వచతుర్థ
నీన్రహపిశ్య శ్రాద్ధేషుపాతేభవేత్. * * * * *
వ్యా || గర్భాధానిమితి || అస్తునః కిరౌదంపశ్చోగ్రప్తనః చంద్రే - పాపగ్రహా
క్రాంతభేదాపగ్రహస్థితనక్షత్రేన సాహిద్వయికాలమూలనిధనజ్యే
ష్ఠాంత్యజన్తోదురుః - చంద్రః - అర్విసి - అహిద్వయం - ఆశ్రేషానః ఘే - కాలః - భర
ణీ - మూలాప్రసిద్ధా - నిధనంద - పత్యోనైకధనతాగా - జ్యేష్ఠాప్రసిద్ధా - ఆం
త్యా రేవతీజన్తోదురం పత్యోజన్తనక్షత్రం తేషువనక్షత్రేషుచషష్ఠీచ
క్షుప్తయగతావిష్టిభక్తకరణం - విషావిషవాడికాః - అవనూదివస్రయం
ఏతానుదపరిభూవ్యభేదపరిభూయాః పూర్వాద్భేదివాః హ్ని వై నృతౌవైదృ
తినామయోగే - సంవ్యయోః కిభయసంధ్యయోః - పర్వసుపంచ - ర్వసు -
చతుర్దశ్యాం శుక్లచతుర్దశ్యాం - కృష్ణచతుర్దశ్యాః పర్వాంశః పాతత్యే - గతా
ర్థత్వాత్ - చతేఅచరిత్రతది నేపిత్యశ్రాద్ధేషు శ్రాద్ధసవసేషుపాతేచవ్య
తీపాతేనహాపాలేచక్షురేష్యే రేషుగర్భాధానసౌత్తవ్యది - అరిష్టంశు
భంభవేత్ - విధ్యగ్నేలిజ్. * * * * *

అ || గర్భాధానమునకుకొంత గానికాలములజెప్పుచున్నాడు || తా || భా
ర్యాభితలరాశికైనిమిదవయింటచంద్రుడుండగాను - ముందుజెప్పబడిన
సూర్యాదిపాపగ్రహములుండిననక్షత్రములయందును - అర్విసి - భరణి -
ఆశ్రేష - హః - జ్యేష్ఠ - మూల - రేవతి - ఈనక్షత్రములయందును - భాగ్యభగ్న
లజన్తనక్షత్రములకేడననక్షత్రములందును - పక్షుద్వయగతషష్ఠీయం
దునుపరిభూచానయోగపూర్వ - భాగమునందును - పవతియందును - వై
భ్యలిశాశుడ్యోగం - చందును - సూర్యోదయాస్తమయకాలంబులయందు
ను - పంచపర్వములనం గాకృష్ణాష్టమి - కృష్ణచతుర్థి - పూర్ణిమా - అమావా
స్య - సంక్రాంతిలు - ఈదివములయందును - శుక్లచతుర్థియందును - ఏకాదిశి
మొదలుగాగలప్రతిదివములయందును - శ్రాద్ధదినములయందును - పృ

తీపాతనామయోగమునందునీజెప్పబడిన కాలముల యందుగర్భాధానము చేయగూడదని తాత్పర్యము.*****

౧౩||౨||అథ ఋతుకాలస్థిరయమాహ||మూ|| స్త్రీణామారవదర్శనాదిది
నతస్సాన్యత్తోడకర్తుమపాపుత్రాధీవరయేత్సమాసుసుముఖీతాస్తేష్వప
శుగ్ధాశ్చకామ | పుంలగ్నే పురుషైరవేషితయుతేపుంవర్గసంస్కర్తాహై
జ్జకపేదగ్నుసుతాంకేమనిసుతస్తదవ్యత్యయేపుత్రికా|| వ్యా|| స్త్రీణామితి||
ఆర్తకచర్మనాదిదినతః||యితౌభవంతిర్తవం (*) తత్రభవభగ్నిత్వగుణః - త
స్యసంసారకర్మకంతస్యకర్మకాంత్రధనుదివసంతస్తాతపోదశయుతుకుపాః
ఋతురాత్రయఃస్యః - రజోదర్మనాదినిరహారశ్యపోదశదినమభివ్యాప్య
ఋతుపాశ్చాన్యః - పుత్రార్ధీపుత్రసంతానాభిలాషీ - సమాస్తేష్వతా
పఃయుతుకుపాసుసుముఖీనుకులవతీం - శుద్ధాంస్నానాది నాశుద్ధాం
కృతాంరజస్వలానియమేనతీణాగ్రిం - భార్యామితశేషః - వరయేద్దచ్చే
త్ - అత్రాయంవిశేషః - పోదశసుతద్యాశ్చసోనింధ్యాః - శస్తాజ్ఞాః
పరిత్యజ్య - శేషాసువరయేదితి - తదుక్తం|| స్తో|| ఋతుస్యాఖ్యావికాః స్త్రీణాం
రాత్రయష్టోడశస్తూతాః | చతుర్భ్యస్త్యివతైస్సార్ధమహూభిస్సవ్య
సప్తతైః || శాసామాగ్యాశ్చవస్త్రస్పరింగావికాదశీచ చాన్త్రయోనశీ
చశేహస్త్రవ్రతవాదతగాత్రయతి-నకేవలమేతావత్పుంవర్గసంస్కర్త
శబ్దే చడ్వగ్దఉచ్యతే - పురుషసంజ్ఞికరాశివర్గః పుంవర్గః - యద్యాపురుషగ్ర
హఃపతిగాశివర్గః - పుంవర్గః - తత్స్థితైః పురుషైః పుంగవైః అవేషితేద్యస్తే
యుతేహ - విశేషణసమాసః - పుంలగ్నే పురుషసంజ్ఞికలగ్నే పుంలగ్నానిను
మేషమిరుసనింహతులాభస్యపంభాః - తేషామస్య తజీలగ్నే - జీవేగు
రౌలగ్నుసుతాంకేగర్భాధానలగ్నే తస్య పంచమేనవమేవాస్థితేయది -
సుతః పుత్రజాయతఇతి శేషః - తదవ్యత్యయేఉక్తలక్షణవ్యత్యయే - స్త్రీ
వగళసంస్కృతీ స్త్రీగ్రహైః చంద్రశుక్రరాహుభిః - అవేషితేయతేనాస్త్రీ
లగ్నే వృషభకర్కటకన్యాపుష్యకమకరమీనానామస్య తజీహ - గురౌ
లగ్నే హువనమాదిక్తస్థానపుష్పితేనాయనిపుత్రికేత్యర్థః

అ|| ఋతునివసములనిఱు - యముగుగర్భాధానకాలనిఱు - యము
నుజెప్పుచున్నాడు || తా|| స్త్రీపురుషోదభానదివసముయొసగుపదు

నారురా త్రులు ఋతురా త్రులనం బడు-పుత్ర సంతానమును గోరినమా
 నవుం డీపదునాటురా త్రులలో ననుదివసంబులఋతున్నానాదలచేబరి
 శుద్ధురాలును-ఋతు నియమాదులచేత కృశించినదేహములదియునుతనక
 త్యంత ప్రీయురాలునగు నిగ్గులునుంబొందవలయు-పటియునుపురుష రా
 సులగు మేషమిధునసింహతులాధనుఃకుంభవడ్డర్థుల యందై నను-పురుష
 గ్రహరాసులైన మేష సింహ వృశ్చికధనుమీనముల వడ్డర్థులయందై న
 నుఈరాసులుపురుష గ్రహములగుడియుండినప్పటికినిచూడబడియుండిన
 వృషికినిబృహస్పతిలగ్నపంచమనవమస్థానములయందునుండగానుగర్భా
 ధానముజేసినట్టులైనబుత్రుండుగలుగు ననియు - స్త్రీ రాసులైన వృష
 భకర్కటక కన్యావృశ్చిక మకరమీన రాసుల యందై నను స్త్రీ గ్ర
 హ రాసులైనవృషభ కర్కటకతులా రాసుల వడ్డర్థులయందై నను -
 లగ్నముస్త్రీ గ్రహములచేచూడబడియైనను స్త్రీ గ్రహములతోగుడియై
 ననుండగాను లగ్నపంచమనవమస్థానంబులయందు బృహస్పతిలేకయుండ
 గానుగర్భాధానము జేసినట్టులైనకొమార్తెగలుగున నితాత్మర్యము (*)
 యినియు నుం గాక ఈ పదునాటుదివసములలో నాదిన నాలుగురాత్రు
 లుచుపదనకొండవ రాత్రియునుపదమూడవరాత్రియు నీయాటురాత్రు
 లునింద్యములనియును నితరములగు పదిరాత్రులు తమంబులనియు గొం
 దరియభి ప్రాయము-అయిదవశ్లోకంబున స్త్రీ పురుష గ్రహముల నిణా
 యంబును అటువదియాటవశ్లోకముమొనలైదుశ్లోకములయందువడ్డర్థుల
 అ || అధపుంసవనకాలమాహ || [త్రుణమునుచెప్పబడియున్నది]

గత || మూ || కుగ్యాత్పంస వనంకరత్రయవిధి శ్రోణత్రయంశ్రవణధనిస్తోతతభి
 రామిత్రాంత్యాదితి మూలదస్త్రశశభృద్భేష్యాద్యగర్భే స్ఫుటేలగ్నే
 పుంగ్రహవాసరేరవిగృహం త్యక్తాభినద్యాప్యమారిత్వాభిద్రవివరితే
 హ్నియవతామాసేత్యతీయేపతిః ||

వ్యాకుర్యాదితి || ఆద్యగర్భేప్రథమగర్భేవ్యక్తేసతి-కరత్రయంహ
 ద్దతి శ్రాస్తాతయః - విధి.రోహిణీ- శ్రోణత్రయంశ్రవణధనిస్తోతతభి
 వజః-ఆర్యఃపుష్యః-ఉత్తరాడత్రరాత్రయం-మిత్రంఅనూరాధాంత్యో
 కేవతీ-అదితిః పునర్వసూమూలా ప్రసిద్ధా దస్త్రః-అశ్విని-శశభృత్-షుగ
 శీర్షం-పతేమభేషునతు త్రేషు||ని||నతుత్రమ్మతుంభంతారేత్యమరః -లగ్నే
 పుంలగ్నేపుంగ్రహవాసరేరవిగృహంహాణామన్యతమేవాసరేరవిగృహంసి

హ్నుం - అనిన గ్నా పివృశ్చిక హపి - త్యక్త్వా - యద్యపి సింహాః పుంలగ్న స్తథాపి
 కింతోక్త్యాః పిన్ధశ్వాశ్చాభ్యజ్ఞాః అమారితాభిరపవత్తి తే అనాదర్యః క్రితాః
 హ్నుం - అనిన చ * గ్నశ్చ - భిద్రా - వత్సమాణ పక్షుచ్చిద్రాణివైత్తి ర్వివర్జితేవ
 సే - త్యక్తియేమాసే (*) పద్దహ్నోమాసు హృదిని కైకల్పిక శ్వాన్నమాసాదేశః
 పశ్యంత్యువ తౌభావ్యాయాం - పుంసవసం పుంసవ నాఖ్యంకర్తి కుర్యా
 త్తత్పతీయమా స ఇతిగర్భవ్యక్తోపలక్షణాం - నతనియమార్థం - పుంసవ

నంవ్యక్తేగర్భ ఇతిహాసనియమాస్యా ప స్తం జేనానుక్తత్వాత్.....*

అ || పుంసవ కాలనిర్ణయమును చెప్పుచున్నాడు || తా || తొల్లగర్భము
 కలిగినవనితముగాడవమాసమునందును - అశ్వినీ - రోహిణి - మృగశీర్ష -
 ము - పురర్షసు - పుష్యమి - ఉత్తర - మాస్త - చిత్త - స్పృతి - అనూరాధ -
 మూల - ఉత్తరాషాఢశ్రవణం - ధనిష్ఠ - శతభిషక్కు - ఉత్తరాభాద్ర - రేవతి - ఈశ
 త్త - మూలముందును - వృశ్చిక సింహ రాసులకితర రాసులయందును - చవి
 తి - నవమి - చతుర్దశి - అమావాస్యయైనది మూలబ్రహ్మజంబియితరము
 లేనశుభదినములయందునుగర్భమునకుశుభముగలుగుటకయి - పెనిమి
 టియైనపురుషుండుపుంసవనము నెడికర్తనుజేయవలయునని తాత్పర్య
 ము(*)నుతియు నాప స్తంబసూక్తమునందు స్త్రీలకుగర్భము స్పష్టముగా
 నగుపడిన పిచ్చుటపుంసవనముజేయవలసినదనిచెప్పియున్నదిగాని మాసని
 యనుముచెప్పియుండలేదు గావుననిచ్చట నుమూడవమాసానిచెప్పుటగ
 ర్భవ్యక్తోపలక్షణమేయనితెలియవలయు.....*

౧౫ || అ || అధసీనుంత కాలమాహ || మూ || పూర్వం పుంస వనేయ
 కైవకృణం హసవ్యవస్థాం వినాసీమంతేపితక్తైవమాస విషయేషష్ఠేచ
 తుర్ధేష్టకేలగ్నదంత్యసుతాప్తకేషురహితేష్వగ్రాదిపాపగ్రహైశ్చం
 ద్రేలగ్నవివజ్ఞితేచనవమేశుద్దేసచుంపుంసవే || వ్యా || పూర్వమితి || పూ
 ర్వస్త్రిశ్లోకేచక్తైసకథితంయన్నక్షత్రవాసరాదికముక్తం - మాసవ్య
 వస్థాం మాసనియమాసాని - సీనుం తేపితక్తైవ - నత్యగ్రాదికం - మాసవిష
 యేషు - షష్ఠేచతుర్ధేషుషేషతేషామవ్యత మేమాసీసీమంతం సీమంతో
 న్నయనాఖ్యంకర్తికుర్యాత్ - లగ్నత్రీమంతలగ్నదంత్యసుతాప్తకేషు
 ద్వాదశవంచమాప్తమేష్వగ్రాదిపాపగ్రహైశ్చం ద్రైశ్చం ద్రాదిభిః - రహితేషు
 వివజ్ఞితేషుసత్సు చంద్రేలగ్నవివజ్ఞితేచంద్రాకాంతలగ్న ఇత్యధాః - నవ
 మేశుద్దేసీమంతలగ్నన్నవ

మలగ్నే గ్రహవర్జితే సతి - సీమంతంకార్యం - సమంపుంసవే ఉత్తరాశ్శో
త్తం - సర్వంపుంసవ నేచసమంబోధ్యమ్.....

అ || సీమంత కాలమును చెప్పదున్నాడు || తా || పూర్వశ్లోకంబున పుం
సవనవిషయమై చెప్పిన మాసక్రమముదప్పితక్కిన దినవారనక్షత్రాదు
లు సీమంతమునకును గ్రాహ్యంబులు మాసవిషయమై - నాలవ మాసమునం
దు నాతివనూనమునందు నెనిమిదవమాసమునందును - పంచమాస్తమిదాస్వ
దశముల యందు సూర్యంగారక శని రాహు కేతు క్షీణవగ్రాహిపాపగ్ర
హములు లేకయుండగా నచం ద్రుడులగ్నమునందు లేక యుండగాను సవ
హశుద్ధిగలగ్నమునందు సీమంతము జేయవలయునని తెల్పుము. ఉత్తరా
శ్శమున జెప్పినదిన్నియు పుంసవమునందును సమానమేయని తెలియదగినది

౧౬ || అ || అథ శాతకర్తృ కాలమాహ || మూ || జాతక కాలాది నాదిగా
దశ దినాత్తజ్జాతకర్తృత్వజేషు ర్వా ద్రుప్రది నే ధవాస్థిర చరక్షి ప్రా
ఖ్యమై త్రోడుము | రిక్తమారహితే వృఖండదివ సేలగ్నే శుభే హాసరే పూ
ర్వాష్టే సురపూజితే సురగురౌచ్య క్షేద సామ్యాయనే || వ్యా || జాతకత్త ||
అత్తజేషు మారే - జాతే సతి జాతది నాదిజన్మదివ సమంభ్య అదశది వాద్య
శదివసర్వంతందశదినమ ధ్యేయస్థిక కస్థిక దివ సేతజ్జాతకర్తృ అత్తజేషు
గ్రహయేషు ర్వాత్ - అథ వారు ద్రుది నేప కాద శేహివాకుర్వాత్ - ఏ
కాదశది నేపతీతే సత్థిరచరక్షి ప్రాఖ్యమై త్రోడుము స్థిరాణి రోహిణ్యు
త్తరాత్రయం - చరాణి స్వాతీ పురర్వసూత్ర వణధనిష్ఠా శతభిషజః - క్షి
ప్రాఖ్యాః అశ్వినీ హస్త పూర్వాః మైత్రోడు అనూ రాధా నక్షత్రం
తేషు నక్షత్రేషు - రిక్తమారహితే రిక్తాః పూర్వోక్తాః - అమాదర్శపతైః ర
హితే సత్యిన్మత్తత్యర్థః - అఖండదివ సే అఖండమగ్రే వత్సృతిశు భే శుభగ్ర
హాధిపేలగ్నే తన్నిధేవాసరేచ పూర్వాష్టే అహ్నిః పూర్వభాగే - అను
రపూజితే సుక్రే - సురగురౌబృహస్పతౌచవ్య క్షేపన స్తంగ తే సతీత్యర్థః -
సామ్యాయనే ఉత్తరాయణే శాతకర్తృకు ర్వాత్ *****

అ || శాతకర్తృ కాలమును చెప్పదున్నాడు || తా || పుత్రోన్మిత్తి కాల
మందైనను - పుత్రోత్పత్తిని మొదలు ౧౦-నివనములవరకు నేనినమం
దైనను శాతకర్తృము చేయవలసినది ముగియు - ౧౧ - వ- దివసమందైన జే
యవలయు-నీ చెప్పబడినదివసములలో జేయవలెనే - అశ్వినీ - రోహిణి
పునర్వసు - పుష్యమి ఉత్తర-హస్త - స్వాతి - అనూరాధ - ఉత్తరాషాఢ

శ్రవణము - ధనిష్ఠ - శత భిషక్కు-ఉత్తరాభాద్ర - ఈనక్షత్రములయం
దును - చవితి - నవమి - పున్నమ - అమావాస్య-ఇవిదప్పణక్తే నతిభులయం
దును - ఉత్తరాయణముందును - గుగుశుక్రమూఢములు లేనికాలములయం
దును - పూర్ణతిథియందును - సోమ - బుధ-బృహస్పతి - శుక్ర - వారముల
యందును - శుభగ్రహాధిపలగ్నములయందునీలక్షణము క్తమయి శుభది
నపూర్వార్థముందుజాతకర్తముజేయవలెననితాత్పర్యము*****

౧౭ || అ || అథ నామకరణ కాలమాహా || మూ || జాతానంతరమేవ నా

మకరణం లేవై కాదశాహేస్ఫుటంపుత్రస్యైవ సమాక్షరంతుయవతేఃకా
ర్యంతోవ్యత్యయమ్ | శుద్ధిర్జాతకవచ్చనామ్నిసకలైస్తద్వాదశేషోడశే
ద్వావింశేవృథవింశకేహ్నిహితంజాతివ్యవస్థావినా || వ్యా || జాతానం
తరమితి || జాతానంతరమేవ నామకరణం - రౌహణఃపూర్ణశ్చైవ ఇత్యాదిన
క్షుక్రనామకరణంరహస్యంకర్తవ్యం - నక్షత్రనామచనిర్దిశతి - తద్రహ
స్యంభవతీత్యావస్తంజేనోక్తత్వాత్ - ఏకాదశాహేపకాదశదినేస్ఫుటం -
వ్యవహారనామవ్యక్తంకర్తవ్యమిత్యర్థఃపుత్రస్యైవ సమాక్షరం నామకర్త
వ్యంయథా - శివః - మహేశ్వరఇత్యాది - యువతేఃకన్యాయాస్తుతతఃపు
రుషాన్వ్యత్యయంవిషమాక్షరంనామయథాపార్వతీభవానీత్యాదికార్యం
నామ్నినామకరణేశుద్ధిః - లగ్నాదిశుద్ధిః - జాతకర్తవత్ - సకలైఃవాతుర్వ
జ్యైఃజాతివ్యవస్థావినాజాతిభేదంవినా - ద్వాదశేజన్మతఃద్వాదశే -
షోడశే - ద్వావింశే - అథవావింశకేహ్నిదినేవాతన్నామకరణంవిహి
తమావశ్యకమిత్యర్థః - నను || శ్లో || దశాహంద్వాదశాహంచపక్షంమాసమ
మక్రమాదిత్యాదినా బ్రహ్మణాదీనాంవగ్ధానామాశౌచభేదస్య దృష్ట
త్వాత్కథం - జాతివ్యవస్థావినైతిసంగచ్ఛత ఇతిచేత్ మైవం || శ్లో || సర్వే
షాందశరాత్రేణసూతకేశుద్ధిరిష్టత ఇతిజాతాశౌచవిషయే విశేషవచనే
నసామాన్యవచనస్యభాధితత్వాదితిదిక్ *****

అ || నామకరణ కాల నిర్ణయమునుచెప్పుచున్నాడు || తా || కొమారు

డుకలిగినక్షణంబుననక్షత్ర నామమన గారోహిణినక్షత్ర మందుబుట్టిన
వానికిరౌహణుడు ఈ మొదలగునక్షత్ర నామకరణమునురహస్యముగాజే
సి- ౧౧ - వదినసనుండు కుమారవిషయమైనమానవర్ణములుగల పేరనగా
క్రష్టః - శివః - మహేశ్వరః - ఇట్టివ్యవహారనామములును-కూతురివిషయ
మైనబేసియక్షీరములుగలనామమనగా - జానకీ - పార్వతీ - భవానీ-ఇట్టినా

హములు నిశ్చయించ వలెను - ఈ నామకరణ విషయమై లగ్నాది శుద్ధి పూర్వశ్లోకమునందు జాతకర్త మునకు నిర్ణయించిన ప్రకారమున తేలియవలయు ౧౧ - వదివస నుండు చేయనిపక్షమునకు బ్రాహ్మణులు మొదలు గాగల ౪ - వర్ణములకు - ౧౦ - దివసముల పర్యంతము జాతశౌచ నుని విశేషవచనములుండట వలన జాతిభేదము లేక నాలుగువర్ణములవారు నుపుట్టిన దినము మొదలు-౧౨వదివస నుండును-౧౬వదివస నుండును - ౨౨ వదివస ముండును- ౨౦వదివస నుండును నామకరణముజేయవచ్చునని గానవర్ణము

౧౨ || అథాన్న ప్రాశనకాలమాహ || మూ || అన్న ప్రాశనవర్ణకస్య శుభదంమాస్యే వయ్యస్తే శుభే | షష్ఠాదావథపంచమాదిషమేమాసే వధూనాం శుభే | వాక్సౌమ్యగృహే విశుద్ధదశమే నందాష్టమీ ద్వాదశీరిక్తా మారహితే దినే చరన్ముచక్షిప్రధృవాభ్యో డుషు || వ్యా || అన్న ప్రాశనమితి || షష్ఠాదౌ ఆదిశబ్దేరన్యనుదశనుద్వాదవాడవ్యంతే - తస్మిన్ మాస్యే వ అన్న ప్రాశనం అన్యకస్య శిశో శుభదం శుభప్రసం - ఆథవధూనాం స్త్రీణాం పంచమాదిషమేమాసే పంచనాన ప్రహవవమై కాన శేషువిషమేషు శుభదం - శుభే శుభగృహాధిపే వారే విశుద్ధదశమే శుద్ధోగ్రహరహితాదశమోయస్య సశభోక్తః - తస్మిన్ సౌమ్యగృహే వృషభకర్కటకాదిననుగాశీనానన్యతమే సౌమ్యగృహాధిపతిలగ్నేవా - సనురాశీనాం సౌమ్యరాశీస్త్వోక్తూరస్సేన్యః - పురుషా వనితే త్యదినావరాహమిహిరేణోక్తత్వాత్ - నందాష్టమీ ద్వాదశీరిక్తామాహితే నందా ప్రతిపక్షస్యైకాదశ్యః - అష్టమీపక్షస్వయంతాద్వాదశీపక్షస్వయంతారిక్తారిక్తతిథయః - అనూదశః - ఏతైరిహితే - ఏదన్యైరిక్తానీ - చరన్ముచక్షిప్రధృవాభ్యో డుషు - చరాస్వాతీపునర్వసూత్రవిధనిష్ఠాశతభిషజః - వృక్షాని విశ్రాంతే వతీన్ముగశీష్వానూరాథాః - క్షిప్రాణితిశ్చినీహస్తపుష్యాః - ధృవాణిరోహిణ్యుక్తరాశ్రయం - ఉపమపతత్సంజ్ఞికనక్షత్రేషు చ అన్న ప్రాశనం శుభదమితి యోజ్యమ్.....

అ || అన్న ప్రాశనకాలనిర్ణయముచెప్పచున్నాడు || తా || పురుషశిశువిషయమై షష్ఠాదిననుమానములనగా - ౬ - ౮ - ౧౦ - ఈ నెలలయందును - స్త్రీశిశువువిషయమై పంచమాదివిషయమానములనగా - ౫ - ౭ - ౯ - ఈ నెలలయందును - సోమ - బుధ - గురు - శుక్ర వాసరములయందును - అన్న ప్రాశనలగ్నమునకు - ౧౦ - దినములు లేకయుండ గాను -

వృషభకర్ణాటకవిభునకన్యాదనస్థినములనెడిశుభలగ్నములయందును
 పాద్యమి - చక్షితి - పష్టి - లప్తమి - నవమి - ఏకాదశి - ద్వాదశి - అమా
 వాహ్న - పున్నమ - ఈశింములనిషేధించియుతరదినములయందును - అశ్వి
 ని - రోహిణి - కృత్తిక - పునర్వసు - పుష్యమి - ఉత్తర - మాస్త - చిత్త -
 స్వాతి - అనూరాధ - తులగామాస - శ్రవణం - ధనిష్ఠ - శతభిషక్ - ఉత్తరాభా
 ద్ర - రేవతీ - శుక్రములందును అన్నప్రాశనముజేయవలెనని శాస్త్రము

౧౯ || అ || అన్నప్రాశనలగ్నగ్రహఫలమాహ || మూ || కష్టిలగ్నగ
 తేరనాశనుకలేవ, శ్రేణాశియుకకూర్లందాబహునశ్రద్ధోవనినుతేపి
 శ్వాతిశానివాణ | జ్ఞేజీకేబహుభోగవాభ్యునుతేపియ్యయరగ్నాన్న
 జేవాశానికనుసిగ్ధజేన్యననీహంగన్నభోక్తాభవేత్ || వ్యా || కష్టి ||
 రనాసూర్యేలగ్నగ్రహతేనవిజాలఅన్నభోక్తాయనికష్టికష్టరోగవాన్యకేత్
 లగ్నగ్రహతేనవేద్యవీతిపదవ్యయ, నర్వశ్రబోధ్యంతనుకలేక్షిణచంద్రే సదా
 భితుకః - పూర్ణందాపూర్ణవంద్రేబహునశ్రబహున్నదాతా - అవని
 సుతేకుజేపితార్థితమైశ్యరోగపీడితః జ్ఞేయశ్చాననా - జీకేగ్రహము
 భోగవాభ్యునుతేనుకేదీయ్య - అగ్నాన్నజేవనైశ్యకేనాగ్ని
 వాశరోగయుక్తశరీరః - తనునిరాపగ్నజేకేతావ - శనీగ్రహభవేత్

అ || అన్నప్రాశనలగ్నగ్రహదున్న - ఫలములజెప్పచున్నాడు || శా ||
 అన్నప్రాశనలగ్నగ్రహందుసూర్యుడుండిను - చిన్నవాడుకన్నురోగముగల
 వాడునుక్షీణచంద్రుడుండినను - దరిద్రుండును - పూర్ణచంద్రుడుండినను -
 అన్నదాతయును - అంగారకుండుండినను మైశ్యరోగముజేపిడింపబడువా
 డును - బుధుండుండినను - విశేషజ్ఞానవంతుండును - శురువుండిననుమిక్కిలి
 భోగవంతుండును - శుభుడుండిననుదీర్ఘాయువులవాడును - శనైశ్యుండుం
 డినను వాశరోగముతోపాడినశరీరముగలవాడును - రాహుకేతువులుండి
 ననుమిక్కిలిదరిద్రుండొనని శాస్త్రము, *****

౨౦ || అ || శిరోఃకేశఖండనమాసాదీవాహ || మూ || జన్మాదౌననమనసి
 పుత్రవిషయేస్త్రీశాంతుశిష్యయేకార్యంశాదినుకేశఖండనమిదం
 పూర్వేహిసామ్యాయనే | ఆశిష్యత్వయదస్త్రపాష్టశభ్యున్యైశ్చక్రయా
 ర్కశ్రమేపూర్ణాహిశుభవాసకేజయినేవాప్తకన్యమావజితే || వ్యా ||
 జన్మాదావితి || పుత్రవిషయేజన్మాదౌజరస్రభ్యునిసమనాసేన్యైతీయ చ
 తుర్థాదిమాసేషుస్త్రీశాంతుతన్వత్వయేఉక్తవైచరిత్యేన్యైతీయపరిప

మాదివిషయమున సేవ్యుని - పూర్వేహి పూర్వా ధేరీహి మాత్రం నేత్ర
గాయత్రీ - ఆదిత్యద్వయం ప్రపాత్యతశశ్చర్మిణు స్రయార్క స్రయేలరితే
రేవ తాకమాదిత్యం (౧) దిత్వాదిత్యవచ్యుర్దింప నాధినివృత్తిః ప్రశ్నయః -
పునర్వసూత దాదిద్వయంపునర్వ సూపుష్యవ్యయం - ౨ ప్రశ్నానీహిష్ట
రేవతీశశశ్చత్వగశీర్ధంబిష్టత్రయంఅర్కత్రయంపానక్తనేత్రేషు
నక్షత్రేషుపూర్ణాహేపూర్ణాణిభౌశుభవానరేశుభనినేజనానికా - అప్త
మ్యమావర్ణితే అప్తమేవజ్జితేనయదినే అమావర్ణితే సూర్గభావేతేషునాన
నక్షత్రాదిషు - ఇనమాదిషు కేకళిండనగకార్యంకర్తవ్యమిత్యథా.....

అ || బాలరకు కేకళిండనిషు ౪ మై నానముమొనలయికాలములనా
మైప్పుడున్నాడు || కా || పుత్రపిషయమైపుష్టినచి మొగలునరినెలలయిన - ౨
ర - ౬ - యానెలలయించును - స్త్రీపిషయమైజేసి నెలలయిన - ౩ - ౫ - ౭ -
యానెలలయించును - ఉభయలకు సుత్రరాయణనంచును - పూర్వయాను
మంచును - అశ్విని - మృగశీర్ష - పునర్వసు - పుష్యమి - హస్త - చిత్త - స్వాతి -
త్రవణం - దశమ - శతభిషక్ - రేవతీనక్షత్రములయించును - సోమ - బుధ - గు
రు - శుక్ర వారములయించును - తదియ - ౬ - మి - శ్రమోదశి - అమావాస్య
యాదిసములనువి నా - క్రింద జెప్ప బడినమానగక్షుములతోగూడి. పూ
ర్ణాతిథియంచు బాలరకు కేకళిండనముజేయవలయునని తాత్పర్యము.....

౨౧ || అ || కణః వేదయోగ్యకాలమాహ || మూ || జాతాద్వాదశిషోడశే
హ్నినదనేసుద్దేప్తనేస్తప్తనేషష్టేమాసిసుభేద వారభవనేర్హాసువేధ్యా
శిరోః | ర్నిపర్వనిశాది నాదిరహితేన. పూర్ణతిథ్యర్థయోగిష్టాదిత్యకర
ద్వయోత్తరహర శ్రోణవ్యయార్థేంద్రుషు.....

వ్యా || జాతాదితి || జాతాద్వాదశిషోడశిషోడశేద్వాదశిషోడశే
వాతహ్నిదివనేనినవేఅప్తమేలగ్నేసుద్దేగ్రహవర్జితేనతి - అథ వాఅప్తమే
స్తప్తమేషష్టేవామాసిసుభేవాగభవనేసుభవానరేశుభగ్రహాదితిలగ్నే
చ - రిక్తాపర్వనిశాది నాదిరహితేనకాపూర్వోక్తాపర్వాణిపంచపర్వాణి
నిశారాత్రిః - దినాదిః ప్రతిపత్ - ఏతైః రహితేనంపూర్ణాఽభౌసంపూర్ణ
నక్షత్రేపితయోగిష్టాదిత్యకరద్వయోత్తరహర శ్రోణవ్యయార్థేంద్రు
షు - రేవతీపునర్వసూహస్తది త్రోగ్ర. రాత్రయాత్రా శ్రవణదనిష్టాపు
ష్యుశ్చుగశిషేషుద్వాదశనక్షత్రేషుశిశోర్దాలస్యకతోనువేధ్యా - క
ణః వేధ్యాంకర్తకర్తవ్యమిత్యథాః || ***** ||

అ || బాలుకకుచెవులుకుట్టడమునకుయోగ్యకాలములనుచెప్పుచున్నాడు || తా || శిశువుపట్టిందిమొగలుపండ్రెండవదివసనందై నను - పదునాటవదివసందై నను - పదియిందునుకర్ణి వేళలగ్నము - కనిమిదవయింటను యెగ్రహములుతెకయుండ గాను - చెవులుకట్టవలసినది యీచెప్పబడిన కాలముల నతిక్రమించినను - ౬ - ౭ - ౮ - యీ నేలలయందును - సోను - బుధ - గురు - శుక్ర వారములయందును - వృషభ - మిథున - కర్కాటక - కన్యా - దనుమీ - నలగ్నములయందును - చపితి - నవమి - చతుదశి - పూర్ణిమ - అనువస - కృష్ణాష్టమి - కృష్ణచతుదశి - సంక్రమణములు - రావి శుక్లపాడ్యమి - వీల్లనువినా - పూర్వతిథులయందును - సంపూర్ణానక్షత్రములయందును - విృగశిషాఆర్ద్ర - పునర్వసు - అశ్విని - హస్త చిత్త - ఉత్తర - ఉత్తరాషాఢ - శ్రవణ - ధనిష్ఠ - ఉత్తరాభాద్ర - రేవతీనక్షత్రములయందు బాలుకకుచెవులుకుట్టవలయునని తాత్పర్యము.....

అథచౌలకాలమాహ || మూ || మధ్యేషాత్తరివాయుమిద్రవ రుణబ్రహ్మభిదేషాత్తమేచిత్రాంత్యేందుపునర్వసూద్వయకర శ్రోణద్వయాద్యేదివా | బాలస్యత్రితయేథవంచమసమేమాసాదిరిక్తాష్టమిపర్వాన్యాసుశుభాంశవారభవనచౌలవిశుద్ధేష్టమే || వ్యా || మధ్యేష్టి || ఉత్తరవాయుమిద్రవరుణబ్రహ్మభిదేషాత్తరాత్రయస్వాత్యనూరాధా శతతారారోహిణ్యాఖ్యేషునుధ్యేషునుధ్యమనతుత్రేషుదితాదత్యేందుపునర్వసూద్వయకరశ్రోణద్వయాద్యేచిత్రారేవతీన్యగశీర్షపునర్వసూపుర్యహస్తశ్రవణధనిష్ఠాశ్వినీప్రభృత్యుత్తమేశ్రేష్ఠనతుత్రేదివాదివాభాగేబాలస్యత్వయేసమేసంవత్సరే || హేయనోస్త్రీశరణమాభ్యసరః | అథవాపంచమసమేపంచమపక్షేవామాసాదిరిక్తాష్టమిపర్వాన్యాసుమాసాదిశుక్లప్రతిపత్రిక్తాఃప్రాగుక్తాఃఅష్టమీపక్షద్వయగతాపర్వాణిపంచపర్వాణిచన్యాసుపభ్యోన్యాసుతిథిష్టితిశేషః | శభాంశవారేభవనశుభగ్రహనవాంశేశుభలగ్నేచవిశుద్ధేష్టమేలగ్నదృష్టచుస్థానేగ్రహరహితేనతచౌలంచూడాకిర్తకర్తవ్యమితి శేషః.....

అ || చౌలకాలనిర్ణయమునుచెప్పుచున్నాడు || తా || కొమారుడుపుట్టినదిమొదలుమూడవసంవత్సరమందును - విదవసంవత్సరమందును - శుక్లపాడ్యమి - శచితి - నవమి - చతుగశి - శుక్లకృష్ణాష్టములు - పూర్ణిమ - అమా

వాన్య - చతుర్దశీసంక్రమాణము - పట్లనునిషేధించి - యితరములై నట్లగుల
యందును - సోమ - బుధ - గురు - శుక్ర - యాశుభ వారిములయందును - వృష
భ - మిథున - కర్కటక - కన్య - ధనుస్సు - నము - యాశుభ గ్రహములగులగుం
డును - శుభ గ్రహములయొక్క నవాంశలయందును - రోహిణి - ఉత్తర -
స్వాతి - ఆనూరాధ - ఉత్తరాషాఢ - శతభిషక్ - ఉత్తరాభాద్ర - యానతు
శ్రములునుద్యములగుటవలన - చౌలకర్తకు శ్రేష్ఠములు కావుగనుక - అశ్వినీ
ని - మృగశిర - పునర్వసు - పుష్యమి - హస్త - చిత్త - శ్రవణం - ధనిష్ఠ - యా
యుత్తమనతుశ్రములయందు జేయననుకూలించనివత్తుమున - యాక్రంద
నుదహించబడిననుద్యమనతుశ్రములయందైనను - అష్టమశుద్ధిగలగు
మందుచిన్నవానికి - చౌలకర్త జేయడముయొక్కంబని శాస్త్రవ్యము.....

అ॥ అ॥ అథా. కురారృణకాలమాహ॥ మూ॥ కర్తవ్యవిధితోంకురా
ర్పణవిధిశ్చైలానికర్తాదితోరాప్రేష్టవశరాగ్నిశైలగణనాస్వేతాసున
ద్యోగవా॥ రిక్తాపర్వవిషప్రదోషరహితేవారెశుభానాంగ్యహాక్షిప్ర
స్వాతిమృదుప్రవాసురకషభావిష్ణుత్రయాభ్యోడుమ॥ వ్యా॥ కర్తవ్యశ్రీ॥
అంకురార్పణసంకురోత్పత్యర్థంబీజావాః - తస్యోధిః - విశిత్తః స్వగృ
హ్యాక్తః భావేన (*) సార్వభక్తీకస్తసిః - చౌలానికర్తానితః ఆదిశబ్దే
నాన్నప్రాశసోపనయనవివాహసంకల్పంనవనాదయోగ్యమ్యంతే -
తేషాంకర్తాదితః కర్తృణాంపూర్వమేవశరాగ్నిశైలగణనానుచంచమత్యతీ
యసప్తనాస్వేతాసురాత్రిప్రేష్టవ - నతుదివేత్యేవకారార్థః - అథసద్య
శ్శోభనదినాత్పూర్వరాత్రౌవారిక్తాపర్వవిషప్రదోషరహితేరిక్తాఃప్రసి
ద్ధాఃపర్వాశిపంచపర్వాణి - హాఃపిషఘటికాః - ప్రదోషఃవతుర్ధ్వప్రమీత్ర
యోగశీసాంప్రదోషః - సర్వతిథీనాంప్రదోషకాలోవా - ఎతైరహితేది
నకృతీశేషః - శుభానాంశుభగ్రహాణాంసంబంధివారేశుభగ్రహసంబంధి
లగ్నేక్షిప్రాణిశ్చివీహస్తప్రమ్యాః - స్వాతిప్రసిద్ధామృదునిచిత్రారెవతీ
మృగశిర్వానూరాధాః - ధ్రువాణిరోహిణ్యుత్తరాత్రయం - ఆసురః మూ
లా - మఖాప్రసిద్ధా - విష్ణుత్రయం శ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః - ఎతేషుసప్తద
శనతుశ్రేష్ఠుకర్తవ్యః.....

అ॥ అంకురారోపణమునకు కాలనిర్ణయముజేప్పచున్నాడు॥ తా॥
అంకురారోపణమును - గృహ్యసూత్రములలోజేప్పినప్రకారము - అన్న
ప్రాశన చౌల ఉపనయన - వివాహ - సీమంత - పుంసవన కర్తములకు

భూర్భువః సువనః గావీర్మునహూర్దివానికి సూర్యరాత్రియందైనను - సన్య
స్కాలను - దై నను - పర రాత్రియందైనను - ఇట్లు చే మనిపక్షమునను -
మునహూర్దివానికి ౩వ రాత్రియందైనను ౪వ రాత్రియందైనను ౫వ రా
త్రియందైనను - చవితి - నవమి - చతు దశ - శి - యూరి క్తి - ఘంటలు - పూ
ర్ణిమ - అమా వాప్య - కృష్ణాష్టమి - కృష్ణ చతుర్దశి - సుక్ర సూర్యమిదీప
ర్వములును - చవితి - సప్తమి - శ్రయోదశి - ప్రవృత్తిములు - త్యాజ్య
ఘంటలును - నిషేధించి - సోమ - బుధ - బృహస్పతి - శుక్ర వారము - యిం
దును - వ్యవభ - మిథున - కర్కాటక - కన్య - ధనుర్మీరములైన శుభ గ్రహముల
యొక్క లగ్నములయందును - ఆశ్విని - పుష్యమి హస్త సార్వా - చిత్త - రేవ
తి - మృగశీర్ష - ఆనూరాధ - రోహిణి - ఉత్తర - ఉత్తరాషాఢ - ఉత్తరాభాద్ర
పద - కృత్తిక - శ్రవణ ధనిష్ఠ - శతభిష నక్షత్రములయందును - అంకురాధో
పణము జేయవలయునని శాస్త్రవ్యము,

అం || అ || స్ర హోణాముచ్చనీవ మూలక్రికోణాం యనూహా || మూ ||
షేషోశార్దూకం స్పృతశశగృహం సాగ్రస్తు చ్చాభిధాదిగ్రామోనును యుద్ధి
సంశరమితంతారాక్రమాద్వింశతిః | స్వస్థో చ్చాస్తగృహం స్వనీచభవ
సంసూర్యాదితస్సంహగో నీషాష్టమృతసమూత్ప కలశోమూలక్రికోణా
ఖేధాః || వ్యా || మేషత్తి || మేషః స్రుధ్యః శాశ్వతభవ - నుకరశ్చ ప్రసిద్ధః - స
తీకన్యా - శశిప్రహంకర్కటక - మీరః ప్రసిద్ధః సూర్యునాచ స తేనవరా శయః క్ర
మాత్ సూర్యాదీనాం సప్తానాం ఉచ్చాబిధాః ఉచ్చసంక్షిప్తానాని - తథా
హి - సూర్యస్య మేషః - చంద్రస్య వృషభః - కుజస్య కుకిరిః - బుధస్య కన్యా -
గురోః కర్కటకః - శుక్రస్య మీనః - శనేస్తుగ్రాహ్యమితి వివేకః - దిక్ మేషేర
శమోభాగః - రాహవ్యవ భేషితోయోభాగః - మనుష్యునను యుక్తంను
మానాయుక్ మనుష్యు అష్టాపింగో భాగభ్యగ్ధః - అశ్రవం ప్రత్యాపేన
మనుశబ్దః పునః పర్వతే - తథాచ మనుశబ్దః పర్వతే పంఖ్యా వాచీను నా
యున క్తీతి మనుయక్ - నక రే అష్టాపింగో భాగభ్యతి - దివంకన్యా యాః
పంచదశోభాగః - శరమిశంకర్కటకేపంచ మోభాగః తారామీనే సప్త
పింగోగః - వింశతిస్తుబాయాం పింగోభాగః - ఏతే పరమోచ్చ భాగాభ్యు
చ్చుతే - స్వస్థో చ్చాస్తగృహం స్వస్థాన్యన్యసంఉచ్చాత్ అస్తగృహం సప్త
స్థానం - స నీచనవసంస్వస్థానం - యథా - సూర్యస్య తులానీచః - త
ద్దశమోభాగః పరమనీచః - చంద్రస్య వృద్ధికోనీచః - తిస్య త్పరీయోభాగః

పరమానీచః - కుజస్య కర్మటకోనీచః - తస్మాన్మోవింశో భాగః పరమానీచః - బు
 దన్యమీవోనీచః - తస్య పంచదశో భాగః పరమానీచః - గురోర్ద్యుకరోనీచః - గ
 న్తస్య పంచమో భాగః పరమానీచః - శుక్రస్య కన్యానీచా - తస్మాన్మోవింశో
 భాగః పరమానీచః - శనై ర్మేషోనీచః - తస్య వింశో భాగః పరమానీచః - సూ
 ర్యాదిశస్త్రాన్యప్రభృతిస్తత్తగ్రహాణామిత్యంశః)*(సాన్వవిభక్తికస్తసిః -
 సింహగోమేషాష్టచక్రచక్రాలశ్చకలశః - సూర్యస్య సింహః - చంద్రస్య
 వృషభః - కుజస్య వేషః - బుధస్య కన్యా - గురోః ధనుః - శుక్రస్య తులా - శ
 నేః కుంభః - మూలస్త్రిశాశాభిధాః - ఏతేనస్తరాశయః - మూలస్త్రిశా
 సంజ్ఞికాః - నమసూర్యస్య సింహస్య యే శ్రంములత్రికోణం చ - చంద్ర
 స్య వృషభఉద్బోములత్రికోణం చ - కుజస్య వేషః స్వయే శ్రంములత్రి
 కోణం చ - బుధస్య కన్యాస్వయే శ్రంములత్రికోణం ఉద్బంచ - గురోర్ధను
 స్వయే శ్రంములత్రికోణం చ - శుక్రస్య తులాస్వయే శ్రంములత్రికో
 ణం చ శనైః కుంభస్వయే శ్రంములత్రికోణం చ భవః - ఏవంచ సతీస్వయే
 శ్రంపశ్యశ్చ హర్షస్య సింహా మూలత్రికోణమి - కథంచక్రం శక్యత
 ఇతిచేదచ్యతే - సింహే ఆద్యాః వింశతిభాగాః సూర్యస్య మూలత్రికోణం -
 అపరైః శభాగాః స్వయే శ్రం - వృషభేతస్య భాగత్రయంచంద్రవ్యోచ్చం -
 అపరైః పంచవింశతిభాగాః మూలత్రికోణం - కేషే ద్యాదశభాగా కుజస్య
 మూలత్రికోణం - అపరైః దశభాగాః స్వయే శ్రం - కన్యాయాం పంచదశ
 భాగాః బుధస్య చ - అపరైః పంచభాగాః మూలత్రికోణం తతో ధశభా
 గాః - స్వయే శ్రం ధనుషి దశభాగాః గురోర్ద్వాలత్రికోణం - అన్యే వింశతిభా
 గాః స్వయే శ్రం - తులాయాం పంచదశభాగాః శుక్రస్య మూలత్రికోణం - అ
 న్యే పంచదశభాగాః స్వయే శ్రం - కుంభే వింశతిభాగాః శనైర్ద్వాలత్రికోణం
 అన్యే దశభాగాః స్వయే శ్రం - తథాచ సారావశ్యాం ॥ శ్లో ॥ వింశతిరంతాస్యిం
 హేత్రికోణమపరైః పంచదశభాగైః పరమైః - ఉచ్చం భాగత్రయం వృషభే
 స్వాస్త్రికోణమపరైః పంచదశభాగామేషేత్రికోణమపరైః పంచ
 వనంబౌమస్య - ఉచ్చబృహకన్యాయాం బుధస్య త్రిభ్యంశకైస్తదాచింత్యం -
 పరతస్త్రికోణజాతం పంచభిరంతైః స్వరాశింశంపరతః - దశభిర్ద్వైజీకైః
 వస్యత్రికోణమపరైః పంచదశభాగైః పంచాపే - శుక్రస్యైవంత్రికోణం తథాయో
 జ్జాకేపరైః స్వరాశిశ్చ - కుంభేత్రికోణం జభేంజస్వరపేయథాసింహ ఇతి ॥

అ॥ సూర్యాదిస్తత్తగ్రహములఉచ్చపరమోచ్చనీచపరమానీచస్వయే

శ్రమూలత్రికోణములజెప్పుచున్నాడు || తా || సూర్యునికి శేష గాళి ఉచ్చగాళి అందుగందో భాగము పరమోచ్చము ఈ ఉచ్చగాళి కేడవద సతులూ రాళినీచ గాళి - అందుగందో భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు సీంహ గాళిలో మొదట ౨౦ భాగములు మూలత్రికోణమున్న మిగతగం భాగములు స్వత్రేత్రమున్న - చంద్రగ్రహము నకు వృషభ రాళియుచ రాళి - అందు ౩వ భాగము పరమోచ్చము - ఈయుచ్చ రాళి కేడవదగు వృశ్చిక రాళినీచ గాళి - అందు ౩వ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు వృషభ రాళిలో మొదట - ౩ - భాగములు ఉచ్చమున్న మిగత ౨౭ భాగములు మూలత్రికోణమున్న - అంగారక గ్రహమునకు మకర రాళియుచ్చ రాళి - అందు ౧౦వ భాగము పరమోచ్చము - ఈ మకర రాళి కేడవదైన కర్కటక రాళినీచ రాళి - అందు ౧౦వ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు శేష గాళిలో ౧౨ భాగములు మూలత్రికోణమున్న - మిగత ౧౮ భాగములు స్వత్రేత్రమున్న - బుధగ్రహమునకు కన్యా గాళియుచ్చ రాళి - అందు ౧౨వ భాగము పరమోచ్చము - ఈ గాళి కేడవదైన మీన రాళినీచ రాళి - అందు ౧౨ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకీచేప్పబడిన కన్యా రాళిలో ౧౨ భాగములు ఉచ్చమున్న మిగత ౧౪ భాగములు మూలత్రికోణమున్న - బృహస్పతి కర్కటక రాళియుచ్చ రాళి - అందు ౪వ భాగము పరమోచ్చము - ఈ రాళి కేడవదైన మకర రాళినీచ రాళి - అందు ౪వ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు ధనూ రాళిలో మొదట ౧౦ భాగములు మూలత్రికోణమున్న - మిగత ౨౦ భాగములు స్వత్రేత్రమున్న - శుక్రగ్రహము నకు మీన గాళియుచ్చ రాళి - అందు ౨వ భాగము పరమోచ్చము - ఈ గాళి కేడవదైన కన్యా రాళినీచ రాళి - అందు ౨వ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు తులూ రాళిలో మొదట ౨౭ భాగములు మూలత్రికోణమున్న - మిగత ౩ భాగములు స్వత్రేత్రమున్న - శనైశ్చర గ్రహమునకు తులూ రాళియుచ్చ రాళి అందు ౨౦వ భాగము పరమోచ్చము - ఈయుచ్చ రాళి కేడవదైన మేష రాళినీచ రాళి - అందు ౨౦వ భాగము పరమనీచము - ఈ గ్రహమునకు కుంభ రాళిలో మొదట ౨౦ భాగములు మూలత్రికోణమున్న ౧౦ భాగములు స్వత్రేత్రమున్నీ వరుసనన ప్రగ్రహముల ఉచ్చాత్మ్యుచ్చగీచాదిగర్హముల దేలియవలయు || శ్లో || యజ్ఞనా వేంకటాభ్యేనరదితాయాం సతాం ముడే

కాలామృతస్య టీకాయామాద్యో బిందుభూమృభః

ప్రథమబిందుస్సమాప్తః.



శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

ద్వితీయ విందు ప్రారంభః.



౨౫ || అ|| అథ బ్రహ్మక్షత్ర విశాముపనయనయోగ్య కాలమాహ || మూ ||
 బ్రహ్మక్షత్ర విశామధోపనయనం వత్సేవసం తే క్రమా క్రిష్ణర్తేశ దీహవ
 ణణనియ తేత త్రాపి సాధారణాః మాసామాఘముఖాస్తుపంచ జననాద్వా
 గభాతోజ్జేష్ఠమేని త్యే విప్ర శిశోః క్రమాన్మృ ఇవిశోరేకాద శేద్వాదశే ||
 వ్యా || బ్రహ్మేతి || అథ శబ్దోంకు రాఢ్పణానంతరమి త్యానంత ర్యాధికోమత
 గభోధకోవా బ్రహ్మక్షత్ర విశాముపనయనముపన యనాఖ్యంకర్తృక్ర
 మాత్ వత్సేకథయామి - ఎసం తే బ్రహ్మణానాం - గ్రిష్ణర్తక్షత్రియా
 నాం - శతదివై శ్యేనామితియనాః - ఇహాన్త్యవణణనియ తే బ్రహ్మణాది
 వర్ణానామ్మతునియ మేపి - త త్రాప్య చనయనే - మాఘముఖాః మాఘా
 ద్యాః పంచమాసాః సాధారణాః - బ్రహ్మక్షత్ర విశాంతుల్యాః - జననాజ్జననా
 దారభ్య వాఅథ వాగభాతః గర్భాదారభ్య వాని త్యే - గర్భాష్టమేషు బ్రా
 హ్మణముపనీ త త్యాదివిధి ప్రాప్తే అష్టమేజ్జేవిప్ర శిశోః బ్రహ్మణకుమార
 స్య - నృపవిశోః క్షత్రియ వై శ్యకుమారయోరేకాద శేవపదాద్వాద శేవర్షే
 చ - క్రమాత్ - ఉపనయనం కార్యమిత్యధ్యాహరః. *****

అ || బ్రహ్మక్షత్రియవై శ్యులకుపనయన కాలమును క్రమము గాజేష్ఠ
 మున్నాడు || తా || బ్రహ్మణులకు గర్భసంవత్సరము మొదలైనను - జననసం
 వత్సరము మొదలు గానైన నెనిమిదవ సంవత్సరమునందును - వసంతయుతు
 వుయందును - క్షత్రియులకు గిరివ సంవత్సరమునందును గ్రిష్ణర్తువుయందు
 ను - వై శ్యులకు గిరివ సంవత్సరమునందును శరదృతువుయందును - ఊటి
 యునీవిధి మునర్దిర్ల యింపబడినయుతువులయందును - మాఘమాసముమొ
 దలు జ్యేష్ఠమాసమువరకు శ్రేష్ఠమాసములొటవలన జాతిభేదనిమిత్తములేక
 నీహమాసములయందును - బ్రహ్మక్షత్రియ వై శ్యులకుపనయనకర్తృజేయడ
 ముముఖ్యమని తాత్పర్యము. *****

౨౬ || అ|| ఉపనయనాబ్ధివిషయేవ త్సాంతరమాహ || మూ || కామ్యాజ్జేత్వ
 ధపంచమాదివిష మేషుష్ఠేచతుర్థేసరేవాంధం త్యేవహిమధ్య మేతుదశమే
 చై వాచృకాలాత్యయే | కృష్ణాదాదినపంచకేశుభది సేవ త్యేవశత్యేవినాది

త్తానధ్యయనానిమధ్యమతీతినందేఅపిద్వాదశీ || వ్యా || కామ్యాబ్జితీ || కా
మ్యాబ్జేతు - సప్తమేబ్రహ్మవర్చ సకామమష్టమతి యుష్టామం నవమే లేజ
స్థామం - దశమేన్నాద్యకామం - ఎకాదశభింస్త్రియకామం - ద్వాదశేపశు
కామం - త్రిత్యాపస్తంబోక్తకామ్యవషే - అథవాపంచమాదివిషమేతిశ
బ్దేనసప్తమానవమైకాదశానాంగ్రహణం - ఏషామన్యతమేవిషమేబ్దే - సమే
షుషష్ఠీతపస్తంబేనగంగాప్తమేషు బ్రాహ్మణముపనయీతేత్యశ్రబహు
వచనస్యగర్భవప్తగర్భసప్తమగంగాప్తమానాంస్వీకృతత్వాత్తన్యసనిధి
య - చప్తశత్యుక్తవా - తస్యగభాషప్తస్వీకారపత్నావలంబేనైవపంచ
మాబ్జగ్రహణసిద్ధిః - గభాషప్తఃజన్మతఃపంచమోభవతి - అన్యథాపంచమా
బ్జగ్రహణేమానాభావాత్ - చతుర్థేవతుర్థవర్షే - పరేకేచనవాంఛంతుప్త
వయినమితిశేషః - పరేత్యత్యనేననాయమస్తత్పక్షః - మానాభావాదిత్యస్వ
రసస్సూచ్యతే - హీతిప్రసిద్ధాదైవాత్విధివశాత్కాలాత్యయేడాక్తసంవ
త్సరాతిక్రమణేసతి - మధ్యమేజఘన్యేదశమేబ్దేవా - కృష్ణాదౌకృష్ణపత్నా
దౌదినపంచకేపూణఃచంద్రత్వాత్ - శుభదినేపంచాంగశుద్ధిదినేవశత్యే
పత్నాశుక్లపత్నా || ని || వశత్యోధవళోజానత్యత్యమరః - ఆద్యపంచకంవినా
విహాయేన్యర్థఃక్షీణచంద్రత్వాత్ - శుక్లపత్నా ఆదిపంచకమాత్రనిషేధేన
ద్వితీయతృతీయపంచకయోఃస్వీకారః - పూర్ణచంద్రత్వాత్ - రిక్తాఃపూ
ర్వోక్తాఃఅనధ్యయనానివత్త్య మాణానిమధ్యమతీతినందేషష్ట్యేకాదశ్యో
ద్వాదశీప్రసిద్ధావతానివినావిహాయుడేపనయనంకర్తవ్యమిత్యర్థః ||*~*~*

అ || ఉపనయనమునకుపత్నాతరముచేసంవత్సరములగర్భయింపుచు
వ్వాడు || తా || బ్రాహ్మణాదిజాతిత్రయమునకుజననముమొదలు-౧-౬-౭-
౮-౯- ఈసంవత్సరములయందును- ఈచేప్పబడినకాలములయందుచేయ
డమునకుదైవవశమువల్లఅనుకూలించనిపక్షమునకు- ౧౦-౧౧-ఈసంవత్స
రములయందును- కృష్ణపాడ్యమిమొదలైదుదినములయందును- శుక్లపాడ్య
మిమొదలు-౧౨- దినములవర్జించిమిగతదినములయందును- శుభకరములైన
తిథివారసత్కారయోగకరణములతోగూడినదినములయందును- చవితి- న
వమి- మధ్యమములగుషష్ట్యేకాదసులుద్వాదశి-పీటనువిడిచి- ౩౯-౪౦-
శ్లోకములయందుచేప్పబడినప్రకారముఅనధ్యయనదివసములనువజ్జీఁచి
క్రింగదేప్పబడిననిర్ణయకాలములందుఉపనయనముజేయవలెననితాత్పర్య
ము (*) ముడియునాలవసంవత్సరమందునుఉపనయనకర్తజేయడముకొం

దరికిష్టమైనప్పటికి గ్రంథకర్తకనమ్మ తమాటవలన విధింపబడలేదు.*****

౨౭ || అ || ఉపనయనస్య వారసత్వ త్రలగ్న నిర్ణయమాహ||మూ|| శుక్రా
శ్యేందుజవాసరేశశశినోర్వా రౌచమధ్యో తయోర్ని త్రాంత్యాదిమృగ
స్థిరాదిగురు శ్రోణిత్రయాకాత్రయే|స్వాంశాదన్యశుభాంశగేహిమక
శ్రోణాదిస్వాంశగేలగ్నేచ ద్రవివజితే శుభది నేపూర్వేహిమశుభేష్ట
మే || వ్యా || శుక్రేతి|| శుక్రా శ్యేందుజవాసరేశశుక్రగురు బుధవాసరే -
తయోః ప్రసిద్ధయోః అకశశినోర్స్వార్యచంద్రయోః సంబంధినా భానుసో
మనాసరౌషధ్యోశుక్రబుధావివడపనయనేన యథ్యా నాపికుజశనివాస
రవజ్జనున్యో - కింతు మధ్యమఫలదా - మిత్రాంత్యాదిమృగస్థిరాదిగురుశ్రో
ణిత్రయాకాత్రయే - అనూరాధారేవశ్యస్వినిమ్న గశీష-రోహిణీఉత్త
రాత్రయపునర్వసూపుష్యత్రవణధనిష్ఠాశతశిషగ్న్స్తదిత్రాస్వాతయః
ఏతేషు పోడశనత్వత్రేషు - కించ - హిమకరేచంద్రేస్వాంశాత్ - కకట
కాంశాత్ - అన్యశుభాంశగేబుధగురుశుక్రాణాం అంశగేనతి - శ్రోణాది
తిస్వాంశగేత్రవణపునర్వస్వోన్వాంశగేత్రవణచతుర్థపాదేపునర్వసూ
చతుర్థపాదేవాస్థితేనతికించచంద్రవివర్జితేలగ్నే శుభదినేషం చాదిశుద్ధి
దినేపూర్వేహిమూర్వాష్టే అష్టమేఉపనయనలగ్నాదష్టమేశుద్ధే గ్రహవ
జితేనతిఉపనయనంముఖ్యమితి శేషః.*****

అ || ఉపనయనమునకు వారసత్వ త్రలగ్న నిర్ణయముల జెప్పవచ్చునాడు ||
తా || ఉపనయనవిషయమై బుధ-బృహస్పతి- శుక్రవారములు శ్రేష్ఠముల
నియును - ఆదిత్యసోమవారములు మధ్యమములనియును - అనూరాధ - రే
వతి-అశ్విని-మృగశిర - ఉత్తర - ఉత్తరాషాఢ- ఉత్తరాభాద్ర - పునర్వసు -
పుష్యమి - శ్రవణ-ధనిష్ఠ-శతభిషక్-హస్త-చిత్ర - స్వాతి - రోహిణీఈ
నత్వత్రములు శ్రేష్ఠములనియును - చంద్రుడు స్వకీయాంశమందుండగాను
న్న - స్వాంశమయినకర్కాటకమునుంచి-బుధ-గురు-శుక్రలయొక్క-అం
శమునుపొందియుండగానున్న - శ్రవణ - పునర్వసుపుల నాలవ పాదము
ందుండగానున్న - చంద్రుడు లేనిలగ్నమందును-శుభదినపూర్వాష్టమందు
ను - ఉపనయనలగ్నమునకెనిమిదవయింటయే గ్రహములు లేక యుండగా
నున్న - ఉపనయనమునకు యోగ్యకాలమనితాత్పర్యము.*****

౨౮ || అ || వటోర్వశ్శ్రేణాదిబలమాహ||మూ|| వశోశాకాకాకీవీజ్యవేదవ
బలంచాబ్దేందుతారాబలంతత్రాచార్య కుమారయోగురబలంతేభ్యో

హిముఖ్యం ప్రతే । తేహంవాధక బాల్యమాధ్యరహి తేముల త్రికోణాల
యేస్వోచ్చస్వస్వలయమిత్ర రాశిసహితే ప్వి తేషు కార్యగ్రవ తమ్ ॥ వ్యా ॥
వణే-శేతి ॥ వణే-శాక-కవీజ్య వేదపబలంవణే-శావి పాణాలగురుఃక్ష
త్రియహణాంరవివైశ్యానాంచంద్రః తేహంచఅర్కసూర్యకవిశ్శుక్రఃభి
జ్యోగురుః - వేదపఃస్వ శాఖాధిపతిఃప తేహంచబలం - అబ్జేందుతారాబలం
అబ్జజేఅబ్జాధిపతిర్లక్ష్మ తే - తస్యచబలం ఇందోశ్చంద్రస్య తారాయా
శ్చబలంచత త్రోసనయ సేవటోశ్చింతనియ్యమితి శేషః - తేభ్యఃవణే-శా
దిభ్యఃగురుబలం ప్రతేషవనయసేచచార్యకుమారయోర్ముఖ్యమావశ్యకం -
హీతి ప్రసక్తౌ తేహంచవణే-శాదీనాంవార్ధక బాల్యమాధ్య రహితేవృద్ధస్య
భావోవార్ధకంమూఢస్య భావోమాధ్యంబాలస్య భావోబాల్యం (*) గుణప
చనేత్యాదినాన్యథా - ఏతైఃరహితేసతి ఏతేషువర్ణేశాదిగ్రహేషుముల
త్రికోణానిపూర్వోక్తాఃస్వోచ్చస్వస్వలయమిత్ర గుక్రానిమేషోగారీత్యాదీనిస్వా
లయాఃస్వత్రైత్రాణి-మిత్రరాశయః - మిత్రత్రైత్రాణిపత్రైస్సహితేషు
సత్సుప్రతండవనయనంకార్యం. *****

అ ॥ ఉపనయనవ టువుకువర్ణేశుడుమొదలై నవారిబలములజేష్ఠుడు
నాడు ॥ తా॥వర్ణేశబలమన గ్రాబ్రాహ్మణులకుబృహస్పతిబలమున్ను త్కృత్రి
యులకుసూర్యబలమున్ను - వైశ్యులకుచంద్రబలమున్ను - అందరికీనిసూ
ర్యశుక్రగురుబలములున్ను - తమతమవేదాధిపతులబలమున్ను -ఉపనయ
నముచే సేసంవర్ణిరాధిపతిగ్రహబలమున్ను - చంద్ర తారాబలమున్ను - ఈ
వర్ణేశాదిబలములకంటెఆచార్యవటువులకుబృహస్పతిబలమున్ను - అవశ్య
ముచూడతగినది - ఈవర్ణేశాదులకుమూఢబాలవృద్ధత్వములేకయుండగా
నున్ను - ఈగ్రహములేతమతమముల త్రికోణములయందున్ను ఉచ్చస్థా
నములయందున్ను - స్వత్రైత్రమిత్రమిత్రమిత్రములయందున్నువుండగానుచ
నయనముజేయడమునకుముఖ్యమనితాత్పర్యము. *****

అ ॥ అథవేదాధిపతినాహ ॥ మూ ॥ ఋగ్వేదప్రభృతీశ్వరా
గురుభ్యగుత్తౌపుత్రసామ్యాప్రతేస్వీయంవేదపలగ్న వాసరబలంక్షీత
త్రయందులభమ్ | లగ్నేందుఃక్షయరోగిణంచకురుతేస్వోచ్చస్థిస్థిత్య
భాకంలగ్నాద్వేదశగంరవింయదికుజఃపశ్యన్త రోనేత్రహృతే ॥ వ్యా ॥
ఋగ్వేదేతి ॥ గురుభ్యగుత్తౌపుత్రసామ్యాఃగురుశుక్రాంగారకబుధా
శ్చత్వారిః - ఋగ్వేదప్రభృతీశ్వరాఃఋగ్యజుస్సామాధర్వణానామధి

పాశ్రమాత్సవ్యః ప్రతేదపనయనేస్వీయంస్వకీయంస్వశబ్దాతో సంబంధాశ్చే. ఛప్రత్యయః - వేదపలగ్నవాసరబలంస్వకీయాయోవేదః తస్మాద్ధిపతేస్సప్తకీయంయజ్జర్జలగ్నంతదధివతేశ్చస్వకీయాయోజన్తవాసరఃతదధివతేశ్చబలంవటోశ్చింతియ్యం - ఎతత్త్రయంవేదపలగ్నవాసరబలత్రితయః - దుగ్ధభంప్రాయశోనలభ్యతిత్యర్థః - లగ్నేందుః ఉపనయనలగ్నచంద్రః సోష్ఠ్యచ్ఛస్థిలోపివృషభస్థితోపి - అస్థికంవటుంక్షయరోగిణంక్షయరోగవంతంబుగుతే - నసులగ్నేచంద్రవివర్జితఇతిపూర్వమేవోక్తత్వాత్తునాదానీలగ్నేందుఃక్షయరోగిణంచకురుత్యతిలగ్నచంద్రస్థేధః - కిషార్థంకర్తవ్యఇతిచేదుచ్యతే॥ శ్లో॥ చాలేప్రతేప్రయాణేవప్రవేశేనాజదర్శనేలగ్నచంద్రశ్చుభప్రోక్షఃవివాహేపరివర్తయేత్ - ఇగ్నిస్త్రికాన్లోకేపిన్యమానవ్రతశబ్దంఉపనయనపరంకృత్వా ఉపనయనేలగ్నచంద్రశుభకరిఇతిభ్రాంతిర్వాభూదిశివునరుక్తం - వ్రతశబ్దస్యవేదవ్రతచతుష్టయపరత్వాత్ - తథాచకాశ్యపవసిష్టా॥ శ్లో॥ స్తోచ్చసంస్థాపిశితాంశువ్రాతినయదిలగ్నః॥ తంకరోఽశేశుంనిస్వంతతంక్షయరోగిణమితీకాశ్యపః॥ ప్రాలేయరశ్మాయదిలగ్నసంస్థేశశ్శవక్షేపిభవేత్సరోగి॥ వ్రతీచసౌమ్యగ్రహవగ్రహేపిఖలూపినిస్సశ్రుతికర్తహీనఇతివసిష్ఠః ॥ కుజఃఅంగారకఃలగ్నాద్వాదశగడుఉపనయనలగ్నాద్వాదశలగ్నస్థంరవింశత్యేకస్థితోయదిగురోఃఉపనయనకర్తుఃనేత్రహృత్నేత్రహారాభవతి॥

అ॥ వేదాధిపతులజెప్పుచున్నాడు ॥ తా॥ ఋగ్వేదమునకుగురువును - యజుర్వేదమునకుకుక్రుడును - సామవేదమునకుఅంగారుకుడును - అధర్వణవేదమునకుబుధాడును - వీరలీక్రమమునవేదాధిపతులనంబడుదురు - ఉపనయనవిషయమైస్వకీయవేదాధిపతిబలమును - వటువుయొక్కజన్తలగ్నాధిపతిబలమును - జర్జవాసరాధిపతిబలమును - యివిముఖ్యంగానుండవలెను - ఈచెప్పబడిన ౩ బలములును మేకకాలమందుదొరకడముండునరము - హతీయుచంద్రుడుఉపనయనలగ్నమందున్నస్వకీయమైనఉచ్చరాశీయందున్ననువటువునుక్షయరోగవంతునిగాజేసును - ఉపనయనలగ్నమునకుండునుండెడిసూర్యునికిఅంగారకవీక్షణముకలిగినట్లైననువటువుతండ్రిఅంధుండౌననితాత్పర్యము. *****

౩౦॥ అ॥ వణిశాదీనాంఫలవిచారంకుర్వణఉపనయనలగ్ననిర్ణయమాహ॥ మూ॥ ఫలస్థేముపరాజితేష్వరిగృహస్థేష్వస్తగేషువ్రతేషుర్దాధిపక

వీజ్య వేదపతిషుస్యాదంశ్యతుల్యోపటుః | అనై ఏరపృఖ్యైకవింశతిమహాదో
 షైర్వియు క్షేఖలేకేంద్రే పాపవివర్జితేయదిశుభేలగ్నేచకార్యం ప్రతమ్ ||
 వ్యా || నీచ స్థేషితి || ప్రతేఉపనయనేవర్ణాధీశకవీజ్య వేదపతిషువర్ణాధీ
 శాఃపూర్వోక్తాః - కవిశ్శుక్రః ఇజ్యోగురుః - వేదపతయశ్చపూర్వోక్తః ప
 తేషునీచ స్థేషునీచరాశికతేషు పరాజితేషు గ్రహముద్ధేశత్రు పరాజితే
 షులరి గృహస్థేషుశత్రుత్వైత్రగతేషు అస్తగేషు అస్తమితేషుచ సత్సువటుః
 ఉపసీతకుమారః - అంత్యతుల్యః నికృష్టజాతినమానసాస్యైత్ - అనై యేఉక్తా
 తి క్షేఖలేకవింశతిమహాదో షైశ్చ వియుక్తైరహితైలగ్నే - కించలఖలే
 కేంద్రేలగ్నచతుర్థసప్తమదశమకేంద్రేపాపవివర్జితేపాపగ్రహగహితేస
 తియది - ఉపనయనలగ్నాత్కేంద్రే శుభగ్రహాక్రాలితేయది ప్రతముపన
 యనకార్యం - అనేనకేంద్రేషు సాపగ్రహాక్రాలితేషుపితేషుశుభగ్ర
 హాయుతేషుసత్సునదోషభిశ్చతాత్పర్యాధి - తదుక్తం వజ్జవిలాసే || శ్లో ||
 లగ్నాదికేంద్రేషుభవాత్రికోణేదేవేజ్యదైత్యార్చితసోమసామ్యాః | ఏకో
 నిహంతిస్సుజితాదిదోషాభానుగృథాగాధమివాంధకారమితి. *****

అ || వర్ణాధిపతులఫలమునువివరింపుచున్నవాడై ఉపనయనమునకుల
 గ్న నిర్ణయమును చెప్పుచున్నాడు || తా || వర్ణాధిపతులును - గురు - శుక్రలును -
 వేదాధిపతులును - వీరలు - నీచ గాసులయందుండ గానుశత్రుగ్రహములతో
 గూడియుండ గాను - శత్రుత్వైత్రములయందుండ గాను ఈ గ్రహములెలస్త
 మయమయివుండగాను ఉపనయనముచేసినట్లైనవటువుచండాలునితోస
 మానుడనిచెప్పవలెను - హతియుఁడు (వశ్లోకము మొదలుచెప్పబొయ్యెడి) ౨౧
 కమహాదోషములవర్ణించికేంద్రములనగాలగ్న - చతుర్థ - సప్తమ - దశమ
 స్థానములయందుపాపగ్రహములు లేకయుండ గాను - శుభగ్రహములు
 కేంద్రస్థానములయందుండ గాను శుభలగ్నమునందుపనయనకర్తచేయదగ్గ
 దనిభావము,

౩౦ || అ || ఉపనయనలగ్నాశ్చేంద్రేషుపాపగ్రహాక్రాలితేషు
 సత్సుయేదోషాః తేషాం సంక్షాంనిదిశాశత తద్దోషఫలమాహ || మూ || ల
 గ్నాత్కేంద్రగతేరహస్సుజితత్వత్వాచార్యశిష్యోప్రశాభామేమాజితనా
 మకస్తజననింహంత్యేవచండేకులమ్ | దోషోయంరుధిగాభిధస్తమసిచేదు
 గ్రాభిదోబాలకంరథ్రాభ్యుపితరంధ్వజేనగదశత్రీత్యభిశేంద్రాభిధమ్ ||
 వ్యా || లగ్నాదితి || ప్రతేలగ్నాదుపనయనలగ్నాన్రహాసూర్యేకేంద్రగతే
 తేహస్సుజితత్వస్సుజితాభ్యోదోషః - సత్సాచార్యశిష్యోపితృపుత్రహంబి -

భౌమేలం గారకేకేంద్రగతేచేత్ కూజితనామకౌదోషః సతుజన్మం నటో
త్తారంహంతిశనైశ్చ రేకేంద్రగతేచేత్ అయందోషోరుధిరాభిధః - కులం
కులోద్భవజనేమాపవద్యతే-తమసిరాహాకేంద్రగతేచేత్ - ఉగ్రాభిధో
దోషః - బాలకంవటుంహంతి - ధ్వజేకేతౌకేంద్రగతేచేత్ - రంధ్రాభ్యుస
దోషః పితరః వటుజనకం - హంతీతనర్వత్రయోజ్యం - నగదశక్షిశ్యబీతిల
గ్నాత్ సప్తమదశమలగ్న చతుర్థస్థానానికేంద్రాభిధంకేంద్ర సంజ్ఞికాని

అ || ఉపనయనలగ్నమునకు కేంద్రస్థానములయందుపాపగ్రహము
లుండగాగలిగెడిదోషనామములను ఆదోషఫలములనుచెప్పవచ్చునాడు ||
తా || కేంద్రస్థానములనగాలగ్నము - లగ్నమునకురవస్థానములివస్థానము
లంవస్థానము - ఈకేంద్రస్థానములయందుసూర్యుడుండినస్పృశితమనుదో
షము - ఆదోషము ఉపనీతునికేని నతనితండ్రికినిమారకంబనియును - అం
గారకుడుండకూజితమనుదోషము - ఆదోషమతనితండ్రికి మారకంబనియు
ను - శనియుండినరుధిరమనుదోషము - ఆదోషమతనిగోత్రజాలకు మార
కంబనియును - రాహువుండినఉగ్రమనుదోషము - ఆదోషముపనీతునికీమా
రకంబనియును - కేతువుండినరంధ్రమనుదోషము - ఆదోషమునతనితండ్రి
కిమారకంబనియు తాత్పర్యము.*****

౩౨ || అ || వటోర్ధురుబలమాహ||మూ|| జీవకిర్కటచాపమీనగృహగ
స్తద్భాగసంస్థాపివాజన్మద్వాదశరంధ్రగోయదివటోర్విద్యాధాదనస్సృ
ద్వతే | స్త్రీగోయగ్నతులామృగాఖ్యగృహగస్తద్భాగసంస్థాపివావి
ద్యాచారసుఖాయురధిరహితంకుర్యాద్దురుస్తంశిశుమ్ || వ్యా || జీవత్తి||జీ
వోబృహస్పతిఃకిర్కటచాపమీనగృహగకిర్కటధనుర్దీనరాశిమస్థితస్స
ధనుమీ - నయోస్వత్త్రత్వాత్కర్కటస్యోచ్చత్వాచ్చేతిభావః - య
ద్వాతద్భాగసంస్థాపివాతేషాంకిర్కటమీనధనుషాంయేభాగాః అంశాః
తేషుస్థితోపివా - జన్మద్వాదశరంధ్రగోపివటోర్విద్యార్థదః సంపత్సారస్వ
తప్రదస్సృత్త్రతేఉపనసమయే స్త్రీగోయగ్నతులామృగాఖ్యగృహ
గఃకన్యావృషభమిధునతులామకరసంజ్ఞకరాశిమస్థితోవాతద్భాగసంస్థా
పివాతేషాంకన్యావృషభమిధునతులామకరాణాంభాగాః అంశాః ఏతేషు
స్థితోపివాఅపిశబ్దాగ్నియత్రకుత్రస్థితాపి ఏతేఅంశాః - అయోగ్యాత్తి
త్యర్థః - కన్యావృషభమిధునతులానాంశత్రయేత్రత్వాత్ మకరస్యనీచ
త్వాదితిత్తిభావః - గురుస్తంశిశుండపనీతకుమారం-విద్యాచారసుఖాయ

రథశరహితంకుర్యాత్. *****

అ॥ ఉపనయనవిషయమైగురుబలమునుచెప్పుచున్నాడు॥తా॥కర్తాట కథనుర్చినరాసులయందైననీరాసులఅంశములయందైననుఉపనీతునిజన్మ రాశియందైననురాటనైననుగతిటనైననుబృహస్పతియందుగాఉపనయన పటువుసంఖ్యార్థవిద్యావంతుండునుభాగ్యవంతుడుగుననియును - వృషభమిథునకన్యాతులామకరరాసులయందైనను - వీల్లలంశములయందెచ్చటనైననుగురువుండగానుపనయనమైనవాడువిద్యాచారసుఖాయుర్ధనములకానొకటియైననులేనిర్భాగ్యుడననితాత్పర్యము,.....

33॥ అ॥ అథసర్వగ్రహాంశగతచంద్రఫలమాసా॥మూ॥కుర్యాత్పాతకినపటుంశశధరస్సూర్యాంశగస్సాంశగోనిస్సంభూమినుతాంశమాయుభభృతంజ్ఞాంశంతువిద్యాయుతమ్ । జీవాంశంక్రతుకారిణభృగుసుతస్యాంశంవివాహాన్నితంపండాంశంగతఅశుచోపనయనేచండాలసేవాకరమ్ ॥ వ్యా॥ కుర్యాదితి॥ శశదరఃచంద్రః - సూర్యాంశగస్సింహాంశగతశ్చేద్వటుంపాతకినంపాపరతంకుర్యాత్ - సాంశగశ్చేత్కర్కటాంశగతశ్చేత్నిస్సందగిన్రంకుర్యాదితిపటుమితిసరశ్రయోజ్యం - భూమినుతాంశగఃభూమినుతోగారకఃతస్యాంశౌమేషవృశ్చికాతత్రగతశ్చేదామువభృతంశస్త్రజీవినం - జ్ఞాంశంబుధస్యాంశంకన్యామిథునయోరన్యశరాంశగతశ్చేద్విద్యాయుతంవిద్యావంతం - జీవాంశంబృహస్పతేరంశంధనుర్చినయోరన్యతరాంశంగతశ్చేత్క్రతుకారిణమాహితాగ్నిం - భృగుసుతస్యాంశంభృగుసుతస్యశుక్రస్య అంశంతులావృషభయోరన్యతరాంశంగతశ్చేదాశుశిన్రుంవివాహాన్నితంపక్షివంతముపనయనే ఉపనయనకాలేమండాంశంసంగస్య శనైశ్చరస్య అంశంమకరకుంభయోరన్యతరాంశంగతశ్చేద్వటుంచండాలసేవాకరంకుర్యాత్ *****

అ॥ చంద్రుడున్నరాశిఫలమునుచెప్పుచున్నాడు॥తా॥చంద్రుడుసింహరాశియందుండగాఉపనయనమైనవాడుపాపవంతుండును - కర్కాటకరాశియందున్నదగిన్రంకుడును - మేషవృశ్చికరాసులయందున్న ఆయుధధరుండును - కన్యామిథునరాసులయందున్న పండితుండును - ధనుర్చినరాసులయందున్న సోమయాజియును-తులావృషభరాసులయందున్న శ్రీఘ్రమునబార్యవంతుండును - మకరకుంభరాసులయందున్న చండాలసేవకుండును - యారీతినచంద్రుడీరాసులయందుండగానుపనయనమైనవాడిభా

ములగలవాడగునని తాత్పర్యము.*****

38 || అ || అక్షరపనయనని పేద కాలమాహా||ము||పూర్వేష్యశ్చపలే
హని ప్రతది నాత్తస్మాచ్ఛతుర్థేది నేనధ్యాయశ్చ రజస్వలాస్య జనసిగ్భ
న్వితావాశిశోః | పి త్రోశ్చతుయవత్సరోయదిగురోస్సంధ్యాః జితృద్వవా
బాలోవాయదికర్ణ్యవేధరహితోనై తేషు కార్యం ప్రతమ్ || వ్యా||పూర్వేష్య
రితి || ప్రతది నాత్తడపనయనది నాత్పూర్వేష్యః పూర్వ నివేపరేహనిపరది
నేచతస్మాత్ ప్రతది నాచ్ఛతుర్థేది నేనధ్యాయోయది చశిశోర్వటోస్స
జనసిమా తారజస్వలా వాయది ప్రతముపనయనం నకార్యం - నాఁదీముఖా
త్పూర్వంచేన్నిపేధః - తదనంతరంచేన్నివోమః-తథాచోక్తం||శ్లో || నాఁదీ
ముఖేకృతేవశ్చాన్యాయదిరజస్వలా | మాంజీబంధం ప్రకుర్వీతత ప్రా
శ్చేనైవ కారయేదితి - గర్భాన్వితావాశిశోర్జనసి అంశర్వక్షీయదిపంచ
మామాసామాన్యం నిపేధః ప్రాశ్చేన్నదోమః - తథాచోక్తం || శ్లో || గర్భిణీ
యదిపత్నీచేన్నకుర్యాదుపనాయనం | పంచమాసాదధఃకుర్యాదతః పర్యంతం
నకారయేదితి - కించ శిశోఃపి త్రోః మాతాచపితాచపితరౌ-పితామాత్రే
త్యేకశేషః - తయోఃతుయవత్సరఃవృత్తాబ్దశ్చగురోశ్చ || ని || గురుస్తుగీష్ఠ
తాత్రేష్టేఽపి తరిదుర్భరభిశ్చార్థః పితృః-పిత్రోఃతుయవత్సరోయది
చ - సంధ్యాభిజితృద్వసంధ్యాసర్వఅశ్శిజితృక్షేతిద్వంద్వంతే శ్రూయమా
ణఃసర్వశబ్దః - ప్రత్యేకమభిసంబంధ్యతే - సంధ్యాసర్వసూర్యస్థితదాశి- అ
భిజితృద్వసూర్యస్థితరాశేశ్చతుర్థరాశిః - ఏతయోశ్చబాలఃవటుః - కరవే
ధరహితోయదిచ ప్రతం నకార్యం-అత్ర కృష్ణజ్ఞాదిసపంచకమితివాక్యేనకృ
ష్ణపక్షేఆదిపంచకస్యప్రశయోగ్యత్వం - స్వీకృతంభవతి - శుక్లపక్షేశ్వతీ
యత్యతీయపంచకేపిస్వీకృతే-అత్ర శుక్లప్రతది నాత్పూర్వేష్యః పరేహనిచ
తుర్థేహనిచ - అనధ్యాయోయదిపనయననిపేధః కృణః-తథాచసతికృ
ష్ణజ్ఞాదిసపంచకఇతివాక్యంవైఫల్యంసాగ్తో - కృష్ణపక్షేఆద్యపంచకాంతః
పాశిద్వితీయపంచమ్యోర్విపేధప్రతీతేశ్వతీయాఃపూర్వేష్యఃప్ర
తిపదఃపంచమ్యాశ్చతుర్థేది నేనప్తమ్యాశ్చ సన్యాతోతత్ప్రత్యేశ్వతీయామా
త్రావశిష్టత్వేనపంచకస్వీకారోవ్యర్థః - ద్వితీయాపంచమ్యోఃగ్రంథాంత
రేప్రతయోగ్యత్వేనస్వీకృతత్వాచ్చ - తథాహి||శ్లో||ద్వితీయాచశ్వతీయా
చపంచమీసప్తమీతథా | త్రయోదశీచదశమీప్రశస్తాస్తిథయోప్రతీతి
తస్మాద్ప్రతది నాత్పూర్వేష్యః పరేహనిచతుర్థేది నేనాధ్యాయనిపేధః

ఐంతనీయఃతథాచదర్పణే || శ్లో || ప్రతబంధనపూర్వే ద్యుఃపరేచ్యురితియ
ద్వచః - తదసన్తునిభిః ప్రోక్తంవచనానాంవిరోధతథితి*****

అ || ఉపనయనమునకుకొఱగానికాలములజెప్పుచున్నాడు || తా || ఉపన
యనముహలార్తదిగమునకుపూర్వదివసముపరదివసమురవదివసముప్రీతిలో
నొకదివసముఅనధ్యా యదివస మైయుండ గానున్న ఆబాలునితోగొని
కర్తముజేయకముగమరజస్వలయైనను - ౬ మాసములగభిణయైనను - కు
మారునినిగ్లంధ్రలున్న పితావహీపితామహులున్న చనిపోయినసంవ
త్సరమును - సూర్యుడున్న గాశియందును - యారాశికి రవరాశియం
డును బాలునికిచెవులుకుట్టకయుండ గానున్న ఉపనయనము జేయగూడద
నితాత్పర్యము అచవశ్లోకముచుక్కపట్టములు మొదటివలెవకము శ్రేష్ఠ
మనిచెప్పియ్యాశ్లోకమందు అనధ్యయములు లేకయుండ గాచేయవలయు
ననిచెప్పటవలనవ్యాఖ్యానశ్లోకార్థమునేగ్రహించవలెను*****

32 || అ || పక్ష్యనక్షత్రస్వరూపందర్శయక తేషు సర్వకర్తృనిషేధమా
హ || మూ || జ్యర్త్యంజనోడుకర్తృదశశంసాంఘాతికంపోడశంవై నాశాఖ్య
హభక్తి వింశమఃపభంతత్పూచవింశగమది | ఋతుంమానససంజ్ఞికంద్విసవ
మతత్యాముదాయాభిధంత్యా జ్యంసప్రమభంతునై ధనమిదంసర్వేషుక
ర్తస్వపి || వ్యా || జన్మర్తమితి || యస్మిన్నక్షత్రేజననంభవతితన్నక్షత్రంజన
మోడుసంజ్ఞికందశమంజర్తనక్షత్రా త్దశమర్తంకిర్త్య కర్తృసంజ్ఞికం - పో
డశంజన్మనక్షత్రా త్పోడశంభం సాంఘాతికం సాంఘాతికంసంజ్ఞికంప్ర
వింశంజర్తనక్షత్రా త్ప్రమోవింశంభంసంజ్ఞికంవై నాశాఖ్యం - తత్ప్ర
చవింశంతస్సాజన్మత్యాత్వంచవింశం ఋతుంయదిమానసంమానససంజ్ఞ
ికం - తద్విసవమంజన్మత్యాగిష్టదశభంసాముదాయాభిధంసాముదాయ
కసంజ్ఞికం - సప్రమభంతుజన్మత్యాత్వప్రమనక్షత్రంతునైధనంనైధనసం
జ్ఞికంభ్రమముక్తనక్షత్రస్వప్రకంసర్వేషుభుకర్తృస్వరూపనయనాదిసకలభు
భకమహాసుత్యాజ్యమ్,*****

అ || పక్ష్యనక్షత్ర స్వరూపముదెలియజేయుచున్న వాడై వాట్ల
యందుసమస్త కార్యములకునిషేధమునుచెప్పుచున్నాడు || తా || ఏనక్షత్ర
మందుజన్మించినవానికిఆనక్షత్రముజర్తనక్షత్రమనియు - జన్మనక్షత్రము
నకుగంవనక్షత్రముకిర్తనక్షత్రమనియు - గంవనక్షత్రముసాంఘాతికమ
నియు - అదివీనక్షత్రమునై గాశమనియు - గంవనక్షత్రముసాముదాయక

హనియు - ౭వనక్షత్రమునైదనహనియు - ౨౨వనక్షత్రముమానసహనియు
ఈప్రకారముగానీసంక్షుబ్ధుగలనక్షత్రములయందుఉపనయనముమొదలయి
నకార్యములేవిన్నిచేయకూడదనితాత్పర్యము. *****

౩౬ || ఆ || జన్మర్త్యకార్యాకార్యాణ్యాహ||మూ|| జన్మర్త్యశుభనంధిషే
కహాభిమోశ్చైలాన్నభుక్త్యోకృషామాంజీబంధనపట్టబంధనమహీప్రా
స్త్యక్షరావాప్తిషు | పభ్యోన్యేష్వశుభప్రదంచనువనేసేమతసం గ్రా
మయోర్ధ్వార్థానపిశృక్రియాత్మరభిషగ్యాత్రావివాహేష్వపి || వ్యా||
జన్మర్త్యమితి || జన్మర్త్యంజన్మనక్షత్రం-నిషేకమబయోఃనిషేకయాగయోః
చౌలాన్నభుక్త్యోఃమాడాకర్మాన్నప్రాశనయోః - కృషాహలకర్మణి -
మాంజీబంధనముపనయనం - పట్టబంధనంపట్టాభిషేకఃమహీప్రాప్తిః
శ్రగ్రహణంతక్షరావాప్తిఃఅక్షరస్వీకారః - ఎతేషుశుభదంశుభప్రదం -
ఎభ్యోనిషేకాదిభ్యఃఅన్యేషువ్యతిరిక్తేషునువనేపుంసవనేపౌత్రామసీమం
తయోఃయుద్ధసీమంతకర్మణోగర్భాధానపిశృక్రియాత్మరభిషగ్యాత్రా
వివాహేషిషుగర్భాధానం - పిశృక్రియా శ్రాద్ధకర్మ-త్మ్యం-త్రైరకర్మ-భి
షకబోషధసేవా - యాత్రాప్రయాణం - వివాహాః ప్రసిద్ధాః - ఎతేషుజ
న్మర్త్యంతశుభదంభవతి - అయన్నిషేధపురుషపరః స్త్రీణాంశువివాహే
శుభదమేవ - తథాచచ్యవనః||శ్లో|| జన్మర్త్యంజన్మనూనశ్చతథాజన్మదినంశు
భం | స్త్రీణాంజన్మత్రయం శ్రేష్ఠంవివాహేసర్వసక్తుతమితి. *****

అ || జన్మనక్షత్రమందుచేయతగినకార్యములను - చేయకూడనికార్య
ములనుచెప్పుచున్నామః || తా||జన్మనక్షత్రము - నిషేకమందును - యాగ
మందును - చౌళకర్మయందును- అన్నప్రాశనమందును - వ్యవసాయమం
దును - ఉపనయనమందును - పట్టాభిషేకమందును- భూసంపాదనయందు
ను - అక్షరాబ్యాసకాలమందును - వీటియందుశుభకరహనియు - ఈజెప్ప
బడిననిషేకములకంటె ఇతరకర్మలయందనగా - పుంసువనకర్మయందు
ను - యుద్ధములయందును - సీమంతకర్మయందును-గర్భాధానమందును-
శ్రాద్ధకర్మయందును - త్రైరకర్మయందును- బోషధసేవయందును-ప్రయా
ణమందును - వివాహమందును - వీట్లయందుఅశుభప్రదహనితాత్పర్యము-
స్త్రీలకువివాహనిషయమైజన్మనక్షత్రము శ్రేష్ఠమనిగ్రంథాంతరమందు
చెప్పియుండుటవలనఈవివాహనిషేకముపురుషవిషయమనితెలియదగు

౩౭ || అ || ఉపనయనలగ్నస్వదోషాపపాదనూహ||మూ|| దోషాణాం

యుతం నిహంతి బలవాణా లగ్న స్థిత శ్చేందుజః శుక్ర ప్రద్విగుణంగురుదశ
గుణం లగ్నంచ పంచేష్టికమ్ । లగ్నస్థోపచయే స్థితో గృహః తిః క్రూరో బలీ
చేన్ద్వ తేలగై ౨ కాదశ గోరపశ్చ సకలాణాతో మాన్నిహంత్యే వతా వ్యా
దోషాణామితి ॥ ఇందుజోబుధః బలవాణాస్థానాదిషడ్బలయుక్తస్పృశ - లగ్న
స్థిత శ్చేదుపనయనలగ్న స్థితో యదిదోషాణాం గుణంతంత సహస్రం నిహం
తినాశయతి - శుక్రః లగ్నగతో యదితద్విగుణం లక్షద్వయం నిహంతి బలవాణా
గురుం లగ్నగత శ్చేత్ దశగుణం దశలక్ష దోషాణిహంతి - పంచేష్టికం లగ్నం
దశగుణం పంచేష్టికబలయుక్తలగ్నం పిదశలక్షదోషాణిహంతి పంచేష్టికం
చ ॥ శ్లో ॥ కాలాధిసో లగ్నపటగుణశ్చ త్రయేష్టికంచంద్రబలంచతుర్ధం ।
పంచేష్టికంచేత సహస్రం శ్చిత్తిర్విత్తితం పంచబలేన శస్త్రం - కాలాధిపలగ్న
ధిపగురుసూర్యచంద్రమౌభివృష్టం లగ్నం పంచేష్టికమిత్యభినీయతే - కా
లాధిపతయః శ్లో ॥ ప్రాకూర్వరాత్రాబలవాణశశాంకః శుక్రోధకరా
త్రాచకుజోనిశాంతే - ప్రాతర్బుధోమధ్యదినేచ సూర్యశ్శనిదిశాంతే స
తతం బలీజ్యః । గృహపటిః పనయనలగ్నాధిపతిః - లగ్నస్థుడపచయస్థితో
యదితృతీయషష్టై కాదశదశమాని డపచయస్థానాని తేషు స్థితో యదిద్విల
క్షదోషాణిహంతి - క్రూరస్సూర్యాం గారకశనీనామన్యతమః బలవాణా
సకాపచయస్థిత శ్చేత్ లక్షద్వయదోషాణిహంతి ప్రతే డపనయనేరవిః
బలయుక్తస్పృశ - లగ్న ౨ కాదశ గోరపనయనలగ్న ౨ కాద శేస్థిత శ్చేత్ తా
సకలాణాదోషాణిహంత్యే వనసంసయత్యే వకారాధాః *****

అ ॥ డపనయనలగ్నమునకు దోషాపవాదములను జెప్పచున్నాడు ॥ తా ॥
బుధకుస్థానాదిషడ్బలములతో గూడి డపనయనలగ్నముందుండినట్లైన లక్ష
దోషములను పోగొట్టువాడును - శుక్రః డలగ్నముందుండినట్లైనను - రేండు
లక్షలదోషములను హరింపజేయుచున్నాడనియును - బృహస్పతిలగ్నముందుం
డిననులగ్నము పంచేష్టికబలముగల నైనను గలక్షలదోషములను పోగొట్టున
నియు పంచేష్టికమనగా కాలాధిప - లగ్నాధిప - గురు - సూర్యచంద్రులబలము
లగ్నాధిపతి - డపనయనలగ్నముయొక్క డపచయమందనగా - ౩వ
యింటను - ౬యింటను - ౧౧వయింటను - ఈ స్థానములయందుండిన - అలక్ష
దోషములను హరించుననియును - సూర్యాంగారకశనైశ్చరులలో బలయు
క్తమై యేగ్రహమైన - లగ్నతృతీయ - షష్టై కాదశ స్థానములయందుండినను -

అలక్షలదోషములనుహరించుననియును - ఉపనయనవిషయమైనూర్వ్యుడు
ఉపనయనలగ్నముఁకుపదనికొండవస్థానమంచుండినట్లైన - సర్వదోషము
లనుహరించుననితాత్పర్యము.*****

౩౨ || అ || అథాక్షరస్వీకారయోగ్యకాలమాహ|| మూ|| బాలానాంశు
భవాసరహిణిభవేశుద్ధేక్షరస్వీకృతికార్యాపంచమవత్సరేప్రతిపదంఠి
క్తాప్తమీషప్యమాః | హిత్యాపూర్ణచరేస్థిరచరగృహేవ్యక్తేగురౌభాగ
వేమిత్రాంత్యాన్యరవిశ్రయాదిగురుశ్రోణానుసౌమ్యాయనే || వ్యా ||
బాలానామితి || శుభవాసరేశుభదినే అహ్నాదివాభాగే - నిధనేఅక్షరస్వీ
కారలగ్నారప్తమస్థానే - శుద్ధేగ్రహరహితేసతి - పంచమవత్సరేజన్మతః
పంచమవత్సరప్రతిపదంపక్షచ్ఛవ్యయగతప్రతిపత్తిని - రిక్తాప్తమీషప్యమాః
రిక్తాపూర్వోక్తాఃఅప్తమీషప్యైషక్షచ్ఛవ్యయగతే అమాఅమావాస్యా - ఎ
తాఃపంచతిథిఃహిత్యాహిణి - పూర్ణిమాశ్య - చరేచరరాశౌస్థిరేస్థిర
రాశౌవాస్థితేసతీతేషః - చరగృహేచరలగ్నగురౌభాగవేశుక్రేచవ్యక్తే
సతి - అనస్తమితేసతీత్యర్థః - మిత్రాంత్యాన్యరవిశ్రయాదిగురుశ్రోణా
ను - అనూరాధారేవత్యస్థినిహస్తమిత్రాన్వాతిపుష్యసూపుష్యశ్రవణేషు
నవనక్షత్రేషుసౌమ్యాయనే ఉత్తరాయణేబాలానానుక్షరగ్రహణధార
ణపటూనామిత్యర్థః - ననుస్తనంధయానానుక్షరస్వీకృతికార్యా*****

అ || అక్షరాభ్యాసమునకుయోగ్యకాలమునుచెప్పుచున్నాడు|| తా|| శు
భవాసరములయందును - పరతియందును. అక్షరస్వీకా లగ్నమునకు - యె
నిమిదవయింటయేగ్రహములేకయుండ గానున్న - జననాంభ్యము - ౫వ
సంవత్సరమందును - శుక్ల - కృష్ణ - పాడ్యములను-రిక్తితథులను శుక్లకృష్ణాప్త
ములను- అమావాస్యను-యూతిథులనువిశిచి - సూర్యుడు-చరరాసులయం
దనగ - మేష-కర్క - టక - శులా-మకరరాసులయందుండగానున్న - స్థిర
రాసులనగావృభసింహవృశ్చికకుంభ రాసులయందుండగానున్న చరల
గ్నములయందున - గురు-శుక్రలు - అస్తమయమునపొందకయుండగాను
న్న - అనూరాధ-రేవతి-అశ్విని-హస్త చిత్త-స్వాతి-పునర్వసు - పుష్యమి -
శ్రవణము - శ్రౌతిమ్బిదిగ్నక్షత్రములయందును-ఉత్తరాయణమందును- బా
లురకుఅక్షరాభ్యాసముచేయడముముఖ్యమనితాత్పర్యము.*****

౩౩ || అ || అథవిద్యారంభయోగ్యయోగ్యకాలమాహ|| మూ|| విద్య
రంభవిధిర్నివైవేశుభదినాభ్యాసరిక్తాహినాదప్రార్కృతయసోమశంచక

హరిక్ర వ్యావహారికము. శాఖే శార్యకపజ్జసోమదిసక్త ద్వా రెఘులగ్నై
చ రేన్ విద్యాబుధసోమ యోఃపరమతంత శస్త్రంతుజేర్కెభ్య సేత్ || వ్యా||
విద్యారంభేతి || విద్యారంభవిధివిద్యోపక్ర మణవిధానందివై వదివాభాగప
వశుభదః - ఎవ కారణన రాశ్రాపతి - అనభ్యయరిక్తాః అనభ్యయనానివ
జ్యూసాణానిరిక్తాఃసూర్యోక్తాః - ఎతావినావిహాయ(*)ప్రథగ్నానానాభి
ప్రతియాన్యతరన్యమితిద్వితీయా - ద సార్కత్రయసోమ పంచకహ
రిక్ర వ్యావహారికము - ద స్రఃఅశ్వినీఅర్కత్రయం-హస్తదిశ్రాస్వాత
యః- సోమపంచకంప్ర గళీర్షాద్రాఃపునర్వసూపున్యాశ్రేణాఃహరిఃశ్రవ
ణంక్ర వ్యాదోమూలా(*) అదభక్షణత్తథాణో.వక్ష్వసూసశబ్దేషిప ఎదే
నోప్రత్యయః పృషోద రాదిత్యామపపదస్యక్ర వ్యాదేశః - క్రవ్యాదఃరా
క్షుః || ని || క్రవ్యాదో ప్రపతితర ఇత్యనురః రాక్షసాధిచై వక్త్యాత్మూ
లేదోపచారికః పూర్వత్రయం పూర్వఫల్గునీ పూర్వాషాఢా పూర్వాభా
ద్రాణాంత్రయంఎ లేషుచతుర్దశనక్షత్రేషు శాఖే శార్యకపజ్జసోమదిసక్త
ద్వా రెఘు శాఖేఃసూర్యోక్తఃతస్యవారేగురుశుక్ర బుధసోమరవివాసరె
ఘవచరేవ రాణిమేషకర్కటశులామక రాణితేషామన్యతమేలగ్నైశుభః
నోఽద్యాబుధసోమయోః వారయోఃవిద్యారంభఃనశుభద ఇతిపరమశంకే
మాందిత్వేక్షుః - శస్త్రంధనుర్విద్యాకుజేభౌమవాసరేఅర్కెరవివాసరేచ
అభ్య సే ర్షివక్రమేక్

అ || విద్యారంభమునకుయోగ్యయోగ్యకాలముల జెప్పించునాడు ||
తా||రం-౪౧-౪౨వశ్లోకములయందుజెప్పబోయ్యెడిఅనాధ్యాయములును-
రిక్తలిఖులును వీట్లనుడిచి-పవత్యించును-ఆశ్వినీ హస్తవిత్త-స్వాని-మృ
గశీర్ష-ఆరుద్ర-పునర్వసు-పున్యమి-ఆశ్రేష-శ్రవణం-మూల-పూర్వఫల్గుని-
పూర్వాషాఢ-పూర్వాభాద్ర - ఈగరనక్షత్రములయందును - గురు-శు
క్ర- బుధ-సోమ- భానువారములయందును - చరలగ్నములయందును - వి
ద్యాభ్యాసముచేయడముముఖ్యమనియును - అంగారక - బానువారముల
యందు- శస్త్రవిద్యాభ్యాసము చేయవలయుననియుభిప్రాయము- సోమ-
బుధవారములయందు - విద్యాభ్యాసము చేయడముకొందరికి అనన్యుతమై
నప్పేడికిని- గ్రంథకర్తఋష్టానుసారముగా ఈరెండువారములుశ్రేష్ఠములే

రం || అదానభ్యయనిర్ణయమాహ||మూ|| అప్యరైవర రాశిగేదయ
నేస్యోఽప్యక్షిణీసాతిధిశ్చుత్వోపాంత్యసుమధ్యమాదితిధిఃపక్షేషుచా

నధ్యయాః । ప్రాతఃపంచతునాడికాక్షయతికౌవృద్ధౌశ్రయోభశ్రయష్ట
టస్సయంక్రమఃస్సమత్వముభయోర్నాడిచతుష్కంసదా ॥ వ్యా॥ ౬వీతి॥

అర్కైరవాచరరాశిగేమేచకర్కటశులామకరరాశిగతేసతి-తదయనేచ
రరాశ్యయగగతేసతి-యాతిథిఃసాతిథిఃపక్షిణీ-అనధ్యాయస్సాక్షి-పక్షిణీ
సాధివిసః ॥ ౧ ॥ ఆగమవర్తమానాహర్యక్తాయాశిపక్షిణీశ్యమరి-అం
త్యోంపాత్యసుమధ్యమాదిధయః అంత్యేనర్కపాక్షమాస్యోదిపాంతేడ
భయచతుడశ్యోమమధ్యమేఅప్తశ్యాఆదీప్రతిపదౌపతాస్తిధయఃపత్యై
మశ్లకకృష్ణయోగిత్యథాః-అనధ్యయాఅధ్యయనాయోగ్యాః-క్షయతి
ధౌపంచనఘటికావృద్ధౌశిధివృద్ధౌశ్రయఃతిప్రోఘటికాః-ప్రతిపదప్తయోః
ఘటికాః-ప్రాతస్తుప్రాతఃకాలేతువ్యాఖ్యవంతిచేత్-తదాఅనధ్య
యః-అథఅనంతతంక్షయతికౌశ్రయఃవృద్ధౌషడ్భుటికాః-సాయంసాయం
కాలేక్రమశఃక్రమాశ్చవైమీశ్రయోదశ్యఃవ్యాఖ్యవంతిచేత్తదాఅన
ధ్యాయః-సమత్వేవృద్ధిక్షయరహితేనీదేభయోఃసాయంప్రాతఃకాల
యోర్నాడిచతుష్కంఅనధ్యాయతిథిఘటికాచతుష్టయంవ్యాఖ్యవంతిచేత్
తదాఅనధ్యాయఃసదేత్యనేనగత్యానధ్యాయ-పక్షిణిః-నతునైమిత్తిక
తిగమ్యతే

అ ॥ ౧త్యముగావచ్చెడిఅనధ్యయనములజేప్పుచున్నాడు ॥ తా ॥ మేష

కర్కటశులామకరసంక్రాంతలయంచనుశాశులఅయనములయం
దును ఒకటిన్నరదిశసగనియు - పాడ్యమి - అప్తమి - చతుడశి-పూణి-
హ - అమావాస్య - ఈ ధులును - క్షయకాలచంచనయాన - పాడ్యమి -
అప్తమీలు (ఘడియలువుండిననువృద్ధియందు ౩ ఘడియలును - వృద్ధిక్షయ
ములు లేకయుండగా రఘడియలును సాయంకాలమందు సప్తమిత్రయో
ధసులలోక్షయవృద్ధిసావ్యములయంచుక్రమముగా - ౬-౩-౪ - ఘడియ
లు౬పక్షిచతుడశులుకలిశియున్నతిథులును - ఈచెప్పబడినవన్నినిత్యా
నధ్యయనములనితాత్పర్యము

౪౧ ॥ అ ॥ శుక్లపత్యైనైమిత్తికానధ్యాయానాహ ॥ మూ ॥ చైత్రేమా
ధవషష్ఠయోరిపిదాశుక్లతృతీయాశుచౌషష్ఠీసాదశమీష్టపౌర్ణమసమీ
మాసేద్వితీయాత్పిషే । ఊజేమాస్యధవంచమీతపసిచేత్సాసప్తమీత్వా
దశీమాఘేభాద్రపదాదిమృత్తిమశుచౌపాషేసితైకాదశి ॥ వ్యా ॥ చైత్ర
ఇతి ॥ చైత్రేప్రసిద్ధేమాధవషష్ఠయోఃమాధవఃవైశాఖఃషష్ఠీభాద్రపదః ॥ ౧ ॥
వైశాఖేమాధవోరాధఇశ్యమరః-తయోశ్చశుక్లపక్షతృతీయా-శుచౌ

అపాఢేశుక్లపక్షి - సాదశమీ - అపాఢేశుక్లదశమీ - ఇహోజననమీ అశ్వయ
జకాతికయోశుక్లనవమీ ॥ ౧ ॥ స్వాదాశ్వినశ్రవోహ్యశ్వయజోపిస్వాత్తు
కార్తికే - బాహుళ్యజాకాతికకృత్తుభయప్రపమరః - మాసేద్వి
తీయాద్విషేషమాసే అశ్వయజమాసే శుక్లద్వితీయా - ఊజేమాస
కాతికమాసే శుక్లపంచమీ - తపసీచేత్ మాఘమాసే నప్తమీ ౧౧ నర్కాశే
ద్వాదశభాద్రపదాదిషుభాద్రపదాశ్వయజకాతికేషు త్రిషుమాసే
షుశుచాపాఢే ॥ ౧ ॥ శువిస్వయంతపాఢేకృత్తుమరః పాపేమాసిశుక్లే
కాదశీతైత్రేవైశాఖేశుక్లపతీయాఅపాఢేశుక్లపక్షీనశవ్యేకాదశ్యః -
భాద్రపదేత్మతీయైకాదశ్యో అశ్వయజేశుక్లేకాదశీకాతికేశుక్లపంచ
మీనవవ్యేకాదశ్యః పాపేశుక్లద్వితీయాదశవ్యేకాదశ్యః మాఘేశుక్లనప్త
మీద్వాదశ్యోసర్వమృతీత్వాశుక్లపక్షేషు యోడశనైమిత్తికానభ్యాంగా
తిఫలితం ॥

అ || శుక్లపక్షమునగుండు నైమిత్తికానధ్యయనములను చేసెడువాని
 తు || తా || జైత్రశుద్ధద్వితీయవైశాఖశుద్ధద్వితీయ - అనాథశుద్ధపక్షి - దశ
 మి - ఏకాదశి - భాద్రపదశుద్ధ - తృతీయ - ఏకాదశి - ఆశ్వయుజశుద్ధ - ఏకాదశి
 కార్తికేశుద్ధ - పంచమి - నవమి - ఏకాదశి - పుష్యశున - విదియ - దశమి -
 ఏకాదశి - మాఘశుద్ధ - సప్తమి - ద్వాదశి - ఈ - ౧౬ - న్నుశుక్ల పక్షము నందు
 నైమిత్తికానధ్యయనములనితాత్పర్యము

ర ౨ || ౨ || అథ కృష్ణపక్షే మనై మి త్రికానధ్యాయానాహ || మూ || త
 ఛేష్ఠాష్టమి తేత గాశ్చ తిథయః సప్త త్రయోదశ్యథోయామ్యక్షం చ తప
 స్సకాతికశుచి పేవన్వితీయాభిమాః || సంధ్యాగజితమస్య కాలపటతా
 వృష్టిశ్చ తి ప్రోష్టకాః క్రానద్యయ సేకృతోపనయనం స్యాత్కర్తవీనాన్తి
 కృత్ || వ్యా || తచ్ఛేసాత్మ || తచ్ఛేమాః ఉక్తావశిష్టాస్సి తేత రాః కృష్ణపక్షగ
 తాః తిథయః సప్తీభాద్రపదేమాసి త్రయోదశీ అథోయామ్యక్షంచ భా
 ద్రపదకృష్ణపక్షపవత్రయోదశ్యాః పూర్వస్యాం యస్యాంతిథా భరణీనక్ష
 త్ర మాయాతి-నాతి శ్చ తపస్యకాతికశుచిషతపస్యః ఫాల్గునః || ౧ || స్యా
 త్తపస్యః ఫాల్గునికభిశ్యమరః - కాతికః ప్రసిద్ధః శుచిః ఆషాఢః పశ్చిమద్వితి
 యాభిమాః పంచకృష్ణపక్షే మనై మి త్రికానధ్యాయాః సంధ్యాప్రాతః సృ
 థ్యా కాలః గజితం మేఘధ్వనిః ఉదయాత్పూర్వం యామం ఉదయానంత
 రం ఘటికాద్వయం పతన్తా లగజితం - ఉక్తం || శ్లో || ఉదత్పూర్వయా

మేతువరేతుఘటికాద్వయమ్ । తస్మిన్ గజత్వ సభ్యా యః పున స్సం
స్కారమహాతీతి-అన్యకాల పతితా వృష్టిః అకాలవృష్టిః అకాలశ్చ ॥ శ్లో ॥
అనూ రాధక్షమారభ్యపోడశ యేది వాకరః । యావచ్చరతి తత్కాలమ
కాలం మనురబ్రవీత్-తి స్తోష్ట కాః ॥ శ్లో ॥ మాగ-శీష-చపా-షేచ మాభే
ఫాల్గునపవచ । కృష్ణాష్టమ్యశ్చ తి స్తోష్టాః పూర్వయా పరయా సహేతి రిక్తాః
పూర్వోక్తాః అనభ్యా యాః పూర్వోక్తాః నైమిత్తికాశ్చ పతేమకృతోపనయ
స్సంవటోః కర్తవీనాతి-కృతోస్యాత్.....

అ ॥ కృష్ణపక్షనైమిత్తికానభ్యయనముల జెప్ప చున్నారు ॥ తా ॥ ఆషా
ఢబహుళద్వితీయ - భాద్రపదబహుళ శ్రయోదశి - ఈబహుళ శ్రయోద
శికి - పూర్వముయేతి యిందు - భరణీశ్చ తి మువచ్చుచున్నదో-ఆతిథిన్ని
కాతీ-కబహుళద్వితీయ - ఫాల్గున బహుళద్వితీయ - ఈన్ను - కృష్ణప
క్షనైమిత్తికానభ్యయనములు గానవీటియందును-ఉదయసాయం కాలముల
యందును-ఉరిమే కాలమందును - సూర్యుడు అనూ రాధ మొదలు-హృశీర్ష
మువరకు- ఈగిలనక్షత్రములయందునుండగావర్తింపుచుండె నేనిట్టి కాల
మందునుతి స్తోష్టకలన గా-మాగ-శీష-బహుళ-సప్తమి అష్టమి-నవమి-పు
ష్యబహుళ - సప్తమి - అష్టమి - నవమి - మాఖబహుళ - సప్తమి - అష్టమి -
నవమి - ఫాల్గునబహుళ - సప్తమి - అష్టమి - నవమి - వీట్లయందును-రిక్తతి
థాలయందును - కిందటిశ్లోకమందుచెప్పబడిన శుక్లపక్షనైమిత్తికానభ్యయ
నములయందును-వీట్లయందుపుపనయనముచేసిసత్తై న-చిన్నవాడుకర్తవీ
నుడగునని తాత్పర్యము.....
౪౩ ॥ అ ॥ ప్రసంగసంగత్వా ఉపనయనకర్తృణాహ ॥ మూ ॥ పుత్రాం
శ్చోపనయేత్పితైవహివటోస్తాతేరిదూరం తేచేద్బాలస్యపితామహస్స
చనచేద్భ్రాతృపితృసోపినోకర్తాసోదరపిసోపియదినోజ్ఞాతిశ్చకర్తా
తదానోజ్ఞేతోపిససౌత్రజస్సకులజఃకర్తాప్రతేయంక్రమః ॥ వ్యా ॥ పు
త్రానిధి ॥ పితాజనకపవపుత్రాణకుమారానుపనయేత్ ఉపనయ
నసంస్కారవతఃకుర్యాత్ - ఏవకారేణ తస్మిన్ స్థితే సతి వాన్యః కర్తాభ
వతీతిగమ్యతే - వటోస్తాతేపితరి ॥ ౧ ॥ తాతస్తుజనక-పితేత్యురః - విదూ
రందూరదేశంగతేచేత్ - బాలస్యపితామహః పితృపితాకర్తా - సచపి
తామహూపినోచేద్యదిపితృవటోజనకస్యభ్రాతృజ్యేష్ఠః కన్యోవా
పితృవృశత్యర్థః - సోపిపితృప్రౌపినోచేత్తదాసోదరపిజ్యేష్ఠభ్రాతా-

సోపిసోదరోపినోచేద్యదితదాజ్ఞాతస్సపిండోవాకతాసోపి సపిండోపినో
 షేద్యదిసగోత్రజఃసమా నగోత్రజాతఃయఃకశ్చిత్కతాసోపినోచేత్స
 కులజఃసమానకులజాతఃకర్తా-అయము క్తప్రకారిఃప్రతేడిపనయనేక్రమః

మర్యాదా

అ || ఉపనీతుని తండ్రి మొదలునగోత్రపర్యంతము కర్తలనుక్రమ
 ముగాజెప్పచున్నాడు || తా || తండ్రి కు చూరునికిఉపనయనముచేయుడము
 ముఖ్యము - తండ్రి చేశాంతరమునందున్నపక్షమునకు తాతయనగా - తం
 డ్రితండ్రి యును - అతడు లేనిపక్షమునకు - పితృసహౌదరులయిన - పె
 తండ్రిపినతండ్రులును-వారు లేనిపక్షమునకు-జ్యేష్ఠుడైనసహౌదరుడు
 ను - అతడు లేనిపక్షమునకు - జ్ఞాతి యును - వారు లేనిపక్షమునకు - సగో
 త్రులునువారు లేనిపక్షమునకు - స్వకులజులును- వీరిలీక్రమమున - ఉపన
 యనముజేయవచ్చుననితాత్పర్యము.

౪౪ || అ || అధవేనప్రత్యగోదానయోఃకాలనిర్ణయనూహ||మూ||హం
 జీబంధనకర్తృణోధవిహితంపూర్వంచ గోదానతఃకతకవ్యంక్రమశశ్చశు
 స్టయమిదంవేదప్రతానామపిచాలేయత్తధితంతదక్రకధితంపక్షవ్యవ
 స్థాంవినా ప్రాప్తేషోడశవత్సరేతుఃపితంగోదానకర్తృవతత్||వ్యా||మాం
 జీతి || మాంజీబంధనకర్తృతఃఉపనయనకర్తృణః || సార్వభక్తికస్యః-అథ
 నంతరంగోదానతః గోదానకర్తృణః పూర్వంచేదప్రతానాం ఆగ్నేయ
 ప్రాజాపత్యసౌమ్యవైశ్వదేవాఖ్యప్రతానాంవిహితంస్వగృహ్యాక్తం
 ఇదంచతుష్టయంక్రమశః-ఉక్తక్రమాత్కతకవ్యం-వషణ్యవస్థాంవినా
 సంవత్సరనియమంవినాదాలేచూడాకర్తృణీయత్యధితం-యాగృజ్ఞక్షుశ్ర
 లగ్నవాగానికముక్తంఅత్రాపీవ్రతచతుష్టయేపితదేవతాదృష్టుత్రా
 నికమేవకధితంఉక్తం-షోడశవత్సరేప్రాప్తేసతియత్కర్తృవిహితం-త
 దేవకర్తృగోదానమిత్యవ్యతే-అసేనషోడశవత్సగోదానాఖ్యంకర్తృకతక
 వ్యమిత్యభిప్రా

యః
 అ || వేదవ్రతములకునుగోదానకర్తృమునకుతానిర్ణయములనుజెప్ప
 చున్నాడు || తా || వేదవ్రతములనగా - ఆగ్నేయ-ప్రాజాపత్య-సౌమ్య-వై
 శ్వదేవ-వ్రతములను - ఉపనయనానంతరమందును-గోదానవ్రతమునకు
 ముందుగాను సంవత్సరనియమములేకనెయేసంవత్సరమందైనను - చౌశ
 కర్తృకుచెప్పబడిననక్షత్రాలగ్నాదులయందు - వేదవ్రతములుచేయవలయు

ననియు-పనియూటవసంవత్సరమందుగోదానమనెడికర్త ముజేయవలయు
ననియుతాత్పర్యము

౪౫ || అ || అథసమావర్తనకాలమాహా||మూ|| వానావేదసమూహమంగసహితంచాధీశ్వలభ్యాన్గురోరాజ్ఞాంయజ్ఞసుతాన్ధినస్సృరభతైకాగ్యంసమావర్తనమ్ | పూర్వాష్టేశుభవాసరేచరగృహంత్యక్త్వాచసందాష్టమీర్తిశ్చారవదినశ్రయాణిచమృదుక్షీప్రస్థిరక్షేఽష్టపి || వ్యా || నానేతి || అంగైఃఛ నఃకల్పవ్యాకరణజ్యోతిషనిరుక్తశితౌభిస్సహితంయుక్తంనానావేదసమూహంచాశుర్వేదసముచ్చయంతగీశ్వరభ్యస్యగురోరాచార్యస్య అజ్ఞాంలభ్యాన్గురోప్రాప్త్యగురుణామనుజ్ఞాతృత్యర్థః - యేయజ్ఞకర్తృతాద్ధినఃయాగపుత్రాభిరూపిణఃతైస్సమావర్తనంసమావతానాఖ్యంకర్తృపూర్వాష్టేఅహ్నుఃపూర్వభాగేశుభవాసరేచరగృహంపూర్వోక్తచరరాశీనందాఃపూర్వోక్తాఃఅప్తమీపక్షద్యయగతారిక్తాశ్చపూర్వోక్తాఃపర్వాణిపంచపర్వాణినిత్రయంతవమః ఏతానిచత్యక్త్వాపిహాయ - మృదుక్షీప్రస్థిరక్షేఽష్టమృదుగాచిత్రానూరాధారేవతీమృగశీషాణిక్షీప్రాణిఅశ్వినీహస్తపుష్యః - స్థిరాణిరోహిణ్యుత్తరాత్రయం ఏతేష్వీకాదశనక్షత్రేషుకార్యమ్.

అ || సమావర్తనమునకు కాలనిర్ణయమునుచెప్పచున్నాడు||తా|| యాగకర్మనుంగుమారులనుంగోరెడివారునాటుగువేదములను-వేదాంగములనగా - శితౌవ్యాకరణముమొదలగుషడంగములను జదివిగురువుననుజ్ఞవడసినసమావర్తనంబునునామంబుగలకర్తను - చరరాసులనగా - మేష-కర్కట-తులూమకతరాసులను - పాడ్యమి - షష్ఠిశుక్లకృష్ణాప్తములనుపంచపర్వములనుదినశ్రయకునగామూడుదినములతో గూడినవారములను - అమావాస్యనువీటినివిడిచి - పగటిపూర్వయామమందును - శుభవారములందును - చిత్త-అనూరాధ-రేవతి-మృగశీర్షము-అశ్విని-పుష్యమి - హస్త - రోహిణి - ఉత్తర - ఉత్తరాషాఢ-ఉత్తరాభాద్ర - ఈగణనక్షత్రములయందుసమావతానకర్తజేయవలెననితాత్పర్యము.

శ్లో || యజ్ఞనావేంకటాభ్యేనరచిశాయాం సతాంముడే

కాలామృతస్యతీకాయాంద్వితీయోబిందురప్యగ్నాత్

ద్వితీయబిందుస్సమాప్తః.



శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

తృతీయబిందుప్రారంభః,



రచ || అ || అథవివాహప్రకరణమాహ || మూ || ఆదౌ స్వేప్పితదేవతాం
గ్రహగణసంపూజ్యకర్తుస్తదా తారాచంద్రబలాన్వితేశుభది నేలగ్నేశు
భేవాసరే జ్యోతిశ్చాస్త్రవిదం ప్రశాంతమనసన్నత్వా యథాస్వంగురుం
తాంబూలాదిసమప్యతస్యతువదేద్వధ్వావరస్యాపిభమ్ || వ్యా || ఆదావి
తి || ఆదౌ ప్రకమతః స్వేప్పితదేవతాం స్వేష్టదేవతాంగ్రహగణసూర్యా
దిగ్రహబృందంచ సంపూజ్యసమ్యగభ్యర్చ్యతదాతస్మిన్నా లేక ద్దుఃఖివాహ
కర్తువరస్యపితుః కన్యాదాతుర్వేత్యర్థః - తారాచంద్రబలాన్వితేశుభది నే
పంచాంగశుద్ధిచ సేశుభవాసరే ప్రశాంతమన సంనిష్క్రూపాంతః కరణం
జ్యోతిశ్చాస్త్రవిదం జ్యోతిషతత్వజ్ఞంగురుం యథాస్వంగురుమివనత్వానమ
స్కుత్యతాంబూలాది ఆదిశ బ్దేన గంధమాల్యవస్త్రాభరణాని సమప్యద
త్వావధ్వాః కన్యాయాః వరస్యచ భంజన్తనక్షత్రం వదేత్ విజ్ఞాపయేత్ -
జ్యోతిశ్చాస్త్రజ్ఞాయేతి శేషః - కన్యాదాతాస్వదుహితృనక్షత్రం వరజన
కః స్వపుత్రనక్షత్రం జ్యోతిశ్చాస్త్రవిదుషేవిజ్ఞాప్య - మదాగమనలగ్నవ
శాచ్ఛుభాశుభఫలం వక్తవ్యమితి ప్రార్థయేదిత్యర్థః.*****

అ || వివాహప్రశంసనుచెప్పుచున్నాడు || తా || వివాహకర్తయగువరునితం
ద్రైవివాహప్రయత్నారంభమునందు ఇష్టదేవమునున్న సూర్యాదినవగ్ర
హములనున్న భక్తియుక్తుడై పూజచేసితనకు తారాచంద్రబలములుచక్ర
గావున్నదివనమందును - శుభదినశుభలగ్న శుభవారములయందు శాంత
చిత్తుడగుజ్యోతిశ్చాస్త్రవేత్తనుగురుభావముతో నమస్కరించి తాంబూల
దక్షిణాదులచేసంతుష్టుంజేసి యాజ్యోతిష్టుని కికన్యా పరులనక్షత్రములదే
లిపిమేమువచ్చినలగ్నమునుబట్టి శుభాశుభఫలములను చెప్పవలయునని వివా
హకర్తప్రార్థించవలెనని తాత్పర్యము.*****

రచ || అ || అథద్వాభ్యాంశ్లోకాభ్యాంపుచ్చకలగ్నవశాత్ఫలాఫతేదర్శ
యతి || మూ || పాపః శంభవమగోవి నష్టతనయాం కుర్యాత్సజామిత్రగణిక

న్యాయం గుగతోవరంధిధనగోహన్యాయం కన్యాయరౌ । చంద్రోష్ణప్తను
గోధవారిపుగతిఃప్రప్త్యర్థిలగ్నాన్చలీపశ్చగన్తనువర్షతశ్చపుతసోమై
ర్నయమైకైతః ॥ వ్యా ॥ పాపభిః ॥ పాపాపాపగ్రహఃప్రప్త్యంపుచ్చకన్యల
గ్నాత్పంచమగోయదికన్యాయినస్తతనయాంవినిష్టాః తనయాః యస్యా
స్తాంతథోక్తాంశ్చుప్రజామిత్యథః కుర్యాత్ - సపాపగ్రహఃజామిత్ర
గఃపుచ్చకలగ్నాత్ప్రప్తమలగ్నగతోయదికన్యాయాన్యాయాత్ నాశయేత్ - స
ఏవలగ్నగతిఃపుచ్చకలగ్నస్థోయదివరంహన్యాత్ - సపాపగ్రహఃకన్తను
స్థానగతోయదికన్యాయరౌహన్యాత్ చంద్రోపిబలిన్ ఆప్తహగతప్రే
దధవారిపుగతోవాచన్యస్థానగతోవాయది సౌమ్యైఃశుభగ్రహైః - యు
క్తోవాఈక్షితోవాసచేవ్యదివివాహానంతరం అప్తనువర్షకన్తనువహా
త్పురతఃపూర్వమేవకన్యాయరౌహన్యాత్ ఏవంసర్వత్రప్రశ్నేషుప్రప్తవ్యం

అ॥ రెండుశ్లోకములచేత-అడిగినలగ్నమునుబట్టిఫలాఫలములజెప్పచు
నాడు॥ తా॥ అడిగినలగ్నమునకు-గ్రహముంటపాపగ్రహముండినట్లైనవివా
హకన్యనుమృతపుత్రులనుగలదాన్నిగాజేసును - రటనున్నపక్షమునందు
కన్యకనునశింపజేసును - పుచ్చకలగ్నములనున్నట్లైనవరుగ్నినశింపజేసు
ను - రటనున్నట్లైనకన్యాయరులనునశింపజేసును - మఱియు-చంద్రుడుపు
చ్చకలగ్నమునకురటనున్నపుడుశుభగ్రహములతో గూడినను చూడబ
డిననుకన్యాయరులనువివాహానంతరము ర సంవత్సరములకుముందుగానేన
శింపజేసుననితాత్పర్యము.*****

ర౪ ॥ మూ॥ లగ్నాత్పంచమసంస్థితౌగురుబుధౌవభ్యాస్సుపుత్రప్రదౌ
శుక్రఃపూర్ణనిశాకరశ్చబలినౌతస్యౌశ్చ కన్యాప్రదౌ । ఏతేలగ్నగతావర
స్యసుఖదాస్త్రీరత్నలాభప్రదాజామిత్రేయదిసంస్థితాస్తుయువతేపుర
త్నలాభప్రదాః ॥ వ్యా ॥ లగ్నాదితి ॥ గురుబుధౌలగ్నాత్పుచ్చకలగ్నా
త్పంచమసంస్థితౌపంచమస్థానగతౌయదివభ్యాఃకన్యా యాఃసుపుత్రప్ర
దౌభవత్యతిశేషః శుక్రఃపూర్ణనిశాకరశ్చ శుక్రపూర్ణచంద్రాబలినౌ
సంతౌపంచమస్థానగతౌయదితస్యౌకన్యా యాఃకన్యాప్రదౌస్త్రీసంతా
నప్రదౌఏతేసురుబుధశుక్రపూర్ణచంద్రాః ఏతేషాంమధ్యేకోవాల్గగ్నగత
శ్చేత్వరస్యసుఖప్రదాఃకంచస్త్రీరత్నలాభప్రదాశ్చభవంతి-సకలలక్షణ
లక్షితకన్యాప్రదాశ్చభవంతి జామిత్రేపుచ్చకలగ్నాత్ప్రప్తమలగ్నేస్థిత

కాలావృతే - సవ్యాఖ్యానే.

శ్రేష్ఠ్యవతేఃవధ్వాఃపుంరత్నలభప్రదాఃసయావనవిద్యావినయసంప
స్థవరప్రదాభవంతి.***

అ || శుభఫలములను చెప్పుచున్నాడు || తా || అడిగినలగ్నమునకుఁ బగు
రుబుధులుండినట్లైనకన్యకనునుపుత్రవంతురాలునిజేతురనియును - శుక్ర
పూర్ణచంద్రులుబలవంతులై యటవున్నవక్షుమందుకన్యకను స్త్రీసంతాన
ముగలదానిగాజేతురనియును - మఱియునిచేప్పబడినబుధ-గురు - శుక్ర
చంద్రులలో నొకరై ననులగ్నమందున్నవక్షుమగువరునికిమిక్కిలీనుభిము
నున్న సకలలక్షణసంపన్నురాలగు స్త్రీ నిన్ని యిత్తురనియును - పృచ్ఛ
కలగ్నమునకుఁ బగున్నను ఈకన్యకకురూపయావనవిద్యావినయసంపన్ను
డయినగునిత్తు నియర్థము..... ***

౪౯ || అ || కన్యావరణప్రకారమాహ || మూ || ఏవంసత్సమయంవిచార్య
మనసాశ్రీవేంకటేశంస్తరణకన్యాదాతృగృహంప్రవేశ్యసహతైస్సంభా
ష్యకతైఃవతామ్ | కన్యాంశీలగుణాన్వితాంస్వకులజాంనక్షత్రరాశ్యాది
భిస్సరైర్వస్తైరనుకూలినీంచవరయేత్స్వర్ణాదిపాలంకృతామ్ || వ్యా || ఏవమి
తి || ఏవముక్తరీత్యాసత్సమయంశుభలగ్నంవిచార్య మనసాశ్రీవేంకటేశం
వేంకటేశమిత్యుపలక్షణంబుపై వమిత్యర్థః - స్తరణకన్యాదాతృగృహం
ప్రవేశ్యతైఃకన్యాదాతృజనైఃసహసంభాష్య శీలగుణాన్వితాంశీలంసదా
చార్యగుణాస్సముద్రికలక్షణోక్తాఃతైరన్వితాయుక్తాంస్వకులజాంస్వ
కీయకులోద్భవాంతైఃపూర్వోక్తైఃసరైర్వినక్షత్రరాశ్యాదిభిఃఅదిశజ్ఞేన
గృహమైత్రీగణమాటాదయఃతైరనుకూలినీం అనుకూలవలీం స్వర్ణాదినా
నువర్ణముక్తావిద్రుమవిత్రవస్త్రాదినాఅలంకృతారీభూషితాంతాంకన్యాం
కతైఃవవరయేత్ - వివాహకతైఃవనిశ్చయేత్.***

అ || కన్యకనువివాహమునకునిశ్చయించెడిక్రమమునుచెప్పుచున్నా
డు || తా || ఈక్రిందచెప్పబడినప్రకారముశుభలగ్నమునువిచారించిమనము
ననిష్ఠపై వంబునున్నరింపుచుకన్యకనిచ్చునాగృహమునుబ్రవేశించి వా
ర్గతోసంభాషించినదాచారవతియై - సాముద్రికశాస్త్రమందుచెప్పబడిన
లక్షణములతోఁగూడినదైతమకులమందుబుట్టినదై - నక్షత్రరాశిగృహమై
త్రాచులచేననుకూలవతియై - బంగారు - ముత్యములు - పొగడములు-యివి
మొనలయినవాట్లచేనలంకరింపబడినదైయగ్నకన్యకనువరునికితండ్రిని

శ్చయింపవలెననితాత్పర్యము. * * * * *

౫౦ || అ || వివాహసంవత్సరనియమమాహ||మూ||జాతాత్మప్రసాదా
తోథవిషమేష్వ జేషుపుంసాంశుభోగోదానాహ్వయకర్తృలోపకరణేచే
త్పంచమాబ్దాదిషు| కన్యానాంసమవత్సరేషువిహితఃపాణిగ్రహఃపుత్రకృ
జ్జాతాద్వాదశవత్సరాత్తునియమోనేయంవ్యవస్థాపరే||వ్యా||జాతాదిః||
జాతాత్ జన్మతఃసప్తనశాబ్దతఃసప్తదశవర్షాత్-అథఅసంతరంవిషమేష్వదే
మలయ్యగ్నసంవత్సరేషుమోనవింశత్యేకవింశత్యాదిషుపుంసాంపాణిగ్ర
హావివాహఃశుభదశగోదానాహ్వయకర్తృలోపకరణేచేగోదానా
ఖ్యకర్తృలోపోయదిపంచమాబ్దాదిషుపంచమాదివిషమేషుశుభదశవత్సర
త్పంచమానాభావాత్ కన్యానాం స్త్రీణాంతుసమవత్సరేషువిహితః - పా
ణిగ్రహఃవివాహఃపుత్రకృత్పురుషసంతానప్రవీజాతాత్ జన్మతఃదశ
వర్షాద్వాదశప్రభృతీదశమవషణ్ముఖ్యావ్యాయంనియమఃపరేదశవ
ర్షాదూర్ధ్వకంత్రియంవ్యవస్థామర్యాదానాస్తదశవర్షాదూర్ధ్వకంరజోద
ర్శనసమయత్వాదితిభావః. * * * * *

అ || వివాహము జేయదగిన సంవత్సరముల జెప్పుచున్నాడు||తా|| పుట్టి
నగల సంవత్సరము మొదలుకొని బేసిన సంవత్సరములయందును - గోదాన
వ్రతము చేయనివత్సరము ౫ సంవత్సరము మొదలు బేసిన సంవత్సరము
లయందు పురుషులకు వివాహయోగ్యంబనియును స్త్రీలకు సరిసంవత్సరము
లయందు వివాహముపుత్రప్రదమనియును ౧౦ సంవత్సరములకు పైనరజో
దర్శనసమయపూటవలన బేసిన సంవత్సరములయందును జేయవచ్చుననుట *

౫౧ || అ || ద్వితీయవివాహయోగ్యయోగ్యకాలమాహ||మూ||ఉద్వా
హిత్యమసంతరయదిపునఃపాణిగ్రహేచ్ఛుర్భవేత్తద్వర్షాద్యసమాబ్ద పవ
శుభదస్తస్యాన్యపాణిగ్రహః| స్యాత్పత్నీ మృతవత్సరాదివిషమేషుషే
వివాహశుభోయగ్నా బేత్వశుభప్రదోపివిషమేమాసేతికేషాంతుతమ్ ||
వ్యా|| ఉద్వాహాదితి|| ఉద్వాహాద్వివాహాత్సమసంతరమేవయఃపుమా
పునఃపాణిగ్రహేచ్ఛుఃవివాహకాంతౌవాభవేద్యదితద్వర్షాద్యసమా
బ్దపవపూర్వావివాహవత్సరాదివిషమాబ్దపవతస్యపుంసః అన్యపాణిగ్రహః
అన్యస్త్రీవివాహఃశుభదస్తస్యాత్ పవంబహువివాహేష్వపిబోధ్యం - ప
త్నీమృతవత్సరాదివిషమేషుత్తీయస్త్రివత్సరేమృతాతద్వత్సరప్రభృతీవి
షమేషుషేవివాహశుభోయగ్నా బేశుసమసంవత్సరేతులశుభప్రదోపి

విషమేమాసిశుభప్రదత్తితేహించిన్వతంత్రాయంవిశేషః॥ శ్లో॥ అపు
త్రిణీగృణాభార్యాతస్యాభతుఃవివాహకమ్ । యుగ్మాజ్యేయుగ్మామా
సేవాకుర్యాచ్చేచ్ఛుభనోమతః । ప్రజావశ్యాంచభార్యాయాంమృతా
యాం గ్రాహ్యణస్యతు । విషమాజ్నేతుకతావ్యోవివాహశ్శుభకృన్భవేత్

అ॥ ద్వితీయవివాహమునకుయోగ్యకాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వి
వాహమైనతర్వానభార్యజీవవత్తియై యుండగా మరలవివాహమునుగో
రినవాడేప్రళయవివాహసంవత్సరము మొదలు జేసిసంవత్సరములయందు
ను- భార్యపృశు సెందినవెనుకచక్షువైనదిమొకలుకొనిజేసిసంవత్సరము
లయందును కొందరినుతానుసారముగా సరిసంవత్సరములలోజేసినెలల
యందును - ద్వితీయాదివివాహముచేయదగినదనితాత్పర్యము(*) ఇచ్చట
భార్యపుత్రిహీనురాలైన్పుత్రసెందినసమవశములందు సమమాసముల
యందెనజేయదగుననియును - పుత్రవత్తియైపుత్రసెందినజేసి వశముల
యందుజేయవలయుననికొందరియభిప్రాయము*****

౨౭॥ ఆ॥ అథవివాహయోగ్యమాసనిర్ణయమాహ॥ మూ॥ కుంభాజోక్ష
నృయుగ్మాతాళిసదనేష్వర్కేస్థిశేఫాల్లునేమాఖేమాధవశుక్రయోశ్చశు
భదస్తూర్జ్యయేషద్యమః । చైత్రేమీనగతేదనుగ్మాగ్గతేపాషేచయు
గ్మాగ్గతేపాషాఖేశుభోధనగ్గృషయుతేవ్యగ్రేవివాహశ్శుభః ॥ వ్యా॥
కుంభేతి॥ అర్కేనూర్యేకుంభాజోక్షనృయుగ్మాతాళిసదనేషుకుంభమేషవృ
షభమిధునశులాకాశిమృద్ధితేనతిఫాల్లునేమాఖేచమాధవశుక్రయోఃవై
శాఖజ్యేష్ఠమాసయోః॥ ౧॥ నైశాఖేమాధవోరాధోజ్యేష్ఠశుక్రతృత్యభ
యత్రాయోమరః - వివాహశ్శుభదఃఉద్భవ్యేకార్తికిమర్గశీషమాస
ద్వయే॥ ౧॥ బాహులోర్దౌకార్తికిఃకృత్యమరః - మధ్యమఃఅనుత్తమః-అర్ద్రే
మీనగతేనఃచైత్రమాసిధనుర్పుగగతేధనుగ్గతేమకరగతేనాయదిపాషే
మాసియుగ్మాగ్గతేమిధునగతేనతిచలమాఖేమాసి - అపిశబ్దాత్కర్కటగ
తేచమాధేపిసశుభఃఅశుభప్రదఃతథాచాపస్తంభేనఉత్తమఃచనైదాగు
మిత్యాసాథత్రయస్యాపినిషిద్ధత్వాత్ - ధనుర్గృషయుతేపాషాగ్రితేమా
సిఅర్కధనుర్గతేమకరగతేనతివివాహశ్శుభఃచైత్రేమీనగతేతృత్యనేమీన
చైత్రనిషేధః-వింధ్యస్యోత్తరదేశానామేవ-నతుతద్దక్షిణదేశానాంవింధ్య
స్యోత్తరదేశానాంనుభ్యేపి - కలింగవంగసింధూనామేవకృత్సమీనచై
త్రనిషేధః-శేషేషుమేషాయనప్రవేశాదారభ్యననిషేధః-తదాహదక్షిణః॥
శ్లో॥ మేషాయనప్రవేశేతుతదారభ్యప్రయత్నతః । వివాహంశుభమిచ్ఛం

తిగగకశ్యపదేవతాః । మీనచైత్ర హహదోషఃకలింగవంగసింధుమివా
హంసర్జయేత్తత్రచాన్యేషుశుభప్రదః॥పరాశరసంహితాయాంచ॥శ్లో॥
వింధ్యస్యదక్షిణేదేశేమీనచైత్రశుభవహః । తస్యస్యాతస్యేషుభాగేతు
మేషచైత్రశుభవహః । వివాహేమీనచైత్రేభుయావన్నేపంవిశేనః
తావద్వైవాహికంకర్తవ్యమిదంధ్యదక్షిణఇత్యుక్తత్వాత్.....

అ॥ వివాహవిషయమైశుభాశుభమాసములజెస్సఁచున్నాడు॥ తా॥ మే
షవృషభమిధునతులాకుంభరాసులయందుసూర్యుడుండగానున్న - సూ
ర్యుడుపుష్యమాసమునకంటె ఇతరమాసములయందుధనుర్వకరములపొంది
యుండగానున్న - వైశాఖజ్యేష్ఠ మాఘఫాల్గున మాసములయందున్న - వి
వాహము చేయుటమంగళకరమనియు - కార్తికమార్గశీర్షమాసములయందు
జేయుటఅల్పఫలదంబనియు - సూర్యుడుపుష్యమాసమందుధనుర్వకరరాసు
లయందుండగానున్న - ఆషాఢమాసమందుమిధునకర్కాటకరాసులయం
డుండగానున్న - వివాహముచేయుటఅమంగళకరమనియును - సూర్యుడు
చైత్రమాసమునందుమీనరాశియందుండగా కలిగెడిదోషము వింధ్యసర్వ
తోత్తరదేశమునకేగానిదక్షిణదేశమునకులేదుగానదక్షిణదేశస్థులమీన
చైత్రమందుమేషాయనప్రవేశమైననువివాహముచేయదగుననిభావము**

౫౩॥ అ॥ వివాహేనిష్ఠినిధీవాహ॥నూ॥నూసాంతదినపంచకేపిత్వ
రిక్తాప్తగాద్వాదశీపక్షిపిమరిక్తాఃపూర్వోక్తాః - అప్తమీపతుద్వయగతా
ద్వాదశీశుక్లపక్షగతా - నూసాంతేదినపంచక ఇత్యనేనైవ కృష్ణద్వాద
శ్యాశచంతఃపాతిత్వే గగత్యాగత్వాత్ - పక్షీచపతుద్వయగతావిష్టిగ్భ
్రకరణం ఏతేషువాశభస్సముద్వసూరకః ॥ ని॥ వాస్వాన్యైకలోపేష
నయోరేవాధేచసమచ్చయ ఇత్యసారః - దినోజ్జరదళేభిసన్యోత్తరాధే
సాయంతినేదిససస్యపఠనానాః పఠ ఆశ్రాదితఃనిప సన్యోత్తరాధమా

త్రస్యనిషేధః - వస్తుశస్త్రసాయంతనమాత్రస్యాయంనిషేధఃనతూత్రరా
ద్ధనాత్రస్యేతివ్యాఖ్యేయంతిన్యథా ఉత్తరసభనిషేధేనైవతదంతఃపాతి
నఃసాయంతనస్యగతార్థత్వాత్పుథక్నాయంతనగ్రహణస్యవైఫల్యప్ర

సంగపక్షే - అహంగ్మ భేదమః కాలే॥ ౧॥ ప్రత్యూషోహర్మః కింకల్యమిత్యమ
రః- మాసాదౌశుక్లప్రతిపదిలవమః దినశ్రయమర్ధరాత్రం మహాశీధం ద్వితీ
యయామచరమఘటికాతృతీయయామప్రధనఘటికాచనీశీధ
సంజ్ఞా-దినకృత్సప్తమీకామః త్రయోదశీతయోప్రవోషః-పతేషుమన్వా
దౌచపత్యర్థశమన్వాదిష్టిత్యథాః - జాతావేకవచనం.- యుగాదివిజాది
వసేయుగాదయశ్చ త్పారః ప్రసిద్ధాః - పతేషువర్జనివసేషుపూర్వోక్తేషు
సర్వేషువర్జనివసేషుపాణిగ్రహణానిందితః కర్తవ్యః-ముషిభిరితిశేషః

అ॥ వివాహానిష్ఠకాలముల జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ కృష్ణైకాదశిమొద

లుఅహవాస్యవరకును - పితృతిథులయందునురిక్తతిథులయందును - అష్ట
మి - ద్వాదశి-ఏష్ఠీలయందును - భద్రకరణఃకుందును-దినోత్తరభాగమున
గాత్రవర్జనముయందును-సాయంకాలమునగాత్రవర్జనముయందును-ఘడి
యలుచు-ప్రభాతసమయమందును - శుద్ధపాడ్యమియందును-మూడుతిథు
లుకూడినదివసకుందును - సగమురాత్రివేళయందును - సప్తమీత్రయోద
శీప్రవోషములయందును - గరమన్వాదులయందును - రయుగాదులయం
దును-ముందుచెప్పబడినవర్జనివసములయందువివాహము చేయకూడనగుట

౫౪॥ వివాహవారము త్రయిమాసాహ॥ మూ॥ శుక్రాశ్లేషంబుజ
వాసరేషుశుభదోమందార్కయోత్పన్నశోషద్వాహఃకుజవాసరేషన
జస్సోమేషపత్నీప్రజః॥ రేవశ్యుత్తరరోహిణీకరపితృస్వాతీంబుమిత్రాసు
రేపాపానన్వితపాపవేధరహితేపాణిగ్రహశ్శోభనః॥ వ్యా॥ శుక్రేతి॥
ఉద్వాహఃవివాహఃశుక్రాశ్లేషంబుజవాసరేషుశుక్రగురుబుధవాసరేషు
శుభనఃకుందార్కయోత్పన్నశుభాశువాసరియోచిగుధ్యనః - కుజవాసరేని
భునఃశుక్లప్రజఃసోమేషోషవాసరే - సపత్నీప్రజఃస్వతీయవివాహప్ర
దత్తత్యర్థః - రేవశ్యుత్తరరోహిణీకరపితృస్వాతీంబుమిత్రాసురేరేవశ్యుత్త
రత్రయరోహిణీసాస్తమయాస్వాతీగృహిణా నూథామూలాని ఏశేషా
మచ్యతమేపాపానన్వితేపాపవేధరహితేపాపగ్రహవేధరహితేచనక్ష
త్రేపాణిగ్రహశ్శోభనః॥

అ॥ వివాహమునకుయోగ్యాయోగ్యవారముల జెప్పచున్నా
డు॥ తా॥ బుధగురుశుక్రవారములు శ్లహంబులును - ఆదిశ్యశనివారములు
షాధ్యకుంబులును - భౌమవారము మరణప్రదంబును-సోమవారముపునర్వి
వాహప్రకమును - మతియు-రోహిణి-శుక్రగిషికా-మఘు-ఉత్తర - హస్త -

స్వాతి - అనూ రాధ - మూల - ఉత్తరాపాద - ఉత్తరాభాగ - రేవతి - వీటిలో
పాపగ్రహము లేనినట్లు త్రయండును వివాహచేయడముయొక్కనునిభావము

౫౫ || ఆ || అథ అన్యనపిని షేధానాహ || మూ || ఆద్రాదాం నిలాంత
ఋతునశ కేనూ ర్యేస్ తే వాగురొసింహ స్థేష్ఠ ధవాతదంతక గతే పూర్వే
సలే పారి షేఘ్రాద్వాహలానశుభః స్వజన్మనిధనే మా సేచ రాశౌగృహేదం
చత్యోరపి జన్మకర్మనిధనాద్యప్రత్యేషు సప్తస్వపి || వ్యా || ఆద్రాదాంతి || నూ
ర్యే ఆద్రాదావనిలాంతఋతునశ కే ఆద్రాదా ప్రభృతిస్వాత్యంతసక్షత్ర
దశ కే స్థితే సఖ్యే || శ్లో || జ్యేష్ఠమాసేయదానూ ర్యేరుద్రయే చాభాభోగభా
గ్ || వివాహాదిశుభం కార్యం కేచిదాహు స్త్రయోంశ కాశ్చతివిస్యమానత్వా
త్ ఆద్రాదా విత్యస్య ఆద్రాదాయాశ్చ తుర్ధపాదమారభ్య స్వాత్యంతమిత్య
ర్ధః సురొసింహ స్థేసింహ రాశౌ స్థితే సతి అథ వాతదంతక గతేంహంతగతే
వాపరిఘాయాత్తదః పాఠేషు) (తస్యేదమిత్యబ్ప్రయంతస్యే పూర్వన
లే పూర్వాద్ధే ఉద్వాహలానశుభః స్వజన్మనిధనే స్వజన్మమాపాదప్రమే
మాసి - జన్మమాసస్థు || శ్లో || జన్మనోచినమారభ్యప్రింతద్వినకుతః పరమ | జ
న్మమాసమితి ప్రామాన్యనయస్తత్వవాదింశ్చ త్యక్తత్వాత్ - స్వజన్మ మా
సస్తస్య వెదితవ్యః - రాశౌ జన్మరాశేరచ్చమరాశౌగృహే స్వజన్మలగ్నాగ్రస్త
మేలగ్నేదంపత్యోర్జన్మకర్మనిధనాద్యప్రత్యేషు జన్మకర్మ సాం మాః కవై నా
శికమాసశిక సాముదాయకనైదనేషు సత్తనక్షత్రేషు సనశుభక అశ్రసిం
హగురునిక్షేపః సింధ్యస్థోత్తరదేశానామేవనక్షత్రద్వీణదేశానాం - త
థాదగోబిలః || శ్లో || సింధ్యస్థోత్తరదిగ్బాగే సింహాయుక్తే బృహస్పతే | వివా
హం నైవ కుర్వీత నాయం నో షోస్తిదక్షిణే

ఆ || మఱికొన్నివివాహనిషేధ కాలముల జెప్పుచున్నాడు || తా || నూ
ర్యే తాద్రాదానాలవ పాదము మొదలు స్వాతినాలవ పాదము వరకు ఉండిన
సుబ్రహ్మస్వతినంహ రాశియందైనను - యీ రాశ్యంతయందైననుండగాను
నువరిఘానామయోగ సూర్యార్ధమందును - జన్మమాసమనగా జన్మిందినది
మొదలు ౩౦ దినసములందును - జన్మమాసమునకురవమాసమందును - జన్మరా
శింహ రాశియందును - జన్మలగ్నమునకురవలగ్నమందును ౩౦వశ్లోక మందు
జెప్పుటచిన జన్మకర్మానినక్షత్రములయందు మవివాహము జేయదగదనితా
త్పర్యం - బ్రహ్మస్వతినంహ రాశియందుండగా వింధ్యోత్తరదేశస్థులకే వివా
హానిషేధముతోనైన జేశస్థులకాని షేధము లేదు

౫:౬ || అ || గురుశుక్ర శశినాంఫలంవక్తుమిచ్ఛన్ శ్రయాశాంవృద్ధ
 బాలత్వేదర్శయతి || మూ || శుక్రశ్శక్ర దిగుద్గతస్త్రిచివ సే బాలాదశా హేవ
 రేపత్యేవృద్ధశ్శక్ర మాద్దశది నేపంచాహమే వాధవా | పత్యేచోభయతో
 గురుపగమతంశు కే జ్యయో స్తద్వయేపంచాహంతుదిన త్రయేర్ధదివ సేవృ
 ధశ్శశుసాస్యచ్ఛశీ | వ్యా || శుక్రశ్శక్ర దిగుద్గతః శక్రశ్శక్రః
 తస్యదిక్ ప్రాచీతస్యాముదితస్సగ్రిదివ సే శ్రయాశాం దివసానాం స
 మాహారః త్రిదివసంతస్త్రిదాలాభవతి - పరేపశ్చిమ దిశ్యుదిత స్సగ్రిదశా
 హేదశదివ సే షుబాలశ్శక్ర మాదుక్త ప్రాక్పశ్చిమ శ్రమాశ్చత్యేపంచ
 దశదివ సే షువృద్ధః ప్రాచ్యాం దశదివ సే షువృద్ధః ప్రత్యాం-అథవాపంచా
 హంపంచదివ సే షువాప్రత్యాం వృద్ధోభవతిగురుః ఉభయతః ఉదయేతస్త్రి
 మయేచపత్యేపంచదశదివ సే షుబాలావృద్ధశ్శశు కే జ్యయోః గురుశుక్ర
 యోః తద్వయేఉదయాస్తమయద్వయేపంచాహంపంచదివా తీవరమతంకే
 షాంచిత్యేతః శశీచంద్రః దినత్రయేవృద్ధః తద్దివ సే ఉదయానంతరం త్రింశ
 ధ్భుతి కాశిశుర్భవతి || శ్లో || చతుదశశ్యంతగశ్చంద్రస్సకృదస్తమయంత్రజేత్
 అమావాస్యాంతగోసూర్యచంద్రా గాశ్యాదిభిస్సమాఅంతేప్రతిపదస్స
 గ్యాన్నిగతశ్చోదయంగత ఇభ్యుక్తత్వాత్ | చతుదశశ్యంతఘటిశాప్ర
 భ్యో ప్రతిపదః ౬౦శ్యఘటికాపర్యంతం దినవ్యయహస్తగతః ప్రతిపదశ్చర
 మఘటికామారభ్యద్వితీయాయాస్త్రీంశద్భుతికాపర్యంతం బాలః - ద్వాద
 శ్యాః ప్రథమఘటికాం మారభ్యచతుర్దశ్యాః చరమఘటికా పర్యంతం దిన
 త్రయింవృద్ధోభవతీత్యర్థః ||

అ || గురుశుక్ర చంద్రులవృద్ధబాల్యములజెప్పుచున్నాడు || తా || శు
 క్రుడుతూర్పుదేశసనుదయించినఉదయానంతరం త్రిదివసములుబాలుడును
 పశ్చిమంబుసనుదయించినగదివసములుబాలుడును - తూర్పుననస్తమించి
 నఅస్తమయమునకుముందుగదివములువృద్ధుడును పశ్చిమంబుననస్తమిం
 చినగదివసములువృద్ధుడును - నొకపక్షమునపశ్చిమంబునగదివసములువృ
 ధ్దుడును - బృహస్పతియుచయించినగదివసములుబాలుడును - అస్తమించి
 నగదివసములువృద్ధుడును - కొందరియభిప్రాయమగురుశుక్రలకుభయ
 లకును దయించిన నస్తమించిన గదివసములుబాలవృద్ధత్వములనియును -
 చంద్రుడుకృష్ణగావ్విదశిమొదటిఘడియమొదలుచతుర్దిశ్యంత్యగడియవర
 కువృద్ధుడును ; శుద్ధపాడ్యమితుదగడియమొదలుగదియత్రింగడియవరకు

బాలుడని తాత్పర్యము.*****

౫౭ || మూ || శుక్రా ర్యేందుషు చాస్తగేషునిధనం ప్రాప్నోతిశ్రీఘ్రం
వరోబాలేషువ్యభిచారిణీవయవతివృక్షాద్ధేషుసత్కుత్రిషు | కన్యామృత్యు
గతాపివాహనమయే వ్రాత్యోప్రతేవాభవేత్సీ మంతంసువనంవిపైవన
శుభంసర్వేషుకర్తృస్వపి || వ్యా || శుక్రేతివివాహనమయేశుక్రా ర్యేందుషు
శుక్రగురువంద్రేషుత్రిషుస్తగేషుసత్కువరఃశ్రుంమృతిఃప్రాప్నోతి - ఏ
తేష్యేవబాలేషుసత్కుయువతిః స్త్రీవ్యభిచారిణీన్యాత్ - వృద్ధేషుసశుక
న్యామృత్యుగతాభవేత్ - నృతేడవనయససమయే ఏతేష్యేవంవిధేషుస
త్కువ్రాత్యఃకర్తృహీనోభవేత్ - వటురితిశేషః || ౧ || వ్రాత్యస్సంస్తారహీ
నస్సౌమ్యైమరః - సీమంతప్రసిద్ధంసువనంపుంసవనంపహతిభ్యాంవినా
తయోర్నాసరియమత్వాన్న మూఢాదిదోషభివృద్ధః - అన్నప్రాశనప్ర్యా
ప్యేవంబోధ్యంసర్వేషుకర్తృసుశుభకర్తృసునశుభం - అత్రగురుశుక్రయో
వృక్షాద్ధబాలయోదేశభేదేనవ్యవస్థాకర్తృవ్యాతభాహి|| ౧ || వింధ్యస్యద
క్షిణేదేశేవృద్ధబాల్యేసి తేజ్యయోః | త్రిది నంవజఃయత్వాకుతతఃకుర్యాత్తు
శోభనమితి.....

అ || వీర్లఫలములజెప్పుచున్నాడు || తా || వంధ్రగురుశుక్రమూఢముల
యందుమివాహమైనవరుడుశ్రీఘ్రమునన్యూతిమెందుననియు - వీర్లుబాలురై
యున్నవివాహమైవకన్యకరంకులాడియగుననియు - వృద్ధులైయున్నకన్య
కమృతిబొందుననియు - యీముగ్ధురయీప్రకారముండగా ఉపనయన
మైనవాడువ్రాత్యుడొననియు - మాసనియమముగలసీమంతాదులవిడిచి
నన్యములైనసర్వకర్తృలకునిషేధమనితాత్పర్యము - వింధ్యపర్వతదక్షిణదేశ
స్థులకుగురుశుక్రవృద్ధబాలత్వములలోనున్న ౩ దివసములపరిత్యజించి
గిలివదివసములలోజేమవచ్చుననికొందరియభిప్రాయము.*****

౧౮|| అ || అగ్నిజ్యేష్ఠస్వరూపంజ్ఞాపయతశ్రవీవాహనీషేధమాహ ||
మూ || జ్యేష్ఠేమాసికరగ్రహానశుభకృజ్యేష్ఠాంగనాపుత్రయోఃజ్యేష్ఠే
మాస్యపిజాతయోశ్చయదివాజ్యేష్ఠోడుసంభూతయోః | దంపత్యోర్యదియే
నకేనవిధినాజ్యేష్ఠాత్రయంచాస్తిచేత్రిజ్యేష్ఠాహ్వయదోషదోహిసత
తంసాప్యాన్యగర్భద్వయే || వ్యా || జ్యేష్ఠతతి || జ్యేష్ఠేమాసిజ్యేష్ఠాంగనాపు
త్రయోఃజ్యేష్ఠపుత్రీజ్యేష్ఠపుత్రయోఃకరగ్రహానావివాహానశుభ
కృత్ - కించజ్యేష్ఠమాసజాతయోరివిజ్యేష్ఠోడుసంభూతయోఃజ్యేష్ఠానకు.

త్ర జాతయోశ్చ జ్యేష్ఠమాసిగళుభక్తౌ - యేన కేనపి నాదంపత్యో జ్యేష్ఠా
 స్తా త్రయసు సైచ్యేన తదాత్రి జ్యేష్ఠాహ్వా యదో పోభవ తిహేతి ప్రసిద్ధా -
 త్రి జ్యేష్ఠోనగుభకరథ్యర్థః నాహ్యవ్యగర్భస్వయత్రి జ్యేష్ఠ త్వాభావేపిత
 వ్యగర్భస్వయేపిరగుభక్తృత్వార్థః ఆవ్యగర్భస్వయేవ కేషః || శ్లో || ఆవ్యగర్భ
 స్వయోగ్యత్ర వివాహం కారయేవ్యది । మాసాధిపతీమిత్రత్వ వశాద త్ర
 శుభావహః || నుసుశ్చ || శ్లో || వివాహాయదికర్తవ్యం వ్యగర్భ స్వయో
 రపి । అన్యోన్య రాశిమిత్రత్వేనుభం ప్రాశామనిర్వ నుతితి,.....

తా || ఏవధమున నై నాక న్యావరులనుమూడు జ్యేష్ఠశబ్దములుగూడెనే; త్రి
 జ్యేష్ఠమునుమోషమునుచున్నదిగానన హేమాదరులలో జ్యేష్ఠ స్త్రీపురుషు
 లకు జ్యేష్ఠమాసమందు వివాహము చేయగూడదనియు - జ్యేష్ఠమాసమందై
 వము - జ్యేష్ఠానత్ర త్రయందై ననుపుట్టినక న్యావరులకును జ్యేష్ఠమాసమందు
 చేయగూడదనియు - త్రి జ్యేష్ఠులుగూడకపోయినప్పటికినిక న్యావరులిరువురు
 సీమంతపుష్పలై నావివాహముననునిమేధ మనితాత్పర్యము)(జ్యేష్ఠక
 న్యా వరులైన దంపతు లకు రాశిమిత్రత్వముగానిమాసాధిపులమి త్రత్వ
 ముగానికలిగియుండెనేనిగుభకరమనిన న్యాదులయభిప్రాయము,.....

౨౪ || అ || ఆధవివాహేగురుభలమాహ||మూ|| వధ్వాద్వాదశరంగ్ర
 జన్మసుగురువైధవ్యదస్సన్యోత్తి పట్నంస్థ స్త్రీక్షయకృతృధదశమస్థా
 నస్థితోదుఃఖకృత్ । ఆవశ్యంబలమార్యసూర్యశశినాం భానాంవివాహేద్వ
 యోమాహప్రస్థానగతా అమితవిహితాస్తేహంవపూజాదినా || వ్యా || వ
 థ్వాభితి || వధ్వాదేక న్యాయాః ౬రుఃద్వాదశరంగ్ర జన్మసువధూజన్మలగ్న
 జన్మకాలచంద్రలగ్నద్వాదశాష్టమజన్మలగ్నేషు - స్థితస్సూర్యవైధవ్యద
 స్సన్యోత్ - త్రిపట్నంస్థవరస్యత్వతీయపష్టస్థానగతోగురుః స్త్రీక్షయకృత్
 పత్నీనాశకృత్సవతి - చతుర్థస్థానదశమస్థానయోనిత శ్చేత్ ఉభయోర్దుః
 ఖకృత్ ఉక్తవృత్తిరక్తస్థానేషుస్థిత శ్చేత్ శుభకరోభవతీశ్యధాన్లు భ్యతే -
 వివాహేద్వయోధాంపత్యోః ఆర్యసూర్యశశినాంగురుసూర్యచంద్రాణాం
 భానాంతారాణాంచబలంఆవశ్యకం || ఉక్తంచ || శ్లో || చంద్ర తా రాబలంవీ
 త్యగంపత్యోర్గురు సూర్యయోః । మాసేనుభేనుభాదినేకారయేన్తంగశంము
 డే - అమితగురుసూర్యచంద్రామప్రస్థానగతా అపిపూజానివాజప హోమ
 మహానాదినావిహితాఃవశీకృతాస్సంతః - తేహంవంపత్యోరిత్యర్థః పూజా
 మహాబహుస్సచనం - శుభానాభవంతీత్యర్థః-*****

అ॥ వివాహమునకుబృహస్పతిఫలములబెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బృహస్పతికన్యకజన్మలగ్నమునకై నను - జన్మచంగ్రలగ్నమునకై నను - ౮ - ౧౨ - లగ్నము - ఈస్థానములందున్నకన్యకీధవయగుననియును - వరునిజన్మలగ్నమునకు - ౩ - ౬ - ఈస్థానములయందున్నమృతభార్యవంతుడగుననియును - ౮ - ౧౦ - ఈస్థానములయందున్నదంపతులుదుఃఖవంతులగుచురనియును - ౨ - ౫ - ౬ - ౯ - ౧౧ - ఈస్థానములనున్నశుభకరమిదితాత్పర్యము - గుడియునుగాకచంపతులకుపిచిచిబృహస్పతితారాబలములుఅవశ్యముగాచూడతగునని - ఈసూర్యచంద్రబృహస్పతులుఅనిష్టస్థానమందుండిరేణిజపశూరామదానాదులజేసంతుష్టులనుగావించినశుభప్రదాలగుచురనితాత్పర్యము

౬౦॥ అ॥ అథద్వాభ్యాంశ్లోకాభ్యాంఎకోదరాణాంవివాహనిషేధమాహ॥ మూ॥ ఏకస్యాపినుతాద్వయంనఽపిహితంరాశ్యేకజన్మద్వయోరేకస్మిన్నదయేద్వయోశ్చవరయోదద్వాన్నపుత్రీద్వయం॥ పుత్రీపుత్రశుభద్వయంనయుగవశాత్కార్యంనపుత్రద్వయోరుద్వాహవ్రతయుగ్మేకభవసేనాప్యన్యయోస్తద్వయమ్॥ వ్యా॥ ఏకస్యేతి॥ ఏకస్యపుంసనుతాద్వయంఏకోదరకన్యాద్వయంనఽపిహితంనయోగ్యంనచేయశి॥ యావత్ - ఏకజన్మద్వయోః ఏకోదరయోః - ద్వయోఃవరయోరపినుతాద్వయంపుత్రీకాద్వయమపి నపిహితంఏకస్మిన్నదయేఏకలగ్నేద్వయోఃభిన్నోదరయోఃవరయోఃపుత్రీద్వయంనదద్వాత్ - పుత్రీపుత్రశుభద్వయం ఏకోదరయోఃపుత్రీపుత్రయోఃవివాహద్వయంయుగవత్ ఏకలగ్నేనకార్యం - పుత్రయోఃఉద్వాహవ్రతయుగ్మపివాహయుగ్మండవనయనయుగ్మంవాయుగవన్నకార్యం - కించఉద్వాహశ్చవ్రతంచఉద్వాహవ్రతేతయోయుగ్మంఏకలగ్నేఏకగృహేచలన్యయోభిన్నోదరయోరపితద్వయంవివాహద్వయంఉపనయనద్వయంవా ఏకలగ్నేనకార్యంఆవధిప్రయే విశేషః॥ శ్లో॥ ఏకోదరోద్భవసుతాసుతయోర్వివాహంమాసాంతరేమనువసిష్ఠశరాశరాద్యాః॥ త్రిచ్ఛంతిమంగళవాధాశుపసంతిగర్భాఃకేచిత్తదైవదివసేన్యదయాప్రభేదే - ఆపరావిశేషః॥ శ్లో॥ ఏకలగ్నేవిభిన్నాంశేవసప్తాత్రిపరాశరాః॥ తస్మిన్వివాహమిచ్ఛంతిపుత్రగ్రామేధమంబుపే॥ శుభకృత్సుత్రీకోద్వాహశ్చశ్చక్షుత్రీకరగ్రహః॥ ఏకతిథ్యామపిప్రాహభాగ్గవోభిన్నవేళయా॥ బాహాస్పత్యే॥ శ్లో॥ ఏకస్మిన్దినసేష్యేకలగ్నేభిన్నాంతరేతయోః ఏకగర్భోదయోస్తత్రపివాహస్యశుభకృత్ - యమశివయేతు - ఏక

స్థితివత్సరేణైకవాసరేణఃపిపిచ - కర్తవ్యంమంగళంస్వ ప్రోక్తా
ప్రార్థనమశజ్ఞాతయోః- గణశక్తియమాణానాంయగవన్తాత్మపూజనః
వాందీముఖింభవేదేకంహూమమం త్రాఃపుథక్ప్రథక్ *****

౬॥ రెండు శ్లోకములచేస హూదరులకేక కాలవివాహమునునిషేధిం
చుచున్నాడు ॥ ౩॥ ఒకవరునికియిరువురుసహూదరకన్యలనివ్వకూడ
దనియు - అన్నదన్నులకులక్కజెల్లల్లనివ్వకూడదనియు - ఒకలగ్నమందు
భిన్నోదరవరులకై నరుకన్యకాద్వయమునివ్వకూడదనియు - ఒకలగ్నమం
దుపుత్రీపుత్రులకువివాహముచేయకూడదనియు - సోదరులకురెండువివా
హములుగానిఉపనయనములుగాని చేయకూడదనియు - ఒకనికిఉపనయ
నముఒకనికివివాహముఒకగృహమందుఒకలగ్నమందుచేయకూడదనియు
భిన్నోదరవరులకై నా ఒకలగ్నమందొకవేదికయందుచేయకూడదనితాత్ప
ర్యము(*)అవల్లాలవిషయమైనచున్నాడుఒకొందరుసాంతరమందుచేయ
వచ్చుననియు - కొందరులగ్నంతంమందుచేయవచ్చుననియు - కొందరు
ఒకలగ్నమందెంతోతొందరమందుఅన్యగ్రామమందుచేయవచ్చుననియును-
కొందరుపుత్రీకావివాహసంతరమందుపుత్రవివాహముచేయవచ్చునని
యునుఅనుడలవిషయమైపక కాలమందెచేయవలయుననిజెప్పియున్నాడు॥

౬౧॥ మూ॥ పుత్రీపాణిపీడనాచ్యవరతస్సానోర్వివాహశ్శుభోశా
న్యశ్చత్రకరగ్రహాత్తునకిమిపుద్వాహవప్రతాత్ । నాన్యత్సర్వస్య
తుప్రాయాన్స్వశరదిహ్యేకొదరాణామయంప్రత్యుద్వాహాఽధిస్తయో
ర్నశుభకృత్లోకేత్రపూర్వత్రచ ॥ న్యా॥ పుత్రీతి॥ పుత్రీపాణిపీడనాత్
చుహిత్యవివాహాత్పరతః అనంతరంసూనాఃపుత్రస్యవివాహశ్శుభఃపు
త్రకరగ్రహాత్పుత్రవివాహసంతరం అన్యశ్చపుత్రావివాహపుత్రోపన
యనాదికంనశుభకృత్ప్రతాత్పుత్రోపనయనానంతరంఉద్వాహవప్ర
భఃనకిమిపునరుపనయనాదికంనశుభమిత్యర్థః స్వశరదివివాహసంపత్స
రే ॥ ౨ ॥ సంవత్సరోవత్సరోబ్దోహయసోస్త్రీశరసమాధిగమనః- యు
తుత్రయాత్పత్నాసాత్సర్వమేకోదరాణామన్యత్ఉపనయనంనశుభం
అయంప్రత్యుద్వాహవిధిఃవివాహవిధిఃతయోనశుభకృదితిత్రాన్లోకేపూ
ర్వత్రచపూర్వశ్లోకేహోక్తిః - అత్రస్వశరదిత్యనేనఅబ్ధిభేదేతుశుభకృదితి
గమ్యతేఉక్తంచ ॥ శ్లో॥ సాభ్యనేచైత్రమాసేతుపుత్రోద్వాహాపవా
యనేఅబ్ధిభేదాత్ప్రకర్షితగతుఃప్రముఃఉంబగుమితి.*****

తా॥ ఏక కాలమందుపు త్రపుత్రి కావివాహములలోపుత్రి కావివాహంనంతరముపుత్రవివాహముముఖ్యమనియ్యఁ - పుత్రవివాహంనంతరమందుపుత్రి కావివాహమైనాపుత్రోపనయనమై నాచేయుకూడదనియును - పుత్రోపనయనానంతరమందుపుత్రి కావివాహముశుభకరమనియుపుత్రవివాహము ఘోషింపవల్సరమనిమతిరు నెలలపర్యంత మేకోదరులకు ఉపనయనాదులతో భక్తరములనియు(*) సుజీయునీవివాహవిధియొక్కమునునటనంపత్సరమందునెలలు చేయకూడదని చెప్ప బడినప్పుటికినిసంపత్సర ర్థేదమైనపక్షముందు ఈ చెప్పబడినపరిమితిలేక నెవివాహండులు చేయడముయొక్కముగానఫాల్గున మాసమందువివాహమునుచేసిచైత్ర మాసమందుమరలయేప్రయోజనమైనాచేయవచ్చునని తాత్పర్యము.*****

౬౨ || అ || అగ్రవి వాహయో గ్యాయోగ్య సంబంధమాహ || మూ || చాతు
ర్థీంచవధాం చతుర్థపురుష స్తాంపరిచమీంచోద్వ హేనోద్వ షష్ఠీంతుసము
ద్వ హేతుయువతీంనోపంచమీంపంచనుః | తాద్వీయాయువధాంతృతీయ
పురుష స్తాముద్వ హేనోద్వ హేదిశ్య స్వేప్రవదంతిస ప్రజనాదూర్ధ్వం
పరేషామిన్ || వ్యా || చాతుర్థీమతి || చతుర్థపురుషః కూటస్థాత్ చతుర్థపురుషః
చాతుర్థీవధాం స్త్రియోఉద్వ హేత్ కించచతుర్థ ఏవపంచమీం కూటస్థా
త్పంచమీంతాంవధూంచ - ఉద్వ హేత్ - కింతుచతుర్థః షష్ఠీంయువతింతునో
సముద్వ హేత్ పంచనుఃపంచనుపురుషః - పంచమీంయువతీం నోసముద్వ
హేత్ తృతీయపురుషః తాతికాయ్యాంతృతీయవధాంఉద్వ హేత్ - నౌద్వ
హేదిత్య స్వేతృతీయంతాతికాయ్యాంనోద్వ హేదితికేదిత్ ప్రవదంతిత్యర్థః
ఇయంవ్యవస్థానప్తజనాత్ సప్తపురుషుషుపర్యంతంసప్తజనాదూర్ధ్వం
తుపరేషామివసంపిండానామివసంబంధః నోపంచమీంపంచనుఇత్యత్రవిశే
షోన్రుప్త్యయః || శ్లో || పంచనుఃపంచమీంకన్యాంనౌద్వ హేదితియద్వచః ||
విశ్వపక్షేవిషిధోయంకమాత్మపక్షేనకన్యకేదితి

అ॥ వివాహమునకుయెడో గానయెడో సంబంధములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కూట్టనపురుషుడుమొదలు రవపురుషుడునాలవ స్త్రీగిన్ని ౨వస్త్రీ
గిన్నివివాహముచేయవచ్చుననియు - చతుర్థపురుషుడుపక్ష స్త్రీవివా
హముచేసుకొమాడదనియు - పంచమపురుషునికిపంచమ స్త్రీనివివాహము
చేయమాడదనియు - తృతీయపురుషునికితృతీయ స్త్రీనివివాహముచేయ

వచ్చును కూడదనికొందరిమతము ఈ చెప్ప బడిననియమమున ప్రపురుషవ ర్యంతమెగాన - అనంతరము సామాన్యబంధుసంబంధమువ లెనెవివాహము చేయవచ్చుననితాత్పర్యము (*) ఈపంచమ స్త్రీ పంచమపురుషవివాహ ముత్పత్తివరుసనగూడవనియు - తల్లివరుసను త్తనుంబనికొందరిమతము, *

౬౩ || అ|| అథగండర్జజాతకన్యాఫలమాహ|| మూ|| మూలాహిప్రభవా వధూశ్వశ్వశురతత్పత్నౌత్పనిహంతిక్రమాదంశ్యాశ్వంస్త్రిసముద్భవాన్వ భభవేజ్యేష్ఠగ్రజాశ్రేష్ఠజమ్ | ఇంద్రాగ్నిప్రభవావివాహానిమయేహం త్యేవసాదేవరంత్రిష్పిలేష్పవిభేషజాతపురుషహంతీతేచిద్భగః|| వ్యా|| మూలేతి || మూలాహిప్రభవామూలాశ్రేషానక్షత్రజాతావధూఃక్ర మాత్శ్వశ్వశురతత్పత్నౌత్పమూలజాశ్వశురంభత్పజనకంప్రేషజాతశ్చ త్నింశ్వశ్రూం - మూలాహిప్రభవేతికృత్స మూలాశ్రేషయోనిషేధే ప్రాప్తే - పాదభేదేనవ్యవస్థాపయతి - అంత్యాశ్వంస్త్రిసముద్భవామూ లాంత్యపంచదేప్రేషాన్యపాదే - సముద్భవా - వధూఃశ్వశురతత్పత్నౌత్ప నిహంతి - అథజ్యేష్ఠగ్రజాశ్రేష్ఠజంభశ్చజ్యేష్ఠనిహంతి - ఇంద్రాగ్నిప్ర భవావిశాఖానక్షత్రజాతావధూఃవివాహాసమయపవదేవరంస్వభత్పక నిష్ఠంహంతీతేమత్రిమభేషమూలాశ్రేషాన్యేష్ఠానక్షత్రేషజాతపురు షోపిభూర్వైక్వాన్తంతీకేచిత్జనఃఉచః(*) గైశ్చబ్రహ్మధాతోర్భూతేనిః - క్రేష్పిత్యుపలక్షణవిశాఖజోపనోషకృత్అయంససమీచినఃపక్షభ్యాన్వర ససూచనాయకేచిదిత్యుక్తం|| శ్లో || మూలాసార్పవిశాఖానుజ్యేష్ఠభేచోద్భవఃపుమా - నదోషకృన్వివాహేషు స్త్రియస్సర్వత్రవర్జయేత్ - ఇవిద్య

మానత్వాత్. * * * * *

అ|| గండర్జుశ్రమందుబుట్టినవారలకుఫలములజేస్తుచున్నాడు|| తా|| మూలానక్షత్రమందుబుట్టిన స్త్రీ మామకుకూడదనియు - ఆశ్రేషయం దుబుట్టిన స్త్రీ అక్షకుకూడదనియు - ఈమూలాశ్రేషములయందుకూడద నిసామాన్యముగాజేప్పినప్పటికినిమూలానక్షత్ర నాలుగవపాదమందుబు ట్టినమామకుచూరికురాలనియు - ఆశ్రేషమొదటి పాదమందుబుట్టిననుఅ త్తకుమారకురాలగునదివిశేషంబనియు - జ్యేష్ఠానక్షత్రమందుబుట్టినన్గి పత్యేష్ఠగ్రాశ్వనాశకారిణియగుననియు - విశాఖానక్షత్రమందుబుట్టిన స్త్రీ వివాహకాలమందెనుజిదికిమారకురాలగుననియు - ఈమూలాశ్రే

మాజ్యేష్ఠావిశాఖానక్షత్రములయందుబుట్టినపురుషుమక్రిందజెప్పినవారికి
మారకుడునికొందరుచెప్పినప్పటికిని స్త్రీలకేగానిపురుషులకుదోషములేద

నితాత్పర్యము, ****

౬౮ || అ || అశ్విన్లోకద్వయేనైకవింశతీమహాదోషనామాన్యాహ || మూ || యః
పంచాంగవిశుద్ధిహీనదినకృత్సంక్రాంత్యహఃపాపినాంషడ్వర్తకమనవాం
శక్తోష్టమకుజష్టత్తంభుగోకర్తరిలగ్నాదప్తమహష్టషేందురుభయోశ్చం
ద్రోష్టరిపృథిగశ్చంద్రస్సగ్రహదీవవారజనితస్సన్యదుర్మహామారాభిః
౬౯ || మూ || ఖార్జురిస్థసమాంఘ్రిభంగ్రహణభంబోత్పాతభంగ్రూరియుగ్ధి
ష్టత్తంచాశుభవిదృభంవిషయంలగ్నస్తదోషస్తథాగండాంతోవృతిపా
తవైదృతిమహాయోగాగ్రహిస్వాఃధాలగ్నన్యావృణైకవింశతీమహాదోషా
స్త్రవత్మేధతా || వ్యా || యదృతి || ఖార్జురిస్థేతిచ || యఃపంచాంగశుద్ధిహీనః
త్యేకఃదినకృత్సంక్రాంత్యహఃత్యేకఃపాపినాంషడ్వర్తకత్యేకఃకునవాంశ
త్యేకఃఅష్టమకుజశ్చత్యేకఃభుగోష్టత్తమిత్యేకఃకర్తరిత్యేకః - లగ్నాదప్త
మమిత్యేకః ఉభయోర్ధంపత్యోరష్టషేందురిత్యేకఃచంద్రోష్టరిపృథిగఃమ
హష్టరిపృథంబంద్రోషశ్చత్యేకః - చంద్రస్సగ్రహశ్చత్యేకః - వారజనితదుము
హామారాభిసశ్చత్యేకః - ఖార్జురిస్థసమాంఘ్రిభమిత్యేకఃగ్రహణభమిత్యే
కః - ఉత్పాతభమిత్యేకఃక్రూరయుగ్ధిష్టమిత్యేకః - అశుభవిదృభమిత్యేకః -
విషయతంవిషయతలగ్నమిత్యేకః - లగ్నాస్తదోషశ్చత్యేకఃగండాంత
శ్చత్యేకతివృతిపాతవైదృతిమహాయోగశ్చత్యేకవిషదోషశ్చవశ్యమంగీకా
ర్యఃపురుభిర్మతాలికయోస్తయోరేకదినేయోగసంభవాదితీతంకనీయమి
దీనర్షమవధేయం - ఏతేసర్వేమితిత్వాపకవింశతితోహభవంతి - తాన్లో
కద్వయేనోక్తానశ్చలైకవింశతీమహాదోషాలగ్నస్యవత్మేకధయామి**

అ || రెండుశ్లోకములచేరెరువదియొకమహాదోషనామములజెప్పుచున్నా
డు || తా || పంచాంగశుద్ధిహీనమనియు - సంక్రాంత్యహస్సనియు - పాపషడ్వ
ర్తకమనియు - కునవాంశమనియు - అష్టమకుజానియు - భుగమట్లమనియు
కర్తరియనియు - లగ్నాప్తమదోషమనియు - అష్టమచంద్రుడనియు - ష
డ్వరిపృథంబంద్రోషమనియు - చంద్రస్సగ్రహదోషమనియు - వారజనితదు
ర్మహామారాభిమనియు (*) ఖార్జురిస్థసమాంఘ్రిభంబనియు - గ్రహణభమ
నియు - ఉత్పాతభమనియు - క్రూరయుగ్ధిష్టమనియు - అశుభవిదృభమనియు

విషయతలగ్నమనియు - లగ్న స్తదోషమనియు - గండాతమనియు - వ్యతీ
 పాతవై గృతిమహాయోగమనియు - తోయరువదియొకమహాదోషములవివ
 రమునుపైఁబెరిచెలియు జేయుచున్నాడు, *****

౬౬ || ౨ || శ్లోకద్వయన్నిష్టానామేకవింశతిమహాదోషాణాంస్వరూపం
 నిర్వక్తంప్రథమోపదిష్టయోఃపంచాంగశుద్ధిహీనదినకృత్సంక్రాంతిదోష
 యోగ్లాఘవేందర్యయతి || మూ || దుష్టాశ్చేత్తరణ్నారాధయోగోగ్భవస్తే
 శనంనాడ్యస్తోడశషోడశేత్యుభయతోవర్జ్యారవేన్సంక్రమాత్ | రాశిష్వే
 వచరేషుచైకదివసస్యాజ్యోయనేరాశివత్తద్రాశింతపతతదయనం
 ప్రాప్త్యియదాభాస్కరః || వ్యా || దుష్టాశ్చ || యేదుష్టాఃకరణ్యవారతీభయః
 యోగ్భవయితస్తేశనంతేహంతిథివారనక్షత్రయోగకరణాంపంచా
 నాంమేశనంచేత్తరణేషుభద్రుః || యేషున్యైర్వానిపుష్పాదీని - వారేషు
 కుజయోగేషుపరిఘావ్యాఘాతాదయోవత్సమాణాఃకథిమమాసాంతే
 దినపంచకఇతిశ్లోకోక్తాః - ఏతేదుష్టావలైర్యధానంభవంయుక్తమేవపంచాం
 గస్యదుష్టత్వం - ఏవంపంచాంగశుద్ధిహీనోదోషాఃకథిమ్యతే - రవేన్సూర్యస్య
 సంక్రమాయుభయతఃపూర్వంషోడశనాడ్యఃపశ్చాచ్ఛషోడశనాడ్యశ్చవ
 జ్యాఃశుభకర్తృసుత్యాజ్యాఃచరేషుచరరాశిష్వేవమేషకకటశులామ
 కరేషు - రవిసంక్రమణేషుఏకదివసఃపూర్వం - త్రింశద్ద్వితీకాఃచరేచత్రింశ
 ద్ద్వితీకాఃత్యాజ్యా ఇత్యర్థఃశుభకర్తృస్వితీశేషఃఅయనేరాశివత్తయత్సంక్ర
 మణేయావద్ద్వితీకాఃతదయనేపితావద్ద్వితీకాఃత్యాజ్యా ఇత్యర్థః - భాస్కర
 సూర్యయదాయస్తిస్కాలేయదయనంప్రాప్త్యితితదైవతద్రాశింతప
 వనసంచేహత్యేవకారాధేఃపక్షదినకృత్సంక్రాంతిదోషః*****

౨ || క్రిందరెండుశ్లోకములయందుచేప్పబడినఏకవింశతిమహాదోషస్వ
 రూపములనుబెరిచెలియుజేయుచున్నవాడై ముందుపంచాంగశుద్ధిహీనదోషల
 ఘవమునున్నసంక్రాంతిదోషలఘవమునున్నదెలియుజేయుచున్నాడే ||
 తా || ౨ శుభకర్తృమలైః తిథివారనక్షత్రయోగకరణములుగూడినదివపంచాం
 గశుద్ధిహీనోషమనియు - శుభకర్తృలవిషయమైనసూర్యసంక్రమాణప్రవేశ
 మునకుముందువెనుక - ౧౬ - ఘటియలువజ్జించవలయుననియు - సూర్యు
 డు - మేష - కకట - తులా - మకరరాసులయందుప్రవేశించుచుండగాప్రవేశ
 మునకుముందు - ౨౦ - ఘడియలనున్నఅనంతరమంచు ౨౦ ఘడియలనున్న
 గుడియలవలయుననియును - అయినములకున్ననిషేధవిధియూత్రకారమే

యనీయను-ఇదేదినకృత్సంక్రాంతిదోషమని తాత్పర్యము.*****

౬౨ || అ అథపంచభిక్షోకైఃషడ్వర్గస్వరూపంప్రపంచయితం ఆదౌ
తావత్తదుషయోగి రాశ్యధిపతినాహ||మూ|| మేషోశ్చార్చిరుసంకులీరమ్మగ
రాట్కన్యాతులూవృశ్చికాశ్చపాఖ్యోమకరోఘటోర్ముష ఇతేహృతే
గృహభ్యాఃక్రమాత్ | భౌమశుక్రబుధేమసూర్యశశిజాభ్యుద్వారజీవా
సితానుంకోజీవఇశ్రవేణగృహపాపతేహిషడ్వర్గపాః||వ్యా||మేషఇతి|
మేషఃప్రసిద్ధఃశాస్త్రపథః మిథునంప్రసిద్ధం కులీఃకటఃమృగరాట్సం
హః - కన్యాతులూవృశ్చికాఃప్రసిద్ధాఃచాపాఖ్యోధనుః - మకరఃప్రసిద్ధః -
ఘటఃకుంభః - యువోమీనఃఇత్యేతేద్వారశరాశయఃక్రమాత్ గృహభ్యాః
రాశిసంజ్ఞాః || ౧ || ఆఖ్యాహ్వాయాభిధానం చ నామధేయంచ నామచేత్యమ
రః - భౌమశుక్రబుధేమసూర్యాఃప్రసిద్ధాఃశశిజోబుధః (*) పంచమ్య
పాజీతిజనేడ-ప్రత్యయః - భృగుశుక్రః - ఆరోగారకః - జీవోగురుః - అ
నితశ్శనిః - మందశ్శనిః - పునజీవోగురుః - పతేద్వాదశ - క్రమేణభామాది
క్రమేణగృహపాఃరాశ్యధిపాఃపతేరాశ్యధిపతయ పవషడ్వర్గపాఃషడ్వ
ర్గాధిపతయశ్చభవంతి - హిఃప్రసిద్ధో అయమర్థఃమేషవృశ్చికయోదౌ
మః - వృషభతులయోశుక్రః - మిథునకన్యయోర్ముషః - కకటన్యచం
ద్రః - సింహస్యసూర్యః - ధనుమీనయోగురః - మకరకుంభయోశ్శనితి
అ || అయిదుశ్లోకములచేషడ్వర్గస్వరూపములదెలియజేయుటకైష

డ్వగోపయోగులగు రాశ్యధిపతులబెప్పుచున్నాడు || తా || మేషము
వృషభము-మిథునము-కకటకము-సింహము-కన్య - తుల-వృశ్చికము-భ
నుస్సు - మకరము - కుంభము-మీనము తోగొన్నరాసులనియును - మేషవృ
శ్చికములకుఅంగారకుడును - వృషభతులలకుశుక్రుడును - మిథునకన్యలకు
బుధుడును - కకటకమునకుచంద్రుడును - సింహమునకుసూర్యుడును -
భయర్షిములకుగురువును - మకరకుంభములకుశనైశ్చరుడును-వీరలీక్రమ
మున రాశ్యధిపతులనియు వీరలేషడ్వర్గాధిపతులని తాత్పర్యము.....

౬౩ || మూ || సౌమ్యానామపి గాశయశ్శుభగృహాః క్రూరగృహాః పా
పినాన ర్షేషాంక్రమశశ్చౌఘ్నిరభిస్యాద్విస్పృభావోభధాః | శ్రింశద్వాగ
మయంచలగ్నగుభగ్లగ్నేద్వయోర్మృగయోర్రేంకూవిషమేన మేశశిర
పీహ్యారేశ్వరౌతాక్రమాత్ || వ్యా || సౌమ్యానామి|| సౌమ్యానాంశుభ
ద్రుహణాంసంబంధినో రాశయఃశుభగృహాశుభరాశయఇత్యుచ్యతేపాప

నాంక్రూగ్రహానాంబంధినోరాశయః సూరగృహః సూరరాశయః సర్వే
 మాందావదశరాశీనాంక్రమశః క్రమాత్ చరస్థిరద్విస్వభావాభివ్యభిభాః
 చరస్థిరద్విస్వభావసంక్షాః స్యుః తద్వధా - మేషశ్చరః - వృషభశ్చరః - మిథు
 నంశ్చిష్టభావః - కృష్ణచరస్థిరద్విస్వభావాయస్యసః ధోక్తః పూర్వాష్టకస్థిర
 తాశీనమీసశ్చాత్ స్థిరత్వం ఉత్తిరాధః స్య చరరాశీనమీసశ్చాచ్ఛిరత్వం
 పునఃకర్కటశ్చరః - ఏవం ద్వాదశరాశీనాంక్రమాత్ చరస్థిరద్విస్వభావ
 సంయోజనీయం - క్రొతద్భాగమయం త్రిశద్భాగత్వకలగ్నమిత్యవ్య
 తే - అథతల్లగ్నైః క్రొతద్భాగత్వ కేలగ్నైద్వయోభాగయోః పూర్వాష్ట
 ధోః ఉత్తిరాధయోః మేషమిథునసంహాధనః కుంభానాం పూర్వాష్ట
 ధిస్థిలర్కస్సూర్యః హిమారాధిపతిః - ఉత్తిరాధః సృశిమశ్చంద్రః - స
 మే - వృషభకర్కటకన్యావృశ్చి కమకరమీనానాం పూర్వాష్టధిస్థి
 హిమారాధిపతిః ఉత్తిరాధః స్యరవిః క్రమాత్ హిమారాధిపతిభ్య
 వంద్యమ్

తా || సౌమ్యగ్రహసంబంధిరానులుసభరానులనియు - పాపగ్రహ
 సంబంధిరానులు - సూరరానులనియు - ఈగల డురానులలో మేషమువ
 రహనియు - వృషభముస్థిరమనియు - మిథునముద్విస్వభావమనియు - ఈప్ర
 తారముగా ౧౨ రానులకుమాడవలెను - లగ్నము ౩౦ భాగములు కలదని
 యును - లగ్నము రెండుభాగములు చేశినట్లైతే హిమారలవ్రు - అందులో
 మేషాదిపిషమరానులయందు ప్రథమభాగముసూర్య హిమార - ద్వితీయ
 భాగముచంద్ర హిమార - వృషభాదిసమరానులయందు ప్రథమ భాగము
 కంక్ర హిమార - ద్వి తీయముసూర్య హిమార - ఈరెండుగ్రహములు
 హిమారాధిపతులనిరాత్మగము

౬౭ || అప్రకృతే క్షాణాధిపతీనాహ|| మూ|| తల్లగ్నేశసు లేతధర్మపతయో
 క్షాణపాశ్చర్యే | కేదితన్వత్పజధర్మపాక్షితిగుప్తేక్యాణపాశ్చర్యే
 శ్చలేధర్మపాశ్చర్యపాక్షిరేమతనవస్వేకాద్వికాపేగృహే || వా|| తల్లగ్నే
 శ్చ|| తల్లగ్నేశసు లేతధర్మపతయోక్రమాత్ ద్రేక్యాణపాశ్చర్యేక్రిశద్భా
 గత్వకస్థిలగ్నస్థిరయోభాగః ద్రేక్యాణపాక్షిరేమతనవస్వేకాద్వికాపేగృ
 హే || తల్లగ్నేశసు లేతధర్మపతయోక్రమాత్ ద్రేక్యాణపాశ్చర్యేక్రిశద్భా
 గత్వకస్థిలగ్నస్థిరయోభాగః ద్రేక్యాణపాక్షిరేమతనవస్వేకాద్వికాపేగృ
 హే || తల్లగ్నేశసు లేతధర్మపతయోక్రమాత్ ద్రేక్యాణపాశ్చర్యేక్రిశద్భా
 గత్వకస్థిలగ్నస్థిరయోభాగః ద్రేక్యాణపాక్షిరేమతనవస్వేకాద్వికాపేగృ
 హే ||

గ్నాధిపాయఃసవివద్విలీయద్రేక్మాణాధిపః - ధమఃపటిలగ్నాన్నవ వల
గ్నాధిపతియఃసప్తతీయద్రేక్మాణాధిపతిఃసావంత్యో పాంశ్యగృహే
శ్వరాఃస్వంలగ్నంఽంత్యో ద్వాదశశఃపాంశ్యఃఏకాదశః - ఏతేషామధిపాః
ఏతేశ్రయఃద్రేక్మాణాధిపా ఇత్యపరేజగుఃషామః(*)గైశ్శబ్దాధిధావోహ్య
తార్థేలిట్ - కేచిన్తుచరేచరలగ్నేష్యిత్యర్థః - సాప్తజనగ్నాలగ్నవంచ
మనవమాఃపాంతరక్షుంఽతీతధోక్తాన్తరేస్థరలగ్నే మధర్మసాత్మజపాః
సవమప్రథమపంచమాధిపాఃద్రేక్మాణాధిపతయః - ద్విరూపేృహేద్విస్వ
భావలగ్నేషునుతనవశ్వేశాఃపంచమనవమప్రథమలగ్నాధిపతయఃద్రే
క్మాణాధిపతయస్సృతిజిహుః.*****

అ || ద్రేక్మాణాధిపతులజేస్వమన్నామః॥ తా॥ లగ్నముమూసుభాగ
ములుచేస్తే ద్రేక్మాణములగును - అందులగ్నాధిపతిప్రథమద్రేక్మాణా
ధిపతియు - పంచమాధిపతిద్వితీయద్రేక్మాణాధిపతియు - సవమాధిపతిశ్చ
తీయద్రేక్మాణాధిపతియు యిట్లుకొందరియభిప్రాయములగ్నాధిపతి- ద్వా
దశాధిపతి - ఏకాదశాధిపతులుక్రమంబుగద్రేక్మాణాధిపతులని
దరియభిప్రాయములగ్నాధిపపంచమాధిపనవమాధిపతులుచరలగ్న ద్రే
క్మాణాధిపతులనియు - సవమాధిప-లగ్నాధిపపంచమాధిపతులుసేరలగ్న
ద్రేక్మాణాధిపతులనియు - పంచమాధిపనవమాధిపలగ్నాధిపతులుద్విస్వ
భావలగ్న ద్రేక్మాణాధిపతులనియు తాత్పర్యము.*****

౨౦ || అ || సనాంశద్వాదశాంశస్వరూపంచశయతి॥ మూ॥ మేషకర్తృ
టకస్తులూచమకరఃస్వసాప్తదయోరాశయస్సృస్యసాప్తజగర్తయోశ్చ
సవతద్భాగనవాంశాఃక్రమాత్॥ యల్లగ్నంచతదాదిసర్వనిలయాన్స
ద్వాదశాంశాఃక్రమాత్తత్తద్రాశ్యధిపాస్తదంశపతయస్సృద్వాదశాం
శాభిధాః॥ వ్యా॥ మేషశ్చతి॥ మేషకకటకస్తులూచమకరఃఏతేచత్వారో
రాశయస్సృద్వాదయస్సృద్వాప్తస్వకీయా అంశాఏవఆదయోయేషాం
తేతథోక్తాః - నకేచలమేతావత్ - సాప్తజగర్తయోశ్చలగ్నాత్పంచమ
సవమయోశ్చస్వస్వసంబంధినో అంశాఏవ ఆదయోనవనవసంఖ్యాకాస్త
ద్భాగాఃక్రమాత్సనాంశాభవంతిఏతదుక్తంభవతి - మేషసింహాధనుషాం
మేషాంశఆదికకటవృత్తికమానానాంశర్థుకాంశఆదికులూకుంభమిథు
షానాంశులూకశఆదిఃమకరవృషభకన్యానాంశుకరాంశఆదిఃలగ్నంయస్వ

స్తోత్రేతదాదిసర్వనిలయాఃతదాదిద్వాదశరాశయఃప్రసిద్ధాఃద్వాంశశాంతాఃతస్త్రాశ్యాధిపాస్తవంశపతయఃతేషాంరాశీనాంయేలధిపాఃతేషాం
లూశానాంపితపవాధిపాఃద్వాదశశాంతాభిధాన్యుః*****

అ॥ నవాంశద్వాదశాంశస్వరూపములనుజెప్పచున్నాడు॥తా॥ లగ్నముడియలను - ౯ - భాగములుచేస్తేనవాంశలనియు-మేషసింహాధనూరాసులకుమేషముమొదలుకొనినవాంశగుణింపవలయుననియు-కకటవృశ్చికమీనములకు-కర్కటకాంశమొదలనియు-మకరవృషభకన్యలకుమకరాంశముమొదలనియుతులాకుంభమిథునములకుతులాంశముమొదలనియులగ్నాధిపతేనవాంశాధిపతియనియు-ఇదినవాంశక్రమంబునిదెలియవలెను-మఃతియుద్వాదశాంశలనగాలగ్నముడియలను-౧౦- భాగములుచేయడమేద్వాదశాంశలనియు - ఆయారాశ్యాధిపతులేద్వాదశాంశాధిపతులనుట.*****

౭౧॥ అ॥ త్రింశాంశాధిపతీనాహ॥మూ॥త్రింశాంశేష్వధిపాఃకుజ్ఞారిగురువిబుధక్రాస్త్యయ్యస్త్రక్రమాద్వాదేష్వప్తమునీవసస్సహస్రమేత్రింశాంశపావ్యత్యయాత్ । షడ్వగస్త్యయమేవసోపిశుభకృణౌన్యగ్రహాణాంభవేత్త్యడ్వగోయదిపాభిధాంధిధనకృత్సర్వేషుకవశస్తపి ॥ వ్యా ॥ త్రింశాంశేష్వతి ॥ అయ్యస్తేవిషమరాశౌవిషయే - కుజాకి-గురుధిట్టుక్రాఃకుజశశశురుబుధశుక్రాః-క్రమాత్త్రింశాంశేషుపాణిష్వప్తమునీవసఃబాణేష్వప్తమునీమూణామిత్యగ్ధిఎతదంశానామధిపతయఃకుజపంచాంశానాం - శనైశ్చరశ్చభంచాంశానాం - గురురష్టాంశానాం - బుధస్సప్తాంశానాం - శుక్రఃపంచాంశానామధిపాభిశ్యాశయః- షమగృహేనమరాశిషుతత్త్రింశాంశపాః - వ్యత్యయాత్విటోమేన- జ్ఞేయాభితిశేషః - తథాహి - శుక్రఃపంచాంశానాంబుధస్సప్తాంశానాం-గురురష్టాంశానాం-శనిపంచాంశానాం - కుజశ్చభంచాంశానాం - త్రింశాంశానామధిపాభిశ్యాధికఃఅయమేవశ్లోకచతుష్టయప్రతిపాదితలగ్నశ్చాభారజ్యేష్ఠాణనవాంశద్వాదశాంశానాంషణ్ణాంసమాహరభవషడ్వగభిష్యుచ్యతే - సోపిషడ్వగోపిసామగ్రహాణాంసంబంధీచేష్టుభకృత్ప్రవేత్ - పాపినాంక్రూరగ్రహాణాంషడ్వగోయనిసర్వేషుకర్తసుశుభకర్తసునిధనకృత్*****

అ॥ త్రింశాంశాధిపతులజెప్పచున్నాడు॥తా॥లగ్నము - ౩౦- భాగములుచేస్తేత్రింశాంశలనియు - అంశఅంశారకుడు, అంశలకున్నుశనైశ్చగురుకు - ౫అంశలకున్నుగురువు - ౮అంశలకున్నుబుధుడు-౭అంశలకున్నుశుక్రకు

జా - ౫అంశలకున్నవీరలీ క్రమముగ మేషాని బేసి రాసులకధిపతులనియును
[౧]వృషభాదిసమరాసులకులగ్నము ౩౦ అంశములలోను కుడు - ౫అంశము
లకున్నబుధుడు - ౭అంశములకున్నగురువు - ౮అంశములకున్నశనైశ్చరు
డు - ౯అంశములకున్న అంగారకుడు - ౧౦అంశములకున్నవీరలుత్రింశం
శాధిపతులనియును (*) మఱియునీ పైన జెప్పినలగ్న హార - (ద్రేక్కాణ-
నవాంశ - ద్వాదశాంశ - త్రింశాంశల నెడిపడ్వగము సకలకార్యములకు
శుభగ్రహపడ్వగము శుభప్రదమనియు - పాపగ్రహపడ్వగము మృ
త్యుప్రదమనియు తాత్పర్యము.*****

౭౨ || అ || పడ్వగము విభాగ క్రమమహా || మూ || త్రింశద్భాగమయంచ
లగ్నమితి సాహారాతదధికంచ త ద్రేక్కాణస్తుత్యతీయపవనమోబా
గోనవాంశః క్రమాత్ | తస్యద్వాదశభాగ పవతుతతస్తద్ద్వాదశాంతస్త
తస్త్రింశాంశ స్త్రిదశాంతపవతుభవేత్తద్వగము పవంక్రమః || వ్యా || త్రింశ
ద్భాగమయమితి || త్రింశద్భాగమయంత్రింశద్భాగాత్తకలగ్నమిత్యవ్య
తే - తదధికంలగ్నస్యాధికంపంచదశభాగాత్తకంసాహారాపూర్వ
క్తహారేత్యవ్యతే - త ద్రేక్కాణస్తుత్యతీయపవ దశభాగాత్తకఃస
వమోభాగఃత్రింశతిప్రాధికత్రిభాగాత్తకఃనవాంశః - క్రమాద్భవతి-తస్య
లగ్నస్యద్వాదశభాగ పవనఃద్వాదశాంశఃత్రింశల్లిప్రాధికద్విభాగాత్తకః
తతస్త్రిదశాంశపవత్రిరావృత్తాదశత్రిదశ - త్రిదశాంతియావత్ - తా
వంతోఅంశా పవత్రింశాంతశ్చభవేత్ - పడ్వగోపవంఉక్తరీత్యాక్రమః
మర్యాదాబోధ్యితి శేషః, *****

అ || పడ్వగము విభాగ క్రమమును జెప్పచున్నాడు || తా || లగ్నము - ౩౦ భా
గములుగలదనియు - లగ్నధము హారయనియు - లగ్న త్రి భాగముద్రే
క్కాణమనియు - లగ్ననవాంశమునవాంశమనియు - లగ్నద్వాదశాంశము
ద్వాదశాంతమనియును - లగ్నత్రింశాంశముత్రింశాంశమనియును-ఇదెవ
డ్వర్విభాగక్రమంబనితాత్పర్యము.*****

౭౩ || అ || పుష్కరాంశవర్గోత్తమాంశానాహ || మూ || భూనేత్రేభివిధూ
జలాత్మ్యగమితోమేషానితెఱపుష్కరస్సింహదేధానురాదికస్యతథామీ
వాంతతస్సన్యక్రమాత్ | పడ్వగోయదిపంచవగళితివావర్గోత్తమాం
శస్త్యయంప్రాజ్ఞధ్యశ్చరమశ్చరాదిషునవాంశేషూత్తమాభ్యాశుభా ||

భూనేత్రేతి || భూరేకా-నేత్రేద్వై - వామాంక ప్రత్యేపేణపికవింశతిర్భవ
తి - సర్వత్ర సంగఖ్యా ప్రసంగేవామాంక ప్రత్యేసోబోధ్యః - అద్ధివిధూఅద్ధయ
త్పత్వారః - విభురేకఃచతుర్దశోభాగితీయావత్ - జలాక్షిజలంచత్వారః
అక్షిణీద్వైచతుర్వింశోభాగితీయమితిః - సప్తపరిమితః - సప్తమోభాగితీ
యావత్ - మేషాదితః మేషవృషభమిదునక కాటకానాంక్రమేణపుష్క
రః - మేషస్యైకవింశోభాగః - వృషభస్యచతుర్దశోభాగః - మిదుచస్యచతు
ర్వింశోభాగః - కకటస్యసప్తమోభాగితీవివేకః - సింహాదేః - సింహక
న్యాతులావృత్తి కానాంచతుణాంక్రమాత్పూర్వవద్బోధ్యం - మీనాంత
తఃమీనావధికస్యేత్యర్థః(*) సార్వవిభక్తికస్తనః - ధనురాదిత్యధనుర్నకర
కుంభమీనానావపితథాపూర్వోక్త భాగ ఎవక్రమాత్పుష్కరసన్న్యితో
షడ్విగోతయిది - పుష్కరకాలేశుభగ్రహసంబంధిషడ్విగోతభవతి-కదా
చిచ్ఛుభగ్రహసంబంధిపంచవగోతభవతి - చరాదిముచరస్థిరద్విస్వభా
వేషురాశిషు - ప్రాజ్ఞద్యత్పరమశ్చ - వర్గోత్తమాంశాః-చరేషుప్రథమాం
శః - స్థిరేషుపంచమాంశః-ద్విస్వభావేషునవమాంశః - వగోత్తమాంశ
త్త్యన్యర్థః నవాంశే షడ్వ్యవృషభకకటకాంతశకునవాంశత్వేననిషిద్ధావ
పిడత్తమావగోతమాంశౌచేచ్ఛుభాశుభప్రదౌ - వృషభకటకయోశ్శు
భగ్రహాధిపతిత్వాదితిభావః - మీనాంశస్యశుభగ్రహాధిపతిత్వేపివర్గోత్త
మాంశోపినశుభదఃపుష్కమేషయోరతిగండాంతత్వేనవత్వమాణత్వాత్

అ || పుష్కరాంశవగోతమాంశలనుజెప్పచున్నాడు|| తా|| మేషరా
శిలో - ౧౧వ-అంశమున్నవృషభములో-౧౨వ-అంశమున్నమిథునములో
౨౩వ - అంశమున్నకటకములో-౨౪ - అంశమున్నసింహములో - ౨౫వ-
అంశమున్నకన్యలో - ౧౨వ-అంశమున్నతులలో - ౨౭వ-అంశమున్నశు
శ్చికములో - ౨౮వ-అంశమున్నధనూరాశికి - ౨౯వ-అంశమున్నమకరరా
శికి-౧౦వ-అంశమున్నకుంభరాశికి - ౩౦వ-అంశమున్నమీనమునకు- ౩౧వ-
అంశమున్న - పుష్కరాంశములనబడును - మితియుపుష్కరకాలమందు
యీచెప్పబడినషడ్విగోతముశుభగ్రహసంబంధియైనశుభప్రకమనియును
శుభగ్రహసంబంధియైనపంచవర్గమైనశుభప్రదమనియువగోతమాం
శలన గాచరలగ్నములయందుప్రథమాంశలున్న - స్థిరలగ్నములందు - పతి
చమాంశములున్న - ద్విస్వభావలగ్నములయందు - నవమాంశములున్న -
మిదిగోతమాంశలనితాత్పర్యము - నవాంశములందు-వృషభ-కకట

కాంశములుకున వాంశములొటవలననిష్ఠములై నప్పటికిన్ని - రాసులకు
శుభగ్రహాధిపతిత్వముండుట వలన శుభప్రదమనియు - మీసాంశమునకు
శుభగ్రహాధిపతిత్వముండివగోత్రమాంశ మయినప్పటికిని అతిగండాంత
మాట చేతనిష్ఠింపబడియుండుటవలన అశుభప్రదమనియు తాత్పర్యము.

౭౨ || అ || వృషభకకటకాంశయోర్వత్తోత్తమాంశ త్వేనశుభ ప్రద
త్వంనిరూప్య ఇదానీనువశిష్టాంశమనునాంపుష్కరాంశ త్వేనశుభద
త్వంనిరూపయన్న స్వేమాంకున వాంశత్వందర్శయతి || మూ || కన్యా యుగ్మతు
లాంశకాఽపిధనుః ప్రాగదాభాగశ్శుభాపతేభాగ్య సుతాభాదానచర
మావగోత్రమాంశంపిసా | నైవాహ్యప్తమరాశిభాగడభయోర్నద్వాద
శాంతస్తథాతేభ్యోన్యేకునవాంశ కాఽపి శుభం ప్రాహువ్యమాంశంపరే
వ్యా || కన్యేతి || కన్యా యుగ్మతులాంశ కాఽననుః ప్రాగర్థభాగోపి పూర్వా
భాగశ్శుభాపతేశుభాః చ పురంశాః భాగ్య సుతాభాదాసౌభాగ్యపుత్రసం
పత్కరాః నచరమాః పతేపవలం శాః రాశ్యంతగ జాశ్చేన్నయోగ్యావగో
త్తమాంశంవివాహగోత్రమాంశంనురాశ్యంతగ తోప శుభవన ఉభయో
దాంశప్రత్యోఽప్తమరాశిభాగోపి నశుభదః - తథాతయోద్వాదశాంశో
పినయోగ్యః - తేభ్యోన్యేకన్యా యుగ్మతులాధనుః పూర్వాభాగభ్యః అన్యే
నవాంశాః కున వాంశాః అశుభనవాంశాగ్రితయావతో వృషాంశంవృష
భాంశమపి శుభమితిచరే ప్రాహుః.

అ || వగోత్రమాంశమొటవలనవృషభకకటకాంశలకుశుభప్ర
దత్వమును నిరూపణచేసిమిగిలినకన్యా - మిథున - తులా - ధనుస్సులుపుష్క
రాంశలొటచేతవీటికిన్ని శుభప్రదత్వమును నిరూపణచేస్తూఇతరాంశలకు
కునవాంశత్వమును తెలియజేయుచున్నాడు || కన్యా-మిథునతులాంశలు
నుధనుఃపూర్వభాగమును సౌభాగ్యపుత్రసంపత్కరములనియును ఈరా
సులచరమాంశలు శుభప్రదములు కావనియును వర్గోత్తమాంశ మురాశ్యం
తగతమయినను శుభప్రదమనియు - దంపతులకు అప్తమరాశిభాగమున్న -
ద్వాదశాంశమున్న శుభప్రదములు కావనియును కన్యామిథునతులాధనుః
పూర్వభాగములకంటెనితరములయిన అంశలుకునవాంశలనియు - కొందరి
యభిప్రాయమునవృషభాంశమశుభమనియును తాత్పర్యము

౭౩ || అ || శ్లోకద్వయేననవాంశ స్రత్యేకఫలమాహ || మూ || మేసాం శే
చవిభత్వా కావశుకాకన్యావృషాంశేభ జేద్యుగ్మం శేధనపుత్రోజమభ

టాస్యాత్కర్కటాం శేఖలా । సింహం శేపిశ్యసన్ద గాశసుగుణావిత్తాజిః
తాచ స్త్రియాస్సత్పుత్రాచతులాంశ కేచసుగుణానిస్సాంశ కేచాళినః॥
వ్యా ॥ మేషాంశ ఇతి ॥ మేషాం శేకృత పరిణయాక న్యా-విభగ్నాకావిధ వా
భవేత్ - వృషాం శేవృష భాం శేపరిణతాచేత్స శుగణావశు సంపన్నాస్యా
త్ యుక్తాం శేధనపుత్రిణీధనవతిపుత్రవతీచకర్కటాం శేకులటావ్యభిచా
రిణీ ॥ ౧ ॥ కులటాపాంసులాచ స్యాదిత్యమరః-ఖిలాదుష్టాచ స్యాత్ - సిం
హం శేపిశ్యసన్ద గావిధ వాభవేత్ - ఆధ స్త్రియాఃక న్యాయాః- అం శేసు
గుణాసాశీల్యాదిగుణవతీవిత్తాజిః తాచ - తులాం శేసత్పుత్రాసుగుణాచ
భవతి-అళినఃఅ శేవృశ్చికా శైనిస్సాన్వదిద్రాస్యాత్ .

అ॥ రెండుశ్లోకములచేతనవాంశలకుప్రత్యేకఫలములజేష్ఠమన్నాడు॥
తా ॥ మేషాంశమందువివాహమైనకన్యకవిధవయగుననియు - వృషభాం
శమందైనకన్యకపశుసమృద్ధిగలదగుననియు - మిధునాంశమందైన స్త్రీధ
నవతిన్నిపుత్రవతిన్నిఅగుననియు - కర్కటాంశమందైన స్త్రీవ్యభిచారిణి
యగుననియు - సింహంశమందువిధవయుకన్యాంశమందైన స్త్రీసుగుణవ
తిన్నిధనవతిన్ని అగుననియు - తులాంశమందునుపుత్రులుగలదగుననియు-
వృశ్చికాంశమందుదరిద్రురాలగుననియును శాత్పర్శము,

౭౩ ॥ మూ ॥ చాపాంశాదిమభాగపవధనినీభాగేన్యసక్తాపరేదుశ్శీలా
చన్యగాంశకేగతధవాకుంభాంశకేరుగ్నిణీ । మిశాంశేపతిపుత్రభాగ్యవి
యుతాలగ్నాన్నవాంశోబలీషడ్వర్గస్థనవాంశకేచగదితంయద్వత్త్రా
పిచ ॥ వ్యా ॥ చాపాం శేతి ॥ చాపాంశాదిమభాగేధనురంశాద్యభాగపవధ
నినీధనవతీఅపరేభాగేఉత్తరాభేఅన్యసక్తాపరాధీవాన్యభిచారిణీనియా
వత్ - కించదుశ్శీలాదురాచారవతీస్యాత్ - న్యగాంశేమకరాంశేగతధ
వావిధవా - కుంభాంశేరుగ్నిణీరోగవతీ - మిశాంశేపతిపుత్రభాగ్యవియు
తావిధవాసంతానహీనాదరిద్రాచస్యాత్ లగ్నాన్నవాంశాలగ్నాపేక్ష
యానవాంశపవబలీశ్రేష్ఠఃషడ్వర్గస్థనవాంశకేయత్పిలంగదితంఉక్తం
ప్రాపిశుభషడ్వర్గస్థనవాంశకేపితద్వత్ తాదృక్పలమేవ అనేనశుభన
వాంశమాత్రస్యయోగ్యత్వంగమ్యతేలగ్నాన్నవాంశోబలీత్యుక్తత్వాత్ ॥

తా ॥ ధనురంశపూర్వభాగమందైన స్త్రీధనవంతురాలగున
నియునుఅపరాంశమందైన స్త్రీవ్యభిచారిన్నిదురాచారవతిన్నియగునని

యో - మకరాంశమందైన స్త్రీ విధవయగుననియు - కుంభాంశమందురోగ
వతియగుననియు మీ నాంశమందైన స్త్రీ విధవయున్న - అపుత్ర వతిన్ని -
దరిద్రురాలున్న గుననియులగుమునకంటెన వాంశముబలవత్తరమని చెప్పబ
వలసిన శుభన వాంశముయోగ్యమని తాత్పర్యము.

22 || అ || కుజాష్టమభృగుషట్కదోషావాహా|| మూ|| ల గ్నాదష్టమగః
కుజోనిధనకృత్థమాష్టమాఖ్యోప్యయంయద్యేవంభృగుషట్కదోషఇతితల్ల
గ్నాద్యభృగుష్టమగః | యుద్ధేశత్రుజితారిపోగృహగతానీచస్థితౌచాస్తగౌ
తాద్వాదుబః-లినావదంతిచపరేదోషస్తుశాస్త్రీశ్యపహా || వ్యా || ల గ్నా
దితి || కుజోంగారకఃలగ్నాదష్టమగతః అష్టమస్థానగతోయదినిధనకృత్
మృత్యుప్రదఃఅయమేవభామాష్టమాఖ్యఃకుజాష్టమదోషఇతిచ్యవ్యతే ఏవ
మేవతల్లగ్నాత్ ప్రకృతశుభలగ్నాత్ భృగుశ్శుక్రఃషష్ఠగోయదిభృగుష
ట్కదోషఇత్యుచ్యతేఫలంతుపూర్వోక్తమేవ - తాద్వాకుజశుక్రాయుద్ధే
గ్రహయుద్ధేశత్రుజితాశత్రుతిరస్కృతౌపా-రిపోగృహగతాశత్రుతే
త్రగతౌవానీచస్థితౌనీచతే త్రగతౌవా అస్తగౌనూర్య సహితకిరణౌవా
యిదిమర్బలిచాపలహీనాభవతఃదోషస్తుభృగుషట్కాదిదోషస్తునాస్తితిపరే
వదంతిఅపహాఇత్యాశ్చర్యే.

అ || కుజాష్టమభృగుషట్కదోషములజేప్పుచున్నాడు|| తా|| అంగార
కుడువివాహాలగ్నమునకు - రాటనుండినమృత్యుప్రదఁడనియు-యిదేకుజాష్ట
మదోషం బనియు - లగ్నమునకు - ఓట-శుక్రమండినభృగుషట్కదోషమా
నియు - దీనికిన్ని పైనజెప్పినఫలమనియు - కుజశుక్రలుగ్రహయుద్ధమందు
శత్రువుచేతజయింపబడితిరస్కరింపబడినను - శత్రుతేత్రములనుపొందిన
నునీచతేత్రములనుపొందినను అస్తమానమునుపొందియుండిననుబలరహి
తులపుటవలనదోషములేదనికొందరియభిప్రాయమువున్నప్పటికిన్నిఅయ
భిప్రాయముగ్రంథకర్తకునత్యాశ్చర్యమని తాత్పర్యము.

2౩ || అ || కర్తరిదోషమాహ|| మూ|| ల గ్నాద్వానశగోభవేదృజుగతి
ర్వక్రీద్వితీయస్థితఃపాపాద్వాయదిమధ్యలగ్నముభయోన్ముత్యప్రదాక
ర్తరి | చంద్రో వాయుడిమధ్యగస్తదుభయోగ్యేజగుఃకర్తితాద్వాహన
చకర్తరిహృద్రాజగతి తద్వ్యత్యయావక్రీణౌ || వ్యా|| ల గ్నాదితి || ద్వాద్విత్వ
సంఖ్యావచ్చిన్నౌపాపాపాపగ్రహభిష్టణితదుభయోఃపాపగ్రహయోః

ఏకః లగ్నాత్ ద్వాదశకస్స ఋజుగతిః తస్యోపక్రీన్వాద్వితీయస్థితః లగ్నాద్వితీయస్థానగతోభవేద్యది ఊభయోః ద్వాదశద్వి తీయ యోః మధ్యలగ్నం యత్ తస్య తదాలగ్నస్య క తః రీక తః రీ నామ దోషః సాక తః రీ మృత్యుప్రదా - చంద్రః తమభయోః పావగ్రహయోః మధ్య గౌవాయదిక తః రీత్య న్యేజగు ఊచుః తచ్చింత్యం - చిం త బీజం ఊచంద్రః సపాదదిగద్వయ మేకస్థి రాశౌ నిష్ఠ నితావచ్చుభకర్త ప్రసంగే నిషేధస్యాదితి - తౌన్వాపాపగ్రహౌ ఋజుగతి వాద్వాపపవక్రీ శౌవా - వ్యత్యయా ద్వాదశగోపక్రీ ద్వితీయగోఋజుగతిర్వాయదిత దాక తః రీ దోషో నాస్తి,

అ॥ క తః రీ అ నేదోషమును చెప్పచున్నాడు॥ తా॥ రెండు పాపగ్రహములలో నొక పాప గ్రహము లగ్నమునకు - ౧౨౭ వ క్రించక యుండి ను రియొక పాపగ్రహము లగ్నమునకు - ౨౭ వ క్రించి యున్న ట్టా యె నా యీ రెంటి మధ్యమున వున్న లగ్నమునకు క తః రీ య నేదోషము వచ్చును ఈ దోషము మృత్యుప్రపగ నియును - యీ దోషము రెండు పాప గ్రహముల నడుమ చంద్రుడున్న ట్టై తేలిదిక తః రీ దోషముని కొందరు చెప్పచున్నా గు యీ చెప్పబడిన పాప గ్రహములు రెండున్న వక్రించి యున్నను వక్రవజ్జి శాలై యున్నను లగ్న ద్వాదశ మందు వక్రించి యుండి లగ్న ద్వితీయ మందు వక్రరహితులై యున్నను యీ చెప్పబడిన క తః రీ అను దోషము లేదని తాత్పర్యము

౨౯॥ అ॥ అష్టమలగ్న దోషమాహ॥ మూ॥ త్యాజ్యం చాష్టమలగ్న మేవ జననాల్లగ్నాచ్చరాశేస్తయోదాంపత్యో రిపిమృత్యుకృతైరధిపాలగ్నస్థితోవాతయోః । చంద్రోప్యష్టమరాశిగస్తమభయోనిత్యం దరి ద్రప్రదస్త్యాజ్యం ద్వాదశలగ్నమప్యశుభకృతజ్వల్లగ్నంగృహమ్ ॥ వ్యా॥ త్యాజ్యమితి ॥ జననాల్లగ్నాత్ జ్వల్లగ్నాత్ రాశేః జ్వల్లకాలచంద్రరాశేశ్చ అష్టమలగ్నం యత్తత్ తయోదాంపత్యోన్మృత్యుకృత అత్యాష్టమలగ్నం - త్యాజ్యమేవ దుపత్యోరితి ప్రకరణబలాదుపన్యస్తం సర్వే హమప్యష్టమలగ్నం త్యాజ్యమిత్యవధేయం త్యాజ్యమిత్యేవ కారేణ గుణయుక్తమపి త్యాజ్యమితి గమ్యతే ॥ క్లో ॥ అష్టమంశునక ర్తవ్యం యది సర్వగుణాన్వితమితి దైవజ్ఞవిలాసాదిగ్రంథేషు జాగరూక త్వాత్ - తదధిపః అష్టమలగ్నాధిపః - లగ్నగతోవా యని - తయోదాంపత్యోన్మృత్యుకృత్ ఫలతి - కించ చంద్రోష్టమరాశిగః జన్మరాశేరష్టమరాశిగతో యది తమభయోనిత్యం దరి ద్రప్రదః ద్వాదశలగ్నమపి - జ్వల్లగ్నజన్మరాశ్యోః ద్వాదశలగ్నమపి త్యాజ్యం తిజ్వల్లగ్నంత

యోగంపట్టోజః - స్వకాలగమనపుశుభకృత్ - కించగృహంశయోజః -
 స్వరాశిరపుశుభకృత్ - అత్రాయంవిశేషఃయస్మిగృహేయస్వజన్మత
 త్తస్వజన్మగృహంతద్వివాహాదివేదికానాంనయోగ్యమితి.

అ॥ అష్టగులగ్నాదోషముచుచెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జన్మలగ్నమునకును
జననకాలచంద్రరాశికిని రావలగ్నమువృత్తిప్రదమకాటవలన ఆలగ్నమును
నియుక్తమైనదై నానిషేధించవలయుననియును అష్టగులగ్నాధిపతివివా
హోదిలగ్నములనుపొందినట్టాయెనాదంపతులకువృత్తిప్రమదనియునుచం
ద్రుడుజన్మతాశికి రావ రాశినిబొందియున్నదంపతులకునిత్యదారిద్ర్యప్ర
మదనియునుజన్మద్వాదశలగ్నమున్నస్వజన్మలగ్నమున్న అనుభకరమివి
యునుమరియుజన్మగృహమనగాయేముంట్లొప్పునవానికాయిల్లుజన్మగృ
హమనియునుఆజన్మగృహమివాహోదులకుయోగ్యముగాదనుట,

౧౦॥ అ॥ షష్ఠాష్టరిష్టచం ద్రసగ్రహదోషావాహ॥ యు॥ లగ్నద్వాదశకేదవారి పుగలేచం ద్రేష్టమస్థితదారిష్టాష్టరిగచం ద్రనామకమహదోషస్తయోర్న షష్ట్యకృత్ - దోషస్సగ్రహనామకోనిధనకృత్తుం దే, గ్రహేణాన్వితేదోషోనేతిపరేజనుశ్చనధరేహస్యగ్రహేణాన్వితే॥ వ్యా॥ లగ్నానితి ॥ చ॥ శ్రే॥ లగ్నాత్-ద్వాదశకేద్వాదశరాశౌస్థితేనతి - అశవారి పుగలేలగ్నాత్ షష్టస్థానగలేవా - అష్టస్థానోవాదితదా - రిష్టాష్టరిగచంద్రనామకమహదోషోభవతి - సదోషస్తయోదఃపహ్లోఃస్మత్కుత్తృత్ - చంద్రగ్రహేణాన్వితేశుభగ్రహేణపాపగ్రహేణ వాయుక్షేసః తదాసగ్రహనామకాదోషః - దంపత్యోనిధనకృత్ :- శశధరేచంద్రేహస్యగ్రహేణాన్వితేనతిదోషోనాస్తితిపరేజనుః.

అ॥ షష్ఠాష్టరిష్టచంద్రసగ్రహదోషములను జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ చం
క్రమము వివాహాదిలగు మునకల - టు - టు - టునుండినపుడు రిశాన్యమార్గ
చంద్రనామకదోషమనియును ఆదోషముదంపకులకు మృత్యుప్రదహనియు
చంద్రుడు శుభగ్రహములతో గాని పాపగ్రహములతో గాని కూడియుండ
డమే సగ్రహనామకదోషమనియును ఆదోషముదంపకులకు నిధనప్రదమ
నియును - మరియు - చంద్రుడు శుభగ్రహముతో కూడియున్నప్పుడు యీ
దోషము లేదనికొందరియభిప్రాయమనియును తాత్పర్యము,

౧౦॥ అ॥ సూర్యాదియుక్తచంద్రసగ్రహస్యప్రశ్నేకఫలాన్యాహ॥
 మూ॥ దారిద్ర్యంమరణంత్యవత్యరహితందౌర్భాగ్యవేచంస్త్రియాస్స

వశ్యమయతి భావమేవ కలహం దుఃఖం చ కుర్యాత్ ప్రమాత్ ఉద్వాహాది
 ముచాద్రపకభవనే సూర్యాదిభేదై ర్యుతో నక్షత్రాంతరగశ్శుభో యది శశీ
 త్యస్త్యే జనునే తరే || వ్యా || దారిద్ర్యమితి || చంద్రుః ఉద్వాహాది ముచివా
 హాది ముసూర్యాదిభేదైః సూర్యాదిగ్రహైః యుతః సహితస్స - ఏకభవ
 నే ఏక రాశౌ ధౌత శ్చేత్ - క్రమాదిదం ఫలం పుర్యాత్ - యథా - చంద్రస్స
 ర్యయుక్త శ్చేత్ - స్త్రియాః కన్యా యాః - దారిద్ర్యం కుర్యాత్ - అంగార
 కయుక్త శ్చేత్ నరణం - బుధయుక్త శ్చేదపత్యరహితం సంతానాభావం - గు
 రుయుక్త శ్చేద్దౌర్భాగ్యం - భృగుయుక్త శ్చేత్సావత్సవ్యం సపత్నీశ్వం - శని
 యుక్త శ్చేద్ద్యుతిభావం రాహుయుక్త శ్చేత్కలహం కేతుయుక్త శ్చేదుఃఖం
 కుర్యాత్ - శశిచంద్రే ఏక రాశిగతోపి - నక్షత్రాంతరగోభిన్న నక్షత్రగో
 యది - శుభశుభ ప్రదత్తి త్యస్త్యే - జగుః - అపరే - నేటిభిన్న నక్షత్రగతోపి న
 శుభదత్తి త్యుచుః,

అ || సూర్యాదియుక్త చంద్ర సగ్రహమునకు ప్రత్యేక ఫలముల జెప్పఁచు
 న్నామ || తా || చంద్రుడు వివాహాది విషయమై యేక రాశియందు సూర్యుని
 తో గూడియుండి నవివాహమైన స్త్రీకి దారిద్ర్య ప్రచుడనియును - అంగార
 కునితో గూడియున్న ట్టాయెనామరణమును పొందించుననియు - బుధునితో
 గూడినను స్త్రీనిపుత్రహీనురాలుగా జేయుననియు - బృహస్పతితో గూడి
 ననుదౌర్భాగ్య ప్రచుడనియు - శుక్రునితో గూడినను స్త్రీకి సపత్నీ ప్రచుడ
 నియు - శనైశ్చరనితో గూడినవిశ్వర్యాభావ ప్రచుడనియు - రాహువుతో
 గూడిన కలహ ప్రచుడనియు - కేతువుతో గూడిన దుఃఖ ప్రచుడనియును - మరి
 యవివాహాది విషయమై చంద్రుడు ఒక రాశియందు - సూర్యాదిగ్రహము
 లతో గూడినప్పటికిని నక్షత్రభేదమును పొందియున్న ట్టాయెనా శుభకరుడని
 కొందరియభిప్రాయమనియు - నక్షత్రాంతరగతుడైనప్పటికిన్ని ఆ శుభక
 రుడని మరి కొందరియిష్టమనియు తాత్పర్యము.

౮౨ || అ || అథ శ్లోకద్వయేన వారజనితదుర్ముహూతా దోషమాహ ||
 మూ || రుద్రాభ్యోరగమిత్రపిత్ర్యవసమౌ వారాభ్యవిశ్వేదిభిప్రస్తాం
 ద్రేంద్రహుతాశ్చైత్యవరుణాభ్యర్చనాభ్యోభగః | ఏతేషం చ దశక్ర
 మాహుదివసేజ్ఞే గాముసూర్యాభగశ్చేంద్రాగ్ని అహిదైత్యకౌరవిత

రస్యశ్యాన్తుశేహస్సుభాః॥ వ్యా॥ రుద్రేతి॥ రుద్రాఖ్యపకః-ఉరగా
ఖ్యోద్వితీయః - మిత్రాఖ్యస్తృతీయః - పితృఖ్యతిత తుభః - వ
స్వాఖ్యః పంచమః - నారాఖ్యష్టమః-విశ్వేదేవాఖ్యస్సప్తమః-విధ్యాఖ్యో
ష్టమః - బ్రహ్మఖ్యోనవమః-ఇంద్రాఖ్యోదశమః - ఇంద్రహుతాశనాఖ్యో
ద్విదై సత్యపకాదశః - దైత్యాఖ్యోద్వాదశః - వరుణాఖ్యస్త్రయోదశః
అర్యమాఖ్యశ్చతుర్దశః - భగతిపంచదశః-పితేపంచదశముహూర్తాః-క్ర
మాద్వివసేప్రతిదివసే - జ్ఞేయాఃక్షాతవ్యాః - తేషాంప్రయోజనమూహ- భ
గఃపంచదశఃఇంద్రాగ్నిపకాదశః - అహిః ఉరగాఖ్యోద్వితీయః - దైత్యో
ద్వాదశః-రౌద్రఃసప్తమః-పితృఖ్యశ్చతుర్దశ-పితేషాంమహూర్తాః-ఉ
గ్రదైవత్యాః-శ్యాశ్యా-శుభకర్తృస్వతిశేషః - శేషానవమహూర్తాఃశుభాః

అ॥ రెండవశ్లోకములచేత వానిజనితదుష్టుహూతాదోషమునుచేర్చుచు
నాడు॥ తా॥ మొదటిగుర్రముహూతమున రెండవదిఉరగముహూ
తమునియు - మూడవదిమిత్రమునియు-నాలవదిపితృమునియు - విదవది
వసువనియు - ఆరవదివారమునియు-ఏడవదివిశ్వేదేవమునియు - యెనిమిదవ
దిపిథియనియు - తొమ్మిదవదిబ్రహ్మయనియు - పదవదిఇంద్రముహూర్తము
నియు - పదనొండవదిఇంద్రహుతాశనమునియు-పనెండవదిదైత్యముని
యు - పదమూడవదివరుణమునియు - పనునాలవదిఅర్యమునియు-పన్నె
దవదిభగముహూతమునియు - ఈచెప్పినపంచదశ ముహూతములు
ప్రతిదివససాండు ఈక్రమమునదెలియవలయుననియు - అందు - భగ-ఇం
ద్రహుతాశన - ఉరగ - దైత్య-రౌద్ర - పితృముహూతములుఽన్న - ఉ
గ్రదైవములపుటవలనశుభకర్తృములవిషయమైనిషిద్ధములనియుమిగిలిన
తొమ్మిదిముహూతములున్నశుభప్రదములనితాత్పర్యము,*****

౮౩॥ గాత్రపంచదశేశ్వరాజవరణాహిర్బుధ్విభూషాభిధానా
సశ్యాగశకవహ్నిధాతృశశినశ్చాదిత్యజీవాద్యుతాః॥ అకత్యష్టౌసమీ
రణాస్సుభవిధౌవత్వాదవివాశుభారౌద్రాజాంఘ్రియమాగ్నయోయదు
డుపోయన్తిక్షణేయత్ఫలమ్॥ వ్యా॥ రాత్రావితి॥ ఈశ్వరః-అజచరణఃఅ
హిర్బుగ్నః-పూషానాసత్యః-అంతకః-వహ్నిః-ధాతా-శశి-అదిత్యః-జీవః
అద్యుతః - అకః - త్యష్టా-సమీరణః - ఇత్యేతత్సంజ్ఞాఃపంచదశముహూ
ర్తాః - రాత్రాజ్ఞేయాః - పంచదశముహూర్తానాంమధ్యేరౌద్రాజాం

స్థియమాగ్నయథిత్యేతేచత్వార ఏవముసూత్రాః - శుభఃకౌశుభకర్త
 ని - అశుభాః - శేషాస్తుశుభా ఏవ - యదుడుసోయస్త్వికతుణేయత్ఫలం
 యావ్య శఫలందాతి - తద్వత్తన్న హూర్తాధిపాః స్వా నురూ పంఫ
 లందదతి - యథారుగ్రాఖ్యస్య రుద్రోధి పఃరౌద్రఫలంద దాతి - ఎవమాన్య
 త్రాప్యూహ్యం - యద్వాయస్త్వికతు త్రేయత్కర్తోక్తంతద్దై వత్యము
 హూర్తేపితృతార్యమిత్యర్థః - యథా-అనూ రాధాయాంవివాహాఉత్తః - త
 స్యాఃమిత్ర దేవతాక త్వాత్ మిత్రముహూర్తేవివాహాః కార్యజతి - ఎవమా
 న్య త్రాప్యూహ్యం - తథాచరీత్నమాలాయాం॥ శ్లో॥ యస్త్వికధిష్ఠ్యేయ
 చ్చుకర్తోవదిష్టంతద్దై వత్యేతన్నహూ లేపికార్యమితి - తస్మాదుగ్రదైవ
 త్యాస్త్యాజ్యిత్యర్థః.*****

తా॥ ప్రతిరాత్రియందున్న పంచదశముహూతకములలో మొదట
 ఈశ్వరముహూతకమనియు - రెండవదిఅజచరణచనియు - మూడవదిఅ
 హిబుధ్విమనియు - నాలవదిపూవఅనియు - ఐదవదినాసత్య మనియు -
 ఆరవదిఆంతక మనియు - ఏడవదివహ్ని యనియు - యెని మిదవ దిధాత
 అనియు - అొమ్మిదవదిశశియనియు - పదవదిఆదిత్యమనియు - పదనకొండవ
 దిజీవ మనియు - పనైండవదిఅచ్యుతమనియు - పదమూడవదిఅకకమని
 యు - పదునాలవదిత్వష్టయనియు - పదునైదవదిసమీరణముసూతకమని
 యు - యీపంచదశముహూతకములలోరుద్ర- అజాంఘ్రి- యమ-అగ్ని -
 యీరముహూతకములున్న శుభకర్తలవిషయమైఉగ్రములౌటవలననిషే
 ధించవలయుననియు - యేనక్షత్రాధిపతియేయే తుణమం దుయెంతమాత్ర
 ముఫలమునుయిచ్చుచున్నాడోఆప్రకారము ఈముహూతకాధిపతులున్న
 తమతమస్వరూపమునకుతగినఫలమునుయిచ్చుచున్నారనియు - యేనక్ష
 త్రముందుయేకర్తచేయడము శ్రేష్ఠమనిచెప్పియున్నదో ఆనక్షత్రాధిదేవ
 తముహూతకమందున్న శుభకర్తచేయడముముఖ్యమనితాత్పర్యము.***

౨౪॥ మూ॥ ఆదిత్యేర్యమనామకశ్యశిది నేబ్రహ్మసురాభ్యాకుజేపి
 త్రాఖ్యానలసంజ్ఞితౌబుధదినేస్యాచ్ఛేన్న హూర్తోభిజిత్ । దైత్యాహగు
 రుపానరేభృగుదినే బ్రాహ్మ్యఖ్యపిత్ర్యశనారౌద్రా హీత్యఖిలేశుభే
 నిధనదాస్తేమన్ముహూర్తాఃప్రమాత్ ॥ వ్యా॥ ఆదిత్యఇతి॥ ఆదిత్యేఆదిత్య
 వాసరే - అర్యమనామకశ్యశుద్ధశోముహూతకః - శశిదినేసోమవాసరేబ్ర

హ్నేనవముః - ఆసునోద్వానశోముహూతఃకుజవాసరేపి త్రాఖ్యశ్చతు
 థఃఃఅనలసంజ్ఞకఃరాత్రౌనస్తమశ్చక్వా - బుదదినేఅభిజిత్ అష్టమోము
 హూతఃః - గురువాసరేదైత్యహౌదైత్యోద్వానశఃఅహఃవారాఖ్యష్ట
 త్తశ్చభృగుదినే బ్రాహ్మ్యఖ్యపిత్ర్యానవమచతుర్థౌ - శనాశనివాసరేరా
 త్రాహీప్రథమద్వితీయాముహూర్తౌ - పతేద్వాదశముహూర్తాః క్రమా
 న్నిధనగాఃఅతఃఅఖిలేశుభేఅఖిలశుభకర్మసుత్యాజ్యాభ్యర్థ్యః.....

తా || ఆరి వారమందుఅర్థమునునెడినాశుముగలపదునాలవముహూ
 తఃమునున్నసోమవారమందుబ్రహ్మమునుగొమ్మిదవముహూతఃమును
 న్ను ఆసురమ నెడివనైండవముహూర్తమునున్నకుజవారమునందువగ
 లుపిత్ర్యను నేనాలవముహూర్తమునున్నగాత్రిపడవదగు అనలముహూ
 ర్తమునున్నబుధవారమందుఅభిజిత్తుఅనెయెనిమిదవముహూర్తమునున్న
 గురువారమందుపనైండవదగుదైత్యమునున్నవారమునేపేరుగల ఆర
 వముహూర్తమునున్నశుక్రవారమందుబ్రహ్మమునెయొమ్మిదవముహూర్త
 మును పిత్ర్యను నేనాలవముహూర్తమునున్న శనివారమందురుద్ర - ఆహి
 అనెప్రథమద్వితీయముహూర్తములున్న ఈశెప్పిన - ౧౨ముహూర్తము
 లున్న ఉక్రములొలవలనశుభకర్మలయందునిషేధించవలయుననట.....

౨౫ || ఆ || కాలఃహూరామాహ||మూ||యద్వారేచయదిష్టకాలఘటి
 కాద్విఘ్నశ్శరాస్తాగతాఃపూర్వాంశాలభవతఃమానసమయస్సాస్త్విశ్లా
 లఃహూరాక్రమాత్ | వారేశాదిరవిర్భృత్సర్వభవిధామందోగురుత్కం
 గళశ్చేద్వాపక్రమాకాలపానిధనదాస్త్యాజ్యావిహాదిషు || వ్యా || యత్తితి ||
 యద్వారేచయస్సినాస్సరేయసిష్టకాలఘటికాఃతాఃద్విఘ్నఃద్వాభ్యాం
 గుణితాః - తావతశరాస్తాఃపంచభిర్విభక్తాస్సశ్యః ఆగతాఃలభ్యాః శరాస్తే
 భ్యఆగతాభ్యర్థ్యః - ఘాతాంశాఃగతఃహూరాః - అభవతఃమానసమ
 యఃయచ్ఛిష్టంతద్వతఃమానఃహూరాక్రమాత్ కాలఃహూరాస్యాత్
 వారేశాదియస్యవారస్యయోధిశఃశదాది-రవిర్భృత్సర్వభుభోవిభక్త్యందో
 గురుః మంగళోంగారకశ్చ పతే ఉదయాదారభ్యక్రమేణ పునః పునః
 హూరాధిపాభవంతి - కేచిత్తుఅర్థగాత్రమారభ్య హూరాగణనాక
 ర్తవ్యేత్యాహుః - అత్రాయంవిశేషఃసాదః ముఖికాద్వయాత్త్రికాయాః
 హూరాయాఃపంచార్థానాడికాభవంతి - తాసామర్థనాడికానాంక్రమే
 ణరవిశశికుజబుధగురవోధిపాఃతతఃశుక్రఃహూరా తాతస్యాఃపంచారవా

డి కానాంక్ర జేణబుధగురుశుక్రశనిసూర్యాదిపాభవంతి - ఏవం సర్వా
సాంయోజనియ్యః అతః శూలారాధిపతేష్వప్తగ్రహః తదంత రాయా
రాధిపాభవతి సః శూలారాః పాపగ్రహ కాలజాతా శ్చైన్ని ధనదాః అ
తోవి నాహాదిషు శ్యాజ్యాః భూరేఖాధ్వయోజనేషు తచ్చతుర్థాగంత్య
త్వాభూరేఖాయాః స్రాగ్లేస్తేష్టేషు పునః పంచదశఘటికాశ్శో ధ్యాః రే
ఖాయాః ప్రత్యస్తేశస్తేషేషు పునః పంచదశఘటికాయోజ్యాయది తేషు పం
చదశఘటికానశో ధ్యాః పంచదశఘటికాస్వే వతాశ్శో ధ్యాః తాసుది
నార్ధేశోధిశానుసతీషుయావానవశిష్టోభవతి సూర్యోగయోవరితావన్మృతి
కామారభ్య వారప్రవృత్తిర్యదిది నాశ్చే నశో ధ్యాః - తదాది
నాథాన్ ద్యావదతిరిచ్య తేత హరభ్య సూర్యో దయాత్పూర్వం వా
రప్రవృత్తిః ఉక్తంచరత్సమాలాయాం || శ్లో || వారప్రవృత్తిం ముసయోవ
దంతి సూర్యోదయాద్రావణరాజధాన్యామ్ || ఉచ్ఛ్వంతథాధోవ్య చర
త్రతస్త్వచ్చరాధాదేశాంతరనాడికాభిః, *****

అ || కాలశూలారక్రమమును చెప్పించునాడు || తా || ఏవారమందైన
నుశూలారనిర్ణయించేవరకు ఉదయము మొదలు అయిన ముడియలను రే
ట్టింపు జేసి - జటభాగించ గామిగిలినదిత క్కాలశూలారినియు- యేవారమం
దుశూలారచూస్తే ఆవారాధిపతిమొదటి శూలారాధిపతియనియు- మొద
టి శూలారాధిపతికి పగ్రహము వెంబడి శూలారాధిపతి అనియు- దిసంగకి
గతిశూలారలకు అధిపతులనియు- యందుకు ఉదాహరణము- అది వారమం
దుశూలారచూచినపక్షముందు సూర్యుడు మొదటి శూలారనియు- భృగు-బు
ధ- చంద్ర-శని-గురు- అంగారకులీక్రమమున నుదయం మొదలు పలుమారు
శూలారాధిపతులని దెలియవలెను- కొంచరుగ్రంథకర్తలు అర్ధరాత్రి మొద
లు శూలారచూడవలెనని చెప్పరనియు- ఈ చెప్పిన శూలార ౭౪- ఘడియల
నియు- ౨౪ కి-౨- అర్ధఘడియలు ను యీ అర్ధఘడియలకు సూర్య శూలారలోర
- శశి-శ-జ-బుధ-గురువు - లధిపతులనియు - శుక్రశూలారలో శుక్ర- శ
ని- గవి- చంద్ర - అంగారకులధిపతులనియు- ఈ క్రమమున అన్ని శూలారలను
చూడవలెననియు- ఈ శూలారలు పాపగ్రహ కాలజనితములాయ నావి వా
హానిశుభకర్తలయందునిష్ఠేధించవలయుననియు - వారములకు అనేకవిధ
ములైన నిర్ణయములు జెప్పినప్పటికిని యీ గ్రంథకర్త తమ తముకొందరి

గ్రంథకథలనున్నునుప్రము-పునయం మొదలుపుడయవర్ణంతం వారముని
తాత్పర్యము,*****

౮౨ || అ || స్తోత్రద్వయేనభాజ్ఞారచక్రలక్షణంనిరూపయతాత్మదోషమా
హ|| మూ|| భాజ్ఞారాత్మశిమూర్ధ్వగామృజులిఖేదేకాంచరేఖాంతతస్తి
ర్యక్పాదశతాస్త్రయోదశతభాజ్ఞారచక్రంస్వీకరమ్ | విష్కంభా
దిమనసభాదిశిరసస్థాప్యైకరేఖాంగతాస్యాతాంశీతగుభాస్కరాయది
తయోన్మృష్టిస్థితోమృత్యుకృత్ || వ్యా|| భాజ్ఞారేతిప్రకాంరేఖామూర్ధ్వ
గాం - భాజ్ఞారాత్మశిమూర్ధ్వరపత్రసన్మృశాయుజుజువక్రంయథాతథా
లిఖేత్ - తతఃతదంతంగస్యాంతిర్యక్పాదశతాస్త్రయోదశరేఖాంత
థాలిఖితాశ్చైత్ - ఇదంసప్తవింశతిరేఖాన్తకంభాజ్ఞారచక్రంభవతిశిరిసచ
క్రమూర్ధ్వవిష్కంభాదిమయోగేషుదస్త్రబాది అశ్విన్యాదిసత్కరంభి
బిద్వజ్జంధాప్యవిలిఖ్యగణనాయాక్రియనూనాయాంసత్యాంశీతగుభా
స్కరౌశీతాః గావః కిరణాః యస్యసఃచంద్రః - భాస్కరస్సూర్యశ్చ -
తావేకరేఖాంగతౌతస్యాంయది - తదాగయోశ్చంద్రసూర్యయోర్విధః
నోన్యంసంబృష్టిర్గునతిసామృత్యుకృత్ - ఆతశ్శృభకర్తృసుత్యాజ్యేత్యర్థః - ఆ
స్థాయంపితృసంకేవలమేకరేఖాగతయోరవచ్ఛిష్టపాతః కీంతుదతుర్థ
పాదాద్యపాదగతయోద్విత్తీయతృతీయపాదగతయోశ్చఅనోన్యసృష్టి
పాతఃనచతుర్ద్వితీయపాదగతయోర్వాచతుర్థతృతీయపాదగతయోర్వా
ప్రథమద్వితీయపాదగతయోర్వాప్రథమతృతీయపాదగతయోర్వా - త
ద్చక్రంనైవజ్ఞవిలాసే || స్తో || చతుర్థగస్త్రావ్యపాదమాద్యగస్త్రచతుర్థగమ్ |
ద్వితీయగస్త్రతీయసంత్వయస్థోద్వితీయగమ్ | సమాంశ్చిరేఖంసర్వత్రక్షే
యంధిస్త్వయమండలమితి,*****

అ || రంజుస్తోత్రములచేభాజ్ఞారచక్రలక్షణమును దెలియుజేయుచున్న
వాడై ఆదోషమునుచెప్పుచున్నాడు || తా || భాజ్ఞారపత్రమువలెడ్డగ
రేఖవకటివ్రాశిఆరేఖమీదగతి - అడ్డగీతలుగీదినట్లైతెనప్తవింశతిరేఖాత్మ
కమగుననిభాజ్ఞారచక్రమునియు - ఈచక్రశిరస్సుయందుఅశ్వినీసత్కర
మునున్నువిష్కంభనామయోగమునున్నులిఖించిచక్రడిసుంచినవ్యముగ
లిఖింపుదూరాగాసూర్యచంద్రులువకరేఖయందున్నసత్కరములయందుం
డివకరినివకరుచూచినట్లైతే అదిమృత్యుప్రముగనుక వివాహాదిశుభక

త్వలయందునిషేధించవలయుననితాత్పర్యము - ఇచ్చటసూక్ష్మచంద్రులకు
ఏకరేఖాగతనక్షత్రములయందున్నమాత్రముచేసినేపరస్పరపీఠీకముగ
లుగను - మరియునున్ననువీరిలోనాలవపాదమున సైకగ్రహమునుమొదటి
పాదముననొకగ్రహమునుండగానున్ను - రెండవపాదమున సైకగ్రహ
మును - మూడవపాదమున సైకగ్రహమునుండగానున్ను పరస్పరపీఠీక
ముగలుగుననితెలియవలయు

౮౪॥ మూ॥ విష్కంభవ్యతీపాతశూలపరిఘగండాతిగండాశనివ్యా
ఘాతాపివైధృతినిధనదాయోగావివాహానిషు | దస్రాహీందుమఖా
స్తధానిషు తానూరాధపుష్యాదితిత్సప్తాఖ్యాః క్రమశఃప్రదక్షిణాభాజ్ఞే
యాశ్చిరస్థాడుతః ॥ వ్యా ॥ విష్కంభేతి॥ విష్కంభః-వ్యతీపాతః-శూలః- ప
రిఘగండః-అతిగండః- అశనిః-వ్యాః-వైధృతిః-తేనవయోగాః
వివాహాదుశుభకర్మసునిధనదాదస్రాహీందుమఖాః అశ్విన్యాశ్రేషా
మృగశిషామఖాః-తథానిషుతానూరాధపుష్యాదితిత్సప్తాఖ్యాః-మూ
లానూరాధాపుష్యపునర్వసూచిత్రాశ్చేతినవనక్షత్రాణిశిరస్థాడుతశ్చిరో
నక్షత్రాత్క్రమశఃప్రదక్షిణవిధౌప్రదక్షిణక్రమేణజ్ఞేయాః-యస్యయో
గస్యయస్మత్త్రముక్తంతద్విరసిపిలిఖ్యతదాదిగణయేదిత్యర్థః - తద్యథావి
ష్కంభావస్యశ్చిరస్థిపాతస్యాశ్రేషాశూలస్యమృగశిషాంపరిఘాయాః
మఖాగుండస్యమూలా-అతిగండస్యానం-రాధావజ్రస్యపుష్యః-వ్యాఘాతస్య
పునర్వసూచైవ్యతేశ్చిత్రా

తా ॥ విష్కంభము-వ్యతీపాతము-శూల-పరిఘ-గండము-అతిగండము
వజ్రము - వ్యాఘాతము-వైధృతి ఈయోగములు - వివాహానిషుభకర్మా
లకయోగ్యములనియు - అశ్విని-ఆశ్రేష-మృగశి-మఖ-మూల-అనూరాధ
పుష్య-పునర్వసు - చిత్త-ఈగనక్షత్రములలో నేయోగమునకుయేనక్షత్ర
మునుచెప్పియున్నదోఅది మొదలుచేసినప్రదక్షిణక్రమము గాలిఖింపవలయు
ననగావిష్కంభమునకు అశ్విని - వ్యతీపాతము-అతిగండము-అనూరాధ
పవలయుననితాత్పర్యము.

౮౫॥ అ ॥ గ్రహాలోత్పాతదోషమాహ॥ మూ॥ ఉత్పాతగ్రహజేభ్య
ఏవశుభరంసప్తాహమేవంశ్యజేద్భిష్యంతత్యత్యత్యత్రయేభిరుభేనేష్టంచ
మృత్యుప్రసవం॥ గ్రస్తేస్తేపురతార్థమేషపరతోగ్రస్తేదమోహ్నింత్రయంసం

ధ్యానానుపినస్తనప్రసాదానిశ్చైవవంశ్యజేత్ ॥ వ్యా॥ ఉత్సాహేతి॥ ఉత్సాహాఃకంపభూమికేత్సానయఃగ్రహణానిసూర్యాచంద్రమసోఽనర్వగ్రాసగ్రహణాత్తేభ్యః పరంపరతఃసప్తాహసేవంశ్యజేత్ - శుభకర్మణీతశేషః - యన్నక్షత్రేఉత్పాశగ్రహణాదయః సముగ్ధద్యంతేతత్తద్ధిష్ఠ్యంతన్నక్షత్రంబుత్తత్రయంపంచాసేషుః ఆఖిలేశుభేశ్చ త్యుక్తదంతతోనేప్తం - గ్రస్తాస్తమయాదేర్విశేషమాహ - గ్రస్తేస్తవోః, గ్రస్తేస్తేగ్రస్తాస్తమయఃఖండగ్రహణవిషయేపురఃపూర్వంఅర్థమేవసప్తాహేభ్యః ॥ సాధాదిసగ్రయమేవత్యాజ్యం - గ్రస్తోదయేగ్రస్తోదయఖండగ్రహణేశుపరతఃగ్రహణానుభవంఅపహ్నిత్రయందినత్రయంత్యాజ్యంసంధ్యానామపిశ్చేషేసర్వగ్రాసగ్రస్తాస్తమయగ్రస్తోదయగ్రహణేపిసప్తసప్తదివసాత్త్యజేత్ సర్వగ్రాసగ్రస్తాస్తమయేపూర్వంసప్తాహంసర్వగ్రాసగ్రస్తోదయేఉద్ధృతంసప్తాహం అన్యత్ర ఖండగ్రహణేష్యనుపాతేయోజనీయంపవంమాసవిషయేపి - తదుక్తం॥ శ్లో॥ సర్వగ్రాసేషుషణ్ణాసంఅధాగ్రాసేతదధాకం - తదంశరేనుపాతేనత్యజేభ్యం గ్రహణాహతమితి ॥

అ॥ గ్రహణోత్పాతదోషమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఉత్పాతములనగాభూకంపనము - భూమికేతువుమొదలగుఉత్పాతములున్న - సూర్యచంద్రగ్రహణములున్నకలిగినట్లాయెనా - అనంతరమందు - ౭ వాసరములవర్యంతము - శుభకర్మలుచేయగూడదనియు - యేనక్షత్రముఒదియూచెప్పినభూకంపనాద్యుత్పాతములుగలుగుచున్నవో ఆనక్షత్రముఘృణ్యప్రదమాటవలనఆరు నెలలపర్యంతమువివాహాదిశుభకర్మలవిషయమైఅయోగ్యమనియు - అర్థగ్రహణమైగ్రస్తాస్తమయమయినపక్షమునకుమందు౩౪ దినముకూడదనియు - అర్థగ్రహణగ్రస్తోదయవిషయమైఅనంతరముమాడు దినసములుకూడదనియు - సాంతుకాలమునగ్రస్తాస్తమయమయినసర్వగ్రస్తగ్రహణమందుమంద - ౭ దినసములున్న గ్రస్తోదయసర్వగ్రస్తగ్రహణమందుఅనంతరమందు - ౭ దినసములునుకూడదనియు - వాటియు గ్రహణవిధనక్షత్రముపూర్ణగ్రహణమునందు - ౬ మాసములవరకునుఅర్థగ్రహణమునందు౩ మాసములవరకునుయీరీతిగాశుభకర్మలవిషయమైయోగ్యముగాదనియును తాత్పర్యము,*****

౮౯ ॥ అ॥ క్రూరయత్తద్ధిష్ఠ్యదోషమాహ॥ మూ॥ తద్ధిష్ఠ్యంజ్వలితంతు

పాపసహితం మృత్యుప్రదం పృథ్వభంభస్తాభ్యంత్య భద్రామితంచ పురతో
 ధిష్ణ్యం వివాహాదిషుః॥ రాశిః క్రూరయుతస్తదాభ్యుపలదశ్చన్యోచకాతా
 దృశ్యౌషాగ్రాశుభసంయుతౌయదిశుభాస్యాతాంతురాశీతుకా॥ వ్యా
 తధిష్ణ్యమితి॥ పాపసహితం పాపగ్రహాయుక్తంతధిష్ణ్యంతన్నతుత్రంజ్వ
 లితంజ్వలితసంజ్ఞం పృథ్వభంపాపగ్రహముక్తనక్షత్రంశుభస్తాభ్యంభస్తసం
 జ్ఞకంతతః పురతోధిష్ణ్యం పాపగ్రహస్య అగ్రగతం నక్షత్రం శుభాధామితం
 భామితసంజ్ఞకం - ఏతన్నతుత్రయమృత్యుప్రదం అతోవివాహాదిషుః
 త్యాజ్యం క్రూరయుతః పాపగ్రహోక్తాంతరాశిశ్చ సత్తాభ్యుపలదః తదాభ్యు
 జ్వలితసంజ్ఞః శతృలనః - సూర్యవస్త్ర్యుప్రసాదానాంతాపాపగ్రహప్రసా
 దగ్రహతారాశీభస్మితదామితాభ్యా - అశ్రవీశేషమాహ - పృథ్వాగ్రాశీ
 శుభసంయుతౌయదితదాశుభాస్యాతాంశుభప్రకాభవేతాం.....

అ॥ క్రూరయుక్తధిష్ణ్యమచదోషమును జేస్తున్నాడు॥ తా॥ పాపగ్ర
 హము శోకూడిననక్షత్రముజ్వలితసంజ్ఞకమనియు - పాపగ్రహమునకు వెం
 బడియున్ననక్షత్రముభస్తసంజ్ఞకమనియు - పాపగ్రహమునకు ముందున్నన
 త్తశ్రముభూమితసంజ్ఞకమనియు - ఈ మూడునక్షత్రములు మృత్యుప్రదము
 లౌటవలన వివాహాదివిషయమైన పేషించవలయుననియు - పాపగ్రహాయు
 క్తమనిన రాశినిజ్వలితసంజ్ఞకమేగనుక ముందుజెప్పిన ఫలప్రదమానియు -
 మిగిలిన పృథ్వాగ్రగతరాసులుభస్మితభూమితసంజ్ఞకములైనప్పటికిని శుభ
 గ్రహాయుక్తములైనట్టాయెనా శుభప్రదములనితాత్పర్యము.....

౯౦॥ అ॥ అధపంచశలకచక్రముద్ధరకాపాపగ్రహవిగ్రహాహ॥
 మూ॥ తిర్యక్స్వంచతథోద్వగార్శ్వరమితాద్యేద్యేచకోణద్వయేచక్రే
 త్రైవళిఖ్యశంభువిధిదైవతీయరేఖాదితః॥ ఆష్టావింశతిభానినజ్వలన
 భాదీనేనరేఖాగ్రతస్థానిప్యానిగ్రహవేధవజితముడు గ్రాహ్యంవిసా
 హేబుధైః॥ వ్యా॥ తిర్యగితి॥ పంచరేఖాస్తిర్యగ్నిఖిత్వాతథాశరమితాః పం
 చరేఖాక్షిర్యగ్నివిభిత్పునఃకోణద్వయే ఈశాన్యనైఋతికోణద్వ
 యేచగ్నీయనాయవ్యకోణద్వయేచద్యేద్యే శేఖేవిభిత్అత్రైవచక్రే
 పంచశలకచక్రపంచభువిధిశి ఈశాన్యనిధివిద్యమానాయాద్విబీద్యేవ
 దైవతీయాసారేఖానాదితః ఈశాన్యకోణద్వయే తీయరేఖామారిభ్యోన్య
 ర్థరేఖాగ్రేనుజ్వలనభాదీనికృత్తికాదీని అష్టావింశతిభానినక్షత్రాణిసా

హ్యనిలేఖనీయానిగ్రహవేధవజితంగ్రహవేధశ్చ యద్రేఖాగతనక్షత్ర
స్యయద్రేఖాగతనక్షత్రస్థితగ్రహేణవేధః - తద్వజితం-యథాకృత్తికా
యాంస్థితపాపగ్రహేణవిశాఖాయాఃవేధః - ఏవమన్యత్రాప్రూహ్యంఏ
తద్భృతవేధహీనంశుభునక్షత్రం || ౧ || నక్షత్రమృతుంబంతారాతారకా
ప్యడువాస్త్రీయామిత్యనురః - వివాహేబుధైర్విద్యజ్జనై గ్రాహ్యంవి
వాహమిత్యుపలక్షణంసకలశుభకర్తృస్థితభావః.*****

అ || పంచశలాకచక్రమునుజెలియజేయువాడై పాపగ్రహక్రాంతదో
షమునుచెప్పుచున్నాడు|| తా || ౫ అడ్డగీతలు వ్రాసిదాసిమీద - ౫నిశుభగీత
లు వ్రాసియీచక్రకోణములయందురెండేసిగీతలు వ్రాసియీచక్రమం
దుయీశాన్యకోణమందు వ్రాయబడినరెండవరేఖమొకటికొని అన్నిరే
ఖాగ్రములయందున్నత్రమముగాకృత్తికాది - ౨౦ నక్షత్రములను వ్రా
సిపరిశోధించిపాపగ్రహవేధలేనినక్షత్రమందువివాహాని శుభకర్మలజే
యడముపండితసమ్మతమనితాత్పర్యము.*****

౯౧ || అ || విషనాడిదోషమాహ|| మూ|| నైశచీరనలంసభోభయకరం
నీలంనగంఘాలవాగ్గోనీరంహయకారనీరభయభూపోనేకభేకంశమః | వా
రంనీరనకంనయంహయతపోవారంనగందస్తతస్సఖ్యోధ్వంవిషనాడి
కాహ్యుదధయోలగ్నప్రశోమృత్యుదాః || వ్యా || నైశమితి || దస్తకఃఅ
శ్విన్యాదేః - నైశాదినంఖ్యోధ్వంవిషనాడికాశ్చతస్త్రియథా - నైశంతి
శ్విన్యాఃపంచాశత్ - భరణ్యాఃనీరంచతుర్వింశతిః - కృత్తికాయాఃనలంత్రిం
శత్ - రోహిణ్యాఃసభశ్చత్వారింశత్ - మృగశీర్షస్యభయంచతుర్దశ - ఆ
ద్రాకాయాఃకరంఏకవింశతిః - పునర్వసోన్వీలంత్రింశత్ - పుష్యస్యనరం
వింశతిః - ఆశ్రేషాయాఃఘాలంద్వాత్రింశత్ - మఘాయాఃనాగఃత్రింశత్ |
పూర్వఫల్గున్యాఃనీరంవింశతిఃఉత్తరఫల్గున్యాఃహయఃఅష్టాదశ - హస్తస్య
కారంఏకవింశతిః - చిత్తాయాఃనగంవింశతిః - స్వాత్యాఃభయంచతుర్దశ -
విశాఖాయాఃభూపశ్చతుర్దశ - ఆనూరాధాయాఃనేకందశ - జ్యేష్ఠాయాః
భేకంచతుర్దశ - మూలస్యతమఃషట్పంచాశత్ - పూర్వాషాఢాయాఃవా
రంచతుర్వింశతిః - ఉత్తరాషాఢాయాఃనీరంవింశతిః - గ్రహణస్యనకందశ -
ధనిష్ఠాయాఃనయందశ - శతభిషజఃహయః అష్టాదశ - పూర్వాభాద్రా
యాఃతపఃషోడశ - ఉత్తరాభాద్రాయాఃవారంచతుర్వింశతిః - రేవత్యాః
నగంత్రింశత్ - ఏవమక్షరసంఖ్యయాఅశ్వినీమూరభ్యురేవత్యంతానాంము

అట్లు గానున్న మృత్యు ప్రశంబ క నని తాత్పర్యము*****

౯౩ || అ || గండాంత వోషమాహ||మూ||గండాంతస్తుయదంత గాళము
భయోయ్యు లేంఱ మోరశ్శి నీ రేవతోఽపి శృసార్పయోస్తుఘటి కాఅప్టోవ
మృత్యుప్రదాః | చాపాల్లోర్మష మేషయోశ్చమృగరాట్టోలీరయోర్ధ్వ
మే | సాడ్యేతైవమృతిప్రదైవయదిసావర్గోత్తమాంశాన్నితా || వ్యా || గం
డాంతఇతి||ఉభయోనక్షత్రయోః గాళ్యోశ్చయదంత గాళంతే గండాం
తఇత్యుచ్యతే - తజేవశదయతి - ఉభయోగ్నా లేంఱయోఃమూలజ్యేష్ఠ
యోః - ఆశ్శి నీ రేవతోశ్చ - పితృసార్పయోగా శేషానఘయోశ్చ - మ
ధ్యమే - అప్టోఘటి కాఃమృత్యుప్రదాః-జ్యేష్ఠాయాఅంశ్యఘటి కాశ్చతప్ర
మూలస్యఅద్యఘటి కాశ్చశత్రుమిళిత్యా అన్యఘటి కాభవంజీవివేకః - ఏ
వముత్తర త్రాస్యనుసంధేయం - చాపాల్లోఽననుర్వృశ్చికయోర్ముష
మేషయోఃమీన మేషయోఃమృగరాట్టోలీరయోఃసింహకర్కటయోశ్చ-ఏ
తయోర్మధ్యే - నాడ్యే కావకఘటితైవమృతిప్రదా- సాగాళ్యోగంత గాళ
ఘటి కావర్గోత్తమాంశాన్నితాసమృత్యుప్రదైవ*****

అ || గండాంతవోషమునుజే వచున్నాడు||తా||జ్యేష్ఠామూలలు - అశ్వి
నీరేవశులు - మమశ్రేషులు - ఈనక్షత్రములనుధ్యకాలమున - రాదేసిగడి
యలుగండాంతమగుననగా - జ్యేష్ఠ-రేవతి - ఆశ్రేష-ఈనక్షత్రములశుద
యంకు - రఘుడియలునుమూల-ఆశ్విని-మఘ- ఈనక్షత్రములయాదియం
కు - రఘుడియలును - నక్షత్రగండాంతములుగాననిదియును-వశ్చిక్ - మీ
న - కర్కటరాసులతునయందరగడియయు-ధనుర్జ్యేషసింహ-రాసులయా
దియందరగడియయు - రాశిగండాంతమగుటవలన నిదివర్గోత్తమాంశయు
క్తమైయున్నదియును - వినాహావిశుభకర్మలవిషయమై మృత్యు ప్రశంబ
నితాత్పర్యము*****

౯౪ || అ||తీథిగండాంతమాహ||మూ||మాసాదేధపంచపంచతీథయో
నం దాచభద్రా జయూరిక్తాస్యాచ్చ పునఃపునస్తదభిధాః పూర్ణాక్రమా
త్పంచమీ | నందాహృతి కాద్వయంనిధాకృష్ణాద్ధాంత్య నాడీవ్వయంగం
డాంతా స్త్రివిధాస్సదాధనదాస్యాజ్యావివాహానిను||వ్యా||మాసాదే
రితి||మాసాదేశేశుక్లప్రతిపదారభ్యఅథఅనంతరంపంచపంచతీథయః క్రమా
త్ - నందాభద్రా జయూరిక్తాపంచమీపూర్ణాదితి - పునఃపునస్తదభిధాఃత
త్సంజ్ఞాకాభవంతి - తత్ప్రయోజనమాహ - నందాహృతిప్రత్యేకాదిశీ

నాంతఃకుటికాద్వయం నిధనకృత్ - పూర్ణాంతృనాదీన్వయః పూర్ణలిఖ్యం
తేఘటికాద్వయంచ నిధనకృత్ - శ్రీవిధాఃనక్షత్రగాణితసంజ్ఞయా
త్రివిధాః - గండాంతాః వివాహాదివిషయనానిధనదాః తస్మాజ్ఞాపి,*****

అ || నిందభక్తాదితీర్థసిర్గయపూర్వకంబుగతిధిగండాంతమును జెప్ప
చున్నాడు || తా || శుద్ధిపాద్యమిమొనలై దేసితీధులు క్రమంబుగ - నంద-భక్త
జయ - రిక్త-పూర్ణ-యనుసంజ్ఞలగుల వై యుండును - అందునందతీధులయాని
యందు - అగడియలును - పూర్ణతీధులయంత్యమందు - అగడియలును - తీర్థ
గండాంతములనంబడును గానగీవివివాహాదివిషయమైన్యుక్త్యప్రదములగు

౯౫ || అ || వ్యతీపాతవై ధృతిదోషావాహ|| మూ || శ్యాజ్యశావ్యతిపా
తవై ధృతిమహదోషావివాహాదికేప్యా నీతౌగణితానుసాగిత ఇహాయో
గౌచమృత్యుప్రదౌ | దోషాణామపిసర్వతశ్చసతతంసర్వేషుకర్తృస్వపి ప్రా
క్తాస్తేవృఖలైకవింశతిమహదోషాస్తున్యుక్త్యప్రదాః || వ్యా || శ్యాజ్యాపితి ||
గణితానుసారతఃగణితశాస్త్రానుసారేణ(*)సార్వభక్తిస్తసః - ఆనీతౌ
ఇహాప్రసిద్ధాయోగౌవ్యతీపాతవై ధృతిమహదోషా - వివాహాదికేవివా
హప్రభృతిశుభకర్మణి - దోషాణామపికవింశతిమహదోషాణాంశుభ్యే-
సర్వతఃసర్వప్రయత్నేన - సతతనిత్యంయథాతథా - మృత్యుప్రదౌత
స్త్యాజ్య - ప్రాక్తాఃకర్తృత్యాప్రతిపాదితాః - తేలఖలైకవింశతిమహదో
షాస్తుసర్వేషుకర్తృసున్యుక్త్యప్రదాః*****

అ || వ్యతీపాతవై ధృతిమహదోషములజెప్పుచున్నాడు || తా || గణితశా
స్త్రానుసారముచేతదోషతరములు, గానేర్పరచబడినవ్యతీపాతవై ధృతి
యోగంబులనెడిదోషంబులును - ముందుజెప్పబడియున్నయేకవింశతిమహ
దోషములును - వివాహాదివిషయమైన్యుక్త్యప్రదంబులనియెరుంగవలయు**

౯౬ || అ || దోషప్రతిపాదనంనిగమయః || మూ || శల్లగ్నంచశుభైస్త్ర
భిర్యుతమపిసోప్చస్థితైస్సంస్థలయస్సంశ్లేషైర్యదిమిత్రైర్గుణతైల
గ్నంచపంచేష్టికమ్ | క్రూరేషుక్రిభవారిగేషుయదివావగ్గోష్టమాంశా
స్థితంలగ్నందోషవిరూపితంయదితదామృత్యుప్రదంస్యాన్తియోః || వ్యా ||
తల్లగ్నమితి || సోప్చస్థితైఃస్వకీయోప్చస్థానగతైఃస్థలయస్సంశ్లేషైః
స్వత్రైత్రగతైర్వాయత్రకుత్రరాశౌస్సంశ్లేషతైర్వా - మిత్రైర్గుణత్ర
త్రైత్రగతైర్మిత్రసవాంశతైర్వా - త్రిభిశ్శుభగ్రహైర్యుతమపితల్లగ్నం

వివాహాదిలగ్నం - గుణశతైర్మ్యక్తనపి - పంచేష్టికంపంచేష్టికబలముక్తమ
పి - కూరేషుపాపగ్రహేషు-త్రిభవారిగేషుతృతీయైకాదశషష్ట్యుస్థితే
ముసత్సువాయది - లగ్నంవర్గోత్తమాంశాన్నితమపి - దోషవిదూషితండ్రికై
కవింశతిమహాదోషాణామన్యతమేనదూషితంచేత్రదాలగ్నంతయోర్గంప
త్యోఃస్పృశ్యప్రదంస్యాత్ *****

అ || ఏకవింశతిమహాదోషములెన్నినుగుణములతోగూడియున్నప్పటికి
నిమిగులనింద్యంబులనివచింపుచున్నాడు || తా||వివాహాదిలగ్నము-స్వకీయో
చ్చస్థాన - స్వత్రేత్ర-స్వాంశ-మిత్రత్రేత్రమిత్రనవాంశములయందున్న
మూడుశుభగ్రహములతోగూడి - పంచేష్టికబలముక్తమై-౩-౬-౧౧-ఈ
స్థానములయందుపాపగ్రహములుగలదై - వర్గోత్తమాంశ సహితమై - ఆ
త్యంతాధికబలముగలదైయున్నను - ఘోరముచెప్పబడియున్నయేకవింశ
తిమహాదోషములలోనొకదోషముచేతదూషితంబాయెనేని - శుభకర్మల
విషయమైస్పృశ్యప్రదంబగుననితాత్పర్యము.

౯౭ || అ || ఇత్థ మేకవింశతిమహాదోషానుక్వాదిదానీంవివాహాదిలగ్న
స్యగ్రహసంపత్తిరూహ||మూ || కేంద్రోపాంత్యధనక్రికొణసహితాస్స
మృస్తుఖేటాస్తథాపాపాస్త్రీభవారిగాశుభఫలాస్సర్వైవివాహాదిషు
శుక్రప్రప్తగతోనిచేదవనిజ్యోస్పృశ్యస్థితోవాసచేజ్జామిత్రేగ్రహవర్జితేహి
మకీరోలగ్నాప్తరిప్పారిగః|| వ్యా || కేంద్రేతి||సర్వసామ్యాశుభగ్రహాః
కేంద్రోపాంత్యధనక్రికొణసహితాఃకేంద్రాణిసప్తమాతీరిక్తలగ్నచతు
ర్థదశమాని - సప్తహస్యగా-అనుపదమేవజామిత్రేష్వేనగూఢాణిషయత్వా
త్-ఉపాత్యంపశాదశం - ధనఽద్వితీయం - త్రికోణేనవవపంచమేపతైస్స
హితాఃయక్తాస్సంతఃవివాహాదిషు - శుభఫలాఃశోభనప్రజాఃకర్యాంస్తు
విశేషః - ఖేటకాశేఅటంతగచ్ఛంతిఃఖేటాఃగ్రహాః (*) తత్పురుషకృతిబ
హుశమితీనప్రమ్యాఅలుక్ - పాపగ్రహాస్త్రీభవారిగాలగ్నాత్ప
తీయైకాదశషష్టస్థానగతాస్సంతఃశుభఫలదాభవంతి - నకేవలమేతావత్ -
శుక్రప్రప్తగతః - అవనిజ్యోగారకః - మృత్యుస్థితీలగ్నాదప్తమస్థానగతో
వాసచేద్యది - కించజామిత్రేలగ్నాత్సప్తమేగ్రహవర్జితే కూరసామ్యాగ్ర
హరహితేనతిచ-హిమకరశృంధ్రఃలగ్నాప్తరిప్పారిగఃలగ్నాదప్తమేద్వా
దశేషష్టేవాస్థితోనిచేద్యది - పూర్వోక్తకేంద్రలభధనసపషపంచషష్ఠా

వ. తా. శుభ గ్రహాంతర్యమై కాదశ షష్ఠస్థాన గాఃపాదగ్రహేభ్యఃదాభవంతి

అ॥ వివాహాదిలగ్నమునకు గ్రహసంపత్తిని జేపుచున్నాడు॥ తా॥ లగ్నమునకు - శుక్ర డారింటను-శుభాడు - రాటను- సకలగ్రహంబులు - బిటను - చల్లడు డు - డటను - రాటను-గతిలను-లేకయుండిన - ౧ - ౨-౪-౫-౯-౧౦-౧౧ - ఈస్థానములయందున్న శుభగ్రహంబులును - ౩-౯-౧౧-ఈస్థానములయందున్న పాపగ్రహములును శుభప్రదంబులగును.

౯౮ ॥ అ ॥ అద్వైతవిశేషతీర్థోదాతిరిక్తజామిత్రదోషమాహ ॥ మూ॥ జామిత్రే చకరగ్రహేష్టశతనోవైధవ్యమిందుః స్త్రియాసాసవత్త్వంమరణం కుజస్పృతహృతింసౌమ్యోవి నాంశంగురుః । శుక్రోవ్యాధిగుధార్కజస్తుకురుతేన్యత్పుంతమోబంధనంశుక్లేదుశ్చశుభగ్రహేష్టభిఫలాశ్చైత్యహుగన్యేబుధాః ॥ వ్యా ॥ జామిత్రఇతి॥ కరగ్రహేవివాహసహయే-జామిత్రేనప్రకాష్టానే-స్థితఃఇనస్సూర్యః స్త్రియాః-చైదవ్యంకురుతేత్తందుశ్చంద్రఃసావత్త్వంసంతీసంపాదనం-కుజోగురణం-సౌమ్యోబుధస్పృతహృతేంపుత్రనాశనం-గురుర్వివాశం-శుక్రోవ్యాధిచ-స్త్రియాఃకురుతఇతినర్పత్రయోజ్ఞం-అథార్కజస్తుశచైశ్చరస్తు-శబ్దః ॥ రవస్సాద్యైషషష్ఠ్యంబ్యోశతయశి-తయోద్దపత్యోఃస్మృతిం-శమోగాహుఃబంధనంచకురుతే-అస్యేబుధాఃకేచిదాంగైస్తుశుక్లేదుశ్చష్టపక్షవంద్రః-శుభగ్రహఃబుధగురుశుక్రాశ్చ-జామిత్రగాఽపిశుభఫలాభవంతీత్యాహుః

అ || జామిశ్రద్ధోషమును జెప్పచున్నాడు || తా || వివాహోల 'మనకు
 ఒక - సూర్యుడున్న వైధవ్యమును - చంద్రుడున్న - సపత్నియు - కుజుండుండి
 న - హృతి - బుధుండుండినపుడే హాని - గురుండుండిన - నాశము - శుక్రుండుండిన -
 రోగంబును - కేగలుగును - శనియుండిన సురణమును - రాహువుండిన బం
 ధమును వంపకులకుగలుగును - శుక్లవక్షచంద్రుండును - శుభద్రహంబు
 లును - ఒకరుండినవృత్తికిని శుభకరంబులైనొందరియభిప్రాయము

౯౯ || అ || అష్టాదిసుధిషుత్యాజ్య కాలపరిమాణమాహ || మూ || అష్టేషు
త్రయవక్త్రురీసశుభకృత్పట్నీస్త్రిసంధౌతథావ చాహ్నేతుమాసయోగ్నివస
యోగ్నక్షత్రయోగ్యో గయోః | యామాధం ఘడి కాన్వ యంకరణయో
శ్చేష్ఠిగ్నయోగ్నాడికాసంధ్యాయాః ఘడికాశ్రయంద్వి ఘడికేత్యాజ్యా
స్త్రీసంధౌశి || వ్యా || అష్టేష్టతి || అష్టేషు ప్రభ వాదినంపత్న రెషుత్రయసం

వశ్యః సమభక్త్యై - శుభకర్మస్వనిశేషః - అప్యసంధౌ సంవశ్యగయోస్సం
 ధౌ - సత్కుః చ - చ - శశి నాని - మాసయోస్స కౌపంచాహని - కృష్ణపక్షే యో
 శీమా భ్యశుక్లః క్షుద్నీయావర్తంతం దినపంచకం - దినసయోనాక్షు
 యోవ్యోగయోశ్చసంధౌ - యామాధ్యంఘటికావశుక్లం - కరణయోస్సం
 ధౌఘటికాద్వయం - లగ్నయోస్సంధౌచేత్ - నాడికాపకఘటికా - సంధ్యా
 యాంసూర్యోదయసూర్యాస్తమయకాలేషు - ఘటికాత్రయం - నిఃశా
 త్రోద్విశీయయామాంతిషఘటికాత్యశీయయామాదిషఘటికాచేది - ద్వే
 ఘటికేనీశీధనజ్ఞకేభవతఃతత్రఘటికాద్వయంచ - త్యాజ్యాభిప్రాయా
 నుసంధేయం - సమభక్తృదిసర్వత్రహేతుత్వేనావగంశవ్యం - అజ్ఞేషుతు
 యవత్సరభిత్వత్రదేశభేదనవ్యవస్థాద్రప్తవ్యా - తథావభాగురితిశ్లో॥ వి
 ధ్యస్త్యోత్తరదిగ్భాగేషుప్రత్యంతంవత్సరత్యజేత్ | తస్యగమీణదేశేషుత్రి
 మాసంవర్ణయేత్సదా | అంగవంగకలింగేషుమాసపట్కంశవర్ణయేత్ | ప్రభ
 వాదౌతుమాసస్సౌత్సర్యకర్తృనుహితైతి | షష్ట్యంభుసంధావిశ్యత్రా
 పివ్యవస్థా - యదాఫాల్గునమీనాయుగపత్నమాప్యేతేతరాశ్చత్సౌజ్యః -
 తమక్తంశ్లో॥ యదాఫాల్గునమీనాద్వాయుగపద్విరితింగతాః పైవపక్షో
 వర్షాంతేహేయోనాస్యత్రకుత్రచిదిత - కించ - దశచాండ్రేషువర్షాంతే
 సౌరాభ్యేతుహివాసరంతథాద్విరాత్రంజైవాంతేవర్ణయేచ్ఛభకర్తృస్వతి॥

అ॥ అబ్ధాదినంధికాలములయందుశుభకర్మలవిషయమైవర్ణింపదగినకా
 లపరిమాణమునుజెప్పచున్నాడు॥ తా॥ సంవత్సరములలోనక్షయసంవత్సరం
 బును - ప్రతిసంవత్సరసంధికాలములయందు - ౧౨దిసంములు - మాసములసం
 ధియందు - ౨౪దిసంములు - దినసంధియందును - నక్షత్రసంధియందును - యో
 గసంధియందును - అర్థమానుకాలంబు - కరణసంధియందు - అనుషియలు
 లగ్నసంధియందొకగడియయు - ప్రాతశ్సాయంకాలములయందుమాడే
 సిగడియలు - రాత్రియందునిశీధికాలము - ఇవిశుభకార్యంబులకయోగ్యం
 బులు - మరియునీవిషయమైవ్యాఖ్యయందుదేశభేదమువలనదెలియజేస
 యున్నగ్రంథాంతర్గోకములయోప్రాయముగ్రాహ్యంబు,.....

౧౦౦॥ అ॥ స్వల్పకోపానాహా॥మూ॥వృష్టిభ్రుభ్రుషణాభ్రుభ్రుష
 పరిధిబ్రుచ్చేందువర్ణాన్వితావిద్యుచ్ఛాపహిమవ్రతీందురవివిధామాదయః
 కాలజాః | దుర్యోగాబహవశ్చదుష్టశకునంచుస్సప్తనుష్టితుజేదుర్వా
 క్యశ్రవణం చదుష్టమరుతోడుఃఖప్రదామంగళే॥ వ్యా॥ వృష్టిభ్రేతి॥

వృష్ట్యభ్ర భ్రమణాభ్ర ఘోషపరినిబ్రుధ్నీంకువగ్గాన్వితాః - వృష్టిర్వ
 న్నం - అభ్ర భ్రమణం మేఘాడూబరః - అభ్ర ఘోషః మేఘగర్జితం - పరిధిస్సా
 ర్యాచం ద్రమసోఃపరి వేషః॥ వి॥ పరి వేషస్తుపరిధిత్వమరః - బ్రథ్నస్సూర్యః
 ఇందువర్ణాన్వితః చంద్రవచ్ఛుక్లవర్ణసహితత్వార్థః॥ ని॥ భాస్కరాహస్క
 రబ్రథ్న ప్రభాకరవిభాకరాత్వత్వమరః - కాలజాః - విద్యుత్తటిత్ - చాపః ఇం
 ద్రధనుః - హిమస్తుషారః - ప్రతీందుః ప్రతిచంద్రః ప్రతిరవిః ప్రతినూర్యశ్చ - ది
 గ్ధామాదయశ్చ బహు వైదుర్యో గాః అన్యేధామకే త్వాదయోదుష్టయో
 గాః - దుష్టశకుసంసర్వశశ కాదిదర్శనం - దుస్స్వప్నం - చ - దుర్వీక్షణం - దుష్టవస్తు
 దర్శనం - చ - దుర్వాక్యశ్రవణమమంగళ వాక్యశ్రవణం - దుష్టమరుతః - హా

వాయవశ్చ సంకల్పే శుభకర్మణి - దుఃఖప్రదాభవంతి.*****

అ॥ స్వల్పదోషములజెప్పచున్నాడు॥ తా॥ వర్షము - వేఘాడూబరము -
 మేఘగర్జితము - సూర్యచంద్రులపరివేషము - సూర్య డుచంద్రునివలె కెల్ల
 వన్నెగలిగియుండుట - మెగులులు - ఇంద్రధనుస్సు - నంచు - ప్రతిచంద్రుడు
 ప్రతిసూర్యుడు - దిగ్ధామము - ధామకేతువు - పెను గాలి - ఇవి మొనలగుదు
 ట్టయోగంబులును - చుక్కకున - దుస్స్వప్న - దుష్టవస్తుదశ - నచుర్వాక్య
 శ్రవణంబులును - శుభకర్మలవిషయ మైదుఃఖప్రదంబులు.*****

౧౦౧॥ అ॥ అన్యానవిస్వల్పదోషానాహ॥ మూ॥ ఋత్యుల్లాశనిపాత
 నానిగురుభృగ్వనోన్యసప్తస్థిర్దిగ్దాహేలాయమకంటకశ్చ గుళికావ్యర్థ
 ప్రహరస్తతః॥ లక్ష్మీపరహసౌమ్యవిధఖచ రాశూన్యఖ్యః ధ్యాదయో
 దగ్ధాఖ్యాఅపిపంగుకాణబధిరాఖ్యాంధాఖ్యలగ్నదయః॥ వ్యా॥ ఋత్యేతి॥
 ఋత్యుల్లాశనిపాతనాని - ద్వంద్వం తే శ్రూయమాణః పాతనశబ్దః ప్ర
 త్యేకమభిసంబధ్య తేనక్షత్రపాతనోల్లాపాతనాశని పాతనాని - గురు
 భృగ్వనోన్య సప్తస్థితిః గురుశుక్రయోః పరస్పరం సప్తమస్థానస్థితిః - దిగ్దా
 హః - యమకంటకగుళికాధాప్రహరైరావారజనితాః ప్రసిద్ధాంతైః ప్రసి
 ద్ధాః - ఉపగ్రహోన్యత్వతోభద్రచక్రోక్తాప్రాప్తపగ్రహః - తేచవిస్తరభ
 యోన్నేహలిఖ్యంతే - సౌమ్యవిధ్యపంచ శలాకోక్తసౌమ్యగ్రహవేధః - ఖ
 చరః ఖచరయోగః - శూన్యఖ్య తిధ్యాదయః శూన్య సంజ్ఞాతిధివారనక్ష
 త్రాణి - కించ - దగ్ధాఖ్యా అపినగ్ధసంజ్ఞాతిధివారనక్షత్రాణి - పంగుకాణబ
 ధిరాంధసంజ్ఞాకాలగ్నదయశ్చ - ఆదిశబ్దేనతిధివారనక్షత్రాణి - ఏ తేవివా

హాదిషునయోగ్యాత్మభ్యాహారః,*****

అ || మఱి కొన్ని స్వల్పదోషముల జెప్పఁచున్నాడు || తా || సక్షత్రములు - కొరువులు - పిడుగు - ఇత్యాదులక సమునుండి క్రింద బడుట - గురుశుక్రలూకరికొకరు - ౭ట - నుండుట - దిగ్దాహము - యక్షకంటకము - గుళిక - అర్ధప్రహరము - లత్తలు - ఉపగ్రహములు - శుభగ్రహవేధ - ఖచరయోగము - సూర్యతిథి వారనక్షత్రములు - దగ్ధతిథి వారనక్షత్రములు - పంగు - కాణ - బనిరాంధముల నేడిలగ్నతిథి వారనక్షత్రంబులు - ఇవి వివాహోదులకయోగ్యంబుల నితాత్ప్ర్యము.*****

౧౦౨ || అ || అథ స్వల్పదోషాణాం దేశవ్యవస్థామాహ || మూ || ప్రోక్తావిస్తరభీతితచ్చకతిచిత్స్వల్పదోషామయాసారాస్త్రాంగకళింగవంగముగధావంతి మకాశ్చీరకే | గౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుక్షేచ్ఛేషుదేశేషు లేబాస్తి కాదిషుమంగలేనిధనదాశ్చేషేతుదేశేషుభాః || వ్యా || ప్రోక్తాత్మి || యద్యపి ఉక్తాతిరిక్తాదోషాబహవస్సంతితథాపివిస్తరభీతితఃవిస్తరభయాత్ కతిచిదేవస్వల్పదోషామయాప్రోక్తాః కథితాః తేపి స్వల్పదోషా అపి సారాస్త్రాంగకళింగవంగముగధావంతి కాశ్చీరగౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుక్షేచ్ఛేషు బాస్తి కాదిషుచదేశేషు లేషుదేశేషేష్వనిధనదాః శేషేదేశేషు మంగలేషుభకర్తృణిషుభాః*****

అ || స్వల్పదోషములకు దేశవ్యవస్థను జెప్పఁచున్నాడు || తా || ఈచెప్పబడినదోషములు గాక యనేక స్వల్పదోషములుగలవు - అయినను - గ్రంథవిస్తరభయముచేత సంగ్రహముగ జెప్పబడినవి - ఈ స్వల్పదోషములును - సారాస్త్రాంగకళింగవంగముగధావంతి కాశ్చీరగౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుక్షేచ్ఛేషు బాస్తి కాదిదేశములకు దక్కదక్కిన దేశములయందు బనిలేదు***

౧౦౩ || అ || శ్లోకద్వయేన స్వల్పదోషావవాదమాహ || మూ || స్వోచ్చస్థానగతోవివాహసమయే మూలత్రికోణస్థితః స్వత్రేయదిసంస్థితశ్చ బలవాణ్మిత్రాలయస్థోపివా | న్యూవాశ్శించవిస్సృజ్య కేంద్రమితరత్కేంద్రత్రికోణస్థితస్సమ్యోవాగురురేవవాసురగురుహాంత్రేవదోషార్పురమ్ || వ్యా || స్వోచ్చేతి || సామ్యః బుధోగురుర్వా-అసురగురుశుక్రోవా - వివాహసమయే వివాహలగ్నకాలే స్వోచ్చస్థానగతోవా - పూర్వోక్తములత్రికోణస్థితోవా * మిత్రాలయస్థోపిమిత్రక్షేత్రగుతోవా - బలవాణ్మిత్రాలయః

క్రస్పకాస్వతే త్రేస్థితో వాయది - కించన్యూ నాఖ్యంసప్తమంకేంద్రం - వి
స్పజ్యవిహాయ - పూర్వోక్తజామిత్ర దోషాక్రాంతత్వాదితిభావః - ఇతర
త్తేంద్రత్రికోణస్థితోయది - దోషార్పునంతర్బుదసంఖ్యాకదోషా - హం
త్యేవపవకారేణనసంశయఇత్యర్థోలభ్యతే*****

అ || రెండున్నోకములచేస్వల్పదోషభంగమునుజెప్పఁచున్నాడు || తా ||
బుధగురుశుక్రలలోనొకరువివాహసమయంబునసోపేచ్ఛ - మూలమ్రొకో
ణ - మిశ్రత్రేత్ర - స్వత్రేత్ర ములయందైనను - లగ్నమందైనను - ౪-౫-౯-
౧౦ - ఈస్థానములయందైననుండేనేనిలర్బుదసంఖ్యాకంబులగుదోషము
లబోగొట్టుననుటకుసందియంబులేదనితాత్పర్యము*****

౧౦౪ || క్రూరష్టభవత్రిగోయదిబలీహంత్యాశుదోషాయుతంలగ్నే
శశ్వబలీయథోక్తగృహగోలగ్నంచపంచేష్టికమ్ | రాత్రావేవనిశాకరో
యదిబలీచై కాదశస్థోపివాలగ్నై కాదశగోరవిస్తుసకలాదోషానిహం
తిస్ఫుటమ్ || వ్యా || క్రూరఇతి || బలీఉచ్చాదిత్రేత్రగతఃక్రూరస్సూర్యాం
గారకశనీనామన్యతమః - షష్టభవత్రిగఃలగ్నాత్పష్టేషకాదశేతృతీయే
వాస్థితోయది - ఆశుశీఘ్రమేవదోషాయుతందోషాణామయుతందశసహ
స్రదోషానిత్యర్థః - హంతివివాశయతి - లగ్నేశశ్వవివాహలగ్నాధిపః - బలీ
సన్యాథోక్తగృహగఃకేంద్రేత్రికోణేషకాదశేవాస్థితోయది - సోపిదోషా
యుతంనిహంతి - పంచేష్టికంపూర్వోక్తపంచేష్టికగుణయ్యుక్తం లగ్నంచ
శూర్వవత్ - బలీనిశాకరశ్చంద్రశ్చపకాదశస్థోయది - రాత్రావేవరాత్రిం
గతలగ్నాయుతదోషాన్నిహంతి - ఏవకారేణనదివాభాగలగ్నగతదోషాని
త్యర్థస్సేవకార్యఃరవిస్తులగ్నై కాదశగోయది - సకలాదోషా - స్ఫుటం
యథాతథానిహంతి - తుశబ్ధః - దివాభాగగతదోషానిపూర్వస్సాద్యేదా
ర్థంద్యోతయతి || ౧ || తుల్యాద్యేదేవధారణఇత్యమరఃసూర్యస్యదివాభాగ
ఏవబలవత్త్వాదితితత్త్వమ్ || శ్లో || నక్తంబలాభామశశాంకమందాగుర్వర్క-
శుక్రాదివిశక్తయశ్చేత్తీప్రీపతికారవచనప్రామాణ్యాత్*****

తా || బలయ్యుక్తమగుపాపగ్రహము - ౩-౬ - ౧౧ - ఈస్థానములయం
దున్నను - బలవంతుండైనలగ్నాధిపతిలగ్నముననున్నను - ౪-౫-౯-౧౦-౧౧
ఈస్థానములయందున్ననులగ్నముపంచేష్టికబలయ్యుక్తమైయున్నను - పదివే
లదోషములునాశమునొందును - ౧౧౪ - నున్నబలయ్యుక్తడగుచంద్రుడురా

త్రిలగ్నము నెండియున్న పదివేల వోషములనులక్షై కాదశగతుండగు సూర్యుడు పవటిలగ్నము నొందియున్న సకల వోషములను హతం బులుగావించు నని తాత్పర్యము*****

౧౦౫ || అ || దోష ప్రస్తావము పసంహరతి || మూ || ఉద్వాహాదిషు చైకవింశతి మహాదోషా విస్మజ్యే త రాస్వల్పా దోష గణా గుణాశ్చ గణితాన్నిభిత్వ శాస్త్రాత్సు ఫటమ్ | లగ్నం యత్ర గుణాధికం వసకతై గ్రాహ్యం సదోషాధికం బ్రహ్మ వాపరిహర్తుషు త్ర సకలా దోషా సమర్థోన హి || వ్యా || ఉద్వాహాదిష్వితి || ఏకవింశతి మహాదోషా విస్మజ్య-ఇత రా మహాదోషా తిర్క్తా - స్వల్పా దోష గణా దోష సుఖా - గుణాశ్చ గణితాచ్చాస్తాత్ - జ్యోతిశ్శాస్త్రాత్ - సుఫటం నిశ్చిత్య - యత్ర యస్మిన్ లగ్నే - గుణాధికం దృశ్యతే తల్లగ్నం - ఉద్వాహాదిషు - సకతై గ్విదృష్టిః - గ్రాహ్యం - దోషాధికం లగ్నంతు - సగ్రాహ్యం - అనేన స్వల్పదోషయ క్తలగ్నం గ్రాహ్యమిశ్యర్థోలభ్యతే - స్వల్పదోషైరవ్యయ క్తలగ్నం మృగ్యమిత్వా హ - అత్ర వివాహాదిలగ్నే - సకలా దోషా అధికా నల్పానపి దోషా - పరిహర్తుం - బ్రహ్మ వాసమర్థోన హి - కిముతమనుష్ట్యా ఇతి భావః*****

అ || దోష ప్రసంగము నుపసంహరించు జేయుచున్నాడు || తా || ఏకవింశతి మహాదోషములు గాక తక్కిన స్వల్పదోషములను గుణములను జ్యోతిశ్శాస్త్రము వలన నిర్ణయించి - యేలగ్నంబున దోషములకంటె గుణములధికముగ నుండునో - అలగ్నమును వివాహాది శుభకార్యముల విషయమై గ్రహింపవలయుగాక - యధికదోషములుగల లగ్నమున గ్రహింపవలదు - స్వల్పదోషములైన గలియకయుండెడి లగ్నమును నిర్ణయించుట బ్రహ్మకై నశ్యంబుగాదుగావున స్వల్పదోషయ క్తలగ్నము గ్రాహ్యమని తాత్పర్యము*****

౧౦౬ || అ || అధవింశతి వర్గవిచారమాహ || మూ || నాడీరాశి తదిశయోని వనితాదీర్ణా గణశ్చ త్రస డ్వర్దా ముఖ్య తరా వివాహ సహయే శేషాస్తు మధ్యాస్తతః || మూ || ద్రోగణితాయ వశ్యదివసావర్ణోడువిధ్వాండజారణ్యగోర్యగ్నివింగళూతశశియగ్లోత్రాహ్వయా వింశతిః || వ్యా || నాడీతి || నాడీరాశి తదిశయోని వనితాదీర్ణాః నాడీపూటః రాశి వర్గః తదిశః గ్రహమైత్రవర్గః - యోనిః యోని వర్గః - వనితాదీర్ణస్త్రీ దీర్ణ వర్గః - గణశ్చ గణవర్గశ్చే త్యేతే షడ్వర్గాః - వివాహ సహయే ముఖ్యతరా అత్యంతముఖ్యాః - తతశ్చేషాశ్చ

త్కుశవగ్ధాః - మథ్యాఅనుత్తమాశ్శ్యర్థః - మాహేంధ్రఃమాహేంధ్రవర్గః
గణితః - ఆయః-వశ్యః-దివసఃదివకూటశ్చలేతథోక్తాః - వర్ణోజాతకూటః-ఉ
డువిగ్ధఃవేధాకూటః-అండజఃపక్షికూటః-రజ్జుఃరజ్జుకూటః- యోగినిలింగభూ
తశశీయుగ్ధోత్రాహ్వాయాః - యోగినివర్గః-లింగవర్గః- భూతవర్గః-చంద్ర
యోగవర్గః - గోత్రవర్గః- ఇతి-ఆహ్వాయాయేషాంతేతథోక్తాః - సర్వేమిలి
త్వావింశతిర్వర్గాఃకూటాభవంతి.*****

అ || వింశతివర్గనామములదెలుపుచున్నాడు || తా || నాడీకూటమురాశి
ర్గు-గ్రహమైత్రవర్గు-యోనివర్గు-స్త్రీ దీర్ఘవర్గు-గణకూటముఈలనుమిగు
లముఖ్యములు - మాహేంధ్రవర్గు-గణితవర్గు-ఆయవర్గు-వశ్యవర్గు-దివకూ
టము - జాతికూటము - వేధాకూటము పక్షికూటము-రజ్జుకూటము-యోగి
నీవర్గు - లింగవర్గు-భూతవర్గు-చంద్రయోగకూటము - గోత్రవర్గు- ఈగర
ను-మధ్యమంబులు-అన్నియుంజేరి - ౨౦వర్గులు.

౧౦౭ || అ || అధవతుర్భిఃశ్లోకైఃప్రథమోద్దిష్టం నాడీకూటమాహ ||
మూ || యాతస్యాస్తుకరగ్రహేయదివతుస్త్రీద్వ్యంఘ్రిధిష్ఠ్యేత్థితాదస్త్ర
త్తాత్రిషువహ్నిభాద్యదివతుర్దేవేందుభాత్పంచసు | నాడీపర్వసుత
స్త్రీమాచప్యగణనాభిన్నాంగుళిస్థాశుభానాడీశుధిరిహవభాగ్యజననీ
మాంగల్యసూత్రంతుసా || వ్యా||యేతి||యానాచివతుస్త్రీద్వ్యంఘ్రిధిష్ఠ్యే
త్థితా - చతుష్పాత్రిపాద్విపాన్నక్షత్రేషుజనితేత్వంఘ్రిశబ్దస్యప్రత్యే
కహన్వయః - త్రిపాన్నక్షత్రాణిక్వత్రికాపునర్వసూత్రంఘ్రినీవిశభోత్త
రాషాథాపూర్వాభాద్రాభ్యాదిషట్ - ద్విపాన్నక్షత్రాణిచమృగశిష
చిత్రాధనిష్ఠాభ్యానిత్రీణి - శేషాణ్యష్టాదశచతుష్పాన్నక్షత్రాణి - చతు
ష్పాన్నక్షత్రాణాందస్త్రాత్అశ్వినీప్రభృతి-త్రిష్వంగుళీపర్వసు-త్రిపా
న్నక్షత్రాణాంవహ్నిభాత్కృత్తికానక్షత్రమారభ్యచతుర్ద్వంగుళీపర్వసు
ద్విపాన్నక్షత్రాణాంఇందుభాత్మృగశీర్షనక్షత్రాత్ప్రభృతిపంచసుఅంగు
ళప్రభృతి-నాడీపర్వసుఅంగుళీపర్వసు-ఏవంక్రమాత్ ఉక్తక్రమాత్ - యా
గణనాక్రియతే - నాగణనా-వరనక్షత్రస్థానీయాంగుళిభిన్నాంగుళిస్థాయ
ది - శుభాశుభదా - ఇయంనాడీశుద్ధిఃఇహోవాస్తిజన్మని - భాగ్యజననీసా
భాగ్యవర్ధినీ - కేంచ - తస్యాస్తుస్త్రీయఃకరగ్రహేవివాహే-మాంగల్యసూ

శ్రమంగళసూత్రవచ్చుభదాభవతి

అ || నాలుగు స్లోకములచేత నాడికూటమును జెప్పుచున్నాడు || తా || చతుష్పాదసత్తములయందుబుట్టిన స్త్రీకి-అర్హిని మొదలుకొని మూడువ్రేళ్లయందును - కృ - పున-ఉత్తర-వి-ఉహ-పూభా- ఈ ప్రపాన్నతృములయందుబుట్టిన స్త్రీకి - కృత్తిక మొదలునాలుగు వ్రేళ్లయందును-స్మ-చి-ధ-ఈద్విపాన్నతృములయందుబుట్టిన స్త్రీకి - మృగశిరమొదలైదువ్రేళ్లయందును - లెకింప గాకన్నియజన్మనక్షత్రము-వరునిజన్మనక్షత్రమున్నవ్రేలియందు లేక - మఱియొక వ్రేలియందున్న - శుభకరంబగుటయ-గాక స్త్రీకిమంగళసూత్రముంబో లేమిక్కిలిసౌభాగ్యప్రదంబగుననుట....

౧౦౮ || అ || పత్రంత రేనాడేకూటమాహ||మూ|| త్రిణిశ్రీణ్యధద స్రభాదిగణయేద్ధానిక్రమాద్వ్యస్తమాద్దంపత్యోరపిజన్మభేశుభఫలేభిన్నాంగుళిస్థేయది | పాశ్చైవైకాంగుళిసంస్థితంయదివధూంహంత్యేవధిష్ణ్యద్వయంతన్తద్ధ్యాంగుళిసంస్థితంయదిపతంహంత్యేవపాణిగ్రహే || వ్యా || త్రిణితి || త్రిణిశ్రీణిభానినక్షత్రాణి-దస్రభాత్ అర్హినిప్రభృతిక్రమాత్ పుష్కరాచ్యగణయేత్ - సంపత్యోజన్మభేజన్మనక్షత్రేభిన్నాంగుళిస్థేయదితదాశుభఫలేశుభఫలప్రదేత్యర్థః - ధిష్ణ్యద్వయందంపత్యోర్జన్మనక్షత్రద్వయంపాశ్చైవైకాంగుళిసంస్థితంపాశ్చైవైకాంగుళ్యాంసంస్థితంయది - తదాపాణిగ్రహపవధూంహంతి - తత్ ధిష్ణ్యద్వయంపాశ్చైవైకాంగుళిసంస్థితంయదితదాపతంవరంహంతి.

అ || నాడికూటముమఱియొకవిధంబున జెప్పుచున్నాడు || తా || అర్హిని మొదలుమూడేసినతృములమూడువ్రేళ్లయందుక్రమపుష్కరాములజేగణనజేయగా - వధూవరులనక్షత్రములొక వ్రేలియందుండక వేరుపడియున్న శుభకరంబులగుననియు- ఇరువురినక్షత్రములొక వ్రేలియందున్న మిక్కిలియాపత్కరంబగుననియుముఖ్యభిప్రాయము.

౧౦౯ || అ || పాశ్చైవైకాంగుళిదోషపవాదమాహ||మూ|| పర్యాయస్త్రీతయైగ్యదివ్యవహితంస్త్రీభవవపుంభంద్వయంపాశ్చైవైకాంగుళిసంస్థితంయదితదాతద్రాశికూటేశుభే | సద్రజ్జీవరయోనియోగసమయేప్యేకాధిపత్యేద్వయోర్దైత్రేకేవతదైకీనాడిజనితోదోషస్తునరూచి

లే || వ్యా || పర్యామెరితి || స్త్రీ భం స్త్రీ జన్మర్త్యం-పుంభంపుంజన్మర్త్యం చేతి
 ద్వయం - వధూవరజన్మనక్షత్ర ద్వయం - త్రి తయైః పర్యామైః త్రిభి రావృత్తి
 భిః - వ్యవహితమంతరితంసత్ - పాశ్చై వ్వాకాంగుళిసంస్థితంవా - అథవా
 తదావివాహసమయే - తద్రాశికూటేదంపత్యైః రాశికూటే - శుభే వాయు
 ది - అథవానియోగసమయేవివాహకాలే-వరావరశ్చవరౌ(*)పుమాకా
 స్త్రీ యే త్యేక కేషః - తయోస్సగ్రజ్జ్వరజ్జుకూటేశుభేవా యదీత్యర్థః - ద్వ
 యోః సంపతిజన్మగాశ్యోరే కాధిపత్యే - ద్వయో రేకపవాధిపతి శ్చేదిత్యర్థః -
 అథవా - ద్వయో ర్త్యేత్రే దంపతిరాశ్యధిపత్యోర్నిత్రత్యేచయది - తదా-ప
 కనాడీజనితదోషః పకాంగుళిజన్యదోషః - నాస్తీతి కేదదాచార్యాః - ఊది
 రేజగుః - వచేలిత్

అ || దంపతులజన్మనక్షత్రములొక వ్రేలికివచ్చినపుటికినిదోషములేక
 యుండెడివిధమునుజెప్పచున్నాడు || తా || పూర్వశ్లోకమునజెప్పబడినక్ర
 మంబున - దంపతులజన్మనక్షత్రములు-అశ్వినీమొదలుముమ్మారుగణనజే
 యునపుడొక వ్రేలినిబొందకయుండియాపిమ్మటమొక వ్రేలినిబొందియున్న
 ను - దంపతులరాశికూటజ్జుకూటములుశుభకరంబులైయున్నను-ఉభయ
 లజన్మరాసులకొక గ్రహమధిపత్యయొయున్నను - జన్మగాశ్యధిపతులువరస్ప
 రమిత్రత్వముగలవారైయున్నను-అట్టిసమయమున-పకాంగుళిసతనక్షత్ర
 దోషముబనిలేదనికొందరియభిప్రాయము.

౧౧౦ || అ || నాడీకూటముక్త్యేదానీమవస్థాభేదేనతద్భంగమాహ||మూ||
 ఇం ద్రాగ్నీవసుమిత్రపూషసవితృస్వాతీశివాజైకపాశ్చేష్టే వాప్తసు
 దంపతీజననభేద్యేష్టేకధిష్ట్యేశుభే | అంత్యోపాంత్య విధిన్నిదై వగిరిశ
 శ్రీశార్యపి త్యేషునానానాపాదజయోర్య మేండువరుణబ్రధ్నాప్యసా
 ర్షేషువా || వ్యా||ఇం ద్రాగ్నీశి|| ఇం ద్రాగ్నీవసుమిత్రపూషసవితృస్వా
 తీశి వాజైకపాదఃవిభాభాధనిష్ఠానూరాధారేవతీహస్తస్వాత్యాక్రా
 పూర్వాభాద్రాదాఃఏతేషుభేషు - అప్తసునక్షత్రేషువా - ఏక నా డీదోషో
 న్నాస్తి - అథవా - ఏతేష్వప్తస్వేవనక్షత్రేషు - ద్వేదంపతీజననభేదంపతీజ
 న్మనక్షత్రే - ఏకధిష్ట్యే - సమానపాదగతేవా-శుభేశుభకరేభవతః - కుత
 స్తల్లభ్యతే ఇతిచేత్ - నానాపాదజమూరిత్యత్రార్యేవత్యుమాణత్యాత్ -

అ త్రేదం ప్ర తి భాతి - ధనిష్ఠా నూ గా ధే చ ధ్యాంగు ల్గిన్ధితే అపి శుభే - అన్యాని
పాశ్వేన్ద్వై కాంగు ల్గిసంసి తాని శు భానీని - కించ-అంతోఽపాంత్య విధిన్సి దైవ
గిరి శశ్రీ శార్వపి త్రే యు రేవ త్యుత రాభా ద్రాగోహణీ విశాఖా ద్రా
శ్రవణపుష్యమఘాను - యమేందువరుణ బ్ర ధ్వాప్యసార్వేషు - భరణీమ్మ
గశీష-శతభిషణుస్తపూర్వా షా ధాశ్రే షాస్తుషట్సుచ - నానాపాదజ
యోఃభిన్నపాదసంభూతయోర్వా- ఏకనాడీదోషోనాస్తి-ఉత్తరాభాద్రా
పుష్యభరణీమ్మగశీష-పూర్వా షా ధాపంచకంషధ్య నాడీస్థిశపిభిన్న
పాదగతంచేచ్ఛ భావహం - అన్యాని - నవ - పాశ్వేన్ద్వై తానిభిన్న పాదగ
తాని శు భాని-ఉక్తాతిరిక్తాశ్చీనీపునర్వసూపూర్వపల్లమ్య తరఫల్గునీచ్ఛితా
జ్యేష్ఠామూలౌత్తరాషా ధానాం ముఖ్యే-చంద్రైక నాడీస్థితే-చిత్రాఫల్గున్య
అన్యాని పాశ్వేన్ద్వై తాని చ - సర్వదానిం ద్యాని - అత్ర రేవతీవిశాఖాద్రా
హస్తానాంపునర్గ్రహణంభిన్నపాదవివత్సార్థం*****

అ || ఏకాంగుల్గిన్ధితనక్షత్రజన్యదోషమునకువిధ్యంతరములచేతపరి
హారమునుచెప్పచున్నాడు|| తా || దంపతులు - ధ-అనూ-సాన్వ-పూభా-యూ
నక్షత్రములయందైనను - ఈనక్షత్రములలోనొకనక్షత్రంబుననొకపా
దమునందైనను - ఉభా-రో - శ్ర - పుష్య-మ-భ-మ్మ-శ-పూషా-ఆశ్రేయీ
నక్షత్రములభిన్నపాదములయందైనను - రే - వి - ఆర్ద్ర - హ-యూనక్ష
త్రములయందైనను - యూనక్షత్రములభిన్నసమానపాదములయందైన
ను - జన్మించియుండి రేని-యేకాంగుల్గిన్ధితనక్షత్రదోషములేదు***

౧౧౧ || అ || అధ్యత్రిభిఃశ్లోకైః రాశిరూటమాహ|| మూ || జ్యేష్ఠాన్యం మ్రి
చతుష్టయానిసకలాన్యత్రాణిద స్రాదితోపేక్షకైకస్యనవాంఘ్రికంప్ర
తిగృహంజ్యేయంచమేషాదితః| రాశ్యంతంగణయేన్వరస్యతుసదాస్త్రి జన్మ
రాశ్యాదితః స్రోత్రాదోషనిరూపణేప్రథమతోమేషాదిరాశీశ్వరాః|| వ్యా
జ్యేయానీతి || ద స్రాదితఃఅప్యన్యాదీని - సకలానియుత్రాణి - అంఘ్రి చతు
ష్టయానిపాదచతుష్టయయుక్తానీతిజ్యేయాని|| ని || పాదఃపదంఘ్రిశ్వగణో
స్త్రియామిత్యమరః - మేషాదితఃమేషాదిద్వాదశరాశీనామేకైకస్యరా
శేః-ప్రతిగృహంనవాంఘ్రికంనవపాదాత్తైకం - జ్యేయంజ్ఞాతవ్యం - తత్ర
సదాసర్వదాస్త్రిజన్మరాశ్యాదితఃనధూరాశిమారభ్యవరస్యరాశ్యంతం
గణయేత్ - దోషనిరూపణేఏకవింశతిమహోదోషనిరూపణసమయే - ప్రథమ

తపవ - మేషాదిరాశీశ్వరాః ప్రోక్తాః భౌమశ్శుక్రభిత్వా దినాఙ్కరాః - కిమర్థమేతన్నిరూప్యతత్త్వః చేత్ - వత్సమాణిక్లీకేమిత్రత్వేగ్రహయోరిమా వితిరాశ్యధిపతిత్వస్యా కాంతీతత్వాత్ *****

అ॥ మూడుశ్లోకములచేత రాశికూటమును చెప్పచున్నాడు॥ తా॥ ఒక్కొక్కనక్షత్రమునకు - నాలుగుపాదములు - అట్టిపాదములుతోమిదిజేరిననొక రాశియగుచు - రాశికూటాదివిచారముజేయునపుడు కన్నియజన్మరాశి మొదలువరునిజన్మరాశివరకులెక్కింపవలయుననితాత్పర్యము*****

౧౧౨॥ అ॥ గణనాయాః ఫలమాహ॥ మూ॥ దంపత్యోస్సమనప్రసూచ సుతదౌతావేకరాశిస్తయోర్ముఖ్యాతౌత్రిభవౌచతుర్ధదశమాతద్వ్యత్యయావాశుభా॥ ఉద్వాహేనవపంచమాత్వశుభదౌతవ్యత్యయావాశుభౌమిత్రత్వేగ్రహయోరిమావపిశుభావేకాధిపత్యేపివా॥ వ్యా॥ దంపత్యోరితి॥ దంపత్యోః జాయాచవతిశ్చదంపతీతయోర్వధూవరయోః - రాశీనమనప్రసూచేత సుతదౌపుత్రప్రదౌ - స్త్రీరాశిమారభ్యపురుషరాశిపర్యంతంగణనాయాంక్రియమాణాయాం - రాశీనాంసప్రసంఖ్యాచేత్సమస్తప్రకంభవతి - తయోర్దంపత్యోః రాశీపకరాశిశ్చేత్రావపిముఖ్యాఉత్తమా - కించత్రిభవాస్త్రీరాశిమారభ్యపురుషరాశిపర్యంతం - పునఃపురుషరాశిమారభ్యస్త్రీరాశిపర్యంతంగణనాయాంసత్యాం - తృతీయైకాదశౌ - తద్వత్ - చతుర్ధదశమాచ - తద్వ్యయాతావేకాదశశృతీయాదశమచతుర్థాచేత్ - శుభౌలన్యథాలశుభౌ - ఉద్వాహేనవపంచమాతులశుభౌ - తద్వ్యయాపంచమనవమాచేత్ - శుభౌగ్రహయోర్వధూవరరాశ్యధిపత్యోఃమిత్రత్వేనతివా - ఏకాధిపత్యేనతివా - ఉభయోఃజన్మరాశ్యోః ఏకపవాధిపతిత్వేత్ - ద్వావిమావపినవపంచమావపిశుభా*****

అ॥ కన్యకజన్మరాశి మొదలుగణనజేసినందునగలిగెడిఫలమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ కన్యజన్మరాశి మొదలువరజన్మరాశి వరకు గణనజేయగా - వరునిజన్మరాశి - ౭వదియొప్పుననుక్రమదంబగును - దంపతులజన్మరాసులొకటియొప్పును త్తమంబగును - స్త్రీజన్మరాశికిపురుషజన్మరాశి - ౩-౪-౫-౧౦-౧౧-ఈసంఖ్యగలదైయున్నను - పురుషరాశికి స్త్రీరాశి - ౩-౪-౫-౧౦-౧౧ - ఈసంఖ్యగలదైయున్నను - శుభకరంబగును - దంపతులజన్మరాశ్యధిపులవరస్పరమిత్రత్వముగలవారైయున్నను - దంపతీజన్మరా

సులకొక గ్రహమధిపతియొన్నపుడు - స్త్రీ జన్మ రాశికి - ౧వదియొ
న్నపుడు రాశియు - పురుష రాశికి - ౨వదియొన్న స్త్రీ రాశియు-శుభ
కరంబగును - ఉత్తవ్యతిరిక్తంబుగనున్న పక్షమునగు శుభకరంబగు ననుట***

౧౧౩ || స్వాద్విర్వాద్దశ ఆతిః దశకలహదః షష్ఠోష్టమస్తు క్రమాత్సర్వ
త్రాపిసమాలయానిరథవాద్విర్వాద్దశోఽభ్యుత్తమః | దంపత్యోర్విషమాల
యానిరథవాషష్ఠోష్టమశ్శోభనోవర్గాయద్యపరేశుభా అథశుభాస్తద్వ్య
త్యయామద్యమా || వ్యా || స్వాదితి || ద్విర్వాద్దశః ఆర్దిదశ్యధాకరః ద్వా
దశద్వికంతుశుభమిత్యర్థాల్లభ, తే - షష్ఠోష్టమస్తుకలహదః దంపత్యోః కల
హప్రదః - అష్టమషష్ఠాతుశుభా - సర్వత్ర పతే - సమాలయాదిస్సమరా
శిరాదిర్యస్య సడత్రమః - అథవాద్విర్వాద్దశోపిసమాలయాదిర్యదిశుభః అ
నేన స్త్రీ రాశిస్సమరాశిశ్చేచ్ఛభః షష్ఠోష్టమస్తువిషమాలయాని శ్చేద్దంప
త్యోః శోభనః - వర్గాశుభపద్వర్గాయనిశుభాః - అశుభాశ్చేదశుభాః - త
ద్వ్యత్యయాతయోః ద్విర్వాద్దశషష్ఠాష్టమయోః వ్యత్యయామధ్యమా-మ
ధ్యమఫలదావనుత్తమా వితియావత్ *****

తా || స్త్రీ జన్మ రాశి మొదలు పురుష జన్మ రాశి వరకు గణన జేయగా
స్త్రీ రాశికి పురుష రాశి - ౧వది గానుండి-పురుష రాశికి స్త్రీ రాశి - ౧౨వ
ది గానున్న దుఃఖకరంబగును - పురుష రాశి - ౬వది గానుండి స్త్రీ రాశి-౮-
వది గానున్న కలహకరంబగును - పురుష రాశి - ౧౨వది గానైన - ౬వది గా
నైననుండి స్త్రీ రాశి - ౨వది గానైన-౮వది గానైననున్న మధ్యమంబైయుం
డును - ఇదియునుంగాక స్త్రీ రాశివృషభాదిసమరాసులలోనొకటిగనుం
డేనేనియపుడు - ౧వది గానున్న పురుష రాశియు-౧౨వది గానున్న స్త్రీ రా
శియు శుభకరంబగును- స్త్రీ రాశి మేషాదివిషమరాసులలోనొకటిగనున్న
నపుడు - ౬వది గానున్న పురుష రాశియు - ౮వది గానున్న స్త్రీ రాశియు శు
భకరంబగును - పద్వర్గులు శుభసంబంధులై యున్న శుభకరంబులగును-అశు
భసంబంధులై యున్న సశుభకరంబులగును,*****

౧౧౪ || అ | అథ ద్వాభ్యాం గ్రహమిత్ర త్వమాహ || మూ || సూర్యస్యా
ర్యకుజేందవశ్చ సహృదశ్చ త్రాసి తార్కి విధోః సూర్యజ్ఞాసు హృదానశత్రు
రవనీపుత్రస్య మిత్రాణి తే | అథా ర్యేందవ ఇందుజోప్య హితకృద్భాస్య

ర్తతక్రాహితౌచం ద్రోరిఃసుహృదోగురోఃకుజశశిబ్రహ్మసృజ్జ్వరిపూ॥
 వ్యా॥ సూర్యస్యేతి॥ సూర్యస్యతర్యకుజేందవఃగుర్వంగారకచంద్రాః -
 సుహృదఃమిత్రాణి - సితార్కి సితశ్శుక్రఃఅర్కిశనైశ్చరఃపతాశత్రూఅ
 వశిష్టోబుధఃసమాధిపారిశేషాదవగంతవ్యం - విభోశ్చంద్రస్య సూర్యజ్ఞౌ
 సూర్యబుధౌసుహృదౌ - నశక్రఃఅస్యశత్రుఃకోపినాస్తే - కుజగురుశుక్ర
 శనైశ్చరాస్సమాధిత్యర్థఃఅవశీపుత్రస్యాంగారకస్యతే ప్రసిద్ధాఃఅర్కా
 ర్థేందవః - సూర్యగురుచంద్రాః - మిత్రాణి - ఇందజోబుధఃఅపితకృత్శ
 త్పురిత్యర్థః - శశిశుక్రాసమా - జ్ఞస్యబుధస్యఅర్కశుక్రాహితౌసుహృదౌ
 చంద్రస్తుఅరిశత్రుః - కుజశనిగురువస్సమాఃగురోఃకుజశశిబ్రహ్మఃఅంగ
 రకశశిసూర్యాఃసుహృదః - సితజ్ఞౌశుక్రబుధౌ-రిపూశతూ - శనిస్సహః॥

౧౦౭॥ మూ॥ సౌమ్యార్కిసుహృదౌభృగోశ్శశిరవీశత్రూభృగుజ్ఞౌ
 హితౌ॥ మందస్యారరవీందవశ్చరిపవోనుక్తాఃక్రమాన్తధ్యమాః॥దంపత్యో
 ర్యదిజన్తృశ్యధిపయోరేకాధిపత్యేశుభోమైత్రేవాసమయోస్సచుస్తస్వ
 హితయోర్వర్గస్తయోర్ముత్యుకృత్॥ వ్యా॥ సౌమ్యేతి॥ భృగోశ్శుక్ర
 స్యసౌమ్యార్కిబుధశని - సుహృదౌ-శశిరవీచంద్రసూర్యశత్రూ-ఇతరా
 కుజగురుసహవిత్యర్థః॥భ్యతే - ఎవంసర్వత్రబోధ్యం - మందస్యశనైశ్చ
 రస్యభృగుజ్ఞౌశుక్రబుధౌ హితౌసుహృదౌ-ఆరరవీందవఃఅంగారకః - ర
 వీందూసూర్యాచంద్రమసౌపతేత్రయఃరిపవశ్శత్రవః - అనుక్తాఃఉక్తాతిరి
 క్తాఃక్రమాత్మధ్యమాస్సమాధిత్యర్థః - యథా - సూర్యస్యతర్యకుజేందవ
 సుహృదః - శుక్రశనీశత్రూఇత్యేతేఉక్తాఃఅన్యోబుధఃఅనుక్తఃసఃసహః
 పవమస్యేషామపిక్రమాత్మనుత్వనువగంతవ్యమిత్యాశయః - గ్రహమిత్ర
 తాయాఃప్రయోజనమాహ॥దంపత్యోరితి॥దంపత్యోః జన్తరాశ్యధిపయోః
 మైత్రేమిత్రత్వేనతి - ఎకాధిపత్యేవాయదిశుభః - సమయోఃదంపతీరాశ్య
 ధిపత్యేః - సమయోస్సతోః - సమస్సచుఫలప్రదఇత్యర్థః - అహితయోస్త
 యోరేవశత్రోస్సతోః-తయోర్దంపత్యోర్వర్గఃగావివర్గఃమృత్యుకృత్ -
 అశక్తింబిల్లిఖ్యతేఇమేవశత్రుమిత్రత్వేనైసగి - కే - తాత్పర్యః శత్రుమిత్ర
 త్వేతు - గ్రహస్యతత్సాతేద్వితీయశ్రవీయచతుర్థదశమైకాదశద్వాదశేష
 స్థితోమిత్రః - స్రగమపంచమషష్ఠసప్తపమాష్టమనవమేషుస్థితశ్శత్రుర్భవ
 తి - ఇమేతాత్పరీకశత్రుమిత్రత్వే - తథాచ-నైసగికమిత్రంతాత్పరీ

కమిత్రంయశ్చిదిమిత్రంభవతి - నై సగికశత్రుస్తాత్థాలికశత్రుశ్చేదని
 శత్రుర్భవతి - నై సగికమిత్రంతాత్థాలికశత్రుశ్చేత్సమోభవతి-నై సద్రి
 కశత్రుస్తాత్థాలికమిత్రంచేత్సోపిసమోభవతి-నై సగికసమస్తాత్థాలిక
 శత్రుశ్చేత్సోపిశత్రురేవ - తాత్థాలికసమత్వాభావాత్-తథాచోక్తం
 బృహజ్జాతకే || శ్లో || అన్యోన్యస్యధనవ్యయసహజవ్యాపారబంధుస్థో
 తాస్తత్కాలేనుహ్యదస్యస్వతుంగభవనోప్యేతేరయస్తస్యధా । ద్వేష్టి
 కానుక్తభవాంశుస్మాత్సమరిపూం త్సంబింత్యనై సగికాంస్తత్కాలేచపు
 నస్తుతానధిసుహృన్న్యై ద్విధిః కిల్బయేదితి*****

అ || రెండుశ్లోకముల చేత గ్రహమైశ్రమగునువక్కాణింపుచున్నాడు||
 తా || సూర్యునికి - కుజగురుచంద్రులుమిత్రులు-శనిశుక్రులుశత్రువులు -
 బుధుడుసముడు - శత్రుశూన్యుండైనచంద్రునికి - రవిబుధులుమిత్రులు-కు
 జగురుశుక్రశనిబుసములు - కుజునికి - రవిగురుచంద్రులుమిత్రులు-బుధు
 డుశత్రువు - శనిశుక్రులుసములు-బుధునికి-రవిశుక్రులుమిత్రులుచంద్రు
 డుశత్రువు-కుజశనిగురువులుసములు-గురువుచకు-కుజచంద్రసూర్యులుమి
 త్రులు - బుధశుక్రులుశత్రువులు - శనిసముడు - శుక్రనకుశని బుధులుమి
 త్రులు - సూర్యచంద్రులుశత్రువులు-గుర్వం గారకులుసములు - శనైశ్చ
 రునకు - బుధశుక్రులుమిత్రులు-కుజరవిసములుశత్రువులు - గురుడుస
 ముడు-ఈ యెట్లబడినశత్రుమిత్రత్వములుస్వభావసిద్ధంబులు-ఇదియునుంగా
 క- ఆయా కాలములయందుసంభవించుశత్రుమిత్రత్వములెవ్వయనిన-గ్ర
 హమునకు-౨-౩-౪-౧౦-౧౧-౧౨-ఈస్థానములయందున్న గ్రహములుతా
 త్థాలికమిత్రములు-౧-౫-౬-౭-౮-౯ - ఈస్థానములయందున్న గ్రహములు
 తాత్థాలికశత్రువులు - నై సద్రికమిత్రగ్రహము తాత్థాలికమిత్రమైయున్న
 సదిమిత్ర మగును - నై సద్రికశత్రువుతాత్థాలికశత్రువైనసదిశత్రువగు
 ను - నైసద్రికశత్రువుతాత్థాలికమిత్రుండైనసముండగును - నైసద్రికమి
 త్రుడుతాత్థాలికశత్రువైనసముండగు - నై సగికకన ముడు తాత్థా
 లిక శత్రువైననతండునుశత్రుండగుననినిణఁబఱంపవలయు-
 ఈశత్రుమిత్రనిణఁయమునకుప్రయోజనంబేమియనినవధూవరులజ
 న్తరాశ్యధిశతులకుమిత్రత్వముగలిగియున్నను - ఏకాధిపత్యముగలిగియు
 న్నను - శుభకరంబగును-సమత్వముగలిగియున్నసామాన్యఫలంబులుగలు
 గును - శత్రుత్వముగలిగియున్నశత్రుతులకుమృత్యుకరంబులగుననుట,***

౧౧౬ || ౧౧౭ || ౧ || అథద్వాభ్యాంయోఃకూటమాహ||మూ|| భానాం
 యోనిరియం తుదస్త్రవరుణావశ్చోషయమాంత్యో గజౌపుష్యాగ్ని సదజావ
 హివిధివిధూశ్వానాతుమూలేశ్వరౌ | మాగ్దాలాపురగాదిపితృభగావా
 ఖూపశూచార్యమాహిర్ముద్వోమరుదర్కభేతుమహిషావిం ద్రాగ్నివి
 త్రాఖ్యభే || వ్యాఘ్రాశక్తిభమైత్రభేతుహరిశతోయాచ్యుతౌమర్తతౌ
 సేంహాఖ్యావజపాద్వసూఫణిరిపూవిశ్వాభిజిజ్ఞేకమాత్ | శ్రేష్ఠింబద్రు
 సరీసృపంహరిగజంశాఖామృగాజంభవేంద్రంపత్యోరపివైరమశ్వమహిషం
 గోవ్యాఘ్రమౌత్వాఖుచ || వ్యా || భానామితి || వ్యాఘ్రామితి || దస్త్రవ
 రుణావశ్చినీశతభిషజౌ - అశ్వేక్షురశౌ - యమాంత్యోభరణీరేవత్యో - గజౌ -
 పుష్యాగ్నిపుష్యకృత్తికే - సదజౌచ్ఛాగౌ - ౨ ధిధూరోహిణీన్యగశీష్టే - ఆహీ
 సర్ప - మూలేశ్వరౌ - మూలాశ్రేణి - శ్వానౌశునకౌ - ఉరగాదితీ - ఆశ్రే
 షాపునర్వసూ - మాగ్దాలౌ - పితృభగామహాపూర్వఫల్గునౌ - ఆబూమూ
 షకౌ - అర్యమాహిర్ముద్వో - ఉత్తరఫల్గునృత్తరాభాద్రేపశూగానౌ
 మరుదర్కభేత్వాతీహస్తౌ - మహిషా - ఇంద్రాగ్నిచిత్రాఖ్యభే - విశాఖా
 చిత్రానక్షత్రే - వ్యాఘ్రాశ్వానౌ - శక్తిభమైత్రభేతుజ్యేష్ఠానూరౌధే
 తు - హరిశౌమృగౌ - తోయాచ్యుతౌపూర్వాషాఢాశ్రవణేమర్కతౌక
 పీ - అజపాద్వసూపూర్వాభాద్రాధనిష్ఠే - సింహాఖ్యా - విశ్వభిజిజ్ఞేఉత్త
 రాషాఢాభిజిన్నక్షత్రే - ఫణిరిపూఫణి నాంసర్పణాంరిపూశత్రుబభ్రూ
 క్రమూదుక్తక్రమాత్ - బోధ్యః || తేషాంవైరయోనిమాహ || శ్రేష్ఠిమితి ||
 శ్రేష్ఠిం - శ్వాశునకఃపిణః కృష్ణమృగః - తియోస్సమాహారః - శ్రేష్ఠిం - యే
 షాంపరిరోధశ్వాశ్వతికృత్త్యేకవద్భావస్సర్పత్రనపునకమితి నపునక
 త్వం - భభ్రుసరీసృపం - బభ్రుర్మకులః - సరీసృపస్సర్పశ్చ తియోస్సమాహా
 రః - బభ్రుసరీసృపం - సూరిగజంసింహగజం - శాఖామృగాజంమర్కటచ్ఛాగం
 అశ్వమహిషం - గౌవ్యాఘ్రం - ఓత్వాఖుమాగ్దాలమూషకం || ౧ || ఓతుర్న్య
 డాలమాగ్దాలఇత్యునురఃపతేషాంయథావైరం - తథాతత్సంజ్ఞికనక్షత్రజా
 తయోగ్యపత్యోగపివైరంభవేత్ - మూలానక్షత్రేయోజాతిస్సశ్వా - అ
 నూరాధాయాంయాజాతాసాపణీభవతి - ఉభయోర్వైరంవిరోధః - ఏ
 వమన్యేషామపిద్రష్టవ్యం - ఇయమేవ - భానాంయోనిః - యోనికూటఇత్యు
 చ్యతే - ఉక్తరీత్యామయోర్మక్షత్రయోనీ - విరోధః - తన్నక్షత్రజాతయో

రేవదాంపశ్యంము క్షమిశ్యశ్చిచాయః*****

అ || రేండుగ్లోకముల చేతయోనికూటమును జెప్పుచున్నాడు|| తా|| అశ్వీ
 నీశతభిసంజ్ఞాక్షములు - గుప్తములనుసంజ్ఞగలవి - భరణీరేవతులే
 నుండులు - పుష్కలకృత్తికలజములు - రోహిణి-మృగశీర్షములు - సర్పము
 లు - మూల-ఆద్రక్ష-కుక్కులు - ఆశ్రే-పున-పిల్లు-మఖ-పుబ్బ-కౌక్కులు-
 ఉత్తర - ఉభా-గోవు - సావిత్రీ-హస్త-ఎనుబోతులు-విశాఖ - చిత్త - పులు
 లు - జ్యేష్ఠ-అనూరాధ-మృగములు-పూషా - శ్రవ-కోతులు-పూర్వా-ధని -
 సింహములు - ఉషా-అభిజి-ముంగినలు-ఈరీతిననక్షత్రములకుసంజ్ఞలనెరుం
 గవలయు - ఇందువరస్పరవైరముగలజంతువులెవ్వ యనిన - శునక హరిణం
 బులు - పాముముంగినలు - సింహగజములు-కపిచ్ఛాగంబులు- అశ్వమహి
 షములు - గోవ్యాఘ్రములు-ఇవిచిరకాలవైరముగలవైయుండుగావుననీ
 పరస్పరవిరోధిజంతుసంజ్ఞగలనక్షత్రములయందుబుట్టిన స్త్రీపురుషులకు
 దాంపశ్యముఘటించినమిక్కిలికలహకరంబగును - నీచెప్పబడినక్రమంబు
 నవరస్పరవిరోధములు లేకయుండెడినక్షత్రములయందుబుట్టిన స్త్రీపురు
 షులకు దాంపశ్యముయోగ్యంబగునితాత్పర్యము.*****

౧౧౮ || అ || అథయోగః కూటస్యఫలకూహా|| మూ|| యుగ్మాద్యంపురుష
 స్యభంచయువతేర్ధిష్ఠ్యంతుయుగ్మాత్సభమ్ | పుంధిష్ఠ్యేప్రభవశ్శుభశ్చ
 పురుషఃస్త్రీధిష్ఠ్యజాస్త్రీశుభా | స్త్రీధిష్ఠ్యేప్రభవాపుభావపిశుభా
 పాణిగ్రహేద్యేషణాతాద్వావాపురుషక్షణజౌతుయదివాస్వవ్యత్య
 యత్ప్రొద్భవా || వ్యా || యుగ్మాద్యమితి || యుగ్మాద్యంయగ్నే - పూర్వోక్తద
 ప్రవరుణావిత్యాదినక్షత్రస్వయే - ఆద్యంప్రథమం - భంసక్షత్రేపురుష
 స్యపురుషసంబంధినక్షత్రం - యువతేర్ధిష్ఠ్యంస్త్రీనక్షత్రంతు - యుగ్మాం
 త్యభంయుగ్నేఅంత్యనక్షత్రమితివేదితవ్యం - యథా అశ్వినీశతభిషశ్యగ్నే
 ఆద్యమశ్వినీనక్షత్రంపురుషసంబంధి - యుగ్మాంత్యభంతభిషక్ - స్త్రీన
 క్షత్రం-ఏవంసర్వత్రయోజ్యం-ఏతస్మిన్ఫలందగ్మయతి-పుంధిష్ఠ్యప్రభవఃపు
 రుషనక్షత్రజాతఃపురుషశుభఃస్త్రీధిష్ఠ్యజాస్త్రీనక్షత్రజాతా-స్త్రీశు
 భాఅథవా - ఉభావపిస్త్రీపురుషావపి - స్త్రీధిష్ఠ్యప్రభవాస్త్రీధిష్ఠ్యజా
 తాయది - పాణిగ్రహేవివాహవిషయే-శుభాశుభప్రకార - తాద్వాస్త్రీపు
 రుషా - పురుషక్షణజాయది - అథవా-స్వవ్యత్యయత్ప్రొద్భవా - పురుష-క్ష

త్రజాస్త్రీ - స్త్రీనక్షత్రజఃపుమాంశ్చే ద్వా యది శ్వేషకౌలహప్రదౌ॥

తా॥ భానాంయోగిరియంతు - అనుగ్లోకమున జేప్పబడియున్న ఆశ్వినీ శతతారలు మొదలగునక్షత్రములజంటలలో మొదటినక్షత్రముపుగుషనక్షత్రమనియు - రెండవనక్షత్రము స్త్రీనక్షత్రమనియునంజ్ఞులు - అందుపుగుషనక్షత్రమునబుట్టినవరుండును - స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినకన్యెయువిహాహవిషయమైశుభకగులగుదురు - స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినదంపతులును శుభకరులగుదురు - ఉభయులుపుగుషనక్షత్రమునబుట్టినవారైయున్నను కన్యెయుపుగుషనక్షత్రమునబుట్టినదై యుండివురుఁడును స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినవారైయున్నను-నిత్యకలహములుగలుగుచుండును*****

౧౦౮॥ అ॥ క్రమప్రాప్తం స్త్రీదూరకూటమాహ॥ మూ॥ స్త్రీభాద్యంవరభాంతమేవగణయేత్ స్త్రీదూరమాజ్యేయది ద్వేషంకథ్యఫలం ద్వితీయనవకేదద్యాత్మతీయేనుఖమ్ । స్త్రీధిష్ఠ్యస్యయదాశ్రయోదశపరంపుంజన్తధిష్ఠ్యంభవేదేవంవాబహుపుత్రకృష్టిరిణయేనోజేత్రయోరైవరకృత్॥ వ్యా॥ స్త్రీభాద్యమితి॥ స్త్రీభాద్యం స్త్రీనక్షత్రమారభ్య - వరభాంతంపుగుషనక్షత్రపర్యంతమేవగణయేత్ - ఏవకారేణసూక్తవైపరీత్యేనేత్యర్థః - ఏవంగణనాయాంక్రియమాణాంసంప్రద్యేప్రథమనవకేపుంజన్తత్రవిద్యతేయది - తదాస్త్రీదూరం స్త్రీదూరకూటం - ద్వేషందంపత్యోకలహందద్యాత్ - ద్వితీయనవకేయదిమధ్యమఫలందద్యాత్ - తృతీయేతృతీయనవకేయది - సుఖందద్యాదిత్యేకఃపక్షః పత్రాంతరమప్యహ॥ స్త్రీధిష్ఠ్యస్యస్త్రీజన్తనక్షత్రస్యపుంజన్తధిష్ఠ్యంపుగుషజన్తనక్షత్రం - శ్రయోదశపరం - శ్రయోదశనక్షత్రాశ్చరం - యదాభవతి - తదాస్త్రీదూరకూటంబహుపుత్రకృష్ణవేత్ - సోచేత్ - శ్రయోదశనక్షత్రాత్పూర్వంపుంభయది - తదాశ్రయోదశంపత్యోకైరకృష్ణవేత్ - ఉత్తరోత్తరమారస్యశుభకరత్వాదిభావః*****

అ॥ స్త్రీదీఘఃపర్ణసుజేష్ఠుచున్నాడు॥ తా॥ కన్యకనక్షత్రముమొదలుకొమ్మిదేసినక్షత్రములవరుసన - ౨౭నక్షత్రములనుమూడునవకములుగావింపగ - వరనక్షత్రముమొదటినవకమున సున్నకలహకరింబును - ౨వనవకముననున్నమధ్యమఫలంబును - ౩వ - సవకముననున్న సుఖకరంబున

గును - హరియొక పక్షంబు - కన్నియనక్షత్ర మునకు ౧౩ నక్షత్రముల
పై నవగనక్షత్రమున్న శుభకరంబును - అంతకు లోపలనున్న నశుభకరంబు
నగునని శాస్త్రము.

౧౦౨ || అ || అథ గణపాట మాహా|| మూ|| మి శ్రా ర్యాద్యదితీండు పాష్ట
పవన శ్రోణార్క తారాస్సు గామ ర్త్యాఖ్యా నవచోత్తరాత్ర యహరబ్ర
హ్మత్రిపూర్వాంతకాః | ఇంద్రాగ్ని వసుమూలపితృ వరుణజ్యేష్ఠాగ్ని
హిత్యష్టభాన్యేతాన్యాసురపంజికానినవతగ్నత్యైగణానాం ఫలం || వ్యా||
మిత్రేతి || మి శ్రా ర్యాద్యదితీండు పాష్టపవన శ్రోణార్క తారాః అనూరా
ధాపుష్యశ్విసీపుచర్యసూర్య శీష రేవతస్నాతీశ్రవణహస్తాః - ఏతానవ
తారాః - సురాదేవ గణాః - ఉత్తరాత్రయహరబ్రహ్మత్రిపూర్వాంత
కాః - ఉత్తరోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రాద్రాగోహిణీపూర్వఫల్గునీపూ
ర్వాషాఢాపూర్వాబాద్రాభరణ్యః - ఏతానవతారాః - సూర్యాః సు
వ్యగణాః - ఇంద్రాగ్ని వసుమూలపితృ వరుణజ్యేష్ఠాగ్నిహిత్యష్ట
భాని - విశాఖాధనిష్ఠామూలమమాశతభిషగ్నేష్ఠాకృత్తికాశ్రేషాచిశ్రా
త్తిసనవక్షత్రాణి - ఆసురపంజికానిరాక్షసగణాభివృద్ధిః - గణానాం దేవ
రాక్షసమనుష్యగణానాం ఫలం వత్సైత్యుగ్ని నుగ్లోక ఇతి శేషః.

అ || గణపాటమును చదివుచున్నాడు || శా|| అశ్వి-పుశ-పుష్య-హ-స్వా-
హ్య- అనూ-శ్ర-రే-ఈగనక్షత్రములు దేవగణములు - ఉత్తర-ఉహ-ఉభా-
ఆద్ర- రో-పూఫ-పూష-పూభా - భ - ఈగనక్షత్రములు మనుష్యగణ
ములు - విశా-ధని-మూ-శత-జ్యే-కృ-ఆశ్రే- చి - ఈగనక్షత్రములు రా
క్షసగణములు - ఇతైత్రుంగుననీనక్షత్రములకు గణసంజ్ఞ జేయుటకు ఫల మువ
త్సయమాగ్లోకమందు జెప్పబడునని తాత్పర్యము.

౧౦౩ || అ|| పూర్వోక్త గణానాం ఫలమాహ|| మూ|| దంపత్యోః స్వగణస్స
భః పరిణయే మత్రామరాణాంగణోమధ్యశ్చ సురరక్షసామశుభకృత్స
త్రాసురాణాం వృత్తిః | హిత్యాదైత్యగణేన మానుషగణం హిత్యా సురా
ణాంగణం చాన్యంగోభనమానునంతి మునయః కేచిత్ పాణిగ్రహే || వ్యా||
దంపత్యోరితి || పరిణయే వివాహవీక్షయే - దంపత్యోః స్వగణస్స వీక్తియగణః
ఉభయోరేకగణ ఇత్యర్థః - శుభః - మత్రామరాణామనుష్య దేవానాం
గణః - ఏకస్య మనుష్యగణః అన్యస్య దేవగణ శ్చేత్ - మధ్యమః - అనరరక్ష
సాంగణః - ఏకస్య దేవగణః - అన్యస్య రాక్షసగణ శ్చేత్ - అశుభకృత్ - మ

త్వాను గాణాంగణః - ఏకస్య నుష్యగణః - అన్యస్య రాక్షసగణశ్చేత్ -
 మృతిర్నగణంభవేత్ - దైత్యగణేనసమానుష్యగణంహిత్యా విహాయరా
 త్సునగణేనమరగణంచ - హిత్యా-అన్యంనుష్యదేవగణంపాణి గ్రహేవి
 వాహవిషయేశుభకరమితికేచిన్ననయః ఆనునంతివదంతి - హిత్యాదైత్య
 గణేనమానుషగణంహిత్యానురాణాంగణమిత్యగ్రవిశేషః కేవలదేవానుర
 గణస్యనుష్యగణస్య వాననిషేధః - కింతు - (స్త్రీ)యా రాక్షసగణః - పురు
 షస్య దేవగణో వామానుషగణో వాయవిదోషప్రదః - అన్యథాపురుషస్య
 రాక్షసగణః (స్త్రీ)యాః దేవగణో మనుష్యగణో వాయునిశుభప్రదః || శ్లో ||
 స్త్రీ రాక్షసంనక ర్తవ్యంక ర్తవ్యంనర రాక్షసమ్ | స్త్రీ రాక్షసంభవేన్మృ
 త్యుస్సన్య ఏవనసంశయశ్చక్ర త్త్వాత్.*****

అ || పూర్వశ్లోకమున జెప్పబడినగణములకుఫలమును జెప్పుచున్నాడు
 తా || దంపతులగణమొకటియైయున్నశుభకరంబగును - మనుష్యదేవగణ
 ములునుష్యమగుబులగును - కొందరిపక్షంబుననివియుశుభకరంబులగును -
 దేవరాక్షస గణములు - అశుభకరంబులగును - మనుష్యరాక్షసగణము
 లుమృత్యుప్రదంబులగును - వ్యాఖ్యానమున వ్రాయబడియున్న గ్రంథాం
 తరవచనమువలన-పురుషునిది రాక్షసగణమైయున్ననుయోగ్యంబగుననుట

౧౦౯ || అ || అథమాహేంద్రవర్గమాహ||మూ|| స్త్రీ భావ్యంవరభాం
 తమేవగణయేత్తా హేంద్రవర్గాస్తవ్విమీవేనస్సప్తమదిక్ శ్రయోదశరస
 త్కోణీనిధితోణయః | దృష్టే త్రేశరలోచనేపరిణయేహ్యష్టైసుపుత్రప్ర
 దావంపత్యో రితరేన దాకలహదావర్గేషుముఖ్యస్తవ్యయమ్ || వ్యా || స్త్రీ
 భావ్యమితి || స్త్రీ భావ్యంవధూనక్షత్రమారభ్య - వరభాంతంవచనక్షత్ర
 పగ్యంతమేవగణయేత్ ఏవ కారఃవరనక్షత్రమారభ్యసంధూనక్షత్రాంతగ
 ణనాయోగ్యవ్యవచ్ఛేదార్థకః - ఏవంగణనాయాం క్రియమాణాయాంస
 త్యాం - వేదఃపతుర్ధనక్షత్రం - సప్తమదిక్ శ్రయోదశరసత్కోణీనిధితోణ
 యః - సప్తమనక్షత్రం-దిగ్దశమనక్షత్రం - శ్రయోదశనక్షత్రం-రసాష్టక
 త్కోణీరేకః వామాంకప్రయేపేణమితి త్వాషోడశ - వామాంకస్త్రయేషోడశ
 మోతరత్రసంఖ్యాగ్రహణంకార్యం - నిధనయోనవ-తోణీరేకఃమితి త్వా
 ఏకోనవింశతిః - దృష్టే త్రే ద్వావింశతిః శరలోచనేపంచవింశతిః - అమిత
 ష్టైవగ్రామాహేంద్రవర్గాః - దంపత్యోస్తుపుత్రపదాః - ఇతరేడక్రాంతిరి

తావగాఃకలహశ్రదాః - అయంవర్గః- పరిణయేవివాహవిషయేవర్గేషు
ముఖ్యః శ్రేష్ఠః.*****

అ॥ మాహేంద్రవర్ధనుజేష్ఠుచున్నాడు॥ తా॥ వధూనక్షత్రముమొద
లు - ర ౭-౧౦-౧౩-౧౬ - ౧౯ - ౨౨-౨౫-యూనక్షత్రములుమాహేంద్ర
వర్ధములనంబడుం గాననీనక్షత్రములలోనొకటివరనక్షత్రమైయున్నవివా
హవిషయమైయుత్తమంబగునీమాంహేంద్రవర్ధశుభకరంబగును-అట్లు గా
కున్నకలహకరంబగుననితాత్పర్యము

౧౨౩ ॥ అ॥ గణితాగతాయుష్యవర్ధమాహ॥ మూ॥ స్త్రీభాదేర్వరధిష్ఠ్య
యుక్తగణనాసంగుణ్యతాంసప్తభిహ్వస్తావింశతీసంఖ్యాయాపరిణయేభ
జ్జైవ్యవపుంభాద్యది । తద్వత్తంగణనాంచభాగకరణంచాయుష్యవర్ధస్త
యంయచ్చేషేనధికేపురైవమరణంతస్యైవమధ్యేతయోః॥ వ్యా॥ స్త్రీభా
దేరితి ॥ పరిణయేవివాహవిషయే - స్త్రీభాదేః స్త్రీనక్షత్రప్రభృతి-వరధిష్ఠ్య
యుక్తగణనావరనక్షత్రాంతేనాభిజిత్సహితేనయుక్తగణనాయా - తాం
గణనాం - సప్తభిన్నప్రసంఖ్యాయా-సంగుణ్యతాంవింశతీసంఖ్యాయా-భక్త్యా
విభజ్య - శేషమేవగిషేత్ - లభ్యేవప్రయోజనాభాత్ - పుంభాద్యపి - పు
నఃపుంనక్షత్రమారభ్యస్త్రీనక్షత్రాంతంయుక్తగణనాయా - తాంచగణ
నాం - భాగకరణవిభాగక్రియాచ- తద్వత్ - పూర్వవత్సప్తభిన్నగణ
నాంవింశతీసంఖ్యాయావిభజ్యశేషంనిషేధేత్ - ఏవంనతి - యచ్చేషే - య
స్యపురుషస్యసంబంధినిశేషే - అనధికేస్త్రీశేషాన్నాస్యనేనతి - తయోర్వం
పత్యోర్నధ్యేతస్యైవపురాప్రథమతఃమరణం - స్త్రీశేషేఅనధికేనతి - స్త్రీ
యాఃప్రథమతోమరణమితివేదితవ్యం-అయమేవానుష్యవర్ధశత్యతే-
ఉభయోశ్చేషేసమాదుదినంపత్యోర్నరణం-యుగపదిత్యర్థాల్లభ్యతే.....

అ॥ గణితాగతాయుష్యవర్ధనుజేష్ఠుచున్నాడు॥ తా॥ కన్యజన్మనక్షత్ర
ముమొదలువరజన్మనక్షత్రమువరకుగణనజేసి - యాసంఖ్యను - ౭టిచేగు
ణించి - ౨౮ చేతభాగింపగాశేషించినసంఖ్యనట్లుంచి - మరలవరనక్షత్ర
ముమొదలుకన్యనక్షత్రమువరకుగణనజేసియాసంఖ్యనుంబూర్వమువలె
గుణించిభాగింపగాశేషించినసంఖ్య - ముందుశేషించియున్నసంఖ్యకంటె
నధికముగనుండెనేనిపురుషునికంటెముందువనితకాలమునేయును-కొదవ
యైయుండెనేనిపురుషుడుముందుకాలమునేయును-సంఖ్యాద్వయముననుం
బుగ శేషించియుండెనేని - ఉభయాలకునుకాలమునమరణముసిద్ధించు

సనితాత్పర్యము, * * * * *

౧౨౪ || అ || ఆయువర్తనూహ || మూ || ఆయాస్సున్విర్ధ్వజసూమసంహశు
 నకాడతైఖరాఖ్యోగజః కాకోష్ఠావిశితైకమేకముడుతత్ప్రాగాదిన సా
 ద్యపి | శిష్టంభత్రితయంభవేత్పరిణయేస్వస్యాయధిష్ఠ్యాదితస్తత్త్వంచ
 ముఖంశయోఃకలహకృత్సావ్యదాయవర్గస్తవ్యయమ్ || వ్యా || ఆయాభితి ||
 ధ్వజసూమసంహశునకాః-ఉతై - ఖరాఖ్యః - గజః - కాకః - ఇత్యప్తే ప్రా
 గాద్యాయాస్సుయః - దప్రాదిలశ్విన్యాది - ఏకైకముడునక్షత్రం-తత్ప్రా
 గాదితేషాంధ్వజాద్యాయానాంప్రాగాది - పునఃపునస్త్రివారంగణయేత్
 తథాచత్రిరావృత్త్యా - చతుర్వింశతినక్షత్రాణిభవంతిశిష్టంత్రిరావృ
 త్త్యాశిష్టం - భత్రితయంనక్షత్రత్రితయంస్వస్యాయధిష్ఠ్యాదితః ధ్వజసూ
 మసంహాయస్థితనక్షత్రాదితఃపుంభవేత్ - ఆయుమధః - ప్రాచ్యాః ధ్వ
 జాయేలశ్విన్యాశ్రేషానూరాధాశూర్వాభాద్రాః - ఆగ్నేయాంధూమా
 రేభరణీషుఘాజ్యేష్ఠేత్తరాభాద్రాః - దక్షిణస్యాంసింహాయేకృత్తికాపూ
 ర్నఖలునీమూలారేవత్యః - వైర్ఘ్నత్యాంశునకాయేరోహిణ్యుత్తరఫల్గు
 నీపూర్వాషాఢాః - ప్రతీచ్యాంచృషభాయమృగశీషః - హస్తోత్తరాషాఢాః -
 చాయవ్యాంఖరామౌఆద్రాః - చిత్రాశ్రవణాని - ఉదీన్యాంగజాయేపునర్వ
 సూస్వాతీధనిష్ఠాః - ఈశాన్యాంకాకాయేపుష్యవిశాఖాశతభిషజః - భవం
 తి - పరిణయేపివాహే-తత్త్వంచముఖంయస్త్రిన్యామేపున్నక్షత్రంతత్త్వం
 చమాయేస్త్రినక్షత్రంవిద్యతేచేత్ - తయోర్దంపత్యోఃకలహకృద్భవేత్ -
 ధ్వజాయేలశ్వినిపురుషభం - తత్త్వంచమేవృషభామౌతత్త్వంచమంస్త్రీనక్ష
 త్రంమృగశీషాయదితయోఃపరస్పరంపంచమవర్గోభవతితయోఃపరస్ప
 రవిరుద్ధత్వాద్దంపత్యోఃకలహకృదితిభావః - విరోధవిచారస్తువాస్తుప్రకర
 ణేవత్కృమాణత్వాత్ - ఇహవిస్తరభయాన్నలిఖ్యతే - ఆయుమేవాయ
 వగః ఇత్యుచ్యతే * * * * *

అ || ఆయువర్తనుజేష్ఠుషున్నాడు || తా || తూర్పుమొదలు - ౧-దిక్కులయం
 మసూత్రమంబున - ధ్వజ - ధూమసంహ-శునక-వృషభ-ఖర - గజ - కాకా
 యములగుచున్నవి - అష్టితయములలోధ్వజాయము మొదలు - ౨-ఆయాము
 లయంఘనము - లశ్విన్యాదికముగ - ౩-నక్షత్రములముహూర్తుగణనజేయ
 గా-జేషించినము - మునక్షత్రములధ్వజాద్యాయశ్రయమునగణనజేయవ
 లయు - భగ్నాణాన జేయగా-వరునిగత ప్రమాన్న ఆయుమునకు - ౪-ఆయు

మున-వరగతు త్ర మునకు - ౫వ-దగుకన్నియనతుత్ర ముండేనేవికలహక
రంబగునగ తాత్పర్యము

౧౨౫॥ అ॥ అథవశ్యవగమామా॥ మూ॥ కన్యాకుంభతులాధనుర్నరయం
జాంత్యక్తాన్వృగంకకటంసింహంఛైవహృషంవివాహసమయేవశ్యాశ్చ
శేషాగృహః । త్యక్తాన్వృశ్చికమేవసర్వనిలయాస్సింహస్యవశ్యాస్తథాజ్ఞా
తవ్యాఅపితౌళికాశ్శుభకరావశ్యాఖ్యయోగాస్తప్తమీ॥ వ్యా॥ కస్త్యేతి॥
కన్యాకుంభతులాధనుర్నరయంజాంత్యక్తాన్వృయఃప్రసిద్ధాః - ధనునార
యుక్తధనుశ్చవరాధాత్మకథాః - ధనుషఃపూర్వాధాఃఅశ్వాకారఃఉత్త
రాధానరాకారఇతిప్రసిద్ధేః-తేషాంచతుణాంక్రమేణమృగంకకటం
సింహంఛైవహృషంవివాహసమయే - త్యక్తాన్వ-శేషాగృహః గాశయఃసర్వ
షాంవశ్యాపివంసర్వత్రాప్యూహ్యంసింహస్యవృశ్చికమేవవృశ్చికమాత్రం
త్యక్తాన్వసర్వనిలయాసర్వగాశయఃవశ్యా ఇతిజ్ఞాతవ్యాః - అమీవశ్యాఖ్య
యోగాః-శుభకరాః-తౌళికాయోగాఅపిశుభకరాః-తౌళికాయోగవిచా
రస్తుడై వజ్జవిలాసేస్వప్తః విస్తరభయాన్నేహలిఖ్యతే.

అ॥ వశ్యవసానుజేష్ఠచున్నాడు॥ తా॥ వివాహకాలమునందు-కన్యా
దాకిమకరరాశిని-కుంభరాశికర్కటరాశిని-తులారాశికిసింహరాశిని
ధనురుక్షరాధామునకుమీనరాశిని-సింహమునకువృశ్చికరాశినిబరిశ్య
జించితక్కినసకలరాసులు - సకలరాసులకును వశ్యంబులనంబడుంగాన
నీవశ్యయోగంబులును-ఛైవజ్జవిలాసమునుగ్రంథమున-విశదంబుగ జెప్పబడి
యున్నతౌళికాయోగంబులునువివాహవిషయమైశుభకరతంబులగుననుట॥

౧౨౬॥ అ॥ అథదినకూటమాహ॥ మూ॥ పర్యాయత్రితయేన ప్రాశుషు
వసూనిస్థ్యాదితస్తత్ఫలంమృత్యుప్రీతివివత్సుఖార్తివశుకృద్రోగప్రజామి
శ్రకృత్ । పుంభాంతంగయేక్షయోఃపరిణయేవర్గోదినాఖ్యస్తవ్యంపుం
భాదితిజగుఃపరేత్వధఫలంపూర్వోక్తమత్రాపివ॥ వ్యా॥ పర్యాయేతి॥ వ
ధూనిస్థ్యాదితఃపధూనతుత్రమారభ్య పుంభాంతంపురుషనతుత్రాంతంగణ
యే - ఏవంగణనాయాంసత్యాంపర్యాయత్రితయే - త్రిషుపర్యాయేషు
నవోషుషు - నవనతుత్రేషు నవనతుత్రానామిశ్యధాః-క్రమాత్సృశ్యః
ప్రీతిః - వివత్సుఖం-ఆతిఃపశుకృత్రోగకృత్-ప్రజాకృత్-అమిశ్రకృ
త్శక్రకృత్ఇత్యేతన్నలంతయోదంపత్యౌభావతి- పరిణయేవివాహ
సమయే-అయమేవదినాఖ్యవగణాదినకూటః - పరేతుపుంభాదిపురుషనతు

శ్రమారభ్యవధూనక్షత్రాంతతగణయేత్ - ఫలంతు - అత్రాపిఅస్తిన్న యేపి పూర్వోక్తమేవేతిజగుః.

అ || దినకూటమును జేప్పుచున్నాడు || తా || పధూనక్షత్రముమొదలువర నక్షత్రమువరకు నెన్న గావరనక్షత్రముమొదటిదైయున్నవృత్తువు - ౨ వదై న-ముదము - ౩వదై న-బెడద-రవ-దై న-సుఖము - ౪వ-దై నమనఃపీడ ౬వ - దై నపశులాభము - ౭వ-దై నరోగము-౮వ-దై నసంతానము-౯వ-దై నశాత్రవ ప్రాప్తియుంగలుగును - మరల-౧౦వ దై నవృత్తువు - ౧౧వ - దై నముదము - ఈరిగనతోమ్మిదేసినక్షత్రములకుముహూర్తసీతోమ్మిదిఫలం బులనిగణించుంపవలయు-కొందరు-వరనక్షత్రాదిగ నెన్నవలయుననియు - ఫలనిగణయమును జెప్పియున్న శైరంగునననియు మెడివిరి,*****

౧౨౭ || అ || అథద్వభ్యాంశ్లోకాభ్యాంజాతివర్గమాహ|| మూ|| వి ప్రా మీనకులీరవృశ్చిక్ గృహస్సంహజచాపాన్మపావై శ్యాగోమృగకన్య కాఘట ములాయు గ్దాలయాశ్శూన్రజాః | దంపత్యో శ్శుభదై కజాతిరశుభా శ్రేష్ఠాః జాతిస్త్రియాహీనాచేదధమధ్యమాపరిణయే లంజాతి రా శ్రేస్తయోః || వ్యా || వి ప్రా ఇతి || మీనకులీరవృశ్చిక్ గృహః స్త్రయోగాశయోవిప్రావిప్ర జాతయః - సంహజచాపాస్సింహ మేషధనూషే త్రయోన్యపాఃక్షత్రియ జాతయః - గోమృగకన్య కాఃవృషభముకరకన్యాః వై శ్యాః వై శ్యజాతయః తేహంఫలమాహ-దంపత్యోపక జాతి శ్చేచ్ఛ భదాపుంజాతిరా శేఃపురుష రాశ్యపేక్షయా - స్త్రియాజాతిః శ్రేష్ఠాచేదశుభాహీనాచేత్ స్త్రీజాతిఃపుం జాతేన్యూనాచేత్తధ్యమాతయోదంపత్యోఃమధ్యమఫలదాస్త్రీరాశిః బ్రాహ్మణజాతిఃపుం రాశిఃక్షత్రియాదిజాతి శ్చేదశుభాః - పుంరాశిబ్రాహ్మణజాతిఃస్త్రీరాశిఃక్షత్రియాది జాతి శ్చేత్తధ్యమేతిఫలితోక్తః,*****

అ || రెండుశ్లోకముల చేతజాతివర్గము జేప్పుచున్నాడు || తా || నూనకర్మ టవృశ్చిక్ రాసులు బ్రాహ్మణవర్ణములు- సింహమేషధనువులుక్షత్రియవర్ణములు-వృషభముకరకన్యలు వైశ్యవర్ణములు-కుంభతుల-మిథునములుశూద్రవర్ణములు-ఇందుకుఫలంబేమియనిన-దంపతుల రాసులొకవర్ణముగలవైయున్న శుభకరంబులగును-వదూరాశి-వదరాశికంటెనుత్తమవర్ణముగలదైయున్ననశుభకరంబగును-హీనవర్ణముగలదైయున్నమధ్యమఫలంబగునని తాత్పర్యము

౧౨౮ || విప్రక్షత్రవిశశ్చతుర్థకులజాయేషంచమాస్సంక రాష్టసాష్ట

ద్విధవర్ణజాభువిజనాద్విప్రాదిగ సాదితః శిష్టంభశ్రిగయంత్యజాంఘ్రిభ
ముఖం త్రైవర్ణికానాంభవేగృతౌణాపిగాశిజాతిఫలవద్వర్ణాఖ్యవర్ణస్త
యమ్॥ వ్యా॥ విప్రేతి॥ విప్రత్రువిశః బ్రాహ్మణత్రవైశ్యాః - చతుర్థా
కులజాత్మాద్రాశ్చ-పంచమాశ్చ - సంకరాష్టమౌశ్చయేజనాః - తేషద్విధవ
ణాః భువిభూలోకే - ప్రసిద్ధాః ద సాదితః అశ్విన్యాద్యాద్రాంతా
నాంపణ్ణం క్రమేణ - ౩ బ్రాహ్మణాదివర్ణాభవంతి-ఏవంపునఃపునర్న
ణయేత్ - ఏవంచతురావృత్యాచరుర్వింశతినక్షత్రాణిభవంతి - అజాంఘ్రి
భముఖం-పూర్వాభాద్రాదికం-శిష్టంభశ్రితయంనక్షత్రత్రయం-త్రైవ
ణికానాంబ్రహ్మక్షత్రవిశాంక్రమేణభవేత్ - ఏతదుక్తంభవతి-అశ్వినీపు
నవకసూహస్తమూలాపూర్వాభాద్రాణాంబ్రహ్మణవణాః-భరణీపుస్య
చిత్రాపూర్వాషాఢోత్తరాభాద్రాణాంక్షత్రియవణాః - కృత్తికాశ్రేషా
స్వాశ్విత్తరామాధారేవతీనాంవైశ్యవణాః రోహిణీమఘావిశాఖాశ్రవ
ణానాంశూద్రజాతిః-మృగశీర్షపూర్వఫల్గున్యూరాధాధనిష్ఠానాంపం
చమజాతిః-ఆద్రోక్షత్తరాశ్యేష్ఠాశతభిషజాంసంకరజాతిరి-ఋతౌణాం
జాతేఫలం-రాశిజాతిఫలవత్ గ్రహ్యం - దంపత్యోర్నక్షత్రజాతిరేకాచే
చ్ఛుభకగా - శ్రేష్ఠాస్త్రీచేదశుభా-న్యూనాచేన్మధ్యమాఅయమేవవర్ణా
ఖ్యవర్ణాగ్రత్యుచ్యతే*****

అ॥నక్షత్రజాతివగునజెప్పచున్నాడు॥ తా॥పుడమియందుబ్రాహ్మణ
క్షత్రియవైశ్యశూద్రవంచమసంకరంబులను నారువర్ణములుగలవు- ఆయా
రువర్ణములలోబ్రాహ్మణాదివర్ణములమీదక్రమంబుననశ్విన్యాదినక్ష
త్రములబలుమారునెన్నగాశేషించినమూడునక్షత్రములబ్రాహ్మణాదివ
ర్ణాత్రయములయందునెన్ననలయు-నిట్లుగణింపగాదంపతులనక్షత్రము
లొకవర్ణముగలవైయున్నశుభకరంబులగును-వధూనక్షత్రమువరనక్షత్ర
మునకకఁబెనుతమవర్ణముగలవైయున్నశుభకరంబగును-హీనవర్ణముగల
వైయున్నమధ్యమంబగుననితాత్పర్యము,

౧౦౪॥ అ॥ అథవేధావర్ణానూహ॥ మూ॥ద స్రాదీనిశివాదిభానిపితృ
భాదీనిక్రమాద్వ్యక్త్రమాజ్ఞేయస్థానిశ్రవణాదిరేవతిముఖంచత్పరిచ
త్వారిచ॥ దంపత్యోశ్చగణద్వయేజననభేత్వేకైకభంవైరకృచ్ఛిత్రాచం
క్రవసూడునాంపరిణయేవేధాఖ్యవర్ణస్తయమ్॥ వ్యా॥ ద స్రాదీనితి॥
ద స్రాదీని అశ్విన్యాదీనిచత్వారి-శివాదిభానిఆద్రాదిభానిచత్వారి-పితృ

భాషిని మాషిని చ త్వరితక్షణాని - క్రమా గ్గణము జ్యేష్ఠాదిపుష్కరా-
మాత్ - అశ్విన్యాదిచతుర్థాంజ్యేష్ఠానూరాధావిశాఖాస్వాత్యంతృకృతో
భవంతి-శ్రవణాదిపుష్కరామాత్ - ఆర్ద్రాదీనాంచతుర్థాంశ్రవణోత్తరాషా-
ఢాపూర్వాషాఢామూలావైరకృతః-రేవతిముఖం గుహాదీనాంచతుర్థాంశ్రే-
వత్యదిపుష్కరామాత్ - రేవత్యుత్తరాభాద్రాపూర్వాభాద్రాతథాశః
వైరకృతోభవంతి-దంపత్యోఃజననభేదస్తత్క్షణే గణద్వయేపక్షః భంవై-
రకృత్ - అశ్వినీజ్యేష్ఠయోః-భరణ్యనూతాధయోః-కృత్తికావిశాఖయోః
రోహిణీస్వాత్యోః-ఆద్రా-శ్రవణయోః-పునర్వసూఉత్తరాషాఢయోః-
పుష్యపూర్వాషాఢయోః-ఆశ్రేషామూలయోః-మఘారేవత్యోఃపూర్వ
ఫల్గుప్యత్తరాభాద్రయోః-ఉత్తరఫల్గునీపూర్వాభాద్రయోః-హస్తత
థావజ్యోః-అనౌన్యంవైరమిత్యధః-విశ్రాచంద్రవసూడునాంచి శ్రా-
మృగశిరః-ధనిష్ఠానాంపరస్పరంవైరకృత్ - త్రయాణాంద్విపాన్నక్షత్ర
త్వాదితిభావః-కీలచచతుష్పన్నక్షత్రాణామేవానౌన్యంవై గం తథైవ
త్రిపాన్నక్షత్రాణామనౌన్యంవైరమిత్యభావః-అయమేవ వేదాభ్యోవర్గః॥

అ॥ వేదావర్గమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ అశ్వినీ జ్యేష్ఠలకు- భరణ్యనూ-
రాధలకు-కృత్తికావిశాఖలకు- రోహిణీస్వాతులకు- ఆద్రా-శ్రవణముల
కు-పునర్వసూఉత్తరాషాఢలకు- పుష్యపూర్వాషాఢలకు- ఆశ్రేషామూ-
లలకు- మఘారేవతులకు- పూర్వఫల్గున్యత్తరాభాద్రలకు- ఉత్తరఫల్గునీ
పూర్వాభాద్రలకు- హస్తత తారలకును పరస్పర వేద గలిగియుండు సుగా-
ననీనక్షత్రములజంటలలో నొకజంట దంపతులజన్మనక్షత్రద్వయమై యుం-
డెనేదంపతులకు కలహకరంబగును-ద్విపాన్నక్షత్రములగుచిత్రామృగ
శీర్ష-ధనిష్ఠలును పరస్పర వైరముగలవైయుండునని తాత్పర్యము*****

అ॥ పక్షివర్గమాహ॥ నూ॥ తాత్పర్యంపింగళకాకకుక్కుటఖగాబహీ-
చపంచక్రమాత్రేషాంబాణరసతుమాగణశరాదస్తాదితాత్పర్యస్య
పి॥ కలహత్వోరపిజన్మభేదవిణయో యజ్యేకపక్షిస్థితేప్రీతిస్సన్మలహఃఖగ
ద్వయగతేచేత్పక్షివర్గస్త్యయం॥ వ్యా॥ తాత్పర్యంఇతి॥ తాత్పర్యగరుడః॥
ని॥ గరుడాన్తగరుడస్తాత్పర్యంఇత్యుగరః-పింగళఃపక్షివిశేషః-కాకోనాయస
కుక్కుటః-ప్రసీద్ధబహీమామయగారః॥ ని॥ హయూరోబహీమాః-బహీమాత్య
మరః-ఇత్యేతేపంచఖగాః-కక్షి-శోణ్డేయాః-తేహంపంచఖగానాంసంబంధి
దస్త్రాదీనాంపంచఖగాఅధిపతయిత్యర్థః॥ బాణఃఅశ్విన్యాదిపంచకస్య

తాత్పర్యః-రసఃఆక్రామివట్కస్యపింగళః-ఋతఃశ్చైవరాదివట్కస్యకా
కః - మాగణః-జ్యేష్ఠాదిపంచకస్యకుక్కుటః శరఃధనిష్ఠాదిపంచకస్యబ
హి-అధిపతిః-ఏవంచనతిదంపత్యోః-జననభేజన్తనక్షత్రే - ఏకపక్షిస్థితేయ
దిప్రీతిఃపంచత్యోరస్యోన్యంప్రీతిస్సాన్యత్-ఖగద్వయగతేపక్షిద్వయగతే
యదికలహస్సాన్యత్అయమేవపక్షివగణభివ్యవ్యతే. *****

అ || పక్షివగణమును జెప్పనున్నాడు || తా || అశ్వినీ మొదలు - ౫నక్షత్ర
ములకుగరుడపక్షియు- ఆద్రక్షామొదలు - ౬నక్షత్రములకు-పింగళహనుష
క్షియు-ఉత్తరమొదలు - ౬నక్షత్రములకు కాకము - జ్యేష్ఠాదిపంచకమున
కుకోడియు-ధనిష్ఠ మొదలు - ౫నక్షత్రములకు నెనులియునధిపతులగుటవల
న-నీయాధిపత్యములోవివాహవిషయమైనధూవరులజన్మనక్షత్రములకొక
పక్షియధిపతినైయున్న-దంపతులకొకరియందొకరికిప్రీతిగలిగియుండును ||

౧౩౧ || అ || అధగజ్జువగణమాహ || మూ || లింగానిత్రిశయానితానివిలి
ఖేదేఖాశ్చతస్రాతాస్త్రివ్యక్తత్రహిలింగరజ్జురితితద్వాయవ్యకోణాది
తః | దస్రాదిక్రమశఃప్రగక్షిణవిధౌతిర్వగ్విరేఖాంగతేదంపత్యోర్యదిజన్మ
భేదరిణయస్యాతాంసువైరప్రజే || వ్యా || లింగానీతి || త్రితయానిలింగాని
త్రీణిలింగాకారాని - తానిప్రసిద్ధాని విలిఖేత్ తత్రలింగాకారరేఖాత్రిశ
యై-తిర్వగ్తాశ్చతస్రరేఖావినిఖేత్ తతస్తద్వాయవ్యకోణాదితః-వాయ
వ్యకోణమూరభ్యేతియావత్-ప్రగక్షిణవిధౌప్రగక్షిణక్రమేణైత్యథః | ద
స్రాదిక్రమశఃఅశ్విన్యాదిక్రమాత్-సప్త వింశతినక్షత్రాణిచఽలిఖేత్-
ఏవంవిలిఖితేనతిదంపత్యోజన్మభేజన్తనక్షత్రేకత్యోగీ-తిర్వగ్విరేఖాంగ
తేపకాంతిర్వగ్గేఖాంస్తాప్రేయదిసువైరప్రజేదంపత్యోః పంస్పరంఅ
త్యంతకలహప్రజేస్యాతాం-పరిణయేతియమేవలింగరజ్జురిత్యవ్యతే ||

అ || రజ్జువగణమును జెప్పనున్నాడు || తా || నిడుపుగమూఁపలింగాకార
రేఖలు వ్రాసియా రేఖలమీదనాలుగడ్డగీల్లుగీచియందు వాయవ్యకోణము
మొదలు ప్రగక్షిణక్రమముగ నశ్వినీ మొదలు - ౨౭ - నక్షత్రముల నుంచ
గానపుడువధూవరులజన్మనక్షత్రములయొద్దగీట్లలోనొక రేఖయందున్న
నపుడుదంపతులకుకలహప్రదములగుననితాస్పర్శము*****

౧౩౨ || అ || అశశ్లోకన్దయేనయోగివగణమాహ || మూ || బ్రహ్మణోచ
కుమాశక్తిరథసావారాహశక్తిఃక్రమాన్నిష్ఠాసాప్యథవైష్ణవీతదనుసా
మాహేం ద్రశక్తిస్తతః | చాముండివమాహేశ్వరీతదనుసాప్రశాచప్రమత్త

క్రయోహ్యుష్పత్తిస్థితినాశనేచగదితాః స్యు హేతుభూతాశ్చతి ||
 వ్యాప్తిప్రవృత్తిః || క్రమాత్ప్రవృత్తిప్రాప్త్యాం అథాగ్నేయ్యాంకుమారశక్తిః
 దక్షిణస్యాంసావారాహశక్తిః - అథనైఋత్యాంసిద్ధాశక్తిః - అథ
 ప్రతీచ్యాంసావైష్ణవీశక్తిః - తదనుతదనంతరం వాయువ్యాంమాహేంద్రశక్తిః
 తతః అనంతరం - ఉదీచ్యాందిశి - చాముండి - చాముండశక్తిః - తదనుతాశా
 న్యాంసాప్రసిద్ధా - శ్రీః అనాద్యాచింత్యమాయా రూపా మాహేశ్వరీశక్తి
 శ్చైత్యప్రదిక్పక్తయః - నిత్యుక్తయః - ఉత్పత్తిస్థితినాశనేచసమాహారద్వంద్వ
 మేతత్ - ఉత్పత్తారక్షణేనాశనేచ హేతుభూతాః - కారణభూతాః స్యు
 రితిగదితాః క్తాః శాస్త్రజైరితి శేషః *****

అ || యోగినీవగుణమజేష్టచున్నాడు || తా || బ్రహ్మణీ - కౌమారి - వా
 రాహి - సిద్ధ - వైష్ణవి - మాహేంద్రి - చాముండి - శ్రీమాహేశ్వరి - అనునివిక్ర
 మంబున ప్రాగ్ద్యప్రదిక్పక్తలనంబడుటయ గాక యుత్పత్తిస్థితినాశముల
 కు కారణభూతంబులగునని తాత్పర్యము. *****

౧౩౩ | అ || అథశక్తీనాం ప్రయోజనమాహ || మూ || బ్రాహ్మ్యద్యప్త
 సు యోగినీష్వపిభవేదేకైకభందప్రత్యేష్టభక్తిః తయోసజాతిరివత త్వా
 గాదిసంస్థాస్వపి | గంపత్యోగపిజన్మభేషరిణయే యద్యేకవగ్గోతేప్రీతిః
 స్యాత్కలకాలాన్యధాతదుభయోస్సాన్యచ్ఛక్తివగ్గోత్స్వయమ్ || వ్యా ||
 బ్రాహ్మ్యదీతి || బ్రాహ్మ్యద్యప్తసు యోగినీమసూర్వోక్తాసు - ప్రాగా
 ద్యప్తశక్తిషు - దప్రతిఃప్రత్యేష్టానామితి - ఏకైకభంపైకైకస్యాందిశి ఏకైకనక్ష
 త్రంక్రమేణిక్షిపేదితి శేషః - పర్యాయత్రయేణిక్షిప్తే సతిచతుర్వింశతి
 నక్షత్రాణిభవంతి - ఏవంపశ్యిష్టంభక్తితయంపూర్వాభాద్రాదినక్షత్రత్రి
 తయంప్రాగాదిసంస్థాసు బ్రహ్మణీకుమారి వారాహీమతిస్సమసజాతిరివని
 ష్టిపేత్ - ఏవంక్షిప్తేపరిణయేగంపత్యోజన్మనక్షత్రైకళ్యాణీ - ఏకవర్గం
 ఏకశక్తినక్షత్రవగ్గోతేస్యాతాయదిదంపత్యోఃప్రీతిస్సాన్యత్ - అన్య
 థాడక్తవైపరిత్యేభిన్నవగ్గోతేచేత్ - తన్నక్షత్రద్వయంఉభయోగ్గం
 పత్యోః - కలహాః కలహప్రదస్సాన్యత్ - అయమేవశక్తివగ్గోత్యుచ్యతేఅ
 యమాశయః ప్రాప్త్యానుశ్చిన్యాశ్రేషానూరాధాపూర్వాభాద్రాశ్చత
 స్రః ఆగ్నేయ్యాంభరణీగఘాజ్యేష్టోత్తరాభాద్రాశ్చత స్రః - దక్షిణస్యాం
 కృత్తికాపూర్వా ఫల్గునీమూలారేవత్యశ్చత స్రః - వైష్ణవి - వాయువ్యాం

త్తరఫల్గునీపూర్వాషాఢాస్తీసం-ప్రతీచ్యాంశ్యగశీమాహస్తాస్తరామా
ధాః-వాయవ్యాంశ్యద్రా-చిత్రాశ్రవణాని-ఉదీచ్యాంపునవసూర్యా
తీధనిష్ఠాః-ఈశాన్యాంపుష్యవిశాఖాశతభిషజోబోధ్యాః,*****

అ॥ పూర్వార్ధలోకమందుజేష్ఠంబడినయ్యవ్రత క్తులకుప్రయోజనమునుజే
ష్ఠమన్నాడు॥ తా॥ తూర్పుదిక్కుమొదలప్యదిక్కులకునుఅశ్వినీమొదలా
క్కుదిక్కునకొక్కొక్కనక్షత్రమువరుసనక్రమముగఽ౨౭ నక్షత్రములు
సంపూర్ణమగువరకునువిభజించగావధూవరులజన్మనక్షత్రములొకశక్తి
సంబంధులైయున్నవరస్పరమైత్రికరంబగునుఅట్లుగాకున్నకలహకరమగు
ననితాత్పర్యము*****

౧౩౪॥ అ॥ ఆధలింగవగమాహ॥ మా॥ విశ్వశ్రేష్ఠచతుష్టయోద
శవసుస్థాణ్వంశ్యశక్రాంతకత్వస్త్వదిత్రితయాభిధాఃపరిణయేస్తీలిం
గతారాస్తీమూఃతారాస్యశ్చనపుంసకాశ్వశభిషజ్జ్యలేందవశ్చాపరాః
పుంతారాస్త్యశుభాన్యలింగజనితాప్రీతిఃస్వలింగక్షజా॥వ్యా॥విశ్వేతి॥
విశ్వేడత్రగామాధాఆశ్రేష్ఠచతుష్టయంశ్రేష్ఠమమఘాపూర్వఫల్గున్య
త్తరఫల్గున్యః-ఉదకంపూర్వాషాఢావసుఃసనిష్ఠాస్థాణుఃఆద్రా-ఆంత్వో
రేవతీ-శక్రఃజ్యేష్ఠా-అంతకోభరణీత్వస్త్వదిత్రితయందిత్రాస్వాతీవిశా
ఖాః-ఇమాశ్చతుదశస్త్రీలింగతారాఃశతభిషజ్జ్యలేందవఃశతభిషజ్జ్యల
మ్యగశీమాణినపుంసకతారాఃస్యఃఆపరాడక్రావశస్త్రాఃఆశ్వినీకృత్తికారో
హిణీపునర్వసూపుష్యహస్తానూరాధాశ్రవణపూర్వాభాద్రాత్రరాఖా
ద్రాఃఆశపులింగతారాఃస్యః-అన్యలింగజనితాతారాతీశుభా-స్వలింగ
క్షజాప్రీతిశ్శుభకరేత్యర్థః-దంపత్యోర్నక్షత్రద్వయంఏకలింగంచే
చ్ఛుభంభిన్నలింగంచేసశుభమితివేద్యం.*****

అ॥ లింగవర్గముజేష్ఠమన్నాడు॥ తా॥ ఉషా-ఆశ్రేష్ఠ-మ-పుబ్బ-ఉత్తర-
పూషా-ధ-ఆ-రే-జ్యే-భ-చి-స్వా-వి-ఈగర-నక్షత్రములుస్తీలింగ
ములు-శ-మూ-హ్య-ఈ-౩-నక్షత్రములునపుంసకలింగములు-తక్కి-ననక్ష
త్రములుపుంలింగములు-యీలింగగర్భయమునకుఫలమేమనినదంపతులజన్మ
నక్షత్రములొకలింగముగలవైయున్నవరస్పరప్రీతికరంబగును-అట్లుగా
కున్నకలహకరంబులగుననితాత్పర్యము*****

౧౩౫॥ అ॥ అధఘాతవర్గమాహ॥ మా॥ భూవార్యగ్నుమరున్నభాంసిత
మహాభూతానిపంచక్రమాత్తేషాంపాణరసస్తుమార్దణశరాదస్రాదిభూ

మ్యావ్యపి । ఏకస్యోమజలేభవేదపరభంవవౌభవేచ్ఛేత్తయోమృతమృత్యు
స్సౌస్యసవలేసుభాఃసరియేభూతాఖ్యవర్గస్తస్వయమ్॥ వ్యా॥ భూవారీలి॥
భూఃపుథివీ - వారిజలః-అగ్నిఃతేజః-హరుత్ వాయుః - సభఃఆకాశఃపితాని
పంచహహాసూతానిభవంతి - భూమ్యాదిస్పృధివ్యాది-పృధివ్యాదీనాందస్రా
దిఅశ్వినీప్రభృతీక్రమాత్ - బాణరస్త్రమూర్ధణశరాః - అయమథఃపృధి
వ్యాఃబాణిఃశ్విన్యాదిపంచకం - జలస్యరసాఽద్రాక్షాదిషట్కం - అగ్నేః
ఋతవఃశేత్తరఫల్గున్యాదిషట్కం - మరుతః-మూర్గాణఃజ్యేష్ఠాదిపంచకం
ఆకాశస్యశరాఃసనిష్ఠాదిపంచకం-ఏవంచసతీఏకస్యనంపత్యోరన్యతరస్య -
ఉడునక్షత్రంసంజతేఽక్రాక్షాదిషట్కేభవేత్ అపరభంఅపరస్య ఉభయోర
న్యతరస్యసక్షత్రంసంజతే ఉత్తరిఫల్గున్యాదిషట్కేభవేచ్ఛేత్తయోర్గం
పత్యోమృతస్సౌస్యత్ - పరిణయేపివాహవిషయే - అపరేఉక్తాగ్రిక్తామృ
తాః-అయంభూతాభ్యోవర్గః*****

అ॥భూతవర్గుమజేష్ఠమన్నాడు॥తా॥ప్రసిద్ధంబులగుపృథ్వీక్షేజోవాయావ
కాశములనెడిపంచభూతములకునశ్వీలమొదలు-౨౭ - నక్షత్రములలోక్ర
మః-బున - పృథివీకి - ౨(నక్షత్రములు-జలమునకు - ౬నక్షత్రములు- తేజ
స్సుకు - ౬నక్షత్రములు-వాయుపురకు - ౨(నక్షత్రములు - ఆకాశమునకు-
౨౪నక్షత్రములు - ఈరీతిపవిభజింప గాగంపకులజన్మనక్షత్రములలోస్వేక
నక్షత్రముతేజోనక్షత్రముగనుడిమరియొకనక్షత్రముజలభూతనక్షత్ర
ముగనుండేనేనిహృత్కుప్రదేబగును-అట్లుగాకున్నశుభకరంబగుననుట***

౧౩౬॥ అ॥ అధర్వాచ్యంశ్లోకాభ్యాంచంద్రయోగవర్గమాహ॥మూ॥
ఇంద్రాగ్నియమ అమరశ్చవరుణో వాయుఃకుబేరశ్శివః ప్రాగాదిప్రభ
వోదివాదిధయోష్యేకైకశస్వోడశ । నాసత్యాదికమేకమేకముడుతచ్చి
ప్రత్యయంపూర్వవహ్నిర్యావృష్టభిగాశ్చకేతుగహితాః ప్రాగాదిమస్తా
పితాః॥ వ్యా॥ ఇంద్రాగ్ని ఇతి॥ఇంద్రశ్చఅగ్నిశ్చఇంద్రాగ్ని - యవఃప్ర
సిద్ధఃఆమరోనియుః- సగుణః-వాయుః-కుబేరః-శివః-ఇశ్వస్తావేతే ప్రా
గాదిప్రభవఃప్రాగాద్యష్టదిశావృధిసతయఃఏనందివాదితిభయః దివాదిప్ర
తీపతీ - సైవాదిశ్యేషాంతేతథోక్తాఃతదాయఃష్వోడశతీభయఃతేష్యేకైక
శఃపైకైకాదినం ఏకైకస్యాం ప్రాచ్యాదిదిశిక్రమేణస్విరావృత్తావృష్టాప్యం
ఏవంనాసత్యాదికంనాసత్యావశ్వినీ - సైవఅదిశ్యస్యత్యథోక్తం॥ ని॥ నాస
త్యావశ్వినౌదస్రావాశ్వినేయాచతావుభాపిత్యమరః - పక్షైకముమనకు

శ్రంపసాగాన్యప్తదిక్షుక్రమేణగ్రావ్యైస్థాప్తాప్యంశదాచతుర్విశతి
ర్భవతీతద్విప్లవత్రయంలేహంచక్షత్రాణాంశీప్తప్రశయంపూర్వవత్సాన్వా
దియథాతథాస్తాప్యంకేసురహితాఃకేతుభిన్నా అప్తఖగలప్తగ్రహాఃసా
గాదినిక్షుప్తాపితాఃస్తాపనీయాత్తత్కర్తృః*****

౧౩౭ || మూ || దంచత్యోరపిజన్మధిష్ణ్యవశతోజ్ఞాత్వాచతాంతాంది
శంతత్రస్థోడుపతిగ్రహేంద్రతిధినిజ్ఞాధారిసామ్యేష్టశామ్ | లేహఃమై
త్రవశాచ్చమైత్రముభయోసాసమ్యేసమత్వంతథాశత్రుత్వేయదిశత్రు
త్వైవశశభృద్యోగాఖ్యవర్తస్తవ్యయమ్ || వ్యా || దంచత్యోరితి || దంచత్యోఃజ
న్మధిష్ణ్యవశతఃజన్మనక్షత్రవశాత్తాంతాంపురుషనక్షత్రాధిష్ఠితాంది
శంస్త్రీనక్షత్రాధిష్ఠితాందిశంచజ్ఞాత్వాతత్రస్థోడుపతిగ్రహేంద్రతిధిని
జ్ఞాధారిసామ్యేష్టతాంతత్రస్థోడుపతేతద్విస్థనక్షత్రాధిపతేగ్రహేం
ద్రస్యచతిధినిజ్ఞాధయోఃతిధినాభోదిజ్ఞాధశ్చతయోశ్చలేహంచతుర్జ్ఞాం
లరిసామ్యేష్టతాంతత్రుత్వంసమత్వంమిత్రత్వంచజ్ఞాత్వా లేహంచతు
ర్జ్ఞాంమైత్రవశాత్మిత్రత్వేనతీత్యర్థఃశభయోద్గంపశ్యోరపిమైత్రంమిత్ర
తా - లేహంసామ్యేదంచత్యోరపిసమత్వంతథా లేహంశత్రుత్వేయదిశం
పత్యోరపితత్రుత్వైవ - అయగర్భస్సంపన్నః - పున్నతుశ్రాధిష్ఠితదిశివిద్య
మానానాంనక్షత్రగ్రహతిధినికృతీనాంచస్త్రీనక్షత్రాధిష్ఠితదిశివిద్యనా
నానాంచనక్షత్రగ్రహతిధినికృతీనాంచపరస్పరంమిత్రత్వేదంచత్యోగపిమి
త్రశ్వంశత్రుత్వేశత్రుత్వగంపశ్యేసమత్వమితిఅయమేవశశభృద్యోగా
ఖ్యఃచంద్రయోగవర్గత్వత్వత్వే*****

అ || రేంషుశ్లోకములచేరచంద్రయోగవర్గునుజేప్పుచున్నాడు || శా || ఇం
క్రాగ్యధిపశులుగలప్రాగాన్యప్తదిక్కులయందును - ప్రతిపక్షమొనలు
గల - తిధులనొక్కొకటిగరె - డుమాగ్లును - అన్వివ్యాసినక్షత్రములనొక్కొ
కటిగ - ౧౭ - చక్షత్రముపూర్తివరకును - సూర్యాన్యప్తగ్రహంబులనొక్కొ
కటిగనుక్రమంబుచస్తాపింపగా - వగనిత్రమున్నదిక్కుయందేర్పడిన
తుశ్రాధిపనిసాధిపగ్రహోధిపనిశాధిపతులకును - వధూనక్షత్రమున్నదిక్కు
యందేర్పడిననక్షత్రాన్యధిపతులకును - మిత్రశ్వముగలిగియున్నదంప
తులకుమిత్రత్వముగలుగును - సహత్వముగలిగియున్నవీరకునుసహత్వము
గలుగును - శత్రుత్వముగలిగియున్నవీరికినిశత్రుత్వముగలుగును*****

౧౩౮॥ అ॥ అథగోత్రవర్ణమాహ॥ మూ॥ గోత్రే శాః క్రమశోన రీతిభ
గవానత్రివ్య సిష్ఠోంగి రాఃపాలస్త్యఃపులహః క్రతుః పరిణయేచ త్వా రిచ
త్వారిచ । దస్తాదీర్యపిసాభిజింతికలహస్సాన్యదేకగోత్రంగతేదంపత్యో
ర్యదిజన్తభేచసతతంగోత్రాఖ్యవగస్తవ్యమ్॥ వ్యా॥ గోత్రే నాఇతి॥ మ
రీదిర్భగవానత్రివ్యసిష్ఠోంగి రాఃపాలస్త్యఃపులహః క్రతుః ఇత్యేనేనప్తయు
షయః - అశ్విన్యాదీనాం క్రమేణగోత్రే శాభవంతి - సాశ్చ జింతిః అభిజిత్సహి
తానిదస్తాదీనిచ త్వారిచ త్వారిసత్తుత్రాణి - ఏకగోత్రాణిభవంతీతి శేషః -
అశ్వినీభరణీకృత్తికారోహిణ్యః గరీవిగోత్రాభవంతి ఏవంమృగశీమః దీ
నాంచశుక్లాం క్రమేణబోధ్యం॥ తస్మైజనమాహ॥ దంః త్యోజన్తభేజన్త
నత్తుత్రేఏకగోత్రంగతేయనివంపత్యోస్తతశంకలహస్సాన్యత్ - భిన్నగో
త్రంగతేయదిగుభమిత్యథాల్లభ్యతే - పరిణయేవివాహవిషయే - అయం
గోత్రాఖ్యవగః

అ॥ గోత్రవర్ణమజేష్టుమన్నాడు॥ తా॥ గోత్రాధిపులగుమరీచ్యునివ
సిష్ఠోంగిరఃపాలస్త్యపులహక్రతుఫల సడినప్తయుషులయందును క్రమంబు
ససభిజిత్సహితాశ్విన్యా దినత్తుత్రములనాలుగేసినత్తుత్రములవరుసననె
న్న గావధూవరులజన్తనత్తుత్రములూకగోత్రమునొందియున్నకలహకరం
బగునని తాత్పర్యము.

౧౩౯॥ అ॥ ఇన్ధంవింశతివర్గాస్త్రపంచయి శ్వేదానీంతేమవి ప్రాదీ
నాంనియతవర్గానాహ॥ మూ॥ వ గాణానుపివింశతీః పరిణయేజ్ఞేయాః స్ఫు
టంభాసురైర్వి ప్రాణాంగ్రహమిత్రతైయనియతార్థాజ్ఞాంస్త్రధానంగణః
స్త్రీగూరంతువిశాంప్రధానమపరోయోన్యాఖ్యవర్గోమహానస్యేషాంశుభ
దోభవేత్ స్ఫుటమిదంశాస్త్రంవిచింత్యంబుధైః॥ వ్యా॥ వర్గాణామితి॥ భూసు
రైర్జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞేవ్యజ్ఞైః పరిణయేవివాహవిషయేవర్గాణాముక్తవర్గా
ణాంవింశతీః స్ఫుటంయథాతథాజ్ఞేయాః విచారణీయాః - ఇయాంస్తువిశేషః
విప్రాణాంగ్రహమిత్రతైవనియతాటవశ్యకా - గాజ్ఞాంక్షుప్రియాణాం
గణః గణవర్గః ప్రధానంయత్ప్రం - విశాంవైశ్యనాస్త్రీగూరమేవప్రధానం
అన్యేషాంశూద్రాదీనాంఅపరోమహానధికః - యోన్యాఖ్యవర్గశ్శుభదోభ
వేత్ - ఇదంచాస్త్రంబుధైః పండితైః స్ఫుటంసమ్యక్విచింత్యంవిచారణీయం
సస్వేపంచతుర్వర్గానాంచతుర్వర్గాశ్శుభదాఇత్యుక్తేక్షరేవగ్గోపన్యాస

స్వవైఫల్యంస్యాత్ - తేషాంకుశ్రాపుశయోగాభావాదితీతేన్ద్రవం -
 దేశభేదేనతేషామసంగ్రహంతరేషయోగసద్భవదర్శనాత్ - తథాహి
 ఘ్నో || మాహేంద్రంమాగధేనోదేహంచాలేపంచనాడికా | యామ్యేనాడి
 రాశీకూటంగ్రహమైత్రంతధైవచ || చోభేవిదేహేలింగంస్యాద్వశ్యేకా
 శ్రీరఘండలే | వేధాసౌరాష్ట్రవిషయేమాళవేజ్జుసంజ్ఞకం || సర్వేరాశిగణే
 యోనిస్రహమ్నైశ్చగచశోభనమితి ||

తా || జ్యోతిశ్శస్త్రజ్ఞులగువిపులకావశ్యకముగజూడదగినయీతి -
 వర్ణులలోబ్రాహ్మణులకుగ్రహమైత్రవర్ణును - రాజులకుగణవగును - వై
 శ్యులకుస్త్రిదీను - వర్ణును - తక్కినశూద్రులకుయోనివర్ణును - ముఖ్యంబు
 లు - శేషించిన ౧౬ - వర్ణులును దేశభేదముచేవ్యాఖ్యయందుచెప్పియున్న
 తెరంగున నాయాదేశములయందుపయోగించబడుననితాత్పర్యము.

౧౪౦ || అ|| అథోక్తవర్ణవిచారణాహాజన్తనామనక్షత్రవివేకమాహ ||
 మూ || జన్మక్షేణవరస్యయోజ్యమనిశంస్త్రీజన్మధిష్ఠ్యంబుధైజన్మక్షేణం
 పురుషస్యయోజ్యమనిశంస్త్రీనామభేనాథవా | పున్నామ్నానకదాచనా
 పియువతేజన్మక్షేణయోగఃపునరదంపతోర్వర్ణదినామధిష్ఠ్యయుగశంయ
 ద్వాశుభంస్యాత్తయోః || వ్యా || జన్మక్షేణేతి || బుధైజ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞైః
 ద్విజైర్వరస్యజన్మక్షేణస్త్రీజన్మధిష్ఠ్యంస్త్రీజన్మనక్షత్రం - అనిశంసర్వ
 దాయోజ్యం - అథవాస్త్రీనామభేనస్త్రీనామనక్షత్రేణసహపురుషస్యజన్మ
 నక్షత్రంవాయోజ్యం - పున్నామ్నాపురుషనామనక్షత్రేణయువతేః స్త్రీ
 యాః - జన్మధిష్ఠ్యయోగఃనకదాచన - నయోగ్యత్యభేదఃయద్వాదంప
 తోర్వర్ణామధిష్ఠ్యయుగశంపునఃనామనక్షత్రద్వయంతుతయోద్దంపతో
 శ్శుభంస్యాత్.

అ|| ఈచెప్పబడినవింశతివర్ణులనువిచారించుటకుజన్మనామనక్షత్రముల
 యోగ్యాయోగ్యత్యములనుజెప్పుచున్నాడు || తా || వరునిజన్మనక్షత్రముతో
 స్త్రీజన్మనక్షత్రమునుజేర్చుటముఖ్యము - అట్లుకాకున్నస్త్రీనామనక్షత్ర
 ముతోవిరునిజన్మనక్షత్రమునుజేర్చవలయు - నదియును ౧౫నిపక్షంబున
 నుభయులనామనక్షత్రములజేర్చిచూడవలయు గాకవరనామనక్షత్రము
 తోపధాజన్మనక్షత్రమునొకప్పుడంగజేర్చవలదనితాత్పర్యము*****

౧౪౧ || అ || సరిగ్ధరాశిక్షత్రస్వగూఢపదర్శయతత్రశ్శలమహ ||

మూ॥ జాతాయాఃపదమేకమేవయునతేజాతస్యపాదత్రయంపుంసశ్చే
ద్విషమాంఘ్రిభేపరిణయేనందిగ్ధరాశిర్నవేత్ । పూర్వాద్ధంపురుషస్యభేన
మపదేజాతస్యవధ్వాఃపునజాతాయా అపగార్థమాధ్యముభయోస్తుంది
గ్ధమృతుంత్విదమ్ ॥ వ్యా ॥ జాతాయాత్తి ॥ ఏషమాంఘ్రిభేత్రిపాన్నక్షత్రే
జాతాయాః - యువతేఃస్త్రియాః - ఏకపదమేవ - విషమాంఘ్రిభేజాత
స్యపుంసఃపాదత్రయంచేత్పరిణయశుభంభవేత్ - అయమేవసందిగ్ధరాశి
రిత్యుచ్యతే - ఏవంసమపదేభేద్విపాన్నక్షత్రే - పునశ్శబ్దస్తద్విధకః - జాత
స్యపురుషస్యపూర్వాద్ధం - సమపదేభేజాతాయాః - వధ్వాః - అపగార్థము
త్తిరార్థంచేదుభయోదాంపత్యేః - ఆధ్యంశుభకరమిత్యర్థః - ఇదమేవ
సందిగ్ధమృతుమిత్యుచ్యతే - పదమేకమేవేత్యేవకారేణవ్యత్యయే అశుభ
కరమితిగన్యతే.

అ ॥ సందిగ్ధరాశినక్షత్రములస్వరూపమునుచెలుపుచున్నాడు॥ తా॥ త్రి
పాన్నక్షత్రములయందుబుట్టినవనితరాశి- ఆనక్షత్రమునందొకపాదముతో
జేరియుండినను - త్రిపాన్నక్షత్రముజగువరునిరాశి- ఆనక్షత్రమునందుమూ
డుపాదములతోజేరియున్ననుశుభకరంబగుననుజనందిగ్ధరాశియనంబడు
ను - ద్విపాన్నక్షత్రపూర్వాద్ధమునబుట్టినవరుండును - ద్విపాన్నక్షత్ర
త్తిరార్థమందుబుట్టినకన్యయు - శుభకరులగుదురనునిదిసందిగ్ధనక్షత్రము
నంబగును - ఉక్తవ్యతిరిక్తముగనున్ననశుభకరంబగుననితాత్పర్యము.....
౧౪౨ ॥ అ ॥ అభిజిత్తోధాళ్యుషఃకాలార్ధయమాహ॥ మూ॥ సూర్యస్థాలయత
శ్చతుర్థామభిజిత్సూర్యముపహర్షోష్టమస్సాన్యశ్చేష్టపినుంః ఛేషుశు
భక్తిర్నోధాళికంసప్తమమ్ । ప్రాకూర్పూర్వోదయతోముహూర్తఉషభిశ్యం
తద్వయంతూత్రమంవేశ్యాదేఃకరిపీడనేనకుపరస్యాన్యత్రతత్పూర్వవత్ ॥
వ్యా॥ సూర్యేతి ॥ సూర్యస్థాలయతః సూర్యస్థితరాశేశ్చశుభం-లగ్నమితిశే
షః అభిజిదభిజిత్సంజ్ఞికంస్యాత్ ॥ పతంతరమాహ॥ యదేష్ఠిః॥ అథవాఅష్ట
మసూర్యోదయాదష్టమోముహూతోవాభిజితాన్యోతశ్చేష్టపి
నుంః ఛేషుశుభకర్తృసుశుభక్తుత్ - సప్తమంసూర్యస్థితరాశేష్టపినుల
గ్నంగోధాళికంగోధాళిసంజ్ఞికంస్యాత్ సూర్యోదయతసూర్యోదయా
త్ - ప్రాకూర్పూర్వం - ముహూర్తః-ఉషః-ఉషఃకాలభిక్ష్యుచ్యతే-అగమోఃస
లుతుపూర్వవద్భృత - అంతద్వయంగోధాళ్యుషసోద్యాయం - వేశ్యా
దేస్సంకరాణామిత్యర్థః - కరిపీడనేనవాహే-ఉత్తమంముఖ్యం - పరిస్యబ్రా

హృదాదివణఃస్యః - గోధూళ్యుః సోద్వయంశుభకృత్ - తహితే
మాంకీవృశంలగ్నయోగ్యమిత్యతహా - వేశ్యాదేరన్యత్ర త్రైవణికవిష
యెతత్ అభిజి స్తుహూర్తఃపూర్వవత్ పూర్వోక్తగుణయంత్రపవేశ్యధ్యః.

అ॥ అభిజిద్గోధూళ్యుఃకాలనిణయమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥సూ
ర్యోనయలగ్నమునకర - వ-లగ్నముగానిలేక -౮- వముహూర్తముగాని
యభిజిన్తుహూర్తమనియు -౯- వలగ్నముగోధూళికమనియు-ఉదయము
నకుపూర్వముసూతముఉపఃకాలమనియువీటిలోబ్రాహ్మణాదివణకా
త్రయమునకభిజిన్తుహూర్తముముఖ్యమనియు- తక్కినవియశుభకరంబు
లనియు-వేశ్యాదిసంకరులకు౩-కాలములుముఖ్యమలగుననియుననుట,.....

౧౨౩॥ అ॥ అథలగ్న ప్రశంసాం నిగమయతి॥మూ॥ యావత్సప్తందతి
లోచనం సుఖకరం తతోక్తిభాగోభవేత్తల్లగ్నే శుభకాల ఏవ సతతం బ్ర
హ్మనజానాతితః॥అన్యేకింపున రేవకతుఃరథితత్కాలశ్శుభోవాశుభఃపూ
ర్వాదృష్టవశాద్భవేశ్యమయవిత్రత్సాక్షిమాత్రంసదా॥వా॥ యావనితి॥
లోచనంనేత్రం-సుఖకరంయథాతథా-యావద్వానత్కాలంస్పందనచల
తి-తతోక్తిభాగస్తస్యనిమిషకాలస్యకొటిభాగోయస్సఏవలగ్నేశుభకాల
స్సగణంభవేత్-తంతాదృక్సూక్ష్మకాలంబ్రహ్మవానజానాతి-అతసూక్ష్మ
త్వాదితిభావః-అన్యేమనుష్యాః-కింపునఃలగ్నేశుభకాలంజానంతీతికిమువ
క్తవ్యం-నజానంత్యేవేత్యథః-కింశుకతుఃశుభాశుభకతుఃపూర్వాదృ
ష్టవశాజ్జన్మాంతరీయపుణ్యపాపకర్తవశాత్తత్కాలోలగ్నకాలఃశుభఃఅ
శుభోవాభవేత్-పూర్వాదృష్టంశుభంచేచ్ఛుభం-అశుభంచేదశుభంభవ
తినకలకార్యస్యాదృష్టజన్యత్వాదితిభావః-తత్రజ్యోతిశ్శాస్త్రవిదంప్రశాం
తమనసమిత్యాదివాదైవజ్ఞుకిమథంప్రాధానీయత్రాశంక్యాహ-స
మయవిత్రజ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞతతసాక్షిమాత్రంతస్యలగ్నస్యసాక్షిమాత్రం
సాక్ష్యేవ-సతుశుభలగ్నప్రదాతా,.....

అ॥ లగ్న ప్రశంసనుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ సుఖకరమగునట్లు చరింప
బడిననురేప్వపాటిలోకోటియంశపరిమాణకాలములగ్నమును శుభకాల
మగును-చిత్రపదిత్రనిర్మాణవశురుండగుపీఠాతకుంశూడదెలిసికాదులకు
సాధ్యంబుగానియట్టికాలమునునున్నులెరుంగజాలరుగానెల్లగులకుజ
న్మాంతరకృతపుణ్యపాపకర్తానుసరణముగలగ్నముసంప్రాప్తమగును స
కలమైనవారికిజ్యోతిశ్శాస్త్రాభిజ్ఞుడుసాక్షిమాత్రుడెగాకలగ్నప్రదాతగా

ఉనితాత్పర్యము.*****

౧౨౪ || అథముద్రికారంభకాలమాహ || మూ || ముద్రారంభవిశౌత్ర
యోదశవసుశ్రోణాత్రిపూర్వోత్తరాబ్రహ్మదిత్యకృశానుశక్రపవనాఃపు
శ్రాక్షాదాస్తారకాః | వారాజీవకవిజ్ఞమందశశినాంశ్రేష్ఠాఅథాశోభనారి
క్తామాదివసాదివిష్టితిథయఃపాతోవమావైధృతిః || వ్యా || ముద్రెతి||ముద్రా
రంభఃపిఠౌముద్రాప్రదానకరణై-వసుశ్రోణాత్రిపూర్వోత్తరాబ్రహ్మది
త్యకృశానుశక్రపవనాః-ధనిస్థాశ్రవణపూర్వస్థానీపూర్వామాథాపూ
ర్వాభాద్రాక్షతరఫలుప్యత్రరాహాఢ్యోత్తరాభాద్రాహిహిణీపునవః
సూక్ష్మతికాజ్యేష్ఠాస్వాత్యతిశ్రయోదశ-తారకాఃనక్షత్రాణి || ౧ || నక్ష
త్రముత్తంభంతారాతారకాపుడువాస్థీయామిత్యమరఃపుత్రార్థాః
పుత్రసంవృతరాజీవకవిజ్ఞమందశశినాంగురుశుక్రబుధశనిసోమసంబంధినో
వారాఃవచశ్రేష్ఠాముఖ్యాః-అశోభనాస్తురిక్తామాదివసాదివిష్టితిథయఃరి
క్తాఃపూర్వోక్తాఃఅమాఅమావాస్యా-దివసాదిఃప్రతిపత్-ష్టితిథిఃభద్రక
రణతిథిఃశద్ధివసోయస్సోపి-పాతోమహాపాతః-అవమాదినత్రయంవైధృ
తిఃవైధృతియోగవితేఅశోభనాభవతీతినర్వమవదాతవ్యం.*****
అ || ముద్రికారంభమునకు కాలనిణయమునుజేప్పుచున్నాడు || తా || ముద్రి
కారంభపిషయమై-ధ-శ్ర-పూ-పూ-పూ-పూ-భా-ఉ-ప-ఉ-ప-ఉ-భా-రో-పున
కృ-జ్యే-స్థా-ఈ-౧౩నక్షత్రములును-గురు-శుక్ర-బుధ-శని-సోమ-వార
ములునుశుభకరంబులగును రిక్తతిథులునుఅమవస-ప్రతిపత్తు-భద్రకరణతి
థి-వ్యతీపాతమహాపాతలు-అవమతిథి-వైధృతినామయోగము నివియశుభ
కరంబులగుననియెరుంగవలయు.*****

యజ్ఞనావేకటాఖ్యేనరచితాయాంసతాంముదే |

కాలామృతస్యటీకాయాంతృతీయోవింశత్యభూత్ ||

వివాహప్రకరణంసమాప్తం



శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

కాలామృతే-సవ్యాఖ్యానే-చతుర్థ-వింశ-ప్రారంభః.

౧౨౫ || అ || అథద్వాఖ్యాన్లోకాభ్యాంశ్రావణాహూమకాలమాహ | మూ ||
శ్రావణ్యాంగురుశుక్రయోర్వినులయోఃకుర్యాదుసాకర్తత్వక్షుర్యుర్వా

ఖిలబహ్వచః శ్రవణభేసింహంగతేభాన్తరేమాసేకర్థటకేపిమాధ్యరహితే
 శాఖేష్వరాణాంరవేస్సంక్రాంతౌగ్రహణేనకార్యమథవాతత్ప్రోష్టప
 ద్యాంచరేత్|| వ్యా|| శ్రావణ్యామితి|| గురుశుక్రయోఃవిమలయోఃఅనస్తం
 గతయోస్సతోః శ్రావణ్యాంశ్రవణనక్షత్రయుక్తాపాణణమాసీప్రవ
 శీభస్యాంశ్రావణశుక్లపార్శ్వమాస్యాంతత్ప్రసిద్ధంఢపాకర్తకుర్యాత్ - వి
 ధ్యుర్లెలిజ్ - యాజుషశ్చితీశేషఃఖిలబహ్వచఃసకలఋత్యాభాప్రవర్త
 కాశ్రవణభే - శ్రావణేమాసేయస్తికాకర్తవ్యేత్ శ్రవణనక్షత్రయుక్తది
 వసేపాకర్తకుర్యుఃసర్వేషాంభాన్తరేసింహంగతేనతిమాసేశ్రావణ
 మాసేకర్థటకేరవోకర్థటకేనతివాకార్యంసింహంగతేభాన్తరశ్చితవచ
 నంనమోదోత్తరదేశవిషయంతదుక్తంవిణయసింధౌ|| శ్లో|| కుశీరేరవిసం
 యుక్తేఢపాకుర్యాతుదక్షిణే | నర్తదోత్తరదేశేతుకర్తవ్యంసింహగేరవా
 మితి || కించశాఖేష్వరాణాంసామవేదాధిపోభావః అధర్వణవేదాధిపాబు
 ధఃతయోఃమాధ్యరహితేనతికార్యం - గుణవచనబ్రాహ్మణాదిభ్యశ్చిష్య
 జ్ - సామాధర్వణవేదినాంవిషయమిదం - ఋగ్యజుర్వేదినాంతు - గురుశుక్ర
 యోర్విమలయోరిత్యనేనైవగతాథత్వాత్ గురుశుక్రయోరేవఋగ్యజు
 ర్వేదాధిపతిత్వాదితిభావః అతపవశాఖేష్వరాణామితి బహువచనస్పద్వి
 వచనపరత్వేనవ్యాఖ్యానంసంగచ్ఛతే - రవేస్సంక్రాంతౌఢపాకర్తదివసే
 సూర్యసంక్రాంతిర్వది - గ్రహణేచంగ్రహణేవాయదివసకార్యం - శ్లో
 కదాకార్యమిత్యాశంక్యాహ|| అథవేత్|| తదుపాకర్తప్రోష్టపద్యాంప్రోష్టప
 దానక్షత్రయుక్తాపాణణమాసీప్రోష్టపది - తస్యాంభాద్రపదపాణణమా
 స్యాం - చరేత్కుర్యాత్.

అ || రేండుగ్లోకములచేత శ్రావణ శాలామ కాలమును జేప్పుచున్నా
 డ|| తా|| యజుర్వేదులుగురుశుక్రలస్తంగతులుగాకయుండగా శ్రావణశు
 ధ్ధంగయందున్ను - సమస్తఋగ్వేదులున్ను శ్రావణమాసమండేదినమం
 దుశ్రవణనక్షత్రముసంభవించునోయాదినమందున్ను - శాఖాత్రయప్ర
 వర్తకులున్ను సూర్యుడుసింహరాశియందైననుకటకరాశియందైననుండ
 గాతమతమవేదాధిపులనస్తంగతులైయుండగానుపాకర్తజేయవలయున
 నియు-అదినంబునగ్రహణసంక్రాంతులుసంభవించేనేనిభాద్రపదశుద్ధంగ
 యందుజేయవలయుననియుతాత్పర్యము(సూర్యుడుసింహరాశియందుండ
 గానర్తదోత్తరదేశమందున్ను - కటకరాశియందుండగా దక్షిణదేశము

దున్నజేయవలయునని - గ్రంథాంతరమందు జెప్పబడియున్నది)*****

౧౭౬॥ మూ॥ దోషోయంసమపవచేదనధికోనల్పశ్చమాసద్వయేత శ్రావణమాసపవచిధివక్ష్యర్థాదుపాకర్తృత్వత్ । కర్తోత్పన్నననామకంతదపి వార్యోషధీనాంతదా ప్రాకట్యంయదినాస్తిచేదథచ రేన్వా సేనభస్యే తదా ॥ వ్యా॥ దోషశ్చతి॥ అయందోషః పూర్వోక్తమూఢాదిదోషః మాసద్వయే శ్రావణభాద్రపదమాసద్వయే - అనధికోనల్పశ్చసమశ్చేదిత్యర్థః - తత్ర శ్రావణమాసపవ - తదుపాకర్తృ-విధివచ్చాస్త్రోక్తంయథాతథా-కుర్యాత్ - స్వకాలస్వబలవత్త్వాదితిభావః - ప్రసంగసంగత్యాఉత్పన్ననకాలమాహ॥ కర్తేతి॥ ఉత్పన్నననామకంకర్తృ-పాషశుక్లపార్థమాస్యావిధేయం హేమామకర్తృయత్తదపివా-పాషమాసోదోషయుక్తశ్చేన్నాఘికార్యం-ఉభయత్రాపిదోషఃసమశ్చేత్వాషమాసపవకార్యమిత్యర్థః - శ్రావణ్యాంపార్థమాస్యామధ్యాయముపాకృత్య మాసంప్రదోషేణాధీయాత - తైష్యాంపార్థమాస్యాగ్ంహిణ్యాంవావిరవేదిత్యుత్పన్ననకాలస్యావస్తంబేనోక్తత్వాత్ - పూర్వోషధీనాంప్రాకట్యం - పూర్వసస్యప్రామర్యావశ్యత్యర్థః - శ్రావణేనాస్తియదితదాసభస్యేమాసేభాద్రపదేమాసే॥ ౧॥ స్యుర్నభస్యః ప్రాప్తపదభాద్రభాద్రపదాస్సమాశ్రిత్యమరః - ఉపాకర్తృచరేక్ష్యర్థాత్ గురుశుక్రయోర్విమలయోరితిప్రథమోపాకర్తృవిషయః-తథాచకాశ్యపః॥ శ్లో॥ గురుభాగవయోర్వై శ్యేభాత్యేవావార్ధకేపిచ । తథాధిమాసేసంసద్వేమలమాసేషుచద్విజః॥ నకుర్యాదాద్యుపాకర్తృకృతంకమ-చనష్పతిమితి ॥

తా॥ పూర్వశ్లోకోక్తములైనమూఢాదిదోషములు శ్రావణభాద్రపదమాసములయందు సమానములుగానుండెనేని స్వకాలముబలవత్తరమైనందువలన శ్రావణమాసమునందేఉపాకర్తృజేయవలయుననియు-పుష్యశుద్ధ౧౨యందుజేయదగినయుశ్యజ్ఞమను హేమామకర్తృ-ఆకాలముమూఢాదిదోషయుక్తమైయుండెనేని-మాఘశుద్ధ౧౨యందుజేయదగినదనియు-పుష్యమాఘమాసములయందు దోషముసమానముగానుండెనేనిపుష్యమాసముందెచేయతగినదనియు - శ్రావణమాసమందు మొదటిపయిలయుత్పత్తిలేకయుండెనేని-ఉపాకర్తృభాద్రపదమాసమందుచేయదగినదనియు తాత్పర్యము(పూర్వశ్లోకోక్తమైనగురుశుక్రమూఢనిషేధముప్రథమోపాకర్తృవిషయమనికాశ్యపవచనమువలన దెలియవచ్చుచున్నది.

౧౭౭॥ అ॥ అశద్వాఖ్యాంశ్లోకాభ్యాంయోరకాలమాహ॥ మూ॥ నందాప

ర్వసుక్తిపై తృకనిశా సంధ్యాష్టమీషు ప్రతేభక్తాస్విమ్రమమోత్తరా
గ్నిదనుజప్రాజేశజన్మోడుషు | పాలేకర్మటకస్య కాఘటవనుర్వాసే
మన్మత్ప్రదంతోరంభానుజభామభానుదివసేపత్నీయదాగర్భిణీ॥వ్యా॥
నందెతి॥నందాఃనందతిథయః - పర్వసుఅమావాస్యాదిపర్వసు - ర్విక్తాఃపూ
ర్వోక్తాః - పైతృకాఃపీతృతిథయః - నిశారాత్రిఃసంధ్యాసూర్యోదయకాల
స్సూర్యాస్తమయకాలశ్చ - అష్టమీపక్షవ్యయగతా - ఏతేషుదివసేషు - ప్రతే
ప్రతదివసేభుక్తాస్విభోజనంకృతాస్విమ్రమమోత్తరాగ్నిదనుజప్రాజేశజ
న్మోడుషు - మిత్రమసూరాధా - మమాప్రసిద్ధా - ఉత్తరాఃఉత్తరాశ్రయః
అగ్నిఃకృత్తికాదనుజంమూలం - ప్రాజేశోరోహిణీ - జన్మోడుజన్మనక్షత్రం
ఏతేషునక్షత్రేషుచ - పాలేవ్యతీపాతమహాపాతయోరనుకరణం - కించక
ర్మటకస్య కాఘటవనుర్వాసేషు - భానుజభామభానుదివసేషుశస్యంగా
రకార్కవాసరేషుచ - పత్నీయదాగర్భిణీ - అతత్తనిరనావితమత్వద్ధేతనిః -
ఋష్యేభ్యతిపావ - రమాభ్యామితితత్సంకల్పాసామూర్ధ్వంసేతేషుపర్వే
షు - తోరంతురకర్తృమృత్యుప్రదం - అయోగ్యమితియాత్

అ || రెండుస్లోకములచేతతొరకాలమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ ౯౮వ -
స్లోకముందు జెప్పబడిననందరి క్తృతులు - పంచపర్వంబులు - పితృతిథులుఉభ
యాష్టములు - ఈతిథులయందున్న - రాత్రియందున్నసూర్యోదయసూ
ర్యాస్తమయకాలములయందున్న - ప్రతదినములయందున్న - భోజనానం
తరమందున్న - అనూరాధ - మఘ - ఉత్తర - ఉత్తరాషాఢఉత్తరాభాద్ర - కృ
త్తిక - మూల - రోహిణి - జన్మనక్షత్రము - వీటియందున్న - వ్యతీపాతమహాపా
తలయందున్న - కటకకన్యాకుంభధనుర్వాసములయందున్న - ఆదిత్యాంగ
తకశనివారములయందున్న - భార్యగర్భిణీయైయుండగా నారవ నెలమొన
లు ప్రసూతికాలమువరకున్న - తోరంబశుభకరంబనితాత్పర్యము*****

౧౮౮ || అ || తహియోగ్యకాలమాహ॥ మూ॥ శస్తాహస్తచతుష్టయా
దినిగురుశ్రీశత్రయా ర్యేంద్రవోజ్యేష్ఠాంత్యోడువనుద్యమంచశుభకృచ్ఛం
ప్రజ్ఞవారాన్వితే | రోగాంతేమృతకర్తృసుక్తవికౌపుణ్యస్థలతేభోభనేకా
రాగారవిమోచనేశుభకరంతోరంతువజ్యాస్వపి॥వ్యా॥ శస్తాభితి || హ
స్తచతుష్టయంహస్తదిప్రాస్వాతీవిశాఖాః - అదితిఃపునర్వసూ - గురుఃపు
ష్యః - శ్రీశత్రయంశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః - ఆద్యః - అస్పిసి - ఇందుఃమృగశి
షణం - ఏతాపకాదశతారాః - శస్తాఃప్రశస్తాః - జ్యేష్ఠాంత్యోడువ - జ్యేష్ఠా

ఊహంత్యేడుచేతిపాథకాశ్యాభి ప్రాయేణఉద్విత్త్యేకవచనం- జ్యేష్ఠారేవ
తీర్థయంచ-మధ్యమంఅనుత్తమమిత్యర్థః- చంద్రజ్ఞవాగాన్నితేసోమబుధ
వారయంతేదినేత్యేరంశుభకృత్ - యోగాంతేవ్యాధినివృత్తికాలే - మృతక
ర్మసు - కృతువిధౌక్రత్వారంభే - పుణ్యస్థలేకాశ్యాదిపుణ్య త్మేత్రే - శోభ
నేవివాహాత్పూర్వదినిత్త్యధః - కారాగారపిమోచనేబంధనగృహనివృ
త్తౌపితను-వజ్రాన్-స్వపితయోగ్యతిథ్యాదిష్వపిత్యేరంశుభకరం*****

అ || యేరమునకుయోగ్యకాలమునుజెప్పించునాడు||తా||అశ్వినీ - మృ
గశీషాము-పునర్వసు-పుష్యమి-హస్త-చిత్తి-స్వాతి-విశాఖ - శ్రవణం-ధని
ష్ఠ-శతభిషము-ఈ ౧౧ నక్షత్రంబులును-సోమబుధవారంబులును - ప్రశ
స్తంబులనియు- జ్యేష్ఠ-రేవతిఈ ౨ న్నుమధ్యమంబులనియు- ఆరోగ్యస్నా
న-మృతకర్తవ్యంగారంభకాలములయందును-కాశ్యాదిపుణ్యత్మేత్రప్రవే
శకాలములయందును-వివాహాదిసమునకుబూర్వదినింబునందును-కారాగృ
హవిముక్తికాలంబునందును- ఈకాలములయందుయేరనిషేధతిథ్యాదులు
న్నశుభకరంబులనితాత్పర్యము*****

౧౮౯ || అ || అథరాజకుమారాణాంచ్చ రికాబంధనకాలమానా ||
మూ||బద్ధియాచ్చరికాంచరాజపురుషః||ప్రాగేవపాణిగ్రహాన్త్యాజీబం
ధనభేనురాస్మితృగణంసంపూజ్యతత్సద్వచ||కట్యాంవామతపవలక్షణయు
తాంశేషంవివాహాక్తవత్తారాచంద్రబలాన్నితఃకుజగురుబ్రహ్మఖ్య
వారేషుపి || వ్యా || బద్ధియాదితి || రాజపురుషఃరాజాచాసాపురుషశ్చే
తినమానాధికరణసమాసః - తారాచంద్రబలాన్నితస్సకపాణిగ్రహాత్
వివాహాత్ || ప్రాగేవపూర్వమేవ - మాంజీబంధనభేడసనయనయోగ్యన
క్షత్రే - సురాగ్రహదేవతాః - పితృగణంమాతాపిత్రోద్గురూణాంచగ
ణం - సంపూజ్యగంధమాల్యాదిభిరభ్యర్చ్య - తత్సద్వచలయుధగృహంచ -
తోరణపతాకాదిభిరలంకృత్య - కుజగురుబ్రహ్మఖ్యవారేషుకుజగురుసూ
ర్యవారేషు-లక్షణయుతాంశస్త్రశాస్త్రోక్తలక్షణసంపన్నాంచ్చరికా
అసిపుత్రికాం || ని || స్యాచ్చస్త్రీచాసిపుత్రచచ్ఛరికాచాసిభేనుకేత్యను
రః - కట్యాంవామతపవలక్షణం || ౨ || వామంశరీరేనవ్యంస్యాదపస
వ్యంతుదక్షిణమిత్యనురీతిబద్ధియాత్ధారయేత్ శేషంవారనక్షత్రాతి
రిక్తంలగ్నాదికంవివాహాక్తవత్ వివాహేయాగ్రహసంపత్తిః యల్ల

గ్నంచతత్సర్వమత్రాప్రకృత్యహ్యం,*****

అ || రాజకుమారులు కత్తినిధరించుటకుకాలమునుజెప్ప చున్నాడు ||

తా || రాజకుమారుడు వివాహమునకుమున్నే - ఉపనయనయోగ్యనక్షత్రముతోనున్న - భాన్వంగారకగురు వాతములలోనొక వారములోనున్న వివాహయోగ్యమైనలగ్నదులతోనున్నతారాచంద్రబలములతోనున్న గూడియున్న యొక శుభదినమున - ఇష్ట దేవతలందలిద్రులంకరింపులంబూజించి ఆయుధగృహంబునలంకరించిస్త్రశాస్త్రోక్తంబులగులక్షణములు గలకత్తినికట్టిప్రదేశమునకుడివక్కధరించివలయుననితాత్పర్యము*****

౧౫౦ || అ || శ్లోక పాదత్రయేణనూతనవధూప్ర వేశకాలమాహ ||

మూ||షష్ఠాదౌసమవాసరేనవవధూసద్వప్ర వేశశుభఃస్యాదాషోడశవాసరాశ్చ రిణయాత్పంచాంగశుద్ధింఽవినా | ఉద్వాహోద్య సమాబ్జిషణీయమస్త్యా పంచమాబ్జాత్తులాకన్యాకకటచాపగోర్ముషన్మయుక్తుంభానిషేకేశుభాః || వ్యా || షష్ఠాదావతి || పరిణయాత్వివాహానంతరం - షష్ఠాదౌషష్ఠదినప్రభృతి-సమవాసరేనచుదినే-పంచాంగశుద్ధింఽవాపి - ఆషోడశివాసరాత్పోడశదినపశ్యంతం-నవవధూసద్వప్ర వేశః-నూతనవధూగృహప్రవేశః - శుభఃస్యాత్ - పోడశనినాతిక్రమణేగతిమాహ - ఉద్వాహోదివివాహప్రభృతిఅనమాబ్జేవిషమసంవత్సరేయస్మిన్-స్మిన్శుభదినేశుభః - ఆయునియమఃవిషమసంవత్సరనియమః ఆపంచమాబ్జాత్పంచమసంవత్సరపర్యంతమేవ - ఇతిపరంసపాదశ్లోకశ్రయేణనిషేకకాలమాహ||తులేత్యాది నా||తులాకన్యాకకటచాపగోర్ముషన్మయుక్తుంభా-ఆద్యాస్త్రయఃప్రసిద్ధాఃచాపోఢినుఃగౌర్యశుభః-ర్ముషోమీనఃన్మయుక్మిథుచంకుంభఃప్రసిద్ధః ఏతాన్యష్టలగ్నానిషేకేమిథునకర్తృణిశుభాః,*****

అ || ఈశ్లోకంబున౩ పాదములచేనూతనవధూగృహప్రవేశకాలంబు

నునాలవపాదముచేనిషేకయోగ్యలగ్నంబులంజెప్పచున్నాడు || తా || వివాహమైనది- దినముమొదలుగడవ - దినమువరకుసమదినములయందు తిథివారనక్షత్రయోగకరణములనైనంజూడకనూతనవధూగృహప్రవేశముజేయవచ్చుననియు - గడదినములవెనుక ౫ సంవత్సరములవరకువిషమసంవత్సరములయందొకశుభదినంబున జేయవలయుననియు - ౫సంవత్సరములకు వెనుకవిషమవత్సరనియమముబనిలేదనియు - వృషభమిథునకటకకన్యాతులాధనుఃకుంభమీగములునిషేకయోగ్యంబులనియు తాత్పర్యము.

౧౫౧॥ అ : ఆధనిషేకేనక్షత్రవాసరానాహ॥మూ॥నస్రాస్త్రానిలమిత్ర
 మూలవరుణబ్రాహ్మణ్యత్రరాంత్యాచ్యుతాఃపూజ్యాఃపుష్యపున
 ర్వసూవసుశశితప్తాహ్వయామధ్యమాః । మధ్యవాత్రతుపుష్యసవవిఫ
 లాస్తారానిషేకేతరామధ్యోభానుజవాసరశ్చభృగుజజ్ఞార్యేందువారా
 శ్శుభాః॥ వ్యా॥ దస్తేతి॥దస్త్రాస్త్రానిలమిత్రమూలవరుణబ్రాహ్మణ్య
 త్రరాంత్యాచ్యుతాః - అశ్వినీహస్తస్వాత్యనూరాధామూలశతభిషగ్రో
 హింమృతరోత్రరామాశ్లోతరాభాద్రాచేవతీశ్రవణాఃపూజ్యాఃశ్రేష్ఠాః
 పుష్యపునర్వసూవసుశశితప్తాహ్వయాః పుష్యపునర్వసూధనిస్తామృగశీ
 షఃచిత్రాభిధాఃమధ్యమాఃఅనుత్తమాభిత్వర్థః - అత్రతుమధ్యమనక్షత్రా
 తాంమమధ్యేపరిగణితఃపుష్యఃవిఫలత్ర్యేవకారాధః - అపరాశ్శేషాస్తా
 రాఃభంజీకృత్తికాద్రాశ్రేషామఘాపూర్వఫల్గునీవిశాఖాజ్యేష్ఠాపూ
 ర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రావిఫలాఃత్యాజ్యాభితియావత్ - భానుజవా
 సరశ్శనిహసరశ్చమధ్యమాఃభృగుజజ్ఞార్యేందువారాఃశుక్రబుధగురుసో
 మవారాఃశుభాశ్శుభకరాఃఅన్యేత్వశుభాభిత్వర్థాల్లభ్యతే*****

అ॥ నిషేకవిషయమైవక్షత్రవారములజెప్పచున్నాడు॥ తా॥అశ్వినీ -
 రోహిణి-ఉత్తర-హస్త-స్వాతి-అనూరాధ-మూల-ఉత్తరాషాఢ - శ్రవణము
 శనిభిషము ఉత్తరాభాద్రాచేవతి-ఈనక్షత్రంబులును-సోమబుధగురుశు
 క్ర-నారంబులును-నిషేకమునకుముఖ్యంబులనియు-వృగశీర్షము-పునర్వసు
 చిత్త-ధనిష్ఠ-ఈనక్షత్రంబులును-శనివారంబును-మధ్యమంబులనియు- పు
 ష్యనక్షత్రము తగిలెనుమధ్యమంబనియు - తక్కిననక్షత్రవారములునిషేధం
 బులనియునభిప్రాయము.

౧౫౨॥ మూ॥ షష్ఠీవర్వచతుర్దశీపితృతిధీర్కర్ధరాత్రాష్టమిహిం
 తాప్వీష్ట్యమాది నాదిదినకృత్తామప్రదోషానపి । మాఘాదిష్యపిపంచ
 సూదితమాహదోషాన్మరిత్యజ్యతాశ్రావణ్యామపికార్తికెనహసివా
 వామాసేనిషేకశ్శుభః॥వ్యా॥షష్ఠీతి॥ షష్ఠీపక్షద్వయగతాపర్వాణిఅమా
 వాస్యాఘార్ణిమాదీని-చతుర్దశీపక్షద్వయగతాపితృతిథయఃశ్రాద్ధదినానిరి
 క్తాఃపూర్వోక్తాఃఅథ-రాత్రఃనిశీధః-అప్తమీపక్షద్వయగతాకించవిష్ట్యవ
 మా-విష్టిర్నద్రకగణం-అనమఃదినత్రయందినాదిదినకృత్తామప్రదోషాన
 పి-దినాదిఃప్రతపత్-దినకృత్తామాసప్తమీత్రయోగశ్శౌర్యోగయోఃప్రదోషా
 వీతాంత్యర్వాసపిహితాప్త్యక్వా-తాప్రసిద్ధాఃఉదాహరణహదోషా

మూఢాదినుహవిదోహాః పరిత్యజ్య-మాఘాదిషుమాఘప్రభృతినుపంచసు
మాసేషువాత్రావత్యాంకార్తికేతభవాసహసిమాగశ్చీర్షమాసేవాః॥౩॥
మాగశ్చీర్షేషహమాగశ్చిత్తసురః-నిషేకత్వభిః॥... ..

అ॥ నిషేక కాలమును జేప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మాఱు, పొట్టునజేత్రవై
శాఖజ్యేష్ఠశ్రావణకార్తికమాగశ్చీర్ణమాసములయందు - శతద్వయగత
ములగుసప్తప్రమీచతుర్దశీప్రతిపత్తులును- పర్వతిఘటను- శ్రాద్ధదిసంబు
లునురిక్తతిఘటచుత్రయోదశీసప్తములశ్రవోషంబులును- అథరాత్రం
బును- మూఢాదిషహోదోషంబులును - వీనింబరిత్యజించితక్కినదిసంబుల
యందునిషేకముశుభావహమనియు - ముందుజేప్పబడినమాసములుగాక
యితరమాసములయందేదినంబునందేయవలదనితాత్పర్యము.

౧౫౩॥మూ॥ రేవ త్యాదిమమట్యుభేషు యువతిః పత్యుర్నిషేకేప్రియా
దంపత్యోశ్చపరస్పరంప్రియమపిస్యాద్వాదశస్వేవభాత్॥ జ్యేష్ఠతౌఁదిన
వోడుషుప్రియతమోవధ్వాస్సితాకాశుభాస్యాతాంభత్వగృహప్రవేశ
సమయేనెద్వామగౌపుష్టగౌ॥వా॥ రేవ త్యాదిష్యతి॥రేవ త్యాదిమమట్యు
భేషు రేవతీప్రభృతిమమృగశీషాంత్వేమపణ్ణక్షత్రేషు - సిహే. కేకృతే
యది - యువతిర్విధూఃపత్యుఃపురుషస్యప్రియాప్రియకరాస్యాత్ - ఈశ
భాత్ఆద్రాఁనక్షత్రమారభ్యద్వాదశసుఆద్రాఁద్యనూరాధాంతే
షునిషేకేకృతేదంపత్యోఃపరస్పరంప్రియంస్యాత్ - జ్యేష్ఠతౌఁదిన మోడు
షుజేష్ఠామృతరాభాద్రాంతేషునవనక్షత్రేషునిషేకేకృతేవరఃపథ్యాః
ప్రియాఃప్రియతమఃప్రీత్యతిశయవాః॥స్యాత్ (ఆతిశయానంతమభ్యంతా
నామిత్యతిశయాథేతమప్రశ్నయః - భర్తృగృహప్రవేశసమయేనూతన
సంగమాయక్రీడాగృహప్రవేశ సమయే సితాకాశుక్రసూర్యోద్భావ
ధ్యాఃపుష్టగౌవామగౌవాయది శుభాస్యాతాం,

అ|| దంపతులకన్యోన్యప్రీతికదంబులగునక్షత్రములజెప్పుచున్నాడు
తా|| రేపతిమొదలగునక్షత్రములయందునిలెకముజేయవలెనపుడు
కిష్టురాలగుననియొంద్రుఁడొమొదలగునక్షత్రములయందునిలెకముజే
యదంపతులకన్యోన్యప్రీతిగలుగుననియొ- జ్యేష్ఠమొదలగు- ౯వతత్రము
లయందునిలెకముజేయస్త్రికిపురుషుండత్యంతప్రియుండగుననియు- ఎని
తనూతనసంగమామనజైభార్యగృహమునుబ్రవేశించునపుడురవిశుక్రలు
స్త్రికివెనుకనైనచుకుడివక్తనైననుండిరెనిశుభకరులనియనభిప్రాయము

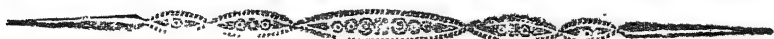
౧౫౦ || అ || అథనూతనవస్త్రభూషణధారణకాలమాహా||మూ||కు ర్యా
 నూతనవస్త్రభూషణధృతింవిష్ణుత్రయార్క-త్రయబ్రహ్మనిత్య గుహ్యత
 రాద్య శశభృన్మిత్రాంత్య మూలేష్వపి | వారావారిది నేశయోఃప్రతిప
 దంరిక్తాపమావప్తమీనం దావై ధృతివిష్టిపాతపరిమాణాహిత్యాధమంజేధ
 వా||వ్యా||కు ర్యాదితి||విష్ణుత్రయశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః-అర్క-త్రయం
 హస్తవి త్రాస్వా త్యః-బ్రహ్మరోహిణీ ఆదిత్యఃపునర్వ సూగురుః పుష్యః
 ఉత్తరాశ్చిత్తరా త్రయం-ఆద్యఃఅశ్వినీ-శశభృత్ - మృగశీర్షంమిత్రమనూ
 రాధాఽంత్యో రేవతి-మూలం ప్రసిద్ధం-ఏ తేషున ప్రదశనక్షత్రే షునూతనవ
 స్త్రభూషణానాంధృతింధారణంకు ర్యాత్-ఆరదినేశయోఃఆరోం గారకః-
 దినేశస్సూర్యః-తయోఃవారౌభామాక-వాసరౌ || ౧ || ఆరోవక్రోమహీజ
 శ్చయశిరోరక్తపవచేతిఃఘంటుః-ప్రతిపదంపక్షద్వయగతాంరిక్తాఃపూర్వో
 త్తాఃఅవశుః-దినత్రయం-అష్టమీపక్షద్వయగతా - నందాఃపూర్వోత్తాఃవై
 ధృతివై ధృతియోగఃవిష్టిర్భుక్రరణుపాతౌవ్యతీపాతమ హేపాతౌపరి
 ఘఃపరిఘయోగః-తాహిత్యాపరిత్యజ్యధారయేసితిపూర్వే శాన్వ యః
 ఆరదినేశయోర్వాగావిత్య నేన శేషాణాంయోగ్య త్వేప్రాప్తేఃసంన వారా
 యోగ్యత్వమాహ-అథవానుండేనుండవానరేపిఅనుభవిత్యధ్యాహరిః ||

అ||నూతనవస్త్రాభరణములధరించుటకు కాలమును జెప్పవచ్చునాడు ||
 తా||ఆదిత్యాంగారకశనివారంబులును-ఉభయాష్టమీప్రతిపక్షులును - ౯౦౪
 వ-శ్లోకముందు జెప్పబడిననందరి క్తతిధులును- తిథిత్రయముతోజేరినదినంబు
 ను-పరిఘవైధృతినామయోగంబులును-భద్రకరణమును-వ్యతీపాతమహి
 పాతంబులును-వీనింబరిత్యజించి-తక్కినదినంబులయందున్న-అశ్వినీ-రోహి
 ణీమృగశీర్షము-పునర్వసు-పుష్యము-ఉత్తర-హస్త-చిత్త-స్వాతి-అనూ
 రాధ - మూల - ఉత్తరా షాఢ - శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషము - ఉత్తరా
 భాద్ర- రేవతి-ఈనక్షత్రములయందున్ననూతనవస్త్రా భరణములధరిం
 చినశుభములుగలుగుననితాత్పర్యము.

౧౫౧||అ || అథద్వాదశలగ్నానాం ఘటికాప్రమాణమాహ||మూ|| మే
 షేమీనగృహేచత్రప్రదభయోస్సాధం చ తస్మాద్వషేకుంభేపాదయుతా
 శ్చపంచమకరస్త్రియ్యుక్తా లీఘచ | సార్ధంపంచకులీరకేసరిధనుః కీటేషు
 చేన్నాడికాలగ్నానాంఘ టికాప్రమాణగణనాజ్ఞేయాక్రమాన్యునురైః||
 వ్యా|| మేషుభిః || మేషేమీనగృహేచేత్యభయోలగ్నయోశ్చతస్రీ

ఘటికాః వృషేకుంభేసార్థం యథాతథాచతస్రోఘటికాః మకరస్త్రియం
 స్త్రాతాళే ఘటకరకన్యామిధునకులాసు - పాదయుతాస్సపాదాః పంచఘటి
 కాః పంచకేసరిధ నుఃకీటేషుకర్కటసింహధనుర్వృశ్చికేషు సార్థం పంచ
 ఘటకాః పంచలగ్నానాం ద్వాదశలగ్నానాం - ఘటికాప్రమాణగణనాక్ర
 మాత్ - గూసుక్తైః శ్లోతిశ్చాస్త్రజ్ఞైః జ్ఞేయా... .. *

అ || మేషాదిద్వాదశలగ్నములఘటికాప్రమాణముజెప్పుచున్నాడు ||
 తా || మేషమీనములకుగడియలుర వృషభకుంభములకుగడియలుతృమక
 రకన్యామిధునతులకుగడియలు౪ | కటకసింహధనుర్వృశ్చికములకుగడి
 యలు౪ | ఈరీతినలగ్నములఘటికాప్రమాణమునుదెలియవలయు ****



యజ్ఞనావేకటాభ్యేనరచిత్రాయాంసతాంముదే ।

కాలామృతస్యటీకాయాంతుర్యోవిందురభూవయమ్ ॥

చతుర్థవిందుస్సమాప్తః ।



కాలామృతేన వ్యాఖ్యానే - పంచమవిందు ప్రారంభః,

ప్రణమ్యదక్షిణామూర్తింసచ్చిదానందరూపిణమ్ ।

వ్యాఖ్యాయతేఘనాసమ్యగ్యాశ్రాప్రకరణంమయా

౧౫౬ || మూ || ప్రప్టుజాతకమీత్యుతస్యగమనంచాయుష్షతస్సంవ
 దేత్ ప్రప్టువిస్తృతజాతకోయదిభవేత్తస్యాపిక్వఛాన్వదేత్ । తల్లగ్నే
 గ్రహదృష్టిచారుశకునైరన్యైః నిమిత్తైశ్చభైస్తారాచంద్రబలాన్వితోగ్ర
 హాఖంకృత్వాశుభేహి ప్రజేత్ || వ్యా || ప్రప్టురీతి || ప్రప్టుఃప్రయా
 ణగ్నప్రశ్నకర్తుఃజాతకంజన్మకాలగ్రహసంపత్తివీత్యసమ్యగ్విచార్యత
 యుష్షశఃయస్యవీగ్ణాయురస్తితస్యపుంసంగమనంచాయాశ్రాంసంవదేత్
 చైవప్రప్తతేశేషఃప్రప్టువిస్తృతజాతకలక్షణజన్మకాలగ్రహసంపత్తిర్భవే
 ద్యది - తదాగస్యాపివిస్తృతజాతకస్యాపిక్వఛాత్సంవత్ప్రజాతకాణ
 విచారక్షణాత్వదేత్ || ని || స్యాత్ప్రప్తంకృతమాభీలమిత్యమరః - తతఃప్ర
 యాణకర్తారాచంద్రబలాన్వితస్సక - గ్రహాఖంకనవగ్రహాఖంక
 మంకృత్వాతానంపూజ్య - గ్రహదృష్టిచారుశకునైఃయాత్రాలగ్నస్య
 గ్రహదృష్టివశాత్యానిచారుశకునానిరమ్యశకునానితైశ్చ-అన్యైశ్చ

భైరిమితైఃమంగళగీత వాద్యాదిధ్వనిభిశ్చ సహ-శుభేహిచంచాంగశుద్ధిది
వసే-తల్లగ్నే దైవజ్ఞో-క్తశుభలగ్నే-ప్రజేత్-గచ్ఛేత్-విద్యథే-ః డ్ ***

అ॥ యాత్రాప్రకరణమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ యాత్రయందభి
లాషగలనరుడుజ్యోతిష్కునిశుభలగ్న ప్రశ్న జేయ గా నాజ్యోతిష్కు-
డుప్రయాణకర్తజాతకమునుజక్కగానాలోచించియతడుదీర్ఘాయుష్షం
తుడుగానుండేనేనిప్రయాణలగ్నముజెప్పవలయుననియు- ఆప్రయాణక
ర్తజాతకముదెలియనివాడై యున్నపక్షమందుకష్టముచేతనైననప్తజాత
కాదివిచారముజేసియతనియాయుఃప్రమాణమునుదెలుసుకొనిప్రయాణ
మునకులగ్నమునుజెప్పవలయుననియు - అటుపిమ్మటప్రయాణకర్తజ్యోతి
ష్కునిజేజెప్పబడినతారాచంద్రబలయుక్తలగ్నమందునవగ్రహహాలా
మాదులంజేసిశుభశకునములగుచునుండ గామంగళవాద్యధ్వనులతోగూడ
పోవలయుననితాత్పర్యము*****

౧౫౭॥ అ॥ ఆధశ్లోకత్రయేణయాత్రాప్రశ్నఫలమాహ॥మూ॥షష్ఠా
ప్రవ్యయగశ్మశీశుభఖగై న-ప్రేక్షితోభంగకృత్ కూరోలగ్నగతోష్ఠగో
ప్యశుభకృత్తప్రశ్నలగ్నాద్భవీ॥ ఏకోలగ్నగతశుభస్తధనదోద్వలగ్న
గౌచేచ్ఛభారత్నస్త్రీపశుభూమియానసుఖదౌ యాతుబలిష్ఠాయది॥
వ్యా॥ షష్ఠీతి॥ షష్ఠాప్రవ్యయఃప్రశ్నలగ్నాత్ షష్ఠాప్రమద్యా దశానా
మన్యతమేస్థితః-శశీచంద్రః-శుభఖగై శుభగ్రహైః-నప్రేక్షితోయదిన
దృష్టోయది-భంగకృత్విష్ణుకాఠీస్యాత్-బలీడచ్చమిత్రానిత్రైత్రగతః
కూరఃపాపఃతత్రప్రశ్నలగ్నాత్-అష్టగఃఅష్టమలగ్నగతోవాలగ్నగతో
వాతత్రప్రశ్నలగ్నగతోవాయది-ఆశుభకృత్సృత్ఏకశుభగ్రహః-ల
గ్నగతశ్చేత్-యాతుఃప్రయాణినః-ధనదఃఅర్థదోభవతి-బిస్తావత్యంత
బలవంతోద్వశుభాశుభగ్రహౌ-లగ్నగౌలగ్నస్థాయది-యాతుః-రత్న
స్త్రీపశుభూమియానసుఖదౌ స్యాత్తామితి-ప్రస్తారంప్రతిదైవజ్ఞోవదేది
త్యధ్యాహరః.

అ॥ ౩శ్లోకములచేయాత్రాప్రశ్నఫలమునుజెప్పచున్నాడు॥ తా॥ శం
క్రుండుశుభగ్రహములచేజూడబడకప్రశ్నలగ్నమునకుట-నైనరాట-నైన
నగిట-నైననుండేనేనిప్రయాణమునకువిష్ణుముగలుగుననియుడచ్చమి
త్రైత్రాదియుక్తమైనపాపగ్రహముప్రశ్నలగ్నమందైనను-రాట-నైన
నుండేనేనియశుభకర్తృబనియు-ఒకశుభగ్రహముప్రశ్నలగ్నమునుబొంది

యున్న ప్రయాణకర్తకు ధరలూభముగలుగుననియు అత్యంత బలయుక్తము
లైన రెండు శుభ గ్రహములు ప్రశ్నలగ్నముందుండి నేనిరత్నవనితాపశుభూ
లాభంబులును - ప్రయాణ మంద త్యంత సౌఖ్యంబునుగలుగుననిజ్యోతిషు
డు ప్రయాణకర్తకు జెప్పవలయునని తాత్పర్యము,

౧౩౮ || మూ॥ యా త్రాప్రశ్నగృహస్యసప్తమగతామార్గేర్ధదాద్విత్రి
గాఃకన్యాబంధుసహాయదాసుతగతానూతుశ్చమిత్రార్థదాః | బంధు
స్థాశ్శుభదాశ్శుభాగగనగాస్సత్కర్తదాధర్తగాః తేమాముష్య పశుప్ర
దాశ్చనకలాను ద్రేతుపూర్ణార్థదాః || వ్యా || యాత్రేతి || సకలాస్సమస్తాః
శుభాశ్శుభగ్రహాః - యాత్రాప్రశ్నగృహస్యయాత్రాప్రశ్నలగ్నస్య - స
ప్తమగతాస్సప్తనలగ్నగతాశ్చేత్ - మార్గేమార్గమధ్యపవ - అర్థదాఃలాభ
ప్రదాః - ద్విత్రిగాఃద్వితీయతృతీయస్థానగతాశ్చేత్కన్యాబంధుసహాయ
దాః - సుతగతాఃపంచమస్థానగతాశ్చేత్మిత్రార్థదాః - బంధుస్థాశ్చతు
ర్థస్థానగతాశ్చేత్ శుభదాఃగనగాఃదశమస్థానగతాశ్చేత్సత్కర్తదాః -
ధర్తగాఃసవమస్థానగతాశ్చేత్ తేమాముష్యపశుప్రదాః - రుద్రేతుపకా
దశస్థానేసితాశ్చేత్ - పూర్ణార్థదాఃత్రిప్తపదార్థదాఃభవంతి*****

తా || శుభగ్రహములు యాత్రాప్రశ్నలగ్నమునకుంట్ల నైనను - ౩ట
నైననుండి రేనిస్వజనసహాయకన్యాలాభంబులును - ౪టనుండి రేనిశుభఫలం
బులును - ౫టనుండి రేనిసుహృద్భాధనలాభంబులును - ౬టనుండి రేనిప్ర
యాణమైపోవుచుండు మార్గమధ్యంబున నేధనలాభంబును - ౭టనుండి రేని
దీర్ఘాయుష్యతేమపశులాభంబులును - ౮టనుండి రేనియత్తమకర్తృంబులు
ను - ౯టనుండి రేనిసర్వాభీష్టసిద్ధులును - నీరితిన - ప్రయాణకర్తాకీఫలములు
గలుగునని తాత్పర్యము.

౧౩౯ || మూ॥ యా త్రాప్రశ్నగృహంచరంశుభగతిసాన్న్యిత్రప్రశ్నల
గ్నంస్థిరంనాస్త్యైవాస్యగతిర్విమిశ్రఫలదంచేన్దిస్వభావంగృహం | వక్త్రీల
గ్నగతోగ్రహానాహితీర్యవ్యస్తపోగ్నగోహాఃస్యాదధవాస్తగోప్య
శుభకృత్తత్రప్రశ్నలగ్నేశ్వరః || వ్యా || యాత్రేతి || యాత్రాప్రశ్నగృహం యా
త్రాప్రశ్నలగ్నంచరంచేత్ శుభగతిస్సుఖప్రయాణసాన్న్యిత్రప్రశ్నలగ్నం
ప్రయాణపుచ్చాలగ్నంస్థిరంచేత్ అస్యజిగ్మిహః - గతిఃప్రయాణంనాస్త్యై
వగృహంప్రశ్నలగ్నంద్విస్వభావంచేత్ శ్రఫలదం - పూర్వాద్ధం చేన్నగతిః

స్థిరసమీపత్వాత్ - ఉత్తరార్ధంఛేచ్ఛుభగతిఃపరసమీపత్వాత్ - గ్రహణాయోకశ్చన గ్రహణావక్రీస్థలగ్నగత శ్చేద్యతినభవతి - అస్తవ్యప్రశ్నల గ్నాత్సప్తమిరాశ్యధిపః-లగ్నగః ప్రశ్నలగ్నగతోయదిహాస్తిస్యాత్ - యా తురితి శేషః అథవాతత్రప్రశ్నలగ్నే శ్వరఃఅస్తగతోలగ్నశ్చప్రహస్థానగత శ్చేదశుభకృత్.

తా|| ప్రయాణప్రశ్నకాలలగ్నము - ఫిరలగ్నమైయుండినను- ద్విస్వభావల గ్నములోపూర్వాధామైయుండినను ప్రయాణమునకుభంగముగలుగునని యుచరలగ్నమైయుండిననుద్విస్వభావలగ్నములోను తర్రాధామైయుండిననుసుఖప్రయాణముగలుగుననియు - ఏగ్రహంబైననువక్రింపిప్రశ్నల గ్నముందుండిన ప్రయాణమునకువిఘ్నముగలుగుననియు-ప్రశ్నలగ్నసప్తమి స్థానాధిపతియాలగ్నముందుండిన ప్రయాణకర్తకుహానిగలుగుననియు-ప్రశ్నలగ్నాధిపతీనప్రహస్థానముందుండిననశుభకరుడఁ యు తాత్పర్యము.

౧౬౦||౭||యాత్రా యాస్తిధి వారనక్షత్రనిణయ మాహ || మూ||రి క్తాపర్వదినాదివిష్టితిథయష్టవృత్తమీదాద్దశీవజ్యోభూమిజభానుపుత్ర దినకృద్వారాశ్చయాత్రాక్షణి | హస్తాదిత్యహరిద్వయాంత్యశశభృద్వ ప్రార్యమిత్రాహ్వయాశ్చస్తానద్య మతారకాశ్చతభిషజ్చాలప్రజేతోత్తరాః || వ్యా || రిక్తేతి || రిక్తఃపూర్వోక్తాఃపర్వాక్షిపంచపర్వాక్షిపినాదిః ప్రతిపత్ విష్టితిథయఃభద్రకరణదినసాఃకించ-షష్టవృత్తమీదాద్దశీవతాఃపక్షద్వయగతాః-యాత్రాక్షణిప్రయాణకాలేవర్జ్యాఃప్రయాణస్యాయోగ్యాఇత్యర్థః-భూమిజభానుపుత్రదినకృద్వారాభామశన్యర్తవాసరాశ్చ పర్జ్యాఃహస్తాదిత్యహరిద్వయాంత్యశశభృద్వ ప్రార్యమిత్రాహ్వయాః హస్తపురస్వసూర్యవణధనిష్టారేవతీమృగశీర్షాశ్విగీపుష్యా నూరూధాఇతి సవతారాః - శస్తాఃముఖ్యాః - యాత్రాయాఇతి శేషః-శతభిషజ్చాలప్రజేతోత్తరాఃశతభిషజ్చాలసహిహేమ్యత్తరోత్తరాసాహోత్తరాభాద్రామి ధృమతారకాఃఅనుత్తమతారాఇత్యర్థః - శేషస్తావ్యాః*****

అ|| ప్రయాణమునకుఁగిది వారనక్షత్రంబుల జెప్పుచున్నాడు|| తా||రిక్తక్షిగులును - పంచపర్వంబులును - ప్రతిపత్తును - భద్రకరణయుక్తదినంబును - పక్షద్వయగతంబులగు ద్వాదశిషష్టవృత్తములును - భాస్వం గారికశని వారంబులును - ఇహిప్రయాణమునక యోగ్యంబులనియు తక్కినగిది వారములున్ను - ఆశ్విని-మృగశిరఃము-పునర్వసు పుష్యము-హస్త-అనూరాధ-

శ్రవణము - ధనిష్ఠ - రేవతి - ఈశత శ్రములున్న ప్రయాణమునకు ప్రశస్తం
బులనియు - రోహిణి - ఉత్తర - మూల - ఉత్తరాషాఢ - శతభిషము - ఉత్తరా
భాద్ర - ఈశత శ్రంబులును ధ్యమంబులనియు - తక్కిన నక్షత్రములయొ
గ్యములనియును తాత్పర్యము.

౧౬౧ || అ|| అథ వార నక్షత్రాణాం దిగ్భేదేన శూలస్థిర్ణయమాహ || మూ || శూ
లాభ్యేష్వ ధవారి భేషుగః సంతయాతుర్భవే ద్రోగకృచ్ఛం ద్రాక్షాత్తజ
వారయోస్సురపభేషా చీనగచ్ఛేద్దిశంజీవేజాంఘ్రిభవచాంతకదిశం
శుక్రాక్షయోః సప్తభేషశ్చ దిశ్చ భేషజ్జనినయోర్యతాచసౌమ్యాం
దిశం శూలాభ్యేష్వి || యతాప్రయాణకర్తా చంద్రాగ్రావ్యజవారయో
స్సోమశనివారయోః సురపభేషేష్టానక్షత్రేచ - ప్రాచీందిశం - జీవేగురు
వాసరేచజాంఘ్రిభేషూర్వాభాద్రానక్షత్రేచ - అంతకదిశం అంతకాయ
వః తస్య దిక్ తాందక్షిణాం దిశమిత్యథః - శుక్రాక్షయోః శుక్రరేచివార
యోః సప్తభేషోహిణీనక్షత్రేచ పశ్చాత్ ప్రతీచీంశమిత్యర్థః కుజజ్జనిన
యోః బౌముభుధవాసరయోః అశ్వమభేషూర్వాఫల్గునాంచ సౌమ్యాం ది
చీందిశం - నగచ్ఛేదితస్త్వత్రయోజ్యం ఏతేషు వారనక్షత్రేషు పతానుదితు
గచ్ఛతి చేన్ద్రోదోషిత్యతపః | శూలాభ్యేషు శూలవాసాధేయేషు - వారిభే
షు ఉక్తవారనక్షత్రేషు - గమనం - యాతుః ప్రయాతుః రోగకృచ్ఛవేత్...

అ || దిగ్భేదముచేత వారశూలనక్షత్రశూలలజెప్పించునాడు ||
తా || తూర్పుదిక్కునకు సోమశనివారంబులును జ్యేష్ఠానక్షత్రంబును - దక్షిణ
మునకు గురువారంబును పూర్వాభాద్రానక్షత్రంబును - పశ్చిమమునకు
భానుశుక్రవారంబులును రోహిణీనక్షత్రంబును ఉత్తరమునకు మంగళబు
ధవారంబులును పూర్వాఫల్గువీనక్షత్రంబును - ఈరితి నీదిక్కులకివార
నక్షత్రములు శూల సంజ్ఞగలవిగావున నట్టివారశూలనక్షత్రశూలలయం
దుపై నముబొందునవానికి వ్యాధిగలుగునని తాత్పర్యము..

౧౬౨ || అ || పరిభూదండచక్రస్వరూపం రూపయతి || మూ || ఆగ్నేయానిల
కోణయోశ్చ పీలిఖేదే కాంచరేఖాంపత్యమ్కజేప్రాగ్లిఖితే ప్రసిద్ధపరిభూదం
డాఖ్యచక్రే శుభేతత్ప్రాగాదిమనస్తనస్తగమనేవహ్నిర్విదితా రాలిఖేత
స్తావింశతిసంఖ్యయై వపరిభూదండోనలంఘ్యాధ్వైః || వ్యా || ఆగ్నేయేతి || ఆ
గ్నేయానిలకోణయోః పీలిఖేత్ - ఏవమీశాన్యనైర్ముతికోణ
యోశ్చ పీలిఖేత్ - ఏవమీశాన్యనైర్ముతికోణయోశ్చ పీలిఖేత్ - ఏవమీశాన్యనైర్ముతికోణ

తతఃప్రాగ్నితేచ శుష్కణేశు భేదసిద్ధపరిపూదండాఖ్యచక్రేవహ్నియదితా
 చక్రేపృథ్వికాద్యైత్రోణి-అష్టావింశతసంఖ్యయాతత్ప్రాగ్నిదిశుతస్యచక్ర
 పద్మప్రాగాదిశుపక్షాది-తస్యసప్తసప్తలిఖేత్ యథాప్రాచ్యాంకృత్తికాద్యా
 శ్రేణాంతానినస్త-దక్షిణస్యాంశుమాదివిశాఖాంతానిప్రతీచ్యా మనూ గా
 థాదిశ్రవణాంతానిఉదీచ్యాంశనిస్థాదిభరణ్యంతానిసప్తనక్షత్రాణిచయం
 పరిపూదండః - ఆధ్వగైఃప్రయాణాభిలాషిభిః గమనేగమనవిషయే నలం
 భ్యుఃసాక్షిక్రమణీయః - కృత్తికాదిసప్తసుప్రాచీం- మఘాదినప్తసుదక్షి
 ణాం అనూరాధాదినప్తసుప్రతీదీంశనిస్థాదినప్తసుఉదీచీంశగచ్ఛేదితి భావః

అ || పరిపూదండవక్రస్వరూపమును దెలియజేయుచున్నాడు || తా ||
 నాయవ్యకోణముమొదలుకొనిఆగ్నేయకోణము వరకునొక రేఖయున్ను -
 నైఋతికోణముమొదలుకొనిఈశాన్యకోణము వరకునొక రేఖయున్ను
 వ్రాసిన ఆపరిపూదండవక్రమును - ఆవక్రమునుపూర్వదిక్కు నకృ
 త్తక మొదలగు ౭ నక్షత్రంబులును - దక్షిణంబునవఖమొదలగు- ౭ - నక్ష
 త్రంబులును-పశ్చిమంబున- అనూరాధమొదలుకొనిఆభిజిత్తుతోగూడ ౭ న
 క్షత్రంబులును-ఉత్తరంబునధనిష్ఠమొదలగు ౭ నక్షత్రంబులును - ఈరీతిన
 వ్రాయగా-ఏనక్షత్రములువిదిక్కుకువచ్చునోఆనక్షత్రములయందుఆది
 క్కుకుబోగూడనితాత్పర్యము.

౧౬౩ || అ || ఆధనక్షత్రరాశీనాందిద్వారనిజాయమాహ || మూ||య
 త్కాష్ఠాస్థితవానియానిగమనే ద్వా రాశితస్యాదిశఃప్రాకృకేవిహితస్య
 పుష్యదినకృత్తికాద్యతారాస్సదా | సర్వద్వారశుభాఃస్సుఖార్థపశుదాః
 ప్రాగాది నేషామోదిద్వారాఖ్యగృహః | ప్రదక్షిణవిధావేక్షైకశోనభా
 దాః || వ్యా||య||యత్కాష్ఠాస్థితభానియానికాష్ఠాయాందిశి || ౧ || దిశ
 స్సుకకుభః | స్థాతిశాశ్చహరితశ్చతాక్షణ్యమరః | స్థితానిభానినక్షత్రాణి
 యానితానిసప్తస్యాః దిశః ద్వా రాశీ - చక్రేపరిపూదండవక్రే - ప్రా
 క్షార్వగ్లోకేవిహితస్యగమనసిద్ధత్యేనోక్తనక్షత్రసప్తకన్యమధ్యే - య
 పుష్యదినకృత్తికాద్యతారాఃపుష్యహస్తానూరాధాశ్విన్యతిచత్రస్తా
 రతాః - సదాసర్వగా సర్వద్వారశుభాఃసర్వద్వారేషుశుభకారాః - యథా
 ప్రాచ్యాంపుష్యఃనక్షిణస్యాంహస్తః - ప్రతీచ్యామనూరాధా- ఉదీచ్యామ
 శ్విన్-కించపతాన్సుఖార్థపశుదాశ్చభవంతి - మేషాదయః ప్రాగాదిని
 ద్వా రాఖ్యగృహఃసిద్ధిసంజ్ఞికరాశయః - ప్రదక్షిణవిధావేక్షైకశోనర్థ

దా: ఏళదు క్తంభవతి - ప్రాచ్యాం మేఘః క్షీణస్యాం వృషభః ప్రతీచ్యాం మి
భువం ఉదీచ్యాం కర్కటకః - ఏవం పునః ప్రాచ్యాం సింహాగ్ర్యాది-ఏవం త్రి
రావృత్త్యా సగ్వాసాః దిశాం సర్వ రాశ యోయోజ్ఞాః తేషు రాశిషు చ త్త
ద్విశోనగంత వ్యక్తిః.

అ || నక్షత్ర రాసులకు విశ్వావరణికాదుమును జెప్పుచున్నాడు || తా ||
 ఘోర్వర్షోక్తమందు జేప్పబడినక్రమంబున - ఏదిక్కుయందుం దెడి:- త్వత్తం
 బులు - ఆదిక్కుకు వాస్వరనక్షత్రంబులనియు - పూర్వార్షోక్తపదిమాదండు
 చక్రమునందుగ మన విషయమైదిగ్గోళ బుననిపే నిఠంపబడిననక్షత్రముల
 లో - పువ్వహస్తానూరాధాశ్వి నీనక్షత్రములునకలదిగ్గమనకు లయంచు
 న్నుశుభసుఖార్థకపశుప్రదంబులనియు - తూర్పుదిక్కుకుమే వసింహభ
 నూరాసులును - దక్షిణమునకువృషభకన్యా మకర రాసులును - పశ్చిమం
 బునకుమిథునశూలాకుంభ రాసులును - ఉత్తరంబునకు కటకవృశ్చి కమి
 రాసులు సనీరీతినినీగాసులీదిక్కులకు వాస్వర రాసులు గావుననిట్టిద్వారరా
 శిలగ్నములయందాయాదిక్కులకు బోనూడదని తాత్పర్యము

౧౬౪ || అ || ద్వాదశలగ్నానాంగమనైఫలకాహ||మ|| మేషేభ్య
మవాప్నుయాద్ధమసుఖంయ్యుక్తేష్యు శింకర్క-టేలాభంశోకభయంహరౌ
జ్వరభయంకన్యాగృహేభ్యధౌ || కీటేవిగ్రహమేవచాపనిలయేతేమ
మ్యుగేస్త్రీధనంకాటిల్యంకలశేతుభోజనసుఖంమీనేప్రయాణేవ్యగః || వ్యా ||
మేషఇతి || మేషేషేషలగ్నే అధ్వగఃప్రయాతాభవ్రంశంకళం గవివృష
భేసుఖం-య్యుక్తేమిభునేమ్యుశిం-కర్క-టేలాభంపృథివ్యాదిలాభల-హరౌ
సింహేశోకభయం-కన్యాగృహేకన్యాలగ్నేజ్వరభయం-ధటేకులాయాం
అర్ధంధనలాభం-కీటేవృద్ధిశేవిగ్రహమేవయేనకే నవిద్విరోధం-చాపనిల
యేధనుర్లగ్నేతేమంమ్యుగేసుక రేస్త్రీధనంస్త్రీరూపధనం-కలశేకుంభేతుకా
టిల్యంవక్రగమనం-మీనేభోజనసుఖంప్రయాణేఅవాప్నుయాత్ || * * * *

ఆ॥ప్రయాణవిషయమైగి అలగ్నములఫలంబులవివరింపుచున్నాడు॥ తా॥
 మేషలగ్నమందుపైనముబోయినవారలకుశుభంబులును-వృషభమందుపౌ
 ళ్యింబును-మిథునమునందుగురణంబును-కటకమందుభూషగాదిభాం
 బులును-సింహమునందువృషసంబును-కన్యాలగ్నమందుజ్వరభయంబు
 ను-తులనందుధనలాభంబును-వృశ్చికమందుకలహంబును-ధనుస్సు
 యందుత్తేజంబును-మకరమందుస్త్రీలాభంబును-కుంభమందువక్త్రగమ

సంబును - నూనమందుభోజనసుఖంబునుగలుగును.*****

౧౬౫ || ౨ || ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోషమూహా || మూ || యాత్రాయాం ప్రతి
భాగవం ప్రతికుజం ప్రత్యజ్జం చాతికృచ్ఛక్రోదక్షిణతఃస్థితోవ్యశుభ
కృశ్యాఃఃప్రసేశేపివా | మాగేయద్యుదితోగ్రతశ్శశిసుతస్త్రైవగం
తావసేత్యుస్యస్యస్థసువాస్తతశ్చవరతోయాతాధ్వశేషంవ్రజేత్ *....
వ్యా || యాత్రాయాం || యాత్రాయాం ప్రవేశేషునః ప్రవేశకాలేచ
ప్రతిభాగవంభౌగౌరవవక్త్యంపుమాభాగవఃశుక్రతస్యాభిముఖం-
ప్రతికుజంకుజాభిముఖంకించప్రశ్యబ్జజలపుజాతతత్వజ్జఃచంద్రతస్మా
జ్జాయతతత్వజ్జిజ్ఞేబుధః (౧) పంచమ్యాంజాతావితిజనేర్దుతస్యాభిముఖం
యాశురాక్షిప్తీణాకరంతన్యోవిశేషఃశుక్రఃదక్షిణతోయాతుర్దక్షిణభా
గేస్థితోయసివాశుభకృత్తత్రేదగ్రప్రతీయతే-శుక్రేప్రాచ్యాంస్థితేప్రాగ్గీశా
న్యోదగ్ధాయవ్యేషేషప సతిచ్యాంస్థితేనైర్ముతిదక్షిణాగ్నేయేషునగం
తవ్యమితిఉక్తంచచాలబోధిన్యాన్జ్ఞో || సూర్వాదివాయవ్యవిలోమకోష్ఠా
న్పుర్వేభ్యగౌతిష్ఠతీచెన్నయాయాత్ | పశ్చాదిసప్తావివిలోమకోణేప
శ్చాద్యృగౌతిష్ఠతీచెన్నయాయాత్ | బుధస్యవిశేషమూహా || శశిసుతోబు
ధః-లగ్రతఃయాతుఃపురోభాగే-మారేమధ్యమాగవప - ఉదితోయద్దిగం
తాగమనకర్తాతత్రైవమార్గమధ్యపవసేత్ | యావత్కాలమిత్యతతి
హా | సౌమ్యస్యబుధస్యలస్తమవాప్తతఃలస్తంగతస్య సతఃపరతః ఉదయా
నంతంగలధ్వశేషంమాగవశేషంవ్రజేత్ స్రయాయాత్

అ || ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోషములను జెప్పుచున్నాడు || తా || పైనముబో
వునపుడునుమరలగృహంబునకువచ్చునపుడును శుక్రాంగారకబుధులభిము
ఖులయియుండిరేపీడాకరులగుమరనియును - శుక్రడుప్రయాణకతాకుద
క్షిణభాగమందుండినశుభకరుడుగానతూర్పుదిక్కు-ననుండునపుడుఈశా
న్యోత్తరవాయవ్యదిక్కులకును-పశ్చిమంబుననుండునపుడునైర్ముతిదక్షి
ణాగ్నేయదిక్కులకునుపైనముబోగూడదనియును. బుధుడుపైనముబో
వుచుండచుద్యమాగవంబునెదుటనుదయించెనేనిమరలనస్తంగతుడైఉదయ
మగువరకుప్రయాణకతాపైనముబోగూడదనియునుతాత్పర్యము.

౧౬౬ || ౨ || ఉక్తప్రతిశుక్రాదిదోషస్యగోత్రభేదేనప్రతిప్రసవమూహా ||
మూ || భారద్వాజవసిస్థవాత్స్యభృగృషాప్రాయగీరసౌకాశ్యసోగార్హస్థ్య
గౌతమనామకీశ్వమునముస్త్యోత్రిణామథి నాం | ఏకగ్రామవివాహారా

ప్రతివికలయుత్పి డితజ్ఞానినాంచాగ్రానాంప్రతిభాగ్గవప్రతిక్షజప్రత్యార
 దోషానహి || వ్యా || భారద్వాజేతి || భారద్వాజపనిష్ఠవాత్సవ్యభృగవఃఅ
 త్ర్యాంగీరసౌత్రిశ్చాంగీరసశ్చాత్ర్యాంగీరసా - కాశ్యపః - గార్గ్యః - గౌ
 తమనామకశ్చయేమునయః - తద్దోత్రిశాంద్విజానాంతథి - నాయూచకా
 నాం - కించ ఏక గ్రామవివాహరాష్ట్రవికలయుత్పి డితజ్ఞానినాంఏక గ్రా
 మేగృహంతరగతానాంవివాహార్థంయాయినాంరాష్ట్రవికలేదేశోపద్రవ
 పలాయితానాంయుత్పి డితానాంజ్ఞానినాం విరక్తానాం ఆగ్రానాంరోగేణ
 రాజోపద్రవేణవా ఆగ్రానామేతేషాంప్రతిభాగ్గవప్రతికుప్రత్యారదోషా
 నహి-న-సంతి.

అ|| సూర్యస్థోకోక్తప్రతిశుక్రాదిదోషములకుగోత్రభేదముచేపరిహరి
 రమునుజెప్పచున్నాడు|| తా|| భారద్వాజ-వసిష్ఠ-వాత్సవ్య-భృగు-అత్రి - ఆం
 గీరస-కాశ్యప-గార్గ్య-గౌతమగోత్రజులకును-యాచకులకునునొక గ్రామ
 మందునొక గృహమందుండిమరియొక గృహమనకుబోవువారలకును-వివా
 హమునకుబోవువారలకును- దేశోపద్రవంబుచే పరుగుపాటెడివారలకు
 ను-అన్నాకురులై వెల్లడివారలకును-మహాయోగులకును- అర్తులగువారల
 కునుసీక్రిందిజెప్పబడియున్న ప్రతిశుక్రభామబుధదోషములులేవనుట.

౧౬౭ || అ || యాత్రాఫణిచక్రసమ్మతిమాహ|| మూ|| త్రీణీత్రీణిశశిస్థ
 భాంతగణనాకార్యార్థసంస్థాడుతఃపంచస్యర్విషమాణిరోగభయదాన్య
 న్యానిచత్వారితు| యుగ్మాన్యే వసదిష్టానితదిదంయాత్రాఫణేన్యస్థలం
 కించక్రేణఫణిస్వగూఢమశుభంశ్యాజ్యంశుభేకర్మణి || వ్యా || త్రీణీతి|| అ
 ర్క-స్థాడుతఃసూర్యస్థితనక్షత్రమారభ్యత్రీణీత్రీణినక్షత్రాణి-శశిస్థభాం
 తంచంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంతం - గణశాసంఖ్యా-కార్యకర్తవ్యా - గంతు
 మిచ్ఛతేతిశేషః - ఏవంగణనాయాంక్రియమాణాయాంసప్తవింశతినక్ష
 త్రాణాంనవత్రికాణిభవంతి - తత్రవిషమాణిపంచత్రికాణిరోగభయ
 దానిభవంతి - అన్యానిచత్వారియుగ్మానిత్రికాణితుసదిష్టదానిసవ్యగిష్ట
 ఫలదానిస్యః - యాతురితిశేషః - యాత్రాఫణేయాత్రాఫణిచక్రస్థయ
 త్ఫలముక్తంతత్ఫలం ఇదమేతదేవ - అతశ్చక్రేణఫణిచక్రేణకింప్రయోజ
 నంఅప్రయోజనమిత్యర్థః - అనైనైవచరితార్థత్వాదితిభావః-ఫలితమాహ
 ఫణిస్వరూపంయవ్యతీక్రికంఫణేరవయవం - తత్తనశుభంఅతశ్శుభేశుభక
 మణిత్యాజ్యం,

అ॥ యో త్రాసనిచక్రమునకుసహస్రపుమునజెప్పచున్నాడు॥
తా॥ పైననుబోవుచాగుసూర్యస్థితనక్షత్రముమొదలుచంద్రునినక్షత్ర
మువరకుమూడేనినక్షత్రములనుగణనచేయవలయుననియును - ౧ - క్రమం
బురగణనచేయుగానిరుపదియేడునక్షత్రములు - ౯ - త్రికంబులగును అ
స్తిత్రికంబులలోవిషమత్రికంబులగు - ౧ - ౩ - ౫ - ౭ - ౯ - ఈత్రికప్రతిపాద
కనక్షత్రములలోపైనముఖ్యమునగోగభయంబులగుగునయు - మిగతన
పాత్రికంబులగు - ౪ - ౬ - ౮ - ఈత్రికప్రతిపాదకనక్షత్రములుత్పన్నప్రదము
లనియు - గ్రంథాంతఃమందుజెప్పబడియున్నయంత్రాఫణిచక్రార్థంబిదియ
గాననాచక్రమువ్యర్థంబనియుచుతాత్పర్యము.

౧౬౮॥ అ॥ చంద్రగర్భసమృద్ధిమాసా॥ మూ॥ ఆగ్నేయక్షణమాసానురా
ధవసుభేష్యకైకభాతాభిజిత్తుత్రాణిచంద్రసమృద్ధిమాసేదమ్యఃప్ర
యాశుభఫలం॥ మృత్యువ్యాధిభయాధిరాశివసుధాభిత్యామయాఖ్యంక్ర
మాఖ్యంచక్రేణతుచంద్రగర్భఫణితత్వేనస్వయానిచ్చితమ్॥ వ్యా॥ ఆగ్నే
యక్షేతి॥ ఆగ్నేయక్షణమాసరాధవసుభేష్యత్త్రిమాసానురాధ
ధనిస్తానక్షత్రేషుచశృణుసాభిజిత్తుత్రాణిచిభిజిత్తుహితాన్యస్థావింశతి
నక్షత్రాణిస్థాప్యాన్యైకైకభాదేకైకరక్షత్రాత్సప్తనవనక్షత్రాణియా
జ్ఞానృత్యువ్యాధిభయాధిరాశివసుధాభిత్యామయాఖ్యంఫలంక్రమాద్ద
మ్యః - యథాకృత్తికామృగ్యం - రోహిణీవ్యాధిం - మృగశిరోభయం - ఆ
ద్రాక్షరాశిం - పునర్వసూవసుధాంభూమిం - పుష్యభీతిం - అశ్రేణాఆమ
యంరోగం - పురర్తమానూరాధధనిస్తాదీనామపుష్కల్యం - చంద్రగర్భఫలి
తందంద్రగర్భచంద్రజన్యఫలం - మాయానిచ్చితం - అతశ్చక్రేణిచంద్రగ
ర్భచక్రనిర్మాణప్రయాసేచకిఫలం - ఏకదుక్షరీత్యాచరితార్థశ్వాత్ - అ
త్రాయంవిశేషః - అయంకృత్తికాదినియమోయాత్రాయామేవ - రోగేషుకు
జస్థితగ్గాడిఅన్యేషుశుభకర్తనుసూర్యస్థితనక్షత్రాచ్చంద్రస్థితనక్షత్రప
ర్యంతంగణయేత్ - ఫలంతుపూర్వవత్ - ఉక్తంచ॥ శ్లో॥ రోగేషుజస్థితత్వా
ద్యుద్ధేషపుగువర్తనానియాత్రాయాంకృత్తికాదిస్థానగర్హస్థాచ్చుభకర్తనీతి

అ॥ చంద్రగర్భచక్రమునకుసహస్రపుమునజెప్పచున్నాడు॥ తా॥
కృత్తికమొదలుఅశ్రేషవరకును - మముమొదలువిశాఖవరకును - అనూగా
ధమొదలుఅభిజిత్తుశోమాడశ్రవణమువరకును - ధనికమొదలుభరణివరకు
నుక్రమంబుగనేజేసినక్షత్రములేజేసేఫలంబులగుగజేసిననియు నదియె

వీధిబంధన - కృత్తికస్య కృత్తికను-రోహిణి వ్యాధిని-కృత్తికశిరభయః-
 గ్రాహితృశాని - పునర్వసుభూమిని-పుష్యమిశీలని - అశ్లేష-రోహిణి-
 మరలను-పుష్య-శుక్ల-పుష్య-పుష్య-వ్యాధిని - ఉక్తక్రమంబున వసున్నతన
 తుల్యములున్నున్న-పక్ష-ఫలంబులను-సూర్యునివిషయమై-అంశ-జేమననియు
 చంద్రగర్భచక్రనిర్మాణముచేతగలిగెనుఫలమును నేనున్నప్రముగాపవరిం
 చితిగాననాచక్రమువలన జేసెఫలంబులేదని తాత్పర్యము.

౧౬౯ || అ || అడలస్వరూపమాహ||మూ||చంద్రా ధిష్ఠితాంతమేరగ
 నియేద రాశ్యైతత్తాదిప్రసక్త త్రాణ్యపినప్తన పగమనేదమ్యఃఫలంసాధి
 యత్ | యేసుంతాడనమాద్రికూయిదిభయందేశ భ్రమంతాడనం యాతు
 శ్చాడలనోషవివనకలేకార్యేచచిత్తస్యేవా || వ్యా || చంద్రాఅర్ధాన్ని
 తత్తాదితఃసూర్యస్థితనక్షత్రప్రభృతినాభిజిత్ - అభిజిత్సహినియథాత
 థానప్తనప్తనక్షత్రాణి - చంద్రాధిష్ఠిత భాంతంచంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంత
 మేవగణయేత్ - తానితానినప్తనప్తనక్షత్రాణిగమనెగమనక్షత్రయూ
 తుఃయేమం - తాడనంతాడన-అయః-అభయం - దేశభ్రమం-తాడనచేత
 ఫలంక్రమాద్దమ్యః - విశేషజాహ-యాతుశ్చాడలదోషవిచిత్ర్యః-నచేత
 రత్యజ్ఞేనకారాధ్యః-అథవానకలేకార్యేచఅడలదోషవిచింత్యః.

అ||అడలస్వరూపమును జెప్పచున్నాడు|| ౨ || సూర్యుడున్నక్షత్రముమున
 లుబిజిన్నక్షత్రముతోగూడునటులచందుడుండెడినక్షత్రమువరకు నేడే
 శినక్షత్రములగుణింపవలయుననియునిట్లుగుణింపబడినవి జేసినక్షత్రములేడే
 శిఫలంబులగుగజేసునువివిధంబనినప్రథమనక్షత్రముయేనుమునురెండ
 వదిప్రహారమును-మూడవదిగుణిపీడను-నాలవదితియుపును-అయిదవదిభ
 యరహితమును- ఆరవదిదేశసంచారమును-ఏడవదితాడనమును-నీక్రమం
 బుననప్తనక్షత్రములునప్తవిధఫలంబులగుగజేసుననియును-ఏవకారా
 ధమనప్రయాణవిషయమై-ఈచేప్పనఅడలదోషవిచారముఅశ్యముగా
 జూడదనినదనియు- లేక-గురియొకపక్షంబున-సమస్తశుభకార్యములయ-డు
 న్నుఅడలదోషముజూడదనినదేనని తాత్పర్యము

౧౭౦ || అ || శ్రోంకస్వరూపనిరూపయాతూస్తత్ఫలమాహ,
 మూయాత్రావారభవానరాశ్యమిలితాన్వస్వాదితస్తాన్వక్ర
 మాశ్చైతాన్నిత్రీచతుర్ధతాన్వవిభజేత్సప్తాష్టపద్ధిఃక్రమాత్ | శూ
 న్యేషాన్వరోగభీతిమరణాన్యాశుప్రయాతుక్రమాచ్ఛేషేషుత్రిషు

రాజ్యరత్నపృథివీర్థద్యాత్మశ్శృంగస్తస్త్రియమ్॥వ్యా॥యాత్రేతి॥యాత్రా
వారభవాసరాకాయాత్రాయాంయోవంఃయన్భంయన్తుత్రంయం
తిథిఃతాక - స్వస్వాదితఃస్వేషామాదితః - యథావాసగస్యాత్కాదితః
తుత్రస్యాశ్విన్వాదితఃనివసన్యశుక్లప్రతిపదాదికః - మిళితాత్రేధానితే
ప్రద్యప్రదతుగుణాకృత్వా వారనతుత్రదివససమూహం త్రేధాపది
కల్పయంతాశ్చంద్వాభ్యాంద్వితీయప్రభిఃశృణోయంచతుర్వింశతి
శృంఖలః - తతఃక్రమాత్సప్తాష్టషడ్భిఃప్రతిభజేత్ - పంచపభజ్యమాసేషా
శ్రిమహామేషుశృణోయశేషాభావేషుసశుప్రయాతుఃకోగభితిమరణం
శుభానిక్రూర్దద్యుఃప్రశుశేషేషువతురాజ్యరత్నపృథివీః ఆగ్రహేషు
రాజ్యంద్వితీయశేషేషానిత్యతీయశేషేషుభవీందద్యాదిత్యవరణ
వ్యంబజ్ఞేప్రయాజనంనాస్తిఅయమేవత్ర్యంకశ్శుచ్యతే,

అ॥ త్ర్యంకస్వరూపమునుదెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణం
తాపై సమబోవు సమయమునతిథివారనతుత్రముల మొదలునుండిలెక్క
పెట్టియన గాశుక్లపాడ్య మిమొదలుప్రయాణదినమువరకును భానుపార
ము మొదలుప్రయాణవారమువరకును - అశ్వినినతుత్రము మొదలుప్రయా
ణనతుత్రమువరకునుగణనజేసిఅయినగుణకమునునొకరాశిగాజేర్చియూ
రాశినిమూడుభాగములుగాజేసియందుప్రథమభాగమునురెంట్టను-ద్వితీయ
భాగమునుమూటను తృతీయభాగమును రట్టను ఎచ్చగుణంబియ్యాత్రివిధ
రాసులనీక్రమముగ ప్రథమభాగమును ౭ - ట్టనుద్వితీయభాగమును ౮ - ట్ట
నుతృతీయభాగమును ౬ - ట్టనుభాగహరించగానాత్రివిధరాశియందుగణ
నశేషముండనేనిప్రయాణకతకురోగభీతిమరణములును - మూడురాసు
లుశూన్యములైయుండేనేనిరాజ్యరత్నభూలాభములునుఉత్తగ్రహంబుగ
గలుగుననియును ఇదియత్ర్యంబకస్వరూపముగానగ్రంథాంతరమందుజె
ప్పబడియున్నలభ్యమువలనవేరేప్రయాజనములేవనియునుశాశ్వత్యము...

౧౭౧॥ అ॥ స్లోకద్వయేనయాత్రాపంచకశుద్ధిస్వరూపసూహా॥మూ॥

యాత్రావారవిగ్నధిష్ణ్యదివసాకస్వస్వాదితస్త్వతోరాశీకృత్యనివా
గ్ననిగ్నసుజలేష్యైకేసంఖ్యాంక్రమాత్ । ట్టిప్తాప్రాగ్భృతమేవసం
ప్రవిభజేదంకైశ్చస్వంస్రవంశేషః ప్రాక్తనపంచకేబహుధసంశూన్యే
ఫలంబజ్ఞతే॥ వ్యా॥యాత్రేతి॥యాత్రావారవిగ్నధిష్ణ్యదివసాక
ప్రయాణసమయంవేవారవిగ్నధివసాకస్వస్వాదితఃస్వేషా

మాదితః - సర్వజ్ఞః సర్వాత్ రాశీకృత్య తామేకై కసంఖ్యాం. దినార్క దిగ్వి
సుజలేషు పంచదశ ద్వాదశ దశాష్టచతస్రః. ఆసుసంఖ్యానుక్రమాత్ షీ
ప్తా వ్యసీత్యుః ప్రార్థితంపక్షై కసంఖ్యా యుతం సర్వం పంచవిధం భువంత
తమంకై నవాభిః ప్రవిభజ్యేత్ - ఏవం విభజ్యమానేనాప్రార్థనం పంచకై శే
షశ్చేత్ బహుశసరపంచ సంఖ్యానిగిక్తానాం శ్చేత్యథః పంచశేషస్య శూ
న్యఫలశ్వాత్ ఉక్తంచదశాశే శ్లో || తిధ్యుశుదిసలగ్నం మిశ్రితం పంచధా
కృత్తిరివిదత నాగై ర్వేదసంఖ్యా యుతం యత్ | నవశృణోశశశ శేషం శోభ
నేవజానీయంగుగనలన్యత్ర శ్లో || వృత్త్యా నాగూషితంతది శూన్యే పంచ
శేషే ఫలం వశ్య లేడై క్తరశ్లో || కేనేటి శేషః, ౧౪౫ ౧౪౬ ౧౪౭ ౧౪౮ ౧౪౯ ౧౫౦ ౧౫౧ ౧౫౨ ౧౫౩ ౧౫౪ ౧౫౫ ౧౫౬ ౧౫౭ ౧౫౮ ౧౫౯ ౧౬౦

అ || రే డుశ్లోకములచేయూత్రా పంచకపుద్గిన్దనూపమును దెనియనే
యుచున్నాడు || తా || ప్రయాణ వాగలగ్ననక్షత్ర నిసములను భూషణ శ్లోక
మందు జెప్పబడియున్న క్రమామున మొదటనుండి గణన జేసి అయిన నవ గు
ణకమును నెక రాశి జేసి యారాశిని నైదు భాగములుగా జేసి యందు ప్రథమ
భాగముతో బదియయిదునున్న రెండవ భాగముతో పండ్రెహనున్న మూడవ
భాగముతో నెగిమిది నైదుడవ భాగముతో నాలుగునున్న డేవి- ఒక్కొక్క భాగ
మును వెప్పేగునతోమ్మిదింట భాగహరించగా ప్రథమ భాగముం దైదుమిగిలెనే
నిరోగపంచక మనియు రెండవ భాగముం దైదుమిగిలెనే యిన్ని పంచక మని
యును- మూడవ భాగమున నైదుమిగిలెనే నిరాజపంచక మనియును- నాలవ
భాగమున నైదుమిగిలెనే నిష్కృత్య పంచక మనియును సిద్ధాంతంబుగా ననీపం
చక లగ్నములయందు ప్రయాణము మొదలగు శుభకార్యముల జేయ గూడద
నియును తాత్పర్యము.

౧౫౬ || అ || అంగీకారార్థమాహ || మూ || వ్యాధ్యగ్ని షీతిపాలచోర
మృతితో భీతిశ్చ శూన్యే క్రమాదైతత్పంచదశాదియోజితఫలం శ్చ శ్లోభా
యం నవాదా | చోర వ్యాధిభయం నిశానునివ సేభూపాగ్నిశ్చ తిభావే న్యా
త్రాపంచక శుద్ధిరే వగమనే సంజీవనీయాఖిలు || వ్యా || వ్యాధీతి || వ్యాధ్యగ్ని
షీతిపాలచోరమృతితః భీతిశ్చ క్రమాత్ - శూన్యే పంచ శేషే నతికలకల్యా
పంచ శేషశ్చేత్ వ్యాధితః ద్వివీయా యాం పంక్షౌ పంచ శేషశ్చేత్ ఆగ్నిః
తృతీయా యాం షీతిపాలతః - తురీయా యాం చోరతః చోరాత్ - పంచ
మ్యాం పంక్షౌ మృతితః భీతిభావం భవేత్ - ఎతత్ పంచదశాదియోజితఫలం
గమనవిషయే విద్యం మృత్యోభావం - భీత్రాథానాం భయహీనత్వం

చూడనత్వంసహదాత్యాజ్యగుణులైన - శిష్యసాంగాలభేదేనాంగీకారా
త్ అంగీకారం మేపంజుచో వ్యాధిభయమునకును - శిష్యునినాభాగే
భూపాగ్నిదీప్తిస్తుదివసేదివాభాగి సేవనరాత్రిని - తగిలు పయనా త్రా
యూం - ఇయంపంసకశుభ్రసంజిదిని యూ - లుగివ్యాధిభయత ప్రాణసంరక్ష
నీయూభలు - అతానిచారణీ మేభ్యభాగి.

అ || అంగీకారాభావ మినుజెప్పుచున్నాడు || తా || ప్రశమప జ్ఞేయం
నై నుమిగి తె నేని వ్యాధిభయమును - నిష్ఠితీయపం జ్ఞేయంపగ్నిభయమునుత్ప
తీయ ప జ్ఞేయంకు రాజభయమును - చతుర్థా వ జ్ఞేయంకు చోగభయము
నుపంజిచ మిప జ్ఞేయంకు వ్యాధ్యభయమును గలుగునుగాన నీపంజదశాది
యోజిత ఫలముగనునదిషయమై అవశ్యముగా నాలోచించ దగినదనియూ
నుమిగత కాలభేదములచేనంగీకారమునియును - అంగీకారప్రయోజన -
వ్యాధి - బయలుసర్వదా జ్యాజ్యమనియును - చోగ వ్యాధిభయములు రా
త్రులందును - భూపాగ్నిభయములుపగటియందు పంబిస్థితులుగాన నాకా
లములయందవశ్యముగానాలోచించదగినదనియును - ఈపంజకశాస్త్రి సంజీవి
నియనుబోషధ విశేష ము పతే ప్రాణసంరక్షకమైనది గానప్రయాణవిష
యమై అవశ్యమువిచారించదగినదనియును తాత్పర్యము

౧౭౩ || అ || యాత్రాచంద్రకంటకనిరాణయమహా || మూ || జీవేచ్ఛ

ర్వచంద్రకంటకగృహే మేవేషునైవప్రజేక్యేషింహగ్నిహే భనువ్య
పిసుధీగ్యాతాప్రతీచిదిశమ్ | కా జేరీంచుక లేప్పమేద యుపయోగముగే
లాయాంఘ్రమైప్రాచీంహృత్పదికంతుకర్కటగృహేమివానాదైవ్యశక్తి
వాఙ్మ జీవేచ్ఛురితి || సుధీర్ఘస్థిరాణాం యాత్రా జీవేచ్ఛుః బీజా మిచ్ఛాముగ్ధ
పకథోక్తజీవి తానావాణ్యునివయేషు - యమూతేషుచంద్రకంటకగృహే
స్థునప్రజేత్ - తథాహి - మేషింహేషునుచ సప్రతీచింకితం - యక లేవ్య
మేయుపతాక న్యానూమునిచీందిశంమిథుని ఖిలామంభేము ప్రాచీందిశం -
కకటమీనవృత్తికేషుమృత్యాదిశం దక్షిణాదిశంసప్రజేదితసంప్రతాను
మంగళి,

అ || యాత్రాచంద్రకంటకనిరాణయమునుజెలియుజేయుచున్నాడు...

తా || మేషసింహధనూరాసులు పశ్చిముదిక్కుకును - చుకంప్రపభకన్య
లుదగిక్కుకును - మిథునతులాకుంభములుతూర్పుదిక్కు - కుంభ - కటకమీన
వృత్తికములుదక్షిణపుదిక్కుకునుచంద్రకంటక రాసులు గానజీవి తాశ గం

ప్రయాణకళాభూమి స్వబడినచంద్రకంటక రాసులలోనా యూదిమక లను
పై నముబోసూడవలయుచుతాత్పర్యము.

౧౭౪ || అ || యాత్రాలలాటమాహ ||

మూ|| ప్రాచ్యాదిప్రభ వ్రాతకళాశుక్రకుజరాహ్వశీ - మువిట సూర్యగణ
యన్ది గ్రాజిహితన్దిగుక్తగృహగతాంతాందిశంనప్రజేత్ | ప్రాచ్యాదిక్రమశో
ప్రసక్తివిభౌభానుప్రవిష్టలయాద్ది త్వేకంన్దిశయంవియువృత్తివృత్త్యా
త్రాలలాటంత్విదం || వ్యా || ప్రాచ్యాదితి || అకళాశుక్రకుజరాహవః ప్రసి
ద్ధాః అకళాస్యాపత్యంపుమా అకీణః - (*) - అభిషిక్త శద్ధితేషు చాచూ
దెరితివృద్ధిః నైశ్వర్యంమత్త్వంప్రవిష్టుభః సూర్యురుః బ్రత్యే తేత్రోగ్ర
నటప్రాగనిప్రసవఃప్రాగదీనాదికాంక్రమాన్విభవః అభిపత యోభ
వంతి - యన్ది గ్రాజియస్యాదిశోయోరాతన్దిక రాజిత్విగుక్తగృహగే
తస్యాదిశోయత్ గృహంరాశిః త ప్రస్థితేనతి - త ద్రాశోతాంతాంశంన
ప్రజేద్ధి - భానుప్రవిష్టలయాత్ సూర్యాగ్నిత రాశిమారభ్యలప్రసక్తివి
భౌక్రమశః ప్రాగనియధాతథాదియుపకైకంవిదిముద్విశయంరాశివ్య
యం - నిక్షిపేతితి శేషః - అ త్రా యమాశయః సూర్యాగ్నిత గాశ ప్రా
చ్యాంనిక్షిపేత్ సూర్యస్య ప్రాగ్నిక త్వాత్ తద్రాశౌ ప్రాచీందిశంనప్ర
జేత్ - సూర్యస్థిత రాశేద్విత్తీయత్యతీయ రాశిన్వ యమి శాన్యాంనిక్షిపే
త్ తద్దిశోగుర్వధిపతిత్వాత్ తద్రాశిన్వ యేగురౌస్థితేనతిత్లగ్న ద్వయేత
శాన్యాంనప్రజేత్ - సూర్య రాశేశ్చ తుర్ధరాశిముదీచ్యాంనిక్షిపేత్ తద్ది
శోబుధాధిపతిత్వాత్ తద్రాశౌబుధేస్థితేనతిత్లగ్న ద్వయేత
సూర్యస్థిత రాశేపంచమషష్ఠ రాశిన్వ యంవాయవ్యాంనిక్షిపేత్ తద్దిశ
శ్చం ద్రాధిపతిత్వాత్ తద్రాశిన్వయేపంచేస్థితేనతిత్లగ్న ద్వయేవాయ
వ్యాంనప్రజేత్ - సూర్య స్థిత రాశేస్సప్తమ రాశింవాయవ్యాంనిక్షిపేత్ త
ద్దిశఃశనైశ్చ రాధిపతిత్వాత్ తద్రాశౌశనైశ్చరేస్థితేనతి చానుండిశం
నప్రజేత్ - సూర్యస్థిత రాశేఅప్తమనవమ రాశిన్వ యంనైర్ముత్యాంని
క్షిపేత్ - తద్దిశోరాహ్వాధిపతిత్వాత్ తద్రాశిన్వయే రాహ్వాస్థితేనతిత్ల
గ్న ద్వయేనైర్ముతీందిశంనప్రజేత్ సూర్య రాశేక్షణ శష రాశింక్షి
ణస్యాంనిక్షిపేత్ తద్దిశఃకుజాధి పతిత్వాత్ - తద్రాశౌకుజేస్థితేనతిత్ల
గ్నేక్షణాందిశంనప్రజేత్ - సూర్యస్థిత రాశేరెహదశ ద్వాదశ రాశిన్వ
యమాగ్నేయ్యాంనిక్షిపేత్ తద్దిశశ్చ క్రాధిపతిత్వాత్ తద్రాశిన్వయేశుక్రే

స్థితేనైవ శబ్దగ్న స్వయం ఆగ్నేయాం నిశంస వ్రజేదితి సూక్ష్మసృజావగం త
వ్యంభినలయాత్రా లలాటంస్వతిక్ష్ణత్ అతస్సర్వదాత్యాజ్యమిన్ద్రయః,

అ || యాత్రా లలాటంస్వరూపమును జేప్పుచున్నాడు || తూర్పుదిక్కు
మొదల ప్రదక్షిణక్రమంబున సూర్యుడు - గురువు - బుధుడు - చంద్రుడు -
శని - రాహువు - అంగారకుడు - శుక్రుడువీర లెనమండ్రు నేనిమి దిదిక్కు
లకు బ్రభువులు గాన సూర్యుడున్న రాశిని తూర్పుననునివియా రాశి మొద
లుతక్కినరాసులనప్రదక్షిణక్రమమున నే సమదిక్కులయిందొక్కొకటి
నిమూలలయందు యెడటి గాచుండెడు రాసులనుంచ గానేరాశి యెది
క్కుకు పచ్చుచున్నదో ఆరాశి యనందాదిక్కుకు ప్రభువైన గ్రహముండ
గానాదిక్కుకుపయినముఖోవహృతికరంబని తాత్పర్యము*****

౧౭౫ || అ || యుగ్ధగమనే రాహుఫలమాహ|| మూ|| రాహుక్రాంతభత
స్త్రయోగశముఖంభాన్యగ్రహఃపుష్కతఃపుచ్చంకేతురితి త్రయోగశరవిస్థాని
యాచయాంశశీ | యస్మిన్నాస్యగ్రహేగృహపరిభవస్తస్యైవపుచ్చం
గతేయస్మిన్తస్య జయోగతాయుని చతావేక శ్రతత్తద్భవేత్ || వ్యా ||
రాహ్వతి || రాహుక్రాంతభతః రాహుస్థితనక్షత్రాగ్రహః శ్రయో
దశభానిముఖం రాహుముఖం - పుష్కతో రాహుక్రాంతనక్షత్రాతి -
పుష్కతః శ్రయోగశనక్షత్రాశీపుచ్చంకేతుఃపుచ్చరూపకేతుర్గ్రహని ఏవం
చనశరవిస్థాయాశశీయాంశ - ఏవం చోభయోర్నాద్యే - యస్మిన్ గృహే
ఆస్యగ్రహేముఖగతేనశి - తస్యైవపరిభవః శిరస్సార్ధం పలాయన మితియా
వత్ స్థాయినీనాద్యేముఖేస్థితే - స్థాయినోభంగః యాయనిచంద్రే ఆస్యగ
తేనశి - యాయినోభంగః - స్థాయినోజయ ఇత్యాశయః - యస్మిన్ గృహే
పుచ్చంగతేస్థాయినీనాద్యేపుచ్చంగతేతస్యస్థాయినోజయః - యాయనిచం
ద్రే పుచ్చంగతేయది - యాయినోజయః - శాసూర్యాచంద్రగృహపాపకశ్రగ
తొముఖేపుచ్చేవాగతాయది - యుఖియుదేతత్తద్భవేత్ డభావాన్యగతాచే
దుభయోర్భంగః - పుచ్చగతాచేదుభయోర్భయః సమత్వంభవేదిత్యర్థః*****

అ || యుద్ధమునకుబోవునపుడు రాహుఫలమును జేప్పుచున్నాడు|| తా||
రాహుస్థితనక్షత్రము మొదలుముందుపదమూడునక్షత్రములుముఖమున్న
వెనకపదమూడునక్షత్రములుతోకయున్న గానసూర్యుడుముఖస్థానము
ననున్ననక్షత్రములయందుండ గారాజువనుజేయ్య కొనియుగమునకు వెళ్లే
రాజుకుజయమనియు - చంద్రుడుముఖస్థాననక్షత్రములయందుండగా

యుద్ధమునకుబోవురాజునకపజయమనియు-నాసూర్య చంద్రులిరువురును
ముఖస్థానమునందునుండిరేనిరాణువతోవెడలివెల్లెరాజుకున్నుతనపురము
లోనున్నరాజుకున్నుభయులకున్నపజయమనియు - నాయురువురున్నుపు
చ్చస్థానమునకు త్రములయందుండిరేనియిరువురికి సమజయమనియుననుట.

౧౭౬ || అ || అథగమనేవర్జకాలమాహ||మూ||దగ్ధేస్వస్యగృహేః శత్రు

కలహేయస్యాతఃవేశోభనేమధ్యే వాయదిజాతకేచన్య తకేనూపేష్ట
మేజన్తతః | పిత్రోర్వాక్షయవత్సరేయదిపితృశ్రాద్ధక్రియానంతరేజీవా
ధీయదినప్రజేశ్వయ్యవతౌగర్భాన్వితాయామపి || వ్యా || దగ్ధశ్శి||స్వ
స్యగృహేదగ్ధేనతి - కళ్యకలహేకళ్యత్రణకలహంకృశ్వేత్యగః - య
స్యాతఃవెయస్యకళత్రస్యాతఃకెరజసి-శోభనేమధ్యేశోభనమధ్యేవా-
జాతకేజాతకాశౌచమధ్యే-గృతకేమృతాశౌచమధ్యేచ - జన్తతః జన్త
మాసాదద్భమమాసివా - పిత్రోఃపితాచమాతాచపితరౌతయోఃపిత్రోః -
పితామాత్రేత్యేకశేషః - క్షయవత్సరే-పితృశ్రాద్ధక్రియానంతరేమా
తాపిత్రోస్సంవత్సరికాత్పరదినేస్వయ్యవతౌస్వభార్యా యాంగభాన్వి
తాయామపి ఇదంసాక్షాసాదూర్వంబోధ్యం - ఏతేషుసరేమప్రయా
తాజీవితార్థితయుష్కా-మోయదినప్రజేతేనగచ్ఛేత్-విద్యరేలిక్

అ||ప్రయాణవిషయమై నిషేధ కాలమునుజెప్పచున్నాడు|| ఇ|| జీవితా
శగలపురుషుడుతనగృహమగ్నిదగ్ధమగునపుడును - భార్యతోకలహముచే
సినసమయంబునను - భార్యరజస్వలయైయుండునపుడును - శుభమగ్ధ్య
కాలంబునను - జాతాశౌచమృతాశౌచమధ్యకాలములందును-స్వజన్తమాస
మునకెనిమిదవమాసమందును- తల్లిదండ్రులుగృతిబొందినసంవత్సరంబు
ను - తల్లిదండ్రుల శ్రాద్ధనివసమునకుమొదిలమందును తనభార్యలను నె
లలకుపైగర్భముగలవైయుండునపుడును- పై నముబాయెనేనియేమయు
నుబొందజనియునుతాత్పర్యము,*****

౧౭౭ || అ || అభిజిద్ధనిస్తాపంచకేగమననిషేదమాహ.....

మూ || సాగ్యంగోభిజిదాహ్వయేచనిలయేధిష్ఠ్యేముహూర్తే తథారోగ
స్యాద్వసుభస్యచోత్తరగర్భాదృతేషు పంచవషపి | దుఃఖందక్షిణదిక్ష్వి
యాతురథవానాన్యత్రయాశుస్తవ్యయంమీనేచేదధనవృద్ధిర్యుగమనం
యాతుశ్చవక్రంభవేత్,.....
వ్యా||సౌమితి||అ|| జిదాహ్వయేనిలయేఅభిజిల్లగ్నే - ధిష్ఠ్యేముహూర్తే

జన్మక్షత్రే అభిజిన్మహా తేజ - ప్రయాతుః భంగః స్వాత్ వసుభస్యగ
నిష్ఠా నక్షత్రస్య - ఉత్తిరద తాదార భ్యరేవ త్వంతేషు పంచసు ఋతు
ష్వపియాతుః రోగః స్వాత్ - యాతురితి సామాన్యనిదేశేన సకలదిక్షు ప్ర
యాతురపిగమన నిషేధఉక్తోభవతీ త్యాశం కా యామిదానింప త్తొంతర
మాహా|| అథ వేతి || అథ వాదక్షీణదిక్ప్రయాతుః పూర్వోక్తేషు గమనం దుఃఖం
దుఃఖకరమిత్యర్థః అన్యత్ర యాతుః అన్యదిక్ప్రయాతుః అయంధనిష్ఠాపంచ
కేగమననిషేధస్తనభవతి - మీనేచం ద్రేస్థితేనతితుసర్వదిక్షుగమనం యా
మీర్షక్రంభవేత్ ప్రయాణసిద్ధిర్నభవేదిత్యర్థః.

అ|| అభిజిద్ధనిష్ఠాపంచకమందుగమననిషేధమును జెప్పచున్నాడు|| తా||
అభిజిల్లు గ్మమందును - అభిజిన్మక్షత్రమందును - అభిజిన్మహాతేజమందు
ను - పైనముబోవు వారలక శుభకరంబనియును - ధనిష్ఠానక్షత్రోత్తరదిశ
ముమొదలు రేవతివరకు ధనిష్ఠాపంచకముగా ననీవరచకమందుగక్షీణదిక్కు
కు పైనముబోవు వారలకు రోగకరంబనియును ఇతరదిక్కులకు బోవు వారల
కు శుభకరంబనియు - మఱియును మీన రాశియందు చంద్రుడుండగా నేదిక్కు
కు పైనముబోయిన ప్రయాణకర్తకు నిష్ఠనిద్ధిగలుగదని యును తాత్పర్యము.

౧౫౧ || అ|| నానాయా త్రాసులగ్ననిర్ణయమాహ|| మూ|| స్త్రియాత్రా
సుఖదావృషేచయవతాయుక్తే ప్రయాతుర్ధతేగోయా త్రాపశులాభ
దైవవృషభేమేషేహరౌవామ్యగే | కుంభేకర్కటకేర్షుషేచమకరేయా
తుర్జనస్యార్థదాశౌగ్యాయుష్యధనప్రదాగవిహరౌయుద్ధేతుచాపేహ్యజే||
వ్యా|| స్త్రియాత్రేతి || వృషేయవతౌకన్యాయాం - యుక్తేమిథునేచ - స్త్రి
యాత్రా స్త్రిణాంయాత్రాసుఖదా - ధతేతులాయాం వృషభే - మేషే -
హరౌసింహే - మృగేసుకరేచ - యాతుఃగోయాత్రాపశులాభదా - కుంభే
కర్కటకే - ర్షుషేమీనే - మకరేచ యాతుః - జనస్య పురుషస్య యాత్రా అర్థ
దా - యుద్ధేతుగవివృషభే - హరౌసింహే - చాపేధనుషి - అజేమేషేచ - శౌ
ర్యా యుష్యధనప్రదాభవతి.

అ|| సర్వయాత్రావిషయమైలగ్ననిర్ణయమును జెప్పచున్నాడు|| తా|| వృ
షభ-కన్యామిథురగాసులయందు స్త్రియాత్రాసులప్రదమనియు - శులా-స్వ
షభ-మేష-సింహ-మకరగాసులయందు గోయాత్రబోవు వారలకు పశులం
భప్రదమనియు - కుంభ-కర్కటక-మీనమకరగాసులయందు ద్రవ్యార్థియై
వెల్లెడివానికి ధనప్రదమనియు - వృషభసింహధనుర్వేష రాసులయందు యు

ధమునకుబోవువానికిశౌర్యాయుష్యధనప్రగములనియునుతాత్పర్యము***

౧౭౯॥అ॥యుద్ధగమనకాలేరాహుస్థితిఫలమాహ॥మూ॥వారేర్తస్యగు
రోర్దినేసురపతేస్తస్థైలఁహూరాసువాయుద్ధేవాభ్యగుచంద్రయోగ్యము
దిశంభౌమేదినేవారుణీం॥సౌమ్యాంభానుజసౌమ్యయోస్తుకలహస్సాన్యైశ్చ
లరాహుస్తవ్యయంస్యతాంలాభజయాప్రయాతురథవాచేద్వామగఃపు
ష్కగః॥వ్యా॥వారభితి॥అర్కస్యవారేభానువారేగురోర్దినేగురువారేచత
త్కాలఁహూరాసు - అత్రబహువచనేనభావాద్విషకలవారేషుతత్త
ద్వారాధిపతిఁహూరాస్విశ్వార్థోలభ్యతేరవిగురుఁహూరయోశ్చసురప
తేరింద్రస్యదిశంప్రాద్గిశంప్రతీయుద్ధేప్రయాతుః-యుద్ధస్యప్రయాతురిత్య
ర్థఃకలహస్సాన్యైతతస్తద్వారయోఃప్రాచీందిశంనవప్రజేత్తద్వారియోః
తత్రదిశిరాఁహూస్సత్వాదితీభావః - భృగుచంద్రయోశ్చక్రసోమవార
యోఃతద్ధోరయోశ్చయమదిశందక్షిణాందిశంనవప్రజేత్ - తత్రకాలరా
ఁహూస్సత్వాదితీహేతుస్సర్వత్రయోజ్యః-భౌమేదినేతద్ధోరాయాంవా
రుణీంప్రతీచీందిశంనవప్రజేత్ - భానుజసౌమ్యయోస్తుశనిబుధవారయోః
తద్ధోరయోశ్చసౌమ్యాముదీచీందిశంనగచ్ఛేత్ - అయంకాలరాహుఃయు
ద్ధేప్రయాతుఃవామగఃపార్శ్వగతోవాప్యష్టగతోవాయది - లాభజయకా
స్యతామ్.

అ॥యుద్ధమునకుబోవునపుడురాహుస్థితికిఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥
భానుగురువారములయందునుభానుగురుఁహూరలయందును రాహువు
తూర్పుదిక్కుననుండునుగాననీవారఁహూరలయందాదిక్కునకునుశుక్రసోమ
వారములయందునువారిఁహూరలయందునురాహువుదక్షిణమందుండు
నుగాననీవారఁహూరలయందాదక్షిణదిక్కునకును అంగారకవారమం
దునువానిఁహూరలయందునురాహువుపశ్చిమంబుననుండునుగాన - నా
వారఁహూరలయందుపశ్చిమదిక్కునకును - శనిబుధవారములయందును
వారిఁహూరలయందునురాహువుత్తరంబుననుండునుగాననీవార
ఁహూరలయందీదిక్కునకునుయుద్ధయాత్రబోవువారలకుమిక్కిలీకలహం
బుగలుగుననియును - కాలరాహువుయుద్ధమునకువెళ్లునపుడుప్రయాణక
తఁకునిరుపార్శ్వములయందుండిననువెనకనుండిననులాభజయకరుడగు
ననితాత్పర్యము.

౧౮౦॥అ॥అశద్వాభ్యాంస్థిరచరయోగినోఽఃఫలమాహ॥

మూ॥పతౌదినావమీచదుఃఖభయదే ప్రా చీంప్రయాతుస్తయోరానంత
 ర్యత్రధీకు జేరక కుభం త్వాగ్నేయ కాష్టాంతయోః|అనంతర్యద నేతయోఃపర
 ది సరియోనిశంపంచమీరా కావాయుదశంచతుర్వశదినంపట్పదశంచారుణీం॥
 ౧౮౧॥మూ॥ యామ్యా మామయకృత్త్రయోదశదినం స్యాత్స పమీత్వష్ట
 మీదర్భ చృశదిశంప్రయాణసమయే హ్యేషాస్థి రాయోగినీ| పాదోనంఘటి
 కాచక్షుప్తయమి తా ప్రా గాదిషష్ఠాంత గా స్యాదేషాచర యోగినీసధన
 కృచ్ఛిన్మాదియాన్నిత్యశః॥వ్యా॥ పతౌదిరితి॥ యామ్యామితవః పతౌదః
 ప్ర రవత-నవమీచే త్యే త- ప్రా చీంప్రయాతుఃదుఃఖభయదేభవతః-ఎవం
 చతయోః ప్రతి పన్నం మోః|అనంతర్యత్రధీర్మాత ద్వితీయదశమ్యాకుబే
 రకః కుభంకు బెరస్యక కుభముదీచీందిశి మిత్యర్థః॥ని॥దిశ సుక కుభఃకాష్టాంత్య
 మురిః ప్రయాతుఃపూర్వవద్దుఃఖభయదేతయోద్విత్తీయదశ మ్యారానం
 త్యది నేతృతీయే కాచక్షౌః|గ్నేయ కాష్టాంతగ్నేయదశంప్రయాతుః పూ
 ర్వవద్దుఃఖభయదే తృతీయే కాచక్షోఃపరిదినే చతుర్దశ ద్వాదశ్యౌరక్షోది
 శంనైర్ ఋతిదశంప్రయాతుః పూర్వవద్దుఃఖభయదే - పంచమీప్రసిద్ధా-
 రా కాపాణమాసీచే త్యే తేది నే వాయుదశంచాయ వ్యాంప్రయాతుఃపూ
 వ-వదుఃఖభయదే - చతుర్దశదినం చతుర్దశీషష్ఠీదిం చే త్యే తేవారు
 ణీవరుణ స్వేమాదిశం॥ వ్యా॥ త స్యేదమిత్యేనాటి ధ్వాణజిత్యాదినాజీవే
 ప్రతీచీందిశంచయాతుఃదుఃఖభయదే స్యాత్సామితనవ-త్రాసుషంగి - త్ర
 యోనిశదినంత్రయోదశిన-పమీచయామ్యాందక్షిణది క్ప్రయాతుఃఆమయ
 కృత్ రోగకృత్సృత్-అష్టమీదశ-శ్చ-ఈశదిశంఈశాస్యాంనిశంచయాతుః
 ఆమకృద్ రోగకృత్సృత్ - ప్రయాణసమయేఎష్టే వస్థిరాయోగినీ॥ అధ
 చరయోగినీమావా॥ నిత్యశః ప్రతిదినంభాసూదయా యుర్యోదయాదా
 రభ్యచరయోగినీ పాదోనంఘటి కాచక్షుప్తయ మితా-సతీ ప్రా గాదిషష్ఠాం
 త గా - అయమాశయఃసూర్యో దయానంతరంపాదోనంఘ టికాచక్షుప్త
 యంప్రాచ్యాం - తతస్తావశ్చాల మేవతస్యాఃషష్ఠ్యాంచాయ వ్యాం- తతస్త
 స్యాఃషష్ఠ్యాందక్షిణస్యాం - తతతస్యాఃషష్ఠ్యామై శాన్యాంతతితస్యాః
 షష్ఠ్యాంప్రతిచ్యాం తతస్తస్యాఃషష్ఠ్యాంతగ్నేయాంతతస్తస్యాఃషష్ఠ్యా
 ముదీ వ్యాం - తతఃతస్యాఃషష్ఠ్యాంనైర్ ఋత్యాంపాచరయోగినీసంప
 రతీసతీ-అభిముఖంయానిధనకృద్భవతీసర్వమవధాతవ్యం.

అ ॥ రేడుశోక ములచేసర చరయో గిసులంఘలముల జేప్పుచు న్నాడు॥

తా || చతుర్థియందు మొదట గడియలును - చతుర్దశియందు ౨౫ గడియలును - సవమియందు ౧౪ గడియలును - షష్ఠియందు ౬ గడియలును - అష్టమియందు ౧౪ గడియలును - ద్వాదశియందు ౧౦ ఘడియలును అశుభకరములుగానశుభకార్యములవిషయమై ఈదినములయందీగడియలుని పేర్చించదగినవనియును ఈ ౬ దినసములయందు మిగతగడియలు శుభకరంబులనియును ఈచెప్పబడినపేర్లు శాచిష ట్రిపులై ప్రతిపక్షమందును పక్షచ్ఛిద్ర సరిజనుగలవనియును - శుక్లపాడ్యమి - అమావాస్య - ఈ రెండుదినములు సర్వశుభకరములవిషయమై చుత్వప్రదములుగాన సర్వదానింద్యములనియునభిప్రాయము.

౧౮౩ || అ|| అథగమననిషిద్ధనక్షత్రే ఘవజకాలమాహ|| మూ|| శాక్రేస్తప్తవేర్వరేదశయమేపూర్వాత్రయేషోడశత్వాప్రేపంచదశానలేనవదశద్వావింశతిఃపైతృభే | స్వాతాద్వాదశసార్వభేనవదశాప్యైం ద్రాగ్నిభేతారికాస్తేవతాయాతృభయాతి-దా అథశుభాస్సంఖ్యోత్తరానాడికాః || వ్యా || శాక్రకృతి|| శాక్రేజ్యేష్టాయాంసప్త-ఈశ్వరేఆద్రాయాంసవ-యమేభరణ్యాందశ-పూర్వాత్రయేపూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రాసుషోడశ-త్వాప్రేచిత్రాయాంసంచదశఅనలెక్మత్తికాయాంసవదశఏకోనవింశతిః-పైతృభేమహాయాంద్వావింశతిఃస్వాశాద్వాదశ-సార్వభేఆశ్రేషాయాంసవదశఏకోనవింశతిః-వింద్రాగ్నిభేవిశాఖాయాంతారకాఃసప్తవింశతిః-ఏతాఃనాడికాఃఘటికాఃయాశృభయార్తిదాఃఅథసంఖ్యోత్తరానాడికాఃనిషిద్ధనక్షత్రేమాక్తసంఖ్యాతిరిక్తఘటికాస్తుశుభప్రదాః, *****

అ|| గమననిషిద్ధనక్షత్రములయందువర్జకాలమునుజెప్పచున్నాడు|| తా|| జ్యేష్ఠానక్షత్రమొదలు ౭ గడియలును- ఆశ్వాయందు ౮ గడియలును-భరణియందు ౧౦ గడియలును-పూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢపూర్వాభాద్రలయందు ౧౬ గడియలును-చిత్రయందు-౧౫-గడియలును-కృత్తిక్యందు- ౧౯ - గడియలును-శుభమందు-౨౨-గడియలును-సౌమియందు-౧౨-గడియలును-ఆశ్లేషయందు ౧౯-గడియలును-విశాఖయందు-౨౭-గడియలును- ఈచెప్పబడినక్రమంబుననీనక్షత్రములయందీగడియలుప్రయాణవిషయమైదుఃఖభయప్రదములనియును ఉక్తసంఖ్యాతిరిక్తఘటికలుశ్రేష్ఠతమములనియునభిప్రాయము

౧౦౪ || అ || దినభక్తి వారభక్తి స్వరూపమాహామూ|| దధ్యాజ్యాన్నయ
వాంబుమాషచణకఁజేయుపిష్టాద్రాకక్షీరవ్యంజనముద్గపాయసఃలా
భుక్తిర్దినాద్యాదితః | తక్రంపాయసకాంచికేదధిపయోదుద్గంతిలాన్నం
మాద్వా రాద్యంశుమతః ప్రయాతుసుఖకృత్సా వారభుక్తిగ్భవేత్ || వ్యా ||
దధీని || దినాద్యాదితః ప్రతిపత్రవభృతిః సామాసహితదర్శాంతః పోషక
దినేషుదధ్యాజ్యాన్నయవాంబుమాషచణకఁజేయుపిష్టాద్రాకక్షీర
వ్యంజనముద్గపాయసతిః యేషదాధాః తేహంక్రమాత్ భుక్తిర్స్థోజ
నందినభుక్తిరిత్యుచ్యతే - అంశుమతోవారాదిభానువాసరప్రభృతీనస్త
వారేషుక్రమాత్ తక్రంపాయసకాంచికేపాయసంచకాంచికంచపాయ
సంప్రసిద్ధం కాంచికంధాన్యాన్లుంజాంధ్రభాషాయాంకలీత్యుచ్యతే || ని || అ
వంతిసోమధాన్యాన్లుకుంజానిచకాంచికఇత్యమరః - దధిపయః-దుద్గం-
తిలాన్నం - ఏతేహంయాభుక్తిఃసావారభుక్తిఃప్రయాతుసుఖకృత్సా
భానువారేతక్రంపీత్యాగవ్యతేజేత్యాత్రాసుఖకృత్సావ్యతిగవ్య
తే - ఏవందినభుక్తిస్థలేప్ర్యహ్యం ఇయమేవవారభుక్తిరిత్యుచ్యతే - నస్తే
వంవారభుక్తేవచరితార్థత్వాద్దినభుక్త్యపన్యాసోనిగర్థక ఇతిచేన్నదినో
క్తవారోక్తపదార్థాద్వయంభుక్త్యాగంతవ్యమిత్యాశయాత్ఎషైవభుక్తి
ర్వ్యత్యమాణనక్షత్రభుక్తిస్థలేప్ర్యహ్యం*****

అ|| దినభక్తి వారభుక్తుల స్వరూపమును జెప్పుచున్నాడు|| తా|| పై నముబో
వువారలుపాడ్యమిమొదలుపున్నమ అమావాస్యతోగూడ ౧౬ దినము
లయందును- పెరుగు- నెయ్యి- అన్నము- గోధుమలు - ఉదకము- మినుములు-
సెనగలు- యోద్రము- చెరుకు- పిష్టము- ఆద్రాకము- పాలు- వ్యంజనము- పెస
లు- పాయసము- నువ్వులు ఈ ౧౬ పదార్థములనుక్రమంబుగానొక్కొక్కది
వసమునంతొక్కొక్కపదార్థమునుభుజించి పై నముబోవలయుననియును
తక్రము- పాయసము- కలి- పెరుగు- పాలు- క్షీరము- తిలాన్నము ఈసప్తవిధప
దార్థములను భానువారప్రభృతీస్థిరవారమువతకునొక్కొక్కవారమందొక్కొక్క
క్రమపదార్థమునుభుజించవలయుననియును- దినభుక్తినిన్నివారభుక్తినిన్నిచెప్ప
టవలనదినవారభుక్తిప్రతిపాదకపదార్థాద్వయమునుభుజించిపై నముబో
యిరేనిసుఖవంతులగుమరనియునుతాత్పర్యము*****

౧౦౫ || అ || శ్లోకద్వయేననక్షత్రభుక్తినిగ్భుక్తించదర్శయతి|| మూ || కు
ల్పాపాస్త్రీలతడులాదధిస్మృతండుగ్గం చమాగామిషంతత్సారంఘృతపా

యసంపన్నా కుమాం సంస్కృతే శాస్త్రానుభవం । శాకం పైష్టిక మోదనం బహు
విధం ధాత్రి ఫలం మంటపం పిష్టాన్నం కదలీ ఫలం శశిరోమాం సంకుఠాదనం

౧౧౬ ॥ నై వారం కృతం శాస్త్రం యువయతం చాన్నం సముద్ధానం శాల్య
న్నం చయ చాన్నమిష్టమశ నంద్రా దిభుక్తిక్రమాత్ । సాజ్యన్నం కృతం
రాన్నమాదివ సే ప్రా గాదిభుక్తిక్రమాత్ జేన్న శాస్త్రాన్నం యు తపాయసంప
గమనేదిగ్భుక్తిరేషాక్రమాత్ ॥ వ్యా॥ కుల్కాషాగ్రితి ॥ నై వారమితి చ ॥ కుల్కా
షాశ్చ యథా ॥ ని ॥ స్యా ద్యావక స్తుకుల్కాషశ్చణ్డకోహరిమంథకత్వం రః -
తిలాః - తండులాః - దధి - ఘృతం - ఆజ్యం - దుగ్ధం - క్షీరం - మా గాఽమిషం మృ
గసంబంధి మాః గాఽం త చ్చయత్ ఆమిషం మృగమాంసం త శ్చానం మృగ
మాంససారం - ఘృతపాయసంఘృతసహితక్షీరాన్నం - పృథుకాః - మృగే
శ్చాఽవేణీమృగస్య - రాజదం శాదిమృచరమిత్తమృగశబ్దస్య పూర్వనిపాతః త
స్య మాంసం - హధు - శాకంచ ప్రసిద్ధం పైష్టికం మద్యవిశేషః - ఓదనం - బ
హువిధం కృతం రాన్నమితి యావత్ ధాత్రి ఫలం ఆమలకం ॥ ని ॥ ధాత్రి స్యా
దుపమా శాపిక్షీతరప్యామలక్యవీర్యమరిః సంబంధశ్చ్యవి శేషః పిష్టాన్నం
కదలీ ఫలం - శశిరోమాంసం - కుఠుక్థాదనం - నై వారం నీవారాన్నం - కృ
తశాస్త్రం - యువయతం మత్స్యసహితమన్నం - సముద్ధానం ముద్గసహి
తాన్నం - శాల్యన్నం శాలయోప్రీహివి శేషః శేషానున్నం - యవాన్నమి
తి తిష్టమశనం సప్రా దిభుక్తిః అశ్వే నీప్రభృ తిలకజిహ్వ హితా స్తాః శశి
నక్షత్రాణాం భుక్తిక్రమాత్ జ్ఞేయా అశ్వే న్యాం గంతుమిచ్ఛుః కుల్కా
షాస్య క్త్వా గచ్ఛతి చేదిష్టసిద్ధిర్భవేత్ పవమస్తావింశతి నక్షత్రాణాముక్త
రీత్యావగంతవ్యం ॥ అథదిగ్భుక్తిమాహ ॥ సాజ్యన్నం ఘృతాన్నం - కృ
తరాన్నం చిత్తాన్నమితి ప్రసిద్ధం - మత్స్యన్నం మత్స్యసహితాన్నం - ఘృ
తపాయసాన్నం ఘృతసంయుక్తక్షీరాన్నం - ఆదిదివ సేప్రయోగం ప్రథమ
దివ సేభుక్త్వా ప్రజేత్ ప్రా గ్దిగ్మన వేథాయాం సాజ్యన్నం - దక్షిణే కృత
రాన్నం - పశ్చిమే మత్స్యన్నం ఉద్బిగ్ధమనేఘృతపాయసాన్నం భుక్త్వా
ప్రజేదిత్యాశయః గమనేప్రయోగవిషయే పమాభుక్తిరాదరణీయా *****

అ ॥ రెండుగ్లోకములచే నక్షత్రభుక్తిదిగ్భుక్తులను జెప్పచున్నాడు ॥ తా ॥
సేనగలును పువలు - బియ్యము - పెరుగు - నెయ్యి - పాలు - చౌరమాంసము - మృ
గమాంససారము - ఘృతసహితక్షీరాన్నము - అమిషము - లేడిమాంసము -
శాకము - పైష్టికమను మద్యవిశేషము - అన్నము - చిత్తాన్నము - ఉలిరిగపండ్లు

అరిటివండ్లు-కుండేటియొక్క-శిరోమాంసము- ఉలగలతోగలిపినయన్నము-
 నీవారాన్నియు- కృష్ణగార్షణము-మత్స్యసహిజాన్నము-పెలలపప్పునన్ని
 ము-పిశాచియన్నియునన్నియు-యవాన్నము-ఈలపదార్థములనులగి
 న్నానియ నక్షత్రములయందొక్కనక్షత్రమునందొక్క-పదార్థ
 మునుభుజించిపైనముబొసు రేణుత్పత్తిగలుగుననియును నూరినదిను కుంపై
 సముబొయ్యెడివాగు-అజ్యసహితాన్నము-నక్షిణమునకు నెల్లెడినయ
 మునకప్పరరాన్నము-పశ్చిమమునకు వెల్లెడినయమునకుతాన్వయము
 నుడిదగ్గరనునయమునన్నుసహిజక్షిగాన్నమును-ప్రయాణింపనము
 నసపూర్వం ననకుండుభోజనముచేసివెల్లనలముననియును-ప్రయాణింప
 యమైడి కృష్ణక్షత్రభుజింపు క్షిణునుమిక్కిలియూపశ్యకం నయియును

౧౫౭ || అ||అథవంద్రజాదశావస్థాప్రకారద్వయమాహ||మూ||పష్టి

ఘ్నంశతధిష్ఠ్యమిందుఘటికాస్పంయుజ్యరాశింపునర్వీరఘ్నంశరసాగరా
 వ్రమినతోభిక్షాగ్గలభ్యక్రమాత్ | మేషదౌగృహేగృహేశశశ్యశోజ్ఞే
 యాలవస్థాద్విషడ్ప్రాదిష్వపపాదముఘటికాశైవకాదశైకాదశ||వ్యా
 పష్టిఘ్నమి||గతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశత
 హంసంఘ్నాద్విష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశతధిష్ఠ్యంశత
 కావర్తమాననక్షత్రఘటికాఃసంయుజ్యగాశిఃకార్యః-తం గాశింపునర్వీర
 ఘ్నంచఘ్నగుణితంకృత్యశరసాగరావ్రంశంచతత్కార్యంశతధిష్ఠ్యంశత
 త్ - అథానుతరంభిభాగతఃకుల్లభ్యతే-తల్లభంపుననితఃద్వాదశభిభ
 క్త్యావిభగ్నగల్లభ్య-నేషదౌగృహేగృహేషేషప్రభృతిప్రతిగాశోక్రమా
 త్-శశభ్యశశచంద్రస్యద్విషత్ గావదశసంఖ్యాకాఅవస్థాజ్ఞాతవ్యాభి
 కిపక్షః | పక్షింశగమానా || అథవాదప్రాదిష్వశిష్ట్యాదిమపక్షైకావస్థా
 యాఃపాదయుక్తముకికాఃసపాదఘటికాఃపక్షైకావశేథిస్థూలప్రకా
 రోన్యః-మనఃకుప్రకాశాః-చంద్రముగాగాశింప్రసిద్ధోభవతిచంద్ర
 భగ్నసాదైకాదశఘటికాఃప్రకృత్యపక్షియూజ్ఞాశచ్యాభినులభతరః
 అగ్నివ్యానిగననక్షత్రానిచంద్రానిసగుణ్యశేషునతఃసానఘటికాఃసం
 యుజ్యసంచంద్రంశోగృహతేనకభజ్యతేచేత్ శేషంసపాదైకాదశఘటి
 కాక్రమేణపక్షైకానసానూజ్ఞాశచ్యాభినులభతమోసాయభిజిత్

అ|| గ్రంథకర్తాష్టాససాముగవంద్రజావస్థలయొక్కనిర్ణయమును
 వ్యుచయ్యాదు|| తా || జనులుతాముప్రయాణమువెల్లినక్షత్రమువరకున

శ్వేత్యాదిగతనక్షత్రములను - ౬౦ ట - ఎచ్చగుణించి ఈగుణకములలోనిశ్వే
 నక్షత్రములోగ్రహణాలమువరకుగణించి గణించును. ఈ ప్రశ్నకు గాని
 కరాళిజేసి - గాని ౮ టగుణించి - ౮౫ - నుజేతాగ - గింస గానెప్పలదిన
 గడియలనుచ ద్రోవయతాళిమొనలుగాని పగల్లోకమందుజేప్ప బొయ్యెడి
 ద్వాదశావస్థలకునొక్కొక్కయనస్థకు - ౧౧-గడియలనొప్పవతాగహరిం
 చియెన్ని ఆవస్థలకునంబు వచ్చునోత ఈవశకులనానుసూపనలనునుజూ
 చుకొనవలయునని కాళిదాసుని తరులయభిప్రాయము.

౧౫౮ || అ || భద్రవ గ్రహాగతావసావానామనిరూపణద్వాతాతద
 నునూషఫలమాహుః॥ మూ॥ సూక్ష్మగ్రహాలమింద్వియోః ప్రవసవగవాశంక్య
 తాఖ్యంజయ-హాస్యంక్రీడిగవాశక ప్రాచుర్యంసుప్తిం పథక్తింజగిరమ్ ।
 కంపగసుప్తిరణాంస్యనానునక్య శంఖే దోరచసాఫులయాశ్రాన్యధవి
 వాహవాస్తుజననత్యేత్ర ప్రవేశాదిషు॥ వ్యా॥ సూక్ష్మమితి॥ సూక్ష్మగ్రహా
 లమింద్వియోషతయోప్రవసగ - నాశ - నృతాఖ్య - జయ-హాస్య - క్రీ
 డిత - ప్రయరతి - సుప్తి - భుక్తి - జ్వర - కంప - సుప్తిరణా ఇతీచంద్రస్యద్వాదశా
 వస్థానానామనిభవ తి - స్వనామనక్య శంఖత్యనా మనుకూపమిందో
 శ్వేతప్రస్య - అపస్తానాంభుగయాశ్రాన్యధా వాహవాస్తుజననత్యేత్రప్ర
 వేశాదిషు - యాశ్రాప్రయాణం - ముగ్ధరాజ్ఞానుమోహస్యకలహా - హ
 స్తుగృహనిర్మాణాని - కివాశాప్రసిద్ధిజననంపుష్కలత్యేత్రంకృషికర్మ
 ప్రవేశమాతంగమాప్రవేశకింపతేమద్రస్యవర్షమితి॥

అ || చంద్రద్వాగ్రానస్థంకునామనిరూపణజేసి గానెప్పలదినములజే
 ప్పచున్నాడు॥ ఇతి॥ స్థూలగా - సూక్ష్మగా నెడున్విసిధపక్షములద్వాదశావ
 వస్థలకు - ప్రవసవము - నాశము - నృతాఖ్యము - జయము - హాస్యము - క్రీ
 తము - ప్రయరతి - సుప్తి - భుక్తి - జ్వరము - కంపము - సుప్తిరణము - సుప్తి
 విధనామంబులనియును - చంద్రద్వాగ్రానస్థంకునామనిరూపణ
 లంబనియును - ప్రయాణం - ముగ్ధరాజ్ఞానాహ-గృహనిర్మాణ - పుత్రజన్మ - కృషి
 కర్మానుతంగమాప్రవేశాదులయందీద్వాదశావస్థానురూపఫలవిచార
 మావశ్యకమనియును తాత్పర్యము.

౧౫౯ || అ || భిదగయోగఫలగాహ॥ మూ॥ అర్కాశ్రాంతభతప్రి
 తీయనవమేచామగ్ధభంపంచహంజైతద్ధిష్ఠ్యచక్షుస్త్వయంఘ్రభిచరోనామ
 భవేతత్ఫలమ్ । నీమలతేనుపనేప్రతేశిశుహంబంధి డులత్వంకృమవైధ

వ్యంకతవీరనేచగమసేసర్వాశ్రవణామగ్నమ ॥ వ్యా॥ లోకేతి॥ అగ్రా
క్రాంతభవమాస్మాద్ధిస్థి నక్షత్రాత్కృతీయనవమే - చాతుర్భుజచతుర్భు
గక్షత్రం - పంచమంపంచమనక్షత్రంచేతనమృత్యుం - భవరోనామభవ
రాభ్యో మోగోభవేత్ - అయగ్భవగమోగోపనంతేప్రసక్తి-సుపసేపుం
సువనే - ప్రతేదపమననేచ - శిశుహరంశిశుహరణమంశితఫలం - కృ
షాపూలకరణి - నిర్దండులత్సంగావ్యాగావంకరపీఠ సేవీవాహేదైభవ్యం
గమనేప్రయానేప్రయాతుకవధంపక్రిమాత్కు-ర్యాద్దద్యదితనర్పణా
ధ్యాపరిచ్ఛిః.

అ॥ ఇచందేవాగమనదేవుడున్నడు॥ రా॥ సూ॥ స్థితనక్షత్రమునకు
మూలమనక్షత్రము - నాలవంక్షత్రముఅయిననక్షత్రము అస్థిరమన
క్షత్రము - చక్రరసేత్రములుభవరాభ్యుయోగవనియును - అనిచందేవో
గమపుంసవన - సేవంశ - యనయనములపెనుయమైశశుగారణమనభలము
ను - వ్యవసాయమిదముమైగౌర్యాభావమునున్ను - వివాహమందుకదవ్య
మునున్న ప్రయాణవిషయమైననుబోయ్యెడివానికిమరణమునున్ను
ఈత్రమంబుగలుగజేసుననియును సూక్ష్మస్థితిః,

౧౦౯౦॥ అ॥ కర్తృశిఫలమహా॥ మూ॥ సూ॥ స్థితనక్షత్రమునకు
తుర్భభంభూతదంస్యాదేకాదశభంప్రభంగమిదంచాష్టాదశంవృత్త్యదమ
కర్తృస్థానభవంబంశంబిభవంబనిప్రసంకర్తృశినైతద్భవః జ్యయం
తుగమసేసానిగ్రహదీప్తపి ॥ వ్యా॥ సూ॥ లోకేతి॥ సూ॥ గా॥ స్థితనక్షత్రా
సూర్యస్థితనక్షత్రాభ్య - గమయేత్తచంక్రస్థితనక్షత్రవగ్ధంతమితిశే
షః ఏవంగణనామాంక్రీయమాణాయాచాతుర్భుజభంసూర్యస్థితనక్ష
త్రాచ్చుత్థస్థితనక్షత్రంమాత్రంనాన - ఏకాదశభంసూర్యస్థితనక్షత్రానే
కాదశభంప్రభంగం - అష్టాదశభంసూర్యస్థితనక్షత్రావష్టాదశభం
త్రంమృత్యుగం - పంచంశంభవంపిసూర్యస్థితనక్షత్రావృత్తపంచంశం
త్రంచ - హరిదం - ఏకం కర్తృశిఫలం నివంశికంభవతుష్టయంతాత్మనక్ష
త్రచతుష్టయంః కుగమసేసానిగ్రహదీప్తపివాహంశుభకర్మానుచ
తత్తత్ఫలంస్యాత్సూర్యస్థితనక్షత్రాచ్చుత్థై - కాదశాష్టాదశభంబం
శనక్షత్రేమృత్యుకర్మానుచతుర్భాదిశాశయః

అ॥ కర్తృశిఫలమహా దేవుడున్నడు॥ రా॥ సూ॥ స్థితనక్షత్రము
మొదలుచందుడుదేనక్షత్రమువరకుగణనచేయగాసూర్యస్థితనక్షత్ర

మునకు నాలువనక్షత్రము మాతదను నియును - పదనకొండవనక్షత్రము భంగదవ నియును పదునెనిమిదవనక్షత్రము గుప్త్యప్రదను నియును యిగువై అయిదవనక్షత్రము హానిదను నియును - ఈచేట్టబడిన నాలుగునక్షత్రములు కర్మణియును సంజ్ఞగలవనియును ఇది ప్రయోగవివాహాదితరభక్తిగర్వలవిషయమై ఐక్యభంగబలులనుక్రమంబుగ నిచ్చును గాని సీనక్షత్రచూపి వ్యయమును దునేసుభకార్యములున్న జేమిగూడదనియును శాస్త్రవ్యయము,.....

౧౯౧ || అ || స్వరచక్రకృత్యాఖ్యాదిస్వరచివేకమాప|| మూ|| యున్నా

వస్త్రధనాక్షరస్వరముఖాద్ జ్యేష్ఠాంతికారాగయోబాలోయావనగాజ్యవృద్ధిశ్చయస్వస్వాదిపంచాభిధానిక్లప్తాన్యస్థిరకారపవగనితోదైవిస్థిరచారోభవేష్టాధాఖ్యానిగుకారపవమునయోగకారటకారకే|| వ్యా|| యదితి|| యస్యనాన్నిప్రథమాక్షరీయఃస్వఃశస్త్రబాత్తదానిత - అకారాసయఃఅకారఇకారఉకారపకారటకారాఃజ్యేష్ఠాక్షరతవ్యాఃపతేపగచస్వరాస్వస్వాదిబాల్యయావనగాజ్యవృద్ధిశ్చయః - పంచాభిధానిగచసంజ్ఞాభవంతి- యథా - అకారానినామ్నఃపుంసః అకారోబాలస్వః ఏకారఃపుమా రస్వః - ఉకారోరాజ్యస్వః - ఏకారోవృద్ధస్వః - ఓకారోన్యచిస్వః - ఇకారాదినామ్నఃపుంసః ఇకారోబాలః ఉకారోయువా ఏకారోరాజ్యః ఓకారోవృద్ధః అకారోన్యః - ఉకారాదినామ్నఃపుంసః ఉకారోబాలః ఏకారోయావనః ఓకారోరాజ్యః అకారోవృద్ధః ఇకారోన్యః - ఏకారానినామ్నఃపుంసః ఏకారోబాలః ఓకారోయావనః - అకారోరాజ్యః - ఇకారఃవృద్ధః - ఉకారోన్యః - ఓకారానినామ్నఃపుంసః ఓకారోబాలః - అకారోయావనః ఇకారోరాజ్యః - ఉకారోవృద్ధః ఏకారోన్యః - అకారపవదృష్టిః బాలాఖ్యా - క్లప్తాస్థిధా - ఇకారోదైవియావనాఖ్యోగనిశఃచక్రః - ఉకారః ప్రాధాభ్యేభవేతి ఏకారేటకారవఉభయోఃవృద్ధిశ్చత్యైః ప్రాధాభ్యేపవభవేతామితి సూక్ష్మదృశావగంతవ్యం స్వస్వస్వరంబయోప్రప్తవ్యః స్వరభయాన్నేహాఖ్యతే

అ || స్వరచక్రముంబుజెప్పబడియున్న బాలాదిస్వరచివేకమాప|| మూ|| జెప్పుచున్నాడు || తా || అకార-ఇకార-ఉకార-ఏకార-ఓకారములను సంబంధస్వరములగానే స్వరమునామధేయప్రథమాక్షరముంబున్న చోట స్వరముమొనర్చెను స్వరములకును బాల్య-యావన-రాజ్య - వృద్ధ-శ్చయనామచ విధనామః బులనియును - ఎట్లంటే - అకారాదినామముగలపురుషానికి - అ

కారముబాలస్వగము - ఇకారముకుమారస్వగము - ఉకారముగాజ్య స్వగ
ము-ఏకారమువృక్షస్వగము - ఓకారమువృక్ష స్వగము - ఇకారమునామంబు
గలపురుషునితిఇకారముబాలస్వగము - ఉకారమునామంబు స్వగము-ఇతైరం
గనమిగిలినస్వగ బాలకుస్వస్వాదిగాబాలాదిస్వ గమిచేసి అటుంకవల
యునును - అకారాదిపంచస్వగములకుస్వస్వాదిగా-గ్నస్థి-దైవ-సౌ
భ-సౌభ-సౌ భలమచంచఃధానిస్థనియును - గ్రంథవృక్ష భీషణేంద్రంభ
హంబుసూక్ష్మము తెప్పబడియున్నదిగానస్వస్థమునెలునుకొనిదప్పునుం
చెడిగానుస్వగోగమునుగ్రంథమువలన తెలుసుకొని పచ్చునచుట*****

౧౮౧॥ అనిస్వగ కారకాధిచారకాలాది - బాలాదిస్వగముపరమా
హ॥ మూ॥ అల్పాధా దిలభాభవనిశరణ కుస్యస్వ స్వపాగా నయ్యపం
చస్వ్యర్థుః పంచపంచపగణానస్రా దిసింహ గర్వపి । వారఃపంచః ధాః
స్మరగ్రుకుజయోత్పంప్రజ్ఞయో వృక్షతేస్య క్రస్యార్క సుతస్యపంచస
హయాన్యస్థః స్రాతరావ్యాస్వ గాః॥ వ్యా॥ అల్పేశ్చిష్టవాలానయః
స్వగాః - క్రమాత్అల్పాధా - ధికిలాభహాని - నిమిషసంభవస్థాః - య
ధాబాలస్వగః అల్పస్వ స్వపాభా - యావదస్వ స్థిథా - ఇతిఅధో నతధి
కగతిధి కాథలాభమితియావత్ - గాజ్యస్వ గాభంభు స్రాత్రంవృక్ష
శ్చ స్వ రోహానిం - మృతిస్వ రోహగణః కుర్యత్యా శ యతి - పంచ
యుతఃపంచ - పురి - యుతఃపంచ - పురిపంచ - పురిపంచవచగణాన
క్షత్రగణానస్రాత్రంఅల్పేన్యాదినిబాలాగయోః పరిపంచానాఅల్పేన్యా
దిపంచకలకాస్యబాలస్వగం-అక్రాదినిష్టంయావదాల్పం-ఉక్తరాది
పట్నం గాజ్యం-జ్యేష్ఠాదిపంచకంవృక్షాఖ్యం - ధనిష్ఠాదిపంచకంవృక్షాఖ్యం -
ఇకారస్వస్రా - దిపట్నంబాలాఖ్యం - ఉక్తరాదిపట్నంయావదా
ఖ్యం - జ్యేష్ఠాదిపంచకంరాజ్యాఖ్యం - ధనిష్ఠాదిపంచకంవృక్షాఖ్యం- అల్పే
న్యాదిపంచకంవృక్షాఖ్యం - ఉకారస్వస్థి-రాదిపట్నంబాలాఖ్యం - ఏవ
మన్యక్రమానూహ్యం - నందాగ్యపిందాదిపంచకంభయితి కాగాదీనాం
క్రమాద్బాలాదయోభవంతి - అకారస్వన-దక్షిణిబాలాఖ్యఃభద్రోయా
వనాఖ్యః - జయోరాజ్యాఖ్యః - రిక్తిధిఃపృథ్వాఖ్యః - పూణ - తిధిః - తా
ఖ్యః - ఇకారస్వభద్రాదిపంచకంభయోబాలాదయోభవంతి - ఉకారస్వజ
యోదిపంచకంభయి బాలాదయోభవంతి - ఏకారస్వ రిక్తి దిపంచకంభయి -
ఓకారస్వపూణా - పంచకంభయిక్రమేనబాలాదయోభవంతి - వారాః

పంచవిధాన్యుః - యథాఅర్కమజయో రేకవిధః - చంద్రజ్ఞయోరేకవిధః - వాక్వతేగురోరేకవిధః - శుక్రవైక్యకవిధః - అర్కమతస్యశనేరేకవిధః - ఇత్యేతదుక్తంభవతి - అకారస్యఆదిశ్శబ్దానువాసరోబాలాఖ్యానోమబుధవాసరోయావనాఖ్యా - గురువాసరోరాజ్యాఖ్యః - శుక్రవాసరోవృద్ధాఖ్యః - శనివాసరోమృతాఖ్యః - ఇకారస్యసోమబుధవాసరోబాలాఖ్యా - గురుర్యోననాఖ్యః - శుక్రో గాజ్యాఖ్యః - శనివృద్ధాఖ్యః - ఆదిశ్శబ్దానువాసరోవృద్ధాఖ్యోవముత్తరప్రాప్యూహ్యం - ప్రాతరాద్యావందినమయాః కాలాః బాలాదయోభవంతి - ముఖా అకారస్య ప్రాతః కాలోబాలాఖ్యః సంగమోయావనాఖ్యః - మధ్యాహ్నారాజ్యాఖ్యః - అపరాహ్నాపృథ్వాఖ్యః - సాయంతన కాలోమృతాఖ్యః - ఇకారస్యసంగమాదయోభవంతి - ఉకారస్యగురృహ్నిదిపంచకాలాః బాలాదయః - ఏకారస్యఅపరాహ్నాదయః - ఓకారస్యసాయంతనప్రాతస్సంగమమధ్యాహ్నిపరాహ్నో బాలాదయోభవంతి - తేషాంఫలానిపూర్వోక్తానీతిదిక్.....

అ॥ పూర్వజ్ఞోక్తమందు జెప్పబడియున్న బాలాదినామములకు ఫలంబులనుతిధివారినక్షత్రకాలములకు బాలానస్వరూపమునున్న జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బాలాదిపంచస్వరములలో బాలస్వరము స్వల్పలాభమునున్న - యావనస్వరము భనమునున్న - రాజ్యస్వరము ఫలప్రాప్తిని - వృద్ధస్వరము హానిని - మృతిస్వరము మరణమునున్న - నీక్రమంబు నగలుగ జేసిననియు - అకారమునకు నర్హిన్యాదిపంచకము బాలస్వరమనియు - ఆద్రాదిపట్నము యావనస్వరమనియు - ఉత్తరాదిపట్నము గాజ్యస్వరమనియు - జ్యేష్ఠాదిపంచకము వృద్ధస్వరమనియు - ధనిష్ఠాదిపంచకము మృతిస్వరమనియు - ఇకారమునకు ఆద్రాదిపట్నము బాలస్వరమనియు - ఉత్తరాదిపట్నము యావనస్వరమనియు - శేషంబిత్తేగంగున నెటుంగవలయుననియును - అకారమునకు నందాదిపంచతిధిలు బాలస్వరమనియు - భద్రాదిపంచతిధిలు యావనస్వరమనియు - జయోదిపంచతిధిలు రాజ్యస్వరమనియు - నీక్రమంబుననే శేషంబు నెటుంగవలయుననియు - అకారమునకు భాస్వరంగారకవారములు బాలస్వరమనియు - సోమ-బుధవారములు యావనస్వరమనియు - గురువారము రాజ్యస్వరమనియు - శుక్రవారము వృద్ధస్వరమనియు - శనివారము మృతిస్వరమనియు - ఇకారమునకు సోమ-బుధవారములు బాలస్వరమనియు - ఉక్తశేషంబిత్తేగంగుననూహ్యరిలుననియును - అకారమునకు

ప్రాతఃకాలము బాలస్వరమనియు - సంగమ కాలము యావనస్వరమనియు -
మధ్యాహ్న కాలము రాజస్వరమనియు - అపరాహ్న కాలము వృద్ధస్వరమని
యు - సాయం కాలము మృతస్వరమనియు - ఇకా మునకు సంగమ కాలము బా
లస్వరమనియు - శేషంబి ట్టెఱంగు చనూహ్యంబనియు నుతాత్పర్యము, *****
౧౯౩||అ||అథపంచభిశ్లోకైఃపంథా రా హుచక్ర వివక్షయాథ ద్వాగ్ధ కా

మ మోక్షనక్షత్ర నిర్ణయమాహ|| మూ || వస్వా న్యార్థవిశాఖమిత్ర వసు
తాహ్యోష్వాశ్చవర్షాభిధాః అథాఖ్యాస్త్యద్విదీం ప్రకాలపిత్తభ శ్రీశాజ
పాద్వాయవిః | కామాఖ్యా అభిజిత్స గాగ్ని దనుజాహిర్ముగ్ధ్య వి త్రే శ్వ
రావిశాః ప్యాంశ్యక గార్భ మేంమ విదయో మోతూభిగా స్తార కాః || వ్యా ||
వస్వతి || వస్వా ద్యార్థవిశాఖమిత్ర వసుతాహ్యో ఖ్యాః ధనిస్తాశ్చ నీవుష్యవి
శాఖానూరాధాశతభిష గాగ్ని సా ఇతి పంచనక్షత్రానిధ ర్షాభిధాః ప మ
నామ ధేయాః అదితీం ద్రకాలపిత్తభ శ్రీశాజపాద్వా యవిః పునర్వసూజ్యే
స్తాభరణీపూ శ్రవణపూర్వాభా ద్రాస్వాత్య ఇతి సప్తతార కాః ఆధా
ఖ్యాః అథానామ ధేయాః - అభిజిత్స గాగ్ని దనుజాహిర్ముగ్ధ్య వి త్రే శ్వ
రాః అభిజిత్సార్వఫల్గునీకృత్తికామూలః ఉత్తరాభా ద్రాచి త్రాద్రా ఇతి సప్త
తార కాః కామాఖ్యాః కామనామ ధేయాః విశాః ప్యాంశ్యక గార్భ మేంమ వి
ధయాః ఉత్తరాషాఢాపూర్వా పాథారేవతీహస్తోత్తరఫల్గునీమృగశీర్ష
రోహిణ్యితి సప్తతార కాః మోతూభిధాః మోతూఖ్యాః || ౧ || ఆఖ్యా హ్వే అ
భిధానంచ నామ ధేయంచ నామ చేత్యమరః

అ || అయి క శ్లోకముల చేపంథా రా హుచక్ర వివక్ష ద్వాగ్ధ రాధ ర్షాథా
కామ మోక్షనక్షత్ర నిర్ణయమును జెప్పచు న్నాడు || తా || అశ్విని - ధనిష్ఠ -
పుష్యమి - విశాఖ - అనూరాధ - శతభిషము - ఆశ్లేష - ఈ ౭ నక్షత్రములు ధర్మ
నక్షత్ర ములనియును - పునర్వసు - జ్యేష్ఠ - భరణి - మఘ - శ్రవణము - పూ
ర్వాభాద్ర - స్వాతి ఈ ౭ న్ను అథానక్షత్రములనియును - అభిజిత్తు - పూ
ర్వఫల్గుని - కృత్తిక - మూల - ఉత్తరాభాద్ర - చిత్త - ఆన్ర - ఈ ౭ న్ను కామ
నక్షత్రములనియును - ఉత్తరాషాఢ - పూర్వాషాఢ - రేవతి - హస్త - ఉత్తర
ఫల్గుని - మృగశిర - రోహిణి ఈ ౭ న్ను మోక్షనక్షత్రములనియును తాత్పర్యము
౧౯౪ || మూ || సూర్యోదయముగ తేత ధాహిమక రేధమాది సంస్థేగ్రహ
ద్యోయీభంగమ వాపుయాదధజయంక్రోధాదనభాజయం | స్థాయీ
యాద్విజయం సభంగవికలంతద్విగ్రహం సంగరంభృత్యాజాంజజ సుగరె

చగమనై సవత్ర రాజ్ఞాం యుధి వ్యా॥ సూర్యే ధర్మగతే పూర్వోక్తధ
 నిష్ఠాది యత్ర సప్తకేకతన తథాహిమకరేచంద్రే నత్వా దిసం స్థేధగ్నాధ
 కామమోక్షాత్తు త్రేష్ఠు తేనఃచ-యా-యా-క్రమాత్ భంగం జయం
 కోధానిశం జయం - అవాన్నయాత్ - స్థాయాశు - విజయం - సభంగ
 వికలం - నిర్దిష్టహం - సంకరం - ఇయాత్ - తేనా య-ధ-స్సంపన్నం -
 సూర్యే ధర్మగతే - చంద్రే పిధర్మగతే సతి-యా-యానో భంగః - చంద్రే
 అథగా తేన విజయః - చంద్రే కామాఖ్యగతే సత్యపజయః - చంద్రే మో
 త్తాఖ్యగతే సత్య-య-హయ-సత్త-సవత్రా నుషంగః - సూర్యే ధర్మగతే
 చంద్రే సపమాఖ్యనత్తు తేగతే సత్త-స్థాయినో విజయః - చంద్రే అథగా తే
 భంగః - చంద్రే కామాఖ్యగతే పరాజయః - చంద్రే మోక్షగతే స్థాయినా
 యుధం చేప - భృత్యా బంధజసంగరే భృత్యయోః భట నూః - అజయాః మే
 షయోః - అంధజయోః కుర్కటయోశ్చ సంగరే యుధే గాజ్ఞాం యుధి చ-గా
 మనై ప్రయాణే చ - సవత్రా సవతా - ఇదా పిచారణీ మమితి శ్లోకః.....

తా॥ సూర్యచంద్రులిగురుపూర్వావశ్లోకోక్తధర్మగతత్వములను
 దుండునపుడు రాజువజ్రే గుర్రుకొనియుద్ధమున వెల్లడి రాజుపభంగమనియు
 చంద్రుడు తిథాఖ్యగతత్వములను దుండునపుడు సమమనియు - కామా
 ఖ్యనత్తు శ్రగతుడై యుండగా నపజయమనియు - మోక్షాఖ్యగతత్వశ్రగతు
 డై యుండగా నుజయమనియు - ఈ సూర్యచంద్రులు ధర్మగతులై యుం
 దునగా యునితనపట్టణములలో నేయుండి యుద్ధముజేసెడి రాజుపవిజయ
 మనియు - చంద్రుడథగా తుడై యుండగా భంగమనియు కామగతుడై యుండ
 గా పరాజయమనియు - మోక్షగతుడై యుండగా విశేషయుద్ధముగురనియు
 ను-భటులు - పాశ్చ్యేస్థ - కోట్ల - వీటికి పరి-స్పర్థముకలమాను, జేయించేసమయ
 మునను - రాజులు యుద్ధమునకు వెళ్లు పసుయమునను ఈ విచారమావశ్యక
 మనియు నుతాత్పర్యము *****

౧౮౫॥ ఆదిత్యే ధర్మగతే తథాహిమకరే పృథా-దిసం స్థే క్రమాద్భుంధు
 ద్వేషమయాజ్ఞానుం వసుధాం యాయాచ సవాశుభం | లక్ష్మీభంగ
 మథాశుభంచ విజయం స్థాయాశుసం ప్రాన్నయాద్యాతాచక్రఫలం ను
 యై వరచితలసన్య క్షకారాంతరం॥ వ్యా॥ ఆదిత్యగతి॥ ఆదిత్యే సూర్య-అ
 థగా తే పూర్వోక్తధర్మగతత్వగతే సతి-తథాహిమకరేచంద్రే అరా
 దిసం స్థే సతియా-యాబంధు ద్వేషం - జయం - వసుధాంత్రు రాజ్యం - సర్వా

శుభంచ - క్రమాదియాత్ - ప్రాప్నుయాత్ అధస్తానియాయ - లక్ష్మీ - భం
గం - ఆశుభ విజయంచ - ప్రాప్నుయాత్ - అయమాశయః - సూర్యగ్రహతే
చ - క్రేవ్యగ్రహతే సాయానునోబంధుః - సాయానునోబంధుః - చంద్రే కామ
గతేయానునోజయః - సాయానునోభంగః - చంద్రే మోక్షగతేయానునో
భూభావః - సాయానునోభంగ - చంద్రే ధనాగతేయానునో - అశుభంస్తా
యినోదీను - దేవః - ప్రాచీనైః పూర్వోక్తశ్లోక ప్రకారేవ తతః త్ర
ప్రతిపాదితః - చక్రఫలంపంథాగామచక్రఫలం - సన్మన్జ్ఞాత్వా విచార్య
ప్రకారాంతరమన్యశ్చకారః - మయా చివమితికాలాన్వితకారో ః***

తా || సూర్యచంద్రులథాశ్వనక్షత్రగతులైయుండునపుడు యు
గమునకు వెడలిన రాజుకు బంధుజేషము - తనపట్టణములోనే యుండి
యుద్ధముజేసెడి రాజుకు విశ్వర్యంబును - చంద్రుడుకామగతుడై
యుండగా యుద్ధమునకు వెల్లినవానికి జయము - స్వస్థానమందునుండి
యుద్ధముజేసెడివారికి భంగము - చంద్రుడు మోక్షగతుడైయుండగా యా
యికి భూలాభము - స్థాయికి అశుభము - చంద్రుడు ధనాగతుడైయుండగా
యాయికి అశుభము - స్థాయికి దీనుఁజేషమును గలుగుననియును - పూర్వకు
లచేపూర్వశ్లోకమందు జెప్పబడియున్న క్రమమున నేతలుచుగా ప్రతిపాదిం
పబడియున్నను పంథారాహుచక్రమును లేస్తగా శోధించిన కాలాన్విత
కారుచేడిక్రాంతము ప్రకారాంతరముగ నీశ్లోకమందు జెప్పబడియున్నదని
యును తాత్పర్యము || ***

౧౬౬ || మూ|| అశే కామగతే తథాన్వితకరే కామాదిసంస్థే క్రమా
ద్యాయానుద్ధను వాప్నుయాదతిధనంసద్వాపదం మంగళం | యశ్చ చిన్వి
జయంధనంశుభకరంస్థాయాతుభంగంసదావిద్యద్భిః క్రమశః ప్రయాణ
సమయోజ్ఞేయంచతుశ్శాంఫలం || వ్యా|| అక ఇతి || అర్కే కామగతే కామా
శ్వనక్షత్రగతే సానితమృతకరే చంద్రే పి - కామాదిసంస్థే - యాయా - క్ర
మాత్ - యుగధిధనం - సద్వాపదం - మంగళమితి ఫలానితి వాప్నుయాత్ -
స్థాయా - శు - యశ్చ - చిన్వి - జయమీషద్విజయం - ధనం - శుభకరం - భంగం - చేతి -
లానిక్రమాత్ - అవాప్నుయాదిత్యనుపంగః - అయమభి ప్రాయః సూర్యే
కామాశ్వనక్షత్రగతే - చంద్రే చ తన్నక్షత్రగతే - యాయాయుగం - స్థా
యాయుగం - చిన్వి - జయంచంద్రే మోక్షగతే - యాయాతితదనం - స్థాయా
తుధనం - చంద్రే గ్రహగతే - యాయాసద్వాపదం - స్థాయాశుభకరం - చం

ద్రేగ్గతేయాఋణాంగం - స్థాయీభంగం-అవాప్నుయాదితి-విద్వద్భిః
ప్రయాణసమయే- చ సుఖాంఘరి-సూర్యే కామగతేచంద్రస్య కామమో
క్షగర్హాగ్నావస్తానాంఘరిం క్రమశోపిజ్ఞేయంసమ్యగ్ని చారణీయమిశ్యద్భిః ॥

తా॥ సూర్యుడుకామాఖ్య నక్షత్రగ బుడై యుండునపుడును - చంద్రు
డుకామమోక్షగర్హాభానక్షత్రగతుడై యుండునపుడును - పట్టణమువెడ
లియుద్ధమునకుబోయినగాజుయుద్ధము అతీధనము - సర్వాపద-పరిగళమ
నుచతుర్విధఫలములను - తనపురముననేయుండియుద్ధముజేసేరాజు-కిం
చిద్విజయము - ధనము - శుభము-భంగవనుచతుర్విధఫలంబులనుబొందు
ననియును - విత్వాంసులచేతనీచతుర్విధఫలపిచారమవశ్యముగజూడవ
లినదనియును తాత్పర్యము.

౧౯౭॥ సూ॥ బానామోక్షగతేతథావృషపతామోక్షాదిసంస్థేక్రమా
స్థంగంపంచజయంశ్రియంచసమియాద్యాయాచసంసదా॥ స్థాయీ
జానుజమహాహీ-చమహాతీంభంగంమహద్విగ్రహంపంథారాహుగణం
ఘంపలిఖితాంధచాదిచక్రంత్యనమ్ ॥ వ్యా॥ భానాదితి॥ భానాసూర్యే
మోక్షగతేమోక్షాఖ్యనక్షత్రగతే- ఉడుపతా ఉడూనాంనక్షత్రాణాంప
తిశ్చంద్రస్తస్మిన్నపిమోక్షాదిసంస్థే-క్రమాగ్నా యా-భంగంసర్వజ
యంశ్రియం - సంధింసామోపాయంసమియాత్-స్థాయీతుజయంకామ
తీంవిపులాం-మహీంపృథివీం-భంగం-మహద్విగ్రహంచాశుశీఘ్రంసమి
యాత్ - అయంభావసూర్యేమోక్షనక్షత్రగతేచంద్రేతగ్గతేసతి-యా
యాభంగం- స్థాయీఅధికజయం-చంద్రేధర్మనక్షత్రగతే- యాయాజ
యం- స్థాయీతుభూలాభం-చంద్రేఅధికగతేయాయాశ్రియం-స్థాయీ
భంగంచ-చంద్రేకామనక్షత్రగతేయాయాసంధికి-యా-స్థాయీకలహం
సమియాత్-ప్రాప్నుయాత్-ఇదంపంథారాహుచక్రగతంఘరిలిఖితం
దంష్ట్రోకచతుష్టయోక్తంధర్మాదిచక్రమిత్యుచ్యతే.

తా॥ చంద్రసూర్యులిరువురుమోక్షాఖ్యనక్షత్రగతులై యుండునపు
డునుసూర్యుడుమోక్షగతుడై యుండుగాచంద్రుడుధర్మార్థకామనక్షత్ర
గతుడై యుండినేనిఅట్టిసమయంబునరాణువనుజేర్చుకొనియుద్ధమునకువె
డలినప్రభువుభంగమునుసర్వజయమునుసంపదనుసామోపాయమునునీచ
తుర్విధఫలములనుక్రమముగాబొందుననియునుచంద్రసూర్యులుక్రితమం
బుననుండగాతనపురంబుననేయుండియుద్ధముజేసెడిరాజుజయమును - శ

శ్రుతాశ్చ మును-భంగమును-పి శేషకలహమును - నీఫలంబుల గ్రహంబుగ బొందుననియునుపంధారాహుచక్రఫలంబుదియగానల్లేక చతుష్టయమం దుప్రతిపాదించబడినయథా మేధ గ్నాదిచక్రంబున వ్యవహరింపబడుచున్న దనియును తాత్పర్యము

౧౯౦౧||౨|| అక్షసూర్యచంద్రనాడివివేకమాహ|| మూ|| నాసాదక్షిణభాగజాతపవనస్సూర్యాభ్యుదయసంక్రామవ్యవహారమైథునభయస్నానాన్నభంగాతిశయః | నాడ్యన్యశశినశ్చుభైవగమనాలంకారపాణిగ్రహత్రైత్రాద్యేషుయదంతవాయుచలనేతత్త్వదపూర్వంప్రజేత్ || వ్యా|| వాసేతి || నాసాదక్షిణభాగజాతపవనః నాసాయాః యోగక్షిణభాగః తత్త్రజాతాయః పవనో వాయుః సపసూర్యాభ్యుదయసంక్రామవ్యవహారమైథునభయస్నానాన్నభంగాతిశయసంక్రామాయుద్ధం - వ్యవహారః క్రయవిక్రయాదివ్యాపారః మైథునం మితునకర్త - భయం రాజభీతిః - న్నానం మంగళస్నానః - అన్నం - అన్నశబ్దే - భోజనకాలము - తేభంగః పరాజయః - అతిశయేషాపరామతుభావభవప్రదా - అన్యానాడినాసావామభాగజాతవాయుః శశినచంద్రసంబంధినాడిత్యుచ్యతే సాచంద్రనాడి - గమనాలంకారపాణిగ్రహత్రైత్రాద్యేషుప్రయాణభూషణపవాహకృషికర్త సుశుభా - యదంతవాయుచలనంయద్భాగవాయుచలనంభవతి - తత్త్వదపూర్వంతద్భాగచరణపూర్వంప్రజేత్ - సంక్రామాదిషునక్షిణపాదపూర్వంప్రయాణాదిషు వామపాదపూర్వంప్రజేదితిభావః

౨ || చంద్రసూర్యనాడివివేకమునుజెప్పచున్నాడు|| తా|| నాసికమునకుకుడిపక్కనున్నరంధ్రమునందుసంచరించుచున్న వాయువుసూర్యనాడియనియు - ఈసూర్యనాడి-యుద్ధము - క్రయవిక్రయాదివ్యాపారము-మైథునము - రాజభయము - మంగళస్నానము- భోజనకాలము-పరాజయము మనఃపీడ - ఇవిమొదలగుకార్యములవిషయమై శుభకరంబనియును - నాసికమునకుయెడనుపక్కనున్నరంధ్రముందుసంచరించే వాయువుచంద్రనాడియనియు- ఆనాడి - భూపణధారణము-వివాహము-వ్యవసాయము-మొదలగుకార్యములవిషయమై శుభకరంబనియు- నాసికమునకునేభాగమునందు వాయువుసంచరించుచుండునో - ఆభాగపాదసంచారముమందుగాజేయవలయుననియునభిప్రాయము.

౧౯౦౨||౩|| సర్వదిగ్గమగనిణయమాహ|| మూ|| కాశేతీముదఘోకపే

స్వగపతే శేషంశుకాద్యంని నేసాయంవారుణదేశశంకకదిశం యాతార్థ
 కాత్రేచ జేత్ | గోధూళావభిజిత్కువస్వపిగతస్సర్వాసునిత్య దామం
 గాపూషుపికింపునశ్యగమనలగ్నదిశునివివా || వ్యా || కావేరిమితి || ర
 వేరుజయేపూగ్యదయకాలే - కావేరిముదీపం దిశం - వాద్యందినేమధ్యా
 హ్న - సురపశేషశంప్రాగ్దిశం - పాయంకాలేవారుణదేశంపశ్చిమదిశం
 అథరాత్రే అంతకశంక్షిణదిశం - యాతార్థ జేత్ - గోధూళా - అభి
 జితి - ఉషసిచ - సర్వాసునితుచతుది - తులభ - దా - గోధూళ్యభిజిమవ
 సాంస్వరూపం ప్రాగేవోపపాదితత్వా న్నేహలిఃకతే - శంకాపూషు
 విశనివాసరోషకాలే - లగ్నదిశునినాపి-గమనేప్రయాణేఅర్థజేతకిం
 పునకిమవక్తవ్యం-శస్యపసశుక్రబుధచ ద్రుపూరాక్రాంతశ్చ దితి
 భాషి-మందాపూషునిశ్యస్యశుక్ర వారస్యచరమయానుభవ్యధ్య.....

అ || సర్వదిగ్గమననికాయముచ జేప్పమున్నాపే || తా || ప్రయాణకతే
 సూర్యోదయ కాలమునందును తిరమునకును - మధ్యాహ్న కాలము నందు
 తూర్పునకును - సాయంకాలమునందుపశ్చిమంబునకును - అర్ధరాత్రియం
 దుదక్షిణంబునకును - పైననుబోయెనేనిభ్రష్టసిద్ధిగలుగుననియును - గోధూ
 లి-అభిజిత్ - ఉషఃకాలములందునేవిక్కుకుప్రయాణమువెల్లినాధనలా
 భముగలుగుననియును - శస్య పరికాపనగాశుక్ర వార చరమయాను
 మనుటఈ కాలముశుక్ర - బుధ - చంద్రపూరాక్రాంతమైయుండుగా
 నలగ్నదియేవిచారమున్న జేయక అట్టి కాలమందు ప్రయాణము వెల్లిన వా
 రికిసర్వాభీష్టసిద్ధిగలుగుననియుచి || సాయము,
 ౨౦౦ || అ || సూర్యోదయమువ్యతహానక్షత్రాణిశత్రుస్త్వనిసహృదికాలంచదర్శయతి
 || మూ || పాణిస్థాధ్వనికార్యసిద్ధిరశంమైత్రేప్రయాణస్యశుజ్యేస్తాయాను
 షితస్యతత్రహింసర్తులైప్రయాణిస్యతు | మాండవ్యస్య మనుజయో
 హ్యుపనిషేద్గాగ్యస్యయానంమతంస్యాత్సన్యాత్కున బృహస్పతిమతం
 తత్రాపీయాత్రాథదా || వ్యా || పాణిస్థేతి || మైత్రేఅనూంధానక్ష
 త్రే-ప్రయాతస్యపుంసంఅధ్వనిమాగపవ అనిశ సర్వదా - కార్యసిద్ధిపా
 నిస్థాపాస్తగతా - అవిఫలేత్యర్థః- జ్యేష్ఠామాముషితస్యప్రయాతస్యపవం
 పునఃసూలేమూలంశత్రేప్రయాతస్యచ - తత్రమాగపవకార్య సిద్ధిః
 పాణిస్థా - మాండవ్యస్య ఋషేషునోజయః - ఇదానీంకార్యమవశ్యంశు
 వత్కేసస్సంశయచిత్తంమతమిచ్ఛం - గాగ్యస్య తూషసిజేద్యానంప్రయా-

జం - శుభకరమితి-మతమిష్టం - బృహస్పతిమతంతునమృత్యుకుశంశుభశ
కునంస్యాన్యనితత్రాపితదానీమేవయాత్రార్గదేశినుతలశకునస్వగూఢంశు
అగ్రేః త్యుతియద, పి జ్యేష్ఠానక్షత్రము త్రమేషుశానాదిమవా-శధ్యశేషు
శతతః పగాదిమవానోంతత్రాప్యత్రోత్తానత్వేనసీకృతత్యాదౌభేయం

అ || ప్రయాణవిషయమైనుఃఖ్యమాగుత్యత్రములనున్న - ఆయాము
సులకు నిష్ఠగబులగు కాలములనున్న జెప్పుచున్నాడు || తా || ఆనూకా
థానక్షత్రమందును-జ్యేష్ఠయందును-మూలయందునుప్రయాణముకడలిన
వారికగాన్యసిద్ధికరస్థితమైయుండు- ననగానిహిఃఘ్నముగ్జ్యేష్ఠసిగిగున
నుట - చిత్తవాంఛేనంశేయముననుంచకనిపుడి పున్దిగులుగునై నము నె
ల్లెడి వారికిసర్వలాభంబులుజేహారుననిమాండవ్య-హానినిశుతింబకయు
గాన్య-హహహియొక్క మతిమ- యః కాలహ-దుపై నముబోధి వార
లకగ్జ్యేష్ఠసిద్ధిగునుననియు - బహస్పతి-మతముయొద్దవశుభశకునములగు
చున్నచోఅప్పుడుప్రయాణమువెల్లడములాచికర-హనియు - శరణస్వగూఢ
ముముందు జెప్పుబడుచున్నదనియు- జ్యేష్ఠానక్షత్రముచే న్నా-హాని-ను
త్రములలోగ్రహించుటకపోయి-పుటికినేచ్చునునడ-తెగులుపలననుత్త
మంబనియునుతాత్పర్యము

అంగ || అ|| ప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావేషుతత్త్వైః ఫలమాహ||
మూ|| ఆయుర్ద్రవ్యజయాన్నమిత్రకలహస్తీవ్యాధిభాగ్యోత్సవప్రా
ప్త్యప్రాప్తికరాక్రమాఞ్చభఖగాయాద్యహానితాః | సూర్యాస్త్య
మయభిభూషణిరిపు భ్రాంత్యధః పీడావృక్తోధానభవానుధరా
వ్యయికగాస్సృర్యాతురేవాధుని || వ్యా || ఆయురతీ || యాత్రాగ్రహా
దిస్థితాఃప్రయాణలగ్నప్రభృతిషుద్వాదశలగ్నేషుస్థితాః-శుభఖగానిగురు
శుక్రపాపాయుతబ-ధాక్షిణచంద్రశ్చే-శుభగ్రహాః - యాతుఃఆయు
ర్ద్రవ్యాదికరాభవంతి - ప్రయాణలగ్నైకాక్రమర్వాదిశుభగ్రహాస్థితా
శ్చైత్యాతురాయుఃఆయుర్వృద్ధిప్రయాణలగ్నైద్విలీయగతాః |
వ్యంలగ్నశ్చత్రయోజయం-చతుర్థేన్నం-పంచమేమిత్రుంబంధులాభం-షష్ఠీ
కలహం-సప్తమేస్త్రీలాభం-అష్టమేవ్యాధిం-నవమేభోగం-దశమేఉత్సవం
ఏకాదశేప్రాప్తిం-ద్వాదశేఅప్రాప్తివస్త్యప్రాప్తిం-క్రమాగ్రద్యుః
సూర్యాస్త్యాదిపావగ్రహాస్తుప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావేషు
తాస్యంతఃక్రమాదామయభిశ్యాదికరాస్యః-యథాపాపాలగ్నగతాః

మయోరోగం-ద్వితీయేభీతిం-చోరాదిభ్యోభయంశ్యతీయేభూషణంచ శుద్ధేరీ
పుంశశ్రుదశశానంపంచమైభ్రాంతించిత్రైవైకల్యం-షష్ఠేథాం-సప్తమేపిఠాం
శరీరజాడ్యం-అష్టమైస్థుతింమరణం-నవమైక్రోధం-దశమేలసథాంపకా
దశేవసుంధరాంశూలాభం-ద్వాదశేవ్యయగపదాథాక్షయంఛెతిక్రమా
త్-అథస్థనియాశుదఃమ్యః||

అ|| ప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావములయందు సూర్యాదిగ్రహస్థితి
కిప్రత్యేకఫలములజెప్పవలసివచ్చును || తా|| శుభగ్రహంబులగురు-శుక్ర
బుధ - పూర్ణాచంద్రులలోనెవ్వరుప్రయాణలగ్నమునందుండినను నా
య్యస్థితిని- లగ్నత్వితీయస్థానగతులైయుండునపుడు - ద్రవ్యమును - తృతీ
యస్థానగతులైయుండిరేని-జయమును-చతుర్థాస్థానగతులైయుండిరేనియ
న్మమును-ఐదవమస్థానగతులైయుండిరేనిబంధులాభమును - షష్ఠాస్థానగతు
లైయుండిరేనికలహమును - సప్తమస్థానగతులైరేని స్త్రీలాభమును అ
ష్టమస్థానగతులైరేనివ్యాధిని-నవమస్థానగతులైరేనిభోగమును-దశమస్థాన
గతులైరేనియత్సరమును-ఏకాదశస్థానగతులైరేనిఫలప్రాప్తిని-ద్వాదశ
గతులైరేనివస్త్రభావమును నీక్రమంబున ఫలంబులనిత్తురనియును సూ
ర్యాదిపాపగ్రహంబులప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశలగ్నములయందుండిరే
ని-రోగము-భయము - భూషణలాభము-శత్రుదశానిము-చిత్తవైకల్యము
ధనము-శరీరజాడ్యము-మరణము-కలహము-అగ్రధానిము - భూలాభము-ప
దాథాక్షయములనెడిద్వాదశవిధఫలంబులనీక్రమంబునప్రయాణకథా
కుమాగఃమందుగలుగజేతురనియును శాత్పర్వము||

అం॥ అథయాత్రాయోగానాహ||

మూ॥యాత్రా లగ్నాతశ్శుభార్థానుభవోయోగాఖ్యైఃపుంసినా లగ్న
స్థామణిభూమిదౌశుభఖగౌమాగేధియోగస్త్యయం॥ లగ్నస్థాస్త్రిశుభాయ
దీద్రుశుభదాయోగాధియోగస్త్యయంసౌమ్యాఃకేంద్రగతాస్త్యభీష్టఫ
లదాస్సౌద్రాజయోగస్త్యయం॥ వ్యా॥యాశ్రీతి॥ఇందువినాచంద్రం
విహాయ-శుభఃఏకశుభగ్రహః-యాత్రా లగ్నాతశ్చేతలథానుభవ
దశ-భవేత్అయంయోగాఖ్యోయోగః - శుభఖగౌదౌశుభగ్రహం లగ్న
స్థాయది-మాగఃపవమణిభూమిదౌభవతః అయమధియోగాఖ్యోయోగః
త్రిశుభాఃత్రయశుభగ్రహః లగ్నస్థాయది-ఇంద్రశుభదాః స్వగఃశుభ

దాఇత్యథాఃఅయంయోగాధియోగఃసామాన్యశుభగ్రహః- కేంద్రగతాః
లగ్నచతుర్థాసప్తమదశమస్థాయది - అభీష్టఫలదాఃఈభీష్టఫలప్రదాతా
రఃస్యః-చంద్రంవిహాయేతి సగ్నత్రానుపంగఃఅయంరాజయోగస్సౌమ్యత్

అ॥ప్రయాణవిషయమైయోగనిర్ణయమునుజేయుచున్నాడు
తా॥చంద్రుడవినాగానే శుభగ్రహమైనచంద్రప్రయాణలగ్నముండుడేనేని
యథానుఖకరుడగుననియు-ఇదియయోగాఖ్యయోగమునియు-రెండుశుభ
గ్రహములుప్రయాణలగ్నగతులైయుండిరేనిప్రయాణకర్తాకుమార్గా
నాద్యనుండురక్షణలభభూలాభకరులగుచుండుననియు - ఇదియే ధియోగా
ఖ్యయోగమునియు - మూడుశుభగ్రహములులగ్నగతులైయుండిరేనిస్వర్గ
సుఖముతోననుంబగుసుఖంబునుగలుగజేతురనియు - ఇదియే యోగాధి
యోగమునియు - నాటియు-శుభగ్రహములులగ్నచతుర్థా-సప్తమ-దశ
మస్థానములయందుండిరేనిసర్వాభీష్టప్రచులగుచుండుననియు ఇదియేరాజ
యోగమునియుచంద్రుడవినానుగాననేయభీప్రాయము ఈచెప్పబడిన
యోగములన్నిటియందునుసూహింపవలయుననియునుతాత్పర్యము ***

౨౦౩ ॥ అ ॥ అథతారాబలమాహ॥మూ॥జన్మగ్రాదిపునఃపునర్నవనవ

స్యస్తారకాశ్చంద్రయుగ్ధిష్టాంతంగణయేత్సమాశ్శుభఫలాస్సంత్యాస్స
దానేతరాః । తానుత్రాన్యద్యచతుర్ద్వితీయచరణాస్త్యాజ్యాశ్చశాకం
గుడందానంస్యాలవణంచహేమసతిలంకజ్ఘేషపాదాశ్శుభాః ॥ వ్యా॥ జ
న్మగ్రాదీతి ॥ జన్మగ్రాదిజన్మనక్షత్రమారభ్యచంద్రయుగ్ధిష్టాంతంచంద్ర
స్థిశనక్షత్రపర్యంతంనవనవసంఖ్యాఃక్రమేణపునఃపునగణయేద్వదితార
కాఃతారాస్సయః-సాంత్యాః-అంత్యేనపరమమైత్రేణసహితాఃసమాస్సమ
తారాఃశుభఫలదాస్సత్ఫలదాభవంతిఇతరాఃనవమాతిరిక్తఃపమతారాఃన
శుభఫలదాః-విషమాస్వపి కేషాంవిత్వాదానాంశుభఫలదత్వమస్తీత్యాహ
॥ తాస్వపి ॥ తానుజన్మవివత్ప్రత్యజైర్ధనాదివిషమతారాస్సక్రమాత్
త్రాన్యద్యచతుర్థాద్వితీయపాదాస్త్యాజ్యాః అయంభావః- జన్మతారా
యాంత్యతీయపాదః - విషతారాయామాద్యపాదః - ప్రత్యక్తారాయాం
చతుర్థాపాదః - వైధనతారాయాంద్వితీయపాదాస్త్యాజ్యః - జన్మతారా
యాంశాకం - విషతారాయాంగుడం - ప్రత్యక్తారాయాంలవణం - వైధన
తారాయాంసతిలంతిలసహితం హేమసువణం - దానందానవిషయంస్యా
దేవంచేత్తజ్ఘేషపాదాశ్శుభాస్సయః.

అ || తారాబలనిజాయమును జెప్పచున్నాడు || తా || జన్మకక్షత్రము

మొదలుచుండుటచేత కక్షత్రము కరకుచు నూరుతొమ్మిది శతకక్షములనుగణన చేయవలయును నియునియుగణన చేయగా వితాళగును అట్టి శాగలలో పుడుమైత్రవగు గాఢామ్మి కవ రతోగూడనగు తారలు శుభపలక ములగును మిగతజన్మ-నివర్త-ప్రత్యక్ష- నైధనము- నెడినవ మూర్తిగిత్తని షణ్ణ తారలు నిషేధపడుములనియు - ఇట్లు నిషేధిం పబడిన జన్మాది నైధనాంతవిషయ తారలలో జన్మ తారయందు తృతీయపాదము-విపత్తారయం దావ్యపాదము ప్రత్యక్షారయందు నాలవపాదము- నైధన తారయందు లెండువపాదమును అశుభకరములుగా ననీ పాదములను నిషేధి చగా శేషిం చివపాదములుగా న పూవ-క నుగణాశ్రోపాదేయములనియు - అదియెట్లని జన్మారకు శాక దాన మును విపత్తారకు గుడుమును - ప్రత్యక్షారకులవనియును - నైధన తారకును ప్ర్యులతో గూడిన సువణామునున్న గానము నేసి రేనిషిష్ట వ్యతిరేకపాదములు శుభకరములగుననియును తాత్పర్యము,...

౨౦౮ || అ || అథ చంద్ర బలనూహ || షష్ఠై కాదశ సప్తమాద్య గణ మే

మిదింకు స్వోయోగుబద్ధాగాచంద్రబలంశ్చిదంవిగణయైజన్మాదిచంద్రాంత తః | గాత్రాదిద్యుధవంచ మేదిసవమే పత్యేవ శతే శశో కృష్ణే వ్యవశ్యచ తుభగ-ర క్రచక నేష్వి త్యాహురవ్యే శుభః || వ్యా || షష్ఠిని ఇ మశ్రుగ్రహః షష్ఠై గాకశస స్వనూద్యగశనీ చుశ్యతీయోచస్థిత శ్చేత శుభః శుభక రోభ వశ్చిత్తక స్తోకస్వయోక్తంతా గాబలచంద్రబలం-జన్మాది - జన్మకక్షత్ర జన్మ తారానిగాగభ్యచంద్రాంతతః చంద్రనక్షత్రచంద్ర గాశివ్యంతంవిగణయో తా గాబలేగన్మ కక్షత్ర మారభ్యచంద్రనక్షత్రప్రవర్తంతంచంద్ర బలేజప్త, రాశిగాగభ్యచంద్ర గాశివర్తంమిషివేకః || సుతాం | రనూహ || సత్తత్త్వ || వశ్యే వత్యే శుభ పత్యే - పంచమే - ద్విపవమే - ద్వితీయ నవమయై - శ్చన్మితోవిశే యగా తానిషు అవిశ జ్ఞేననకలశుభకర్మస్వపిశుభః - కృష్ణే కృష్ణపత్యే అంగ్య చతుథ రంధ్ర సవనేషు ద్వాదశచతుర్థాష్ట మేషు శుభభ్యవ్యవ్యే ప్యాహుః ||

అ || చంద్రబలమును జెప్పచున్నాడు || తా || జన్మ రాశి మొదలుచుండు చంద్రాంత రాశివగు గణన చేయగా చంద్ర మున్న రాశి మందును - జన్మ రాశి కి - తృతీయ - షష్ఠై కాదశ-సప్తమ- గణ ము రానులయందును నుండే నేనిశుభ కరుడనియును - తారాబలవిషయమై జన్మకక్షత్రము మొదలుచంద్రస్థిత

నక్షత్రమునరకును - చంద్ర బలవిషయమై జన్మరాశి మొదలు చంద్రస్థిత
రాశినిరకునుగణనజేయవలయుననియు - గ్రంథకర్తయభిప్రాయము - మ
తాంశరంజెల్లిన - శుక్లపక్షగుడు - పంచమ - ద్వితీయ - నవమ స్థానములయం
దును - కృష్ణపక్షగుడు ద్వాదశ - చతుర్థ - అష్టమ స్థానములయందును
న్నచంద్రుడునకలశుభకమలవిషయమై శుభకరుడనియొంథాంతిరా
భిప్రాయము.

౨౦౫ || అ || అధనిగమనఅక్షణమహా|| మూ|| తల్ల గ్నేగమనంజేస
రపతిఃఖడ్గాదిసంచాలయేన్ది తైత్తిర్యగృహంపితృగృహసుగాణసంపూ
జ్యతద్వికృతిమ్ | పతన్నిగమనంత్రిరాత్రునవధిఃవశ్యద్రవ్యజేన్యంగలైర్వి
ప్రాదిర్వసుతండులాద్యపినయేత్సవ్యత్పంచరాత్రావధిః|| వ్యా|| తల్లగ్నే
ఇతి || తల్లగ్నేబలయుక్తలగ్నే - గమనంజేత్ ససంభవతీయది-తదా-నరప
తిఃరాజా - పితృగృహసుగాణపితరఃప్రసిద్ధాః - గ్రహఃసూర్యాగయః - సు
రాగృహదేవతాఃతా - కించతద్వికృతియాయాదిశంగమివ్యతిత్తిగభివతిం
చసంపూజ్య - ఖడ్గాదిపిశజ్జేసఛత్రచామరాదిగాజవిహ్నంగృహ్యతే -
మిత్రైస్సహమిత్రగృహంబంధుగృహంప్రతి-సంచాలయేత్ బంధుగృహేష్టా
వయేపితి మూవత్ పితౄగాణసంపూజ్యేత్యనేనఅభ్యుదయకం శ్రాద్ధంకత
వ్యమితిగమ్య తేపతన్నిగమనమిత్యవ్యతేపతస్యత్రిరాత్రావధిః|| శుశ్వా
త్త్రిరాత్రానంతరంమంగలైస్తూర్యాదిభిఃసహ - ప్రజేసితి రాజ్ఞామయంపి
ధిః - విప్రాదిఃపిశజ్జేసవైశ్యశూద్రయోగ్రహణం - వసుతండులాది -
విప్రాణాంవసుసారణ్యం - వైశ్యానాంతండులగృహప్రాణాంపస్త్యానిగమి
త్యాదిశబ్దాః|| నయేత్ పతేషానిగమనస్య పంచరాత్రావధిః పంచరా
త్రంతవధిర్యస్యతే శేషంసమానమ్.

అ || నిగమనమునకులక్షణమునుజెప్పుచున్నాడు|| తా|| పూర్వోక్త
త్రమంబుగబలయుక్తమగులగ్నేమందుపైనముబోవుటకనుకూలించగలపక్ష
మంనట్టిసమయంబునతత్త్రియుడభ్యుదయకశ్రాద్ధమునుజేసినూర్వాదిస
వగృహంబులను - ఇష్టదేవతలను - యేదిక్కునుగూర్చిపై నముబోవదలం
యున్నాడోఆదిగణపతినిన్ని - భక్తితోడపూజనంబొనర్చిరాజదిహ్నంబు
గుఛత్రచామరాదులను శైలినిబంధుసమూహంబుతోవెడలియాచ్చత్రచా
మరంబులనుబంధుగృహంబుననునిచి యనంతరంబుపైనముబోవచ్చునని
యును-ఇది మునిగమనంబనియును-దీనికీమూడుగాత్రులవధియనియును-వి

ప్రలుక్తక్రమంబుననిగ్ధమానముజేయునెడలస్వర్గమునున్న - ఐహ్యలుని
య్యమునున్న - శూద్రులువస్త్రములుమొదలయి - వాటినిన్నిబంధుస్థానం
బుననునిదివంచరాత్రవగ్యంతిముక్షుత్రియులుదప్పబ్రాహ్మణులుమొన
లగువారుపైనముఖోవచ్చుననియునుతాత్పర్యము.

౨౦౬ || అ || అధిపతిశ్రావ్యంశుభశకుసాన్యాహః || మూ || భారద్వా
జకయూరచాపనకలముఖ్యాప్రవ్వముఖ్యాఃభూస్తేహంచోద్ధ్వగః
ప్రదక్షిణగతిఃసవ్యక్సమీపస్థితఃపకప్రైవగతిశ్శుభాభయగపనైవజోగ
యోశ్చేద్యతిస్తాహ్యక్షిగస్తగాలకుక్కుటశునాంవాహగతిస్తవహదా
వ్యా || భారద్వాజేతి || ముఖ్యాఃప్రసిద్ధాఃభారద్వాజమయూరచాపనకు
లాఃఅముఖ్యాఃకాకాదయశ్చయోఖగాఃపక్షిణఃతేహంచోద్ధ్వగతిఃప్రదక్షిణ
గతిశ్శుభ్యక్అస్థలనేనసమీపేనలక్షణారేస్థితశ్చశుభాపకప్రైవభారద్వా
జాదీహసవ్యక్సమీపస్థితక్ప్రైవగతిఃప్రదక్షిణాదిగతిశ్శుభా-అభయగపనై
వఉభయోఃపకజాతియయోఃపక్షిణోర్ధ్వశ్చేనైవశుభదా-తాత్పర్యక్షి
రస్తగాలకుక్కుటశునాంతాన్యగరుడః || ని || గరుత్మాకగరుడస్తాత్మ్యై
త్సమరఃస్తగాలోజంబుకఃకుక్కుటఃప్రసిద్ధః - శ్వాశునకఃపతేహంతువా
మాగతిఃసవ్యగతిఃఅర్థదాప్రయాతురితిశేషః.

అ || ప్రయాణవిషయమైశుభశకుసములజేష్ఠమన్నాడు || తా || ప్రసి
ద్ధంబులగుభారద్వాజము - నెమలి - జేనుడుకాకి-ముంగిస - ఇహిమొదలయి
నవాటియొక్కయుఅముఖ్యములగుకాకాదులయొక్కయుప్రసిద్ధిః మన
ము - సూర్యగమనము-సమీపస్థితియు - శుభకరంబనియును - ఉక్తిభార
ద్వాజాదిసత్తులలోనున్నకటిగావెల్లెనేనిశుభకరంబనియు - రె - జేసి
గాజేతివెల్లెనేనియశుభకరంబనియును - గరుడపక్షి-పాలపక్షి - సక్క-కో
డి-కుక్క-వీటియొక్కవామగమనముశ్రేష్ఠమనగాకుడివక్త్రముండియడమవక్త్రమ
వెల్లెనేనిప్రయాణకతకపుధనప్రదహనియునుకాశ్చర్యము.

౨౦౭ || అ || అథలగ్నాదిగతపాపగ్రహవశాద్భవిష్యదవశునాన్యా
హః || మూ || భామేదోష్ణకశేప్రయాణసదనాత్కేంద్రేత్రికోణాష్టగీరక్తో
గ్రాయుధఘోగవాక్యజటిలప్రవాజకాదీక్షణమ్ | కృష్ణాంగంసమీ
క్షణంరవినుతేకేతౌకబంధేక్షణంస్వగ్భానాపురగేక్షణంప్రథమతీమార్గై
ప్రయాశుర్భవేత్ || వ్యా || భావత్రితి || భామేఅంగారకేగ్రహకసూర్యై
చ-ప్రయాణసదనాత్యాగ్నాత్-శేంద్రేత్రికోణాష్టగేకేంద్రా

నిలగ్నచతుర్థాస్తమనదశమాని - త్రికోణేనంచమనవమే అష్టమంలగ్నాద
 యోగ్యుత్థానందపతేమాంత్యుత యోగ్యుత్థానోతేనతి - రక్తాగ్రాయుధమౌరవా
 క్యజటిలస్త్రాజకాడిక్షణరక్తేనద్రంభయంకరంతచ్చతదాయుధం
 లగ్నచారక్తాయుధ - ఉగ్రాయుధంచ - ఘోరవాక్యం - జటిలోజటాధారి - ప్ర
 న్నాజకోయ్యుతి - అదిశభేవపాపం దాదయ - పతేమామన్యతకుస్య - ఈక్ష
 ణందగ్గనం - రక్షితుతేనా - కేంద్రాగ్రకోణాన్తగేనతి - కృషాంగారనమీక్ష
 ణంసీ - గంగారదగ్గనం - కేంద్రాన్తి తేనతి - బంధేక్షణం - కబాధశిరోరహిత
 జంతూకస్య ఈక్షణందగ్గనం - స్వచ్ఛవాగాజాన్తతేయది - ఉరగేక్షణంసర్వ
 దగ్గనం - ప్రయాణమసంస్య - ప్రధానానాభేభవేనతిచగ్గనప్రప్రబోధ్యం॥

అ॥ ప్రయాణం గ్నాదులనుబొంగిని పాపగ్రహవశమువలనగలుగబొ
 య్యది - మనశకునములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ సూర్యుడు - అంగారకుడువీ
 రుద్రుడు ప్రయాణంబగును - ర - ట్టగాని - ౨ - ట్టగాని - ౩ - ట్టగాని - ౪ - ట్టగా
 ని - ౫ - ట్టగాని - ముండిలేనిగ్రహము - ఉగ్రాయుధము - కఠినవాక్యశ్రవ
 ణము - జటాధారి - యోశ్వగుడు - పాపంబులు మొగలయినవారియొక్క
 దుశానము - శనైశ్వగుడు - లగ్న - సంచకు - నవకు - స్థానగమ - యుండేనేని
 స్థానాగ్నందగ్గనము - ఈచెప్పుబడినస్థానములయందుగాహువు - డేనేనిస
 ర్వదగ్గనము - కేతువుండేనేనికబంధశక్తినమున్న - నైవముబొయ్యేజనునికే
 త్రోవయందుముందుగానగునని శాశ్వర్యము*****

౨౦౮॥ అ॥ లగ్నాదిగతశుభగ్రహచశాద్భవిష్యచ్చుభశకునాన్యాహ॥

మూ॥ శుక్రేపూర్ణానిశాకరేచశశిజేకేంద్రత్రికోణాన్వితేపుణ్యస్త్రీఖ
 గపూర్ణకుంభయుగళజీకేతువిప్రద్యయమ్ । భానాభూమిసుతేప్రయాణ
 సకన్యాభామ్రిషస్థాన్వితేతేజస్వాపతేక్షణారవిసుతేమాగేహయా
 తుణమ్ ॥ వ్యా॥ శుక్రశిశి॥ శుక్రేపూర్ణానిశాకరేపూర్ణచంద్రేచంద్ర
 స్థుశుక్లత్వసిద్ధ్యర్థంపూర్ణగ్రహణం - శశిసుతేబుధేచ - కేంద్రత్రికో
 ణాన్వితే - పుణ్యస్త్రీఖగపూర్ణకుంభయుగళంపుణ్యస్త్రీజీవితభర్తృ
 కా - ఖగాగరుడారయః - పూర్ణకుంభయుగళంపూర్ణకలశద్వయంజీవే
 గురౌకేంద్రాగ్రతేయది - విప్రద్యయం - భానాసూర్యభూమిసుతేఅం
 గారకేవా - ప్రయాణసదనాత్యాప్రాలగ్నాత్ - లాభామ్రిషస్థాన్వితే
 పకారశాస్త్రమస్థాన్వితేయది - తేజసివృహనాగ్ని - చాపకాకవిశేషశిని॥
 లగ్నచాపకాకాకావిశిష్యమరగళానిచూతాదీని - తేమామీక్షణం - రవిసుతేశవా -

లాభత్రిపస్తాన్వితేయది - మార్గేమార్గనుభ్యేనుయూరేతుణంమయూరదే
శకనం-ప్రయాగుర్భవేదితి శేషః,*****

అ || లగ్నాదిస్థానములనుబొందియున్నశుభప్రసావశమువలనగలుగ
బొయ్యెడిశుభశతసములజెప్పచున్నాడు|| అ|| శుక్రడు - పుణ్యచండు,
డు - బుధుడు - వీరలు-లగ్న-చతుర్థ- పంచమ-సప్తమ-నవమ-దిశమస్తా
నగతులై యుండిరేని-ముతైదువ - గరుడాదులు- జలాదులచేత పుణ్యమై
యుండికుంభయుగశమమీసియొక్క దశకనము - బృహస్పతి - ఉత్తల
గ్నాదిస్థానగతుడై యుండేనివిధులు ప్రాప్తయొక్క-దిశ్య-య-
సూర్యాంగారకులు ప్రయాణలగ్నత్వతీయపక్షైకాదశస్థానగతులై గుం
డిరేనిప్రస్థలింపుచున్నయిన్నియు-జెముడుకాకి - మామిడిపండ్లపండ్లన
వాటిదశకనము - శనైశ్చరుడు-లాభ-తృతీయపక్ష-గజ-వైద్యుడై నేని
మార్గశభ్యచందునెమలియొక్క-దర్శనమును తిత్త - బుధునిగర్భంబున
ములగునని తత్పర్యము.

౨౦౯ || అ || యుతక్రోష్టురుశయోఃఫలమాహ|| మూ || ప్రాగ్మహా
నివాసరాదిగదితాసున్సూర్యానయోష్టైగ్రహః|| నాగానాగనగనిధీనిశినిభో
శావోసోవాడికాః | హనిప్రీతిదురుక్తిబంధుకనకస్నిగ్ధాగ్నతాపాతికాదా
శ్రోహః క్రోష్టురులేతుతేఫలమిదంప్రకృత్యున్నదాగోతుతమ్ || బాహ్ ||
ప్రాగాదాపితి|| సూర్యానయఃసూర్యప్రభృతీరావృంతఅష్టైగ్రహఃశని
వాసరాదిప్రాగాదాప్రాగాదృష్టదితు- నాగానాగనగనిధిఁగుటికాసం
ఖ్యాభేదేనసంచరంతీగదితాః ప్రాచీనైగుక్తాః - తాదృశాసున్సూర్యాద
యః - యుతేక్రోష్టురులేదక్రమాత్పరిపీత్యాగిఫలదాభవంతి - అనే
నైతదుక్తంభవతి- సూర్యశ్చ నివాసరేప్రాచ్యాంనాగాస్త్రింశద్దశికాసం
ఖ్యతే - తత్రాత్రాచంద్రఃఆగ్నేయ్యాంనాగాస్త్రింశద్దశికాభావః | ఆ
గ్నివాసరేదక్షిణస్యాందిశినగాః త్రింశద్దశికాః - బుధశనైర్ముత్యాం
నిధి - ఆదిశ్యవాసరేరాత్రాత్త్రింశద్దశికాః సోమవాసరేదివాగాశ్రౌష
ఘ్ణిఁగుటికాఃమిళిత్యానవతిఁగుటికాః - గురుఃపశ్చిమేభాగావాసరేదివారా
త్రాచ - శివపంచాశ్శ్లక్షికాః - శుక్రభాగావాసరేరాత్రాశిష్టాః
దిశఁగుటికాః - బుధవాసరేదివాత్త్రింశద్దశికాఃమిళిత్యావాయ
వ్యాంసభావత్యాత్రింశద్దశికాః - శనిరుదీచ్యాంనాదఃబుధవాసరేరాత్రా
త్త్రింశత్గురువాసరేపంచాశత్మిళిత్యా అశీఁగుటికాః - రాహుశా
వ్యాదిశినసగురువాసరేదశ - శుక్రవాసరేసప్తగుటికాఃమిళిత్యానవ

విభుతికాః - సంచరంతీతి శేషఃసర్వత్ర సూర్యే ప్రాచ్యాంస్థితేసతి క్రొస్తు
 రే నాత్మనా తేనాయదిశ్రోతుఃహానిః - చంద్రేస్థితేనాయదిప్రీతిః - భౌమే
 దుశ్శక్తిః - నుర్వాగ్నా-బుధేబంధుఃబంధులాభఃగురౌకనకంసువణః-లాభః
 శుక్రేస్సైన్ధవం - సౌఖ్యాన్నభోజనం - శనౌరాహుఃరాహువాతిః - పీడా
 పీడదశుతీతదోక్తాః - గోతుతంతుశ్రోతుస్సదావృత్యుఃమరణస్రదం
 భవతి-అలమితిపిస్తలేణ

అ॥ ప్రయాణవిషయమైదిగ్భేదముచేతతుమ్మకుసునక్కకూతకు
 సుభలములజేవ్వచున్నాడు॥ తా॥ సూర్యుడు - చంద్రుడు - అంగారకుడు
 బుధుడు - బృహస్పతి - శనైశ్చరుడు - రాహువు - వీరతెనమండ్రులుశనివార
 ముమొదలుశుక్రవారమువరకు - దివారాత్రులుతొమ్మిదిమొదలు - ఈశా
 న్యసిక్కువరకు - గడియలు-౩౦-౩౦-౩౦-౧౦-౫౦ ౪౦-౭౦-౮౦ - ఈసరి
 ఖ్యాక్రమంబుగనొక్కొక్కగ్రహమునొక్కొక్కచిక్కుయందు సంచరిం
 చుచుండునుగాననీసూర్యాదిగ్రహంబులాయాదిక్కులయందుండునపు
 డునుమ్మగానినక్కకూతగానివిసబడేనేనిప్రయాణాదులపవెట్లువారికి -
 హాని - ప్రీతి - ముర్వాగా శ్రవణము - బంధులాభము - సైర్వలాభము - సౌ
 ఖ్యాన్నభోజనము - తాపము - మనఃపీడయునీఫలంబులుక్రమంబుగగలుగు
 ననియునుతాత్పర్యము.

అ॥ అ॥ శౌలీవాక్పతనయోఃఫలమాహామూ॥ భాగ్యశ్రీజయఃముద్ధ
 లాభగమనతేమాతీపీడాధిక్యతాప్రిగాదివ్యధరోధ్యయోగపితాశ్రో
 తుఃక్రమాద్దౌలివాక్అక్షింమూర్ధ్విగలేచమిత్రముచరేపుత్రగవపా
 శ్వే-ముచంకట్యాంవాహనమర్థమేష్యతిపదేశౌలీప్రపాతేఫలమ్॥ ఛా॥
 భాగ్యేతి॥ శౌలీవాక్శౌలీగృహగోధికా - తస్యావాక్ ప్రాగాదిషుప్రా
 గాద్యష్టదితులధరోధ్యయోరపిశ్రోతుఃక్రమాద్భాగ్యదిఫలకృష్ణవే
 దితయోజనా - ఆయమథఃశౌలీవాక్ ప్రాచ్యాంచేత్ - శ్రోతుఃభాగ్యకృ
 త్ - ఆగ్నేయాంశ్రీకృత్ - దక్షిణస్యాంజయకృత్ - నైఋత్యాంయుధకృ
 త్ - స్రుతిచ్యాంలాభకృత్ - వాయువ్యాంగమనకృత్ - ఉదీచ్యాంతేజఃకృత్
 ఈశాన్యామూలకృత్ - భూమాపీడాకృత్ - స్వస్యోధ్వభాగేచేత్ -
 అథఃకృత్ - శ్రోతురితిసర్వత్రాన్వయఃఅథపతనఫలమాహ-శౌలీప్రపా
 తేమూర్ధ్విశిరసిచేత్అక్షిం - గలేకంతే-మిత్రంబంధులాభం - ఉదరేపు
 త్రంపుత్రలాభం - పాశ్వే-ముదంసంతోషఃకట్యాంవాహనంపదేపం

దేవత్యం చేత్యతీఫలవావగంశస్య

అ || బల్లిపాటునుగనపములకునుఫలములజెప్పుచున్నాడు || తా || తూ
న్పుదిక్కు మొదలు ఈశాన్యమువరకు నెనిమిదిదిక్కులయందును-ఉత్తరా
దేశములయందునుబల్లిపాలు - చుడగాగట్టిసమయంబున ప్రయాణా
నులు వెల్లడివారికి క్షాంతి - సంపద-జయము-యుద్ధ - లాభము - గమ
నము-తేజము దుఃఖము-పీడయు గనము - నీవశవిధపులములుక్రమముగ
నొక్కొక్క స్థానమునకునొక్కొక్క ఘముచొప్పు నగునుననియును - ప
తనమునకుఫలంబెల్లిన - శిరస్సుయందుపడ నేనివిశ్వరూపును - కంఠముం
దుపడెనే బంధు లాభమును - ఉదరముందుపుష్కలాభమును-పాశ్చిమం
దుసంతోషము-కటిస్థానముందు వాహనమును-కొల్లయందుపడెనే-ధనము
ను-నీచులంబులబొందుదు నియును భిషామము

అ || కాకటశిష్యుల గాహ || మూ || ఆదిశిష్యుల కాలసిద్ధినియమాః
ప్రగాదితి ప్రమాత్వా దోసంఘటికాచమిద్రయదరాః కాకావరం
త్యగతం | లాభారాతిపినాశనప్రియజన ప్రాప్త్యభావప్రయోగహవత్ర
ణాన్యాభయంశుకాకమిదు రంధ్రం గాతికృత్విశ్వకామ్ || వ్యా || ఆది
త్యే || ఆదిత్యనస్థితో యః కాలః జేనసిద్ధోనిశ్చినఃనియమోవస్థాపనాం తేత
ద్ధోస్తాపాదోనంయుధాన్ శుభుట కాచమిద్రయదరాః - కాకానామసాః
ప్రగాదితి ప్రగాన్యైదిత్యుక్తమాత్ లాభారాత్యాద్యగతం
భవిష్యత్ఫలంబదంతి - ఏతదుక్తభవతి - అనుభవాః కాకాన్ ప్రాచ్యాంధి
తాస్సంతఃలాభం-ఆగ్నేయాన్-రాశిపినాశనంశత్రునాశనం-దక్షిణస్థాన్
ప్రియజన ప్రాప్తి - బంధులాభం-నైర్మున్యానుభవం-పశ్చిమేష్వప్తిం
వాయువ్యామూహం-పండుద్ధం - ఉడిచ్యార్ధప్రాణాంశ్చార్ధప్రాణహానిం-ఈశా
న్యాశుభభయమితి క్రమాద్యగంతీతి - కాకమిదునంకాకమైదునంచత్య
తారజనానామితి శేషః రంధ్రం గాతికృత్ రంగజన్యవీ యాకారీభవేత్

అ || ప్రయాణవిషయమై కాలసిద్ధిదముల చేత కాకినూరుకుఫలములజె
ప్పుచున్నాడు || తా || తూన్పుమొదలు నీశాన్యమువరకు నెనిమిదిదిక్కులయందుకా
టంబుసూర్యోదయము మొదల ప్రమానమువరకు నొక్కొక్కదిక్కులయందు
తెల్లగడియచొప్పునగుచున్నాడికూయుచున్నదై ప్రయాణాదులకు వెల్లడి
వారికి క్షాంతి-లానుకూలఫలములగు జేమనన గానదయాచంతరం తెల్లగ
డియవరకుతూర్పున నుండినవేని ప్రయాణకర్తకు లాభమును తెల్లగడియ

జరత్నశుభ్రవసన స్త్రీ మద్యభాండధ్వజాః | గోవేదధ్వనిలాజపూణకల
శక్రశ్రానుకూలస్వనద్రవ్యాజ్యాంబుచరాః ప్రయాణసమయేద్భష్టాన్సుభా
భాన్మహాః || వ్యా || వెశ్యతి || వేశ్యావార స్త్రీ - మంగళఘోషాః మృదంగా
దిధ్వనయః - వాక్యానిమంగళ వాక్యాని - కుసుమానిసుగంధపుష్పాని - ఛత్ర
మాతపత్రం - ప్రదీప్తానలః జ్వలన్వహ్నిః - స్నిగ్ధాన్నం - శాల్యన్నం - అంబు
జానివద్వానిరత్నానినూత్తికప్రవాలాదీని - శుభ్రవసనానిధోతవస్త్రాణి -
స్త్రీసువాసినీ స్త్రీ మద్యభాండః సురాఘటః ధ్వజాః పతాకాః - కించగోధే
నుః - అనఽద్వాన్వా - వేదధ్వనిః - వేదఘోషః - లాజాః - పూణకలశాః ప్రసి
ద్ధాః - శ్రోత్రానుకూలస్వనవీణాదిధ్వనిః శివకథాదిర్నా - ద్రవ్యాణియాని
కానిదిన్నం శత్రవ్యాణి - ఆజ్యం - అంబుచరా మణ్యవ్యాః - ఏతే ప్రయాణ
సమయేద్భష్టాన్సుతః సుభాభాన్మహాః సుఖదాఅభాదాఅన్నదాశ్చభవం
తియాశుతిశేషః గమ్యమానాభాత్వానప్రయోగః ||

|| తా || వెశ్య స్త్రీ - మద్యభాండలగు వాటివలనగతిగెడుధ్వనులు
మంగళవాక్యశ్రవణము - సువాసనగలపుష్పములు - గొడుగు - అగ్నిజ్వాల
లు - సన్నలియ్యుపన్నము - కమలములు - ముత్యములు - ప్రవాలాదులు - శుభ్ర
ముగానుతకబడినవస్త్రములు - ముత్తైదువ - సారాయికుండలు - టెక్కె
ములు - పశువులు - వేదఘోష - పేలాలు - పూణకలశములు - శ్రోత్రా
నందకరంబగుధ్వనులనగానివస్త్రతిపాదకకథలు - మంగళద్రవ్యములు - నే
య్యి - మత్స్యములు - ఇవి మొదలైనవాటియొక్క దశానము ప్రయాణ
కాలమందాయెనేని సుఖమున్ను - ధనమున్ను ఇష్టాన్నమున్ను - గలుగునుట

౨౧౪ || మూ || పుణ్య స్త్రీ పురుషాన్వితాన్వపురతః పుత్రాన్వితా వాగ
తాచైవంగోమృగభృంగవానరరుశ్వాశ్వాండజాభోగదాః | అస్య
ద్వాహగతిః ప్రయాణసమకృత్పత్నీసుపుత్రాభాదాసహంవస్త్రసింహం
భంయదిభవేత్కృష్ణతనప్రాయశః || వ్యా || పుణ్య స్త్రీ || పుణ్య స్త్రీ
సువాసినీ - పురుషాన్వితాన్వపతి నానహితా - అభవాపుత్రాన్వితాన్వ - స్వ
పురతః ప్రయాణపురతః - ఆగతాయదివా - ఏవంగోమృగోగవయా - శ్వా
గాద్విరెఫాః - వాచరకపిః - రురుః మృగవిశేషః - శ్వాశునకః - అశ్వశుర
గః - అండజాః ప్రసిద్ధాః - పక్షిణశ్చస్వపురతః ఆగతాయది - భోగదాః సుఖ
తాభవంతి - ఏవముద్వాహగతిః ఏవాహాభాందోగచ్ఛంతి తెహం తి ౨౧౫

మఖ్యగతిర్వా - సాగతిఃపత్నీసుపుత్రాధాపత్నీసుపుత్రాకార్యంచద
దానీతితథోక్తా - స్యాత్కింబహునేత్యాశయేనాహ - సర్వంయన్వస్తువా
సితలశ్వేతంయది - శుభం - ప్రయాణసమయేశ్వేతవస్తుమాత్రంశుభకరం
కృష్ణవస్తుశుక్రాయశఃనశుభకరంకదాచిన్నేష్టమిత్యర్థః*****

తా॥ ముత్తైదువతనపెనిమిటితోగానిపుశ్చులతోగానికూడుకొనిప్ర
యాణముబొమ్మేవారికెదురుగవచ్చినను - గవయమునుచ్చగవిశేషము -
తుమ్మెదలు - కోతులు-రురువనేచ్చగము-శునకము-అశ్వము-పట్టులు - ఇవి
యెదురువచ్చినను - సుఖకరంబనియు-వివాహమునకు వెళ్లునారైవచ్చుచు
న్నజనులెదురైరేనిపత్నీసుపుత్రాధాప్రదులగుదురనియునుముఖ్యంబే
మనినపై నముబోవువేళ తెల్లటివస్తువగుపడెనేని శుభకరమనియు న్నల్లటివ
స్తువశుభకరంబనియునుతాత్పర్యము॥ *****

౨౧శ్లో॥అ॥అథాశుభశకునాన్యాహ॥ *****

మూ॥జంతూనాంశ్రుతితాడనెసతితయోర్యుక్తే యుతేరోదనెక్రోధేపాద
విషాణపుచ్చదశనెదంతక్షతేమై ఘనె॥ప్రస్రావేపివబంధనె స్వపురతోద్భ
వైచకోలాహలెప్రాణత్యాగగరోధనాతిసమయె హానిప్రయాతుర్భవే
త్॥వ్యా॥జంతూనామితి॥ జంతూనాయెహంకేహంచజంతూనాంశ్రుతితా
డనెక్రోత్తతాడనెసతి-తయోజంతోర్వ్యుక్తేనతిచ- యుతేయస్యకస్యచి
జ్జంతోఃయుతేపి-రోదనెసక్రోధచపాదవిషాణపుచ్చదశనెపాదాశ్చవిషా
ణానిశృంగాణిచపుచ్చావాలాదయుశ్చపాదవిషాణపుచ్చం-ప్రాణ్యంగ
త్వాదేవద్భావః ఏతేహందశనెభ్రంశేసతిచ-దంతక్షతేయస్యకస్యచి
జ్జంతోదంతభ్రంశేసతి - తథామైధునెసతిచ - ప్రస్రావే
మూత్తోత్సజ్జనకాలె॥మూత్రంప్రస్రావడెచ్చార ఇత్యుహరః బంధనా
నిబంధనసమయెచ- స్వపురతఃప్రయాతుర్గ్రతః- కోలాహలెద్భవైసతి
చ-ప్రాణత్యాగనిరోధనాతిసమయెప్రాణత్యాగకాలెనిర్బంధనకాలేపి
డాకాలెచ-ప్రయాతుఃహానిభవేత్కస్యచిజ్జంతోగినిసర్వకాథాహరః

అ॥అశుభశకునములజేష్టమున్నాడు॥ తా॥ గమనకాలమందేజంతవు
లుగానిచెవులుతాటించినను - రెండుజంతువులకుపరస్పరకలహముగలిగి
యుండినను-ఏజంతువులయొక్కగానికొమ్ములుగానిపొదములుగానిపుచ్చ
ములుగాని-దంతములుగానివిరిగిపడిపోవుచున్నను-మైధునముగాని-ఏజం
తువులయొక్కమూత్రపురీషోత్సజ్జనముగాని-ఒకానొకజంతువుయొక్క

నిబంధముగాని ప్రయాణముపోవుజనులకెదుటగలిగెనేనివాజనులకు హరి
నిగలుగుననియును నాన్వర్యము|| *****

౨౧౬||౨||అశుభశకు నాంతరాణ్యాహ ||మూ|| వస్త్రాదిస్థలనేదురుక్తి
సమయోగతాదిపాతేభయెస్తంభాద్యైరపిహుతనెకృతశనారోగాన్వితో
వాతధాభుక్త్వాహేజనగమ్యతామితిజనైర్నిర్బంధహస్తగ్రహేప్రత్యా
హ్వనవిధౌ ప్రయాణసమయోగోప్రయాతుభవేత్ ||వ్యా|| వస్త్రాదితి||
వస్త్రాదిస్థలనేప్రమాదాద్వస్త్రపుస్తకాదీనాంపాతే - ఆదిశబ్దేనస్వకీయం
యత్క్రిందిద్వస్త్రగమ్యతే - దురుక్తీసమయోదుర్వాక్యోచ్ఛారణకాలేగర్తా
దిపాతేస్వయంగతాదిమవతితేనతిఆదిశబ్దేననిమోన్నభూమిః గృహ్య
తే-భయేభయహేతువస్తుదశనే - స్తంభాద్యైరభిహుతనై - ప్రహరణే
వా- కృతనాశరీరేబలరహితే సతీత్యధః - రోగాన్వితఃకోగయుక్తోవా-
యదాతదాపి హేజనత్వయాభుక్త్వాగమ్యతామితిజనైర్నిబంధహ
స్తగ్రహేనిబంధేనబలాత్కారేణహస్తగ్రహేనతివా - ప్రయాణసమ
యోప్రత్యాహ్వనవిధౌ హేజనపునరాగమ్యవాక్యంప్రత్యాగమ్యతామి
త్యాహవాయమానేనతివా - ప్రయాణయోగోభవేత్ ||*****

తా|| గమనేచ్ఛగలపురుషులకు - ప్రమాదముచేస్వకీయమగువస్త్రపు
స్త్రకములు మొదలయినవస్తువులుజారిపడిపోవడము-దుర్వాక్యోచ్ఛారణకా
లము-తాముపల్లములందుజారిపడడము స్తంభములు మొదలైనవాటిచేకోట్టు
పడడముశరీరముమిక్కిలీకృశించియుండడమురోగవంతులైయుండడముటజ
నుడాభోజనముజేసివెల్లుమాయనిర్బంధముచేయడముఓజనుడావకమా
టవినిపోవలెననిపిలుచుటయుఇటు వంటిచుష్టశకునములుగలుగుచుండగా
ప్రయాణమువెల్లిరేనిరోగవంతులగుదురనియును తాత్పర్యము|| *****

౨౧౭||౨||పునశ్చశుభశకు నాంతరాణ్యాహ ||మూ|| ఉన్నతాంధవిరూప
పంగుజటిలవ్యాధ్యన్వితాభ్యంగయుక్ఖండైకద్విజముక్తకైశవిధవానగ్న
త్రుధాపీడితాః పాఖండాప్రియపండముండజడవాక్కుండప్రచండాయు
ధాఃప్రాయఃప్రాణహరాః ప్రయాణసమయోసందృష్టమాత్రాఃపథి||వ్యా||
ఉన్నతైతి||ఉన్నతాః||భాంతాః||అంధాః||అంధకజనాః||విరూపాః||విరుద్ధరూపాః||
పంగుర్వక్రపాదః||జటిలోజటాధారీ||వ్యాధ్యన్వితోరోగీ||అభ్యంగయుక్
అభ్యంగంకృత్వాఅస్మాతజనః||ఖంజః||ఖోడః||అసమర్థపాదృత్యధః||ఎక

ద్విజః - విముక్త కేశః విలులితశిరోరుహః - విధవామృతభర్తృ కాస్త్రీ-న
గ్నోదిగంబరః - యథాపీడితాఃయెజనా సైచ - పాఖండాః పాంతీతిపాఃవే
దోక్తాఃధర్మాఃతాన్ ఖండయంతీతి పాఖండాఃతేచ - అస్త్రియాశక్రవః
షండఃనపుంసకాః-ముండఃతత్కాలకృతవపనాః - జడవాచశిస్సుటవ
చనాః-కుండాఃజారస్త్రీసుతాః॥ని॥అమృతేజారజఃకుండోమృతేభతే-రి
గోశకఇత్యనురః-ప్రచండాయుధాఃతీర్ణాయుధధారిణః-పశేప్రయాణస
మయే-పథిమాగేదృష్టమాత్రాయదిప్రాయఃప్రత్యంతప్రాణహరాః-పతే
మౌందశనగంనమనకాలెచ్చుత్సృప్రసమిత్యాశయః॥*****

తా॥నుత్తమ-అంధకుడు-విరుద్ధస్వరూపముగలజనుడు-కుంటికాలుగల
వాడు- జడలుధరియించినవాడు - రోగియు-నూనెనొంటగాచుకొనిన్నాన
ముజేయునివాడు - వక్రాంగుడు- ఒంటిబ్రాహ్మణుడు- కెంట్రుకులువిరియబో
నుకున్నజనుడు-విధవాస్త్రీ-దిగంబరుడు-దప్పికొన్నచునున్నాడు- షండము
లు-శక్రపులు-తత్కాలమందుఁడొరముజేసుకున్నపుగును - నపుంసకుడు
నత్రివాడు- ఖండి పుండగాజారు - వలపుట్టినవాడు - తీర్ణాయుధములధ
రించినవారు-ఈచెప్పబడినవారియొక్కదశనములు ప్రయాణసమయ
మునగలిగెనేనిష్కృత్యప్రదములనియునుతాత్పర్యము॥*****

౨౦౮॥౨॥ పునరవ్యభుజశకునాంతరాణ్యాహ | మూ॥ చమాం గార
త్యణాస్థి పంకలవణ వ్యాధేక్షణం భీతినగోధాసర్పవిదాల కుబ్జశక వ్యా
ఘ్రోక్షణంవృత్యదంపంధ్యాసూకర్తౌలతక్రియతిరాద్యస్తేక్షణం హాని
దంకాపాన్ సేంధనరిక్తిభాడతుషకాన్ పశ్యన్నయాత్రావ్రజేత్ ॥ వ్యా॥
చ మేఘీ॥చమౌలజినంలింగారాఃశృంగాలానితృణానితప్తప్రసిద్ధం-పంకక
ద-మః-లవణివ్యాధికిరాతఃపతేషామీక్షణం - భీతదంభయంకరం - గో
ధాగోధికా-సపః-విదాలోమాజాః- కుబ్జః ప్రాస్వాంగోజనః- శశకః
ప్రసిద్ధః-వ్యాఘ్రఃశూరూలః- ఎతేషామీక్షణంచృత్యదంపరణప్రదం-పం
ధ్యానిస్సంతానస్త్రీ-సూకరఃపరాహఃతైలంతక్రంచ - ప్రసిద్ధయతిరా
ట్యుతీశ్వరః-భస్మవిహృతిః-పతేషామీక్షణంహానిదం-అనిష్టప్రదంకా
ర్పాసః ప్రసిద్ధఃఇంధనానిశుష్కసమిధః - రిక్తభాంఙోనిజ-లఘటః - తుషకో
ధాన్యత్వక్ ఎతత్సర్వంపశ్యన్యాత్రాన్వప్రజేత్ నగచ్ఛేత్ ॥*****

తా॥చమౌము-బొట్ట-తృణము-యముకలు-అడుసు - లవణము - ఒకా
నొకకి రాతకుడు-వీట్లయొక్కదశనము - ప్రయాణవిషయమై భయంకర

మనియును-ఉడుము-సపకము-బిడాలము-కుంజుడు-కుండేలు-పెద్దపులి-వీట్ల
యొక్క-దశక-నములు మృశ్యప్రదములనియును-గొడ్డురాలు-వరాహము-
నూనె-మజ్జి-గ-యతీశ్వరుడు-విభూతి-వీటియొక్క-దశక-నమనిష్టప్రదమని
యును-కాకాసము-ఎందుకొట్టెలు-రిక్తభాండములు-ఉమక-మొదలగుదుప్త
వస్తువులజూచుచుపై నముబోగూడదనియునభిప్రాయము॥ *****

౨౧౯॥ మూ॥ భల్లూకద్విజరాజవానరరుతం తద్దశనం వాశుభం తే
షాంకీతకనమాతకృచ్ఛగమనెదుప్తస్తృతిభీతిదా । యాతుమృత్యుక
రంకపోతవచనం ప్రోక్తం వివాహే వయద్ జ్ఞేయంతత్సకలం త్విహైవగమనే
కాలవృష్ట్యాదికం॥ వ్యా॥ భల్లూక ఇతి॥ భల్లూకః ప్రసిద్ధః - ద్విజ గాజోగరు
తాక-వానిర-కపిః-తేషాం గుతం - ఆతక-వాక్యం - తద్దర్శనం వాతయోః
వానరభల్లూకయోదగ్ధనః చ అశుభం అశుభకరిం - పక్షిస్వామిమహిమ
క్షపక్షికులక ఇత్యాదౌ గగుడదశకనై శుభఫలస్యోక్తత్వాత్ తద్దశకనమి
త్యశ్చ తయోః దశకన మితి ద్వివచనగ్రహణంత్ర వా శబ్దస్సముచ్చయ
థాకః॥ ని॥ వాస్యాద్వికల్పప మయోరేవాథేవ సముచ్చయ ఇత్యమరః
తేషాంకీతకనం నామోచ్చారణం గమనెతి తాకృత్ కించ - దుష్టస్తృతిః స
ర్పాదిదుష్టజంతుస్తరణం భీతిదాభయప్రదామనసాపిసర్పశశకాదిస్తరణం
నకతకవ్యమిత్యశయః - కపోతివచంతు యాతుః మృత్యుకరం వివాహే అ
కాలవృష్ట్యాదికం అచిశ్చేనలభ్రభ్రమణాభ్రఘోషపరిధిదిద్వాహాదయో
గ్రాహ్యః ఇత్యాదియచ్చ ప్రోక్తం నిషిద్ధత్వేనాభిహితం తత్సకలం సర్వం
తు ఇహైవగమనేపిజ్ఞేయం॥ *****

తా॥ వెలిగొడ్డు-గరుడపక్షి-కోతి-వీటియొక్క-ధ్వనిన్ని భల్లూక వానర
ములదర్శనమున్న స్తరణమున్న డాకరమనియు దుష్టస్తరణమనగా సర్ప
దులస్తరణముభయప్రదమనియు - పావురాలుయు నేపక్షి కూతమృత్కుప్ర
దమనియు - మఱియు వివాహవిషయమైన పేధింపబడిన అకాలవృష్ట్యాదిక
ములీప్రయాణమందు నునిపిద్ధంబులనియును తాత్పర్యము.. ..

౨౨౦॥ అ॥ శకునస్వరూపనిగమయతి॥ మూ॥ ప్రాగుక్తాంతకలైకవింశ
తిమహాదోషాన్విసృజ్యాన్య తోయల్లగ్నంచ గుణాధికం యది భవేద్ధ్రావ్యం
నదోషాధికమ్ । నోక్తావిస్తరభీతితశ్చ బహుషాదోషాగుణాన్సంతి తేకంచి
ద్వస్తునిరూపితంచ గమనే శాస్త్రేషు సారాత్మకమ్ ॥ వ్యా॥ ప్రాగితి॥ ప్రాగు
క్తావివాహప్రకరణోక్తాసకలైకవింశతిమహాదోషా-విసృజ్యవిహ

య - అన్యతః అన్యల గ్నాత్ యల్లగ్నంవా - గుణాధికం అనేకగుణయుక్తం
భవేద్యది - తల్లగ్నం గ్రాహ్యం దోషాధికంతున గ్రాహ్యం - విచార్యమా
ణేబహవః అనేకాః దోషాః గుణాశ్చసంతి - తేగుణదోషాః విస్తృతభీతిః విస్తర
భయాన్నోక్తాః కింతుశాస్త్రేషు సారాత్మకం సారభూతం కించిద్వస్తుగమ
నేప్రయాణవిషయేనిరూపితంప్రతిపాదితంనుయోతి శేషః శునంక వేర్వాక్యం

అ || శకునస్వరూపమునునిశ్చయింపుచున్నాడు || తా || వివాహప్రకరణ
మందుజెప్పబడియున్న ఏకవింశతీహహదోష లనువిడిచిప్రయాణవిష
యమైలగ్నవిమర్శజేయునెడల నేలగ్నముగుణాధికముగానుండునో అష్టిల
లగ్నము గ్రాహ్యమనియు-దోషాధిలగ్నమగ్రాహ్యమనియువిమర్శజేయు
నెడలగుణములుదోషములుననేకములుగానుండుటవలనగ్రంథవిస్తరభీతిచే
నవియన్నియుజెప్పబడలేదనియు - ప్రయాణవిషయమైశాస్త్రములయందు
సారభూతముగురించిస్వస్తువునాచేతననగాకాలాప్యతకారులచేతప్రతి
పాదించబడినదనియును తాత్పర్యము... ..

౨౨౧ || అ || ప్రయాణస్వశుభలగ్నాదికంనిరూప్యేదానీనిగమయతి ||
మూ || విప్రాదిశ్శయనాన్నపానః భవాంత్యంపూణలక్ష్యీంమహీంరత్న
స్త్రీపశుధాన్యయానవిజయాకలభ్యాన్స్వధామాపుయాత్ | ఏతేషామ
ధికాప్రయాతృమనసఃశుద్ధిఃప్రయాణేస్తిచేత్సర్వేషామధికైవయానసమ
యేశ్రీవేంకటేశస్తృతిః || వ్యా || విప్రాదిరితి || శుభలగ్నగమనంసంభవతిచే
ద్యది-విప్రాదిః బ్రాహ్మణత్వమితిశూద్రాః శయనాన్నపానవిభ
వాక-సంపూణలక్ష్యీం - మహీంభూలాభం - రత్నస్త్రీపశుధాన్యయా
నవిజయాకలభ్యాన్సగప్రాప్య - స్వధామస్సగృహంపునరాపుయాత్
ఏతేషాంశుభలగ్నాదీనాంమధ్యే - ప్రయాణేప్రయాణసమయే - ప్రయా
తృమనసఃశుద్ధిఃపితత్కలగమనంశుభదమితిశ్చయమనస్వితా-అస్తిచేద
ధికోత్తమామాండవ్యమతఃవలంబ్యోక్తమిదం - యానసమయేప్రయాణ
కాలేశ్రీవేంకటేశస్తృతిరితిస్తిచేత్సర్వేషాంశుభలగ్నశకునాదీనామప్యధికై
వవేంకటేశస్తృతిరిత్యుపలక్షణంబ్రహ్మదేవతాస్తరణమాశ్రమితిఫలినోద్ధః ||

అ || బలయుక్తగులగ్నాదులయందుపైనముబోయినవారికిఃఫలముల
జెప్పుచున్నాడు || తా || బ్రాహ్మణత్వమైనైశ్వర్యశూన్యులకుపూర్వోక్త
క్రమంబుగపైనముబోవుటకుశుభమునూతనమునంభవించిపైనముకెల్లి
రేని - శయనాన్నపానములను - అఖండైశ్వర్యమును - భూలాభమును - ర

త్వనూక్తిక్మణిప్రవాళాదులను - స్త్రీపశుధాన్యవానానములనుపొందియ
 వ్యతిసౌఖ్యంబుతోమరలస్వగృహమునుబొందుచుగనిము-శుభలగ్నము
 మొదలగునన్నిటికంటెపైనముబొయ్యెడివారికి నెపుడుశుభముహూతకా
 మునినిశ్చయమనస్సుకలుగునో అట్టిముహూతకామధికంబనిమాండవ్యమ
 హామికామతమునవలంబించిగ్రంథకతకేజెప్పబడినగనియునుగురియుము
 వ్యుముగనిష్టదేవతాప్రణముజేసప్రయాణము కల్గి రెనిసమస్తకార్యములు
 నెవ వేరుననియునుతాత్పర్యము.*****

౨౨౨౨౨ శుభలగ్నే ప్రయాతస్య రాజ్యజితే రాష్ట్రదగ్ధాపేణపి శేషఫల
 మాహ॥ మూ॥ ఏవంసత్సమయే ప్రజన్నరపతిస్సంతృక్తకేశాంబరప్రాణ
 స్యందనశస్త్రనాగతురగాకృత్వాతృణాస్యానరీ॥౨౨౨ త్వేచ్ఛాన్తకులాం
 గనానువిజయీందత్యాభయం ప్రాణినాందగ్ధాశత్రుపురాణీశత్రుకమ
 లాంహృత్వాపురీంస్వాంవిశేత్ ॥ వ్యా॥ ఏవమి॥ ఏవంపూర్వీకృత్యా
 సత్సమయేశుభలగ్నే - నరపతిఃరాజా - వ్రజగచ్ఛాసకారికశత్రూకా
 సం తృక్తకేశాంబరప్రాణస్యందనశస్త్రనాగతురగాకృత్యాతృణాఃకేశాః
 శిరోరుహాః-అంబరాణివస్త్రాణి-ప్రాణాః - స్థందనానిరథాః - శస్త్రాణ్యా
 యుధాని-నాగాఃగజాః-తురగాలశస్వశ్చయైస్తథాః తాకృత్యాస్యా
 సంనష్టతృణముఖాంశ్చ - కృత్వా కులాంగనానుశత్రూణాంపశ్చ వ్రతాస్త్రీ
 ఘృవిజయీమిచ్ఛాన్తకులాంకృత్యాతాః అపరిగృహ్యేత్యర్థఃపరస్త్రీపరిగ్రహణే
 మహావోషస్తరణాదితిభావః - ప్రాణినాంశత్రుదేశేష్టజనానాశుభయంచ
 దత్వా-శత్రుపురాణీశద్ధాభస్త్రీకృత్వా-శత్రుకమలాంశత్రులక్ష్మీంహృ
 త్వా-స్వానీనంకృత్యేత్యర్థఃపునఃస్వాన్వకీయాంపురీంనగరప్రవేశేత్ ॥

అ ॥ శుభలగ్నమందు ప్రయాణముబోయిన రాజుకాశీర్వాహూపము
 చేవి శేషఫలమునుజేష్ఠుచున్నాడు॥ తా॥ పూర్వీకృతమంబుగ శుభలగ్న
 మందుపైనముబోయిన ప్రభుపుత్రనశత్రువులనువిడవబడినతలవెంట్రుకలు
 వస్త్రములు-ప్రాణములు - రథములు-శస్త్రములు-గజములు- గుట్టములుగ
 లవారలు గానున్న - కరవబడినతృణముఖములుగలవారలు గానున్ననగా
 శరణాగతులను గాజేసిశత్రురాజ్యస్త్రీలయందాసక్తిమువెళకనచ్చటయుం
 దేప్రాణులకభయముజేసిశత్రుపట్టణములదహించి శత్రులక్ష్మీనియవహ
 రించితిత్యంతానందభరితుడై మరలతనపట్టణముజేరుననియుననుట.*****

౨౨౩ ॥ అ ॥ అథప్రతిప్రయాణనిః-యమాహ॥మూ॥ యాత్రాల

గ్నగతేష్టవరవిజేసూర్యేతదధాందినంశీతాంశౌత్రిదినంకుజేశశిసుతేమా
సస్వయంవాక్పశామాసంజైత్యగురౌచపతునభవాద్యష్టేవిలగ్నై
హైఃసంఖ్యాయాఃపరతస్సమేష్యేపునస్సవ్యస్థానమాప్తాభవాన్ || వ్యృ
యాత్రేతి || రవిజేతనా-యాత్రాలగ్నగతేసతితిబ్జఃసంవత్సరవీవ - సూర్య
లగ్నగతేసతితదర్థంతస్యసంవత్సరస్యార్థంషణ్మాసాభ్యంత్యర్థః - శీతాంశౌచం
ద్రేతుదినంపకదివసఃకుజేస్త్రిదినం - శశిసుతేబుధేమాసద్వయం - వాక్ప
తౌబృహస్పతౌమాసః - దైత్యగురౌశుక్రేపతుఃఅభవావిలగ్నైయాత్రా
లగ్నై - గ్రహైశ్చన్యాదిగ్రహైర్దృష్టేసతితు-సంఖ్యాయాః ఉక్తాబ్దాదినం
ఖ్యాయాః-పరతఃప్రయాతాప్రయాణకర్తా-అప్రాభవాప్రాప్తాగ్రలా
భాస్సౌపునఃస్వస్థానంసమేష్యతి

అ || ఉక్తలగ్నమందువెల్లినప్రయాణకర్తవజ్జలవచ్చుటకుకాలనిర్ణయ
మునుజెప్పచున్నాడు || శాశ్వతైశ్చరుడుప్రయాణలగ్నగతుడైయుండెనేని
ప్రయాణకర్తయొకసంవత్సరమునకుపిమ్మటవజ్జలస్వస్థానముజేరుననియు
సూర్యుడులగ్నగతుడైయుండెనేనియారుమాసములకుపిమ్మటచంద్రుడుం
డెనేనినెకవీవసమునకుపిమ్మటను అంగారకుడులగ్నగతుడైయుండెనేని
మూడుదినసములకుపిమ్మటనుబుధుడుండెనేనిరెండుమాసములకుపిమ్మటను
బృహస్పతియుండెనేనిమాసానంతరమందునుశుక్రుడుండెనేనినొకపతు
మనగా౧౨దినసములకుపిమ్మటప్రయాణకర్తభిక్షసిద్ధిబొందినవాడైస్వ
స్థానమునుజేరుననియును ఈచెప్పబడినశన్యాదిగ్రహములచేప్రయాణల
గ్నముచూడబడుచుండిననుక్తక్రమంబుననేవాటికిఫలంబులనేఱుంగవల
యుననియునుతాత్పర్యము.

౨౨౪ || అ || అత్రేవవిజేషమాహ || మూ || మందాదిగ్రహకాలపవనగదితో
యాత్రాదిలగ్నైక్రమాదేకద్విత్రిగుణశ్చరస్థిరగృహేస్యాద్విస్వభావా
భిధే || యాత్రాలగ్నచరాదిభాగసహితేష్వర్త్యానిభేషువాస్యాదే
వంప్రతియానముక్తగమనంనిశ్చయయాతాప్రజేత్ || వ్యా || మందాదితి ||
యాత్రాదిలగ్నైచరేస్థరేద్విస్వభావాభిధేసతివాగదితఃపూర్వస్థోకోక్తః -
మందాదిగ్రహకాలపవనక్రమాదేకద్విత్రిగుణస్యాత్ - అనేనాయమర్థ
స్సంపన్నఃశనిస్థితయాత్రాలగ్నైచరేవశ్చగృహేరేసతివశ్చరద్వయంద్విస్వ
భావేసతివత్సరత్రయం - సూర్యస్థితయాత్రాలగ్నైచరేసతిషణ్మాసాః - స్థి
రేద్వాదశమాసాః - ద్విస్వభావేష్టాదశమాసాఃపవనుత్తరతాభ్యాహ్యం

అగ్రాదిభోజనాదునిర్వాణాదులగు హేమయంత్రాలగుచరాదిభాగసహితేషు
యాత్రాలక్ష్యేవచరస్థిరద్విస్వభావాంశాఃతైస్సహితేషుచతదాప్రాగు
క్తకాలఃస్యాత్ - ప్రతియానముక్తగమనంప్రతిప్రయాణముక్తగమనంపవ
ముక్తరీత్యానిశ్చిత్తయాగాప్రజేత్.

అ॥ ఈశ్లోకమునొక్క విశేషమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ ప్రయాణ
లగుముచరముస్థిరముద్విస్వభావమునెఱుఱివిధనామాన్వితముగానుండె
నేనిపూర్వశ్లోకమందుజెప్పబడియున్నత్రమంబుగతన్యాదిగ్రహములయొ
క్కకాలనిర్ణయముపకర్చిత్రిగుణంబగుననగాప్రయాణలగుముచర
మైయుండిఅట్టిలగుచుండునైశ్చరుడుండెనేనిప్రయాణకర్తనుజలవ
చ్చుటకునొకసంవత్సరమవధియునుస్థిరమైయుండెనేనిరెండుసంవత్సరముల
వధియునియు - ద్విస్వభావలగుమైయుండెనేనిమూడుసంవత్సరములవధి
యునియుశేషించినగ్రహములకుకాలనిర్ణయమిత్రంగుననేనెరుంగదగి
నదనియునిదియునుంగాకయీచెప్పబడినశన్యాదిగ్రహములుప్రయాణల
గుస్థములగుచరస్థిరద్విస్వభావాంశలపొందియుండిననుప్రయాణకర్త
స్వస్థానమునకుమఱివచ్చుటకుకాలనిర్ణయమునుపూర్వోక్తక్రమమున
నేజేలుసుకొనిపైసముఖోపలయుననితాత్పర్యము,*****

౨౨॥ అ॥ యోగాంతరమాహ॥ మూ॥యాత్రాలగుగతోగ్రహః
ప్రథమతఃపశ్చాత్తవక్రీభవేద్దైగ్నేశ్వరపవవాగమనద్భిహ్నోపివక్రీయ
ది॥ యాతుజ్ఞాన్తవిలగ్నరాశ్యధిపతిర్వక్రంగతస్తద్దశాధీశోవాబలయుక్త
వాన్స్వభవసంభూయఃప్రయాతైష్యతి॥ వ్యా॥యాత్రేతి॥యఃయాత్రా
లగుగతఃసగ్రహఃప్రథమతఃప్రయాణకాలే - ఋజుగతిస్సన్నితిశేషఃప
శ్చాద్వక్రీభవేద్యది-తదాప్రయాతాభూయఃపునః - స్వభవసంస్వగృహం
విష్యతియదావ- త్లగ్నేశ్వరోవాప్రయాణలగ్నానిపతివాన్- యదావక్రీ
భవతితదాపునరాగమిష్యతి- అథవాగమనద్భిహ్నోపి-స్వయంయద్దశంప్ర
తిగమిష్యతితద్దిక్పతిర్వా యదావక్రీభవతితదానాఅథవాయాతుఃప్ర
ప్రయాణకర్తఃజన్మవిలగ్నరాశ్యధిపతిఃజన్మలగ్నాధిపతిర్వా యదావ
క్రంగతోభవతితదావా-అథవాతద్దశాధీశఃతస్యయారుఃయద్దశాతస్యా
యోధీశఃసంబలయుక్తవాన్స్థానాదిషడ్భులయుక్తవాన్సకాయదావక్రీ
భవతితదావాప్రయాతా-భూయస్సమేష్యతితి-వక్తవ్యందైవజ్ఞేనేతిపద
ద్వయమధ్యాహర్తవ్యం,

అ॥ యోగాంతరములను జెప్పుచున్నాడు ॥ తా॥ నవగ్రహములలోనే గ్రహము గానియుండు ప్రయాణలగ్నమున బుధుజగతుడై యుండి ప్రయాణకర్తపై నముబోయిన పిచ్చుటవృత్తింబినను - లేక ప్రయాణగ్నాధిపతివక్రగతుడైనను - లేక తానుయేదిక్కును గూర్చిపైనముబోవదలచియున్నాడో యాదిగ ధిపతివక్రగతుడై యుండినను - ప్రయాణకర్త యొక్కజన్మలగ్నాధిపతివక్రగతుడైనను - లేక ప్రయాణకర్తయొక్కదశాధిపతిస్థానాదిపక్ష్యలయుక్తుడై యుండియెపుడువక్రగతుడగుచున్నాడో అట్టిసమయంబుననుపై నముబోయినవాడుచే అలస్త్వహమునుబొందుననిజ్యోతిశ్శాస్త్రాభిజ్ఞునిచేతఃఫలము జెప్పవగినదనియును తాత్పర్యము

౨౨- ॥ అ॥ ప్రచర్యోగాంతరమాహ॥ మూ॥ యాత్రాలగ్నగతోదయాంశభవనాద్యాత్రోడుపాదాంత్యగాయాత్రాకర్తృభపాదాస్సస్థిరధవాయాత్రేందుభాంశాంత్యగాః । తావంత్యోహివివాడికాశ్చఘటికాహాపక్షమాసాస్తయోర్యావన్త్యధ్యనవాంశకాగలివశాత్సాన్యద్యాశ్చకాలావధిః ॥ వ్యా॥ యాత్రేతి॥ యాత్రాలగ్నగతోదయాంశభవనాత్ యాత్రాలగ్నగతోయఃఉదయాంశఃఉదయనవాంశఃసపవభవంతస్తాత్తదారభ్య-యాత్రోడుపాదాంత్యగాఃప్రయాణనక్షత్రపాదాంత్యగతాః- అధవాయాత్రాకర్తృభపాదతఃయాత్రాకర్తృయద్భంజన్తనక్షత్రం- తస్యపాదతఃతదారభ్యయాత్రేందుభాంశాంత్యగాఃయాత్రానక్షత్రపాదాంత్యగాఃతయోఃయాత్యజన్తనక్షత్రపాదప్రయాణనక్షత్రపాదయోశ్చయావన్త్యధ్యనవాంశకాఃయావంత్యోయావత్సంఖ్యాకాఃసధ్యనవాంశకాః- తావంత్యోవివాడికాఃఘటికాః అహానిపక్షమాసాశ్చగలివశాత్సాన్యద్యాశ్చకాలావధిస్సాన్యత్

అ ॥ యుజలయోగాంతరముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఉక్తగ్రహంబున ప్రయాణము వెల్లిసవారికిమరలవచ్చేడినిర్ణయకాలమెద్దియనిన - ప్రయాణలగ్నస్థనవాంశముమొదలుప్రయాణనక్షత్రపాదనవాంశమువరకుగాని లేక ప్రయాణకర్తయొక్కజన్మనక్షత్రపాదనవాంశముమొదలుప్రయాణనక్షత్రాంశమువరకుగాని లేక పెట్టగాయెన్ని నవాంశములగుచున్నవో అన్నివినుడియలు-అన్నిఘడియలు - అన్నిదినములు - అన్నిశతములు - అన్నిమాసములు - కూడా చేరిన నెంతకాలమవునో అంతకాలమునకుపిచ్చుటవస్తూరిన తాత్పర్యము

౨౨౨॥ పునర్యోగాంతరముపావృతా॥ ము॥ యాత్రాలగ్ననవాంశపో
స్తనిలయేస్వాంశేశ్వరోవాయగావక్త్రీస్తమరాశిపోషినవమాధీశోపియా
త్రాలయాత్ । నద్రేక్కాణపశిఃస్వకాలబలవాత్తద్వారలగ్నేశ్వరో
యాతుస్సన్యసరాగమస్సభవనంవారేశ్వరోవాతదా॥ వ్యా ॥ యా
త్రాలగ్నేతి॥ యాత్రాలగ్ననవాంశపోస్తయాణలగ్ననవమాంశాధిపతిః
యదావక్త్రీభవతి-అథవాఅస్తనిలయేయాత్రాలగ్నత్వస్తమలగ్నే-స్వాం
శేశ్వరఃలగ్నేయావస్సంఖ్యాకోనవాంశఃస్తమలగ్నేపితావస్సంఖ్యాకోన
వాంశఃతదధిపోవా-తదావక్త్రీభవతి-యద్వాయాత్రాలయాత్-యా
త్రాలగ్నాత్స్తమరాశిఃస్తమరాశ్యధిపతిర్వా-నవమాధిపాపియా
త్రాలగ్నాత్నవమరాశ్యధిపతిర్వా-యదావక్త్రీభవతితదావా-అథవా
నద్రేక్కాణపశియాత్రాలగ్నద్రేక్కాణపతిర్వా-స్వకాలబలవాత్స్వకా
లయాత్రాకాలేబలవాస్థానాదిషడ్భులయుక్తస్సకాయదావక్త్రీభవతి-
యద్వాత్తద్వారలగ్నేశ్వరఃతద్వారేశ్వరోయాత్రావారాధిపతిఃస్థలగ్నే
శ్వరోయాత్రాలగ్నాధిపతిర్వా-స్వకాలబలయుక్తస్సకాయదావక్త్రీభవతి
వారేశ్వరోయాత్రాజన్యవారాధిపతిర్వాజన్యరాశ్యధిపతిర్వాయదావక్త్రీ
భవతి-తదాతత్కాలేయాతుస్సభవనంప్రతి-పునరాగమఃప్రతిప్రయా
ణస్యాదిణవజేదితిశేషః.

అ॥ ముఖలవచ్చుటకుయోగాంతరములజేష్వుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయా
ణలగ్ననవాంశాధిపతిగాని-ప్రయాణలగ్నమునకుస్తమలగ్ననవాంశాధి
పతిగాని-స్తమలగ్నాధిపతిగాని-ప్రయాణసమయమునయుజుగతుడై
యుండియెపుడువక్రగతుడునోఅపుడునులేకప్రయాణలగ్నద్రేక్కాణాధి
పతి-ప్రయాణకాలమందుస్థానానిషడ్భులయుక్తుడైయుండిసిక్కుటవక్రింది
నను-ప్రయాణవారాధిపతియు-స్థలగ్నాధిపతియును-తత్కాలమందుస్థా
నాదిషడ్భులయుక్తులైయుండియెపుడువక్రగతులగుదురోఅపుడును-ప్రయా
ణకత్తయొక్కజన్యవారాధిపతిగాని-జన్యలగ్నాధిపతిగానితత్కాలమం
దుబలయుక్తులైయుండియెపుడువక్రగతులగుదురోఅపుడును-ప్రయాణక
ర్త్రీప్రముగస్వస్థానమునుజేరునవిశాశ్వర్యము.*****

౨౨౩॥ ము॥ భూత్వాదౌగమనేప్రవేశశకునంపశ్చాశ్చమీపేపునః
ప్రస్థానంశకునంభవేద్యదిహహా॥ లాభఃప్రయాతుస్సదా॥ ప్రోక్షంయత్స
కలంప్రయాణశకునంవ్యస్తంప్రవేశేశుభంక్షీరాఖ్యంవిహాగంవిహాయనగ
రగ్రామప్రవేశాదిషు॥ వ్యా॥ భూత్వేతి॥ గమనేప్రయాణే-అదౌప్ర

భముతః - ప్రవేశశకునంప్రవేశకాలాక్తశకునం-భూత్వాపశ్చాత్తునస్సమీ
 పే-స్రస్థానంశకునంప్రయాణశకునంభవేద్యదితదాప్రయాతుఃముహూర్తా
 లాభఃస్వాత్మయద్యచ్ఛకునంప్రయాణేస్త్రాక్తంతత్సర్వంశకునంప్రవేశేవ్య
 స్త్రావిపరీతంసత్సగరగ్రామప్రవేశాదిమగుభంభారద్వాజసంసారచా
 మనసులానాంప్రదక్షిణగతిఃప్రయాణేగుభాప్రవేశేతువామాగతిశుభాగ
 రుడకుక్కుటశునకాదీనాంవామాగతిఃప్రయాణేశుభఃఫలదా-ప్రవేశేతిప్ర
 దక్షిణగతిర్ధదేతివివేకః-క్షీరాఖ్యంక్షీరనామకం-విహగంపక్షిణంవిహాయ
 క్షీరపక్షిగతస్తూభయత్రాపివామగతిరేవగుభదేత్యర్థః*****

తా॥ప్రయాణసమయమునముందుగా-ప్రవేశమునకుజెప్పుబడియుం
 గ్నశకునములైపిమ్మటప్రయాణశకునములాయెనేనిప్రయాణకతాకువి
 శేషలాభమును-పాలపక్షిదప్పప్రయాణమునకుజెప్పుబడియున్నశకున
 ములునగరాదిప్రవేశాదులయందువ్యశ్యస్తమగానాయెనేని-ముఖ్యముల
 గునసగాప్రయాణములకుశ్రేష్ఠములనిజెప్పబడియున్నభారద్వాజ-మ
 యూరాదిపక్షులయొక్కప్రదక్షిణగమనముప్రవేశమునకునగుభకరంబని
 యువామగమనముశ్రేష్ఠమనియు-ప్రయాణమునకుగుభకరంబనిజెప్పబ
 డియున్నగురుడకుక్కుటాదులయొక్క-వామగమనముప్రవేశమందగుభ
 కరంబనియు-ప్రదక్షిణగమనముగుభకరంబనియుపాలపక్షిగమనముప్ర
 యాణప్రవేశాదులయందువామగమనమేశ్రేష్ఠమనితాత్పర్యము॥*****

౨౦॥అ॥ప్రయాణేవిప్రదీనానియతఃఫలాన్యాహ॥మూ॥యాత్రా
 ధీష్ణ్యగుణైర్ద్విజన్యఫలదాసిద్ధిః॥జైలఃగ్నజైర్నానాయోగగతైర్న
 పస్యతువిశాంసిద్ధిః॥నోత్థేగుణైః॥శూద్రాణాంశునైశ్శుభఫలంభవేత్-
 యాత్రానుకూలాభవేదస్యేషాంతుమహూతఃశక్తిబలతస్సౌఖ్యకార్య
 సిద్ధిస్తదా॥వ్యా॥యాత్రేతి॥యాత్రాద్విజన్యబ్రాహ్మణస్య-ధీష్ణ్యగుణైః
 నక్షత్రగుణైఃఫలదాన్యపస్యరాజ్ఞస్తు-లగ్నజైర్నానాయోగగతైశ్చగు
 ణైస్సిద్ధిః॥యాత్రాసిద్ధిభవేత్-విశాంవైశ్యానాంసిద్ధిః॥గుణైస్సిద్ధిః-
 శూద్రాణాంశుభైఃశకునైశ్శుభఫలంభవేత్-అస్యేషాంసంకరాణాంతుము
 హూతఃశక్తిబలతఃముహూతఃబలాత్యాత్రానుకూలాకార్యసిద్ధిస్త
 దాస్యాత్॥*****

అ॥ప్రయాణవిషయమైబ్రాహ్మణాదులకునియతఃఫలమునుజెప్పుచు

హ్నాడు॥తా॥ప్రయాణసమయమున బ్రాహ్మణులకు గుణయుక్తనత్తు. త్రము
లుగానుండెనేనిశుభప్రదహనియు-రాజులకులగ్నయోగాదులు శ్రేష్ఠము
లుగానుండెనేనియిష్టసిద్ధిప్రదహనియు-వైశ్యులకుదినశుద్ధిచక్కగానుండె
నేనిశుభప్రదహనియు-శూద్రులకు ప్రయాణకాలముయగుశుభశకునములా
యెనేనిశ్రేయస్కరిహనియు - శేషిందినజనులకుముహూర్తాబలముచక్క
గానుండెనేనికార్యసిద్ధిగలుగుననియును శాత్పర్వము ॥*****॥

౨౩౦॥అ॥అథగమనది నెవజ్యాన్యాహ॥మూ॥ యేరంవాక్కలహం
సుదీఘగమనందై న్యంభయంవేపథుంశోకం దుష్టసహాయమేకగమనంవి
ప్రత్రయంవక్రతాంలభ్యంగంసముపొవణంచకుటిలంత్యక్తాద్విమేహ్ని
ప్రజేత్సూర్వాదృష్టవశాత్ప్రయాణశకునంయాతుశుభంవాశుభం॥**
హ్యాయేరమితి॥యేరంతుంకమ-వాక్కలహంభార్యాదినావాక్కల
హంసుదీఘగమనంత్యంతాధికగమనందై న్యంయాచ్ఛాదిదై న్యంభ
యం-వేపథుంశరీరకంపం-శోకం-వ్యసనం-దుష్టసహాయం-దుఃఖసహ
యం-ఏకగమనంఅసహాయగమనం-విప్రత్రయం-వక్రతాంమాగవక్ర
తాం-అథవాకిందిగూరంగత్వాపునఃసృజంతివా-అభ్యంగంతైలాభ్యంజ
నం-సముపొవణంఉపోవ్యం-కుటిలంహనోవైకల్యంచ-అదిమేహ్నిప్రథమ
దివసే-వజాయిత్యావ్రజేత్గచ్ఛేత్-ఎవంగతేనతేపూర్వాదృష్టవశాత్
జన్మాంతరపుణ్యపాపకమవశాత్-యాతుఃప్రయాణశకునం-శుభమ
శుభంచస్యాత్-పూర్వాదృష్టంశుభంచేచ్ఛుభశకునం-అశుభంచేదవశకు
నమితివివేకః॥ *****॥

అ॥పై నముబోవు దినసహండు విడవదగిన కార్యముల జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ప్రయాణదివసహండు యేరము-భార్యమొదలగు వారితోకలహము-దీ
ఘమాగగమనము-యాచ్ఛాదులచేప్రాప్తమగుదైన్యము-భయము-శ
రీరకంపము-వ్యసనము-దుఃఖములసహాయము-ఏకాకిగా బయలు దేరుట
బ్రాహ్మణత్రయము బయలు వెళ్లడము-మాగమండవక్రముగనడవడ
ము-అభ్యంగస్నానము ఉపోవ్యము-చిత్తవైకల్యము-ఇమిమొదలగుదుష్టకా
ర్యములత్యజందిప్రయాణము పెట్టిరేని జన్మాంతరపుణ్యపాపవిశేషమువల
నశకునములగుననగాపూర్వాదృష్టముశుభమైయుండెనేనిశుభశకునము
లు అశుభమైయుండెనేనిఅశుభశకుములునగుననితాత్పర్యము॥*****॥

౨౩౧॥అ॥ ద్వితీయదివసేగిలతమహాహ॥మూ॥ ద్వితీయదివసేపి

తో - తద్దశేతంచశుర్నిరుణిత్యాసప్రభిఃహృతంసత్తయచ్చిష్టంతదృణమిలివే
 దితవ్యం- భసంరాజ్ఞఃగాజభృత్యాగ్గణం- బృత్యస్యహఃభృత్యరాజార్వణం
 తు- భృత్యభాజభృత్యనక్షత్రమార్యోప్రభునామనక్షత్రపర్యంతంగణ
 యేదిత్యథా- అన్యత్యర్వంపూర్వనన్యత్యవ్యవసంచసతిఅథాధికోధనమ
 ధికంచేత్- రాజ్యకృన్యవేత్- యుణమధికంచేన్నశుభమిత్యన్యల్లభ్యతే, **
 అ॥ పిన్నుటవాస్తుస్వసూపమునుదెలుపువాడైప్రసంగసంగతిచేరాజభృ
 త్యాగ్గణమునుజెప్పచున్నాడు॥తా॥ సేవకునివిషయమైయర్వణముజూ
 చుచునుప్రభునామనక్షత్రముమొదలుసేవకునినామనక్షత్రమువరకుగ
 ణనజేసియాలెక్కను - ౪ - టహెచ్చగుణించిరి - టభాగహరించగా
 గాశియందుశేషముండెనేనినదిధనమగును - అట్టిధనసంఖ్యనునొకచోట
 నుంచినను అలసేవకునినామనక్షత్రముమొదలుప్రభునామనక్షత్రమువర
 కునుక్తక్రమంబునగుణించిభాగహరించగాశేషముయుణమగునుఇట్లేప్ర
 రచబడినధనయుణములలోధనసంఖ్యయధికముగనుండెనేనిప్రభువుకులా
 భకరమగు- సేవకుడుప్రభువిషయమైఅగ్గణముజూచునపుడుసేవకనామ
 నక్షత్రముమొదలుప్రభునామనక్షత్రమువరకుగణనజేసిరిక్కి- నవాటిని
 నుక్తక్రమంబుగజూచిఫలమునునెఱుంగవలయుననితాత్పర్యము.*****

౨౩౪॥ అ॥ అథగ్రామాగ్గణలక్షణసూహ॥ మూ॥ సాధ్యాఖ్యాప్ర
 థమాక్షరోక్తగణనాంసంలిఖ్యతద్వాజతస్తద్వత్సాధకనామచప్రవిభ
 జేన్నానైశ్చశిష్టంధనం॥ తాదృక్పూర్వవిపర్యయాగతమృణంప్రవ్యాధి
 కంభోగదంసామ్యంచేత్సమతాన్యదన్నరహితంవైరాఖ్యిథామార్తికృత్॥

వ్యా॥ సాధ్యాఖ్యాప్రథమాక్షరోక్తగణనాంసాధ్యోగ్రామాదిఃతస్య
 ఆఖ్యానామ- తస్యాఃయఃప్రథమాక్షరఃతస్యోక్తగణనాంతకాగాదిక్రమా
 త్సాధ్యనామాద్యక్షరపర్యంతం- గణనయానామతస్సంఖ్యాభవతి- తావ
 త్సంఖ్యాం- భూమాసంలిఖ్య- తద్వామతఃతస్యాస్సంఖ్యాయః- వామతః
 వామభాగ- సార్వవిభక్తికస్తస్యఃసాధకనామసాధకోదేవదత్తః- తస్యనా
 మాద్యక్షరంచ- తద్వత్అకారాదిగణనయానామతస్సంఖ్యా- తావత్సం
 ఖ్యాంసంలిఖ్యతత్సర్వం- నానైఃఅప్తభిః- ప్రవిభజేత్శిష్టంధనం- లభేనప్ర
 యోజనంనాస్తి- తాదృక్పూర్వోక్తస్తద్వశంపూర్వవిపర్యయాగతం- పూర్వ
 స్తాద్విపర్యయేనాగతంయుణంభవతియథాసాధకనామాక్షరసంఖ్యాం
 నిశీష్య- తద్వామభాగసాధ్యనామాద్యక్షరోక్తసంఖ్యాంచసంలిఖ్య- స

ర్వంనాగైః ప్రవిభజేత్ శిష్టం ఋణం భవేదిత్యభిప్రాయః - ఏవంచ సాన్త్ర
వ్యాధికంధనాధికం చేత్ భోగదంసుఖప్రదం - సావ్యం చేత్ ధనణే సమా
నెచేదిత్యర్థః - సమః - అన్యత్ ఋణాధికం చేత్ - అన్నరహితం జారి
న్ర్యం - కుర్యాత్ - కించ వైరాఖ్య భామశత్రుస్థానం - అతపవ్రాతాకృత్ అ
త్త్రబాలబోధాధికం యత్క్రిందిమదాప్రీయతే - కుడిననగరం నామక
స్పిద్రామమిశేషః తస్య ఆద్యక్షరః కకారః - అవతాదారభ్య కకారవర్యం
తం - గణనయా సప్తనశ సంఖ్యాభవతి - తావత్సంఖ్యాంక ముఖ్యాపూరితే
ప్య - తద్వాసుభాగే ఈశ్వరో నామకశ్చిన్విజః - అవతాదారభ్య ఈకార
పర్యంతం గణనయా చతుస్సంఖ్యాభవతి తత్సర్వం సప్తదశో త్తరచతుశ్చతం
భవతి - తదష్టభిః హ్యశంసత్ ఏకం భవతి శిష్టం - తద్దశం - ఏతదేవవ్యత్యస్తం
త్ చతుఃసప్తత్య త్తరశతం - తదష్టభిహ్యతంసత్ షటిశిష్టం భవతి - తదృణం
ధనాదృణనాధికం - ఏవంబుద్ధిమతానర్వత్రాప్యూహ్యం కేదదకారాదివర్గ
గణనయా కార్యమితి.

అ॥ గ్రామార్వణమునకులక్షణమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ అకారము మొద
లు గ్రామనామధేయ ప్రథమాక్షరమువరకు గణన చేయ గావచ్చిన సంఖ్యను
నొకచోటయుంచి - మరల అకారము మొదలుగ్గుహముగట్టుటకు నిశ్చయించి
డివురు చునినామ ప్రథమాక్షరమువరకు లెక్క పెట్టి చూసంఖ్యను మొదలుగ
ణన జేసి యుంచియున్న లెక్కకు కుడిపక్కననుచి వెరళి రాశిని - టభాగ
హరించ గా శేషముధనమగు - మరల అకారము మొదలుగ్గు హాధిపతినామ
ధేయ ప్రథమాక్షరమువరకు లెక్క పెట్టి ఆసంఖ్యను నొకచోట వ్రాసియుం
చి - అకారము మొదలు గ్రామనామధేయ ప్రథమాక్షరమువరకు గణన జేసి
యానుణకమును తొలగి లెక్కకు కుడి భాగముననుచి వెరళి రాశిని - టట
భాగహరించ గా శేషము ఋణమగు - యిట్లేర్పరచబడిన ధన ఋణ సంఖ్య
లలోనే గ్రామమున ధన సంఖ్య ఎచ్చుగానుండునొ అట్టి గ్రామము వాసయో
గ్యంబని తాత్పర్యము.

౧౩౫॥ అ॥ అథ యే త్రార్వణమాహ॥ మూ॥ యే శ్రస్యాకచటాః క్ర
మాత్తపయశావర్తాస్యైరప్టేస్థితాః ప్రాగాహగరాద్భి డాలమృగరా
ట్యావహ్యే ఖనాగాశ్శశః । స్యాద్వర్తాద్యనిపంచమోరిరధనిగ్వాగేషు
యోనిస్త్వియందౌద్వద్వియువియుః పైకనుఖిలం మేవాదిపూర్వాదితః॥
వ్యా॥ యే త్రస్యేతి॥ అకచటపయశాభియే త్రస్యైష్టేవర్తాస్థితాః ప్రా

గాదాప్రాగాదాద్యప్రదితు - సమాత్ - బగ గాట్ గరుడః - విడాంగోనా జ్ఞ
రః-మృగరాట్ సీంహః-శ్వాశునకః - అహిఃసర్పఃఅఖిమూ - : కః- నాగోగ
జః-శశఃప్రసిద్ధపతే-అవర్గాదీనానుధిపాస్సుయః-స్వాత్-స్వకీయా-స్వాత్
పంచమః-పంచమవగో-యదిఅరిశత్రుఃయస్యనామా తురో-సుద్యగః-శ
స్వాత్-పంచమవగః-శత్రురిశ్యథః - స్వాత్-గో-త్వంచనవగః-ఇన్ద్రనే
నశేనాశ్శుభాభ్యశ్చా-స్వాత్-పత్యంతరమాహ-అధేతి॥ దిగ్విజయః
యంయోనిరిత్కువ్యతే పూర్వాదితఃప్రాచీమారభ్య-అఖిలం కే. మనిగ్వా
దశరాశయః-దితుచకుదితు-స్వాత్-రాశీ- విదితు-అగ్నేయాదిశుచ
త్యసుప్తకే-కంయోజయేదితి కే॥.....

అ॥ యైత్రార్పణమునుజెప్పచున్నాడు॥ తా॥ పంచాశద్వర్ణములలోనుండే
అ-క-చ-ట-త-ప-య-శ - ముల నెడిఎనిమిదివగఃములకుప్రాగాదిగానెనిమి
దిదిక్కులుస్థానంబులగు-అట్టివగఃములకు-ప్రాగాదిగా - గరుడ బిడాల-
సింహ శునక-సపః-మూషక-గజ - శశకములధిపతులవియును- పురుషుని
యొక్క-నామ-ప్రథమాక్షరము యేవగుచననుండునొ ఆవగఃమునకుపం
చనువగఃముశత్రువగఃముగా ననావగఃమునకు స్థానంబుదిక్కునం
దుగృహనివాణముగూడదనియును-పత్యంతరమున-ప్రాగాదీశాన్యమువ
రకుమేషాదిద్వాదశ గాసులను-దిక్కుయందునొక్కొక్క రాశియు విదిక్కుల
యందురెండేగిగానువిదిరేని- ఇదియెదిగ్విజయంబు యోగియజెప్పబ
డుననుట॥

౨౩౬॥ అ॥ ఘోర్వక్తరాశిచక్రస్య నామతాశివారభ్య ఫలమాహ॥
మూ॥ ఎకస్త్రికాయనివ-చమేచనవమెస్యాద్భంధుసంరక్షకోనాశస్సౌద్యద్వి
తయేపపవదశమేచేన్నానురాశ్యాదితః॥ తాతీయోదిపప్రమేపరజనైః
సోప్యస్తజైకాదశేచాతుర్థే-చసఘాతుకోగృహపతిః స్థాయ్యప్రమేద్వాద
శ్శైవ్యా ॥ ఎకస్త్రిన్నితి॥ నామరాశ్యాదితః-యోగృహపతిః-తస్యనామరాశి
మార్గభ్యఎకస్త్రిక-నవమే పంచమేచస్థాయీయదిబంధుసంరక్షకః-బంధుజ
నసోషకస్సౌద్యత్ద్వితయేషష్ఠే-శమేచస్థాయీయదినాశః-స్వాత్-స్వస్వై
వహానిః-తాతీయోత్పతీయస్థానే-సప్రమే-ఎకాదశేచ-స్థాయీయదిపరజ
నైః-సోప్యః-పరాధీనవృత్తిస్సౌద్యద్విర్ధః-చతుర్థమేవచాతుర్ధంతస్త్రిక-అప్త
మేద్వాదశేచస్థానే-స్థాయీయదితదాఘాతుకః-స్వాత్-పరప్రాణాపహ

త్వాభవేతి - నామ గాఢ్యాదిగతిసర్వత్రానుషంగః

అ॥ పూర్వస్థోక్తోక్తంబగురాశి చక్రమునకు నామ గాశి మొదలుపలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గృహపతి శననామ గాశి మొదలుపంచమ-నవమరాశి స్థానములై నదిక్కుల వాసము చేసినబంధుపోషకుడగును రెంటుసారింటపదింట వాసము చేసిన నాశమునొందును - మూట నేనిమిదింటపనిక్కింటనుండినతిరుల చేసోపితుడగును - నాలుగింట నేనిమిదింటపని డైండింటనుండిననొరునికిహరిగలుగ జేయుచుండునని తాత్పర్యము॥*****

౨౩౭॥ అ॥ అథ నామ త్రైదశ తావ్యాన్యాహ ॥ మూ॥ సంగ్రామవ్యవహారధామనగరగ్రామేషు మంత్రార్వణేజ్ఞా తేనత్యపిజన్త భేచ సతతం నామ త్కజం స్యాత్ఫలం॥ అజ్ఞాతంజననోడుయస్య ఫలదం స్యాన్నామభంత సృతుశ్రింశ ద్వత్సరతః పరం ఫలదమి త్యాహుః పరేనామభం॥ వ్యా॥ సంగ్రామేతి॥ సంగ్రామవ్యవహారధామనగరగ్రామేషు సంగ్రామోయ్యుద్ధం - వ్యవహారః క్రయవిక్రయాదివ్యవహారః-ధామత్రైతార్విణం-నగరం పట్టణాత్వణం గ్రామః గ్రామార్వణం-ఎ తేషువిషయే-మంత్రార్వణేవిషయే చ జన్త భేజన్త న త్త త్రై-జ్ఞా తేనత్యపి-నామ త్కజ మేవ ఫలం స్యాత్ - నామ త్కమారభ్యైవ-సర్వార్వణం ద్రష్టవ్యమి త్యథః- యస్య జనస్య జననోడుజన్త న త్త త్రమజ్ఞాతం-తస్య జనస్య నామభం నామన త్త త్ర మేవ ఫలదం స్యాత్ అగ్వణాతిక్త హార్యేష్వి త్యధా హరిః పరేతుజన్త న త్త త్రై-జ్ఞా తేపి-శ్రింశ ద్వత్సరతః పరం శ్రింశ ద్వసా-దూర్వ-నామభం ఫలదమి త్యాహుః-తన్న సంగచ్ఛ తేమా నా భావాత్ ॥*****

అ॥ నామన త్త త్రాదులయందు చేయవలయు దాని జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ యుద్ధము-వతః కము-గృహము-పురము-గ్రామము- మంత్రము-వీటికినర్వణముజూచునపుడు- నామన త్త త్ర మేఫల ప్రదమగును- అర్వణేతరవిషయ మందుముప్పదివత్సరములకు పై న నామన త్త త్ర ముఫల ప్రదమనికొన్నిగ్రంథములయందు జెప్పబడియుండినను ప్రమాణము లేమినదిఫల ప్రదము గానే రదనిగ్రంథకతయః? సాయము!*****

౨౩౮॥ అ॥ అథ గృహ మేరున్న తగంధరూపర సానాం ఫలమాహ ॥ మూ॥ ఈశత్యశ్చిమదక్షిణోన్నతమహీలక్ష్మీస్రదానేత రాసమ్యగ్గంధసమన్వి తా కనకదానుగంధయుక్తాతిహా॥ త్రైత్రం శ్వేతమథాల్ప రక్తమఖిలంపీతం చ కృష్ణం క్రమాద్విప్రాదే మాధురం భవేచ్ఛకటుకం తిక్తంకషాయం

శుభం॥ వ్యా॥ ఈపదితి॥ ఈపత్పశ్చిమ దక్షిణోన్నతమహీఈపతి॥ చిన్తా
త్రంపశ్చిమదక్షిణయోర్భాగేన్నతాపహీభూమిః - లక్ష్మీప్రదావశ్వర్య
ప్రదా - నేతరాస్రాగుత్తరోన్నతాపశ్చిమదక్షిణ భాగేనిన్నాదమహీఅల
క్ష్మీప్రదా - సమ్యగ్గంధసమన్వితానుగంధయుక్తామహీ - కనకదాస్వణప్ర
దాదుగ్గంధయుక్తాతులతీదాపీడాకరీ - విప్రస్యశ్వేతంత్రైత్రంతుత్రి
యస్యాల్పరక్తంఈపన్త్రక్తంవైశ్యస్యాఖింపీశంలత్యంతపీతవణంయై
త్రా - శూద్రస్యకృష్ణంయైత్రం - శుభంశుభఫలదం - భూని - క్రమాద్విప్రా
దేయైత్రంమధురంత్రస్థితమృద్ధక్షణేనమధురంభవేద్యదివిప్రస్య - కటు
కంయదిక్షుత్రియస్య - త్రిక్తంవైశ్యస్య - కషాయంలవణసమ - యదిశూద్ర
స్య - శుభంభవేత్ ॥*****

ఆ॥ హిమాలయపర్వతరూపగంధరసములకుఫలముచుజేష్టచున్నాడు॥ తా॥
గృహముగల్గెడుభూమిపశ్చిమదక్షిణభాగములనించుకొనిజ్ఞులుయుండిన
గృహపక్షిభాగ్యముగలుగజేయునుఅట్లుగాకున్నదగిద్రవగానుచుంచివా
సనతోకూడియుండినస్వణమునిచ్చుచున్నానామృతమునింపిడాకర
హగు - తెలుపువణముగల్గితియ్యనయియున్న - బ్రాహ్మణులకును - ఇంచుక
యెట్లునైకారముగలదయియున్న రాజులకును - పశ్చిమణిముగలిగిచేద
యియున్నవైశ్యులకును - స్థలనివణముగలిగియున్నగానున్నశూద్రులకును
శుభప్రదమగును॥*****
౨౩౯॥ ఆధగరైశ్చజ్వలపూరణయోఃఫలమావా॥ మూ॥ ఖాత్వాగతామర
త్తిమాత్రమథతాంహృత్సాన్నిపునఃపూరయెన్నూనాహానికరాసమా
క్షుసమదావృద్ధిస్తువృద్ధిప్రదా॥ తోయంరాత్రిముఖేప్రపూర్ణానినైతత్రై
వహిత్యావృదంతత్రావతస్సుఖదంజలంత్యనశనంపంకోరజోమృత్యుకృత్
వ్యా॥ ఖాత్వేతి॥ అరత్తిమాత్రంచతుర్వింశత్యంగుళిమానంగర్తంఖాత్వాఖని
త్వాఖినేరుదిత్వాత్కౌప్రత్యయస్యశ్శిష్టికల్పేన ఆశ్వం - తామెవ - మృ
త్సాన్నిమృత్తికాం - పునఃపూరయేత్ పవంపూరితాయాంసత్యాంసాహృ
త్తికాన్యూనాలసంపూర్ణాచేత్ హానికరా - సమాతుల్యాచేత్సమదాసమ
ఫలదా - వృద్ధిస్తుగతాస్యఅధికాచేత్ - వృద్ధిదా - కించతత్రైవఖననేగలే
వృదంగమృత్తికాం - హిత్యావసార్య - అథరాత్రిముఖేనాయంకాలే - తో
యజలప్రపూర్య - శజ్జలంప్రాతర్ద్రాక్షవ్యంజలమస్తిచేత్సుఖదం - పంకో
యదినిరశనందారిద్ర్యం - కుర్యాత్ - రజఃస్థానిశ్వేత్ మృత్యుకృద్భవేత్ శ్చ

హాప తేరితి శేషః

అ॥ పల్లమున మృజ్జలములనిండించుటకు ఫలమును జేప్పుచున్నాడు॥ తా॥
పిడితక్కువమూ యెడుపల్లమును శ్రవ్యియాపల్లమును దానిమట్టిచేపూడ్చు
న్నుతక్కువయ్యెనేనికీడుగలుగజేయును-సరియైన - సమఫలమునిచ్చును-అ
ధికమయ్యెనేనివృద్ధిగలుగజేయును- అపల్లమున నేమిందునాటిసాయంకాల
మునజలముబోసమటు నాడుదయమున జూడగా - ఉదకముండెనేనిసుఖప్ర
దమగు- అడుసు గానుండిననన్నముబెల్లముగజేయు - చుమ్ము గానుండినమృ
త్యుప్రదమగును.

అరం॥ అ॥ జలగతికూపఖనః యోనిః జ్ఞేయమాహ॥ మూ॥ అన్య
యే శ్రజల స్వధానుగమనం హరిశ్చకోలాహలః॥ ప్రాగీశానకుపేరదేశ
గళితంస్వయేత్ర శోయంశుభం సౌమ్య ప్రార్జలదీకకూపఖనంక గుత్స
లక్ష్మీప్రదంపామాణాదిలబేత్సుకంచఖానేన్యోద్ధిలాభోన్యోః॥ వ్యా॥ అ
న్యయేత్రతి॥ అన్యయేత్ర జలంబరిగృహాలాదకం - స్వధానుగమనం
స్వగృహగమనం - భవేన్యది - హరిశ్చకోలాహలాయుద్ధ - చన్యాత్ - స్వయే
శ్రశోయంస్వగృహాలాదకం - ప్రాగీశానకుపేరదేశ గళితం ప్రాచీశా
న్యోదీచీమ ధిశంచేచ్ఛుభం - శ్రుగళితంచేదశుభమిన్యద్ధాల్లభ్యతేసౌ
మ్యప్రాజ్జలదీకకూపఖనంసౌమ్యముదీచీ - ప్రాకృప్రార్జ - జలదీగఃప్ర
తీచీకం పానుదియుకూపఖనంచేత్కతుఃస్వహపతేలక్ష్మీప్రదం - చ కా
గఃపాదపూరణార్థఃకఃఖననేకూపఖననేసతి-పామాణాదిలబేద్ద్యదిశుభం -
అస్థిలాభోయదిన్యోర్థనేత్.

అ॥ ఉదకముబైబబోవుటకును బావిగ్రోవుటకునుదిజ్ఞేయమునుజే
ప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఇతిరులయింటియుదకముతమయింటికివచ్చు నటుల నుండెనేనిహరి
యంగలహమంగలుగును-తమయింటికిఘ్రప్రాగీశాన్యకుపేరదిక్కులబో
టవుశుభకరమగును- తనయింటికి ప్రాకృ శ్చిమోద్ధిరదిక్కులయందుబా
విశ్రవ్యైస్వహపతికిలక్ష్మీకరంబగు- అట్లుశ్రవ్యబడినబావియందుపామా
ణాదులులభ్యమానెనేనిశుభమగుఎముకలుండెనేనిమృత్యుప్రదమగును

అరం॥ అ॥ గృహకణికాచక్రలక్షణమాహ॥ మూ॥ చక్రంస్యాద్వ
హకణికాహ్వయమిదంసంలిఖ్యలింగశ్రయంరేఖాస్త్రచత్రప్రపవవి
క్షేత్తిగ్యక్చక్రప్రాదితః॥ ఎకైకస్యహితారకానవనవప్రాస్థంగవామాధరా

మాధ్వఃస్థాపిచోధ్వఃగాశ్మభఫలానింద్యాస్త్రస్థోదేశగాః॥వ్యా॥ చ
క్రమితీ॥లింగత్రయంలింగకారరేఖాత్రయంసంలిఖ్యతత్రలింగత్రయప
వచతస్త్రరేఖాన్తర్వివిభేద్యనిత్యదశవగృహకణిఃకాహ్వయంగృహ
కణిఃకాచక్రంభవతి-చక్రస్యఫలందశఽయత్రాస్త్రాక్షభమతః-లింగవా
మాధరాత్-లింగస్యయద్వామోవానాభాగః-తస్యాధరమథోభాగః-త
స్మాత్తదాంభ్యవైకస్యలింగస్య-దస్త్రానితఃఅశ్వీన్యాదితః-నవనవతా
రకాఃలిఖ్యతేఏవంలిఖతే-యాడోధ్వఃస్థాలింగత్రయోపరిస్థాఃఊర్ధ్వఃగా
తపి-నూశోచ్చద్వఃగతాశ్చతాస్తాశ్చతారకాః-శుభఫలదాఃకశుఃశుభఫ
లదాభవంతి-అథోదేశగాస్తులింగత్రయస్యాధఃప్రదేశగతాస్తు-నింద్యాః
అశుభఫలదాః.

ల॥ గృహకణిఃకాచక్రలక్షణమునుజెప్పుచున్నాడు॥ శా॥ నిడుపుగ
మూడులింగకారరేఖలువ్రాసిదానిపైనాలుగడ్లగీట్లుగీచిలందుయెడనుప
క్కనున్నలింగమునకెడమపార్శ్వముననున్నక్రిందియడ్లగీట్లుమొదలొ
క్కొక్కగీతకునల్పనిమొదలొక్కొక్కనక్షత్రముననుసక్తాయుషలక్షణంబునగా
లింగమునకునెడమప్రక్క-ర-నక్షత్రమునుశిరస్సున-గ-కుడిప్రక్క-రనక్ష
త్రమునుగుూతీరుపప్రతిలింగమునకువ్రాయగనల్లలింగములశీరంబునను
న్ననక్షత్రములుయెడనుపక్కనున్న-ర-నక్షత్రములుస్తభప్రతిష్ఠమొన
లగుకార్యములవిషయమైనశుభకరంబులగు-లింగమునకుకుడిపక్కనున్నన
క్షత్రములశుభకరంబులగుననుబ-అశ్వీన్యాదితఃత్రయలలోనిదక్షిణం
దుశ్రేష్ఠములుగానేర్పడెడునక్షత్రములదెలుసుకొనుటగానాయానక్షత్ర
జ్ఞాపకంబులగుసంఖ్యలువ్రాయుబడియున్నవి-౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-౧౧-
౧౨-౧౩-౧౪-౧౫-౧౬-౧౭-౧౮-౧౯-౨౦-౨౧-౨౨-౨౩-ఈసంఖ్యలగునక్షత్రములుశుభక
రంబులనిముఖ్యాఃప్రాయము.

౨౪౨॥అ॥గృహకణ్ణికాచక్రే-సకణిర్వగ్రేఖాగతగ్రహయుక్తచంద్రఫల
మాహ॥మూ॥ రేఖాయాంచనిరిచ్చిత్రగృహిణఃస్తంభప్రతిష్ఠాగమేనూ
ర్యేణాగ్నిభయంకుజేనసహితోహృత్పుంబుధేనాహయం।దౌర్భాగ్యంగు
రుణానితేనకలహంసుంఽనచోరాగమందారిద్ర్యంతమసాధ్వజేనచలనం
కుర్యాచ్చశీతద్గ్రహే॥న్యా॥ రేఖాయామితి॥శశీచంద్రః-స్తంభప్రతిష్ఠాగ
మేయద్గ్రహస్తంభప్రతిష్ఠాకాలే-లిరిచ్చిరేఖాయాంసూర్యేణసహితో
యది-తద్గ్రహేవిద్యహానస్యగృహిణోయజమానస్య-తత్రతదా-అగ్నిభ

యం - కుజేనసహితోయదిమృత్యుంనుగభయం - బుధేనఅయమంగోగం
గురుణాదౌగ్ధాగ్ధం - సితేనశుక్రేణకలహం-శుంధేనచోరాగమంతమసా
రాహుణాదారిద్ర్యం॥౩॥ తమస్తరాహుస్పర్శానురిత్యమరః - ధృవజేనకే
తునాచలనంస్తానచలనంకుగ్ధాత్

అ || స్తంభప్రతిష్ఠాకాలమునగృహకణికాచక్రమునందుచంద్రు
డున్ననక్షత్రముతిగ్యక్రేఖయందుజేరియానక్షత్రమునసూర్యుడుమొద
లగుగ్రహంబులుండినవేనివానికిఫలమునుజెప్పుచున్నాడు || శా || చంద్రుని
తోడ-సూర్యుడు-కుజుడు-బుధుడు-గురువు-శుక్రుడు-శని- రాహువు - కేతు
వు-వీరలుజేరి రేపివరుసగ-అగ్ని - మృత్యు - రోగ-దారిద్ర్య - కలహ-చోర-
దారిద్ర్య-స్థానచలన- భయంబులుగలుగుగానచంద్రునితోనేగ్రహంబును
జేరియుండగూడదనితాత్పర్యము.

౨౪౩ || అ || యేత్రస్యనవవర్గగణితక్రమమాహ||మూ||అయామేనవి
శాలమేవగుణయేత్ యేత్రీకృతంయస్వగంగాగైఃస్వమృణభవేత్త్రి
కరిభిర్వాగోంకలైలైర్నినం | షట్త్రిశేనభమ్ప్తభైర్నవగజైగాయోంకభా
వైర్వయస్తస్వంతష్టనభిస్తదేవవిభజేదాయుఃజైర్నిక్షిః || వ్యా || ఆ
యామేనేతి || అయామేగృహభూదైఘ్యణవిశాలంగృహభూపిస్తారం
గుణయేత్-ఇథంసగుణ్యయత్ యేత్రీశంభవతి-తస్మదంత్రీక తపద
మేవనాగైర్కేవాస్తైష్ఠిరుణిశ్వా - అక్షైఃద్వానశశ్చర్విభక్తేనతియ
చ్చిష్టంతత్-స్వంధనంభవతి-పునస్తత్పదవేవత్రికరికిఃత్రిభిఃసంగుణ్య - క
రిభిఃఅష్టభిర్విభక్తేనతిష్టంఋణంభవతి - పునస్తత్పదవేవ - అంకశైతైః
నవభిఃసంగుణ్యస్తభిఃపౌతేనతిశిష్టంచారోభవతి - పునస్తత్పదమేవష
ట్త్రిశేనషడ్భిఃసంగుణ్యత్రింశత్సంఖ్యయాపౌతేనశిశిష్టందినందివసోభవ
తి - పునస్తత్పదమేవఅష్టభైఃఅష్టభిఃసంగుణ్య భైఃసప్తవింశతిభిఃపౌతేనతిశి
ష్టంభంనక్షత్రంభవతి - పునస్తత్పదమేవనవగజైఃనవభిఃసంగుణ్య - గజైఃఅ
ష్టభిఃపౌతేనతిశిష్టంతయః - తత్పదంతంకఖాకైఃఅంకైర్నవభిఃసంగుణ్య -
ఖాకైఃవింశత్యుత్తరశతేనపౌతేనశిష్టవయోభవతి - తస్మదమేవషణ్ణవ
భిఃషడ్భిఃసంగుణ్యనవభిఃపౌతేనతిశిష్టంశతదేవపూర్వాగతమేవా
యఃగజైఃసప్తభిర్విభజేద్యదిదిక్పతిరింద్రాదిగిశోభవతి.

అ || గృహముగిట్టేస్థలములకు-ధనము- ఋణము-చారము-దినము-నక్ష
త్రము-అయము-అయుస్సు-అంశము-దిక్పతులనెడనవవర్గగణితక్రమము

నుజేష్ఠుచున్నాడు॥తా॥గృహముగఁజేసెనైతే దేశముయొక్క నిజపునుకొనిచి
ఏర్పడినసంఖ్యచేవెడల్పునంబు నుగణించనాసంఖ్యకుయై శ్రీకృతపదమ
నునామంబగు- అట్టియై శ్రీకృతపదసంఖ్య నుముందు వ్రాయగలసంఖ్యలచే
తొమ్మిదిమారులుగుణించిజొమ్మిదిమారులు భాగహరించగమిగతసంఖ్యలు
ముందు జెప్పినధనము నాదినవవర్గులగు-అట్లువర్గజ్ఞాపకములకై నైనవ్రా
యబోయ్యేసంఖ్య లొకమొదటియంకెగుణకమనియు - రెండవయంకెహ
రణమనియు దెలుసుకొనిగణి చిరేనివవర్గగణితమేర్పడును-గుణ-౮-హర
౧-౨-ధన-౩-౮-ము-౯ ౭-వార-౬ - ౩౦-ది-౮ - ౨౭-న-౯-౮-౬-౯-౧౨౦-
వయస్సు-౬ - ౯-అంశము-వ-అలవయస్సంఖ్యను-౮-టభాగహరించగ శేష
ముదిక్పతియనియెనుంగవలయు ననుట.

౨౦౪ || అ || పూర్వోక్తధనాదీనాం ప్రత్యేకఫలాన్యాహ॥మూ॥యైత్రే
పూర్వపదంపునశ్చగుణయేన్నాగాది వాక్యోద్యయాతద్వాక్యంతిమసం
ఖ్యయైవవిభజేద్ద్రవ్యాదిశేషైర్లభేత్ | కర్తు శ్చేదధికం ధనంశుభమ్
శాద్యద్యల్పమర్థోశుభం యద్యా యోవిషమశ్శుభమ్ భఫలావారాశ్శు
భానాంయది॥ వ్యా || యేత్రకతి॥యేత్రేగృహభూమౌపూర్వపదంతియా
మేనవిశాలగుణితంపదంనాగాదివాక్యోద్యయా నాగాదివాక్యేతిద్యయా
ప్రథమసంఖ్యయాపునశ్చగుణయేత్తద్వాక్యంతిమసంఖ్యయానాగాది
వాక్యేతిమసంఖ్యయైవవిభజేత్ అయమాధఃపూర్వపదమన్వయేఃసంగు
ణ్యద్వాదశభిర్విభజేత్ ఎవంసర్వత్రాపూర్వమ్య తథాచననిశేషైఃద్ర
వ్యాదిధనమునాదికంలభేత్ ధనమ్మనాత్ అధికంచేత్ - తుక్యహవతేశు
భంయు శాదధఃఅల్పంయదిఅశుభంతియేషమ శ్చేచ్ఛుభఃసమ శ్చేదశు
భశ్చిత్త్యర్థాల్లభ్యతేశుభానాంశుభగ్రహశాంసంబంధినో వారాశ్శుభఫలా
శ్శుభఫలదాభవంతి.....

అ || పూర్వోక్తమున జెప్పినధనము నాదులకు ఫలమును జెప్పుచున్నా
డు॥తా॥ ఉక్తక్రమంబుగగుణక భాగహరములుమాడగధనసంఖ్య - ఋణ
సంఖ్యకంటెయెక్కువాయెనేగృహపతికిశుభమగు - తక్కువాయెనేనియ
శుభమగు - ఆయ సంఖ్య జేసిగనున్నశుభమగు - శుభగ్రహవారములు
శుభకరంబులగుననితాత్పర్యము.....

౨౦౫ || అ || క్రమప్రాప్తస్యగణితాగతనక్షత్రస్యఫలమాహ,,****
మూ॥ అత్తయైద్రవ్యహభాంతే మేవగణయేద్వద్వచ్చతారాబలంచా

శ్చక్షుఃస్పృహభంయదేకమశుభంతాతీయభంస్వక్షయః! దుఃఖంస్యాద్య
 దిపంచసంనిధనదంకతుభవేత్సప్తమత్యైతేపుత్రకరాస్సదాగృహ
 పతేరేవేతరాస్తారకాః॥ వ్యా॥ అత్తత్యైదితి॥ తారాబలంయద్వత్తారాబ
 లేయధాతశ్చక్షుఃమారభ్యనిశ్చినతుశ్రవణంతంగణయేత్ - తద్వదాత్త
 త్యైత్స్వజన్మనతుశ్రవణారభ్యగృహభాంశంగణితాగతగృహనతుశ్రవ
 ణంతంగణయేత్ - ఎవంచసఃఅత్తక్షుఃస్పృహభంగృహనతుశ్రవంచఏకం
 యదిగృహపతేరశుభంతాతీయభంఅత్త్యైద్వహనతుశ్రవంతీయంయ
 దిస్వక్షయఃస్వస్యగృహపతేక్షయఃనాశఃస్యాత్ - పంచమంయదిదుఃఖం
 స్యాత్సప్తమంచేత్కన్తునిధనదంమరణప్రదంస్యాత్ఇతరాశ్యతీయపంచ
 మసప్తమాతిరిక్తాస్తారకాస్తుత్యైత్రేగృహభూమాగృహపతేఃపుత్రకరాః
 సంతానకరాభవగతి*****

అ॥ ఉక్తగణితక్రమంబునవచ్చినగృహనతుశ్రఫలమునుజెప్పచున్నా
 డు॥ కా॥ శనజన్మనతుశ్రముమొదలుగృహనతుశ్రమువరకులెక్కబెట్టియా
 పంఖ్యనుతొమ్మిదిచేభాగమరించగతననతుశ్రయిగృహనతుశ్రమేకమా
 యోనేనియశుభకరంబనియు - జన్మనతుశ్రమునకుగృహనతుశ్రముమూడ
 వది - అయిదవది - ఏడవది - యాదోనేనివను సగూతము - దుఃఖము - మరణ
 ముగలుగు - నాలుగు - ఆరు - ఎనిమిది - తొమ్మిదిసంఖ్యలగలదైనశుభపుత్రక
 రంబులనియునుతాత్పర్యము.

౨౪౬॥ అ॥ రాశ్యంతగణఫలమాహ॥ మూ॥ రాశ్యంతంగణయేద్గృహ
 స్వగృహిణోరాశ్యాదితత్తస్థిలంనిస్సంతానకరప్రకీర్ణనిలయంద్విద్వా
 దశోనర్థకృత్ । షష్టాష్టాఖ్యగృహంసదాకలహదంచాన్యేశుభారాశయో
 దంచత్యోరపియత్ఫలంపరిణయేక్తుగృహేతత్ఫలమ్ ॥ వ్యా॥ రాశ్యంత
 మితి॥ గృహిణోయజమానస్య-రాశ్యాదిజన్మరాశిమారభ్య-గృహస్యరా
 శ్యంతంగణయేత్ ఏవంచసతిప్రకీర్ణనిలయంగృహిణఃగాశేషంచమం - న
 వమంచేత్ - నిస్సంతానకరం-ద్విద్వాదశఃగృహిణోరాశేద్విత్తీయోద్వా
 దశశ్చ అనర్థకృత్ - షష్టాష్టాఖ్యగృహంషష్టగృహమష్టగృహంచకలహ
 దం - అన్యేఉక్తాతిరిక్తాఃరాశయఃశుభాఃకింబహునా - పరిణయేవివాహే-
 దంపత్యోగ్యదృశ్యఫలముక్తంతత్ఫలంతత్ఫలం-కర్తవ్యయజమానస్యగృహే-
 గృహవిషయేపిప్రప్తవ్యమిత్యర్థః.

అ॥ గృహారాశ్యంతగణనశుఫలమునుజెప్పచున్నాడు *****

తా || యజమానునియొక్క జన్మ రాశి మొదలుగ్గు హారాశి వరకు గణన జేయగగ్గుహాపః రాశికిగ్గుహ రాశి అయినవది - తొమ్మిదవదిగానున్ననిస్సం తానకరంబగు- ౨ -వది - ౧౨ - వదిగానున్నపీడాకరంబగు- ౬ - వది - ౮ - వదిగానున్నకలహప్రదమగు శేషంబులు శుభకరంబులగు- నాటియొవివాహవిషయమైదంపతులకు జెప్పబడియున్నఫలంబులన్నియునివటగ్గుహాపిషయమైయూహ్యంబులనియునుతాత్పర్యము. *****

౨౮౨ || ఆ || గణితాగతదివసాంశానాంక్రమాత్ఫలాన్యాహ || మూ || రిక్తాశూన్యక రాతిమానిధనదామాసాదిరాతిప్రదాతచ్ఛేష్టిధయశ్శుభాగ్గుహపతెరంశస్యచేదంఫలం | నాశోవృద్ధికరశ్శుభశ్చనిలయోదాహూన్యతిస్తస్మరఃపుత్రోగోధనమిష్టపుష్టిరనిశం గేహేనవాంశఃక్రమాత్ || వ్యా || రిక్తాభి || రిక్తార్థితథయఃగ్గుహపతేశూన్యకరానాశప్రదాభవంతి- అమా అమావాస్యా-నిధనదామరణప్రదా-మాసాదిశుక్లప్రతిపత్-ఆశ్లేష్టగాపీడాకరీ-తచ్ఛేషాఃక్రూరిక్తాస్థిధయఃశుభాః- గ్గుహపతేగంశస్య- ఇగంవత్సమాణంఫలంజ్ఞాతవ్యం గేహేగ్గుహవిషయేప్రథమనవాంశోనాశఃనాశకరః- ద్వితీయోవృద్ధికరఃతృతీయశ్శుభోలక్ష్మీప్రదః- చతుర్థోదాహఃదహనదః-పంచమోవృక్షఃసృతికరః-షష్ఠస్తస్మరః-చోరభయదః-సప్తమఃపుత్రఃపుత్రప్రదః-అష్టమోగోధనంపశుధనకరః-నవమః- ఇష్టపుష్టిగానౌరధసిద్ధికరః-నవాంశఃక్రమాత్-ఉక్తరీత్యాఅనిశం సతతం-నిలయోగ్యహేఉక్తఫలదాభవంతీత్యథః || *****

అ || పూర్వోక్తగణితక్రమముననేపడినదివసమునకునుఅంతమునకునుఫలములజెప్పుచున్నాడు || తా || గణితముజేయగ శుక్లపాడ్యమియ్యినగ్గుహాపతికినాశము-రిక్తత్విధులయినమరణముఅమావాస్యయినపీడయుగలుగుననియు-మరియుగ్రహపతినవాంశమునకుగ్గుహానవాగతము- ౧వదిగానున్నయశుభంబును- ౨ండవదిగానున్నవృద్ధియు- మూడవదిగానున్నస- పదయు- నాలవదిగానున్నగ్గుహదహనము- ౫-వదిగానున్నమరణము- ౬ - వది-చోరభయము- ౭-వదిపుత్రప్రదము- ౮వదివశుధనప్రదము- ౯వదియిష్టసిద్ధికరంబునగుననితాత్పర్యము. *****

౨౮౩ || ఆ || గణితాగతాయుషఃదిక్పతీనాంచఫలమాహ || మూ || ఆయుషష్టవృద్ధికంశుభంగ్గుహపతేహేనంతుహానిప్రదంసౌభాగ్యంసురారాష్ట్రమహస్యదహనంహిర్వమోమంగళం | రక్షశ్శత్రుభయంపశుంజలపతిఃకు

ర్యాన్తరుచ్చంచలంధాన్యంయక్షపతిశ్శివశ్శివమిదంస్యాద్విక్ష్పతీనాంఫలం ||
 వ్యా || ఆయురితి || ఆయుఃగణితాగతాయుఃపప్యధికంచేత్గృహపతేర్యజ
 మానస్యశుభంభవేత్ హీనంషష్ఠిసంఖ్యాన్యూనంచేత్ హీనప్రణమితీఅథది
 క్ష్పతీనాంఫలం- సురరాట్ ఇంద్రశ్చేత్ గృహపతేస్సాభాగ్యం - వహ్నిశ్చే
 ద్గృహస్య దహనం-యశుస్తామంగళం-రక్షునిర్ముతిః || ౧ || నైర్ముతో
 యాశురక్షసీఇత్యమరశశ్రుభయం-జలవతిర్వరుణః || ౨ || యాదసాఽపతిర
 ప్సతిరిత్యురః-వశుంగోలాభః-మరుద్వాయుః- చంచలంస్థానవలనం- య
 క్షపతిఃకుబేరోధాన్యంశివః- ఈశానః శివంసుంగళంకుర్యాత్ || ౩ || శ్వశ్చే
 యసంశివంభద్రంకల్యాణంసుంగళంశుభమిత్యమరః- ఇదమేవదిక్ష్పతీనాంఫ
 లంస్యాత్.

అ || ఆయుడిక్ష్పతులకుఫలములజేప్పుచున్నాడు || తా || గణితముజేయు
 నేవడిన-ఆయువుయొక్క-సంఖ్య-౨౦-యింటికియెచ్చుగానుండేనేనిగృహ
 పతికిశుభకరంబగును-౨౦-యింటికితక్కువగానుండేనేహీనికరంబగు-గణిత
 మువలననేర్పడినయింద్రాద్యష్టదిక్ష్పతులువరుసగాసాభాగ్యము-గృహదహ
 నము-అశుభము-శశ్రుభయము- పశులాభము- స్థానచలనము- ధాన్యము-
 శుభము-ఈయెనిమిదివిధఫలములగుగజేయుదురనితాత్పర్యము.*** **

౨౦౭ || అ || అథచైత్రాదిమాసానాంక్రమాత్ ఫలమాహ || మూ || చై
 త్రాద్యాఃక్రమశశ్శుభంబహుధనంహృత్కుంచగోనాశసంగోలాభంసు
 తనాశనంత్యనశనంసంపూర్ణసౌఖ్యంసదా | ధాన్యంవహ్నిభయంజయం
 బహుసుఖంస్తంభప్రతిష్ఠాగమెకున్యస్తద్గృహిణశ్శుభోప్యశుభకృత్తాసో
 మలాభ్యోయది || వ్యా || చైత్రాద్యఇతి || చైత్రాద్యాః-చైత్రాదిద్వా
 దశమాసాః-స్తంభప్రతిష్ఠాగమెస్తంభప్రతిష్ఠాకాలైక్రమశఃతత్తత్ఫలాని
 కున్యురితినబంధః-యథాచైత్రమాసశ్శుభంవైశాఖోబహుధనం-జ్యే
 ష్ఠోహృత్కు-ఆమాఠోగోనాశనం-శ్రావణోగోలాభం-భాద్రపదస్సుత
 నాశనం-ఆశ్వయుజఃఅనశసమన్నాభావం-కార్తీకస్సంపూర్ణసౌఖ్యం
 మాగఃశీపోధాన్యంపాషణివహ్నిభయం-మూఘోజయం-ఫాల్గునోబహు
 సుఖమితిశుభోపిచులాభ్యోమాసః-అధికమాసోయదితద్గృహిణఃతద్గృహ
 పతేరశుభకృన్యవతి,

అ || చైత్రాదిద్వాదశమాసములకుఫలములజేప్పుచున్నాడు || తా || చై
 త్రమాసముమొదలుఫాల్గునమాసమువరకు-౧౨-మాసములలోగృహమున

కు స్తంభ ప్రతిష్ఠ జేసి రేనిక్ర మముగ-శుభము-అధిక ధనము - మరణము-పశు
నాశము- పశులభము-పుత్ర నాశము- అశ నాభావము- సంపూర్ణానుభ
ము-భాన్యము-అగ్ని భయము-జయము-బహు సౌఖ్యము-ఈ ద్వాదశవిధ ఫల
ములు గలుగుననియు - ఈమాసములలో శుభకరంబైనమాస మధికమాస
ముగానుండెనేనినదియునశుభకరంబని తాత్పర్యము||*****||

౨౦౦||అ||చర రాశ్యాదిగతసూర్య ఫలమాహ||మూ|| తిన్ద్రాంశుశ్చరరా
శిగః స్థిరగతో వాప్యథాకృత్సర్వదామృత్యుస్సాన్దిద్విశరీరిగోగృహపతేః
స్తంభప్రతిష్ఠాగమే| వారా వాతని నెశయోరనలవాక్షీ-శ్శశీశోకకృత్సర్వః
పుత్రకృదథాదౌగురుభృహజ్ఞః స్థైర్యకృత్సానుజః || వ్యా||తిన్ద్రాంశురీతి ||

తిన్ద్రాంశుఃసూర్యఃచరరాశిగోవాస్థిరరాశిగతస్థిరరాశిగోవా-సర్వదాఅ
థాకృత్సర్వవతి-స్తంభప్రతిష్ఠాగమేస్తంభప్రతిష్ఠాకాలే-సూర్యోద్విశరీరగః
ద్విస్సభావరాశిగతశ్చేత్-గృహపతేఃమృత్యుఃసాన్దిత్-అథ వారిఫలమాహ
అరనినెశయోఃఅరోంగారకఃపనేశః సూర్యతయోర్వారౌకుజ భానువా
సరౌ-అనలవా - ఏతద్వాదద్వయేస్తంభప్రతిష్ఠాచేత్తద్దృహందగ్ధంభ వేది
త్యర్థః - షీణఃశశీక్షీణేందువార ఇత్యర్థఃశోకకృత్ - పూర్ణఃచంద్రఃపూర్ణేం
దువాసరః - పుత్రకృత్గురుభృహగురుశుక్రవారౌలగ్ధాసంపత్-రాజ్ఞః
బుధ వాసరఃభానుజఃశని వాసరశ్చస్థైర్యకృత్-చిరకాలస్థితికాఠిణావిత్యర్థః

౨౦౧||అ||చర రాశ్యాదిగతసూర్య ఫలమునుజెప్పుచున్నాడు||తా||గృ
హమునకు స్తంభ ప్రతిష్ఠ జేయునమయమునసూర్యు డుచరస్థిర నామాంకిత
ములగులగ్నములయందున్నధన ప్రదుడగు - ద్విస్సభావలగ్నగతుండై యు
న్నగృహపతికిమృత్యుకరుడగు - భాన్వంగారక వారములయందు స్తంభప్ర
తిష్ఠ చేయబడినగృహమగ్నిదగ్ధమగు - షీణచంద్ర వారముదఃఖప్రదమగు -
పూర్ణేందు వారమునుపుత్రప్రదమగు - గురుభృగువారములుసంపత్-రం
బులగు-బుధశనివారములుస్థిరకరంబులగుననుట.

౨౦౨||అ||అథలగ్నఫలాన్యాహ||మూ|| సూర్యాంగారకలగ్నవర్గర
హితంసర్వంస్థిరగోభనలగ్నంవాద్విశరీరమత్రగృహిణోలగ్నంచరంవం
చలం | సూర్యాంగారకలగ్న మప్యథశుభంసౌమ్యగ్రహైస్సంయుతంసౌ
మ్యైర్వాయదిషీతంసుఖిభిః హ్రారాస్త్రిషష్టాయు గాః || వ్యా||సూత్యే
తి|| సూర్యాంగారకలగ్నవర్గరహితంసూర్యాంగారకయోః లగ్నే సింహ

వృశ్చికే-తయోర్వర్గంషడ్వర్గంచ తాభ్యాంరహితం - సర్వంస్థిరంశోభనం -
 కి చద్విశరీరంద్విస్వభావమపి - లగ్నంగృహిణఃఅత్రస్తంభప్రతిష్ఠాయాం
 శుభం - చరంచరలగ్నంశేత్ చలంచలంచలనప్రదంభవేత్ అథవాసూర్యాం
 గారకలగ్నంసంహంవృశ్చికమపిసౌఖ్యగ్రహైస్సంయుతంయు క్తంచేచ్ఛు
 భం-అథవాసుబలిభిఃకథికబలయు క్తేస్సామ్యైశుభగ్రహైఃవీక్షితందృష్టం
 వాయదిశుభం-అథవాక్రూరాఃపాపగ్రహఃత్రిషష్ఠాయుగాలగ్నాత్ప్రి
 షష్ఠైకాదశస్థానగతాయది-తదావాసూర్యాంగారకలగ్నంశుభంభవతి ||

అ || లగ్నఫలములజేష్ఠుచున్నాడు||తా || సింహ-వృశ్చికలగ్నములును
 వానిషడ్వర్గలుం గాకతక్కినస్థిరలగ్నములును- ద్విస్వభావలగ్నంబులును-
 స్తంభప్రతిష్ఠకుశుభకరంబులగును - చరలగ్నముచాంచల్యమునిచ్చు-మఱి
 యునిషద్ధములయింహ - వృశ్చికములుశుభగ్రహయుక్తములై యున్న
 ను-అధికబలయుక్తములగుశుభగ్రహములచేజూడబడుచున్నను- పాపగ్ర
 హములు - ౩-౬ - ౧౧ - ఈస్థానములయందుండిననపుడీలగ్నములుశుభక
 రంబులగుననితాత్పర్యము.

౨౫౨ || అ||అథనక్షత్రాణాంతిర్యగధోధ్వజముఖత్వందశయతే
 సౌరత్రప్రతిపినియోగమాహ||మూ||పాష్టాదిత్యకరత్రయార్యశశభృన్త్రి
 త్రద్వయాభ్యాశ్శుభాఃస్య స్థిర్యజ్జుఖితారకాగృహవిధౌముఖ్యానవాధో
 ముఖాః | కూపాదౌతుపిత్వద్విదైవదనుజాహ్యగ్నిప్రీపూర్వాంగకాశ్చే
 సాస్తూర్ధ్వముఖాభిధానవశుభాప్యతౌదిసంస్థాపనే||వ్యా || పౌష్ణే||పౌ
 ష్టాదిత్యకరత్రయార్యశశభృన్త్రిత్రద్వయాభ్యాః కేవలేపునర్వసూహస్తది
 త్రానావృత్త్యశ్చినీహ్యగశీమానూరాధాశ్వేస్తాభ్యాః - నపతిర్యజ్జుఖితార
 కాః - గృహపిధౌస్తంభప్రతిష్ఠాయాంశుభాస్సయః - పితృద్విదైవదనుజా
 హ్యగ్నిప్రీపూర్వాంతకాఃకుఘావిశాఖామూలాశ్వే.మకృత్తికాపూర్వ
 ఫల్గునీపూర్వామాధాపూర్వాభాద్రాభరణ్యఃసవాధోముఖాస్తారకాః కూ
 పాదౌకూపవాపీతటాకాదిఖననకర్తృణీముఖ్యాః- శేషాస్తపుష్యద్రాశ్ర
 వణోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రాశతభిషగ్రహిణీధనిష్ఠాః - నమోర్ధ్వము
 ఖాభిధాస్తారకాఃవృతౌదిసంస్థాపనేశుభాః||

అ || నక్షత్రములకుతిర్యజ్జుఖాధోముఖోర్ధ్వముఖత్వములను వానికి
 ఫలములనుజేష్ఠుచున్నాడు||తా|| అశ్వినిమొదలురేవతివరకునిరుపదియేడు
 నక్షత్రములదెలుసుకొనుటకీక్రిందవ్రాసుబడియున్ననక్షత్రజ్ఞాపకంబుల

గుసంఖ్య లచేతనాసంఖ్యావాచ్యనక్ష త్రములదెలుసుకొనవలయు - నక్ష
త్రజ్ఞాపకంబులగుసంఖ్యలు-౧-౫-౭-౧౩-౧౪-౧౫-౧౭-౧౮ - ౨౭ - ఈసం
ఖ్యా వాచ్యంబులగుతిర్వచ్చుబనక్ష త్రములు స్తంభ ప్రతిష్ఠకుశుభకరంబు
లనియు - ౨-౩-౪-౧౦-౧౧-౧౬ - ౧౯ - ౨౦ - ౨౫ - ఈసంఖ్యా వాచ్యంబు
లగునధోముఖనక్ష త్రములు-బావులు-గుంటలు- చెరువులు మొదలయినవా
టినిత్రోవ్వుటకు శ్రేష్ఠములనియుర-౬-౮-౧౨- ౨౧- ౨౨- ౨౩- ౨౪- ౨౬ -
ఈసంఖ్యా వాచ్యంబులగుసూర్యముఖనక్ష త్రములు - ౯ - దిన్నివనము
లు పైర్లు మొదలయినవాటినిస్థాపించేయెడలశుభకరంబులగుననుట

౨౫౩|| అ|| పూర్వంసామాన్యేనస్తంభప్రతిష్ఠానక్ష త్రాఃప్రకృత్యా
నివిశేషేణనిరూపయతి|| మూ|| నానత్యాపితిరేవతీకరగురు శ్రోణత్రయేం
దూస్తరామి త్ర త్వష్ట్రవిధాత్పుభేమ్మగుతదాస్తంభప్రతిష్ఠార్థదా|| యన్ని
ర్మాణగృహేశదేశవివరేస్తంభప్రతిష్ఠాంశుభాంశృత్యావశద్గృహసంయు
తాన్యభవనంకార్యంతథాతద్యుతం || వ్యా|| నానశ్యేతి|| నానశ్యేతి|| అగ్ని -
అదితిఃపునర్వనూ - రేవతీప్రసిద్ధా - కరోహస్త - గురుఃపుష్యః - శ్రోణత్ర
యంశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః-ఇందుఃస్ఫుగశిన్ధి - ఉత్తరాశ్రయం-మిశ్రమ
సూరాధా - త్వష్ట్రాదిత్రా - విధాతారోహిణీ - ఏణేమపంచదశనక్షత్రేషు
స్తంభప్రతిష్ఠా-సుతదాపుత్రదా - అర్థదాసంపత్క - గాచ-యన్నిర్మాణగృ
హేశదేశవివరే - యత్నిర్మాణగృహంతస్య ఈశదేశఃఈశాన్యదిక్ - త
స్యాందిశి-వివరేగ్జే-శుభాంస్తంభప్రతిష్ఠాంశృత్యా - తదనంతరం-తద్గృహ
సంయుతాన్యభవనంతద్గృహేణసంయుతంయుక్తం - అన్యభవనంగృహం
తరంకార్యం - నిర్మాణవ్యంతథాతద్యుతం హంతరమపికార్యం - ప్రథమ
గృహస్తంభప్రతిష్ఠాయామేవముఖ్య నక్షత్రాదివిశేషవిచారః - నతుప్రతి
గృహస్యాపీత్యాశయః,

అ|| పూర్వంశ్లోకమందుసామాన్యముగాస్తంభప్రతిష్ఠకునక్షత్రముల
జెప్పినట్లవిశేషనక్షత్రములజెప్పుచున్నాడు|| తా|| అశ్వీ - పున-రే-హ-పు
ష్య - శ్ర-ధని-శత-మృ-ఉత్త-ఉషా-ఉభా-అనూ-వి-రో-ఈ-౧౫-నక్షత్రము
లుపుత్రకరంబులునుసంపత్కరంబులుననియు-ఆస్తంభమునుతానుకట్టబొ
య్యెడిగృహమునకీశాన్యదిక్కుననొకపల్లముత్రవ్వించుప్రతిష్ఠజేసిపిమ్మ
టగృహనిర్మాణముజేయవలయుననియు - ఇట్లునిర్మితమైనగృహముతోమ
ఱునెన్నిగృహములుగానినిర్మాణముజేయనెడలలగ్నాదివిచారములనా

వశ్యకములనియును తాత్పర్యము.

౨౫౪ || అ|| వాస్తుపురుషస్థితక్ర మమాహ|| మూ|| మా సేషు క్ర మశ స్త్రీ
మృత్రి మనదా ప్రా చీనభస్మాదితఃస్వ పాదేయమహీషువాస్తుపురుషస్త
ద్వామశాయాభవేత్ || వ్యక్తాతచ్చరణేక్షణస్థకకుభౌతత్వప్రమూర్ధస్థది
క్చాలా సేషు విక్షిప్తే త్తదుదరేశంకుంయుధోక్తంసుధీః|| వ్యా|| మా సేషితి||
వాస్తుపురుషఃక్ర మశ్లో వత్సమాణప్ర కారేణ ప్రాచీనభస్మాదితః ప్రాచీ
మారభ్యమా సేషు భాద్రపదమారి భ్యేన్యస్థః - త్రిమృత్రిమమా సేషు సదా
తిష్ఠతి - అయమేవాశయః - ప్రాచ్యాంభాద్రపదాశ్వయుజక్తార్తికేషు - త
ణ్ణక్షిణస్యాంసూర్జీర్షపాషమాఘేషు - ప్రతీచ్యాంఃఫాల్గునస్తేత్రవైశాఖే
షు - ఉదీచ్యాంజ్యేష్ఠామాఢశ్రావణేయ్యశి - స్వపాదేయమహీషుస్వ స్వ
పాదేయాంయాయాహ్యఃతాసువాసుశాయీనామభాగశాయాభవేత్ -
తచ్చరణేక్షణస్థకకుభౌతస్య వాస్తులయస్య చరణేక్షణ స్థేయకకుభౌది
శౌతే || ౨ || దిశ్శక్తుకకుభఃకాస్తాత్తత్వమదః - త్యక్తావిహాయతత్వప్రమూ
ర్ధస్థదిక్చాలాసు - తస్య వాస్తుపురుషస్య పృథ్విప్రమూర్ధోఽయేదిశౌన్యఃత
యాయాశ్శాలాగృహః తాస్యేవతదుదరేతన్నద్య భాగవవ - సుధీర్వి
ద్వా - యథోక్తంశాస్త్రోక్తరిత్యాశంకంవినిక్షిపేత్సాధయేత్ ||****

అ|| వాస్తుపురుషమేవ డేడిక్ర మమునఃదానికిఫలమునుజేప్పుచున్నాడు
|| తా|| వాస్తుపురుషమేవభాగ్రంధముయొగలు - ౩- మాసములుతూర్పుతల
గానున్న - మాగశీషముయొగలు - ౩- మాసములుక్షిణిరన్నగాను
న్న - ఫాల్గునముయొగలు - ౩- మాసములుఉత్తరాశిగల గానున్న - జ్యేష్ఠ
మాసముయొగలు - ౩- మాసముల వశిరుగేర్తగిలినన్నగానున్న - యెడమవ
క్క - గామల్లిశయనింది యుంచున్నాడు - గానవాణిపాదములున్నదిక్కును
న్న నేత్రములచూపుచుదిక్కునున్న నదవి - సుదేశిరన్న సువీపునున్నది
క్కులయందు తాగట్టెడుగృహమునకుమధ్య భాగమునశాస్త్రప్రకారము
గశంకస్థాపనజేయవలయుననితాత్పర్యము||*****

౨౫౫ || అ|| శంకులక్షణమాహ|| మూ|| శిచ్చంకుం త్రివిధంవిభజ్య సమ
శశ్చోధ్వాదిభాగత్రయెవ్యష్టాశ్రంచతురశ్రమవ్రణమృజుం చానశ్ర
మేవం విధం | సర్వేషాంచవితస్త్రిమాత్రమవధిస్వణాదిరత్నాన్నితరంగం
ధాద్యై రభిపూజితంశుభదినేశంకుంస్య సెన్తంగళైః|| వ్యా|| తదితి|| సర్వే
షాంసర్వవణానాంవితస్త్రిమాత్రం ద్వాదశాంగుళమాత్ర మవధిః ప్రమా

ణం॥౧॥విత్ సీ ద్వా దశాంగుళమిత్యవరఃతచ్చుకుం ద్వాదశాంగుళపరిమి
తశంకుంస హ శఃఅన్యూనాధికంయథాతథాత్రివిధంవిభజ్య - ఊర్ధ్వా
దిభాగత్రయేఊర్ధ్వమధ్యభాగోభాగేషు - ఊర్ధ్వభాగే - అష్టాశ్రే - అష్టా
అశ్రయఃకోణానియస్య తం - మధ్యమభాగేచతురశ్రం - అధోభాగే అన
శ్రం - యోగంవత్తులం కారమిత్యర్థః - కించఅప్రణఃకోటరాజగహితం -
ఋజుంబలవక్రం - ఏవంవిధంఉక్తలక్షణసంపన్నం - శంకుంగంధాద్యైఃగం
ధపుష్పక్షతైరభిపూజితంకృత్వా - స్వర్ణాదిరత్నాన్వితేసువణాప్రవా
ళమాక్రికాదిసమన్వితేగతఃఇతి శేషః - మంగళైః హంశమూర్త్యఘోషైఃశు
భాది నేపూర్వోక్తలక్షణసంపన్నైగుభవివ సెన్య సేత్ నిక్షిపేత్ ,

అ॥ శంకులక్షణమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ బ్రాహ్మణాదిసమస్తవ
ణాంబులవారును - తొట్ట - ముడి - వలపు లేకయుండెడుప్రమాకునకా నెడుపాడ
వున నెక మేకు నేర్పరచియూ మేకునుసమాంశములుగా - ౩ - భాగములుచేసి
అందు మొదటి భాగమునుగుండుగనుమ్మ - మధ్యమభాగమును - ౪ - మూలలు
గలదిగానుమ్మ - కొన నెనిమిదిమూలలుగలుగునట్లుజెక్కి - దానిస్వర్ణరత్నా
దులతోనున్న పల్లమునశుభనక్షత్రలగ్నయుక్తమగుదివసంబునమంగళవా
ద్యఘోషలతోడనాటవలయుననితాత్పర్యము,

౨౧౬॥ అ॥ శంకుప్రక్షేపణసామాన్యమా॥ మూ॥ వాపీకూపతటాక
సెతుపరిపూస్వతానుభితైరధోభిత్తీనామపిబాహ్యదేశనికటేసర్వత్రజే
వాలయే । భిత్తీనామపిచాంతరేచనిలయేనాణాంపశూనాంసదాతావశ్చ
లగ్నహస్థిగృహపతేర్యజచ్చశంకుస్థితిః॥వ్యా॥వాపీతి॥ వాపీకూపత
టాకసేతుపరిపూను-ఏతాను-భిత్తేఃకుద్యస్య॥౨॥భిత్తిస్త్రీకుడ్యమేడూకమి
త్యమరః-అధఃఅధోభాగే-సర్వత్రజేవాలయేనకలదేవతావాందిరేషు-భి
త్తీనాంబాహ్యదేశనికటేబాహ్యదేశసమీపే-నశాణాంమనుష్యేణాంప
శూనాంనిలయేచభిత్తీనామంతరేమధ్యదేశఏవ-శంకుంనిక్షిపేదితి శేషః -
శంకుస్థాపనఫలమాహ-శంకుస్థితిఃయావత్ గృహపతేర్యజమానస్యశావ
త్కాలగృహస్థితిః-తావాన్కా-లోయస్యాస్మాతావత్కాలాగృహేస్థితిః
చిరకాలస్థాయినంశంకుంనిక్షిపేదిత్యాశయః.

అ॥ శంకువునుస్థాపించుటకునశమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ బావి - చెరు
వు - గుంటలు - నేర్పరచెడి సమయమున పాటికట్టలక్రిందను జేవాలయము
లుగట్టెడుసమయమున ప్రాకారమునకు వెలపటసమీప ప్రదేశముననున్న

వశువులకొట్టముగృహనిర్మాణముజేయు నెడలతామేర్పరచుకొనియున్న ఆయుమునకుఁ గాఢ్యప్రదేశమందును శంకుస్థాపనజేయవలయుననియును - మఱియుశంకువుయెంత కాలమువరకునుండునోఅంతకాలమాగృహపతి సౌఖ్యముగనుండునుగానబహు కాలముండదగిన మ్రాకుచేశంకువు నేర్పరచవలయుననితాత్పర్యము.

౨౫౭ || అ || అధశంకుగృహ దారుణాం శుభాశుభవృక్షనిర్ణయమాహ || మూ || కారంజాజ్ఞానసాలినీపకుటజాఃపారాదమందాంకాబిలన్వనై ణవముగ్ధపత్ర ఖదిరావృతౌశుభాస్సన్దసు | త్యాజ్యాన్ధవిభీతకాన్సు హివటానింబాశ్చయేకంటకాలశ్వస్థామ్రకపిన్ధతాశవకుశప్లతౌలగస్త్రాస్త్రాదయః || వ్యా || కారంజేతి || కారంజాఃనక్తమాలా ఆంధ్రభాషాయాంకానుగ- అజ్ఞానాఃకకుభాఃఆంధ్ర భాషాయాంమద్ది సాలాఃసజ్జాఃఆంధ్రభాషాయాంపెసీపాఃకదంబా ఆంధ్రభాషాయాంకడప-కుటజాఃఆంధ్ర భాషాయాంకొడిశపాల-పారా దాఃతాలవిశేషాః - మందారాఃపారిభద్రకాః వేణవసన-వైణవాఃవంశాఃయుగ్ధపత్రాఃకోవిదారకాఃఆంధ్రభాషాయాం దేవకాంచనము - ఖదిరాఃప్రసిద్ధాఃపతేవృతౌస్సన్దసుగృహేషుశుభాః - అథాశుభవృతౌనాహ || త్యాజ్యాగ్నితి || దగ్ధాఃదగ్ధవృతౌఃవిభీతకాఃఖూతావాసాః - స్నుహయః - ఆంధ్రభాషాయాం జేముడు-వటః - నింబాః - పిచుమందాఃయేకంటకాఃకంటకిసూవృతౌస్త్రైఃఅశ్వస్థాఃప్రసిద్ధాఃఅనూశుచ్చతాః-కపిస్థాఃతాళాఃతాళవృతౌః-వకుళాఃకేసరాఃప్లతౌఃప్రసిద్ధాః-అగస్త్రాస్త్రాఃఆంధ్రభాషాయాం అవిశేషత్యాదయోవృతౌగృహేషుత్యాజ్యాః అశుభాగ్నిత్యధః.*****

అ || శంకువునుసాగింపకును-గృహముకుట్టుటకును-శుభాశుభవృక్షములజెప్పుచున్నాడు || తా || కానుగ - మద్దియే పెకడప-కొడిశపాల-శ్రీ శాశముపారిజాతము-వేదురు-దేవకాంచనము-చంద్ర-ఇవిశుభకరంబులనియు కాలినచెట్లు-తాండ్ర-జేముడు-అత్తి-అశ్వత్థము-మామిడి-నాస్తి-ముండ్లగలచెట్లు- తాటిచెట్లు-అశోకము-వేపచెట్టు-జువ్వ-అగిశ-ఈచెట్లుఅశుభకరంబులనియును తాత్పర్యము,

౨౫౮ || అ || అధగృహణాదిజ్ఞేర్ణయమాహ || మూ || ప్రాచ్యాంసానగృహంచసాకసదనవహ్నైతునుప్రాయలయోయామ్యాయామాధశస్త్రసన్దగనుజేభుక్తైలయఃపశ్చిమే | వాయువ్యాంపశుమందిరంశుభకరంభం

దారవేళ్ళేత్తరేత్తై వేదేవగృహం ప్రశస్తమఖిలంస్వస్వాయకార్యంసదా॥
 వ్యా॥ప్రాచ్యామితి॥ప్రాచ్యాంసిశిస్సానగృహం-పహ్నాఆగ్నేయాంపాక
 సననంపాకశాలా-యామ్యాయాం దక్షిణస్యాంసుప్త్యాలయః శయనగృ
 హం-దనుజేనైర్ముత్యం-శస్త్రసద్ద-ఆయుధగృహం-పశ్చిమేప్రతీ
 చ్యాంభుక్త్యాలయఃభోజనగృహం-వాయవ్యాంపశుమందిరం పశుగృహం
 ఉత్తరేభందారవేళ్ళధనధాన్యాదిగృహం-శైవేఈశాన్యదిశిదేవగృహంగృ
 హదేవతామందిరంనిమిత్తంచేద్భుభకరంఽఖిలంసన్నానాదిసర్వగృహం-
 స్వస్వాయంయథాతథాకార్యంచేత్-ప్రశస్తం-యస్యాంసిశియదాయఉ
 క్తః-తస్యాంసిశితదామేనకార్యమితిభావః॥

అ॥గృహములకుదిక్షిణకాయమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥తూర్పునన్నైన
 గృహమును- ఆగ్నేయమునవంటయిల్లును-దక్షిణంబునపడకటియిల్లును-నిర్
 ఋతిదిక్కుననాయుధగృహమును- పశ్చిమంబునభోజనగృహమును-వా
 యవ్యమునపశువులగృహమును- ఉత్తరంబునబొక్కసగృహమును-ఈశా
 న్యభాగమునపూజాగృహమును- నీవరుసనగట్టిరేనిమంగళకరంబులగునని
 యునాయాగ్నిగృహములశిల్పశాస్త్రానుసారముగనాయముదప్పకగట్టవల
 యుననియునుతాత్పర్యము॥

౨౧౪॥అ॥అథశ్లోకద్వయేనరాజ్ఞాంనైమిత్తికగృహస్థానవివేకమాహ
 ము॥ఇంద్రాగ్నేయరథశంఖసప్తసదనంఘాతతయమాగ్నేయర్థహందై
 తేయాంతకయోఃపురీషసదనంపిద్యాగృహంమధ్యమైరఙ్గోవారుణయో
 శ్చరోదనగృహంతోయేశవాయవ్యయోమః-ధ్యేకామగృహంకుపేరమరు
 తోఃకుర్యాత్సదాభూపతిః॥వ్యా॥ఇంద్రాగ్నేయరితి॥ఇంద్రాగ్నేయఃప్రాగా
 గ్నేయదేశయోమః-ధ్యే- మంధనస్సననందధిమంధనశాలాం-యమా
 గ్నేయఃదక్షిణాగ్నేయయోరంతరా-లేఖాతం-వ్రీహ్యోదిహననగృహం-దై
 తేయాంతకయోఃనైర్ముతిగక్షిణయోమః-ధ్యే-పురీషసదనం-ముత్ర
 పురీషోత్సగగృహం-రఙ్గోవారుణయోఃనైర్ముతిపశ్చిమయోమః-
 ధ్యేవిద్యాగృహం-తోయేశవాయవ్యయోఃపశ్చిమవాయవ్యయోమః-ధ్యే
 రోదనగృహం-కుపేరమరుతోఃఉదగ్వాయవ్యయోమః-ధ్యేకామగృహం
 క్రీడాగృహం-ఏవంఘాపతిఃరాజాసదాకుర్యాత్॥

౨౧౫॥ము॥కౌపేరీశ్వరయోశ్చవైద్యభవనంశాక్రేతయోసౌస్తికం
 జ్యేష్ఠప్రాత్రసిత్యవ్యమాతృభవనంస్వస్త్వాద్యమెపశ్చిమే॥శాలానాముపరి

స్థితేషుభవనేష్వవంవిచింత్యంబుధైరత్యుచ్చంసహినాతీచమథవాసా
 హ్యంగృహంకారయేత్ || వ్యా || కావేరీతి || కావేరీశ్వరయోఃఉదగీశానయో
 ముఖ్యైఃవైశ్వభవంబోధగృహం- శాశ్రేతయోఃప్రాగీశాన్యయోగ్య
 ధ్యేసాతికంప్రీతాంప్రసూతిగృహం-స్వస్థాన్తృహాత్ - యమెవక్షిణ
 స్యాంపశ్చిమేచజ్యేష్ఠభ్రాతృపితృవ్యమాతృవాణాంగృహంకుర్యాత్ - శా
 లానాంగృహేణాండపరిస్థితేషుభవనేష్వపివమముక్తరీత్యా ఆయాచికంబు
 ధైఃజ్యోతిశ్చాస్త్రజ్ఞైఃవిచింత్యంపితేషేణాలోచనీయం అత్యుచ్చం - అ
 త్యంతోన్నతం-అతీహీనంఅగ్యంతప్రాస్వమపిగృహంనకారయేత్-కింశు
 సాహ్యంఅనతిప్రాస్వంఅనత్యుచ్చంచగృహం-కారయేత్ ||*****

అ||రెండుగ్లోకములచేత రాజులనైమిత్తికగృహములకుస్థానములజేప్పు
 చున్నాడు|| తా||ప్రాగాగ్నేయదిక్కులకుమధ్యభాగంబునపెరుగుజులుకుటకు
 ను-దక్షిణాగ్నేయమధ్యభాగంబునధాన్యముదంపుటకును-నిర్ఋతిదక్షిణ
 ములకుమధ్యభాగంబున మూత్రాద్యత్సజ్జనమునకును-నైర్ఋతిపశ్చి
 మంబులకుమధ్యంబునవిద్యాభ్యాసమునకును- పశ్చిమవాయవ్యములకుమ
 ధ్యంబునమృఖంబుటకును- ఉత్తరవాయవ్యములకుమధ్యంబునక్రీడించుట
 కును-ఈశాన్యోత్తరములకుమధ్యంబుననైద్యముజేయుటకును-ప్రాగీశా
 న్యంబులకుమధ్యంబునప్రసూతికిని-గృహములనేర్పరచవలయుననియు- తన
 యింటికిదక్షిణంబుననైవంబశ్చిగుంబుననైనను-తనయన్న-పెత్తండ్రి-పిన
 తండ్రి-తల్లివీరలకుగృహములనేర్పరచవలయుననియుపైమిదగట్టించు నేడ
 లగ్నిగృహములకుజేప్పబడినక్రమంబుననే ఆయముమొదలగులక్షణముల
 నాలోచింపవలయుననియు - మిక్కిలిసొప్పిసాడవులేకననుముగానుండున
 టులగృహములుగట్టవలయుననియునభిప్రాయము|| *****

౨౨౦||అ||అథధ్వజాద్యాయానాంక్రమాత్ఫలమాహ ||మూ|| ఆయా

స్సృష్ట్యధ్వజభూమసింహశునకాఉత్తాఖర్ఖ్యోగజఃకాకోష్ఠేహికృతా
 ధ్వజాంతంచమరణంశశ్వజ్జయంనామయ|| రాజ్యంమంఖకరంసదాశుభకరం
 తన్నిచ్చులంచక్రమాశ్చా|| గానిష్వపిసంయుతాగృహపతేనధ్వజధ్వజ
 జాద్యాఃఫలం|| వ్యా|| ఆయాశ్చ||ధ్వజభూమసింహశునకాశ్చత్వారిఃఉత్తా
 వృషభాఖ్యఃఖరఃఖరాఖ్యఃగజఃకాకత్తిచత్వారిఃపతేమిళిత్యా అష్టానా
 యాఃస్యః ధ్వజాద్యాఃధ్వజాద్యష్టాయాఃక్రమాత్ప్రాగాదిషుప్రాగా

దృష్టదిక్షుసంయుతాయతాన్యంతః గృహపతేర్యజమానస్యఫలంతత్తద
 నురూపంఫలంగమ్యః-యథా-ధ్వజాయఃప్రాచ్యాదితీ - కృతార్థతాంను
 నోరథఫసిద్ధిం-ధూమఃఆగ్నేయ్యాంమరణం సింహాలాచక్షేణస్యాం-శశ్వత్
 సర్పదాజయం శునకాయోనైర్ముష్ణాంఆనయంసంగం - ఉత్తాపశ్చిమే
 రాజ్యం-ఖరోవాయవ్యాందుఃఖం-గజఉదీచ్యాంసదాశుభం - కాకాయఈ
 శాన్యాంతన్నిష్ఫలంతస్యయజమానస్యనిష్ఫలంఫలాభావంకుర్యాత్ - పతే
 ధ్వజాద్యాసోన్వీక్తారిక్తస్థానసహితావఉక్తఫలదాభవంతి-స్వస్థానేతు
 సర్పెసత్ఫలదావేత్యవధేయం-స్పదిక్షుధాదాగ్రితవత్సమాణస్వాత్ -
 స్వస్వామి కార్యంసదేవప్రాగుక్తత్వాచ్చేతిదిక్

అ॥ధ్వజాయము మొదలగు నెనిమిదిదిక్కిఫలముల జేప్వమున్నాడు॥ తా॥
 ధ్వజాయము-ధూమాయము-సింహాయము-శునకాయము-వృషభాయము-
 ఖరాయము-గజాయము-కాకాయము-ఇవితొమ్మిది మొదలుగవీశాస్థాదిక్కు
 వరకువరుసపప్పుకయుం జేసేనిగృహపడికి సత్ఫలంబులనిచ్చు-వరుసనచ్చు
 సేనిక్రమంబుగ-ఇట్టసిద్ధి-మరణము-జయము-రోగము-రాజ్యము-దుఃఖము-
 శుభము ఫలాభావము-ఈఫలంబులగలుగ జేయుననుట॥

౨౬౨౨॥ ధ్వజాదీనాంస్వరూపంగరూపయతి ॥మూ॥ పాదాధిక్యసమో
 ధ్వజోయదిగజఃపాదేనహీనస్సహఃపాదోనోవిషమోహరిస్తువిషమస్సాం
 ప్రురస్త్వపాయోభవేత్ ॥ధ్వాంత్రాయస్తుభవేచ్చకేవలసమస్సాధోనమా
 యఃఖరఃశ్వాయఃస్వాద్విషమస్తుసాధాసుసమోధూమస్సద్విక్షుధాదాః॥
 వ్యా॥ పాదాధిక్యేతి॥ పాదాధిక్యసమఃపాదేనఆధిక్యఃసచాసౌసమస్సపా
 దాధిక్యసమఃసమసంఖ్యాకఃఆయామఃపాదాధిక్యోయది-ధ్వజఃధ్వజాయః
 స్వాత్ -పాదేనహీనఃపకపాదన్యూనఃసమఃసమాయః-గజఃగజాయస్వాత్
 త్విషమోవిషమసంఖ్యాకఃపాదోనఃపాదన్యూనశ్చేత్ హరిఃసింహాయఃవి
 షమఃవిషమసంఖ్యాకాయామఃఅం ప్రీణాసహితస్సాంప్రీ-తేనసహేతితుల్య
 యోగఇతిపహువీహిః-పాదాధికోయంవృషాయావృషభాయస్సాన్యత్
 ॥ని॥ పాదః పదంప్రీత్యరణోస్త్రియామిత్యమరః కేవలసమఃకేవలశబ్దేన
 పాదాద్యన్యూనాతిర్క్తశ్చేత్ -ధ్వాంత్రాయః కాకాయోభవేత్ -అసమా
 యోవిషమాయస్సాదశ్చేత్ ఖరః ఖరాయోభవేత్ విషమస్తుకేవలవిష
 మస్తుశ్వాసశ్శునకాయఃస్వాత్ -సాధా-సమః అథా-అధికసమాయః-ధూ
 మోధూమాయఃస్వాత్ -విశాలస్తుసర్పత్రచతుస్సంఖ్యాకపవబోధ్యపతే
 ఆయాఃస్పదిక్షుస్పస్పిక్తదిక్షులథాదాభవంతి-పతేనానుక్తదిక్షులశుభ

దాత్రిత్యథాల్లభ్యతే॥

అ॥ ధ్వజాద్యాయములస్వరూపమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥
 గృహముగట్టుటకైయేర్పరచినప్రదేశమునం దాయంతికినిడివి గొలువగా
 నాపరిమాణముపాతికయధికముగాసమసంఖ్యగలదైయున్న ధ్వజాయమ
 గు - పాతికతక్కువగాసమసంఖ్యగలదైయున్నగజాయమగు - పాతికత
 క్కువగాజేసిసంఖ్యగలదైయున్నసింహాయమగు - పాతికయెచ్చుగాజేసిసం
 ఖ్యగలదైయున్నవృషభాయమగు-యెచ్చుతగ్గులులేకసమసంఖ్యగలదైయు
 న్నకాకాయమగు - అర్ధమధికముగవిషమసంఖ్యగలదైయున్నఖరాయమ
 గు - కేవలపిషమసంఖ్యగలదైయున్నశునకాయమగు - అర్ధమశిశయంబుగ
 సమసంఖ్యగలదైయున్నధూమాయమగు- నీచెప్పబడినధ్వజాద్యాయముల
 కన్నిటికినివెడల్పుచున్నసంఖ్యాః మైయుండువలయు - ఈతయములుముం
 దుజెప్పియున్నతెరంగునతహాశహదిక్కులయందున్నశుభకరంబులగును -
 వ్యత్యాసముగానున్ననశుభకరంబులగునని తాత్పర్యము

౯౬౩॥ అ॥ అథోష్ట్రగజాదిశాలానామాయవివేకమాహ॥ మూ॥ ఉ

ష్ట్రాణామపిదంతినాంచభవనంకార్యంధ్వజేవాగజే హ్యశ్వానాంసదనం
 ధ్వజేచవృషభేయద్వాపశూనామపి॥ స్త్రీశయ్యాసనయంత్రకర్మాభవ
 నంసింహేద్వజేవావృషేసర్వేషామపిసవకర్మాసుసదాకార్యోధ్వజా
 యోధాదః॥ వ్యా॥ఉష్ట్రాణామితి॥ఉష్ట్రాణాం - దంతినాంగజానాహపి - భవ
 నంశాలా-ధ్వజేధ్వజాయగజేగజాయేవాధ్వజాయేనగజాయేనవేళ్యధాః
 కార్యంనిర్మాతవ్యం-అశ్వసాం- పశూనాంచ- సదనంగృహం- ధ్వజేధ్వజా
 యేయద్వావృషభేవృషభాయేవాకార్యంస్త్రీశయ్యాసనయంత్రకర్మాభ
 వనం స్త్రీణాంశయ్యాభవనం- ఆసనభవనంతస్థానముంటపం- యంత్రకర్మ
 ఆభిచారకర్మాతస్యభవనం-సింహేద్వజేవృషేనాకార్యంయద్వాసర్వే
 షాముష్ట్రాదీనాంసర్వకర్మనుధ్వజాయస్సర్వదాఅర్థదశసంపత్కరోభవతి॥

అ॥ గజతురంగాదిశాలలుగట్టుటకుఆయములనిర్ణయించుచున్నాడు.*
 తా॥ ఏనుగులకునుఒంటెలకునుధ్వజగజాయములలోనొకటిచేతను- గుడ్డి
 ములకును - పశువులకునుధ్వజవృషభాయములలో నొకటిచేతనుస్త్రీలుశ
 యనించుటకును - ఆస్థానమునకును- యంత్రకర్మలకునుసింహధ్వజవృష
 భాయములలోనొకటిచేతను - గృహములుగట్టించేనిశుభముగలుగు - ఇదిము

సం గాక నీచెప్పబడినయన్నియు శ్లకునుధ్వజాయము శుభకరంబగు ననుట.

౨౬౮॥ అ॥ అథ ద్వాభ్యాంశ్లోకాభ్యాంగృహనిర్మాణనిష్పద్ధికాలమాహ॥
 మూ॥ అర్కేపావకధిష్ఠ్యగేచభరణీఞ్శ్లోత్తరాభాన్వితేబ్రహ్మగ్రాది
 హస్తాదగేపీయదివాచం ద్రేగ్నిధిస్థ్యాన్వితే । భౌమేచాగ్ని సుమాంత్యభా
 గ్యసవిత్పత్రవ్యాదపుష్ప్యాన్వితేస్వాన్వ్యఃఖంబహుసహ్యాతేచభవనంస్తంభ
 ప్రతిష్ఠాగమే ॥ వ్యా॥ అర్క-ఇతి॥ స్తంభప్రతిష్ఠాగమే-స్తంభప్రతిష్ఠాకాలేఅ
 ర్కేనూర్యేపావకధిష్ఠ్యగేకృత్తికానక్షత్రగేసతి - భరణీఞ్శ్లోత్తరాభా
 న్వితేభరణీనక్షత్రస్యఉత్తరాభాగతేవా-బ్రహ్మగ్రాదిమపాదగేరోహిణీ
 నక్షత్రస్యప్రథమపాదగేసతివా-చం ద్రేవా-వాశబ్దఃసముచ్చయాఘోకః
 ॥ ౧ ॥ వాస్యాద్వికల్పాపహయోరెవార్ధేదసముచ్చయభిళేకేవః - అగ్నిని
 స్థ్యాన్వితేకృత్తికానక్షత్రగేసతివా-భౌమే-అంగారకేఅగ్నిమాఘాంత్యభా
 గ్యసవిత్పత్రవ్యాదపుష్ప్యాన్వితేకృత్తికానక్షత్రాదేవత్యుత్తరఫల్గునీహస్తమూ
 లాపుష్కేమనవనక్షత్రేమస్థితేసంవా-యనిలహుహఃఖగస్మాత్ - గృహ
 పతేరితిశేషఃకించభవనంస్తంభప్రతిష్ఠాగమే-అంగారకేఅగ్నిమాఘాంత్యభా
 గ్యసవిత్పత్రవ్యాదపుష్ప్యాన్వితేకృత్తికానక్షత్రాదేవత్యుత్తరఫల్గునీహస్తమూ

అ॥ రేండుశ్లోకములచేర్చును. అర్కం అని కాలములదెల్పినవాని
 డు॥ శా॥ స్తంభప్రతిష్ఠ జేయునవసరంబునసూర్యుడొకృత్తికానక్షత్రమునదై
 నను - భరణీనక్షత్రోత్తరాభాగమునదై సుమ-రోహిణీ, కృత్తికానక్షత్రమునదై సను -
 చంద్రుడు-కృత్తికానక్షత్రమునదై సను-అంగారకము-కృత్తిక-మాఘ-
 రేవతి - ఉత్తరఫల్గునీ - హస్తములు-పుష్యము ఈనక్షత్రములయందై సను
 తురీతిననుండిరేనిగృహపతిఃసహుమఖిముగలుగుటయు-గ కయోగృహము
 గొదగ్గచుగుననియును శాస్త్రార్థము

౨౬౯॥ మూ॥ మి త్రేం ద్రానిలభాజపాద్ధ్వయయమేష్వేతేషుసం
 స్థితౌనాతత్సద్దాగునిగృహ్యాతేసుబలిభిదైతేయయతొదిభిః । ఏకశ్శత్రు
 గృహస్థితోదశహగోరూప్యనస్థితోవార్తహస్తదైహంపరహస్తగంధిలుభవే
 నిర్హాణలగ్నాబలాత్ ॥ వ్యా॥ మిత్రేతి॥ మిత్రేం ద్రానిలభాజపాద్ధ్వ
 యయమేషుఅనూరాధాశ్వేష్టాస్వాతీపూర్వాభాద్రోత్తరాభాద్రాభరణీ
 మ-ఏతేషుపట్ను-శనాథితేనశయిద్భవనంక్రియతేతత్సత్త్యశద్భవహంబు
 లీఘమేవసుబలిభిరత్యంతబలవద్భిః - దైతేయయతొదిభిఃదైతేయాబ్ర
 హ్మారాక్షసాఃయతొత్తుద్రపిశాచాదయఃతైనిగృహ్యాతే-ఏకాగ్రహస్సు

భాషాపాఠావశ్యమగ్రహణీతః శ్రుత్యైత్రగతస్యకాదశశుగః స్తంభప్రతిష్ఠా
 లగ్నాత్తరశశుగతోవాహుసస్థితస్సప్తశులగ్నగతోవాయదితద్దేహంపర
 హస్తగంపరాధీనంభవేణ్ఘట-ఖల్వితిశ్చయే-నిర్మాణలగ్నబలాత్ నిర్మా
 ణలగ్నస్యబలాత్ బలహీనత్వాదితిసర్వత్రాపిహేతురవగంతవ్యః.*****

తా || శనైశ్చరుడు-అనూ రాధ-జ్యేష్ఠ-స్వాతి-పూర్వాభాద్ర - ఉత్త
 రాభాద్ర- భరణి- ఈ-నక్షత్రములయందుండగట్టినగృహము - పిశాచ-
 బ్రహ్మకాతుకులకాలముంబగును- నొక శుభగ్రహముగానిపాపగ్రహము
 గానిస్వశత్రుత్వేత్రగతమై-స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నమునకు-౧౦-౮౨-౮నుండగ
 గట్టినగృహమునామకాంతమగుననితాత్పర్యము,

౨౨౬ || అ || గృహనిర్మాణేముఖ్యకాలమాహ-|| మూ|| విశ్రాద్యార్యమ
 హస్తచంద్రవిధిః పౌంసాంబుధిశ్రీ ప్రదోబ్రహ్మర్యేంద్వహివైష్ణవప్రాశ్న
 రజలేష్వస్యస్థినిఃపుస్తకనిరుద్రాదిశ్యవసుద్విదైవజలరాట్పిత్రాస్థితో
 భాన్యనశ్చక్రస్సప్తపవచేత్త్రగతఃస్తంభప్రతిష్ఠాగమే|| వా || దిత్రేతి||
 స్తంభప్రతిష్ఠాగమేస్తంభప్రతిష్ఠాకాలే - విశ్రాద్యార్యమహస్తచంద్రవిధి
 మనిత్రాశ్విన్యత్తరఫలునీహస్తమృగశీర్షరోహిణీమషట్సుబుధః స్థాయీ
 స్థితశ్చేత్గృహపతేర్జజమానస్యశ్రీప్రదఃవిశ్వర్యప్రదోభవేత్ - బ్రహ్మ
 ర్యేంద్వహివైష్ణవోత్తరజలేమరోహిణీపుష్యమృగశీర్షాశ్రేషాశ్రవణోత్త
 రాశ్రయపూర్వాపాథాసుకజ్యోగురుస్థితశ్చేత్పుత్రప్రదోభవేత్ - శు
 క్రఃరుద్రాదిత్యవసుద్విదైవజలరాట్పిత్రాస్థితఃఆద్రాఃపునర్వసూధనిస్తా
 విశాఖాశనిభిషక్పిత్రాసుస్థితశ్చేత్ భాన్యడః-ఆధవాశుక్రస్సప్తగపవచేత్
 స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నాత్సప్తశులగ్నగతోవాహుహగః-స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నగతో
 పిహాభాన్యనోభవేత్ - గృహపతేరితసర్వత్రానుషంగః. *****

అ || గృహనిర్మాణమునకుముఖ్యకాలమునుజెప్పుచున్నాడు|| తా|| స్తంభ
 ప్రతిష్ఠాకాలమను-వి - అశ్వి-ఉభ హ-హృ-రో-ఈ- నక్షత్రములయందు
 నుబుధమండినగృహపతికివైశ్వర్యప్రదుండగును-రో-పుష్య-మృ- ఆ- శ్రే -
 శ్ర-ఉభ-ఉసా-ఉభా-పూషా- ఈ- నక్షత్రములయందుబృహస్పతియుం
 డిన-పుత్రప్రదుండగును-ఆ-ద్రా-పున-ధ-వి-శ-వి- ఈ- నక్షత్రములయం
 దైనను-స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నమందైనను-లగ్నమునకు-౨-౮నైననుశుక్రదుం
 డినభాన్యప్రదుండగుననితాత్పర్యము*****

౨౨౭|| అ || ఆథస్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నస్యగ్రహసితిఫలమాహ-|| మూ|| పాపేషు

త్రిభవారిగేముబలిచ్చు స్తంభ ప్రతిష్ఠాలయాత్మేంద్రద్విత్రిభవత్రికోణసహితేస్వార్థజ్ఞకావ్యేందుము । స్వోచ్చస్వా లయమి త్ర రాశినహితేష్వగ్రాదిముద్రస్యవంకార్యంసక్తగురౌభృగౌరిపుగతేనచసితేవార్థికం॥ వ్యా॥ హాపేష్విత ॥ బలిముస్థానాదిబలయుక్తేముహూపేషుప్రారగ్రహేషు - స్తంభ ప్రతిష్ఠాలయాత్ స్తంభ ప్రతిష్ఠాలగ్నాత్ త్రిభవారిగేముశ్శ్చేన్ద్రైకాశమష్టస్థానగతేషుసత్సు - ఆర్థజ్ఞకావ్యేందుముగురుబుధశుక్రచంద్రేషు - స్తంభ ప్రతిష్ఠాలయాత్ కేంద్రద్విత్రిభవత్రికోణసహితేషు కేంద్రద్వితీయత్పతీన్ద్రైకాదశనవసపంచమైస్సహితేషుసత్సువా - అగ్రాదిష్వేతేషుచూపేషుగుభేషుచస్వోచ్చస్వా లయమి త్ర రాశినహితేషు - స్వోచ్చాస్వస్వకీయాచ్చస్థానాని - స్వా లయాఃస్వత్రైగ్రాణిమి త్ర రాశయఃమిత్రస్థానాని - తేస్సహితేషు - తేషుస్థితేషుసస్త్విత్యర్థః - సక్తగృహంకార్యంశ్చిత్తంశేతే - గ్రహ్యవంసంపత్కరంభవేత్ గురౌభృగౌచ - రిపుగతేత్రైత్రగతేవానీచత్రైత్రగతేవాసతి - గురౌషకరగతేషు క్రేకన్యాగతేసతివాకార్యంచేత్ - ఆతిఃసంపీడాకరంభవేత్

అ॥ స్తంభ ప్రతిష్ఠాలగ్నమునకు గ్రహస్థితివిజేష్వచున్నాడు॥ తా॥ బలయుక్తములైనపాపగ్రహములులగ్నమునకు - ౩- ౬- ౧౧- ఈస్థానములయందును-గురుబుధశుక్రచంద్రులు-౧-౨-౩-౪-౫-౬-౯-౧౦-౧౧- ఈస్థానములయందును-సూర్యాదిసమస్తగ్రహంబులును- తమతమయుచ్చస్థానములయందునుస్వత్రైగ్రములయందునుమి త్రత్రైగ్రములయందునుండగాగట్టినయిల్లుసంపత్ప్రదంబగును-బృహస్పతి- తనకుశత్రుత్రైగ్రహగుమకరరాశిగతుండైయుండగాను-శుక్రడుతనకునీచత్రైగ్రమగుకన్యారాశిగతుడైయుండగానుగట్టినయిల్లుపీడాకరంబగుననితాత్పర్యము*****

౨౬౮ ॥ అ॥ స్తంభ ప్రతిష్ఠాలగ్నస్య గాజయోగానాహ॥ మూ॥ లగ్నేకగ్నటకేయదాగురుది నేపివేందుసంస్థేగ వానిమాణేభవనేపిజాతపురుషోరాజాభవేత్సర్వదా॥ లగ్నేచాపగృహేరుపేగురుది నేశుక్రార్యసంస్థేతదానిగ్నాణేభవనేపిజాతపురుషోభూషోభవాతస్సహ॥ వ్యా॥ లగ్నౌత్తి॥ యరుది నేగురువాసరే - యదా - జివేందు సంస్థేగురుచంద్రాధిష్ఠితేకకటకేలగ్నేనిగ్నాణేనిమితేభవనేగృహే జాతపురుషఃఉత్పన్నపురుషః సర్వదాయావజ్జీవంరాజాపుగ్రవీశ్వరోభవేత్ గురుది నేశుక్రార్యసంస్థేచాపగృహేధనులగ్నేవా-రుపేచూనలగ్నేవా-శుక్రార్యసంస్థౌత్తిపశేషణము

త్రాప్యూహ్యం-నిమాణేభవనేతుజాతపురుషః-భూహిష్య ధిపీశ్వరోభవే
త్-అథ వాతన్నమోరాజసమోవాభవేత్.*****

అ॥ స్తంభ ప్రతిస్థాలగ్నమునకు రాజయోగముల జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ గు
రువారమున గుహిచంస్రలుండెడి కటకలగ్నమునందుగట్టినయింటబుట్టిన
పురుషుడు బ్రహ్మిణిగన్నాట్లగువసుధాధిపుడై యుండును- అగురు వారమున నే
గురుశుక్రలుండెడి సమీకనలగ్నములయందుగట్టినయింటబుట్టిననరుడున
రాధిపుడైనను-నరాధిపన మానుండె ననగుననితాత్పర్యము.....*

౨౯॥ అ॥ శల్లగ్న సిద్ధగ్రహవశాద్భూహామాయుర్నిరణయమా

హ॥ మూ॥ ఆయుష్యంతతనర్షమిజ్యసహితేతద్వచ్చశుక్రాన్వితేతస్యాగ్ధంబు
ధనంయుతేనుబలిశ్చసౌమ్యైస్త్రిభిస్సంయుతే॥ లగ్ననిమితనర్షనస్తుబ
హవస్సంవత్సరాస్సుశ్శుభాస్తద్గేహేవసంతోనరస్యబహవోభోగాభవే
యుస్సగా॥ వ్యా॥ ఆయుష్యమి॥ ఇజ్యసహితేగురుస్థలగ్నే-నిమితనర్ష
నః-విత్తకృహస్యశతవర్షంతనంవత్సరపరిమితమాయుష్యం - శుక్రాన్వి
తేలగ్ననిర్మితశుద్ధనశ్చతద్వత్ శతవర్షమే వాయుష్యమిత్యర్థః - బుధసం
యుతేలగ్నేతస్యాగ్ధంపంచాశఽన్వరః-నుబలిభిఃస్థానాదిబలవద్భిఃత్రిభిశ్చసౌ
మ్యైశ్శుభగ్రహైస్సంయుతేలగ్ననిమితనర్షనస్తుఆయుష్యంబహవోవ
త్సరాశతాధికాస్సంవత్సరాః-నకేవలమేతావత్-తద్భూహేవసతాప్రవ
ర్తమానస్యనరస్యసగ్ధానవశాత్తేషుశుభాఃబహవోభోగాశ్చభవేయుః

అ॥ లగ్నగుండుండెడిగ్రహములబలము వలననిల్లకునాయువునునిర్ణ
యింపుచున్నాడు॥ తా॥ గురుశుక్రలులగ్నముండుండెట్టినయిల్లునూరుసంవ
త్సరంబులును-బుధుడులగ్నగుండుండెట్టినగృహము-౫౦-సంవత్సరములు
ను-స్థానాదిబలయుక్తంబగునీశుభగ్రహశ్రయముతోగూడియున్నలగ్నగుం
డుగట్టినయిల్లునూటికినతిశయించిన సంవత్సరంబులుదిరంబుగ నుండుటయె
గాకయామింటనున్ననరునకత్యంతమంశభోగంబులుగలుకుచుండును

౨౯౦॥ అ॥ క్షుణ్ణిక వాస్తుస్వగూఢనిరూపయః॥ మూ॥ ఏకద్విత్రిచ శు
ష్ణయోష్యసమనయామేషుసూర్యోదయా తస్మిన్మ్యప్రాగ్యమపశ్యిమేషు
దివసెతద్వత్త్రపాయానపి॥ వాస్తీశ్చోభవినంవిశేత్ ప్రథమత్రయద్వచ్చ
తద్వత్త్రమాద్విజ్ఞేయంక్షణవాస్తువాసుతదిదం స్తంభప్రతిస్థాగమే॥ వ్యా॥
ఎకేతి॥ వాస్తీశ్చోవాస్తుపురుషః-అనుదినంప్రశ్యహందివసెనివాభాగే-
ఏకద్విత్రిచశుష్టమేషుయామేషుసూర్యోదయాత్ సూర్యోదయమూర

భ్యసామ్య ప్రాగ్యమపశ్చి మేషుడదక్ష్పిగ్దక్షిణస్ర తీచీషుచతుర్దితు- భువి
క్రమేణసంవిశేత్ తుపాయారిగాత్రావపిత ధైవచతుర్యామేషుడదీచీమా
రభ్యసంవిశేదిత్యథః-ప్ర ధనాతోమాసేషుక్రమశతత్యన్తిస్కోకేయద్వ
త్-తద్వదత్రాపివిజ్ఞేయం-అయమథః-వాస్తీ వ్యశఃప్రాగరుదక్ష్పిగ్దక్షిణ
వతితస్మాత్తచ్చరణేక్షణస్థితేదక్షిణప్రాచీదిశౌవజ్జయేత్ - ఉదక్పశ్చిమే
రుతత్ప్రస్థమూర్ఖోన్ధితత్వాచ్చభేషంప్రాచ్యాంస్థితే సతిచరణేక్షణ
స్థితదిశౌవిహాయలన్యేగ్రాహ్యేతిదిక్-ఇదమేవక్షణవాస్తునామస్తంభప్ర
తిష్ఠాగమేవిజ్ఞేయం-పూర్వంమాసభేదేనవాస్తుపురుషస్థిరుక్తా ఇదానీం
తుయానుభేదేనేతి-ఇయానేవభదః శేషంసమానం॥ *****

అ॥ క్షణికవాస్తుస్వరూపమునుజెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ వాస్తు
పురుషుడుప్రతిదినంబునుప్రాతఃకాలముమొదలుగ నొక్కకయ్యామమునం
దుత్తరదిక్కుమొదలుగనొక్కొకదిక్కువరుసనరాతిరింబవలు నేనిమిదిజా
మాలయందునుక్రమంబుననుత్తరప్రాస్తక్షిణపశ్చిమంబులరెండుమాలు
చరుండుచుండుగానముందు జెప్పియున్నతెరంగుననతనిపాదములునున్య
ష్ఠియునున్నదిక్కులబరిత్యజించితక్కినదిక్కులగ్రహింపవలయుననుట॥
౨౨౧॥౨॥ అథగృహప్రవేశవిధిమాహ॥మూ॥ కృత్వావాస్తుమహాత్మనాం
చవిధిః పూజాంసఘోమామాంసురానభ్యర్చ్యస్వసితృగ్రహాగణప
తిందత్వాబలింభోజనంతద్దేహంసుకవాటగోపనయుతంభిత్వన్వితంస
విశేద్వాదిత్రధ్వజమంగలైశ్శుభదినేపుణ్యాంగనాభిద్విజైః॥వ్యా॥ కృ
త్వేతి॥వాస్తు-గృహంకృత్వానిర్తాయ॥ని॥ధిష్ణ్యమోకోనివసనంస్థానావస
థవాస్తుచేత్యమరశేషః - తతఃసహాత్మనాం సత్పురుషాణాం - సఘో
మాంఘోమామసహితాం - తేనసహేతితుల్యయోగఇతిబహువ్రీహిః- పూ
జాంచకృత్వా-విధితఃశాస్త్రోక్తక్రమేణసురాభిషదేవతాః స్వపితృగ్ర
హాఃస్వపితరోనాందీసుభాఃగ్రహోస్సుర్యాదయఃతా- గణపతింఅభ్య
ర్చ్యసంపూజ్య-బలింగృహబలింభోజనంత్రాహ్వానానామితిశేషః-దత్వా
సుకవాటగోపనయుతంచృధకవాటచ్చాదనసహితంభిత్వన్వితంప్రాకారా
దికుడ్యసంయుక్తం - తద్దేహంనూతనగృహం వాదిత్రధ్వజమంగలైఃవాది
త్రాణితూర్యాగిధ్వజాః పతాకా మంగళానిఅన్యానియానిమంశగ్ర
వ్యానితైస్సహ-పుణ్యాంగనాభిస్సువాసినీభిః స్త్రీభిఃద్విజైర్వేదశాస్త్ర

సంపన్నై బ్రాహ్మణైశ్చ సహశుభదినై పంచాంగశుద్ధిదినసంవిశేత్ స
వ్యాక్రవవిశేత్ ||

అగృహప్రవేశవిధానమును జెప్పచున్నాడు || తా || పూర్వోక్తక్రమం
బునన్నిగట్టిశుభదినమందుచో స్తోత్రప్రకారంబుగ నాయితంబుపఱచు
కూడికృత్యముల నెరవేర్చినపుడు ములన్నియు జేవశలంబిన్యదేవశలన్నవగ్రహ
ములన్నియువలంబుజింది-గృహబలిబ్రాహ్మణభోజనాదులంగావించి - యభే
ద్యములగుకవాటప్రాకారభిక్షాన్యచలతోగూడియున్న నూతనగృహము
ను-బహువిధమంగళవాద్యములమ్రోయుచుండ- ద్వజాదులగుబిరుదుల
తో-మంగళగ్రన్య సహితలగుసవాసినలతో - వేదశాస్త్రసంపన్నులగు
బ్రాహ్మణులతో బ్రవేశించవలయుననుట ||

౨౨౨|| అగృహప్రవేశమాసఫలమాహ || మూ || వై శాఖేబహుపుత్రదత్త
శుభదోజ్యేష్ఠేథాద్యునైమాఖేధాన్యసుఖప్రదోగృహపతేమాహే
ప్రవేశోభవేత్ | ఆదిత్యేనుకరాదిషట్సుసహితేకుంభాఖ్యమాసంవినాస
ర్వాభీష్టదత్తధానురపరేశేషేష్వయందుఃఖదః || వ్యా || వై శాఖితి || వై
శాఖేనూనైప్రవేశోగృహప్రవేశఃగృహపతేబహుపుత్రదఃజ్యేష్ఠైశుభ
దః-ఫాల్గునేఅథానంపత్కరఃమాఖేధాన్యసుఖప్రదోధాన్యప్రదమ్సుఖప్ర
దత్తభవేత్ - ఆదిత్యేనుకరాదిషట్సుసహితేఉత్తరాయణకాలే-కుంభాఖ్య
మాసంవినామకరాదిషట్క్వాసేషుకుంభమాసంవిహయేత్కర్క-పంచసుమా
సేషుగృహప్రవేశస్సర్వాభీష్టదత్తి-అపరే-వసంతి - శేషేనుకటకాదిష
క్వాసేషుఅయంగృహప్రవేశఃదుఃఖదః ||

అగృహప్రవేశమునకుమాసఫలమును జెప్పచున్నాడు || తా || గృహప్ర
వేశవిషయమై వై శాఖమాసముగృహపతికిబహుపుత్రప్రదంబగు - జ్యేష్ఠ
ముశుభప్రదంబగు-ఫాల్గునముసంపత్కరంబగు-మాఖము ధాన్యసుఖప్రదం
బగు-కౌతిదియభిప్రాయానుసారంబుగనుత్తరాయణమందుకుంభేతరమా
సములన్నియుసర్వాభీష్టసిద్ధిప్రదంబులగు-తక్కినమాసములుదుఃఖకరంబు
లగుననితాత్పరము ||

౨౨౩|| అప్రవేశేవారఫలమాహ || మూ || వారెర్కస్యసుదుఃఖదః కల
హదః క్షిణేందువారేథాదః పూర్ణికాదౌకుజవాసరేదమానదస్సోష్యేతు
ధాన్యప్రదః | జీవాహెపశుపుత్రదోభృగుది నేకత్యాణసౌఖ్యప్రదోమండా
హృద్ధిరదత్తచోరభయదోవేత్కప్రవేశోభవేత్ || వ్యా || వారత్తి || అర్కస్య

వారేవేత్తప్ర వేశోగృహ ప్ర వేశసుమః ఖదఃఅత్యంతదుఃఖదః- గృహపతేరి
 త్యధ్యాహారః - ఓణేందువారకలహదః - పూణేందోపూణేందువార
 రెఅథాదఃకుజవాసరెదహనదః- సౌమ్యేబుధవాసరేతు ధాన్యప్రదఃజీవా
 హోగురువాసరేవశుపుత్రదః- భృంగినెశుక్రవాసరేకళ్యాణసౌఖ్యప్ర
 దఃమందాహేశనివాసరెస్థిరదః- స్థైర్యప్రదశోరభయదశ్చభవేత్-వేత్త
 ప్రవేశితినర్వప్ర-కతాబోధ్యః॥

అ॥వారఫలమునుజెప్పచున్నాడు॥తా॥అదివారమత్యంతదుఃఖమును-
 ఓణేందువారముకలహమును-పూణేందువారమునంపదను-కుజవారము
 గ్నిభయమును-బుధవారముధాన్యమునుగురువారమువశుపుత్రులనుశుక్ర
 వారముశుభసౌఖ్యంబులనుశనివారముస్థైర్యముంజోరభయమునిచ్చును

౨౭౨॥అ॥ప్రవేశేవజకాలమాహ॥మూ॥రిక్తాందగ్ధతిథీంచవిష్టిమవ
 మంషష్ఠీంచకృష్ణాష్టమీంచమాసాంతేదిగపంచకంప్రతిపదంశుక్లాంప్రదో
 మానపిషడ్వగంచకుజస్యభానుశశినోద్వృష్టింశశిస్థాలయంత్యక్తాన్వద
 ట్టిణసమ్ముఖస్థితమినంశుక్రంచగేహంవిశేత్॥వ్యా॥రిక్తామితి॥రిక్తారిక్త
 కిధీరిత్యధఃకిదగ్ధతిథిందగ్ధతిథీరపిషష్టింభద్రకరణంఅవమందినత్రయంష
 ష్ఠీంపశుద్వయగతాంకృష్ణాష్టమీంచమాసాంతేదిగపంచకంకృష్ణపక్షాంత్య
 పంచకంశుక్లాంప్రతిపదం - ఉభయత్రాపిక్షీణచంద్రత్వాదితిభావః-ప్ర
 దోషాప్రసిద్ధా-కుజస్యషడ్వగంభానుశశినోన్సూర్యాచంద్రమసోఽ
 దృష్టింశశిస్థాలయంచంద్రస్థితరాశిందట్టిణసమ్ముఖదక్షిణంచసమ్ముఖంచే
 తిద్వందైవకవద్భావః-తస్మిదక్షిణసమ్ముఖస్థితదక్షిణాయనగతంశుక్లా
 సూర్యంఅభిముఖగతంశుక్రంచ-త్యక్తాన్వగేహంనూతనగృహంచవిశేత్ -
 ప్రవిశేత్-శుభదిగభివేశః॥

అ॥గృహ ప్రవేశవిషయమైవజింపదగినకాలముల జెప్పచున్నాడు॥
 తా॥రిక్తతిథులను-దగ్ధతిథులను-భద్రకరణమును-తిథిత్రయస్పృశకుగలది
 వంబును - షష్ఠీద్వయంబును-కృష్ణాష్టమిని-బహులై కాదశిమొదలుశుక్లప్ర
 తిపక్షువరకును-ప్రదోషములను-అంగారకషడ్వగును-సూర్యచంద్రుల
 చూపును-చంద్రుడున్నరాశిని-దక్షిణాయనగతసూర్యః-తనకెదుటనున్న
 శుక్రుని-వీనింబరిత్యజించిశుభకరిం బగుదివసమందునూతనగృహమునుబ్ర
 వేశింపవలయుననితాత్పర్యము॥

౨౭౩॥అ॥గృహ ప్రవేశనక్షత్రఫలాన్యాహ॥మూ॥దిత్రామిత్రప

సూత్రరాంత్యవరుణబ్రహ్మేందుతారాదశశ్రేష్ఠాఃస్వర్నిలయప్రవేశఉడు
 మస్యాన్యధ్యమంపుష్యభం | తద్దేహంపరహస్తయాతమదితస్వాత్మ్యర్కద
 స్రాచ్యుతేరుదాగ్నిజ్వలనప్రదౌచగృహిణశ్చేషాస్తుదుఃఖప్రదాః || వ్యా ||
 చిత్రేతి || చిత్రమిత్రవసూత్రరాంత్యవరుణబ్రహ్మేందుతారాఃచిత్రా
 నూరాధాధనిష్టోత్తగాశ్రయరేవతీశతభిషగ్రూహిణీమృగశీమాణీదశతా
 రాఃనిలయప్రవేశేశ్రేష్ఠాఃముఖ్యతరాః - పుష్యభంపుష్యనక్షత్రం - ఉడు
 ఘనక్షత్రేషుమధ్యే-మధ్యమంఅనుత్తమంస్యాత్ - చదితస్వాత్మ్యర్కదస్రా
 చ్యుతేభునంప్రసాస్వాతీహస్తాశ్చిన్ద్రవణేషు-యిద్దేహంప్రవిశ్యతే-తద్గృ
 హం - పరహస్తయాతంపరాధీ-స్యాత్-రుద్రాగ్నిఅద్రా-కృత్తికేతు
 జ్వలనప్రదౌచగ్నిభయదావిత్యర్థః - శేషాఃఉక్తాఃరిక్తాస్తారాః - గృహిణీ
 యజమానస్య-దుఃఖప్రదాభవంతి.*****

అ || గృహప్రవేశమునకునక్షత్రములజేష్ఠమన్నాడు || త || చి - ఆనూ-
 ధని-ఉభ-ఉమా-ఉభా-రే-శత-రో-మృ - ఈ-ం - నిక్షిప్తములుకుక్రీలము
 ఖ్యంబులనియు-పుష్యముమధ్యమంబనియు-పున-స్వా - వా-అశ్వి-శ్ర-ఈ-
 నక్షత్రములయందుప్రవేశింపబడినగృహమన్యాక్రాంతిమగుననియు- ఆ
 న్రా-కృత్తి-ఇవిఅగ్నిభయప్రదములనియు-తక్కిననక్షత్రములుగృహపతి
 తీమఃఖకిరింబులనియునభివ్రాయము*****

౨౨౫ || అ || దేవనరపశుశాలానాంద్వారణిణాయమాహ || మూ || కృత్వా
 దౌనవధాన్వర్తితిగృహాయేత్రంనవస్వేవతద్భాగేవ్యర్కముఖానవ
 ప్రతిదిశంసంస్థాప్యతత్సద్దసు | మర్త్యమిత్యేచతుష్పదాంకవిగురుజ్ఞాం
 శేషుకుర్యుఃక్రమాద్వా రాణీశ్వరవహ్నిరాక్షసమరుత్తోణాదిరవ్యాదిషు ||
 వ్యా || కృత్వేతి || అదౌప్రథమతః-స్వర్నితగృహాయేత్రం-స్వేనర్కత్రయ
 దృహాయేత్రింగృహాయామః-తత్ప్రతిదిశంచతుదిశాయనవధాన్వత్వా
 నవస్వేవతద్భాగేషు అర్కముఖానసూర్యాదిసవగ్రహానంస్థాప్యనిక్షి
 ప్య - తత్సద్దసుతద్గృహేషు-మర్త్యాఃసునుష్యాః || ని || మనుష్యామానుమామ
 ర్త్యాఇత్యమరః - అమర్త్యాఃదేవతాః || ని || అమర్త్యాఅమృతాంధసత్త్వమ
 రః - చతుష్పదోగజాశ్వపశ్వాదయః - తేషాంక్రమాత్ - కవిగురుజ్ఞాం శేషు
 శుక్రాం శేషునుష్యాణాం-గుర్వంశేదేవానాం - బుధాంశేపశ్వాదినాం-ఈ
 శ్వరవహ్నిరాక్షసమరుత్తోణాది - అయనగః - పశ్చిమగృహాన్య ఈశా
 న్యాద్యాన్మేయవర్వంతం-ఉదగృహస్యఅగ్నేయాదివైర్ముతపర్వంతం

ప్రాగ్భూతానాం నైర్భూత్యాది వాయవ్యవర్తంతం - దక్షిణగృహస్య వాయవ్యాదిశాన్త్యవర్తంతం - గర్వాదిమసూర్యాది భాగేషు ద్వా రాణి కుర్యుః

అ || దేవమనుష్యపశుగృహంబులకు వాకిళ్ల నునిర్ణయింపుచున్నాడు ||

తా|| తానేర్పరచియున్న యింటినిడివిని - భాగములు చేసి యా భాగములయందు పడచు టింటికి శాన్త్యము మొదలుకొని యాగ్నేయమువరకును - ఉత్తరపింటి కాగ్నేయము మొదలుకొని యివరకును - తూర్వింటికినిర్భూత మొదలుకొని వాయవ్యమువరకును - దక్షిణ పింటికి వాయవ్యము మొదలీ శాన్త్యమువరకును - సూర్యాదినవగ్రహంబులనుంచ గానేర్పడిన శుక్ర నిభాగంబున మనుష్యగృహంబునకును - బృహస్పతి భాగమున దేవ తాగృహంబునకును - బుధుని భాగమున గజపశుతురంగాది శాలలకును వాకిళ్ల నేర్పరచవలయును

౨౨౨ || అ || ద్వా రవిషయే పత్యం రాణ్యాహమ్మున ర్వేషామథ వాయుధారుచిగృహద్వా రాణి కుర్యుః వేరాచార్యస్య బుధస్య వాప్రతిదిశం

భాగేననుస్తాలయే | అప్తస్సప్తను వాత్రిముత్రిముహూకార్యేషు భాగేషు తన్తధ్యే వాధికధామభాగసహితం వామేక వాటాన్వితం || వ్యాస ర్వేషామితి || అథ వాస ర్వేషాం మనుష్యదేవచతుష్పదాంచ - యథారుచిరుచివన తిక్రవ్య - యథేష్టమితిర్థః - సమస్తాలయే సర్వగృహేషు - వేశ్యుక్రస్య ఆచార్యస్య బృహస్పతే ద్వా - బుధస్య వా - భాగే ద్వా రాణి కుర్యుః - మనుష్యాణాం శుక్రభాగపవేదినియమోనాస్తీతి - ఇయానేవ పూర్వస్త్వా ద్భ్యుః - శేషంతుల్యమేవ - యద్వా - అప్తస్సప్తను వాప్రతిదిశ్యప్త భాగేషు పూర్వవత్తేతువ్యతిరిక్త సూర్యాద్యప్తగ్రహా సంస్థాప్త - శుక్రగురుబుధ భాగేషు ద్వా రాణి కుర్యుః - అథ వాప్రతిదిశం త్రేధావిభజ్య కార్యేషు - త్రిముత్రిముభాగేషు - తన్తధ్యే తేషాం మధ్య భాగే - అధికధామభాగసహితం ధామైగృహస్య భాగః - అధికశ్చాపాధామభాగశ్చేషమాధికరణసమాసః - తేన సహిగంయథాతథా వామే అధికగృహ భాగం హయేత్యర్థః - అస్మిన్నత్యైగ్రహానియమోనాస్తీక వాటాన్వితం ద్వారం కార్యం

అ || పత్యంతరమువలన నిళ్లకు ద్వా రముల నిర్ణయింపుచున్నాడు ||

తా|| ఉక్త క్రమంబున నేర్పరచబడిన - భాగములయందును మనుష్యాదులగృహములకు శుక్రాది భాగములలో నేర్పరచవలయుననునియమమును వదలి - మనుష్యదేవపశుదులసకలచిత్తగృహములకును శుక్రగురుబుధుల భాగములలోని భాగమునందు ద్వారము నేర్పరచవలయుననియును ముడి

యైకపక్షమున-గృహీయామును నేనిమిదిభాగములుచేసి సూర్యాదికా
హుసర్వంతమా భాగములవిభజించిశుక్ర బుధగురు భాగములలోనేర్పరచ
వలయుననియు - నికొకపక్ష మందింటినిడివిని మూడుభాగములుచేసియం
దునుద్య భాగమున నేడను ప్రక్కకొంచ ముదికముండునటులప్రదేశమును
వదలితిలుపుతో గూడు నటుల ద్వారమునేర్పరచవలయుననుట॥

౨౭౮ ॥౨॥ అధరాశిభేదేనబహిద్వాంరిణియమాహ ॥మూ॥ప్రా
ద్వారంయుషకర్కటాశ్విహిణాంద్వారంతుయాన్యంశుభంయుగ్మస్త్రీ
వృశశ్చన్య ఘటతులాగోవేత్తనాంపశ్చిమం॥ ద్వారంతూత్తరమథాదృ
హరిధనుమేషాలయానాంసృణాంయద్వైకైకమజాదివప్రతిదశం
ప్రాగాదితద్దేహినాం॥వ్యా॥ప్రాద్వారమితి॥ యుషకకటాశ్విహిణాం
మీనకకటవృశ్చికరాశిజాతానాం- నృణాంప్రాద్వారంశుభం - యుగ్మ
స్త్రీన్ముగనన్యనాంమిధునకన్యాయుకరరాశిజాతానాంయాన్యంద్వారం
దక్షిణద్వారంశుభం - ఘటతులాగోవేత్తనాంకుంభతులావృషభరాశిజా
తానాంపశ్చిమంద్వారంశుభంహరిధనుమేషాలయానాం సింహధనుర్వే
షరాశిజాతానాంసృణాం మత్స్యకానాంఉత్తరంద్వారంతుఅథాప్రదంబ
శ్వర్యకరంభవతి-యన్వఅజాదిమేషాద్వైకంరాశిం - ప్రాగాదిప్రాచీ
మారభ్య-ప్రతిదశంనిక్షిప్య-తద్దేహినాంతత్తద్రాశిజాతపురుషాణాం - య
స్యాంరిశియన్యరాశిర్వృతతేతద్రిశి తస్యపుంసః ద్వారంకార్యంప్రాచ్యాం
మేషసింహధనూరాశి జాతానాం - దక్షిణస్యాంవృషభకన్యాయుకరరాశి
జాతానాం-పశ్చిమేమిధునతులాకుంభజాతానాంఉదీచ్యాంకకటవృశ్చి
కమీనరాశిజాతానామితిత్త్వం॥

అ॥రాశిభేదముచేతదలవాకిలి నేర్పరించుటకుదిక్కులనిణయింపుగున్నాడు
॥తా॥ మీనకర్కటవృశ్చికరాసులయందుబుట్టిననరులుమూర్ఖు ననుమిధున
కన్యాయుకర రాసులయందుబుట్టిననరులుదక్షిణంబునను-కుంభతులావృష
భరాసుల-యందుబుట్టిననరులుపశ్చిమంబునను-సింహధనుమేష రాసుల
యందుబుట్టిననరులుత్తరంబుననుతమతమయిల్లకుతలవాకిళ్లనేర్పరచిరేనిశు
భసంపదలుగలుగు-మణియొకపక్షమునమేషాదిరాసులంబ్రాగాదిదిక్కుల
యందుమూడావతులుగణనచేయగా గృహపతిరాశియేదిక్కుకువచ్చు
నో-అదిక్కునదలవాకిలి నేర్పరచవలయుననుట. *****

౨౭౯ ॥౨॥ కత్వజన్యరాశిలగ్నదిషుగృహప్రదేశఫలమాహ ॥మూ॥

సంవేశశ్శుభదస్సస్వజన్మనిగృహేలగ్నేచతుర్థాలయేతాభ్యాంహోపచయే
 క్రమాత్ఫలమిదంకతుస్సస్వజన్మాదిషునిర్వాణ్యధించదరిత్రకీర్తిసుహృ
 దోనిష్ఠుత్రనిశ్శత్రుతానితాంయనిధనామయస్థిరధనద్యేష్టాప్రస
 ద్యాత్సదా॥వ్యా॥సంవేశశ్శి॥స్వజన్మనిగృహేస్వస్వజన్మరాశౌ-లగ్నేస్వజ
 న్మలగ్నేచ-చతుర్థాలయేస్వజన్మలగ్నజన్మరాశోశ్చతుర్థాలగ్నేచ-కించ
 తాభ్యాంజన్మలగ్నజన్మరాశిభ్యాముపచయేత్పతీయపప్తదశమైకాదశేషు
 చ-సంవేశఃనూతనగృహప్రవేశః-శుభః-అథవాకర్తుఃస్వజన్మాదిషుజన్మ
 లగ్నాదిషుజన్మరాశ్యాదిషువా-క్రమాదిదంపత్యమాణంఫలతిభవతి-య
 థాజన్మనిర్వాణ్యధినిరోగతాం-ద్వితీయేదారిత్ర్యం-తృతీయేకీర్తిం-చ
 తుర్థేసుహృదం-పంచమేనిష్ఠుత్రతాంసంతానత్వం-షష్ఠేనిశ్శత్రుతాం
 శత్రుశూన్యత్వం-సప్తమేనిజ్ఞానంభార్యాశూన్యత్వంఅప్తమేధనంమ
 రణం-నవమేతిమయంరోగం-దశమేస్థిరంచిరకాలస్థితిం-ఏకాదశేధనం-
 ద్వాదశేద్యేష్ట్యంశత్రుత్వంచనదాదిద్యాత్-సర్వత్రజన్మతాశితోజన్మ
 లగ్నాద్యేష్టేబోధ్యం.*****

అ॥జన్మరాశిలగ్నాదులయందుగృహప్రవేశముజేయఁగలిగెడిఫలములజెప్పు
 చున్నాడు॥తా॥జన్మరాశియందును-జన్మలగ్నమునందును-జన్మరాశిలగ్న
 ములకు- ౩-౪-౬-౧౦-౧౧-ఈలగ్నములయందునుగృహప్రవేశముశుభక
 రబగు-హుతియొకపక్షంబునతనజన్మాదిద్వాదశరాశిలగ్నములయందును
 గృహప్రవేశము-కమంబున-ఆరోగ్య-దారిత్ర్య-కీర్తి-స్నేహ-నిస్సంతా
 న-నిశ్శత్రు-భార్యాభావ-మరణ-రోగ-స్థైర్య-ధన-శత్రుత్వములగుగ
 జేయుననిశాత్పర్యము,*****

౨౦॥ అ॥ ప్రవేశేపాపాప్తమచంద్రదోనావాహ॥మూ॥పాపఃపా
 పయుతేక్షితోష్టమగతఃపాపాలయస్థోధనావగ్నాచ్చేచ్ఛుభవీక్షితోష్టగుణ
 తోహన్యాద్ధృహస్వామినం॥క్షీణేందుశ్చపడప్తరిప్పగృహగచ్ఛేత్సన్నివే
 శాలయాద్ధన్యాత్కర్తృకశత్రమాతునివిశేల్లగ్నేవిశుద్ధేష్టమే॥వ్యా॥పాప
 ఇతి॥పాపఃయఃకశ్చనశ్రూరగ్రహః-పాపయుతేక్షితఃపాపగ్రహణయు
 తోవా-ఈక్షితోద్ధృష్టోవా-అప్తమగతఃప్రవేశలగ్నాదప్తమగతోవా-అథ
 వాపాపాలయస్థఃపాపగ్రహరాశితస్స-అప్తమగోవాయది-తదా
 గృహస్వామినంయజమానంవర్షాత్సంవత్సరాంతరం-హన్యాత్-పాప

గృహపవశుభపీఠీతశుభగృహగృప్తస్థానాత్మనుగతశ్చేతి - అప్తగుణతః
అప్తనానానంతరం - హన్యాత్ - తీణేందుః తీణచం గ్రశ్చనన్నివేశాలయాత్
గృహప్రవేశలగ్నాత్ ఏడప్తరిపుగృహగ శ్చేత్ షష్టాప్తమద్వా దశస్థానగ
తశ్చేత్ కన్యకాశత్రంయజమానభార్యం - అనుశ్చమేవహన్యాత్ - త
స్మాత్కారణాత్ అప్తమేలగ్నవిశుద్ధేగృహవర్జితేనతినివిశేత్

అ || గృహప్రవేశవిషయమైపాపాప్తమదోషచంద్రదోషములజేష్టు
చున్నాడు || తా || ౨ కానొక పాపగృహము - మఱియొక పాపగృహము చేజూ
డబడుచు నైనను - పాపగృహముతోగూడియైనను - పాపగృహరాశిబొం
దియైననుండి - ప్రవేశలగ్నమునకు - ౧ - టనుండి నేనియొక సంవత్సరమున
కుపిరపనాగృహపతిభార్యవైధవ్యమునొందును - పాపగృహముశుభగృ
హము చేజూడబడుచు - ౧ - టనున్న నేనిమిదిసంవత్సరములకుపిరపముందు జే
ష్టిరదుష్ఫలముగలుగును - తీణచంద్రుడు - ౨ - ౧ - ౧ - తి స్థానములయందు
న్న - గృహపతియపత్నీకుడగును - కావున - ౧ - టనేగృహంబునుం డవలదనుట
౨౦౧ || ౧ || గ్రహాంధృష్టినిణాయమాహ || మూ || పాదాఖ్యాగత మేతృతీయ
భవనేగృష్టినిపాదాభిధాఖేటాద్యానవమేచపంచమగృహేరాశౌచ
తుథే - షష్టమే - సృష్టిస్సృష్టిప్రదాధనప్రమగృహసంపూర్ణః దృష్టిః క్రమా
దేకద్విత్రిచతుష్పదేషుబలినానుందార్యభామాః పరే || వ్యా || ౧ - జేతి || భే
టాద్యాఖేటః ఆదిర్యస్యాస్సాతథోక్తాగ్రహాదికాదృష్టిః గతమేతృతీయభ
వనేతృతీయలగ్నేచపాదాఖ్యాపాదసంజ్ఞికాభవతి - గ్రహాంధృష్టితేషః
నవమేపంచమగృహేచద్విపదాభిధా - చతుథే అప్తమేచరాశౌత్రిపదా
అథసప్తమగృహేసంపూర్ణదృష్టిః - మందార్యభామాః శనిగుర్వంగారకాః
పరేచక్రమాత్ - ఏకద్విత్రిచతుష్పదేషుబలినః - శనిః పాదగృష్టిస్సగబల
వాగుగురథః గృష్టిస్సగబలవాక్కుజస్త్రిపాదగృష్టిస్సగబలవాక్ - ప
రేసూర్యచంద్రబుధశుక్రాపూర్ణదృష్టిమంతోబలవంతశత్రవేనసంపూ
ర్ణదృష్టిమంతశత్రవగంతవ్యం ||

అ || గృహములదృష్టినిణాయమునుదెలుపుచున్నాడు || తా || గృహముల
కుతమరాశి మొదలుకొని - ౩ - ౧ - ఈ రాసులయందు పాదదృష్టియు - ౧ - ౧ -
ఈ రాసులయందథః దృష్టియు - ౪ - ౧ - ఈ రాసులయందు త్రిపాదదృష్టియు
- ౨ - ౧ - ౧ - ఈ రాశియందు పూర్ణదృష్టియు అగలగియుండును - అందు పాదదృష్టి చేశ
నియు అథః దృష్టి చేగురుండును - త్రిపాదదృష్టి చేకుజుండును - పూర్ణదృ

ప్రేమసూర్యచంద్రబుధశుక్రలునధికవీక్షణముగలవారలనితాత్పర్యము.

౨౨౨౨౨౨ ప్రవేశలగ్నస్య గ్రహస్థితిఫలసూహా || మూ|| పకశ్చైత్పరభా
గగోదశమగోజాయాస్థితోవాగ్రహస్తగ్నేహం పరహస్తయాతమథవాత
త్సర్వవేశాలయాత్ || క్రూరాలాభరిపుత్రిగాశ్శుభఫలాః కేంద్రత్రికోణస్థి
తాఃసామ్యాస్సాన్యనిరీక్షితేస్థిరగృహేరాత్రాదివావావిశేత్ || వ్యా|| పక
ఇతి|| పకశ్శుభోవాపాపోవాగ్రహః - పరభాగగతశ్శ్రుభాగగతస్సపవేశాల
యాత్ ప్రవేశలగ్నాత్ - దశమగః - జాయాస్థితస్సప్తమరాశిగతో వాయు
ది-తద్దేహం పరహస్తయాతం పరాయంతం స్యాత్ - అథవా ప్రవేశలగ్నాత్
క్రూరాః పాపగ్రహః - లాభరిపుత్రిగాః పకాదశషష్ఠతృతీయస్థానగతాస్తం
తః శుభఫలాః - శుభఫలదాభవంతి - సామ్యాశ్శుభగ్రహస్తు కేంద్రత్రికోణ
స్థితాః శుభఫలాః - సాన్యనిరీక్షితే శుభగ్రహద్వయే స్థిరగృహే స్థిరలగ్న -
రాత్రావాదివాదివాభాగే వాతత్సర్వనూతనగృహం విశేత్ ప్రవిశేత్ - ||

అ|| గృహప్రవేశలగ్నమునకు గ్రహస్థితిని జెప్పుచున్నాడు || తా|| ఒక గ్ర
హము శశ్రువు యొక్క అంశమును బొందియుండిలగ్నమునకు - ౧ - ౧౦ - ఈ స్థా
నములయందుండే నేనియాగృహము పరాధీనమగును - పాపగ్రహములు - ౩
- ౬ - ౧౧ - ఈ స్థానములయందును - శుభగ్రహములు కేంద్రత్రికోణస్థానము
లయందునుండగ శుభగ్రహముల జేజూడబడు చున్న స్థిరలగ్నమునందు నూ
తనగృహమును బ్రవేశించిన శుభఫలంబులు గలుగుననుట ||

౨౨౩౨౨౨ తత్తద్రాశిజాతానాంతతద్దిగీశగృహే ప్రవేశనిషేధమాహ ||
మూ|| అష్టామేషకులీరచాపధటగోకుంభాళిమీనాః క్రమాత్ జ్యేష్ఠాయామ్య
నిగాదయః ప్రతిదశం త్వేకైకరాశిభవేత్ | తత్తద్రాశిభవస్య తద్దిగీశగృహే
మృత్యుప్రదం నోవిశేత్ బ్రహ్మస్థానగృహంతు కేసరిమృగస్త్రీయుగ్మజా
నాంతథా || వ్యా|| అష్టాదితి || మేషకులీరచాపధటగోకుంభాళిమీనాః మేషకర్క
టధనుస్తలావృషభకుంభవృశ్చికమీనా ఇత్యష్టైరాశయః యామ్యనిగాద
యశ్చక్రమాత్ జ్యేష్ఠాః - తథావసతివైకరాశిః ప్రతిదశం ప్రత్యధిపాభ
వేత్ - తత్తస్మాత్ తద్రాశిభవస్య పుంసః తద్దిగీశగృహే తద్రాశిదిగీశగృహే - ప్ర
వేశనం మృత్యుప్రదం - తస్మాత్తస్మిన్ నోవిశేత్ నప్రవిశేత్ యోయద్రాశి
భవస్య తద్రాశిదిగీశగృహే శల్లగ్ననప్రవిశేదితిభావః - యథామేషః దక్షిణ
దిగీశః అతోమేషరాశిజాతః మేషగాశౌదక్షిణదిగీశహం నప్రవిశేత్ - కర్క
టోనైర్ముతదిగీశః అతః కకటరాశిజాతః కకటరాశౌనైర్ముతదిగీ

గృహంనప్రవిశేత్-ఏవంనగ్నశ్రయోజ్యంబ్రహ్మస్థానగృహంమధ్యమగృహంశు-కేసరిశ్చగస్త్రీయగృజానాంసంహమకరకవ్యామిధునరాశిః
జాతానాన్యథా-ఎతగ్రాశిః-తథా-శ్చశ్చశ్రవత్వాన్నప్రవిశేత్-||

అ|| గర్భ గాశియంకుగృహంప్రవేశమునకుకొరగానివిషయమునుజెప్ప
చుచాడు|| అ|| మేను-కకట-ధనుః-తుల-వృషభ-శుంభ-వృశ్చిక-మీన-
రాసులుక్రమంబునకక్షిణికు-మొగలుగనెనిగుదిక్కులనునివశులు
గానగృహపతిజర్మరాశియేదిక్కుకనిపత్తియొందును-యాదిక్కుయం
మండెడిగ్గనామును-జర్మరాశిలగ్నమునందును-మధ్యమగృహమును-సం
హ-గ-కర-క-వ్యా-మిధున-రాసులయందుబుట్టినరులు-ఈగ్నములయం
దును-పవేళించిరేనిగురణముగలుగుననిశాత్పర్యము||

అ|| అథద్వాభ్యాసగృహప్రవేశవిషయోష్ఠపభవక్రగతనక్షత్రా
శాసంపమాహ|| మూ|| యస్మిన్ భేక-యంతస్తదావిగణయెవ్వంద్రాస్విత
తా-ంతతఃకుగ్యాన్త్యతుముడుత్రయంఃరసిచప్రాకృతయోమద
శాంచత్యాన్త్యవతుశ్చిమాంస్రియగ-లేన్ద్రేర్యంచచత్వారితత్పుచ్చేతు
భ్రమణంత్రయంచమరథోవామేనుపాశ్వే-భ-కృత్|| వ్యా || యస్మిన్
చి|| వృషభాకారంచక్రంపిలియనుస్తకాన్త్యవయవేషువశ్యమాణక్రమేణస
ర్వనక్షత్రాణివిస్మసేత్-ఏవంచసతియస్మిన్ భేయన్నతుత్రైలక-యంతః
స-తుత్రైసూర్యస్తివృత్తిభ-తదాదితన్నతుత్రమారభ్యచంద్రాన్విత
తా-ంతతఃనిత్యనక్షత్రస్యంతంగణయేత్-ఏవంచసతివృషభశిరస్థిత
ముడుశ్రయంచతుత్రయంమృత్యుకుర్యాత్-గృహపతేరితశేషః-ప్రా
కృతయోగగ్రపాదయోః-చత్వారినతుత్రచతుష్టయంచదశాంకు
ర్యాత్-పశ్చిమాంస్రియగ-లేచరమపాదద్వంద్వేన్ద్రీశానిచత్వారినతుత్ర
చతుష్టయం-న్ద్రేర్యంస్థికాలస్థితి-తత్పుచ్చేవృషభలంగూలెన్ద్రంత్ర
యంచతుత్రయంభ్రమణంకుర్యాత్-అథోవామపాశ్వే-చత్వారిన
తుత్రచతుష్టయం-అభ-కృత్సంపత్కరంసౌర్యత్|| అ|| మూ || ధాన్యద
క్షిణపాశ్వ-లేచతురథోపృష్ఠేత్రయంసంపదంవక్రేభత్రితయంపతూప్ర
కురుతేచక్రంవృషాక్షింస్త్రిసం-ద్వంద్వేన్ద్రీభయానికచగృహతేర్యా
ప్రానివృత్తాపునస్సంవేశేచవిధిస్త్రినిమితగృహేసర్వంవిచిత్యంబుధైర్వి
ధాన్యమితి|| తక్షిణపార్శ్వకైస్థిశాలిభిత్సహితనక్షత్రచతుష్టయంగాన్యం

ప్ర కురు తే అథో అనంబీరం - వ్య క్షేచర హూగేత్ర యంనక్షత్ర త్రితయంసం
 పనంప్రకురు తేవ క్షేత్ర సేభ త్రితయంనక్షత్ర త్రితయంపశూప్రకురు తే
 ఇద మేవప్రమాణ్యంచక్రంవృషభచక్రమిక్కుచ్చతే - ఇదంచక్రంద్వంద్వ
 ఘ్నేద్వంద్వయుద్ధే - అగ్నిభయాదిశేచ - నృపతేఃరాజ్ఞః- యాత్రానివృత్తౌ
 ప్రతిప్ర యాజే-పునస్సంవేశేరాజ్ఞాం యాత్రానివృత్తౌ నాంపునగ్భాహ
 ప్ర వేశేచ-స్వనిమితగృహేనూతనగృహప్ర వేశేచ- అయంవిధిఃపర్యా
 లోచనీ.యః-బుధైఃపండితైఃసర్వంపూర్వోక్తంవిజింత్యంసహ్యగ్నిచార్చ్యం॥

అ॥ రేండుగ్లోకములచేగృహప్ర వేశవిషయమైపుషభచక్రగలనక్ష
 త్రములపంథులములజెప్పఁచునాడు॥ తా॥వృషభాకారమగుచక్రమునువ్రా
 నీగానినిరన్నమొదలుగునవయవంబులయండిచెప్పబూయ్యెడి తెంగునూ
 ర్నుడున్ననక్షత్రముమొదలుగ వ్రానియదిమొదలునిత్యనక్షత్రమువరకు
 గణనజేయఁగానానక్షత్రముచక్ర గూపమైనవృషభముయొక్క శిరస్థి నము
 లగు - ౩-నక్షత్రములలోనున్నమృత్యువునుముందరికాళ్లలోనున్న - ౪ - న
 ష్టత్రములైనదురవస్థను-వెనకటికాళ్లయందున్న - ౪-నక్షత్రములుదిరకా
 లముండును - తోకయందున్న - ౩-నక్షత్రములు శేభమణిమును-ఎడ
 మకాశ్వఁగుందున్న - ౪-నక్షత్రములుధనమును-కుడివక్రగున్న - ౪-న
 ష్టచక్రములు భాగ్యమును-పృష్ఠభాగమందున్న - ౩-నక్షత్రములుసంపదను-
 ముఖమందున్న - ౩-నక్షత్రములుపశువులనుంగలుగజేయుననియు-ఇదివృ
 షభచక్రమనియు-నీచక్రము-ద్వంద్వయుద్ధముజేయునపుడును - రాజాతి
 యాత్రబోవునపుడును - శురలవచ్చునపుడును - నూతనగృహప్రవేశకా
 లమందును-ఇత్యాదికార్యములయందుపండితులచేజూడదగినదనియుననుతి

౨౦౬॥ ౨౦౭॥ అ॥ఉధాద్వాభ్యాంకలశీచక్రస్వరూపంనిరూపయత
 స్తత్రనక్షత్రాణాంగృహప్రవేశవిషయంపూర్వంనాహ॥మూ॥చక్రంస్యాత్క
 లశస్వరూపమథతత్సంలిఖ్యమూర్ధ్వైకకభుప్రాగాద్భాసువతిశ్చతుః
 ప్రతిదిశంచత్యారితన్నధ్యమే । కులేప్రిణిగుదేత్రయంచవిభిద్భానాం
 క్రమాత్తత్ఫలంవయ్యైర్ధాన్వితభాదితశ్చ గణయేత్సంవేశధిష్ఠ్యాంతతః॥
 క్షిప్రఃచేదనుభవప్రవాసమభయంధాన్యంతతోనిధిసంగర్భప్రావమథశ్చ
 యంగృహపతేర్దద్యాచ్చతాయుస్సదా । సంక్రామాఖిలమగ్నైలనగర
 ప్రాసాదదేవాలయయైత్రాగామగృహప్రవేశసమయోజ్ఞేయంహిచక్ర
 ద్వయం॥ వ్యా॥ చక్రమితః॥క్షిప్రఃచేదమితి॥కలశస్వరూపంఘటాకారంచ
 క్రాయధాస్యాత్తథాసంలిఖ్య - ఆథచక్రలేఖనానంతరంఆర్చానివృతభాది

తఃసూర్యాగ్నితనక్షత్రమారభ్య సంవేశధిష్ఠ్యంతతఃగృహప్రవేశనక్షత్రపర్యంతం. ఇయేత్ - అధమూర్తికలశశిరిసిపకభంపకనక్షత్రం ప్రాగాద్యసుప్రాచీప్రభృతిచతుర్దిశః ప్రతిదిశంచతుశ్చతుర్ముఖతాశిత్యుద్భవత్యాదికంరేత్రణికుదేత్రయంచాభిజిద్వజంఽలిఖేత్ - భానాం మూర్ధాదిగతనక్షత్రాణాంక్రమాత్ఫలంవయ్యే - యథా-శిరోగతనక్షత్రే ప్రవేశేచ్ఛేద్యహపతేర్నిర్వచ్ఛేదనం - కలశస్య ప్రాగ్భాగస్థితనక్షత్రచతుష్టయంప్రవాసంసర్వదాదేశాంతరగమనం - దక్షిణభాగస్థితనక్షత్రచతుష్టయంఅభయంభయాభావం - పశ్చిమభాగగతనక్షత్రచతుష్టయంధాన్యం ఉపగ్భాగగతనక్షత్రచతుష్టయంనిధానం దారిద్ర్యం - వాధ్యమగతనక్షత్రచతుష్టయం - గర్భస్రావం-యజమానభార్యా యాత్రీవేద్యం - కంఠగతనక్షత్రత్రయం - శ్రియంసంపదం-గుదస్థితనక్షత్రత్రయంశతాయుదాద్యాత్ - సంగ్రామాఖిలదుర్గాలైలనగరప్రాసాదదేవాలయైత్రా రామగృహప్రవేశసమయే-యుద్ధదుర్గాపర్వతపురప్రాసాదదేవాలయకృషిశూమ్యుద్యానవనగృహప్రవేశకాలేచ క్రద్వయం వృషభకలశచక్రయోర్ద్వయంజ్ఞేయంవిచింత్యంహి*****

అ॥ రేండుశ్లోకములచేకలశచక్రమునొందిననక్షత్రములకు ఫలముల జెప్పచున్నాడు॥ తా కలశాకారరబగు సెకచక్రము ప్రాసీయందునీచెప్పబోయ్యెడిక్రమంబునసూర్యుడున్ననక్షత్రముమొదలుగా - ౨-నక్షత్రములను ప్రాసీమిది మొదలుగృహప్రవేశనక్షత్రమువరకు నెంచగా నాప్రవేశనక్షత్రముకలశశిరిస్థంబగునొకనక్షత్రమైయున్నగృహపతికిశిరశ్చేదంబును - కలశమునకుప్రాగ్భాగమందున్న - ౪- నక్షత్రములలోనొకటియైన నెల్లకాలముపరదేశగమనమును - దక్షిణభాగమందున్న - ౪- లోనొకటియైన సగర్భయమును - పశ్చిమంబుననున్న - ౪-లోనొకటియైన ధాన్యమును-ఉత్తరంబుననున్న - ౪-లోనొకటియైన దారిద్ర్యమును-మధ్యభాగముననున్న - ౪-లోనొకటియైన గృహపతిభార్యకుగర్భప్రావంబును - కంఠస్థానమందున్న - ౩-లోనొకటియైన సంపదయు-అధఃప్రదేశమందున్న - ౩-లోనొకటియైన పూర్ణాయువుగలుగును- ఈ చెప్పబడినవృషభకలశచక్రములు రేండును - యుద్ధదుర్గాపర్వతపుర-సాధ-దేవతాలయ-కృషిశూమి-ఉద్యానవన-నూతనగృహముల బ్రవేశించునపుడుజూడవలయుననుట *****

యజ్ఞసావేకటాఖ్యేనరవితాయాంసతాంముదే ।
కాలామృతస్మృతీకాయాషష్ఠాయంబిందురవ్యభూత్ ॥

కాలావృతే స వ్యాఖ్యానే.

• సప్తమ బిందు ప్రారంభః •

౨౦౮ || అ || అధనకలదేవతాప్రతిష్ఠాకాలమాహ|| యూ|| వాగేష్యేవ
 కవిజ్ఞజీవశశినాం శ్రోత్రయేచోత్తరామైత్రాదిత్యకరద్వయాంత్యశశ
 భృన్ద్రప్రజేతోడుషు | భద్రాపూర్ణజయాయుచోదగయనైశుక్రేజ్య
 యోర్వ్యక్తయోఃకుర్యాత్కామదినంః హాయచకుహూంజేవప్రతిష్ఠాం
 శుభాం || వ్యా || వాగేష్యేతి || కవిజ్ఞజీవశశినాం శుక్రబుధగురుచంద్రా
 ణాం వాగేష్యు- శ్రోత్రయేత్రవణధన్వినాశశశిభిషక్త్రయేఉత్తరామైత్రా
 దిత్యకరద్వయాంత్యశశభృన్ద్రప్రజేతోడుషుఉత్తరోత్తరాషాఢోత్తరా
 భాద్రానూరాధాపునర్వసూహస్తవిశ్రాతేవతీహృశీషాశ్వినిరోహిణీ
 నక్షత్రేషు- భద్రాపూర్ణజయాః- భద్రాధిభయః పూర్ణాధియోజయః ధయ
 శ్చతాను- ఉదగయనై ఉద్దగాయనే- శుక్రేజ్యయోః శుక్రబుధాస్త్యత్యః
 వ్యక్తయోః అనస్తంగతయోస్త్యతోః- గురుశుక్రమాధ్యరాహిణ్యేనత్యగ్ధః
 జయతిధిషుకామదినంత్రయోదశీం- పూర్ణాధిషుకుహూమహావాసాం
 చత్యక్త్యా- పూర్వోక్తశుభదివసైశుభాంః ఎ- లిప్తాంకుర్యాత్, *****
 అ || సకలదేవతాప్రతిష్ఠలసకాలమునుజేప్పచున్నాడు|| తా|| ఉత్తరాయణ
 మంకుగురుశుక్రలస్తమించకయుండగా- శుక్రబుధ-గురు-సోమవారములు
 సు-శ్ర-ధ-శ-ఉఫ-ఉషాఉభాలనూ-పున-హ-చి-రే-హృ-అశ్వి-రో-ఈనక్షత్ర
 ములును-భద్రాధిగురును-అమావాస్యవృత్తిరక్షగూర్ణాధిగులును-త్రయోద
 శీవ్యతీరక్తజయతిగులును- ఇవిసకలదేవతాప్రతిష్ఠలసప్తస్తములనుట***
 ౨౦౯ || అ || చక్రపశుబంధనకాలమాహ|| యూ|| ౨౦౯ || జైకపదాంత్య
 మూలశశభృత్తోయాగ్నిభేష్టస్థిదంశస్తంస్యాస్పశుదంధనగురుభృగుబ్ర
 థాక్ష్యవాగేష్యపితృక్వాప్త్యప్తృజనాదనోత్తగిధీఘంకలింఛాప్త
 మీంఛాంద్రంవాపశుబచ్చవారమపితచ్చేనాతిధిక్తోభనా|| వ్యా|| ఆర్ద్రేలి || ఆ
 ద్రాజైకపదాంత్యమూలశశభృత్తోయాగ్నిభేషు- ఆర్ద్రాపూర్వాభాద్రా
 రేవతీమూలాహృగిర్జ్యేష్ఠావాషాఢాకృత్తికాసుపతేషు- పునక్షత్రేషుగు
 రుభృగుబ్రథాక్ష్యవాగేష్యగురుశుక్రాదిత్యవాగేష్యు- పశుబంధనం అర్ధదం
 సంపత్కరంశస్తంసుఖ్యంస్యాత్- బంధనమితిగోష్ఠప్రవేశాదీనామప్యవ

లక్షణంత్యష్టప్రకారాదానోక్షరపిఠికాచి త్రాశ్రవణోక్షరాశ్రయరోహిణీ
 ణీ-చక్షుశ్రవణాహస్యంకలించుచుగళిం-అష్టమించ-ఓంపఞ్చాంగప్రసోమ
 వాసరం చశుజన్మవాసరంచత్యత్వా-ఓచ్చేపాడక్రాతిరిక్రాతిరిశోభనాశు
 భకరా-ఓధిరిక్రూత్వాతిరిక్తవాసరక్షాదీనామప్రుపలక్షణం

అ||పశుబంధనకాలమునుజెప్పుచున్నాడు||తా||ఆర్కా-సూభా-రే-మూ
 మృ-పూషా-శృ-ఈ-ఓ-నక్షత్రములును-గురుశుక్ర భానువారములును -
 పశుబంధనగోష్ఠప్రవేశాదులకుముఖ్యంబులనియు-చి-శ్ర-ఉఫ - ఉషా ఉభా
 రోహిణి-ఈనక్షత్రములును-అమావాస్య-చతురదశి-అష్టమి-సోమవార
 ముపశుజన్మవారము-ఇవినిషేధంబులనియు - తక్కినతిథివారాదులుశుభక
 రములనియునభిప్రాయము-(గోష్ఠమనగాపశువులదొడ్డి.)

౨౯౦ || అ || అథపైత్వక్రప్రసంగంవివత్తుస్తావత్తిథినిణాయమాహ||
 మూ || యావంత్యోఘటకాది నేపిఘటికాస్సర్వాశ్చ కుర్యాత్సమంకాలం
 పంచవిధంక్రమాద్బ్రాణనా ప్రాత్రంతస్సంగమః | మధ్యాహ్నాపృథ
 రాహ్లాత్యథవేతనాయంతనిమాసకేదర్మచార్జిక ఏవవాసత్తితిథిస్స
 ర్వకాలాయది||వ్యా||యావంత్యథి || దినేపివాభాగేఘటికాఘటికాశ్చ
 యావంత్యోఘటకాదిత్యోఘటకాభివంతి - తాస్సర్వాదిప్రమాణఘటికావి
 ఘటికాశ్చ - సమంకాలానానతిరిక్తంయథాతథాగణయేత్ కాలంపంచవి
 ధంకుర్యాత్ - సకాలాక్రమాత్ వాతఃసంగమమధ్యాహ్నాంతరాహ్లాః
 అథాంతరంసాయంతినీచేతేపంచవిధోభవతి - యాతిథిస్సర్వ కాలాడక్త
 పంచవిధకాలవ్యాప్తాసాతిథిఃమాసికేదర్మ అబ్దికసంహారీకేవయోగ్యా
 భవేదితిసామాన్యోక్తిః

అ || పితృక్రియావిధానమునుజెలుపువాడైయుచుతిథినిణాయమును
 సామాన్యముగాజెలియజేయుచున్నాడు||తా||అహఃప్రమాణఘటికలపిఘ
 టికలతోగూడసమంబుగనైదుభాగములుజేయగానవిక్రమంబున ప్రాత
 స్సంగమమధ్యాహ్నాపృథరాహ్లాసాయంకాలములనంబడును - ఈ-పిథముల
 గుకాలములయందునువ్యాపించియున్నతిథి - అబ్దికాదిపితృక్రియలంబయో
 గ్యంబులనితాత్పర్యము.

౨౯౧ || అ || అథమాసికాదీనాంవిశేషకాలమాహ||మూ|| కార్యాసా
 ద్స్వప్రరాహ్లాయోస్సమధికాసామ్యాశుపూర్వాద్వయోఃపూర్వాసాయం
 దిపద్వయోరగ్రపరాప్రాగస్తకాలార్థవేః | సానోచ్చైఃసూర్యకాంతిః

తృతిధిస్సాయంత్రశీతేద్వయోస్సాయంత్రవాశ్రమగాభిశేషధిరయందశేష
వామాసికే || వ్యా || కాద్యేఽద్యవ గాహ్లాహ్లాఽద్వయోరపరాహ్లాహ్లా
ర్వధ్యేయాసహధికాయత్రాపరాహ్లాఽధిక కాలవ్యాసనీసాధిః - కార్యా
శ్రాధ్యేకార్యాద్వయోరపరాహ్లాహ్లాస్సమ్యుక్తల్యవ్యా సేతుపూర్వా
పూర్వఽధిః - అత్రాయంవిశేషః-తిథిక్షయేతుపూర్వా - వృద్ధాసామ్యేపిష
రేణి - తథాచోక్తంసుమంతునా || శ్లో || క్షీయమాణేతుపూర్వైష్వవర్ధమానే
తునైవరా | సమత్వేపితథైవాసావపరాహ్లాద్వయేయదీతి || సాపితృతిధిః -
యదినద్వయోఽద్వయోరపరాహ్లాహ్లాసామ్యపిసీయది - తథాచవేరస్తకా
లాత్ ప్రాక్ సూర్యాస్తమయాత్పూర్వంసాధిశ్రమహూతకామ
హూతకత్రయవ్యాసేనీతేత్రదాపి - పూర్వవనోచేతరవేరస్తమయా
త్ప్రాక్ త్రిమహూతకానయది - తదాపరాకార్యాతిధేరపరాహ్లావ్యా
పిత్యాభావేపితృతకాలవ్యాపిత్యాత్ - పితృతిధిఃద్వయోఽధ్యోసాయం
తనీసాయంతనవ్యాపిసీస్యాద్యది - అత్రాపిషత్సేవరా-అభిశేప్రతిసాంవత్స
రికేదర్శ్యేఅమావాస్యాయాంమాసికేవసర్వవర్గానాంఅయంచది గ్రాహ్యః

అ || రెండుదినములయందొకతిధివ్యాపించియుండుటవలనగలిగెడితిధి
సంజేహమునునివర్తింపజేయుచున్నాడు || తా || ఒకతిధిరెండుదినములయవ
రాహ్లాములయందువ్యాపించియున్ననపుడెదియవరాహ్లామందధికముగ
నుండునో - ఆతిధియందును - రెండవరాహ్లాములయందునుసమముగానుండే
నేనిపూర్వఽధియందును - ఒకయవరాహ్లామందైననువ్యాపించకపూర్వది
నంబునసూర్యాస్తమయమునకుముందు - ౬ - గడియలు వ్యాపించియుండేనే
నియుపూర్వతిధియందును - అట్లులేకయున్నప్పుడును - రెండుసాయంకాల
ములయందొకతిధివ్యాపించియున్నప్పుడునువరతిధియందును - ప్రతిసాంవ
త్సరికదర్శిత్రాధ్యక్షానికములుజేయవలయు - రెండవరాహ్లాములయందున
మముగానున్నయెడలతిథిక్షయకాలమందుపూర్వతిధియు-వృద్ధిసామ్యకా
లములయందువరతిధియునుగ్రాహ్యంబులు

౨౯౨ || అ || అశవంభిశ్లోకై మాహాలయనిర్ణయమాహ || మా || కుర్వా
జ్ఞానప్రదేప్రమీతపితృకస్తత్రైష్టపత్యాదితఃపక్షశ్రాద్ధమథాశ్వినప్రతి
పదాయుక్తంచపత్యాదితఃపత్యాదాయనిసూతకానిసహితస్తస్వంచమీవా
ప్రమీయద్వాస్యాద్దశమీతదాదిషునదాతత్పక్షచేషేషువా || వ్యా || కుర్వా
దితి || ప్రమీతపితృకోమృతపితృకఃపు మాభాద్రప్రదేమాసేకృష్ణపత్యా

దితఃకృష్ణపక్ష ప్రబృతిఅన్వీన ప్రతిపదాయుక్తం - మహాలయానాంషోడశ త్వాదితిభావః-అత్రసద్గంపక్షశ్రాద్ధం-అత్రతచ్ఛబ్దస్య ప్రసిద్ధాధికత్యా న్నయచ్ఛబ్దాపేక్షా-ఉక్తంచదండినా - ప్రక్రాంతప్రసిద్ధానుభూతాథావి షయతచ్ఛబ్దాయచ్ఛబ్దంనాపేక్షతఇతి-కుర్యాత్ పక్షాదౌభాద్రపదకృష్ణ పక్షాదౌ-సూత కాదినహి-అస్మాతకాదినాయుక్తయదితిశబ్దేనపక్షిణజో దశనాదికంగృహ్యతే-తదాతత్పంచమీలక్షణమీ వాయద్వాతద్దశమీ వా తదాదిషుశంచక్యబ్దమీదశమ్యాదిషుశక్యతశ్చేషేషు కృష్ణపక్షశేషదివ సేషువా-పక్షశ్రాద్ధంసదాకుర్యాత్-సదేత్యనేనపక్షశ్రాద్ధమత్యావశ్యక మితిగమ్యతే॥

౨॥౧॥శ్లోకములచే కనుహలయ కాలమునునిజఁయింపు చున్నాడు॥ తా॥

మృశపితృకుడగునరుడుభాగ్రచరబ-౧. మొదలఁశ్వయుజశుక్ల-౧ - లోజేరి న-౧౬-దినములునునిత్యశ్రాద్ధముజేయవలయు- నొక వేళయావత్తు ప్రథమ దినపరమందుజేయుటకు-అశౌచము- పక్షీరజోదశ-నము - ఇత్వాదులగున భ్యంకరములుసంభవించెనేనియావత్తునుందు-పంచమి-అప్తమి-వశమి-వీటి లోనేదినమైనముగనాపక్షశేషదినములయందుమహాలయంబావశ్య కముగజేయవలయుననితాత్పర్యము॥

౨౯౩॥౨॥సకృన్త హాలయ కాలమాహ ॥మూ॥పంచమ్యాదిషుచేచ్చుభే

షుదివసేషేవప్రకుర్యాత్సదాద్వాదశ్యాంయతిపై తృకంకలిది నెశ సై హాతానాంపునః॥వజ్యేకామది నేపై తృభయతేహ స్త్యాన్వితేభాస్మరేస్యాత్సంకల్పవిధిశ్చపార్వణవిధిశ్చద్వాపితృప్రీతిదః॥వ్యా॥పంచమ్యాది ష్వితి॥శుభేషుపంచాంగశుద్ధిదివసేషుపంచమ్యాదిషుదివసేషేవసకృన్త హాలయంకుర్యాత్-ఏవకారేణనపంచమ్యాః పూర్వదివసేష్యధోల భ్యతే-యతిపై తృకంయతిషు హాలయంతుద్వాదశ్యాంకుర్యాత్-శ సై

హాతానాంపునశ్చప్రహతానాం మహాలయం కలిది నేచతుదశ్యాంకు ర్యాత్ - పునరిత్యనేనయస్త్రికస్త్రికచిద్దినసేపార్వణవిధానేనశ్రాద్ధం కృత్వా - పునశ్చశుక్లశ్యామేవకోద్దిప్తవిధానేనకార్యమితిగమ్యతే- ఉక్తం చమాదవీయే ॥ శ్లో ॥ సమత్వనూగతస్యాపివిషశస్త్రహతస్యచ॥ ఏకోద్దిప్తం సుతైఃకార్యంచతుదశ్యాంమహాలయఇతి - వజ్యేకాపిమహాలయనిషిద్ధేపి కామది నెశయోదశదినే - పైశృభయతేహ సూనత్తుక్రయంతేనతిభాస్మ

రహా స్త్రాన్వి తేహస్తనక్షత్రగతేసతిచ - సంకల్పవిధిఃసంకల్ప శ్రాద్ధంయ
ద్వా పార్వణవిధిఃపార్వణ శ్రాద్ధంవాపితృప్రీతిక సాన్యత్ - పతద్యోగే
సత్యేవశ్రమోదశ్యాంకార్యంనత్వగృహ- ఇయమేవగజచ్ఛా యేత్యుచ్య
తే-తదుక్తం॥శ్లో॥యదేందుఃపితృదైవత్యేహంసశ్చైవకశేఢితః॥యావాతి
ధిభవేతాస్సహిగజచ్ఛాయాప్రకీర్తితా॥అత్రైయంవ్యవస్థాప్రప్తవ్యా-
యజమానఃపుగ్రవాంశ్చేత్ - మమాయా క్తశ్రయోదశ్యాంసంకల్పశ్రాద్ధం
సూచేత్పార్వణ శ్రాద్ధమేవకుర్యాత్. తథాహోక్తం॥శ్లో॥మమాయాగాద్యో
ర్యామ్యేచశ్రాద్ధంకుర్యాత్ప్రయత్నతః॥పిండచానంనకుర్వీత్యయవీచ్ఛేజ్జీ
విసస్సుతాని॥

అ॥౨-శ్లోకములచేతసకృత్సహాయమునకుకాలమునుజెప్పచున్నాడు
తా॥పంచాంగశుద్ధిలగృహస్థపక్షపంచమిమొగలగుచినములయందే-సకృత్స
హాయముజేయవలయుననియు - యతికిద్వాదనియందుజేయవలయునని
యు-వివశస్త్రాదులచేమృతులైనవారలకితరదినములయందుపార్వణశ్రా
ద్ధముచేసిననుచును దానినాడేకోడ్దిష్టవిధిచేజేయవలయుననియు - సూర్య
డుహస్తనక్షత్రమందుండినను-చంద్రుడుగుఖయందుండినపుడుమహాల
యనిపిద్దమైనశ్రయోదనియందునుమహాలయము సంకల్పవిధిచేతనైన
పార్వణవిధిచేసినైనజేసినపితృప్రీతికరంబనియు - మఘానక్షత్రముతో
గూడినదినమునందును-యుగాదియందును - భరణీనక్షత్రమందునుఆవశ్య
కంబుగజేయదగినశ్రాద్ధమును శ్రాద్ధకతాపుత్రపంతుడైయందేసేనిసం
కల్పవిధిగానేజేయవలయుననియునభిప్రాయము॥

౨౯౪॥మూ॥కారుణ్యాన్నితపైతృకంశుభదినేతత్పక్షపవాచరేత్రన్యా
యాంయదిభాస్కరేప్యగతికఃకన్యాదిమాసద్వయే॥యావద్వృశ్చికదశా
నాశ్చృశ్చిబలాదేకంచవాపైతృకంకాన్యత్వాచ్చసకృత్సహాయనినం
శుగ్ధ్యాముతంచేచ్ఛుభం॥వ్యా॥కారుణ్యాన్నితేతి॥భాస్కరేనూర్యే-క
న్యాయాంయదికన్యారాశిగతేసతి-తత్పక్షపవభాగ్రపదకృష్ణపక్షపవశు
భది నేకస్త్రింశ్చిద్దినసే-కారుణ్యాన్నితపైతృకంకారుణ్యప్రయుక్త శ్రాద్ధం
ఆచరేత్కుర్యాత్-పక్ష శ్రాద్ధకృతేపికారుణ్య శ్రాద్ధమావశ్యకమిత్యాశ
యః-అగతికోయదిదరిత్రచ్చేత్ భాస్కరేకన్యాదిమాసద్వయేకన్యాయాం
శులాయాంచస్థితేసతివా-యావద్వృశ్చికదశానాత్-పృశ్చికప్రవేశా
త్పార్వమేవేత్యధః-స్త్రీశ్చిబలాత్-॥శ్లో॥వృశ్చికాదశాసాద్యాంతినిరా

దాఃపితరోగశాశ్చితి- ఏకం చ వా పై శ్చకరాద్రాధంకుర్యాత్ - అనమగ్ధస్యా
 పివకంకారుణ్యద్రాధంకార్యమిశ్యావశ్యకపిధిః - సకృత్తహాలయదినంశు
 ద్ధ్యాయుతంవక్ష్యమాణస్త్రకారేణపంచాంగ శుద్ధియుక్తంచేచ్ఛభంభవే
 త్-అశ్రహేతుమాహ- సకృత్తహాలయస్యకావ్యత్వాదితిపక్ష ద్రాధస్యని
 త్యత్వాన్నాయంనియమః||

తా||పితృపక్షముచనన్నిదినములయందునిత్య శ్రాధముజేసినను-ఒకది
 ననునసకృత్తహాలయముబహుదై వత్యముగజేయవలయుననియుఆ కారు
 ణ్యద్రాధముకామ్యమగుటచేత నాదినంబుపంచాంగ శుద్ధిగలదై యుండవల
 యుననియు-ఆపక్షమునజేయుటకు దారిద్ర్యముచేతనైనను-అనుపప్రజ్ఞచేత
 నైనను-సంధభిఃఽవకపాణునేనితులామాసముతుదవంకు శుద్ధిగలదినిమున
 జేయవచ్చుననియును తాత్పర్యము||

౨౩౯||అ||సకృత్తహాలయేవజ్యోవాహ||మూ||వజ్యోన్యేకమహాలయేజ
 సనభంస-దాశ్చకామఃకలిశు క్రారాగ్ర్యదినాని సూతకదినంపత్నీరజో
 దూషితం| తారాస్సప్తదశస్యరేషశుభదాఃపిష్ణుత్రయాకశ్రయాహ్వ
 ద్రామిత్రచతుష్టయాద్యశేభృద్భాగ్యర్యయామ్యాఃదాః || వ్యా|| వ
 జ్యోనీతి|| ఏకమహాలయేసకృత్తహాలయేజనభంజన్మక్షత్రం- నందాః
 సందతీథయః| ప్రాగుక్తాః-కామస్త్రయోదశీ- కలిశ్చతుదశీచ-శుక్రాకా
 గ్యదినానిశుక్రభానుగురువాసరాః సూతకదినం- పత్నీ రజోదూషితగన్ధ
 భార్యారజోదూషితదినంచపతానివజ్యోనీపతేషుసకృత్తహాలయంసకు
 ర్యాదిస్యిధః-సకృత్తహాలయేయోగ్యనక్షత్రాణ్యాహవిష్ణుత్రయంశ్రవ
 ణధనిస్తాతభిషజులరక్త్రయంహస్తవిశ్రాస్వాశ్యః- అహిరాశ్రేణా-
 ఆగ్రాప్రసిద్ధా- మిత్రచతుష్టయం అనూరాధాజ్యేష్ఠామూలాపూర్వాసా
 థాఃపద్యఃపిష్ణి-శశభృత్వృగశీషః-భాగ్యంఉత్తరఫల్గునీ-ఆర్యఃపుష్యః
 యాహ్వంభరణీ-శశ్యభిధావిత-స్పంజికాఃసప్తదశతారాఃసకృత్తహాలయ
 శుభదాస్సున్యః- ఏకకారేణాన్యా నిదశనత్తత్రాణిశ్యాజ్యానీతిస్ఫుటమవ
 గంతవ్యం-ఏతన్లోచ్యకొక్తంప్రధమోవక్రమణవిషయం||

అ||నూతనముగ సకృత్తహాలయము నారంభింప నయోగ్యతీధివారనక్ష
 త్రముల జెప్పచున్నాడు|| తా||సందతీథులు- శ్రయోదశి - చతుదశి- ఈతి
 థులునుశుక్ర భానుగురు వారములును-సూతకదినంబులును- భార్యబహిష్క
 యైయున్నదినంబులును-జననక్షత్రము-కృ-రో-పున-మ-పూ-ఫ-పి-ఉ-మ-

పూభా-ఉభా-శ-చ-౧౦- నత్త్రమునును-సిద్ధిములనియు-తల్కి-ననత్తు
త్రామలుముఖ్యంబులనియునభిప్రాయము|| *****

౨౯౬|| ౧|| మహాలయారణ్యోపనిషత్తానందశ్లోకము|| మూ || నో
కుర్యాద్వనిపక్షమేకదివసంవానల్పమల్పంచవాదారిద్ర్యంబహుముఖ
మప్రచవరేకార్థత్యమేవాత్మనః | దాతుంపుత్రధనంభవేదిహవరేస్వర్గాది
పశ్చాద్భవేతిత్యక్తాప్సగృహంపిసృజ్యపితరస్సంస్వంపిశేయఃపదం|| **
వ్యాసోక్తా|| పక్షంపక్షశ్రాద్ధంవాపికదివసంసకృత్తహాలయంతినల్పంతి
ధింవాసమర్థశ్చేదిలిభావః - అల్పంవా-దరిద్రశ్చేదిలిభావః - నోకుర్యా
ద్యని - తదాత్మనఃదారిద్ర్యంబహుముఖంవార్థత్యంచర్థత్వంచస్యాత్
దాతుః-సహాలయప్రదాతుః - ఇహఅస్మిన్భూలోకేపుత్రధనం - పరేవర-
తోస్వర్గాదిచ-భవేదిత్యక్తాప్సపశ్చిత్పితరః-స్వగృహంపిసృజ్యసంస్వంచ
దంస్సంస్వస్థానంపితౄలోకంపిశేయః|| *****

అపితృపక్షముననిత్యశ్రాద్ధసకృత్తాప్సములుజేసినగలిగెడిఫలమును
జేయకపోవుటవలనగలిగెడిదోషమునుండెలియజేయుచున్నాడు|| తా|| పక్ష
శ్రాద్ధమునైననుసకృత్తహాలయమునైననుజేసినకతాకుభహంబునపుత్రధ
నాదిసంపదలును-పరంబునస్వర్గాదిలోకభోగంబులుంగలుగునుజేయనివా
నికిహంబునపుత్రధననాశముఖములు - పరంబుననరకాదులుంగలునున
ట్లువానిపితృదేవతలుశపింతురనితాత్పర్యము.

౨౯౭|| ౨|| అథవణ్ణవతిస్విరూపమాహ|| మూ|| మన్వాద్వాశ్చమహాల
యాముగదినాన్వాదిత్యసంక్రాంతయోదర్యాశ్చవృతిపాతవైధృతిదినా
న్యన్వప్తకాఃపైశ్చకే| కాలాష్టణ్ణవతిస్త్వతాశ్చసతతందాతుస్సపుత్రా
ర్థదావాయంతోయవనేరిపూరిపుటకాలోకారిపుస్త్రమాత్|| వ్యా|| మ
న్వాద్వాశ్చ|| మన్వాద్వాఃవాయంతీతరసంఖ్యయాచతుదశ-మహాల
యాఃతోయంషోడశ-యగదినానియగదయఃపదంచత్వారి - ఆదిత్యసం
క్రాంతయఃరిపుఃద్వాదశ-నర్కారిపుఃద్వాదశ-వృతీపాతవైధృతిదినాని -
వృతీపాతదినానికాఃశ్రయోదశ - వైధృతిదినానిచలోకాఃశ్రయోదశ -
అన్వప్తకాఃత్రిస్తోష్టకారిపుఃద్వాదశ - ఏతేమిలిత్యావణ్ణవతిస్త్వతాఃషణ్ణ
వతిశబ్దప్రతిపాదితాఃకాలాః-పైతృకేపితృకర్తృనిక్రమాచక్రమాత్దా
తుఃపుత్రార్థదాభవంతి|| *****

౩|| షణ్ణవతిశ్రాద్ధస్వరూపమునుండెలియజేయుచున్నాడు|| తా|| మన్వాద్వా

దులుగర - మహాలయములు - గిలయుగాదులు - ర - సంక్రాంతలు - గిలయమా
వాస్యలు - గిల - వ్యతీపాతదినములు - గి - వైధృతిదినములు - గి - అన్వష్టక
దినములు - గి - ఈగిలదినములయందును గ్రాధముజేయువారలకుపుత్ర
పౌత్రధనాభివృద్ధిగలుగుననితాత్పర్యము.

౨౯౮॥ ౨౯౯॥ అ॥ శ్లోకద్వయేనపూర్వోక్తపణ్ణవతీనామధ్యేప్రధ
మోపదిష్టయోగ్యన్వానియుగాద్యోఃకాలనిణాయమాహ॥ మూ॥ కృష్ణాభా
ద్రుప్రదేష్టమీయదినభోదర్మశ్చశేషాస్సితాతమాధేవశమీష్విషేచనవమీసా
కాతికేదాదశీ॥ జ్యేష్ఠేషాల్లునచైత్రయోరపిశుచాపూర్ణేతిథిఃపూణి
మామాభేమాస్యధనస్తమీశుభఫలాఃపాషేసితైకాదశీ॥ చైత్రేభాద్రప్రదే
చమాసయుగైజ్ఞేయాస్తృతీయాతిథిర్నన్వాద్యాశ్చచతుర్దశేవతిథియః
పుణ్యాయుగాద్యాశ్చతుః॥ శుక్లార్ద్రేనవమీసితైవశుభదారాధేతృతీయాతిథి
ర్నాభేదర్మతిథిర్నభస్యబహులైకామఃకృతాద్యాః॥ వ్యా॥ కృష్ణే॥
చైత్రతిథిః॥ భాద్రప్రదేమాసికృష్ణాస్తమీనభోదర్మశ్చగ్రావణజహులై
మావాస్యచపతేజ్యేకృష్ణపక్షగతే - శేషావత్యమాణాస్సితాశుక్లసక్ష
గతాఃతాతమాధేవశమీశుక్లపక్షదశమీష్విషేతులశ్వయుజేనవమీశుక్లపక్షనవమీ
చ - కాతికేమాసేసాద్వాదశీశుక్లద్వాదశీజ్యేష్ఠేషాల్లునచైత్రయోః - శు
చాతమాధే - ఊర్ధ్వేకార్తికేవ - పూర్ణిమాతిథిఃఅభమాభేమాసస్తమీపాషే
మాసిసితైకాదశీశుక్లకాదశీ - చైత్రేభాద్రప్రదతిథిమాసయుగైవతృతీయా
తిథిఃశుక్లశృతీయాచ - సర్వేమిళితాచతుర్దశతిథయఃనున్వాద్యాఃనున్వా
దినంజ్ఞికాః - శుభఫలాఃశుభఫలాదఃజ్ఞేయాః - గ్రాధకర్తురితీశేషః - ఊర్ధ్వ
కాతికేమాసిశుక్లానవమీ - రాధేవైశాభేమాసిసితైవతృతీయాశుక్లశృ
తీయాతిథిః - మాభేదర్మతిథిఃనభస్యబహులైభాద్రపక్షవశయైకామఃగ్రా
యోదశీ - ఇమాశ్చతస్త్రిథయఃగ్రావణకృతాద్యాఃకృతత్రేతాద్వాపర
క్షలియుగాదయఃపుణ్యాఃజ్ఞేయాతిథిపూర్వేణాన్వయః*****

అ॥ రెండుశ్లోకములచేతమన్వానియుగాదులబేప్పుచున్నాడు॥ తా॥

భాద్రప్రదదహుశ - ౮ - శ్రావణబ - ౩౦ - ఆషాఢశుద్ధ - ౧౦ - అశ్వయుజశుద్ధ -
౯ - కాతికశు - ౧౨ - చైత్రజ్యేష్ఠాషాఢకాతికకషాల్లునమాసములయందు
పూర్ణిమ - మాఖశు - ౨ - పుష్యశు - ౧౧ - చైత్రభాద్రప్రదశు - ౩ - ఈగిలదినంబు
లునునున్వాదులనంబడును - కార్తికశు - ౧౨ - వైశాఖశు - ౩ - మాఖబ - ౩౦ - భా

ద్రవదబ-౧౩-ఇవి నాలుగును క్రమంబున-కృత-త్రైతా-ద్వాపర - కలియుగాదులనంబడునుగాననీమన్వాదియుగాదులయందు శ్రాద్ధముజేయువానికి శుభంబులుగలుగుననితాత్పర్యము.

౩౦౦ || అ || అష్టకా శ్రాద్ధాధినిణాయమాహ || మూ || పౌషే ఫాల్గునసౌమ్యయోరపితథామాఖేంత్య పత్యేషుచేన్నస్తమ్యత్ర తథాష్టమీచనవమీతి స్తోష్టకాద్వాపరశః | షష్ఠీమాసిమహాలయాంతరగతాస్త్రోష్టకాస్తహిణోదర్భాద్యాస్తవనుప్రసన్నదివసాః శ్రాద్ధేపితృప్రీతిదాః || వ్యా || పౌషశ్చ || పౌషేమాసిఫాల్గునసౌమ్యయోఃఫాల్గునమాగశిషయోఃతథామాఖే- ఏతేషుచత్యమమాసేషు- అంత్యపత్యేషుకృష్ణపత్యేషుచేత్ - సప్తమీఅష్టమీనవమీచమిలిత్యాద్వాదశతిస్తోష్టకాభవంతి - యద్యపిషష్ఠీమాసేభాద్రపదమాసేతిస్తోష్టకాః మహాలయాంతరగతాభవంతి- తహికతస్యాగ్నారణాత్ - నో-తస్మాద్నిస్తోష్టకానసంతీశ్యత్థః-జ్యేష్ఠమాసమాత్రేతిస్తోష్టకాఇతిస్త్యంతరేవిద్యమానత్వాత్-భాద్రపదేపిత్రప్రసక్తా తస్మివారణార్ధంమహాలయాంతరగతా ఇత్యుక్తమిత్యనుసంధేయంతదనతతః - దర్భాద్యాఃఅమావాస్యాసంక్రాంత్యంతిపాతవైద్యసయోయేప్రసన్నదివసాః తేచవిశ్లేష్లోకచతుష్టయోక్తాష్టజ్ఞవళయః శ్రాద్ధేపితృప్రీతిదాఃపితృసంతోషప్రదాభవంతి || *****

అ || అష్టకశ్రాద్ధములజెప్పచున్నాడు || తా || మూగశిషపుష్యమాఖిఫాల్గునమాసకృష్ణపక్షములయందు - సప్తమి-అష్టమి-నవమి-ఈతిధులు-౧౨ను - తిస్తోష్టకలనంబడుననియు - మన్వాద్యాయనుశ్లోకముమొనరీనాలుగుశ్లోకములయందునుజెప్పబడిన-౯౬ - దినములయందును శ్రాద్ధముజేసినపితృదేవతలుప్రీతినిొందుచురనియునభిప్రాయము *****

౩౦౧ || అ || గయాశ్రాద్ధఫలమాహ || మూ || పిత్రాదేర్భూహుదానకర్తృఫలదంత్యప్రిప్రదంస్వర్గదంసాయుజ్యప్రదమేనవాతదపియక్ష్మించిద్దయాపార్వణం | సాయాత్రాప్యభవామహానుభికర్తృదైవాచ్యకర్తుశ్చాతిఃస్వాదత్యైవహిముక్తిదేవసహతత్క-త్రాపితృశాంభవేత్ || వ్యా || పిత్రాదేరితి || యక్ష్మించిదీషన్నాత్రమపి-గయాపార్వణంగయాయాంపిండప్రదానం - పిత్రాదేపితృశాం - బహుదానకర్తృఫలదంబహుదానకర్తృణిషోడశమహాదానాదికర్తృణితేభ్యోయశ్శులంతశ్శులదం - కించత్యప్రిప్రదం - స్వర్గదంచ-సాయుజ్యప్రదంమోక్షప్రదంచభవతికించ సాయాత్రాగ

యాముద్రిశ్యయామాత్రాసాపి - మహాసుఖకరి- అథవాదై వాత డైవవ
శాత్ - కర్తుఃకయాప్రయాణకర్తుః- మృతిర్నరణంస్యాన్యది - సాయాత్రా
తత్త్వ- త్రాణగమూత్రాద్ధకత్రాణసహపితృణాంముక్తిదాభవేదేవ - గ
యాముద్రిశ్యప్రయాతస్యగయా త్రాధాత్పుర్వ మేవదైవవశాన్మృతిర్వ
దితదాపిగయాత్రాద్ధఫలంభవేదిత్యర్థః.

అ॥ గయాత్రాద్ధఫలముచుజెప్పచున్నాడు॥తా॥ గయయంకుస్వల్ప
ముగనై నపిండప్రదానముజేసినవానిపితృదేవతలకుపోడక వ హాదానాది
కర్మలవలనగలిగెడిఫలమును - సంతోషియు-స్వర్గంబును- మోక్షంబునంగ
లుగుననియు-గయాయా త్రయపారమగునానందముగలుగజేయుననియు
దైవవశమువలనగయకుబోవుచుండగమార్గమధ్యంబునదేహత్యాగముసం
భవించినసుగయయందుపిండదానముజేసినఫలము గలుగననియుసంభాము

౩౦౨॥ అనిత్యశ్రాద్ధసాం వత్సరికీ యోర్నిణయమాహ॥మూ॥నిత్య
శ్రాద్ధవిధిస్స కాలంబువానేకంవినాసూతకంకుర్యాత్సృతకనిగఁమేధవి
వసేకాశ్యంతిచై వాబ్ధికం॥ తారాచంద్రబలంబినాపియదివాపత్నీరజోదూ
షితాయద్వాచుష్టతిధిశ్చసాపితృతిధిఃకారై వ్యవనిత్యాయది॥వ్యా॥ నిత్య
శ్రాద్ధేతి॥ఎకంసూతకంజాతకంమృతకమపివినానిత్యశ్రాద్ధవిధిఃప్రతిదివస
కర్తవ్యశ్రాద్ధవిధిఃస్వకాలంబువాప్రత్యహంబలవత్తరః ఆశౌచదినమా
శ్రవణహోయప్రత్యహంనిత్యశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యర్థః- సూతకే ప్రాప్తేగతి
మాహ - సూతకనిర్ణమే-మాతకేసమాప్తేసతి- అథదివసేతనం తరదివసవి
వకుర్యాత్అశసాంవత్సరికీనియమమాహ॥కార్యమితి॥ అబ్ధికంప్రతిసాంవ
త్సరికమపితగైవసూతకే ప్రాప్తేతన్నిగమనదివసేతారాచంద్రబలం
బినాపికార్యం - కించసూతకనిగమనదివసే - పత్నీయజమానభార్యా-
రజోదూషితాపి - యద్వా అసంతరతిధిఃచుష్టతిధిః పంచాంగశుద్ధిరహి
తాయద్వాపినిత్యాసాపితృతిధిఃకారై వ్యవ - స్వకాలేసూతకే ప్రాప్తేతన్ని
స్వత్వనంతరతిధిఃచంద్రతారాబలాదిగుణైరయక్తాపికార్యైశ్చ ర్థః॥త్య
త్వాల్-నిత్యకమణామకరణేప్రత్యహాయశ్రవణాచ్చేతిభావః॥౪౭౪౪౪

అనిత్యశ్రాద్ధప్రతిసాంవత్సరికములనిణయముచుజెప్పచున్నాడు॥
తా॥ఆశౌచదినములబరిత్యజించితక్కినసకలదినంబులయందునునిత్య శ్రా
ద్ధముజేయవలయుననియు - ఆశౌచము సంభవించినపు డాయాశౌచమున
మాప్తమైనమరునాదావశ్యకముగజేయవలయుననియుప్రత్యాబ్ధికముసూ
తకముసంభవించినయెడల తత్సమాప్త్యనంతరదినంబుననే - జేయవలయు

కాక తక్కినయే హేతువుచంభవింపినసభ్యంతరము జేయకయూహ్యశబ్దవియం
మృత్రాద్ధము జేయవలయుననియును తాత్పర్యము. *****

౩౦౩ || అ || ఏ కాదశాహవిధిమాహా || మా || అద్యం హి డశ సంయుతం హృత తీ ధే
తే కాదశా హేత గ్రాహా హా దేరథయజ్ఞనాంత్యనుగత స్త్రీణాంతుభర్తృతు
యాత్ । కుర్యాద్బ్రుగ్రాణాన్వితంవృషపరిత్యాగానుయుక్తం శ్రమాన్న
గ్న శ్రాద్ధమధాదిమేహ్నివిషమేశు ధేద్వితీయేథవా || వ్యా || అద్యమితి || హృత
తీ ధేః హృతది నానంతరం ఏ కాదశా హే ఏ కాదశది నే హే డశ సంయుతం రుద్ర
గణాన్వితంవృషపరిత్యాగానుయుక్తం హృషోత్సజనసహిశం- అద్యం అద్య
శ్రాద్ధం కుర్యాత్ అహి తాగ్ని నామితి శేషః- అహి తాగ్నేర్విశేషమాహ-
దాహా దేరితి || యజ్ఞనాం అహి తాగ్ని నాంతు- దాహా దేః దహనదిసమార
భ్య ఏ కాదశా హే అద్యం కుర్యాత్ - దాహా దేరిత్యనేన అంతన- శా హే వా
బహిద- శా హే వా- విధిపూర్వక దాహాది నాదారభ్య- ఏ కాదశా హే ఇతి వ
క్తవ్యం- నతు లోకే కాగ్నిదహనది నాదారభ్యేతి- అనుగత స్త్రీణాంతు- భర్తృ
తుయాత్- భర్తృ- మరణాదారభ్య ఏ కాదశా హే- భర్తృ- మృశని నాతిరిక్త
దివ సేమృతిర్యదిత దాసి భర్తృ- మరణాదారభ్యే తేత్యథా- నగ్న శ్రాద్ధం
తు ఆది మేహ్నిదహనదివసవ- అథ వా- విష మెత్యతీయపంచమ- సప్తమసవ
మానామనృత మే వా కుర్యాత్ - అథ వా శుద్ధేపంచాంగ శుద్ధిద్వితీయేది నే
వా- నగ్న ప్రచ్ఛాదన శ్రాద్ధం కుర్యాత్, *****

అ || ఏ కాదశాహవిధిని జెప్పుచున్నాడు || తా || యజ్ఞము జేయక హృతృవైన
వారలకు మరణదినము మొదలుగను - అహి తాగ్నులకు విధియుక్తదహనదిన
ము మొదలుగను- సహగమనము జేసిన స్త్రీలకు భర్తృమరణదినము మొదలు
గను- ౧౧-వ-దినంబున- హే డశము- రుద్రగణము- హృషోత్సజ- నము- వీక్షిలోడ
అద్య శ్రాద్ధము జేయవలయుననియు - నగ్న శ్రాద్ధము ప్రథమ- చ- మున జే
యవలయుననియు- ఆదినముదప్పే నేని- దినములలో నొక బేసి దినంబు
ననైనను- పంచాంగ శుద్ధియుక్తంబగుద్వితీయదినంబుననై నను జేయవలయు
ననియభిప్రాయము. *****

౩౦౪ || అ || నవశ్రాద్ధసంఖ్యామస్థిసంచయన కాలంచదశయతి || ***
మా || షట్సు- ర్యుర్విషమేషు షట్సు విసవ శ్రాద్ధానిజై కైక శస్సర్వాణ్యేకాది
నెష్యశక్తవిషయేపంచైవ శేషాంతురిత్ । అస్మాంపంచయనంభవేన్వృతిది
నాదాద్యద్వితీయేది నేన ర్యాద్వా ః బిషే శుద్ధేహ్నియన్తి వాక్యేమాచతుర్థ

మంత్రావ్యాః పడితి॥ నిష మేఘుః ట్టుదివ సేఘపైకశశేనవ శ్రాద్ధానిచటో
కుఘ్యః పైకపిష మేది నేపైకం నవ శ్రాద్ధంకు గ్యానిత్యథః - అశక్తవిష
యేతు-పడిసినవ శ్రాద్ధాని ఎకదినెకుర్వాత్ - కేమాంచిత్తు ఆశ్వలాయనా
నాంతుపంచైవ-ఉక్తంచవివస్వామినా॥ శ్లో॥ నవ శ్రాద్ధానిపంచాపమరా
శ్వలాయనశాఖినాం॥ ఆవస్తంబాస్తువట్కుర్వ్యధావదిత రేఘహీతి-తు
ప్రియాణాంసప్తవై శ్యానాంనవ॥ శ్లో॥ నవసప్తవిశాంరాజ్ఞాంనవ శ్రాద్ధా
న్యనుక్రమాత్॥ అన్యంతయోర్వ్యన్యయోస్తుపడిత్యావలుమహార్షయభిభ
విష్యోక్తేః - ఆద్యది నెనహనది నె - అథవాదహనది నాన్వితీయేహ్నివా అ
థ్నాంసంచయనంభవేత్ - యదివాయద్వా శుభేపంచాంగశుద్ధేవిషమేక
స్థింస్త్విన్విషమేహ్నివాకుర్వాత్ - చతుర్థేఘృతదినాచృతుర్థేహ్నిసంచయ
నంకేమాచిన్వశంఅస్మిన్పత్యేదినశుద్ధిర్నవిచార్యా-తథాచాపరకృష్టియో॥
శ్లో॥ చతుర్థే-దినసేచైవఅస్థినంచయనంయది॥ తథివారాదిదోషాణామన
పేత్యేతిగౌతమభివచనాత్

అ॥ నవశ్రాద్ధసంఖ్యచఅస్థినంచయనకాలముచంచైష్పచున్నాడు॥ తా॥
మృతేదివముమొదలు - ౧౧ - వదివనమువరకు బేసిదినములయందోకొక
శ్రాద్ధమువరుచననారు శ్రాద్ధములాపస్తంబసూత్రవంశులును - ౯ - వదివ
మువరకునైచ-శ్రాద్ధములాశ్వలాయనసూత్రవంతులును - జేయవలయు
ననియుఅశక్తవిషయముననన్నింటిమొక్కదినంబునజేయవచ్చుననియు - అ
స్థినంచయనముదహనదినముననైనను-౨-వదినముననైనజేయవలయునని
యుఅట్లుగాకున్నపంచాంగశుద్ధిగలబేసిదినముననైనను - కొందరిమతాను
సారముగపంచాంగశుద్ధివివక్షజేయక - ౪ - వదినంబుననైననుజేయవచ్చునని
యునుతాత్పర్యము

౩౦౫॥ అ॥ వసవిధిమాహ॥ మూ॥ కత్రైవప్రథమేహ్ని తేరసహవా
సంవాపయేన్సప్తమాదర్వాచ్ఛేద్యశమేప్రమీతపితృకోజ్ఞాణః కనిష్ఠోయది॥
పూర్వార్వాహ్నేసకలామదానమథవామధ్యాహ్నకాలేభవేదన్నశ్రాద్ధము
ధావిమేహ్నితునవశ్రాద్ధంవినాస్తాదః॥ వ్యా॥ కత్రైవపితృమే
ధికతత్రైవప్రథమేహ్నిదహనది నేసంవాపయేత్తేరంకారయేత్ - ప్ర
థమేహ్నివాన్యత్రేవకారాథః - సప్తమాదర్వాక్సప్తమపురుషాత్పూ
ర్వోప్రమీతపితృకోజ్ఞాతిఃసపిండుః కనిష్ఠోయదిన్యత్రన్యకనిష్ఠోయది - సోపితే
నకశ్రాద్ధాసహదరమిదినేసంవాపయేత్॥ కనిష్ఠత్యగ్యనేనజ్యేష్ఠస్యనలభ్య

తే-యది జ్యేష్ఠోగ్నిదఃతస్యవపనమావశ్యక మేవ-కన్యైవ ప్రథమేహీతిసా
మాన్యోక్తేః॥ అథామదానాన్న శ్రాద్ధయోఃకాలనిర్ణయమాహ॥ సకల
మదానంసకలనవశ్రాద్ధానిగ్నునై చ్ఛాదనం చపూర్వా హ్లాకుర్యాత్
అథవామధ్యాహ్నకాలేవాభవేత్-అదిమేహీతిన్నశ్రాద్ధస్యాదిమేహీ
ఏకాదశదినఇనియావత్అస్తాదదఃఅవగాహ్లా అన్న శ్రాద్ధంభవేత్-నవ
శ్రాద్ధవినాపితాదశేహీనవశ్రాద్ధస్య అన్నేనయోగ్యత్వేపితానైవే
జైవనవశ్రాద్ధంనత్వన్నేన-నపిపూర్వాహ్లాపవ॥*****

అ॥ వపనవిధానంబును-అనుశ్రాద్ధాన్న శ్రాద్ధకాలంబును జెప్పించునా
డు॥ తా॥ దహనదినమునః తా గాక యిగులకువపనము కూడదనియు-సప్త
మపురుషునకుఁబడినజ్ఞానలఁగోచముస్సవమృతునికంటెవిన్నవాండ్రై
నమృతమేగ్ని కులుకతఁతోకూడ-౧౦-వ-దినమునయేరముజేసుకొనవల
యుననియు-ఒకవేళనామృతనికిజ్యేష్ఠుడగ్ని ప్రదానముజేసె నేనియగు
డునుదహనదినదశమదినములయందు జేసుకొనవలయుననియు-అమము
తోజేయవలసిన నవశ్రాద్ధనగ్ను శ్రాద్ధములు పూర్వాహ్లానుండు జేయవల
యుననియుఅట్లుగాకున్ననుధ్యాహ్నమువరకుజేయవచ్చుననియుఅవ్యక్తశ్రా
ద్ధముమొదలగునన్న శ్రాద్ధమపగాహ్లానుండుజేయవలయుననియుననుట॥

౩౦౬॥ అ॥ తిలోదకవాసోదకయోనిర్ణయమాహ॥ మూ॥ క తా॥ రో
వుద్దకాంజలీతలయుతాశ్రీదమ్యరాద్యది నైతైకైకోత్తరవృద్ధిచా
దశదినాత్ప్రత్యైశిలాయాంపితుః॥ మృతాన్నిన త్రితయంభవేత్ప్రతిదినం
వస్త్రోదకానాం త్రయంపిండస్త్వేక ఇహోక్యతంయదిపితు ర్నమ్యద్దశాహేఖ
లం॥ వ్యా॥ క ర్తారితి॥ క ర్తారిః ౧ ద్వపుత్రాపితుప్రత్యైశిలాయాంతిల
యుతాశ్రీనుదకాంజలీతలద్యది నేనమ్యః-తతఃపదశదివాత్దశదినమ
భిన్యాప్యపితుత్తరవృద్ధియథాతథా-ద్వితీయేదినేచతురః-తృతీయేపంచ-
ఇత్థంపంచసప్తతితోదకాని-విప్రానద్యః-క్షుద్రీయాదీనాంతు॥ స్త్రీ॥ చతు
ష్ఠిపంచషష్ఠిర్నవహింపంచసప్తతిః॥ క్షుద్రీవిట్యాద్రవిప్రానాంవర్ణానాం
తుతిలోదకం-క్షుద్రీయాణాంప్రత్యహంపంచ-ద్వాదశేహీనవ-తైశ్వా
నాంప్రత్యహంవత్పారిచదశాహేనవ-శూద్రాణాంప్రత్యహంశ్రీశి-పంచ
చదశాహపయేషట్ తిలోదకాని-సర్వవర్ణానాంప్రతిదినంమృతాన్నిన
త్రితయంమృత్తికాన్నినత్రయం-వస్త్రోదకానాంత్రయంచ-అశోచనమా
శ్చిర్భవేత్-పిండస్త్వేకపవత్రత్యహమేకైకపవసర్వవర్ణానాం-ఇహదశా

హనుద్యే-అకృతంబిలాదకాగకంనక్కశంయది - అఖిలరిణిలోదకానికంన
 శాహేవాకుర్యాత్ || ౧౧ || అదకవాసోగ కాదులన్నియును జెప్పుచున్నా
 డు || శా|| బ్రాహ్మణులగుపుత్రులందరును పితృప్రీతికొరకు శిలయందు తిల
 దకముచే ప్రణమిదింబుచేయుచున్నారను - అది మొగలూకొక్కదిచంబుననొ
 క్కొక కూరధికముగ విడువగ-౧౦-దివములవరకునవియన్నియు - ౧౧-అగు
 ననియు - తుద్రుగలులకు గురదనినము-మొలలు ప్రసాదించును-౧౨- మాస్థను-
 ౧౩-వ-నింబును-౧౪-మాస్థనువిడువగనవియన్నియు-౧౫- అగుననియు-నై
 శ్వులకు ప్రతిదినంబును-౧౬-మార్గును-౧౭- వదినంబును-౧౮- మాస్థనువిడువ
 గనవి-౧౯-అగుననియు-తూద్రులకు ప్రతిదినంబును-౨౦-పరుసన-౨౧-నినము
 లైచ-౨౨-వరుసన ౧౨-దివములై ననువిడువగ-౨౩- అగుననియు-నకలవన్ద
 బులును - ఆశౌచనివృత్తివరకు ప్రతిదినంబును-౨౪- మృత్తికాస్నానములును-
 ౨౫-నాసోదకములును-౨౬-పిండదానము జేయవలయుననియు-నివియామాం
 దినంబు జేయవలయుననియు-జేయవలయుననియు-నివియామాం

౩౦౭ || ౧౧ || తిలదకాదీనాం నిషిద్ధకాలమాహ || యా || గర్భశ్శావనశా
 హనుద్యదివ సేయద్వాపతేత్సంక్రమోప్యన్యేషాంతుసమాప్యపిండమున
 కందేయపితృభ్యాంవిశా | పితౄశ్చైవ మాపయేత్తిదివతస్సాన్యచే
 త్పరంతర్వయంపూర్వంచేన్నసమాపయేత్తేది-తస్మాన్సాన్యమాత్రం
 సదా || వ్యా || గర్భభి || శావనశాహనుద్యదివ సేయత్తాశౌచమధ్యదివే-గ
 ర్భసంక్రమోనా - ఆపతేన్యదిస్తాప్తశ్చేత్ - తదాపితృభ్యాంమాం పితృ
 భ్యాంవిశా-అన్యేషాంతుపిండ-ఉదకం లోదకం - వాసోదకంనసమాప్య
 ఉత్తరదివక్కన్యంసర్వసంగృహణ-నేయదాగవ్యంమాతాపిత్రీన్సు-య
 తాప్తాన్వశేనపిండమదకంచదాశవ్యమిత్యర్థః - ప్రదితః పరంప్రదితా
 సంశరం - శర్వసంగర్భసంక్రాంతిద్వయంస్యావ్యది - తదాపిత్రోపిపిం
 ఠాగకంసమాపయేత్సంక్రమ్యప్రగద్యాత్-ఇదమనారసపుత్రైశ్చయం
 ఔంసమృతశశాంకర్యాత్ - తదుక్తంయల్లాజీయే || శ్లో || దశాహమధ్యేన
 గుశ్చేన్పిండకాసంతిలోదకం | ఔరశ్శిప్యహంబద్యాన్నచగర్భేసమాప
 యేతి || సర్వ్యత్తరదివేషుకింకర్తవ్యమిత్యతాహ || స్నానమాత్రమేవన
 దాస్యాత్ శిలాస్నానమేవకుర్యాత్ - త్రిదినతఃపూర్వంతద్వయంచేన్నస
 మాపయేత్ - కింతు సుధాక్రమమేవదేయమిత్యర్థః || అ || తిలదకాదులకుని
 షిద్ధకాలమును జెప్పుచున్నాను || శా || తల్లిగంధ్రులుగాక కక్కినవారలకుగ
 ర్భజేయునపుడు - ఉశదినాశౌచమధ్యమునసమావాస్యయైననుసంక్రాంతి

యైననుసంభవించెనేని యాపిఁగ్గుటజేయదగినసకల తిలొదక వాసోదకవిం
 డదానములనుతత్సూర్వదిసంబునజేర్చిజేయవలయుననియు-3- దినములై
 నపిఁగ్గుటనాదర్శసంక్రాంతలుసంభవించెనేనినర్తపుత్రాదులుజేయుపపు
 డుత్తల్లిదండ్రులకునుబూర్వోక్తక్రమంబునజేయవలయుననియు-4- సుల
 శ్రులు యథాక్రమంబునజేయవచ్చుననియు-5- సంగ్రహించిజేయవచ్చును
 ముఁగ్గినదినములయందుశిశుసామాన్యముజేయవలయుననితాత్పర్యము

౩౦౫ అ॥ ఏకాదశాహాశ్చాక్షుకృత్ ప్రాశ్నాననూహ॥ ము॥ త్య
 క్త్యాబాంధవసూతకేసుసకలం చాద్యాదిపంచద్యైశ్చార్యంశ్చక్షుసు
 తకేసు॥ హింశాద్యాదియబోధిని॥ నాపిండాద్యర్థగుణావృప్యగుణిం
 ప్రార్థంపరిత్యజ్యతత్సపిండాద్విహితోదకుంభహాళవాస్యూనంబన
 శ్చాచ్చరేత్॥ న్యా॥ క్ష్యక్షేహింశానసూతకేసుమానజ్ఞాతిస్పృతసూత
 కేగ్రాస్తేనతి-చశాసోపకారశాహావేతీశేషః-సకలచాద్యాదిపంచద్యుమా
 సికాదాహోదకశ్రాద్ధా-శ్యక్వాసరితశ్య-చశాచాధానూతికనివృ
 త్త్యనంతరం చరేత్సకాక్షాత్పనవిగ్రహే॥ అన్యశ్రాద్ధగుహ్యోపికు
 ర్వాదేకాదశేహనికర్తవ్యస్తానికేనద్విగుణ్యపునరేవసకతిమాధవోక్షే
 లఘుసూతకేబాంధవత్తీరాత్రాశౌనాదికేప్రప్తేను-విహితనూతశ్య
 కంతిశ్యాదియత్-ఉదితముక్తంతిత్కాక్షం-గురుశాలసౌగుర్ధశ్యాదితి
 భావః సాపిండాధ్యర్థంనాన శేహనిపిండికాణికర్తుమిచ్చేచ్ఛేత్-ః హి
 తోదకుంభంద్వాన శేహనివిహితోదకుంభంపరిత్యజ్య-అచక్ష్మ్యస్యసంగ్రా
 హ్యం-అఖిలసూవాన్యఖిలంతత్ప్రార్థం-అన్యమాసికేనసహకుగాత్-అ
 థవాడోనమప్యూనమాసికాదీనృపిసాపిండాద్యశ్చాప్తపిండికరణాంత
 రం-తత్తత్కాలేషుపునరసికుర్వాదిత్యర్థఃఉదకుంభగుణావిపశ్చాచ్చరేత్॥అ
 ఏకాదశాహమునకుముందు-జ్ఞాత్యాశౌచముసంభవించిన జేయదగినవిధి
 నిజేప్రచున్నాడు॥ తా॥౧౦-వ-దినముననైన-౧౧-వ-దినముననైననుజ్ఞాతి
 సంబంధమైనదశరాత్రాశౌచముసంభవించెనేని-౧౧-వ-దినంబునఆర్య
 మాసికమనగానేకాహశ్రాద్ధముజేసిఆశౌచమునివృత్తియైసపిఁగ్గుటత్తక్తి
 నకృత్యములజేయవలయుననియు-ప్రగ్రాత్రాశౌచముసంభవించెనేని-అ
 ర్యేకాహశ్రాద్ధముతోడనపుడుజేయదగినయన్నిశ్రాద్ధము-జేయవచ్చు
 ననియు-౧౨-వ-దినంబునసంహితరణముజేయనిచ్చగలపురుషుడాదినంబు
 నజేయదగినసోదకుంభశ్రాద్ధమునువనిలితకి-౧౩-వ-దినంబునశ్రాద్ధము

లంజేర్చి-గి- వదిలంబునజేసి-సపిండికరణంజేసిపిన్నటసురలనాయకా
లములయందునాదిమాసశ్రాద్ధములను-తక్కి- నసోదకుంభ శ్రాద్ధములను
జేయవలయుననియును తాత్పర్యము.*****

౩౦౯||అ||సాపిండితై శ్రవణీకయోఃకాలనిర్ణయమాహ||మూ|| త్రిష్యా
ద్యాదిషుచత్రిపక్షవిషయే మాసేత్రిమాసేథవాషాణ్మాసేనవమాఖ్యమాస
విషయే కాదశేవత్సరే కార్యంతత్ర సపిండపంచశతైశ్చాతేషుశుద్ధినే
స్యాత్తై పక్షికకమకపంచసుది నేష్యేవత్రిపక్షోదిషు||*****

హ్య || త్రిష్యితి||అ||ద్యాదిషుచ కాదశద్వాదశత్రయోదశేషుత్రిమివసే
షుత్రిపక్షవిషయేత్వతీయేపక్షేమాసేప్రథమమాసే - త్రిమాసేత్వతీయ
మాసే అథవాషాణ్మాసేషష్టేమాసేవా - నవమాఖ్య మాసవిషయేన
వమమాసే-ఏకాదశేమాసి-అథవావత్సరేనవత్సరాంతేవాపతేషుదశసు
కాతేషుశుద్ధినేయస్త్రికాకస్తింశ్చిచ్ఛుభది నేసపిండసంసపిండికరణం- కా
ర్యంకర్తవ్యం-తై శ్రవణీకకాలమాహ||స్యానిః||త్రిపక్షోదిషుత్రిపక్షఃత్వతీ
యపక్షఃఅదిర్యేమాంతేషుపంచసుది నేషుశ్మతీయపక్షాంత్యేషుపంచసుది నే
ష్యిత్యర్థః-చ త్వరింశద్దినాగూర్ధ్వమితివచనాత్తై శ్రవణీకకర్కస్యాత్కు
ర్యాదిత్యర్థః-త్వతీయపక్షవిహితంకర్కత్యైశ్రవణీకమిత్యన్వర్థసంజ్ఞేన||అ|| స
పిండికరణతై శ్రవణీకశ్రాద్ధములకుకాలమునుజేప్పచున్నాడు|| తా|| మృతా
హస్సు మిదలు-౧౧-౧౨-౧౩-ఈదినములలోనైనను-౩-వ-పక్షంబుననైన
ను-౧౩-౬-౯-౧౦-౧౧- ఈమాసములలోనైనను-౩-వ-పక్షంబునవాదయందు -
౧౦-దినములకుపిన్నటు ౫-దినములలోనొకదినంబునతై శ్రవణీకశ్రాద్ధము
జేయవలయుననియును తాత్పర్యము.*****

౩౧౦||అ||అథోనత్రయకాలనిర్ణయమాహ||మూ|| నిత్యంద్వాదశవాస
రేష్మితదివానూనంతుసర్వస్యతస్మాచ్చేత్తాత్వతీయభాగవిషమే శుద్ధే
హ్నికార్యంపునః||ఊనంమధ్యమపంచకేశుభది నేపత్యేతథాద్వాదశేపూర్వ
సంచారతివపంచకేన్యకపితస్వయేచతుర్వింశతే|| వ్యా||నిత్యమిః|| మృతది
నాత్ ద్వాదశవాసరేద్వాదశదినేనర్వస్యసర్వశాఖినామిత్యర్థఃఊనమూన
మాసికంతు-నిత్యంతవశ్యకమిత్యర్థః తదానంనోచేత్ ద్వాదశేహనిసంత
భవేద్బదిమాసశ్మతీయ భాగవిషమే - మాసస్యప్రథమమాసస్యస్తుతి

యోభాగఃతత్రకన్తింశ్చిద్విషమే - అద్భుతా సేవితతిదినానంతరవిషమది
 నభిత్సర్గఃసుధేహి - ఘనఃతై వత్సేన - ఘటింఠీరణానంతరంకార్యం - ఏకా
 దశేహి ప్రేత త్వేనకర్తవ్యమిత్త్యుక్తాన్వ - సరిత్యుక్తం - ద్వాదశేహి
 తు - శుభదివాదికంపరిచార్యం - ద్వాదశేపయే - సరిత్యుక్తం - ద్వాదశేపయే
 మధ్య - పంచకేన్దియపంచకేకన్తింశ్చిద్విషమే - ధీనమూసమాన్యా - సికం
 పుర్యాత్ - తథాచతుర్వింశకేపయే - అంతిమపంచకే - శుభది నేలన్యదపూర్వ
 నమూనాబ్ధికంపుర్యాత్ ||

అ|| ధీనత్రయకాలమునుజెప్పచున్నాడు || అ|| తదినమునకు ౧౨-వ
 దినంబున- ధీనమాసిక మావశ్యముగ జేయవలయుననియు - అదినమునజేయు
 టకనుపవత్తిసంభవించే నేని- ౨౦-దినములకుపై న- ౧౦-దినములలో శుద్ధిగల
 యొక బేసిదినంబున జేయవచ్చుననియు - ౬-వ-మాసమున- ౨౦-వ-దినము మొ
 డలు- ౨౫-వ-దినమునకులో గా శుద్ధిగలయొక దినంబున ధీనమాన్యా - సికంబు
 ను- ౧౨-వ-మాసంబున - ౨౫- దినములకుపై - నొక శుద్ధియుక్తదినంబున- ధీ
 నాబ్ధికమాసికంబును జేయవలయునని శాస్త్ర్యము || ౩౧౦ || అ|| ధీనత్రయ
 పశ్య - కాలమాహ || మూ || నందాదర్శచతుర్దశీభృగుశనిచ్ఛగ్ని త్రిపూర్వా
 సురేషానా న్యేవసహోత్రీపుష్క - రది నెష్వనెష్వన జ్వేషష్విపికుర్యాదుత్త
 రమాసికేనసహతత్రాజ్ఞా - సికంఛాకృతంనత్రైషక్షికమానకర్తచతథావ
 త్తాచ్ఛృణ్వేదేవతత్ || వ్యా|| నందే || నందాఃనందే కయః - దర్శమావాస్యా
 చతుర్దశీపక్షన్వయగతా - భృగుశనీశుక్రశనివాసరా - ఏతేషుచ- అగ్నిఃకృ
 త్రికా-త్రిపూర్వాపూర్వఫల్గునీపూర్వాసాధాపూర్వాభాద్రాః - ఆసురం
 మూలం- ఏతేషుచ తథాశ్రీపుష్క-రది నానివత్సృణాణి - ఏతేషు- అన్యే
 షాక్తవృత్తిరైతేషువర్జ్యేషు- ద్విపాశ్రీపాన్నతు త్రైషుచ - ధీనాన్యేవస
 కార్యాణి- మాసికాదీనామయంనియ మోనాస్తీత్యేవకారాభాః మాసికా
 నామంతరితేగతిమాహ || ప్రాజా - సికమితి || ప్రాజ్ఞా - సికంఅకృతం ఛేత్తత్
 అంతరితంమాసికంఉత్తరమాసకేన సహ కుర్యాత్ - త్రైషక్షికం ధీనకర్తచ
 అతీతంయనివశ్చాత్ సచరేత్ నకర్తవ్యం || అ|| ధీనత్రయమునకునిషిద్ధకాల
 మునుజెప్పచున్నాడు || తా|| నందతిథులును- అమావాస్యయు- ఉభయపక్షుచ
 తుర్దశీతిథులును- శుక్రశని వారంబులును- కృ-పూ-పు-పూ-పూ-భా-మా-
 ద్విపా-త్రిపాన్నతు-త్ర-బులును- జెప్పబొయ్యెడి త్రిపుష్క-రదినంబులును
 ఇవి ధీనమాసికములకునిషిద్ధబులనియు - అనుపవత్తి ఛేత్యేలిదియున్నమా

సికమునాపై మాసికముల బెచ్చి చేయవచ్చుననియుండిన త్రైవిక్షికమాసి
 కముల్లు చేసగుడనియును తాత్పర్యము||
 ౩౧౨|| అకసంక్రాంతిపుణ్య కాలనిర్ణయమాహ || మూ || త్రింశత్కర్కట కే
 తుపూర్వమయననాడవరేవింశతిదైవాత్యార్యం ఘోషునాడికాన్యసమి
 తామేషేషులాయాంచశఃపట్టిశ్చైవనపరేషుపుణ్యపలదాః స్నానంచదా
 నంపిఃప్రాధంకార్యమివాజయోగ్రహణయోస్తర్వత్ప్రీతిదం|| ౧౧౪ ||
 త్రింశదితి|| కర్కట కేకర్కటసంక్రాంతకా-పూర్వంసంక్రమణ త్సార్వం త్రి
 శన్నాడికాఃఅయనేనుకరతు-పరేసంక్రమణాంతరం వింశతీర్నాడపు
 ణ్యఫలదాః-దివాసంక్రమణవిషయమేతత్ - గాత్రాశుచిశ్చారితశ్చాది
 కాఃపుణ్యాః-తదుక్తంహే|| ౧౧౫ || త్రింశత్కర్కట కే... తో గతేతు
 దశాధికాః | తావదక్షిణేపూర్వమతీతే-శ్చగౌ... శ్చ|| ౧౧౬ || పాప్రాప్త్యసంక్ర
 మేనత్రేతనహఃపుణ్యమాచరేత్ | ప్రదోషేవా రాత్రావాప్నోనంకానం
 పరేవాసీతి-దైత్యార్యం ఘోషుమిష్టుపనపుణ్యకాలేషు... పమిశాఃయోడశేనా
 డికాఃపూర్వామేషేషులాయాంచదశ-పూర్వంపలదాః-ఉత్తిరేపచవనా
 డ్యః- పరేషు మిధునకన్యాధనుర్ద్వినేషునడగేషు ఖేషు - పట్టిర్నాడికాః
 పూర్వోత్తరయోరితివివేకః- పతేషున్నానందానిపిశ్యత్రాగ్ధంచకార్యంక
 తః-వ్యంభినాజ్యయోఃసూర్యాచంగ్రహసోగ్రహణయోస్తర్వత్-ప్రాధా
 దికంపిత్యప్రీతిదంభవతి|| అ|| సంక్రాంతిపుణ్య కాలనిర్ణయమును జెప్పదున్నా
 డు|| తా|| కటకసంక్రమణమునకుపూర్వమున - ౩౦ - గడియలును మకరసం
 క్రమణముపగటి ముందైనాశవనంతరంబున - ౨౦ - గడియలును-రాత్రియం
 దైన-౨౦-గడియలును-వృషభ-సింహ - వశ్విక-కుంభసంక్రాంతిలనెడివి
 యుపనపుణ్య కాలములకుపూర్వంబున-౧౬- గడియలును- కే.వశ.లాసంగ్ర
 హణములకుపూర్వంబున-౧౬-గడియలును పరంబున-౧౬-గడియలును- మిధున
 కన్యాధనుర్ద్వినముల నెడివడశీతిపుణ్యకాలములకు పూర్వంబున - ౨౦ - గడి
 యలును-పరంబున-౩౦-గడియలును-పుణ్యఫలప్రదం... లుగాఃసీపుణ్యకా
 లములయందును-సూర్యచంగ్రహకాలములయందును-స్నానధానపి
 త్యత్రాధాదులవశ్యకంబుగజెయవలయుననితాత్పర్యము||
 ౩౧౩|| అ|| అఖండతిథిక్షత్రనిణయమాహ || మూ || పంపూర్ణానుదితార
 కాశ్చక్రథయస్సప్తాతిఖండాభిధాలభ్యర్కోదయసంయుతా సశుభగా
 స్సర్వప్రత్యాసానుపి | యద్వార్కోదయగాత్రనాస్తసహితాస్తాప్రప్యఖం

అ|| అబంధతిధిచక్షుః ములయందాగంభింపదగినవ్రతములజేప్పుచున్నాడు||
తా|| భావప్రపరశుద్ధంబున-కుజవారచిత్రానక్షత్రములతోగూడినయఖిజ
చతుర్దిశి ధియందుసద్ధివి నాయక వ్రతంబును - ఆపక్షముననఖిండంబగుచతు
దశశియందనంత వ్రతంబునుఅట్టిపూణి-మయందుమామహేశ్వరవ్రతంబు
నారంభింపవలయుననితాత్పర్యము||

౩౦౫ || అ|| అభ్యంగిని షేష కాలమాహా|| మూ|| శ్రీశాద్రాక్షాదిమశక్రభే
షునిశీచేత్వాతేష్టమీద్వాదశినండాపర్వచతుర్దశీప్రశపితృత్రాజ్ఞేమదీత్యో
స్వపి|| యా ప్రాహుతసూత కేకుజకపబ్రహ్మర్షివా రేషువానాభ్యం
గంశిశువృద్ధిగోగి మయదివ్రవ్యాంతరస్థంశుభం|| వ్యా|| శ్రీ శేతి|| శ్రీశార్దూ
దిమశక్రభేషుశ్రవణాద్రాక్షిజ్యేష్ఠానక్షత్రేషునిశీ రాత్రా - పాతేవ్య
తీపాతమహాపాతదినేచ- అక్షమీశుక్లాష్టమీ - ద్వాదశీపక్షద్వయగతానం
దాఃపూర్వోక్తక్షిణముః - పర్వాణిపంచ పర్వాణి-చతుర్దశీశుక్లచతుర్దశీ- ప్ర
తానివ్రతదివానిః శృత్రాద్దాదిగాని - పతేమదీత్యోమదీత్యోఃధిష్యపికిం
చయాత్రాహేప్రయాణదినేమృతసూతకేమృతాశౌచమధ్యే - కుజకపి
బ్రహ్మర్షివా రేషువానిగారకశుక్రాదిగ్యగుగువాసరేష్యపి - అభ్యంగం
తైలాభ్యంగం - నకుర్యాత్ - శిశువృద్ధిగోగిమవిషయేతు - వ్రవ్యాంతరస్థం
యదిగూర్వాదివ్రవ్యాంతరముతంచేతైలంశుభంశుభప్రదంభజేత్ || శ్లో||
రవౌనూర్వాంగురౌపృష్ఠంభృగౌగోమయమేవచ : బౌమేచయోజయే
న్మృతానిపైలైలదోషావనుల్లయత్రతిః చనాత్ - శేషేషుశోభనమిశ్యద్ధా
ల్లిభ్యతే|| అ|| అభ్యంగిని షేష కాలముచేప్పుచున్నాడు|| తా|| శ్రీ ఆర్ద్రా-
అశ్విజ్యే - ఈరక్షత్రములును - రాత్రియు-వ్యతీపాతమహాపాతలతోచే
రినదినంబులును-శుక్లాష్టమీయు- పక్షద్వయగతద్వాదశీయు- నంతిభులును-
పంచపర్వంబులునుశుక్లచతుర్దశీయు - వ్రతదినంబులును - స్వకర్తృకత్రా
ద్ధదినంబులును - దీత్యోమద్యదినంబులును - ప్రయాణదినంబునుమృతాశౌ
చమధ్యదినంబులును - కుజశుక్రభానుగురువారంబులునుపీఃయందభ్యం
గముజేయగూడదనియు- బాలవృద్ధిగోగులకుభానువారమునహూర్వయు- గు
రువారమునపుష్పంబును - శుక్ర వారమునగోమయంబును - కుజవారము
నమృత్తికయుండైలముతోచేర్చియభ్యంగముజేయదోవంబులేదనియు - నీ
చెప్పినదినములుగాకతక్కినదినంబులుశ్రేష్ఠములనియునుతాత్పర్యము, **
౩౦౬ || నిషిద్ధదివ సేష్వభ్యంగవిధిమాహ || మూ|| అభ్యంగంశుభమత్ర

దృష్టవనుయే హ్యగ్యం కయోర్వాసుభేస్వానీయుక్తది నైవ్వి షేచబహుళే
 త్రిషేవీ ముగూతాదిషు । పూర్వస్త్రికాదివ సెకనాన్య గయుతే హ్యశౌచ
 పూణేది నేవ త్వాదౌభ్యగువాసరోర్దిరదలేచేనగ్ధకామీభవేత్ ॥ *****
 వ్యా॥ అభ్యంగమితి ॥ శుభవివాహూపనయనకాలే - శుభకర్తవ్యణివచయె -
 ఆశ్వంగయోగినసయోర్వా - బ్రహ్మత్యయుజమా సేబహుళేష్వప్నపత్యై -
 స్వానీయుక్తది నేస్వాతీనత్తత్రయుక్తదివసే - భూతాదిషు చతురశ్శాది
 షుప్తిషేవ-రవాన్యగయుతేనుకరసంక్రమణేసః- పూర్వస్త్రికాదివసేపి
 ఆశౌచపూర్ణదివసేచ-వద్వాదౌచైశ్శుభకర్తవ్యణివచయె-స్వవాస
 రితిధివత్త్రేచువా-సుభంసు- శస్త్రనక-భ్యంగంకుర్వాత్ - భ్యగువాసరో
 ర్దిరదలేనపి ధేవిభ్యగువాసరోర్దిరదలేవసోత్తరాద్దేఅగ్ధకామీభవేన్య
 ది-అభ్యంగంకుర్వాత్ ॥ అని షేదగినములయందుగుభ్యంగము జేయవలసి నవి
 ధినిజెప్పచున్నాడు ॥ తా॥ వివాహోదిసుభకాలముల యొక్క ఆశ్వంగవినము
 లును-ఆశ్వయుజబహుళంబున స్వాతీనత్తత్రముతోగూడినది ననునగా - ది
 పావళియు-నుకరసంక్రమణయునకుతోవిదిననునగా-భోగివండుగయు- జా
 తాశౌచపూర్ణదినంబును - సంవత్సరాదియు ఈదినములు పూర్వస్త్రికోక్తని
 పిద్ధదినములతో జేరియుండినను - ఈకాలములయందు- మంగళకరంబగున
 భ్యంగమావాశ్యకముగ జేయవలయుననియు - ధనకాముడగునరుడు-శుక్ర
 వాగనుండునుధ్యాహ్నినంతరంబుననభ్యంగము జేయవలయునని యనుట
 అయుద్ధేనత్తత్రవారలగ్ననిర్ణయమాహ॥ మూ॥ అర్చ్యగ్నేయమఘాసురేం
 ద్రభరణీపూర్వాంబునాధోరగ స్వాతీత్వప్తృహయేషుకృష్ణవిజయగారిక్తా
 నుపిష్టాన్యఃపి । మాహేయామరపూజ్యమందదినకృద్వారక్షణలగ్నాంశ
 కేయఃకుర్వాత్సమరంసజైత్రవిభవఃస్వాద్యీరకగ్నాచిరం॥ వ్యా॥ ఆద్రేతి॥
 ఆర్చ్యగ్నేయమఘాసురేం ద్రభరణీపూర్వాంబు నాధోరగ స్వాతీత్వప్తృ
 హయేషుఆర్చ్యకృత్తికామసూమూలాజ్యేష్ఠాభరణీ పూర్వాత్రయశత
 తారాశ్రేషాస్వాతీచిత్రాద్వివీచుచతురశశనశ్రేణు కృష్ణవిజయాకృ
 ణ్ణపక్షజయతిధయః - రిత్రాఃప్రసిద్ధాః - ఏతాసు చవిష్టాన్యంభద్రకరణేపి-
 మాహేయామర పూజ్యమందదిన కృద్వారక్షణలగ్నాంశ కే మజగురుశ
 న్వాదిత్య వాసరేషు-ఎతస్మింబంధిషు యుత్యేషు మేషవ్యశ్చికధనుమీకన
 హకరసుంభసింహరావిషుపతేషుచంద్రాశిష్టితేషు- లగ్నేషుపతదంశేషు
 చ-సమంతుద్ధం-యఃపుమాకకుర్వాత్ -సజైత్రవిభవఃజయతీవ రాక్ర

మఃపరనిరకాలపీరకర్తాచ స్యాత్ || అ || యుద్ధమునకుతిథి వారనక్షత్రలగ్నములనిజాణయింపుచున్నాడు || తా || ఆర్ద్ర-కృ-మ-మూ-జ్యే-భ-పూ-ష-పూ-ష-పూ-భా-శ-ఆ-శ్రే-సా-వి-ఆశ్వి-ఈ-గ-ర-నక్షత్రంబులయందును-కృష్ణనక్షత్రజయతిథులయందును-రిక్తతిథులయందును-భాద్రకరణమునందును-కుంభ-మ-మ-ర-శ-ని-భా-ను-వారములయందును-వీనిసంబంధులగు-మేష-వృశ్చి-క-ధనుర్జీ-న-మ-క-ర-కుంభ-సింహ-రాసులలోచంద్రుడుండగనిలగ్నములయందును-వీనిఅంశములయందును-యుద్ధమునకుబోయినపురుషుడు-జయశీలపరాక్రమవంతుడును-స్థిరశరంబగుశౌర్యముగలవాడునగుననుట

౩౧౦ || అ || యమకంటకగుళికార్ధప్రహారస్వరూపమాహ || మూ || భానౌ బాణన గాభ్యయశ్శిది నేతోయర్తుశైలాః కుజే రామేష్వతీబుధే తీ సాగరశరాజీ షేషిత్ర్యప్తమాః శుక్రే శైలదృగ్గయశ్శిది నై త్వ పైకషష్ఠాః క్రమాచ్యూమార్ధాయమకంటకాఖ్యాగుళికాఖ్యాఅర్ధప్రహారాభిధాః || వ్యా || భానావితీ || భానౌ వివాసరే-బాణన గాభ్యయః పంచమసప్తమచతుర్థాః - అమామార్ధమార్ధయామాః-యామార్ధమితీసర్వత్రానువంగః - శిది నేనో మవాసరే-తోయర్తుశైలాః చతుర్ధషష్ఠసప్తమార్ధయామాః కుజే భామవాసరే రామేష్వతీ తృతీయపంచమద్వితీయార్ధయామాః-బుధే-అతీ సాగరశరాద్వితీయచతుర్థపంచమార్ధయామాః-జీవేగురువాసరే-తీత్ర్యప్తమాః ప్రధనాశ్చతీయాష్టమార్ధయామాః-శుక్రే శుక్రవాసరే-శైలదృగ్గయః సప్తమద్వితీయతృతీయార్ధయామాః శిది నేక్ష-అష్టైః షష్ఠాష్టనానృధనాష్టార్ధయామాః-క్రమాత్-యమకంటకాఖ్యాగుళికాఖ్యాఅర్ధప్రహారాభిధాన్సభవేయః-ఏతే శుభకణానువజ్జ్యతిశేషః || అ || యమకంటకగుళికార్ధప్రహారములస్వరూపమును జెప్పచున్నాడు || తా || అహః ప్రమాణఘటికల నైమిది భాగములు జేసిన నా భాగములలో-ఆదివారంబున-౧-౨-౩-౪ భాగముయందు కంటకంబును ౨-౩-౪ భాగముగుళికయు-౪-౫-౬ భాగమర్ధప్రహారంబును ఈ రీతిననోమవారంబున-౪-౬-౭-౮ భాగమున-౩-౪-౫-౬ భాగమున-౨-౩-౪ భాగమున-౧-౨-౩ భాగమున-౧-౨-౩ భాగములకువచ్చెడియర్ధయామకాలము-క్రమంబున-యమకంటకగుళికార్ధప్రహారములసంబంధముగాననిశుభకమకలకయోగ్యంబులగుననుట

౩౧౧ || అ || అవమాత్రిమ్యస్పృక్తీవిధనవమీస్వరూపమాహ || మూ || ఏకస్మిన్నపివారపవతిథయోవ్యాప్తాస్త్రియసాన్ వమాత్రిమ్యస్పృక్తీమౌవాస

రేషుచశ్చిత్తచైకాతీనిం ద్యాశుభే । ప్రశ్యతౌనవమీప్రయాణనవమీకా
 గ్యేషుసర్వేషావాయాత్రాధిష్ఠ్యపునఃప్రవేశనవమీతిప్రశ్యన్నత్యుప్రసాః
 వ్యాపకస్త్రిన్దిః॥ త్రయస్త్రిన్దిః-ఏకస్త్రిన్దిః-వాతేవాన-ఏవ-వ్యాప్తాస్సం
 క్రాంతాశ్చైత-తదా-సాతీధిరవమాఅవమానంజ్ఞికాపకాళిధిః-స్థూనానరే
 షుచవ్యాప్తాయదిసాత్రిన్దుస్త్రిన్దుక్-ఏవ-ప్రశ్యన్నత్యు-సాఅవమాన-శు
 భేషుభకహాణి-అతీనిం ద్యాతీయ-స్థాస్యాత్ - శుర్యేషుసకలేషుకార్యేషు-
 ప్రశ్యతౌనవమీప్రయాణనవమీచ-యాత్రాధిష్ఠ్యపునఃప్రవేశనవమీయా
 త్రాధిష్ఠ్యాన్నవమానక్షత్రేనవమాదిససేవాపుః-ప్రవేశ-ప్రవేశనవమీ-ఏ
 తాస్త్రిన్దుప్రశ్యన్నత్యుప్రదాఃపుః॥ అ-అవమాన్ప్రశ్యన్నత్యు-ప్రదానవమీన్దు
 రూపమునుజెప్పచున్నాడు ॥ తా ॥ ఒక వాచమున-౩-అధులు వ్యాపిండుయె
 న్నునదిచవాయనియు-౩- వారములయందొకతిధివ్యాపించియున్నది
 ద్యుస్త్రిన్దు-నియుననంబునుగాననీరెండుతిధులునుశుభ-౩-ర్థములకత్తెం
 తాయోగ్యంబులనియు- ప్రత్యక్షనవమీయు- ప్రయాణనవమీయు-ప్రవేశ
 నవమీయు-నీమూడునుసకలకార్యములకునతిధిద్యుంబులనియు-నుట॥

౩౨౦ ॥ అ॥ పాదచ్ఛాయాఘటికాప్రమాణమాహ॥ మూ॥ యావంత్య
 శ్చరణప్రభాః ప్రదీపం మేషాదిషట్స్వవషణ్యోజ్యాలైవతులాదిషట్సు
 జ్జగత్ప్రద్యక్షీరామాబ్ధయః । అధీకృత్యనినప్రమాణఘటికాన్సప్తాహ
 తానాడికాస్తావంత్యోపరపూర్వయోస్థితగతాయత్పూర్వసంఖ్యాభిధాః ॥
 వ్యా ॥ యావంత్యితి॥ ప్రతిదినం ప్రత్యహంచరణప్రభాః పాదచ్ఛాయాః
 యావంత్యో గూవత్సంఖ్యాకాః-తాసు మేషాదిషట్సు మేషాదిషట్సుం క్రాం
 తిషు-క్రమాత్-జలధిత్రిన్దుక్షీరామాబ్ధయః-జలధిశుశ్చత్రః-తీత్రః
 త్రయం-దేవద్యయం అతీణీదేవ-గామాత్తీత్రః-జలయశ్చత్రః-ఇతిష
 టవట్సుంఖ్యావయోజ్యాః-తులాదిషట్సుకులాదిషట్సుంక్రాంతిషుచక్ర
 మాత్-ఏతాష్టట్సుంఖ్యావయ-యోజ్యాః-తాఃపుభక్స్థాపనీయాః-తతఃదిన
 ప్రమాణఘటికాఃఅధీకృత్య-సప్తాహాన్సప్తగృణీకాః-యాస్తాఃజలధిత్రి
 ద్యక్షీరామాబ్ధిసంఖ్యాయుతాభిఃపాదచ్ఛాయాభిఃవిభజైవిశిశేషః-తేన
 యత్పూర్వసంఖ్యాభిధాఃపూర్వయోవత్సంఖ్యా కానాడికాఃతావంత్యో
 గాడికాఘటికాఃఅపరపూర్వయోనినాపరాధపూర్వాధ్యయోస్థితగతాః
 స్థితాశ్చగతాశ్చక్రమేణభవేయుః-దినాపరాధేన్ధితాః-పూర్వాధేక
 గతాశ్చిత్తకాః

అ || పాదచ్ఛాయవలసగుటికాప్రమాణమునుదెలుసుకొనువిధమునుజేప్పుచున్నాడు || తా || తననీడదనలడుగులచేగొలిచి - ఆలడుగులసంఖ్యతోడ - మేషకన్యా - తుల - మీస - మాసములయందు - ర - ను - వృష - సింహ - వృశ్చిక - కుంభ - మాసములయందు - ౩ - ను - మిథున - కర్కట - ధనుర్వకర - మాసములయందు - ౪ - ను - జ్యేష్ఠి - అహి - ప్రమాణముటికల - ౫ - భాగములుచేసి - యందుక భాగమునేడింటగుణించి - పూర్వోక్తంబగునధికసంఖ్యతో జేరినపాదచ్ఛాయల సంఖ్యచేభాగించగనేర్పినన్నిగదియలసౌధ్య - మధ్యాహ్నమునకుఁబూజుగనైనజరిగినదనియు - మధ్యాహ్నమునకుపిమ్మటనైననున్నదనియునెరుంగవలయుననితాత్పర్యము.

౩౨౧||అ || పూర్వోక్తపాదచ్ఛాయయాదివాభాగేఘటికానియముక్త్యాదిదానింరా త్రాసుటికానిర్ణయమాహ||మూ|| త్యక్త్యాద్విరాగ్యేతభానినప్తనిశిచేక్యావంతియభ్యాహ్నభాన్యేకైకస్యతునాడికాద్వయనిగంచోద్వాంఘ్రియుక్తిక్రమాత్ | లగ్ననామపిషట్కమేవనియతంసూర్యోదయాగ్యాలయాహ్నార్య స్యాస్తమయాదిచేన్ని శితథాలగ్నానిషట్పక్రమాత్ || వ్యా || త్యక్త్యేతి||నిశిరాత్రాచేత్ - అర్ధాన్వితభాదిసూర్యాధిష్ఠితనక్షత్రప్రభృతిమధ్యాహ్నాబానియాంతినభోమద్యగతనక్షత్రపర్యంతంగణనయామానత్సంఖ్యాకానినక్షత్రాణిభవంతీత్యర్థః - తేషుసప్తధాని - త్యక్త్యాదిహోమ - అవశిష్టానియాని - తేష్యేకైకస్యనక్షత్రస్యనాడికాద్వయం - ఇతంచ - ఊర్ధ్వాంఘ్రియుక్తిక్రమాత్ - సూర్యాధిష్ఠితనక్షత్రచూరభ్య - వక్ష్యమాణాసాదాయంతః తేషామేకైకస్యఅర్ధఘటికానియమేనజ్ఞేయాశ్చతిబావః || నిర్ణయాంతరమాహ || సూర్యోదయాద్యాలయాత్ - సూర్యాధిష్ఠితరాశిమారభ్యలగ్ననామపిషట్కమేవనియతందివసస్యత్రమాణ - నిశిరాత్రాచేత్ - సూర్యాస్తమయాదియథాతథాపునస్సూర్యోదయవర్యంతం - తథాక్రమాత్ లగ్నానిషడేవనియతానిభవేయః || అ || రాత్రియందుగ్రాహ్యుదెలుసుకొనుటకుసాధకమునుజేప్పుచున్నాడు || తా || స్రుదివసమందునుసూర్యుడున్ననక్షత్రముమొదలుచ్చగలనక్షత్రమువరకుగణనజేసి - అందు - ౨ - నక్షత్రములపిడిచితక్కిననక్షత్రములకునొక్కొకనక్షత్రమునకురెంజేసిగడియలచొప్పుననున్ను - సూర్యుడుతానున్ననక్షత్రమందన్నేవపాదమందులకునో - ఆపాదముమొదలుతక్కినపాదములలోనొక్కొకపాదమునకుఁబరగడియలచొప్పుననున్నుగణనజేయుగానేర్పడినమొత్త

మప్పటికిగతిం దినగడియలనియో-సూర్యుడున్నరాశిమొదలుసూర్యాస్తమయమువరకు-౬-రాను-నియూ-అస్తమయముమొదలుమరునాడుసూర్యోదయమువరకు-౬-రాను-నియూనభిప్రాయము-***

౩౨౨|| ఆ||పిష్టిదివాన్యాసా||మూ||రాకాపూర్వకశ్రేష్ఠమింద్రియోర్విష్టిసి తేజోశ్చ దానైః కాదగ్య పిశ్యశ్చ కృత్వ రదలైః పిష్టిశ్చ కుఢీతయోః|| సప్తవ్యత్రచతుర్జీతదియోగ్జాతుః సూర్యాగ్గయోర్విష్టిస్సాద్వైతమీతయోఃపదలైశ్చశ్చేద్యులయాసదా||వ్యా||రాశే|| సీతశ్చవత్సరాకాపూర్ణమా - లబ్ధమాప్రసిద్ధాభితినియోగినః సూర్య-పూర్వకశ్రేష్ఠాద్వాక్ - విష్టిశ్చరకరణంసాత్ సాచాత్మికా-నరణకారీభవేత్ అస్యశుక్లజాతస్యసంబంధినోఽసికాదశీచ-క్షణికయోద్ధినయోగి - పదలైః పిష్టిరాశే - కిష్టిస్సాత్ - కృష్ణేబహుశపత్స-సప్తమివశుభ్రేణియోగిన్మిష్టిః పూర్వాపూర్వకవ్యాపినిజాతాసాత్ - సప్తేచ్ఛతపదవివీయాత్మోయేతినియోరపరదలైః పిష్టిరాశే - దానగ్దహాః పిష్టిస్సాత్ కిష్టిశ్చ కృత్ - శుభకర్తృస్విలికేవ|| ౨ || భక్తకరణవిముఖజేష్ఠుచున్నాడ|| ౩ || శుక్లాద్వాక్సూర్యమాకృష్ణచతుః - శీతస్థలపదవిభులసూర్యాధికాంబును - శుక్లాదశీశుక్లచతుర్దశి-కృష్ణదశమీశ్చ స్థవృతీయలయత్రాగ్ధమందును - భక్తకరణమాసంభవించుచున్నదిగాననిశితభకర్తలవిషయామైశ్చుత్కృతదమనితాశ్చగ్యము-***

౩౨౩|| ఆ||హలచక్రమాహ||మూ||స్యాచ్చక్రంహలసాహకంసయచక్షుఃఖంబలిభేచ్ఛేత్ క్రమాదీశాన్తాంబుమిక్షుక్తభాదిలిభేద్విద్వాదినిత్వస్తసుగం గాగణామాగురుశ్చసతతం జ్ఞేయం న హరిత్యుభం దద్యాత్పర్లఫలవిదితుః ఫలంభూమిప్రవేశేకృషా||వ్యా||స్యాదిలి||సయచతుర్భుజ-సయచతురశ్రంచక్రంవిలిభేచ్ఛేత్ హలచక్రంకంలాంకలంఖ్యంపత్రంసాత్ - అశ్రుశాన్తాంకుశానంశ్చభృతీశ్చర్ధృక్రమాత్ అద్భుతవియవముక్తభాదిసూర్యవిష్టసక్షత్రప్రభృతీయైతాభాగాంగాగణాని-గరు-అతురసంఖ్యయాగంత్రీణి-గాత్రీణి-జపంచ-గత్రీణి-మావంచ-గుప్తీణి-రుద్రేష్వవచంశిష్టానిసత్తంశలినడు ప్రాణివిలిభేచ్ఛేత్ - న హరిత్యుభంపూర్వీక్షణిసచ్చిమోత్తరానుచశస్త్వమిత్తునితడు ప్రాణీగర్భః - కృషాశ్చమికర్మణివిషయేభూమిప్రవేశేభూగర్భఫలపూర్ణభాగంసరపంచద్యాదిలిజ్ఞేయం - విదితుః పూర్వాన్యగ్నేయవైరబులివాచమిస్సంధిశ్చతుప్రాణివిభ

లంఘనాభావంకద్యాదితీజ్ఞేయం - దైవజ్ఞైరితి శేషః॥ అ॥ హలచక్రమునుజే
 ప్పనున్నాడు॥ తా॥ సనుచతుర్థోణగుహలచక్రమునువ్రాసి - అందుత
 ఛాలముచసూర్యుడుండివదిలిననక్షత్రముమొదలుగనీశాన్యాద్యష్టదిక్కు
 లయి. దునుక్రమంబున-౩-౩-౩-౫-౩-౫-౩ - ౨ - ఈసంఖ్యలప్రకారముగ
 ౨౭ - నక్షత్రముల వ్రాయగా-ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరదిశల నున్ననక్షత్ర
 ములయందు-కృషిజేయుటకుఘోషినిబ్ర వేశించినసంపూర్ణఫలంబును- ఈ
 శాన్యాదిపిదిక్కులయందున్న నక్షత్రములలోకృషిభూమిం బ్రవేశించినని
 ప్పులముంగలుగునని తాత్పర్యము, *****

౩౨౮॥ అ॥ సుమిత్రవేశేతీధివారనక్షత్రాశ్యాహ॥ మూ॥ మైత్రా
 ర్కత్రయరోహిణీవసుకుఘాదస్తోత్తరాంత్యాసురేష్వర్యాంజ్ఞకశేర్దినే
 ఘశుభనోమధ్యస్తువాంద్రేననే॥ త్యక్తావిరక్తదినాదిదగ్ధదివసాదర్శావ
 మానైఃకృత్యావ్యాపూతవ్యతిపాతపిష్టిదివసాశ్చైషాఃకృతాశోభనాః॥ ద్యా
 మైత్రేః॥ మైత్రార్కత్రయరోహిణీవసుకుఘాదస్తోత్తరాంత్యాసురేషు
 అనూకాధానాస్తవిత్రాస్వాతీరోహిణీధనిష్ఠాకుఘాద్విన్యూత్తరాత్రయ
 రేవతీమూలేషు-ఏతేషుత్రయోగశనక్షత్రేషుఅగ్యారంజకవేగుగుకుజబు
 ధసుక్రాణామిశ్యర్థః - దినేషువారేషుశుభదశిశుభఫలదః కృషిప్రారంభతి
 తిశేషః - చాంద్రేననేసోమవారేతు- మధ్యోనుధ్యుఫలప్రదః-రిక్తదినాదిద
 గ్ధదివసా-రిక్తాః ప్రసిద్ధాః-దినాదిః ప్రతిపత్-దగ్ధదివసాః-గర్భిధయశ్చ - ఏ
 తా-రవ్యోమావాస్వాతివమాపూర్వోక్తావైద్యునివ్యాపూతవ్యతిపాతాః
 ప్రసిద్ధాః - విష్టిగ్భద్రకరణం- ఏతాదివసా-త్యక్తావిహయ-శేషాస్తే
 ధయః - కృతాకృషికర్తవ్యశోభనాఃఫలప్రదాః॥ అ॥ కృషిభూమినిబ్రవేశిం
 చుటకుశీలివారనక్షత్రములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అనూ-హ-వి-స్వా-రో-
 ధ-మ-అశ్వి-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-రే-మూ-ఈ౧౩ - నక్షత్రములును-భౌమబు
 దగుగుశుక్రవారంబులును - కృషిప్రారంభమునకుశుభకరములనియు -
 సోమవారముకుధ్యుమనియు-రిక్తతిథులును-దగ్ధదులును - ప్రతిపద్దును-
 అనూవాస్యయు - పూర్వోక్తమైరలవచుయు - వైద్యునివ్యాపూతవ్యతిపా
 తనామయోగములును-భద్రకరణమును - వీనింబరిత్యజించితక్కినదిగము
 లుకృషికేయోగ్యములనియును తాత్పర్యము, *****

౩౨౯॥ అ॥ బీజఫణిచక్రమాహ॥ మూ॥ బిందూనామహిసక్షవంశతిమ

జంసంలిఖ్యబింధ్యగ్రతోరేఖాభిస్తిస్మగ్నిః పునఃపునరథోచ్చిర్ధ్వంచతన్మూల
తః । తస్యోక్తే తులిభేద్విలాపతదహస్వస్థానుభాద్యణ్యతేనక్షతే వ్యపి
నిత్యచక్రచలనాద్రాహ్మార్థతగ్నాదివా॥ వ్యా॥ బిందునామితి॥ ఋజుః
వక్రః, బిందునానాం సప్తవింశతీంసంలిఖ్యబింధ్యగ్రతః ప్రథమద్వితీయస్థాన
యబింధ్యగ్రమారభ్యేత్యర్థః-లిస్మభీరేఖాభిః రేఖాత్రయేణ- అభ్యంతరభాగ
చతుర్థ-చిందుంపరిత్యజ్యసప్తమ-చిందుపర్యంతం- పరివేష్టయేదితి శేషః- త
న్మూలతఃపూర్వంయస్తిః బిందోరేఖాసమాప్తిః తస్య మూలమారభ్య - ఊ
ర్ధ్వమూర్ధ్వభాగే చిందుత్రయం-సంవేష్టయేత్ - అప్తన చిందుః హేయ ఏ
తాదశ చిందుపర్యంతమితి శేషః - ఏవంపునఃపునఃరేఖాసమాప్తిచిందుమార
భ్యంతరభాగే ఊర్ధ్వభాగేచ-హృదయోదశవింశతిచతుర్వింశతీబిందుకా
వేష్టయేత్ - చిందుపరిత్యాగకుతోలభ్యతద్యతిచేత్ - వక్ష్యమాణశ్లోకే-బహి
న్మషడపీత్యక్తత్వాత్ - తస్య బీజఫణిచక్రస్యత్రక్రేవకన-బిందోలిఖేత్ - రా
హ్వాధిస్థితనక్షత్రమితి శేషః-తతఃస్వర్గానుభాత్ - రాహ్వాధిస్థితనక్షత్ర
మారభ్య-నక్షత్రేషుచక్రగతనక్షత్రేషుమధ్యే-నిత్యచక్రచలనాన్నిత్యన
క్షత్రపర్యంతం- విలోమతఃగణ్యతే-నక్షత్రజాతమితి శేషః - యద్వారా
హ్మణః గాహుసంబంధి-పక్ష్యాదివాముక్తనక్షత్రప్రభృతీవాగణ్యతే.*

అ॥ బిజఫణిచక్రస్వరూపమును జెప్పచున్నాడు॥ తా॥ ఒకవరుసగ- ౨౭ -
చిందువులనగా-౦-ఇట్టిబిహ్నుములు వ్రాసి-అందు మొదటనున్న మూడుబిం
దువులయందు మూడు రేఖల వ్రారంభించి- ౪-వ- బిందువున వదిలి-ముందు
వ్రాసియున్న రేఖల-౫-౬ - ౭-ఈ బిందువులతోగలిపి మరల-౮వ-బిందువు
నుబరిత్యజించి- ఈరీతిన- ౩ బిందువులకొక్కొక బిందువుననుసరిత్యజిం
పుచుతక్కిన బిందువులలోను క్తక్రమంబున రేఖల వ్రాయగా బీజఫణిచ
క్రమగును-ఆచక్రంబున మొదటిబిందువునందు రాహువున్న నక్షత్రమునై
నను-తత్కాలమున రాహువువదిలిన నక్షత్రమునై నను- వ్రాసి- అది మొ
దలుతల క్రిందుగనన్ని నక్షత్రములను- ౨౭-బిందువులయందును వ్రాయవల
యునని తాత్పర్యము.

౩౭౬-అ॥ చక్రఫలమాహ॥ మూ॥ చక్ర (బీజఫణిం విలిఖ్య ఫణిభా త్తన్మూ
ర్ధ్వి నాశం శ్రమంకం తే శ్రీణ్యపి కల్పంచ షత రేఖానిక్ర మాన్వాదశద్రువ్య
శ్చాన్న సమృద్ధిమత్రకృపితోనిస్తంఘలత్సం శ్రయంపుచ్చేత్ప్రతిభయంబ
హిస్తుషడపీప్రాగ్బిజసంస్థాపనే॥ వ్యా॥ చక్రమితి॥ బీజఫణిం పూర్వోక్తం -

౩౨౫||అ||బీజావాపేతిధివారనక్షత్రాణ్యాహ||మూ||రిక్తావర్షఃప్రప్ర
దోషరహితేవారేశుభావాంగ్యహేక్షిప్రస్వాతిహృదుఃప్రవాసురమహావి
ష్ణుత్రయాభ్యోదుఃప్రబీజావాపనమాద్యమేవఫలనంస్యాత్పూర్వసస్యేవ
రేయద్వణఃగ్రహవాసరేషుయచివాతద్వర్ణబీజంవపేత్||వ్యా||రిక్తాఃప్ర
సిద్ధాఃపర్వాణిపంచపర్వాణి-విషాఃవిషఘటికాః-ప్రదోషఃప్రదోషకాలః
ఎత్తైరహితేశ్శిశ్నా-శుభావాంశుభగ్రహణాం-వారేవాసరే-గృహేశుభా
వాంలగ్నే-క్షిప్రస్వాతిహృదుఃప్రవాసురమహావిష్ణుత్రయాభ్యోదుఃప్ర
క్షిప్రాణి-అశ్వినీహస్తపుష్యని-స్వాతీప్రసీద్ధా-హృహని-చిత్రారేవతీహృ
గశీర్దానూరాధాః-ధృవాణి-రోహిణ్యుత్తరాశ్రయం-ఆసురములం-
మహాచ్రసిద్ధా-విష్ణుత్రయంశ్రవణధనిస్తాశతశారాః-ఏతదాఖ్యేషుఏత
త్సంజ్ఞికేషు-ఉడునునక్షత్రేషుచ-పూర్వసస్యే-అవరసస్యేవా-ఆద్యంత్ర
భనుంబీజావాపనంఫలదమేవస్యాత్యచివాయద్వాయద్వర్ణగ్రహవాస
రేషు-యావత్త్రోవర్ణోయోగ్రహః-తద్వాసరేషు-తద్వర్ణబీజంవపేత్-భా
నుకుజవారయోఃరక్తబీజాని-సోమశుక్రవాసరయోః-శ్వేతబీజాని-బుధ
గురువాసరయోః-పీఠబీజాని-శనివాసరేషుకృష్ణబీజాని-వపేదివిభావః||**

అ||నిక్షానముజల్లుటకుతిధివారనక్షత్రములజేప్పమువాడు||తా||రిక్త
ఛాయను-వంచవర్షంబులును-త్యాజ్యఘటికలును-ప్రదోషకాలంబును-
పీనింబరిశ్యజించితక్కినదిసములయందును-శుభగ్రహసంబంధులగు-వార-
లగ్నములయందును-క్షిప్రసంజ్ఞికంబులగునశ్వినీహస్తపుష్యనక్షత్రముల
యందును-హృదుసంజ్ఞికచిత్రారేవతీహృగశీర్దానూరాధలయందును-స్థిరసం
జ్ఞికంబులగు-రోహిణ్యుత్తరోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రలయందును-స్వాతి-
మూల-హుళి-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషక్కు-ఈశక్షత్రములయందును-వి
త్తనముజల్లినఫలప్రదంబగుననియు-నొకపక్షంబుననేవన్నెగలవిత్తనము
జల్లుటకావన్నెగలగ్రహములవారములుశుభకరంబులనియననుట||***

౩౨౬||అ||బీజావాప్తాలగ్నఫలాన్యాహ||మూ||మేషేచేత్పశునాశనంబ
హుఫలంచేక్కర్కటేచేద్ధటేకుర్యాత్ప్రాణహృక్షింశుప్రహతణంబ
గ్నేహృగేసర్వదా|సింహేచోరభయంఘటేబహుభయంబజాప్తిరాద్యా
శుభాకన్యాగోరూపయగ్నవృశ్చికధనుష్టేవేతేషుభాన్యప్రదా||వ్యా||మే
షధితి||అద్యాప్రథమా-బజాప్తిర్బీజావాపః-మేషే-మేషలగ్నే-చేత్పశునా

శనం చనడ్వన్నాశనంకుర్యాత్ కర్మతేచేత్ బహుఫలవాధికలాభంభటేను
 లాయహాప్రభాణమృతింప్రాణనాశనం - వృగేలగ్నేనుకరలగ్నేసర్వదా - స
 స్యహారణం-సింహేసింహులగ్నేచోగభయం - ఘటేసుంభలగ్నేబహుగయ
 వాధికభీతింకుర్యాదితిసర్వత్రసంబంధః- కన్యాగోర్ముషయన్త్యవ్యక్తైకధనా
 మ్మపతేఘలగ్నేఘవీజాప్రిశుభాశుభప్రదాధాన్యప్రదాపన్యాసవిశేషః॥

అ॥విశ్వానముజల్లనారంభించుటకులగ్నఫలము, యజ్ఞము, యజ్ఞము॥౪౬౬॥

తా॥మేషులగ్నమునందువిత్తసముజల్లుటకారంభించినవశునాశనంబును
 కటకమునందుబహుఫలంబును-తులమునందుప్రాణహానియు-మగరమునందు
 సస్యహానియు-సింహమునందుచోరభయంబును-కుంభమునందధికభీతియు
 కన్యావృషభమీనమిగునవ్యశ్మికగనులగ్నములయందుశుభసామర్థ్యము
 థాన్యసమృద్ధియుంగలుగుననితాత్పర్యము॥౪౬౭॥

యజ్ఞనావేకటాఖ్యేనరచిత్రాయాంసతామజే

కాలామృతేష్టకీకాయాంసప్రప్తమోవిందుర్పృథ్విభూత్

కాలామృతాశ్వార్యస్వమువలబగుబాలావబోధయను

గ్రంథమునందుసప్తమవిందువుసమాప్తయోగు

అనేకదేశములనుండి సేము తెప్పించిరను నేకప్రశులయందుగల

కాలామృతశ్లోకములుసంపూర్ణమగును



